BIBLIOTECA ECONOMICĂ
STUDII ŞI CERCETĂRI

VIRGIL N. MADGEARU

EVOLUŢIA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

DUPĂ RĂZBOIUL MONDIAL

1

1 9 4 0
INDEPENDENŢA ECONOMICĂ
STRADA GENERAL CRISTIAN TELL No. 23
BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA ECONOMICĂ
STUDII ŞI CERCETĂRI

VIRGIL N. MADGEARU

EVOLUŢIA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

DUPĂ RĂZBOIUL MONDIAL

1

1 9 4 0
INDEPENDENŢA ECONOMICĂ
STRADA GENERAL CRISTIAN TELL No. 23
BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ

Literatura noastră economică nu posedă lucrări de sinteză asupra economiei românești. Cauza nu trebue căutată în lipsa de interes a economiștilor, față de asemenea probleme, ci în dificultatea adunării materialului documentar.

Există în schimb, unele monografii alcătuite pe baze științifice, privitoare la unele ramuri de activitate economică românească. Dar, afară de monografiile care au rezultat din cercetări întreprinse de institute de specialitate, dispunând de mijloace de colectare a materialului necesar, celelalte lucrări de acest fel, întemeiate pe statisticele oficiale, cuprind, de cele mai multe ori, lacune serioase.

Dificultatea principală a cercetărilor asupra economiei românești stă în insuficiența statisticelor oficiale. Preocuparea cercetărilor statistice în țara noastră nu se află la locul de onoare. Deși posedăm organe statistice aproape la toate departamentele și avem și un Institut Central de Statistică, lipsind convingerea despre importanța statisticei ca instrument pentru conducerea și îndrumarea vieții economice sociale și administrative, în România statistica oficială a rămas până acum defectoasă și insuficientă. Astfel, nu dispunem decât de un recensământ al populației din țara întregită în hotarele sale etnice, cel din 1930. Despre sectorul agricol, cel mai important din organizația social-economică a României, avem cunoștințele cele mai rudimentare. Nu posedăm o statistică a exploatărilor agricole, iar statisticele asupra întinderii și repartiției suprafeței agricole, asupra inventarului agricol viu și mort, etc., sunt defectoase. Ne lipsește o statistică asupra salariaților.

In sectorul industrial, deși informația e mai bogată, datele statistice sunt limitate la industria de prelucrare. Asupra industriei extractive, datele sunt incomplete, iar asupra meseriilor și industriei la domiciliu inexistente.

Din această cauză întocmirea lucrării de față a trebuit să învingă greutatea adunării de date exacte, cel puțin în unele privințe.

www.dacoromanica.ro

Unele lacune ale statisticei oficiale s'au putut completa prin datele cuprinse în unele cercetări monografice, dintre care cele mai importante provin dela Institutul de Cercetări Agronomice şi dela Institutul de Ştiinţe Sociale.

Altele nu s'au putut împlini decât prin material strâns dela oficialităţi şi sistematizat după criterii proprii.

Imposibilitatea de a colecta date certe şi complete ne-au impus însă să renunţăm de a expune cantitativ, unul dintre cele mai importante aspecte ale economiei româneşti: contribuţia capitalului străin la industrializarea ţării.

Obiectul lucrării de faţă este cercetarea evoluţiei economiei româneşti după războiul mondial, în perioada dela 1919—1938. Limitarea până la 1938 s'a făcut expres deoarece în anul 1939 vieaţa economică a României a fost turburată de acţiunea economiilor de război străine şi de străduinţele de organizare a economiei de apărare naţională a ţării noastre. Numai acolo unde datele pe 1939 erau necesare pentru a lămuri efectele unor măsuri anterior luate, au fost luate în consideraţie.

Perioada dintre 1919—1938 care se situiază între două războaie de proporţii uriaşe, are în istoria omenirii caracterul unei faze de tranziţie. In cei douăzeci de ani, cari s'au scurs dela sfârşitul războiului mondial şi până la începutul celui din 1939, cu toate că omenirea s'a străduit să realizeze o aşezare social-economică nouă, ea n'a izbutit să înlocuiască vechia ordine economică internaţională, zdruncinată la 1914 şi destrămată în cursul crizei mondiale, printr'o alta nouă, care să fie o chezăşie a securităţii şi păcii între popoare.

Este firesc ca această situaţie de tranziţie să se oglindească şi în evoluţia economiei româneşti din perioada cercetată.

In vieaţa economică a popoarelor, pe lângă fluctuaţiunile inerente sistemului economic, există însă şi tendinţe de evoluţie care caracterizează ciclurile de lungă durată. Aceste tendinţe sunt expresiunea forţelor dinamice care dau impuls procesului desvoltării economice.

A descoperi acele forţe dinamice şi transformările produse de ele în economia românească, a determina caracterele specifice ale evoluţiei ei şi a preciza perspectivele ce se desprind din liniile de mişcare, acesta este obiectul principal al lucrării.

Lucrarea de faţă se afla sub tipar, când s'a produs evenimentul sfâşietor de dureros al mutilării teritoriului naţional, prin deslipirea Basarabiei şi Bucovinei de Nord.

www.dacoromanica.ro

Din teritoriul naţional s'a desfăcut o suprafaţă de 50.000 km² *şi un număr de 3.800.000 locuitori, din cari cel puţin 2.000.000* *Români de sânge, sau în procente 16,99% din teritoriu, 18,62% din locuitori şi 13,34% din populaţia pur românească. Desmembrarea din trupul ţării româneşti a unor provincii istorice, cuprinzând un teritoriu şi o populaţiune atât de importante, înseamnă o pierdere economică considerabilă. Venitul naţional şi capacitatea de export a ţării vor fi atacate în chip simţitor. Numai printr'o sforţare colectivă uriaşe se va putea compensa în anii ce vin pierderea aceasta.*

Aceasta presupune înainte de toate o orientare sigură a economiei româneşti în direcţia măririi gradului de intensitate, şi sporirii productivităţii muncii naţionale.

Nu se poate afla însă un îndreptar sigur pentru politica economică, fără o cunoaştere temeinică a condiţiilor de existenţă şi desvoltare a economiei naţionale a fiecărui popor în parte.

In această lumină, sperăm că lucrarea pe care o supunem preţuirii cititorilor, tocmai în aceste zile de restrişte pentru neamul românesc, va fi o contribuţie la deslușirea drumului care duce la aşezarea vieţii naţionale şi a Statului românesc pe temelii puternice, chezăşie pentru reîntregirea patrimoniului naţional.

Valea Mare (Argeş)
1 August 1940.

www.dacoromanica.ro

EVOLUŢIA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI DUPĂ RĂZBOIUL MONDIAL

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

Cercetarea evoluţiei economiei româneşti în răstimpul dela războiul mondial şi până astăzi reactualizează problema capitalismului în ţările din răsăritul şi sud-estul Europei. Analiza ştiinţifică a faptelor ne arată că avem de-a-face cu elemente specifice, cari nu corespund schemei de evoluţie « normală » a capitalismului.

Schema sombartiană se bazează, cum se ştie, pe cercetarea istoriei economice a ţărilor Europei apusene şi centrale, fără a lua în seamă, decât în chip cu totul întâmplător, ţările din răsăritul şi sud-estul Europei [1]). Din această cauză ea nu poate avea nici valabilitate generală, ci una limitată, nici aplicare universală, ci una specifică realităţilor la cari se referă.

Rămâne deci vrednic de interes a şti în ce măsură se verifică sau se infirmă schema evoluţiei « normale » a capitalismului prin realităţile economice neluate în seamă la formularea ei şi cari sunt perspectivele ce se desprind din cercetarea acestor realităţi. Datele desprinse din evoluţia economiei româneşti după războiul mondial ne oferă prilejul unei asemenea noi examinări.

Care este schema « normală » a desvoltării capitalismului în diversele ţări din apusul şi centrul Europei? Una simplă: desvoltarea capitalismului se realizează în trei etape. Intâi se naşte capitalismul comercial; acesta se transformă în capitalism industrial şi apoi în capitalism financiar. Motorul acestei evoluţiuni este invazia capitalismului din ţări mai înaintate. Capitalul, format în comerţ, este împiedecat de regimul feudal şi mai ales de existenţa breslelor, să se prefacă în capital industrial. Totuşi, în tendinţa lui de a se fructifica în producţiunea naţională, acest capital reuşeşte să ocolească şi barierele feudală şi breslele: comercializează industria casnică dela ţară şi meseriile din oraşe şi înfiinţează, în

[1]) Werner Sombart: *Der moderne Kapitalismus* (Berlin, 1927).

www.dacoromanica.ro

afară de oraş, manufacturi. Organizarea producţiunii îşi păstrează vechea tehnică, dar este aservită întreprinzătorului comercial şi lucrează după comanda acestuia. Astfel se produce fenomenul extrem de important — preludiu al revoluţiei industriale şi motorul principal al acesteia: capitalismul comercial pătrunde în domeniul producţiunii industriale. Revoluţia industrială, caracterizată prin întemeierea fabricilor, bazate pe maşinism şi producţiunea în masă, desăvârşeşte acest proces.

Ce fapte au putut determina un asemenea curs?

W. Sombart a arătat că punctul de plecare al revoluţiei industriale din secolul al XVIII-lea a fost apariţia ţesăturilor imprimate [1]), întemeiată pe o modă care a ţinut timp de jumătate de secol. Dela această industrie de finisaj cererea a trecut la ţesături albe, în deosebi la ţesături de bumbac. Satisfacerea acestei cereri s'a putut face numai prin descoperirea maşinii de tors şi a albitului artificial, înlesnită fiind de invenţia războiului mecanic.

Imboldul pe care l-a dat industria textilă la rândul său, prin cererea sa de anume produse se poate urmări în trei direcţiuni; dela ea porneşte: desvoltarea industriei mecanice, a industriei chimice, — ambele urmând celeia a mineritului — şi a agriculturii [2]).

Se cereau, în primul rând în cantităţi mari maşini: maşini unelte şi motoare. Desvoltarea industriei maşinilor a produs o cerere mare de fier, dând astfel impuls industriei siderurgice, care la rândul ei a determinat o sporire a cererii de cărbuni, minereu şi piatră de var, având ca urmare o extensiune a industriei miniere şi prin aceasta o nouă cerere de maşini. Expansiunea industriei a necesitat apoi iluminatul artificial, care a fost creat prin descoperirea iluminatului cu gaz, provocând o nouă creştere a cererii de cărbuni, care a fost sporită în plus prin utilizarea unui deşeu dela fabricarea coksului la fabricarea culorilor de anilină.

Dela această invenţie începe una din ramurile mari ale industriei chimice, care se bazează pe chimia organică. In acelaş timp, procedeul nou de albire artificială a dat prilej a se desvolta cealaltă ramură a acestei industrii, cea anorganică, care constitue premiza pentru desvoltarea industriei culorilor.

---

[1]) W. Sombart: *Der moderne Kapitalismus* (1927), vol. II, p. 884 şi urm.

[2]) W. Sombart: *Das Wirtschaftsleben im Zeitalter des Hochkapitalismus* (1927), I, p. 507 şi urm.

www.dacoromanica.ro

Dintre industriile chimice, industria îngrăşămintelor formează un inel din seria a treia a evoluţiei, care începe şi se desvoltă mai repede după revoluţia industrială din câmpul industriei textile: extensiunea şi intensificarea agriculturii. Primul impuls pentru modernizarea agriculturii l-a dat încă din perioada capitalismului primitiv formaţiurea de oraşe mari, a căror desvoltare începe însă abia la finele secolului al XVIII-lea, ca urmare a avântului industriei şi consecinţei lui: concentrarea populaţiei în oraşe şi ţinuturi industriale. In urma acestui fapt cererea de produse agricole creşte repede şi preţurile tuturor produselor agricole se urcă, iar agricultura, cu tot importul crescând, trebue să lucreze intens ca să acopere plusul de cerere urmare a ascensiunii rapide a populaţiunii industriale orăşeneşti.

Pe lângă cererea de produse alimentare a populaţiunii industriale în creştere vertiginoasă, intervine cererea de materii prime industriale: fibre, piei şi lemn, care dă impuls intensificării producţiunii agricole.

Agricultura intensivă necesită unelte şi maşini. Se naşte astfel o ramură industrială complet nouă: industria maşinilor agricole. Agricultura intensivă mai are apoi nevoie de îngrăşăminte artificiale, ceeace duce la desvoltarea unei ramuri importante a industriei miniere (potasa) şi a industriei chimice.

Pentruca produsele agricole să poată fi duse la distanţe mari, a trebuit să se extindă posibilităţile de transport. De această nevoie se leagă marile invenţii a vapoarelor şi căilor ferate. Dela noile mijloace de transport a pornit din nou un curent puternic de cerere: înapoi la agricultură, mai precis la industria forestieră (lemn pentru traverse, etc.) şi înainte la domeniul industriei (fier şi oţel).

Un efect asemănător descoperirii mijloacelor de transport l-a exercitat *electrificarea* care, ca înzestrare cu curent slab, datează din prima jumătate a secolului al XIX-lea (telegrafie 1833) şi ca eră a curentului puternic abia din ultimul pătrar al secolului al XIX-lea, dând epocii dinaintea războiului mondial caracteristica tehnică: luminatul electric, tramvaele electrice şi motoarele electrice care cuceresc repede teren, producând o cerere nouă de fier, cărbune şi în deosebi cupru.

O ultimă ramură de producţie, care primeşte impuls dela toate celelalte şi este încurajată de toate, este industria construcţiilor.

Pe lângă cererea continuu sporită, de mijloace de producţie, în cursul desăvârşirii procesului de evoluţie a producţiei industriale

www.dacoromanica.ro

capitaliste, s'a desvoltat progresiv o cerere de bunuri de consum pentru satisfacerea nevoilor celor două categorii sociale fundamentale ale societăţii capitaliste: întreprinzătorii şi lucrătorii.

Faptul cel mai caracteristic, în această privinţă, este că în epoca apogeului capitalismului sau cel puţin dela începutul secolului al XIX-lea până la războiul mondial, salariul real s'a dublat. Deci puterea de cumpărare a clasei salariaţilor era în acel moment de două ori mai mare decât cu 100 ani în urmă [1]).

Dacă economia capitalistă ar fi fost constrânsă să desfacă mărfurile sale numai la primitorii de plus valoare şi salarii, s'ar fi produs crize, deoarece adaptarea cererii la producţia crescândă ar fi fost continuu întreruptă. Deaceea, nefiind oportun să aştepte adaptarea cererii la producţia în continuă creştere înlăuntrul organizaţiei sale proprii, capitalismul s'a străduit să-şi extindă debuşeul. Aceasta se putea face în două feluri, prin desfacerea de bunuri de consum la alte categorii de consumatori, în afară de lucrători şi capitalişti, deci la ţărani şi mici burghezi în propria ţară sau în ţări străine; sau prin livrarea de mijloace de producţiune în ţări străine.

Fără a intra în discuţiunea controversei, dacă această tendinţă a economiei capitaliste de extindere a pieţii rezultă din natura însăşi a acumulării capitalului, realizarea plus valorii cerând ca primă condiţie un cerc de consumatori în afară de societatea capitalistă, întrucât plus valoarea nu poate fi realizată nici prin lucrători nici prin capitalişti, ci numai prin straturi sociale, care se află în afară de sfera producţiei capitaliste [2]), este un fapt general admis, că în epoca apogeului a fost un interes viu al capitalismului să desvolte ceeace W. Sombart denumeşte «cererea exogenă» [3]).

Chiar şi în epoca primitivă a capitalismului, desfacerea mărfurilor produse în întreprinderi capitaliste s'a făcut, în principal, la consumatori necapitalişti. Aceasta a continuat şi în epoca apogeului capitalismului. Astăzi, aceiaşi consumatori sunt cei cari formează cererea exogenă [4]).

---

[1]) W. Sombart: *loco citat*, p. 513.

[2]) W. Sombart: *(op. citat.*, p. 480) combate această teză susţinută de R. Luxemburg: *Die Akkumulation des Kapitals* (1912), p. 322 şi urm.

[3]) *Ibidem*, p. 482.

[4]) *Ibidem*, p. 488 şi urm.

www.dacoromanica.ro

Sombart împarte aceste straturi de consumatori în două categorii: vechi şi noi.

Intre cei vechi se cuprind:

a) bogaţii, ale căror avuţii provin din proprietatea teriană rurală sau urbană sau din agiotaje, speculaţiuni, traficuri, etc.

b) corporaţiile publice, a căror putere de cumpărare în continuă creştere în perioada capitalistă provine din impozite sau împrumuturi, iar cererea lor se concretizează în: cererea de bunuri de consum a funcţionarilor publici, sau cerere de mjiloace de producţie (construcţii de căi ferate, vapoare, materiale de război, etc.).

c) popoarele extra-europene ale căror debuşee au fost căutate la începutul şi în epoca apogeului capitalismului, când la desfacerea de bunuri de consum s'a adăogat livrarea de mijloace de producţie.

Dovada importanţei tendinţei de extindere a desfacerii mărfurilor în ţările străine înapoiate, este faptul notoriu că treptat cu desvoltarea tehnicii circulaţiei creditului, statele capitaliste industriale au procedat la transmiterea de valori, în formă de plasamente de capitaluri sau împrumuturi în ţările sărace în capitaluri, pentru a le îndemna, pe această cale, la sporirea importului de mărfuri din statul creditor. Volumul migraţiunilor de capitaluri din epoca apogeului capitalismului oglindeşte perfect această situaţiune.

In sfârşit, noile straturi de consumatori, atraşi în cercul pieţii în epoca apogeului capitalismului sunt: ţăranii şi meşteşugarii, cari mai înainte îşi acopereau nevoile prin producţia muncii proprii sau prin produsele meseriaşilor.

Când aceste categorii sunt rupte din vechile legături ale economiei feudale, prin desvoltarea acesteia, pe de o parte se liberează forţe de muncă, iar pe de altă parte se sporeşte numărul consumatorilor cari devin clienţii pieţei de mărfuri capitaliste. Acest proces de lichidare a vechilor aşezări economice nu s'a limitat numai la ţările de veche cultură capitalistă ci s'a extins şi la ţările înapoiate unde prin intrarea ţărănimii în cercul economiei pieţei numărul consumatorilor de mărfuri a crescut. « Acesta este efectul secret, indirect, invizibil, al împrumuturilor pe care le-au contractat acele state mai sărace la cele bogate. N'au acţionat în sensul disolvării (aşezărilor feudale, nota autorului) numai căile ferate şi instalaţiile industriale construite cu ajutorul acelora, ci mai

www.dacoromanica.ro

mult impozitele pe care trebuiau să le plătească țăranii pentru a se amortiza acele împrumuturi. Obligația de a plăti impozite înseamnă o constrângere la producție pentru piață. Ea are efectul unui explozibil pentru vechile comunități » [1]).

Dar, după cum brațele de muncă pentru nevoile capitalismului nu izvorăsc numai din surplusul de populație creat prin procesul de lichidare a feudalismului, ci și din excedentul natural al creșterii populației, tot astfel și noile straturi de consumatori nu provin numai din vechii consumatori ai economiei casnice și ai meseriilor, ci se formează teritorii de desfacere mari și puternice, tocmai din excedentul de populație, care procură și lucrătorii, adică din suprapopulația satelor ieșite în cursul secolului al XIX-lea ca din pământ în teritoriile de colonizare.

* * *

Am expus în trăsături generale elementele esențiale ale procesului devenirii societății capitaliste, astfel cum se desprinde din evoluția economică a țărilor din apusul și centrul Europei. Subliniem această limitare pentru a accentua că nimic nu îndreptățește a se admite o evoluție identică în țările din răsăritul Europei.

« Este potrivit a se releva aceasta — scriam aproape 15 ani în urmă [2]) deoarece de o bucată de vreme, la noi este monedă curentă a se transplanta teoriile asupra evoluției capitalismului din occident asupra răsăritului și sud-estului european, fără nici o rezervă. Unii din sociologii noștri fac aceasta rezemându-se aproape numai pe teoria lui Werner Sombart asupra evoluției capitalismului occidental, iar alții, însușindu-și teoria evoluționismului marxist. Cu toții sunt de acord că nu-i nimic absolut original în evoluția social-economică a răsăritului, față de aceea a apusului european ».

Reamintim că problema a făcut obiectul unei controverse științifice în Rusia, încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea [3]). Poporaniștii ruși, ale căror idei au încolțit între anii

---

[1]) W. Sombart: *op. cit.*, p. 502.

[2]) In *Capitalismul în răsăritul Europei* prelegere ținută la Institutul Social Român în ziua de 7 Martie 1926, publicată în *Agrarianism, Capitalism și Imperialism* (Buc., 1936), p. 119.

[3]) Lupta ideologică s'a dat între poporaniști, reprezentați prin Czernicewski, W. W. Woronzow, Niculai-on (Danielson); neomarxiști, reprezentați prin Struve, Bulgacov și Tugan Baranowski și marxiști ortodocși, reprezentanți prin Lenin și Maslow. Vezi I. Delewski: *Les idées des « narod-*

www.dacoromanica.ro

1850—1870, au negat că trecerea prin etapa capitalistă este legea fatală a tuturor ţărilor. Unii, ca *Czernicewski*, demonstrau chiar că faza capitalistă nu e nici măcar o fază trecătoare obligatorie care asigură producerea unui tip superior de structură economică. Argumentul fundamental al acestei teorii este următorul: capitalismul, pentru a se desvolta, presupune existenţa unei pieţi externe; coloniile fiind însă ocupate de ţările din occidentul Europei, nu se poate presupune dobândirea unor debuşeuri importante, fără de care este exclusă organizarea producţiei capitaliste. Drept urmare, orice încercare ar face o ţară din răsăritul Europei de a organiza o industrie, prin orice mijloace şi orice străduinţe, întrucât ea este lipsită de debuşeuri externe n'ar putea reuşi din cauza concurenţei ţărilor avansate.

Impotriva acestei teze a poporanismului rus, s'a ridicat între anii 1890—1900 reacţiunea social-democraţiei ruse, care însuşindu-şi principiile marxiste neagă că Rusia n'ar trece în chip fatal prin faza capitalistă şi că ar avea destinele sale proprii, afirmând că legea evoluţiei economice se aplică în chip fatal tuturor statelor rând pe rând.

Teoria poporaniştilor ruşi se întemeiază pe o premiză verificată de evoluţia ţărilor capitaliste. Am văzut că în ţări cu o producţie capitalistă desvoltată există întotdeauna un plus de producţie, care nu poate găsi desfacere pe piaţa dinlăuntrul organizaţiei capitaliste. Intrucât consumul lucrătorilor şi capitaliştilor nu poate libera piaţa de acel excedent de mărfuri, pentru desvoltarea mai departe a capitalismului este nevoie de o piaţă exogenă, formată din consumatori necapitalişti.

Nicolai-on (Danielson) [1]) exprimă plastic această constatare: « după cum produsul fiecărei fabrici întrece cu mult necesităţile tuturor salariaţilor ocupaţi în acea întreprindere, ca şi acelea ale întreprinzătorului ei, produsul întregii societăţi capitaliste excede necesităţile populaţiunii industriale ocupate într'însa. Deci, « capi-

---

niki » russes in « Revue d'Economie Politique » (35-e année, No. 4, 1921). Punctul de vedere marxist în această desbatere îl expune Rosa Luxemburg: *Die Akkumulation des Kapitals* (1931), p. 239—295.

Punctul de vedere conjunctural Dr. Rolf Wagenführ: *Die Konjunkturtheorie in Russland* (1929), p. 17—100.

[1]) Nicolai-on (Danielson): *Histoire du developpement de la Russie depuis l'affranchissement des serfs*, Paris (1902), p. 254; Wagenführ: *op. cit.*, p. 22.

www.dacoromanica.ro

talismul pur » pentru existența sa are nevoie absolută de « piețe necapitaliste ».

Incercând să concretizeze teoria în raport cu împrejurările economice rusești din acea vreme, *Nicolai-on* rezumă problema în următorii termeni: [1])

In Rusia există o piață țărănească necapitalistă, însă ea regresează continuu, paralel cu pătrunderea capitalismului. Producția agricolă este legată de activitatea producției casnice, deoarece lucrările agricole se îndeplinesc într'un anume timp, în dependență de condițiile climei. Odată cu avansarea capitalismului, ramurile de industrie casnică, expuse concurenței mărfurilor produse de fabrici, se distrug și prin aceasta timpul de iarnă al țăranilor se eliberează. « Cu cât se petrece mai repede transformarea capitalistă a industriilor cu care se ocupă țăranii în restul anului, cu atât ei dispun de mai mult timp liber și cu atât sărăcesc mai mult » [2]).

Chiar printr'o urcare a productivității muncii agricole nu s'ar putea rezolva problema, deoarece prin aceasta s'ar plăti țăranilor numai pentru durata de timp în care au lucrat și întrucât durata muncii anuale pentru ei se scurtează treptat cu evoluția capitalistă a industriei, populația sătească ar primi salariul numai pentru jumătate de an.

Țărănimea necapitalistă din lăuntrul unei țări capitaliste nu poate constitui à la longue o piață de desfacere a plus-produsului. Această piață evoluiază regresiv, paralel cu pătrunderea capitalismului. In plus mișcarea regresivă are un curs oscilatoriu, deoarece puterea de cumpărare a țăranilor variază, depinzând de succesiunea recoltelor. (Recolta este factorul principal care dă tonul în întreaga viață economică națională). Deci evoluția industriei e dependentă de oscilațiile producțiunii agricole.

Pentru a ieși din acest impas, un stat capitalist este contrâns să-și extindă piața peste hotare. Și cum toate națiunile capitaliste se află în aceeași situațiune se ajunge la o luptă de concurență aprigă între ele pentru piețele externe, în care singura armă este prețul cel mai redus. Cum numai țările cele mai avansate sunt în stare să producă cu preț de cost mai ieftin, numai acestea vor stăpâni piețele externe.

---

[1]) *Op. cit.*, 441—442.
[2]) *Op. cit.*, p. 220.

www.dacoromanica.ro

Rusia fiind exclusă dela pieţele externe, iar piaţa internă ţărănească reducându-se continuu, teza lui Nicolai-on despre lipsa posibilităţii de existenţă a capitalismului în Rusia în condiţiunile date este îndeajuns dovedită.

Teoria poporaniştilor ruşi conţine un sâmbure de adevăr: *sublinierea importanţei pieţii în desvoltarea capitalismului.* Eroarea principală este însă: *a)* negarea posibilităţii formării unei pieţe interne necapitaliste; *b)* rolul exclusiv al pieţii externe.

Este însă explicabil că « narodnicii » ruşi, cari au scris în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, într'o perioadă când agricultura rusească era dominată de raporturi semi-feudale să fi constatat sărăcirea ţărănimii prin dispariţia industriei casnice. Pentru ţăranul neoiobag, încadrat într'un sistem de producţie cerealist extensiv, supus la un regim de exploatare prin învoelile agricole din ce în ce mai grele, care condamnă agricultura la o producţie extensivă, dispariţia industriei casnice trebuia să însemne o sărăcire datorită sporirii necesităţii de a cumpăra pe piaţă — în afară de instrumente de muncă — şi obiecte de întrebuinţare şi consum, simultan cu diminuarea venitului muncii sale.

Tendinţa regresivă a pieţii ţărăneşti — constatată de *Nicolai-on* corespundea unor asemenea împrejurări. Dar această constatare nu poate fi generalizată. Separaţia deplină a producţiunii agricole propriu zise, din exploatarea mixtă, agricolă — industrială — caracteristică pentru faza feudală — apare ca o tendinţă fundamentală a evoluţiei agriculturii.

Acest proces s'a săvârşit cu o rapiditate deosebită în diferite ţări ale Europei de apus şi mijloc, *chiar înainte de ivirea industriei capitaliste.*

« Procesul de separaţie era atât de avansat — înainte de apariţia producţiunii capitaliste, deci în prima treime a secolului al XIX-lea — încât ţăranul lăsa în genere meseriaşilor specialişti dela sate şi oraşe fabricarea încălţămintei sale de piele, a hainelor de sărbătoare, lăzilor, meselor, dulapurilor şi paturilor, ustensilelor de gospodărie, topoarelor, ciocanelor, cuţitelor, căruţelor, plugurilor, grapelor, lopeţilor, uneltelor de seceriş, precum şi construcţia şi înzestrarea construcţiunilor noui » [1]).

Apoi este ştiut că evoluţia industriei capitaliste a creat pieţe orăşeneşti pentru desfacerea produselor agricole. « Atunci ţăranul

[1]) Ed. David: *Sozialismus und Landwirtschaft*, ed. II, 1922, p. 333.

www.dacoromanica.ro

a început să îngraşe şi să lucreze mai bine pământul, să mărginească pârloaga, să cultive plante furajere mai multe şi mai bune, şi să-şi mărească numărul vitelor. Aceasta-l făcu să se dedea mai cu precădere agriculturii decât înainte »[1]).

Prin urmare, în împrejurări, în care pedomină proprietatea ţărănească şi raporturi de muncă libere, procesul de disolvare al industriei casnice nu produce o sărăcire a gospodăriei ţărăneşti. Aceasta îşi compensează pierderea producţiei industriale prin sporul de venit, datorit muncii agricole intensive, cu atât mai mult cu cât sătenii nu renunţă la o muncă industrială anexă, în măsura şi atât timp cât o socot de folos şi se ocupă şi de alta nouă, dacă le pare utilă[2]). Părăsind unele activităţi industriale care nu mai sunt integrate cu munca agricolă, ei adoptă anume industrializări agricole, care sunt legate în mod organic de procesul de muncă agricolă.

Este exact că datorită diviziunii proprietăţii pământului prin succesiune, în anume împrejurări, social-economice, ţăranii nu mai stăpânesc decât parcele mici care sunt neîndestulătoare ca să asigure familiei ţărăneşti o ocupaţie completă a muncii sale şi deci o întreţinere normală din produsul exploatării agricole. Dar şi în această privinţă trebue să se ţină seama că procesul de intensificare a agriculturii a făcut cu putinţă ca limita inferioară a mărimii lotului corespunzător unei exploatări mici economice să se scoboare mereu în decursul timpului. Un fapt sigur însă este că în ţinuturile dela munte, unde pământul e sărac şi puţin, sporul normal de populaţie nu poate găsi mijloace de trai prin urcarea intensităţii muncii agricole şi este silit să-şi caute alte ocupaţii anexe, sau să îngroaşe rândurile proletariatului industrial.

Din aceste consideraţiuni rezultă clar că « tendinţa regresivă » a pieţii ţărăneşti pentru mărfurile industriei capitaliste nu poate să fie acceptată ca o « lege naturală » — cum era considerată de « narodnicii ruşi » — dimpotrivă, în linia evoluţiei normale a agriculturii ţărăneşti se poate prevedea o *tendinţă progresivă a pieţii ţărăneşti.*

Pentru caracterizarea ei completă trebue să se sublinieze caracterul său oscilatoriu în funcţie de variaţia recoltelor. In această

---

[1]) Ed. David: *op. cit.*, p. 335.

[2]) V. N. Madgearu: *Revoluţia agrară şi evoluţia clasei ţărăneşti*, în: *Agrarianism, Capitalism şi Imperialism*, p. 22 şi urm.

www.dacoromanica.ro

privinţă este de semnalat că chiar un neomarxist ca *Tugan Baranowski*, recunoaşte că « în ţări ca Rusia, în care economia naturală este încă păstrată şi modul de producţie capitalist a cuprins abia minoritatea populaţiei, măsura desfacerii producţiei industriale capitaliste atârnă foarte mult de bunăstarea acelor mase de populaţie care se află în afara producţiei capitaliste; o recoltă bună măreşte capacitatea de cumpărare a ţărănimii... [1]).

In afară de eroarea de a fi considerat ca o « lege » fatală tendinţa regresivă a pieţii ţărăneşti, poporaniştii ruşi au neglijat complet celelalte categorii de cerere exogenă cari, tocmai în statele agrare în desvoltare, prezintă o deosebită importanţă. In primul rând, deşi ca număr restrânşi, dar însemnaţi ca putere de cumpărare, vin primitorii de rente rurale sau urbane, care în faza de modernizare a economiei statelor agrare reprezintă o categorie însemnată de venituri. La aceasta sunt a se adăoga agiotorii, speculanţii şi traficanţii, cari prosperă în ambianţa social-politică din ţările aflate în faza precapitalistă.

In sfârşit, în perioada de « modernizare » a statelor înapoiate din răsăritul şi sud-estul Europei, cererea statului şi a celorlalte corporaţii de drept public se află în mers ascendent, constituind o *piaţă în creştere*. Ea este concretizată pe de o parte, în cererea de bunuri de consum din ce în ce mai puternică din partea funcţionarilor civili şi militari, al căror număr sporeşte continuu, iar pe de altă parte, în cererea continuu mărită de mijloace de producţie pentru construcţii de căi ferate, drumuri, porturi, docuri, vapoare, telefon, telegraf, armament, muniţiuni şi echipament pentru armată, etc., la care se adaogă şi cererea de bunuri de consum a colectivităţilor sociale — instituţii de asigurări sociale, ocrotire şi asistenţă socială, etc.

A doua eroare a teoriei poporaniste e de a fi nesocotit, după cum observă şi *Lenin*, că *economia capitalistă îşi creează ea însăşi o piaţă de desfacere*, chiar în faza de tranziţie dela economia simplă de mărfuri la cea capitalistă, prin apariţia salariaţilor şi capitaliştilor. Această piaţă constă din: *a*) mijloacele de producţiune, de care sunt liberaţi producătorii mici şi independenţi care devin capital în mâinile noilor proprietari şi servesc la producţiunea

---

[1]) Tugan Baranowski: *Die periodischen industriellen Krisen* (1923), p. 205; Wagenführ: *op. cit.*, p. 35.

www.dacoromanica.ro

de mărfuri; *b)* mijloacele de existență ale expropriaților se transformă de asemenea în marfă.

In această lumină, concluzia la care au ajuns « narodnicii » ruși despre o lipsă de posibilități în desvoltarea capitalismului în țările înapoiate este sdruncinată.

Ceeace rămâne verificat de experiența istorică este însă *dependența desvoltării capitalismului de piața exogenă.* Aceasta determină în ultimă analiză și posibilitățile și extensiunea producției capitaliste pretutindeni, iar pentru țările înapoiate — din cauza întârzierii începerii și desăvârșirii procesului de lichidare a regimului feudal agrar — piața exogenă nu poate fi, cu rare excepțiuni, decât internă.

Cercetarea evoluției economice în țările din răsăritul Europei întărește această concluzie și dacă nu confirmă teza imposibilității formării economiei capitaliste, desvălue anume caractere specifice și anume limitări.

* * *

Istoria economică a Rusiei prezintă ca un element caracteristic mercantilismul monopolist, aplicat până la ultimele sale consecințe de către Petru cel Mare [1]). Acesta a urmărit să așeze bazele unui stat național, independent economicește, întrebuințând aproape toate mijloacele mercantilismului din apus și altele noui, prin puterea de stat, extinsă până la limita extremă. Nu s'a cruțat nimic pentru a se aduce meșteșugari străini ca să învețe pe nativi. S'au creat industrii noui, ca acelea ale mătăsii și lânii și pentru a se intensifica producția acestor industrii, li s'a acordat prohibiri de import, scutiri de dări, subsidii și privilegii monopoliste.

Manufacturile erau creațiuni ale statului sau ale particularilor, subvenționate și susținute prin toate mijloacele politicii de stat. Deoarece nu exista în societatea rusă o clasă de oameni liberi din care să se recruteze muncitori salariați, aceste manufacturi întrebuințau servi, fie din cei aserviți statului, « țăranii Țarului », fie din cei aserviți domeniilor boierești sau mânăstirești. Prin urmare, toate manufacturile întemeiate aveau aceleași baze ca și cultivarea solului: *servajul.*

---

[1]) V. N. Madgearu: *op. cit.*, capitolul: *Capitalismul în Răsăritul Europei*, p. 130—135.

www.dacoromanica.ro

Consecința firească a acestui sistem de organizare a muncii, era *inferioritatea și scumpetea producției*, ceeace făcea ca toate acele manufacturi să nu poată trăi decât atât timp cât se bucurau de subsidii, scutiri de impozite și privilegii monopoliste. Iar întreprinzătorii nu căutau profitul printr'o administrație economică a industriei lor, ci în subsidiile și privilegiile de tot felul.

Existența acestor manufacturi nu schimba de altminteri, întru nimic structura economică a societății. Satele, populate de țărani, servi, trăiau aproape exclusiv din munca gospodăriei lor, închise în afară. Manufacturile produceau mai ales pentru clasa boierească și foarte puțin pentru țărănime. Sistemul servajului oprea în loc orice desvoltare a orașelor și făcea cu neputință o desvoltare industrială însemnată. Singura excepție o făcea industria extractivă, în special a fierului, desvoltată de către întreprinzătorii străini, cari întrebuințau însă tot servi ca lucrători; apoi manufactura îmbrăcămintei, sub imboldul necesităților armatei [1]).

Toate aceste creații ale politicii lui Petru cel Mare au fost efemere. Ecaterina a II-a a putut să constate rezultatele triste ale acestor întreprinderi artificiale, care se prăbușeau rând pe rând (« fabricanții erau numai nominal fabricanți » [2]) și s'a hotărît să înlăture sistemul monopolurilor personale și să introducă libera concurență.

Efectul sigur al politicii mercantiliste a lui Petru cel Mare a fost descreșterea populației. Ea s'a produs ca o mișcare firească a regimului de aservire a țărănimii. In larga perioadă, care ține dela Petru cel Mare până la Generalul Kisseleff, condiția țăranului rus s'a apropiat din ce în ce mai mult de clasa servilor din despoțiile orientale. Munca impusă țăranilor în folosul stăpânilor sau a Statului, devenea din ce în ce mai teribilă.

Pe când în apus mercanitilismul coincide cu începutul liberării țărănimii din regimul servajului, în Rusia reformele mercantiliste ale lui Petru cel Mare se introduc paralel cu apogeul aservirii maselor țărănești.

---

[1]) James Mavor: *An economic hystory of Russia* (ed. II, 1925). Asupra politicii lui Petru cel Mare, vol. I, cap. V, p. 101 și urm.; asupra desvoltării industriale sub regimul servajului, cartea III-a, p. 431 și urm.

[2]) Dr. Karl Kramer: *Die russische Krisis* (München, 1925), p. 81 și urm. Din cele 300 « fabrici » care existau în timpul lui Petru cel Mare mai fiinţau în 1780 numai 22 și acestea erau în viață numai datorită comenzilor Statului.

www.dacoromanica.ro

In asemenea împrejurări este explicabil că în realitate, până la emanciparea ţăranilor, toate manufacturile din Rusia au vegetat, în primul rând pentrucă n'au avut o piaţă internă de desfacere — ţăranul rus iobag nu cumpăra nimic, el trăia mai departe în « economia naturală », cu nevoi foarte puţine şi cu mijloace şi mai puţine, stors de stăpânul feudal şi de fisc — şi în al doilea rând pentrucă înainte de emancipare nu exista o clasă de lucrători salariaţi liberi.

Numai când, după emanciparea dela 1861, începe să se formeze o piaţă internă, în măsura ridicării economice a ţărănimii, se desvoltă anumite industrii.

Emanciparea dela 1861 a avut însă o pecete asiatică. Ţăranul emancipat a rămas fără niciun drept faţă de stat, care se sforţa să menţină vechea formă de proprietate ţărănească cu redistribuţiile periodice ale câmpurilor în comunele rurale (mirul). Astfel ţăranul « emancipat » a sărăcit şi sărăcirea sa a împiedecat creşterea pieţii interne pentru produsele industriale şi ca urmare desvoltarea industrială.

Cu toate acestea, după emanciparea dela 1867, se observă un oarecare avânt industrial sub imboldul protecţiei vamale, dar în anume ramuri chiar şi independent de acesta. Exemplul îl prezintă desvoltarea industriei textile, care s'a făcut fără orice alt ajutor din partea statului, pentrucă a găsit în masele largi ale ţăranilor liberaţi un debuşeu, pe câtă vreme industria fierului, fără subvenţii şi comenzi dela stat n'a putut înainta, pentrucă ţăranii erau prea săraci ca să poată cumpăra maşini şi unelte agricole şi alte articole de fier [1]).

In loc să se înţeleagă că numai prin extensiunea pieţei interne şi crearea unei clase de muncitori industriali, ca urmare a unei opere desăvârşite de emancipare a clasei ţărăneşti, se pot pune temeliile pentru o industrie naţională reală, s'a încercat a se da imbold unui industrialism forţat printr'un protecţionism dus până la limitele prohibirii importului. Urcările continui ale tarifului vamal, făcute sub presiunea industriaşilor, — în special ale cercurilor moscovite, a industriilor metalurgice din Urali, care lucrau în mod primitiv, întrebuinţând braţe de muncă superflue şi lucrând cu lemne în loc de cărbuni şi produceau scump — a avut urmări dezastruoase pentru întreaga desvoltare economică şi

[1]) Dr. Karl Kramer: *op. cit.*, p. 80.

www.dacoromanica.ro

socială a Rusiei. Astfel, sub regimul taxelor vamale, prin care se ocrotea industria extractivă a fierului, se împiedeca desvoltarea industriei maşinilor agricole şi deci raţionalizarea agriculturii. Dar pe această cale s'a mers şi mai departe. In 1891 s'au pus taxe vamale mari pe maşinile agricole şi pe îngrăşămintele artificiale, adică pe ceeace era necesar pentru a se desvolta adevărata producţie naţională: agricultura rusă. Ţăranii lucrau cu pluguri de lemn pentrucă pe deoparte barierele vamale opreau introducerea maşinilor agricole iar pe de altă parte din cauza sărăciei gospodăriile ţărăneşti nu şi le puteau procura.

O consecinţă a acestui sistem de protecţie exagerat a fost afluxul extraordinar de capital străin spre Rusia. Preţul fierului era aşa de mare încât beneficiile ce se puteau aştepta din industria metalurgică erau extrem de importante. Aceste beneficii atingeau 40%. Şi cine plătea aceste beneficii extraordinare care se scurgeau în afară de graniţele Rusiei prin dividende şi cupoane? *Statul*, cel mai mare consumator de fier, pentrucă el avea monopolul căilor ferate şi *gospodăriile ţărăneşti* care lucrau fără plug de fier.

Efectul acestor însemnate plasamente de capitaluri străine a fost «o deviere a desvoltării economice a ţării. Exportul forţat artificial, favorizat de tarife reduse pe căi ferate, subvenţionarea industriilor pe socoteala agriculturii a dus la mizerie şi nemulţumirea maselor ţărăneşti suprataxate şi fără aceasta»[1]).

Cu toată această politică de protecţionism exagerat, capitalismul industrial rusesc îşi încheia bilanţul său înainte de războiul mondial cu cifre foarte modeste în ceeace priveşte desvoltarea producţiei industriale.

Este adevărat că industria textilă, a zahărului, industria metalurgică, luaseră proporţii destul de însemnate. Cota parte a producţiei industriale era însă, faţă de producţia agricolă şi extractivă, extrem de redusă. Industria metalurgică s'a putut ridica pentrucă avea drept client statul, dar şi ea, şi mai ales industria textilă, a trecut din criză în criză, ca urmare a recoltelor proaste şi a foametelor periodice.

Dacă privim acum transformarea în organizarea vieţii sociale, pe care ar fi trebuit s'o producă capitalismul în Rusia — desvoltarea oraşelor — observăm în primul rând că *nu există o cultură*

[1]) L. L. Thung (Thung Liang Lee) and M. S. Miller: *The political aspect of International Finance in Russia and China*, în revista «Economica» (Londra, 1925), Nr. 13, p. 73.

www.dacoromanica.ro

orășenească rusească și puțina care s'a desvoltat a fost *un produs recent al capitalismului de import*, căruia îi lipsește tradiția seculară. Rusia a avut orașe bogate și republici orășenești puternice în evul de mijloc ca Novgorod și Pskov, care erau de origină străină și aveau administrație autonomă. Principii moscoviți au zădărnicit desvoltarea unor asemenea centre urbane libere, căci spiritul libertății orășenești era în contrazicere cu principiul servajului. In consecință, toate celelalte orașe rusești erau centre administrative și militare fără niciun drept de viață proprie, fără nimic din apanagiile pe care le-a avut orașul apusean, creație a evului mediu, fără nimic din ceeace el a creat și lăsat moștenire culturală pentru generația actuală.

A lipsit însă și necesitatea de a se întemeia orașe mari, pentrucă în Rusia nu existau condițiile pentru nașterea unei vieți burgheze. Economia naturală a durat până la emanciparea țăranilor; industria casnică era prototipul organizației economice; meșteșugarii erau rari, cei cari fuseseră aduși din străinătate erau puțini și au rămas străini. De aceea s'au format în Rusia așezări orășenești, cu străzi largi, cu case joase de lemn și curți mari, dar a lipsit orașelor caracterul orășenesc.

Transformarea de după emanciparea țăranilor, când s'a introdus la baza economiei rusești economia bănească și s'a desvoltat industria, ca urmare a afluxului de capital străin, n'a putut să aibă influență mai adâncă pentrucă s'a întemeiat pe un regim feudal. (Deaceea la 1910 numai 13,7% din populație locuia la orașe și restul de 86,3% la țară. In toată Rusia erau 678 orașe și 491.840 sate).

De sigur însă, că lipsa aceasta de orașe, ca centre economice, în Rusia ca și aiurea, în răsăritul și sud-estul Europei n'a putut să n'aibă urmări sociale.

Nu se afirmă prin aceasta că n'au existat categorii sociale burgheze cu interese capitaliste. Straturile superioare ale acestora se asemănau chiar cu cele ale burgheziei occidentale. Dar creșterea acestei «burgheziі» s'a făcut într'o atmosferă de protecționism, subvenții, prime și monopoluri, astfel încât ea n'a putut să desvolte și să manifeste un spirit de independență. Insuși Plekhanov, marxistul prin excelență, recunoaște caracterul acesta original al burgheziei ruse [1]).

[1]) Plekhanov: *op. cit.*, p. 154—155.

www.dacoromanica.ro

Totdeodată, în Rusia nici după « emancipare » nu s'a desvoltat o clasă țărănească independentă, ci s'a întronat un nou feudalism care sub influența industrialismului forțat, produs al politicii de stat mercantiliste, a dus la regimul foametei cronice, care formează trăsătura fundamentală a structurii sociale a Rusiei dinainte de războiul mondial.

Revoluția rusă a curmat firul acestei evoluțiuni speciale cu caracteristicile ei deosebite de acelea ale lumii occidentale.

* * *

In schimb, în România, care are o evoluție, în multe privințe asemănătoare, putem urmări cursul împrejurărilor economice și după războiul mondial.

In raport cu schema evoluției capitalismului occidental descoperim și în România trăsături fundamental deosebite [1]).

In momentul în care Anglia, care trecuse prin revoluțiunea industrială, invadează cu fabricatele ei Principatele Românești, efectul este pustiirea industriei casnice și decăderea meseriilor, înainte chiar să fi existat un capital comercial românesc capabil de a juca el rolul de agent de transformare capitalistă a industriei casnice și a meseriilor.

Breslele — formațiuni târzii și cu un rol slab — apun încă de pe la 1830, sub presiunea concurenței fabricatelor care se importă, deși abia la 1873 se semnează actul lor de deces.

Capitalismul comercial care se formează în România, este creațiunea anexă a capitalismului extern invadant, funcțiunea lui fiind redusă numai la comerț și camătă, iar rolul său limitat numai la promovarea și desvoltarea instituțiunilor și instrumentelor necesare expansiunii capitalismului: consolidarea proprietății private, desvoltarea aparatului de circulațiune și instituțiilor de drept modern. Capitalul comercial intern nu poate exercita mult timp nici o influență asupra producțiunii naționale. Acesta se formează extrem de lent, ca urmare a dăinuirii până la începutul secolului al XX-lea a regimului agrar neoiobag care condamnă la regres tehnic agricultura și în consecință, la un randament scăzut din care rezultă o limitare a economiilor care pot fi transformate în fiecare an în capital comercial.

---

[1]) V. N. Madgearu: *op. cit.*, capitolul: « Formarea și evoluția burgheziei române ».

www.dacoromanica.ro

Deci, n'a existat la noi *un capitalism comercial românesc* capabil a se transforma în capitalism industrial, în faza întâi prin reorganizarea pe baze capitaliste a industriei casnice şi a meseriilor şi, în faza următoare prin înfiinţarea de fabrici. Din această cauză, *România a trecut direct la industria de fabrică*, tot cu ajutorul capitalismului străin, în urma introducerii unui regim vamal protecţionist şi a unui sistem de încurajare a industriei naţionale (1886).

Imboldul adoptării unei politici neomercantiliste n'a fost dat nici de presiunea demografică, nici de interesele de plasament ale capitalismului comercial, ci de *situaţiunea precară a balanţei de plăţi* deficitară aproape în mod constant.

Erau două căi de urmat pentru îndreptarea balanţei de plăţi: *a)* lichidarea ultimelor resturi de feudalism agrar pentru deslănţuirea forţelor de producţie agricolă, prin sfărâmarea cercului vitios care determină regresul tehnic al agriculturii, în vederea ridicării randamentului agricol şi a capacităţii de export; *b)* menţinerea regimului agrar neofeudal şi încurajarea prin mijloace de stat a creaţiunii unei noi ramuri de producţiune naţională: industria, pentru a se diminua importul de produse fabricate.

S'a ales aceasta din urmă.

Protecţionismul vamal stimulează pretutindeni, chiar în lăuntrul ţărilor celor mai înapoiate, formarea unei industrii naţionale. In eră economiei mondiale, caracterizată printr'un etalon monetar internaţional şi o reţea de mijloace de circulaţiune interstatală, o ţară capitalistă poate să exporte fabricate pentru consum sau capitaluri, mijloace de producţiune şi tehnicieni. Când exportul de mijloace de producţie şi fabricate pentru consum este împiedecat prin bariere vamale, capitalistul străin îşi strămută instalaţiunile de fabrici şi trimite tehnicieni cari să le conducă. Pătrunzând astfel în ţările înapoiate, apărate de bariere vamale, desvoltă acolo industrii şi realizează profituri excepţional de mari. Intocmai aşa s'a întâmplat şi la noi: din ultimele două decenii ale secolului trecut, capitalismul străin a început să exporte capitaluri şi tehnicieni în loc de fabricate pentru consum.

Industrializarea Vechiului Regat este deci *opera capitalismului de export*, atras de politica noastră neomercantilistă. Este caracteristic de semnalat că în 1915 din capitalul total învestit în industrie în sumă de 636 milioane lei aur, 514 milioane lei aur era străin şi abia 122 milioane lei românesc. Deci dela 1886 până la

www.dacoromanica.ro

1915, în timp de aproape trei decenii, din capitalul românesc din comerț și cămătă s'au plasat în industria națională abia 122 milioane lei, mai puțin decât o șesime din totalitatea investițiilor industriale.

Industria națională românească a avut până la războiul mondial o desvoltare anemică. Dovadă: ea n'a schimbat structura comerțului nostru extern. Este drept, România veche nu posedà condițiunile naturale și sociale cari favorizează desvoltarea industrialismului: n'avea cărbuni și minereuri, nu dispunea de tehnicieni și lucrători specializați recrutați în alte țări, parte din meseriile anterioare cari la noi au avut o desvoltare redusă, și nici nu exista un proletariat industrial, care nu se putuse forma deoarece regimul agrar neoiobag reținea toate forțele de muncă legate de pământ. Insfârșit, lipsea o piață de desfacere internă suficientă, în bună parte datorită tot regimului agrar neoiobag, care este regimul mizeriei rurale. Țăranul neoiobag își împarte produsele muncii sale cu proprietarul (arendă, dijmă și clacă) și cu Statul (dări), iar din puținul ce-i mai rămâne trebue să se aprovizioneze și cu articolele de consumație și cu unelte de producțiune. Consumațiunea țărănească de fabricate a României vechi era astfel redusă.

In aceste condițiuni este explicabil, că industria națională, desvoltată în Vechiul Regat înainte de război, a fost în cea mai mare măsură un produs al capitalismului de export și a avut în bună parte caracterul de industrie de seră, răzimată mai mult pe consumul de Stat decât pe consumul particular. Deasemenea, este explicabil că în Vechiul Regat n'am avut decât orașe, centre administrative sau comerciale. In afară de porturi, orașele interioare aveau, în principal, o activitate comercială.

După cum în trecutul nostru n'am avut orașe de meșteșugari, nu existau în preajma războiului mondial orașe-centre industriale. Cele mai importante ramuri de industrie erau industria petroliferă și industria lemului. Ambele se așează relativ departe de oraș și nu pot determina, cel puțin în prima fază, o concentrare orășenească. In sfârșit, alte fabrici s'au așezat în apropierea cursurilor de apă, care ofereau forță motrică. Afară de Câmpina formată dintr'un simplu târg în urma exploatării petrolului, și de Ploești, desvoltat drept consecință a aceleași industrializări, majoritatea celorlalte centre orășenești, așa zisele « comune urbane » păstrau încă un caracter rural, o parte din populațiunea mărginașe îndeletnicindu-se cu agricultura.

www.dacoromanica.ro

Industrializarea n'a dus deci la o concentrare a populaţiei în oraşe şi n'a izbutit a-şi crea un cerc însemnat de consumatori [1]).

In contrast cu insuficienţa pieţii interne apare, în organizarea industriei naţionale, tendinţa monopolistă.

Cum capitalismul internaţional dispunea în Vechiul Regat de anume institute de credit afiliate, pătrunderea sa în unele ramuri de industrie se face prin sistemul cunoscut al participării acestor bănci la înfiinţarea sau desvoltarea unor fabrici. Marile bănci româneşti întemeiate prin concentrarea băncilor provinciale sub auspiciile Băncii Naţionale urmează aceeaşi cale şi fac în preajma războiului mondial oarecari încercări în acelaş sens.

Constatăm astfel, în jurul anului 1914, existenţa, în germene, a *unui capitalism financiar*. Se ştie că, pretutindeni, capitalismul financiar s'a născut din înfrăţirea băncilor cu industria şi urmăreşte tendinţa de monopolizare a vieţii economice. Desvoltându-se la adăpostul barierelor vamale, înainte de a intra în sfera capitalismului financiar, industriile îşi manifestă tendinţa de monopol prin întemeierea trusturilor şi cartelurilor. Aceasta facilitează realizarea tendinţei monopoliste a capitalismului financiar.

Descoperirea, în stadiul începător al industrializării Vechiului Regat a tendinţei monopoliste este o consecinţă firească a condiţiilor defavorabile în care s'a început procesul formării industriei naţionale şi în deosebi a necesităţii de a compensa insuficienţa consumului intern — unic izvor al pieţii — prin exploatarea consumatorilor, menţinând preţurile la un nivel ridicat.

Prin această politică de preţuri a cartelurilor industriale desvoltarea industriei era împinsă într'un cerc vitios. Consumul intern redus îndemna la sporirea preţurilor pentru a se asigura întreprinderilor cartelate un profit optim, iar nivelul creat de preţuri împiedeca extinderea consumului — condiţie esenţială pentru existenţa şi desvoltarea întreprinderilor industriale capitaliste în condiţiuni optime de producţiune.

Evoluţia economiei româneşti în primele două decenii (1919—1938) dela întregirea ţării în hotarele sale etnice naturale a avut loc în împrejurări schimbate înlăuntrul ţării, cât şi în afară. Inlăuntru, condiţiunile naturale, presiunea demografică, structura economiei agrare, precum şi extensiunea pieţii interne au format un cadru nou.

---

[1]) V. N. Madgearu: *op. cit.*, capitolul « Oraşul centru economic ».

www.dacoromanica.ro

Firește, resursele naturale mai variate și mai bogate creează un substrat favorabil procesului de industrializare. Dar principala forță dinamică a industrializării este de astădată suprapopulația agricolă care lasă anual un excedent de populație și, dată fiind fărămițarea progresivă a proprietății țărănești prin succesiune, determină formarea unui proletariat agricol.

Lichidarea completă a feudalismului agrar este o condițiune favorabilă pentru desvoltarea unei piețe țărănești, dacă nu intervin factori cari să micșoreze capacitatea de cumpărare a țărănimii. Extinderea teritorială și gradul mai ridicat de urbanizare din unele provincii istorice, precum și necesitățile publice din eră de reconstrucție, completarea utilajului economic al statului și desvoltarea socială și culturală implică condiții favorabile pentru formarea cererii exogene, indispensabile progresului industrializării.

Totdeodată, relațiile economice internaționale s'au desfășurat în condițiuni profund diferite față de cele anterioare războiului mondial.

In prima fază dela încetarea războiului mondial și până la desăvârșirea stabilizărilor monetare, lipsa de stabilitate și securitate monetară, echivalentă cu dispariția etalonului de aur ca instrument internațional de regulare a schimburilor, a provocat o micșorare a volumului migrațiunilor internaționale de capitaluri. *Capitalismul de export și-a pierdut astfel importanța ca factor de industrializare a țărilor înapoiate*, fapt care se observă și în România. In faza următoare, dela criza economică mondială din 1929 și în deosebi după suspendarea etalonului aur în Marea Britanie în 1931, urmată de un număr covârșitor de state, perioada economică mondială a făcut loc *fazei naționalismului economic*, caracterizată prin biruința tendințelor autarhice.

Criza economică mondială a avut aspectul unei crize de structură. Tendințele de autarhizare s'au concretizat în deosebi în opoziția dintre două curente: industrializarea țărilor agrare și reagrarizarea țărilor industriale.

Nu este locul a se analiza acest proces care este expresiunea unor schimbări profunde în diviziunea internațională a muncii [1]).

---

[1]) V. N. Madgearu: *Industrializare și reagrarizare*, în Omagiu prof. D. Gusti. Ed. Institutului Social, București 1936.

Dr. W. Röpke: *L'industrialisation des pays agricoles*, « Revue économique internationale », 30 année, vol. III, No. 1 (juillet 1938).

www.dacoromanica.ro

Subliniem însă că industrializarea țărilor agrare nu mai apare ca o metodă de expansiune internațională, ci ca *o expresiune a naționalismului economic*, trezit la viață nouă de consecințele crizei mondiale.

Criza agricolă mondială, provocată de supraproducția agricolă, a avut drept urmare deschiderea foarfecelui prețurilor agricole și industriale în favoarea acestora din urmă. Faptul acesta era favorabil înființărilor de industrii în țările agricole, prin perspectiva remuneratorie deschisă. Și cum perspectivele plasării excedentelor de produse agricole, față de tendințele tot mai accentuate ale protecționismului agricol în marile state industriale importatoare, erau din ce în ce mai defavorabile, tendințele de industrializare s'au accentuat. Ele au luat amploare treptat și progresiv cu desăvârșirea sistemului protecționist contimporan, care este numai în parte rodul unei acțiuni conștiente, în cea mai largă măsură fiind *o consecință a regimului controlului schimburilor economice*, introdus din motive monetare.

Pe de altă parte, deranjarea mecanismului comerțului internațional a frânat desvoltarea industrială prin oprirea mișcării capitalurilor internaționale. România n'a mai putut găsi capitaluri străine pentru crearea de industrii, în deosebi din cauza controlului devizelor, limitându-se la unele capitaluri străine înghețate.

Cercetarea, în capitolele următoare a forțelor dinamice cari au determinat schimbările structurale ale economiei românești în ultimele două decenii, este chemată să lămurească aspectele principale ale evoluției economice a României și să înlesnească desemnarea perspectivelor de desvoltare.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL I

SUPRAPOPULAŢIA AGRICOLĂ

1. *Presiunea demografică rurală*

In 1930 România se află între cele 20 ţări de pe glob, care au cea mai mare densitate globală a populaţiei. Intre acestea România ocupă locul al 14-lea, cu 61,2 locuitori pe km². In sfârşit, în 1935 între ţările danubiene ea se afla în rândul al doilea (Ungaria 93,4, *România 65,1*, Bulgaria 56,0, Jugoslavia 55,6) [1]).

Densitatea populaţiei României (66,9 loc. pe km² în 1938) este superioară celei a Europei (47,1 loc. pe km² în 1938).

Dacă comparăm evoluţia creşterii populaţiei României şi a întregului continent european, constatăm că, creşterea populaţiei româneşti este mai accentuată decât pentru ansamblul celorlalte ţări europene [2]).

	România	Europa
	(pe km²)	
1930	61,2	44,3
1933	63,7	45,4
1935	65,1	46,2
1939	67,6	47,1

In medie, populaţia Europei a crescut în cinci ani (1930—35) cu 1,9 locuitori pe km², pe când cea a României s'a mărit cu 3,9 locuitori pe km². Iar în ultimii patru ani (1935—39) în medie, populaţie Europei a crescut cu 0,9 locuitori pe km², iar populaţia României s'a mărit cu 2,5 locuitori pe km². Această comparaţie

[1]) « Anuarul Statistic al S. N. », 1935/36, Geneva, 1936.

[2]) *Populaţia României*, de Dr. S. Manuilă şi Dr. C. Georgescu (Buc., 1937), p. 9.

www.dacoromanica.ro

are însă numai un caracter indicativ al tendinţei de creştere a populaţiei.

Dacă comparăm creşterea populaţiei României dela 1930 (data recensământului) până la 1938 cu aceea a altor ţări, constatăm că România, cu un spor de 5,7 locuitori pe km² ocupă locul al şaptelea [1]).

România aparţine astfel grupei de ţări cu o tendinţă puternică de creştere a densităţii populaţiei.

Intre densitatea globală a unei ţări şi buna stare a ei, nu este nicio corelaţie. Ţări cu o mică densitate, ca cele nordice: Norvegia şi Suedia, au un standard de viaţă ridicat, pe când ţările agrare din sud-estul Europei, figurând între cele douăzeci dintre cele mai populate, se află într'o situaţie inferioară, sub acest aspect.

Fenomenul specific care caracterizează structura socială şi economică a României, este însă densitatea rurală considerabilă. Aceasta apare destul de limpede chiar din datele privitoare la repartiţia populaţiei între sate şi oraşe. Intr'adevăr, din totalul de 18,1 milioane locuitori recenzaţi în 1930, un număr de 14,4 milioane sau 78,9% trăiesc în sate şi numai 3,6 milioane sau 21,1% trăiesc în oraşe.

Pe o suprafaţă cultivabilă de 17,5 milioane ha se află 13,5 milioane locuitori, cari trăesc din lucrarea pământului, iar din aceştia 95,6% locuesc la ţară. Suprafaţa cultivabilă revine astfel la 1,34 ha pe cap de locuitor.

Acest fenomen se evidenţiază cu preciziune, dacă calculăm *densitatea rurală*, stabilind raportul dintre populaţia rurală (indiferent de profesiune) şi suprafaţa cultivabilă. In 1930 reveneau pe un km², suprafaţă cultivabilă, 82 locuitori. Dacă această cifră n'a sporit aproape deloc până la 1938 când s'a ridicat abia la 82,4, aceasta nu indică un caracter staţionar al populaţiei rurale, ci este o consecinţă a sporirii între timp a suprafeţei cultivabile [2]).

Raportul între populaţia rurală şi suprafaţa cultivabilă, exprimă densitatea populaţiei rurale, indiferent de ocupaţia acesteia.

---

[1]) Belgia 8,5, Polonia 7,5, Italia 6,4, Germania 6,3, Portugalia 6,0, Anglia 5,8, România 5,7 etc. Dr. Sabin Manuilă: *Struktur und Entwicklung des rumänischen Volkes* (p. 12).

[2]) Suprafaţa cultivabilă s'a mărit între 1930—1938 dela 175.252 km² la 195.700 km², adică cu 20.448 km², iar populaţia rurală a sporit cu 1.313.150 locuitori. Dr. Sabin Manuilă: *op. cit.*, p. 14.

www.dacoromanica.ro

Cum însă, populaţia rurală cuprinde un număr însemnat de locuitori cari locuesc la sate, dar nu se ocupă cu agricultura, iar în oraşe locuesc un număr apreciabil de agriculturi, cifra care exprimă densitatea rurală are numai o importanţă relativă.

Dacă se face raportul între locuitorii agricoli — cei care se îndeletnicesc cu agricultura activ şi întreţinuţii lor — şi suprafaţa cultivabilă, se obţine *densitatea populaţiei agricole*. Acest raport este cu mult mai însemnat pentru înţelegerea structurii sociale şi economice a unei ţări.

După recensământul din 1930 reveneau 75 locuitori agricoli la un km² teren cultivabil. Această cifră exprimă densitatea agricolă.

Densitatea agricolă variază după ţinuturi, în modul următor: ţinuturile cele mai populate de locuitori agricoli, în ordine descrescândă, sunt: (Bucovina (121), Carpaţii Moldovei (113) şi Carpaţii Munteniei şi Olteniei (109); cele cu o densitate apropiată mediei pe ţară, sunt Şesul Moldovei (70), Şesul Dunării (72), Platoul Transilvaniei (72), Câmpia Tisei (72) şi Basarabia de Nord (89), iar cele mai rar populate sunt Dobrogea (43) şi Basarabia de Sud (49).

Dacă se face raportul între populaţia agricolă şi suprafaţa arabilă (cereale, fâneţe cultivate, plante alimentare şi industriale şi ogoare), densitatea populaţiei agricole a României în 1930 se cifrează la 112,1 iar în 1938 se ridică la 116,3 locuitori pe un km².

In comparaţie cu ţările vecine în 1930, România cu cei 112 locuitori agricoli pe km², suprafaţă arabilă se prezintă cu o densitate urcată. Ea este întrecută de Jugoslavia (157,4), de Bulgaria (119) locuitori agricoli pe km² şi e urmată de Ungaria (80,6) [1]). Faţă de Danemarca, care are numai 36,6 locuitori pe km² teren arabil, cifra densităţii agricole a României ca şi a celorlalte ţări vecine din regiunea danubiană, este o primă indicaţie că în această parte a Europei şi în deosebi în România, există o stare de suprapopulaţie agricolă relativă.

Suprapopulaţia agricolă este « o situaţiune caracterizată printr'o serie de simptome, care sunt consecinţele directe sau indirecte

---

[1]) Pentru datele privitoare la celelalte ţări vezi *Südosteuropa*, de Dr. M. Gross (Leipzig, 1937), p. 46.

www.dacoromanica.ro

ale unei disproporţionalităţi între populaţia agricolă şi mijloacele de subsistenţă şi câştig care sunt la dispoziţie, provocată de o creştere a componentelor populaţiei »[1]). Este deci un fenomen relativ, întrucât densitatea populaţiei agricole este raportată la mijloacele de subzistenţă şi câştig date. Teoretic, o creştere a populaţiei trebue să corespundă unei creşteri proporţionale a spaţiului de hrană, în caz contrar, nivelul de viaţă scade. Dar echilibrul distrus prin mărirea densităţii populaţiei se poate stabili prin urcarea gradului de intensitate a producţiunii. Dacă acesta nu poate fi proporţional cu creşterea populaţiei, suprapopulaţia agricolă nu poate fi suprimată decât prin emigrare sau industrializare.

II. *Simptomele suprapopulaţiei agricole*

A) *Extensivitatea agriculturii*

Simptomele caracteristice pentru teritorii agrare suprapopulate sunt următoarele: « Fărămiţarea pământului, preţuri de vânzare sau arendare de pământ urcate, emigrare, răspândirea ocupaţiilor agricole anexe, salarii joase, raporturi de venituri agricole scăzute şi mizerie, regresul islazurilor, păşunelor şi ogoarelor, diminuarea stocului de vite şi micşorarea veniturilor brute »[2]).

In cercetarea simptomelor care determină prezenţa fenomenului acesta în economia românească, trebue să lămurim, în primul rând, semnificaţia densităţii populaţiei agricole în raport cu suprafaţa arabilă, ţinând seamă de evoluţia repartiţiei suprafeţii cultivabile a ţării.

Spre a se face faţă nevoilor sporite ale unei populaţiuni agricole în creştere, suprafaţa cultivată s'a mărit continuu. Acest fapt, care se constată în evoluţia agricolă din Vechiul Regat — pentru care avem date mai vechi — reapare şi în România întregită.

---

[1]) H. I. Seraphim: *Die statistische Erfassung der landwirtschaftlichen Übervölkerung und Untervölkerung*, Berlin, 1930 (în « Berichte über Landwirtschaft », N. F., XIII, p. 193).

[2]) Ibidem, pag. 193.

www.dacoromanica.ro

In ritmul de creștere a suprafețelor noui puse în cultură în Vechiul Regat, distingem următoarele perioade:

	Procentul de creștere anuală
1862/66 — 1886/90	4%
1886/90 — 1901/905	0,75%
1901/905 — 1911/915	0,50%

Proporția suprafețelor noui puse în cultură a scăzut treptat dela 4% anual la 0,5% în ultimii ani înainte de războiu. După războiu, în România întregită punerea în cultură a suprafețelor noui a urmat într'un ritm mai accentuat în primii ani — drept urmare a exproprierii și împroprietăririi — pentru ca apoi această creștere să se reducă succesiv astfel:

	Total arabil	Total cultivat
1921—25	+ 3,6%	+ 3,2%
1926—30	+ 1,9%	+ 1,4%
1931—35	+ 0,7%	+ 0,2%

Creșterea mai lentă a totalului cultivat (compus din arabil, pășuni, fânețe, livezi și vii) arată că arabilul s'a desvoltat în dauna fânețelor și pășunelor, deoarece terenuri libere se găseau din ce în ce mai greu. Această împrejurare se oglindește în evoluția numărului animalelor domestice și, în deosebi, a bovinelor, care între 1921 — 1935 s'au redus dela 34 la 24 la 100 locuitori, adică cu 30%.

Suprafața arabilă a crescut dela media de 38% (în anii 1921—1925) la 47,2% în 1937, din totalul suprafeței țării (față de 30,1% în Jugoslavia, 35% în Bulgaria și 61,9% în Danemarca). Acest raport indică clar, că agricultura românească se află încă în faza exploatării extensive cerealiste.

Proporția suprafeței cultivate cu cereale scade dela 87,1% din totalul cultivat (în 1921—1925), la 82,4% în 1937. Cu toate că în acest interval, suprafața cultivată cu plante alimentare, industriale și fânețe cultivate, a fost în creștere mai rapidă (cultura plantelor industriale s'a dublat, a fânețelor cultivate s'a mărit cu 60% și a plantelor alimentare cu 40%) totuși, aceste plante — caracteristice culturii intensive — ocupă în 1937 abia 12,5% din suprafața arabilă.

Productivitatea diferitelor culturi la ha, comparată cu aceea din țările vecine, confirmă caracterul extensiv al producțiunii agricole.

www.dacoromanica.ro

Media producţiunii la hectar în anii 1933—37 (în chintale) a fost următoarea: la grâu Ungaria 11,8; Jugoslavia 11,0; Bulgaria 11,9 iar *România 9,1*; la porumb: Ungaria 18,5; Jugoslavia 16,9; Bulgaria 12,8 şi *România 9,8* [1]).

In acelaş timp, media producţiei de grâu la hectar în Danemarca era 29,2 quintale sau de peste trei ori mai mare decât în România. Cum densitatea populaţiei agricole a României este de trei ori mai mare, iar productivitatea grâului de trei ori mai mică decât în Danemarca, acest fapt este o indicaţie clară că în ţara noastră există o suprapopulaţie agricolă relativă.

B) *Pulverizarea proprietăţilor şi exploatărilor ţărăneşti*

Cercetarea structurii exploatărilor agricole din România, în comparaţie cu aceea din alte ţări, va contribui la lămurirea deplină a problemei.

Pe baza recensământului din 1930 şi anchetei din 1935 cu privire la repartizarea gospodăriilor agricole, s'a stabilit următoarea repartiţie a exploatărilor agricole pe grupe, după mărimea exploatării:

TERENURILE AGRICOLE PE CATEGORII DUPĂ INTINDEREA EXPLOATĂRII 1930 [2])

Categorii de exploatării	Exploatările		Suprafaţa totală		Suprafaţa însămân.	
	Nr.	%	Ha	%	Ha	%
Total	3.280.000	*100,0*	19.750.000	*100,0*	12.850.000	*100,0*
0—5 ha . . .	2.460.000	*74,9*	5.535.000	*28,0*	4.600.000	*35,8*
Din care [3]):						
0— 1 ha . .	610.000	*18,6*	320.000	*1,6*	275.000	*2,1*
1— 3 » . .	1.100.000	*33,5*	2.200.000	*11,1*	1.850.000	*14,4*
3— 5 » . .	750.000	*22,8*	3.015.000	*15,3*	2.475.000	*19,3*
5— 10 » . .	560.000	*17,1*	3.955.000	*20,0*	3.110.000	*24,2*
10— 20 » . .	180.000	*5,5*	2.360.000	*12,0*	1.715.000	*13,3*
20— 50 » . .	55.000	*1,7*	1.535.000	*7,8*	1.015.000	*7,9*
50—100 » . .	12.800	*0,4*	895.000	*4,5*	540.000	*4,2*
100—500 » . .	9.500	*0,3*	2.095.000	*10,6*	920.000	*7,2*
Peste 500 ha .	2.700	*0,1*	3.375.000	*17,1*	950.000	*7,4*

[1]) *Annuaire internationale de statistique agricole* (Rome, 1938). *Statistica agricolă a României* (1938).

[2]) Repartizare stabilită după recensământul agricol din 1930.

[3]) Evaluare stabilită pe baza anchetei cu privire la repartizarea gospodăriilor agricole pe categorii după numărul de vite aflate în exploatare (din 1935).

www.dacoromanica.ro

Din aceste date rezultă că majoritatea covârșitoare a exploatărilor țărănești (și anume 74,9 % din total) sunt în întindere de sub 5 ha și ocupă numai 35,8% din suprafața cultivată a țării. Cel mai numeros grup îl formează exploatările între 1—3 ha, reprezentând o treime din total (33,5%) și ocupând numai 14,4% din suprafața cultivată. Iar exploatările sub 1 ha reprezintă 18,6% și nu dețin decât 2,1% din suprafața cultivată.

In Jugoslavia, situațiunea este asemănătoare, dar exploatările sub 5 ha, reprezintă numai 67,8% și ocupă 30,3% din suprafața totală cultivată. In Bulgaria, exploatările până la 1 ha reprezintă 7,3% și dețin 0,6% din suprafața totală cultivată; dar exploatările între 1—5 ha reprezintă 45,1% și dețin 21% din suprafața totală cultivată și cele între 5—20 ha reprezintă 47% și ocupă 51,8% din suprafața totală cultivată.

Intre aceste trei țări este de sigur o asemănare de structură: ele sunt *state de țărani*, caracterizate prin predominarea tipului de exploatare agricolă mică. Toate sunt expuse sub presiunea demografică la o micșorare continuă a întinderii exploatării agricole, drept urmare a dreptului de succesiune și la consecințele corespunzătoare de ordin economic și social.

In procesul de pulverizare a exploatărilor agricole țărănești, din aceste trei state, există însă deosebiri de grad. România se află într'un stadiu mai avansat, fiind urmată de Jugoslavia și apoi de Bulgaria.

Structura exploatărilor țărănești din România, prin predominarea celor foarte mici, de o întindere insuficientă pentru asigurarea întreținerii unei familii agravează fenomenul suprapopulației agricole. Intr'adevăr, după cum rezultă din datele de mai sus, 2.460 mii exploatări agricole, (reprezentând 74,4%, adică aproape trei pătrimi din total) posedă întinderi de până la 5 ha. Dintre acestea, un număr însemnat de 610 mii exploatări agricole (reprezentând 18,6% din total) au întinderi sub 1 ha de pământ cultivabil, iar un număr întreit de mare de 1.700 mii exploatări (reprezentând 33,5% din total) dispun de întinderi de 1—3 ha pământ cultivabil. Adunând ultimele două categorii, constatăm că 1,7 milioane exploatări, reprezentând 52,1% adică peste jumătate din numărul total, posedă numai întinderi de până la 3 ha pământ cultivabil. Cu alte cuvinte, din totalul exploatărilor mici de până la 5 ha, trei pătrimi sunt exploatări pitice.

www.dacoromanica.ro

Media suprafeţei exploatărilor pe regiuni şi pe ţară e următoarea: [1])

Bucovina	2,05 ha
Carpaţii Moldovei	2,20 »
Carpaţii Munteniei	2,25 »
Nordul Transilvaniei	2,40 »
Platoul Transilvaniei	2,45 »
Basarabia de Nord	3,25 »
Câmpia Tisei	3,40 »
Şesul Moldovei	4,75 »
Şesul Dunării	5,90 »
Basarabia de Sud	8,25 »
Dobrogea	8,70 »
România	3,90 »

In afară de Dobrogea, Sudul Basarabiei şi Şesul Dunării, media suprafeţei exploatate e sub 5 ha, încorporând în medie toate grupele de exploatări. Media pe ţară 3,90 ha e destul de mică, faţă de caracterul extensiv al culturii pământului.

Ar fi extrem de important să se cunoască numărul persoanelor care compun gospodăriile ţărăneşti. Pe baza recensământului din 1930, se ştie că exploatările agricole ţărăneşti alcătuesc baza de existenţă a unor familii, formate din 4,4 membri în medie, din care 60,5% iau parte activă la producţie şi întreţin restul de 39,5% prin munca lor. Deci în fiecare familie sunt 2,6 elemente active şi 1,8 întreţinuţi.

Gospodăria ţărănească nu este la fel compusă în toate provinciile. Cea mai mare este în Dobrogea unde media se ridică la 4,8 suflete şi cea mai mică în Banat unde se reduce la 4 suflete. In Vechiul-Regat şi Basarabia depăşeşte media, iar în Transilvania şi Bucovina este sub medie.

Firește, chiar înlăuntrul mediilor pe provincii există variaţiuni. Astfel, cercetarea monografică asupra 12.171 gospodării din 37 sate româneşti, reprezentând tot felul de aşezări rurale, situate în toate provinciile, întreprinsă în 1938 de echipele regale studenţeşti, a stabilit următoarele: « Pe câtă vreme în satele cercetate în Dobrogea cele mai multe gospodării sunt formate de 4,

[1]) N. Cornăţeanu: *Cercetări asupra rentabilităţii agriculturii ţărăneşti* (Bucureşti, 1935), p. 114.

www.dacoromanica.ro

5, 3 și 6 persoane, în Basarabia 4, 3, 5 și 6 persoane, în Banat nu sunt formate decât din 3, 4, 5 și 2 persoane [1]).

Pe țara întreagă revine în medie 0,98 ha, suprafața arabilă [2]) și 1,34 ha suprafața agricolă [3]) pe cap de locuitor agricol.

Dacă comparăm suprafața agricolă pe cap de locuitor cu aceea din alte țări, constatăm următoarele:

Bulgaria	0,93 ha
Jugoslavia	1,26 »
Ungaria	1,56 »
Danemarca	2,71 »
România	*1,34* »

Ținând seama de caracterul extensiv al agriculturii românești, întinderea agricolă pe cap de locuitor din țara noastră, în comparație cu a țărilor agricole danubiene, Bulgaria, Jugoslavia și Ungaria, cu o agricultură mai intensivă, apare insuficientă, iar în comparație cu aceea din Danemarca, unde agricultura este intensivă, disproporția este atât de mare, încât așează într'o lumină vie, constatarea suprapopulației agricole relative, de care suferă România.

Date complimentare avem din cercetările Secției de economie rurală de pe lângă Institutul de Cercetări Agronomice, referitoare la situația întinderii pământului exploatărilor, în raport cu numărul de persoane, într'un număr important de exploatări (14.469) din județele cu un caracter pronunțat agricol și anume: Ilfov, Dolj, Constanța, Iași, Lăpușna, Caraș și Cernăuți. Din aceste cercetări rezultă că în cea mai numeroasă grupă, aceea a exploatărilor de sub 3 ha, situația e defavorabilă. Sunt județe în care revine de persoană mai puțin de 1 pogon. Astfel, în Constanța, la exploatările sub 3 ha revine 2.928 m² de persoană, deși media suprafeței exploatărilor e cea mai mare pe țară. In județul Cernăuți revine 3.710 m², în Ilfov 4.100 m², în Dolj 4.100 m². In grupa exploatărilor dela 3—5 ha, revine între un pogon și un hectar de persoană [4]).

---

[1]) *60 sate românești* cercetate în 1938 de echipele regale studențești Vol. I, *Populația*, p. 17.

[2]) Suprafața arabilă cuprinde cereale, fânețe cultivate, plante alimentare, plante industriale, ogoare.

[3]) Suprafața agricolă, suprafața arabilă plus fânețele naturale și pășunile, livezile și viile.

[4]) Vezi N. Cornățeanu: *Cercetări asupra rentabilității agriculturii țărănești* (1935), p. 115.

www.dacoromanica.ro

In lumina acestor date, pulverizarea proprietății rurale este evidentă.

Fărămițarea proprietăților agricole a început să se generalizeze în toată țara după împroprietărire.

In Vechiul-Regat, înainte de războiu, 44% din țărani stăpâneau suprafețe insuficiente pentru asigurarea existenții (sub 3 ha) iar circa 300 mii erau lipsiți de pământ și lucrau cu brațele pe domeniile marei proprietăți [1]).

Prin reforma agrară proprietatea țărănească s'a mărit cu 4 milioane hectare pământ arabil, astfel încât distribuția proprietății agricole s'a schimbat radical. In medie, lotul de împroprietărire a fost de 2,8 ha, dar la munte și la deal, din lipsă de pământ, loturile au fost mult mai reduse.

Firește, fărămițarea proprietății țărănești a continuat și în anii când s'a realizat împroprietărirea, datorită sporirii populației rurale și succesiunilor.

După 1929, și pe baza legii pentru reglementarea circulației pământurilor cultivabile, care admite înstrăinarea pământurilor împroprietărite și achiziționarea lor până la 25 ha de către muncitori manuali, se înlesnește o diferențiere a clasei țărănești, în sensul formării unei categorii de proprietăți mijlocii pe de o parte și a unui proletariat de altă parte [2]).

După recensământul din 1930, cifra muncitorilor agricoli a fost de 464 mii. Cel mai mic procent de muncitori agricoli este în Basarabia, unde reforma agrară a satisfăcut toți țăranii, iar cele mai mari procente sunt în provinciile de peste Carpați și în Bucovina, din lipsa de pământ și în Muntenia și Dobrogea, unde proprietatea mare este mai întinsă.

Cercetările monografice ale echipelor regale studențești, amintite mai sus, privitor la evoluția proprietății agricole după războiu, au ajuns la rezultate caracteristice privitor la gradul de fărămițare a proprietății țărănești.

Analizându-se rezultatul reformei agrare de după războiu se constată că familiile împroprietărite și-au rotunjit suprafețele, ajungând și întrecând chiar pământurile gospodarilor neîmproprietăriți, în general mai înstăriți. Excepție dela această regulă

[1]) G. Ionescu-Sișești și N. Cornățeanu: *La réforme agraire en Roumanie et ses conséquences* (București, 1938).

[2]) *60 sate românești* etc. Vol. II, *Evoluția de după războiu a proprietății agricole și situația economică de azi* (1940), p. 6.

www.dacoromanica.ro

fac unele sate de munte și deal unde acest fenomen nu era posibil, din cauza lipsei de pământ și unele sate de șes, unde familiile neîmproprietărite erau prea bogate în pământ. « Rezultă deci că unul din efectele reformei agrare a fost acela de a *nivela* deosebirile între gospodăriile țărănești bogate și cele sărace » [1]).

Urmărindu-se apoi evoluția proprietăților țărănești din momentul împroprietăririi și până la 1938, se constată o fărămițare a proprietăților pe de o parte și o concentrare în unele sate de alta. Natural, circulația pământurilor a fost mai intensă în satele de șes, bogate în pământ, decât în cele de deal și munte.

Parcela medie descrește, în general, ceeace arată fărămițarea ca proces normal. Scăderea parcelelor este mai accentuată în satele de șes, unde ea se produce la o suprafață medie superioară satelor de deal și munte.

Gospodăriile create sau rotunjite prin împroprietărire au avut o rezistență mai redusă la procesul de fărămițare, în comparație cu gospodăriile neîmproprietărite. Vânzările de pământ au fost frecvente la categoria împroprietăriților și dimpotrivă, cumpărările mai dese la categoria neîmproprietăriților.

Astfel fenomenul fărămițirii proprietăților este mai evident la prima categorie de gospodării, pe când fenomenul de concentrare se observă mai clar la categoria gospodăriilor neîmproprietărite [2]).

C) *Prețurile pământului, arenzile și salariile agricole*

Imagina suprapopulației agricole, se va preciza mai complet prin comparația dintre cifra densității agricole pe regiuni, prețul arenzilor și pământului precum și prețul muncilor agricole.

Numărul locuitorilor agricoli la km² se prezintă pe regiuni astfel:

Șesul Moldovei	89
Carpații Moldovei	188
Carpații Munteniei și Olteniei	166
Șesul Dunării	80
Dobrogea	52
Basarabia de Nord	105
Basarabia de Sud	59
Bucovina	192
Platoul Transilvaniei	145
Câmpia Tisei	106

[1]) *60 sate românești* etc. Vol. II: *Evoluția de după război a proprietății agricole și situația economică de azi* (1940), p. 22.

[2]) *Ibidem*, p. 33.

www.dacoromanica.ro

Tablourile următoare conțin date privitoare la arenda pământului, la prețurile de vânzare și la salariile lucrătorilor agricoli:

ARENDA PE HA DE TEREN ARABIL IN 1937 [1])

Regiuni	(L e i)								
	Cal. I-a			Cal. II-a			Cal. III-a		
	Min.	Med.	Max.	Min.	Med.	Max.	Min.	Med.	Max.
Șesul Moldovei . . .	950	1.380	1.500	800	1.000	1.230	600	800	900
Carpații Moldovei . .	940	1.600	2.800	800	1.100	2.400	—	800	—
Carpații Munteniei .	1.400	1.700	1.880	1.000	1.400	1.500	450	900	1.260
Șesul Dunării	1.100	1.550	*) 2.400	900	1.200	*) 2.000	700	1.180	*) 1.600
Dobrogea	900	1.300	1.500	1.000	1.100	—	600	925	—
Basarabia de Nord ..	1.080	1.700	2.000	800	1.140	1.700	550	750	1.050
Basarabia de Sud . .	700	1.200	1.500	500	900	1.100	200	650	800
Bucovina	2.600	3.350	3.680	1.800	2.550	2.850	1.150	1.600	1.800
Platoul Transilvaniei .	1.600	1.900	5.500	1.140	1.400	4.500	550	1.200	3.000
Câmpia Tisei	1.600	1.700		1.300				1.000	

VALOAREA TERENULUI ARABIL PE REGIUNI IN 1929 [2])

Regiuni	Val. medie pe ha
Câmpia Dunării	20.174
Regiunea muntoasă și deluroasă a Munteniei	23.786
Moldova Carpatică	22.635
Moldova dintre Siret și Prut	13.378
Dobrogea	10.832
Bucovina	44.146
Basarabia de Nord	13.036
Basarabia de Sud	9.075
Platoul Transilvaniei	30.912
Transilvania de Nord	27.449
Câmpia Tisei	30.600
Banatul	33.972

[1]) Date culese și comunicate de Ministerul Agriculturii și Domeniilor.
*) Ilfov.
[2]) Dr. H. Lupan: *Ancheta statistică asupra prețurilor de vânzare și arendarea pământurilor în România* (1929).

www.dacoromanica.ro

SALARIILE LUCRĂTORILOR AGRICOLI PENTRU O ZI DE LUCRU CU BRAȚELE ÎN 1937 [1])

Regiuni	Bărbați			Femei			Copii		
	min.	med.	max.	min.	med.	max.	min.	med.	max.
Șesul Moldovei . . .	23	26,50	28	19	22	22	15	16,50	18
Carpații Moldovei . .	25	27	29	20	22	22	17	18	18
Carpații Munt. și Olt. .	27	30	35	22	25	30	16	20	25
Șesul Dunării	26	29,50	32	21	24,50	27	17	18	20
Dobrogea	33	—	40	27	—	32	19	—	22
Basarabia de Nord .	24	27	30	20	22	24	16	17	20
Basarabia de Sud . .	25	30	31	20	25	28	16	20	20
Bucovina	27	30	32	22	25	28	17	20	22
Platoul Transilvaniei .	28	35	53	22	30	37	18	25	28
Câmpia Tisei		35			30			25	

SALARIILE LUCRĂTORILOR AGRICOLI PENTRU O ZI DE LUCRU CU VITELE LOR IN 1937 [1])

	(Lei)		
	Minim	Mediu	Maxim
Șesul Moldovei	63	83	125
Carpații Moldovei	72	80	*) 177
Carpații Munteniei și Olteniei . .	67	103	124
Șesul Dunării	60	82	146
Dobrogea	100	110	120
Basarabia de Nord	90	110	120
Basarabia de Sud	110	110	125
Bucovina	90	115	135
Platoul Transilvaniei	100	135	225
Câmpia Bârsei	122	135	

Din compararea datelor cuprinse în aceste tablouri rezultă că prețul arenzii, precum și prețurile de cumpărare a pământului sunt invers proporționale cu densitatea agricolă. In regiunile cu densitate slabă, inferioară mediei pe țară (Dobrogea, Basarabia de Sud și Șesul Moldovei) prețurile de cumpărare și arenzile sunt scăzute. Excepție face șesul Dunării unde deși densitatea agricolă este sub media pe țară, nivelul prețurilor pământului și

[1]) Date culese și comunicate de Ministerul Agriculturii și Domeniilor.
*) Neamț.

www.dacoromanica.ro

arenzilor e relativ urcat — datorită apropierii de capitala țării și de porturile dunărene. In schimb, în celelalte regiuni, cu o densitate agricolă peste media pe țară, prețurile pământului și arenzile sunt foarte urcate, ridicându-se până la 3—4 ori peste nivelul din regiunile cu densitate agricolă redusă.

Nivelul salariilor este în genere jos, iar oscilațiile nu sunt atât de mari, datorită compensării mai ușoare a cererii și ofertei de brațe, dela o regiune la alta, corespunzând mobilității ușoare a elementului om. Pe de altă parte, nivelul relativ urcat al salariilor în unele regiuni agricole suprapopulate, se datorește absorbirii surplusului de industria desvoltată acolo. (Ex. salariile din regiunea Carpații Moldovei, datorită industriei țesăturilor, celulozei și lemnului sau din Bucovina, datorită industrializării mai avansate).

D) *Raporturi de venit și consum în exploatarea țărănească*

Nu e greu de presupus, că suprafețele mici ale exploatărilor țărănești nu sunt suficiente ca să asigure hrana unei familii dela o recoltă la alta, ipoteză care își află o deplină confirmare în realitățile noastre social-agrare.

Cercetările Secției de economie rurală de pe lângă Institutul de cercetări agronomice al României, cu privire la rentabilitatea agriculturii țărănești [1]) au făcut dovada că cu toate că toate exploatările agricole țărănești, cercetate în anii 1933—34, 1934—35 și 1936—37, au dât un venit agricol, nu toate dau un excedent bugetar, cu alte cuvinte, nu la toate venitul agricol este suficient pentru acoperirea nevoilor celor mai reduse și asigurarea existenței familiei țărănești. In 1933—34 un număr de 33% din familiile țărănești, cercetate intrau în această categorie. De asemenea, în exploatările cercetate în 1935, venitul agricol nu era suficient pentru consumul familiei.

Cercetările mai recente, privitor la Dobrogea și Basarabia, pe anii 1936—37, au dus la rezultate similare. In Dobrogea, exploatările din grupa dela 5—10 ha au realizat un venit agricol mai mic decât consumul total și pentru satisfacerea nevoilor au trebuit să recurgă la venituri din munci auxiliare. In Basarabia,

[1]) N. Cornățeanu, *op. cit.* și *Studii privitoare la prețuri și rentabilitate în agricultura românească* (1936).

St. Ciulei și M. Banu: *Costul de producție în exploatările țărănești din România* (1939) în manuscris.

www.dacoromanica.ro

exploatările din grupa de până la 3 ha, au realizat venituri agricole inferioare nevoilor de consum.

Valoarea acestei constatări este pe deplin lămurită, numai dacă se ia în considerare structura venitului brut al exploatărilor țărănești.

Cu toate că, caracterul agriculturii românești este cerealist și exploatările țărănești practică în majoritate sistemul cereal, venitul lor brut are mai multe componente.

Cultura cerealelor, numai în puține cazuri și în câțiva ani, atinge sau depășește 50% din venitul brut. Creșterea vitelor, bovinelor, porcilor și pasărilor depășește în unele regiuni (Ilfov și împrejurimile capitalei, Banat, Transilvania și Bucovina) 40% din venitul brut. In ce privește bovinele, venitul provine din creșterea tineretului, vinderea animalelor îngrășate, lapte și derivatele lui. In gospodăriile sub 3 ha, predomină însă vaca, care e folosită și ca vită de tras. In unele regiuni (Transilvania, Banat și Bucovina) creșterea porcilor intră cu 15—20% în compoziția venitului brut, pe când în Vechiul-Regat și Basarabia cu mai puțin de 10%. In schimb, în aceste regiuni, creșterea pasărilor joacă un rol important în completarea venitului. Plantele alimentare și industriale, reprezintă însă un procent foarte redus. Dar, pe lângă aceste componente, în venitul brut al exploatărilor țărănești, mai intră diferite venituri speciale, variind după regiuni și provenite din viticultură, pomicultură, creșterea cailor și oilor, etc.

Cu toate că, după cum reiese din aceste indicații, exploatările țărănești s'au adaptat continuu la împrejurări, scăpând într'o oarecare măsură de unilateralitatea cerealistă și realizând un venit agricol superior exploatărilor mari, întinderea suprafeței solului, în raport cu numărul membrilor gospodăriilor țărănești, crează frecvent o situație bugetară deficitară.

Familia țărănească, dacă nu poate recurge la munci anexe, este silită sau să consume din substanța exploatației, vânzând o parte din inventar, sau să facă apel la împrumuturi. Exploatațiile agricole de sub 3 ha, cu toate că dau cel mai mare venit agricol pe ha, au cel mai mic venit pe persoană, ceeace impune membrilor familiei să caute să-și valorifice brațele în afara gospodăriei, pentru a-și asigura în acest fel întreținerea. Cu toate că în grupa de exploatări de 3—5 ha, raportul dintre venit și consum, e mai satisfăcător, nevoile de viață ale familiei întrec totuși venitul.

www.dacoromanica.ro

In anul 1935, cu toate că economia românească se afla pe o linie ascendentă, pentru exploatațiile agricole cercetate, nu numai că venitul agricol nu era suficient pentru consumul familiei, dar chiar luându-se în considerație venitul brut total — adică venitul agricol plus veniturile anexe — consumul familiei a fost mai mare în următoarele regiuni: Muntenia și Oltenia șes, Muntenia și Oltenia coline, Dobrogea, Moldova și Bucovina. Aceasta a dat naștere în unele cazuri la o micșorare a averii, în altele la îndatorarea gospodăriilor țărănești.

In toate exploatațiile studiate, familia e avizată la noi resurse de venit. Venitul anexă e cu atât mai mare pe ha, cu cât proprietatea e mai mică, dar pe persoană proprietatea până la 3 ha, nu are un venit anex mai ridicat decât restul exploatațiilor.

Se poate deci spune că veniturile anexe constituesc, după ani și regiuni, « supapa de siguranță a exploatărilor țărănești ».

Anchete recente întreprinse de echipele regale studențești în 1938 și concentrate într'un număr de 235 bugete de gospodării țărănești, strânse din 87 sate răspândite în toate regiunile și provinciile, au scos din nou în lumină starea precară a familiilor țărănești din exploatările agricole mici [1]).

Se confirmă în primul rând rolul însemnat al veniturilor anexe. Astfel, în compoziția veniturilor la exploatările între 0—2 ha, numai 17,3% rezultă din produsul exploatării, 59,9% din produsul închirierii brațelor de muncă și 14,9% din alte venituri anexe. La exploatările între 2 — 5 ha, produsul exploatării aduce 46,6%, închirierea muncii 21,5%, iar veniturile anexe 15,9%.

In genere, venitul anex la hectar este cu atât mai mare cu cât întinderea exploatării e mai mică. Excepții se găsesc în satele din Transilvania și Moldova, unde există exploatări mijlocii de 20,1—40 ha, la care venitul anex este important. In aceste cazuri el provine din exploatări anexe (mori, ferăstrae, etc.).

La proprietatea mică (0,1—3 ha) se găsesc venituri anexe mari în toate provinciile afară de Moldova și Basarabia, unde nu sunt

---

[1]) Cele 235 gospodării sunt astfel repartizate după mărimea exploatărilor: 61 gospodării privesc exploatări între 0,1—3 ha; 37 gospodării între 3,1—5 ha; 65 gospodării între 5,1—10 ha; 57 gospodării între 10,1—20,0 ha și 26 gospodării între 20,1—40 ha. Vezi: *60 sate cercetate în 1938 de echipele regale studențești*, vol. II.

www.dacoromanica.ro

condiții favorabile pentru obținerea prin munci, în afara gospodăriei, de venituri suplimentare.

La categoria între 3,1—5 ha, veniturile anexe ocupă locul al doilea. Cele mai mari sunt în Banat și cele mai mici în Moldova și Basarabia. La categoria între 5,1—10 ha, veniturile anexe scad, totuși în Muntenia și Oltenia sunt însemnate.

Dela 10 ha în sus, producția agricolă este capabilă să procure gospodăriei țărănești mijloacele necesare pentru traiu.

In ceeace privește compoziția venitului anex, se constată că exploatările mici până la 5 ha au disponibil brațele de muncă și închiriindu-le obțin salarii; cele între 5—10 ha utilizează vitele pentru cărăușie, iar cele mari au capitalul plasat în întreprinderi anexe [1]).

Constatările asupra consumului menajului și al familiei țărănești sunt caracteristice. Media consumului variază dela o regiune la alta și dela o categorie de gospodărie la alta, între 10 mii—60 mii lei anual.

In cheltuelile pentru menaj se cuprinde hrana familiei și argaților; în cele pentru familie, îmbrăcămintea, școala, biserica, etc. Cheltuelile cele mai importante privesc hrana și îmbrăcămintea.

In consumul menajului produsele proprii constituite 70—90%; iar în consumul familiei 10—40%. La consumul total produsele gospodăriei țărănești participă cu 60 70%.

In gospodăriile mici se folosesc mai puțin produse proprii, astfel încât paralel cu creșterea suprafețelor exploatate procentul cheltuelilor făcute pe piață scade. Gospodăriile mari fiind mai bine înzestrate pot satisface într'o măsură mai largă nevoile de hrană ale familiei [2]).

In Transilvania, la gospodăriile 0,1—3 ha consumul menajului reprezintă 75% din totalul consumului, rămânând pentru familie 25%: 22.476 lei de gospodărie pentru menaj față de 7206 lei pentru familie.

Pentru menaj s'au consumat din produsele gospodăriei alimente în valoare de 17.094 lei, iar de pe piață s'au cumpărat de 5.382 lei.

---

[1]) *60 sate cercetate în 1938 de echipele regale studențești*, p. 260.
[2]) *Ibidem*, vol. II, p. 283—284.

www.dacoromanica.ro

In consumul familiei produsele luate din gospodărie reprezintă numai 17,9% restul de 82,1% fiind cheltueli în afară, astfel:

3.663 lei	*61,9%*	pentru	îmbrăcăminte
172 »	*2,9%*	»	școală
47 »	*0,8%*	»	biserică
21 »	*0,4%*	»	cărți
2.013 »	*34,0%*	»	diverse

Acest tip de gospodărie din Transilvania dispune în medie de o sumă foarte mare pentru consum. Analizându-se consumul gospodăriilor de categoria 0,1—3,0 ha din Basarabia, se obțin cifre mult mai reduse la toate cheltuelile: pentru îmbrăcăminte 206 lei și 16 lei pentru biserică. Nu s'a cumpărat nici-o carte, nici-o gazetă, nu s'a cheltuit nimic pentru școală. Intregul consum s'a redus la hrană.

Cheltueli mai însemnate pentru căutarea sănătății găsim numai la gospodăriile tip 10,1—20 ha din Transilvania și Muntenia, cărora le revine în medie: 2495 lei (Transilvania) 500 lei (Muntenia), 270 lei (Bucovina la exploatări de tip 3,1—5 ha). In restul gospodăriilor pentru căutarea sănătății găsim rareori 5—10 lei în medie. De cele mai multe ori nimic [1]).

« Raportând consumul menajului la suprafața exploatată, observăm că media ce revine la hectar scade cu creșterea proprietății. La gospodăriile mici, suprafața exploatată apare mai împovărată cu cheltuelile consumului familiei. In Transilvania de pildă, în gospodăriile de 0,1—3 ha, revine în medie de ha 20.055 lei cheltueli făcute cu menajul și familia gospodarului — pe când, tot în Transilvania, la categoria 10,1—20 ha revine de ha numai 754 lei.

Socotind cazul unui buget perfect echilibrat, media consumului la hectar exprimă în bună măsură gradul de valorificare al producției gospodăriei » [2]).

Bună starea exploatării agricole țărănești și rezultatul gospodăriei este evidențiat de rentabilitatea ei. Când consumul total al menajului și familiei este mai mic decât venitul total, exploatația se soldează cu excedent, adică familia țărănească își are existența asigurată de pe urma exploatării sale agricole. In caz contrar,

---

[1]) *60 sate* etc. p. 285—286.
[2]) *Ibidem, op. cit.*, p. 286.

www.dacoromanica.ro

al deficitului, țăranul e silit să recurgă la împrumuturi sau să-și lichideze treptat averea prin vânzări succesive.

Din gospodăriile studiate de echipele regale studențești în 1938, un număr de 66% au avut excedent, iar restul de 34%, adică o treime deficit.

Există deci în toate provinciile gospodării țărănești care deși recurg la venituri anexe și care de multe ori întrec venitul propriu al exploatării pământului, nu pot face față nevoilor familiei [1]).

« Una din cauzele principale ale deficitului este în bună parte faptul că există o diferență prea mare între venitul propriu al gospodăriei și nevoile de consum. Această diferență este cu atât mai mare, cu cât gospodăria se află într'o categorie inferioară » [2]).

Astfel: la categoria 0,1—3 ha din 61 gospodării:

9 (sau 14%) au venitul gospodăriei mai mare decât consumul;

52 (sau 86%) au consumul mai mare;

La categoria 3,1—5 ha din 36 gospodării:

11 (sau 30%) au venitul gospodăriei mai mare decât consumul;

25 (sau 70%) au consumul mai mare.

La categoria 10,1—20,0 ha venitul gospodăriei este mai important:

Din 47 gospodării, 28 (sau 59%) dau venit suficient pentru consumul menajului și familiei și numai la 19 din ele consumul întrece venitul.

E) *Alimentația populației rurale*

Este lesne de presupus, că în asemenea condițiuni de existență, alimentația familiei țărănești nu poate corespunde unui standard normal.

Este meritul necontestabil al d-lui Dr. D. C. Georgescu de a fi elaborat cel dintâi studiu asupra alimentației populației rurale, extins asupra tuturor regiunilor [3]).

Firește, existau și mai înainte unele contribuțiuni științifice interesante, dar întemeiate pe cercetări cu caracter local [4]).

---

[1]) *60 sate* etc. p. 287.

[2]) *Ibidem, op. cit.*, p. 288.

[3]) D. C. Georgescu: *L'alimentation de la population rurale en Roumanie*, București, 1940.

[4]) Cele mai valoroase sunt: Dr. Banu: *Biologia satelor*, « Arhiva pentru știința și reforma socială », An. VII, Nr. 1—2, Buc., 1937;

www.dacoromanica.ro

Astfel avem rezultatele unei analize amănunțite a regimului alimentar a unui număr de 22 familii țărănești, din satul Osoi (Moldova) în cursul iernii și primăverii 1933/34 și 1934/35. Aceste familii reprezintă niveluri economice diferite; 17 dintre ele cuprind membri care au suferit de pelagră în cursul anului 1931/32.

Din datele adunate și sistematizate, se desprind următoarele constatări: «Valoarea calorică a regimului este satisfăcătoare; consumul de proteine este satisfăcător din punct de vedere cantitativ, dar nesatisfăcător din punct de vedere calitativ, în deosebi în perioadele de post; consumul de grăsime redus; în schimb, consumul de substanțe hidrocarbonate este foarte urcat; calciul este prea mult sub rația normală, cu excepție în perioadele în care se consumă lapte și brânză, produse de țărani și în care se dă un supliment de pâine; doza fosfatelor și a fierului este suficientă în toate perioadele; pentru cel din urmă, în deosebi, datorită consumului de fasole. In ce privește vitaminele, regimul este deficient. In deosebi în vitamina B_2 (lipsa vitaminei D, e compensată prin viața în aer liber)...

In general, regimul obișnuit al familiilor studiate este deficient în vitamina B_2 și în calciu, precum și în proteine suficiente din punct de vedere biologic. Consumul de alimente protectoare (lapte și legume verzi) este de asemenea foarte redus».

Firește, aceste concluzii nu pot fi generalizate pentru întreaga țară.

Studiul d-lui Dr. D. C. Georgescu se bazează pe un material omogen adunat de Echipele Fundațiunii Regale «Principele Carol», pe baza unor formulare speciale în vara anului 1938, în

---

W. Aykroyd, I. Alexa și I. Nițulescu: *Étude de l'alimentation des paysans dans la région à pellagre de Moldavie.* «Archives roumains de pathologie experimentale et de microbiologie» (Paris, Décembre 1935), citat în *L'alimentation dans ses rapports avec l'hygiène, l'agriculture et la politique économique* (Genève, 1937), p. 342 și urm.

Dr. Benetato: *Anchetă asupra alimentației țăranului din Munții Apuseni*, «Clujul medical», Nr. 11—12, 1936.

Idem: *Problema alimentației pentru individ și colectivitate*, Cluj, 1939.

M. Enescu și A. Radenschi: *Cercetări asupra alimentației țăranului moldovean* (1937).

In timpul tipăririi acestei lucrări a apărut un volum intitulat *Problemele Sanitare ale populației rurale din România* București 1940, editat de Dr. G. Banu și cuprinzând o serie de studii asupra problemei alimentației, pe care nu le-am putut lua în considerare.

www.dacoromanica.ro

59 sate cuprinzând 265 familii cu 1.440 persoane, sau transformându-le în funcțiune de vârstă și sex, 1.283 unități de consum.

Pe baza constatărilor din studiul acesta ca și pe cunoștințele dobândite atât prin anchetele diferiților autori români, autorul ajunge la următoarele concluzii:

« In marea majoritate a cazurilor, alimentarea țăranului român apare ca suficientă în ce privește cantitățile medii de alimente principale consumate, care se traduc în rații ridicate de proteine și în deosebi glucide. Cu toate acestea, rația de grăsimi este destul de modestă. Insă, drept urmare a consumațiunii foarte importante de glucide, rația de calorii pe unitate de consumație se ridică la un nivel superior cifrele teoretice sau a celor observate ca valori medii în alte părți, în deosebi pentru populația muncitoare. In cazul populației românești, rația importantă de calorii poate fi expresiunea nevoilor energetice reale, al căror izvor este în intensitatea însăși a lucrărilor cerute de exploatarea agricolă familială, care mobilizează brațele tuturor membrilor familiei, lucrări săvârșite în aer liber într'un climat caracterizat prin mari variațiuni meteorologice.

« In raport cu clasificarea propusă de Comisiunea tehnică a Comitetului de Igienă a Societății Națiunilor, suplimentul energetic, consumat peste rația normală de întreținere, așează lucrătorul agricol român într'o categorie de activitate care depășește puțin limita inferioară a intervalului stabilit pentru o muncă intensă. Aceasta ca valoare statistică medie, căci în realitate activitatea agricultorului român comportă în cursul anului epoci de efort moderat sau de repaos relativ, alternând cu mari perioade de muncă penibilă și de durată lungă în timp de 24 ore.

« Din punct de vedere calitativ (și funcțional) alimentațiunea populației rurale românești este compusă defectuos și deficitar; această situațiune se explică:

1. « Prin structura sau compoziția regimului alimentar supra încărcat de o consumațiune excesivă de alimente vegetale între care făinoasele și cu totul special porumbul, țin un loc cu mult prea însemnat. Porumbul procură 32,2% din totalul proteinelor consumate și 17,5% din cantitatea grăsimilor; pe când leguminoasele mai dau încă 6% proteină.

2. « Prin lipsa sau consumațiunea prea restrânsă de alimente animale și de alimente proaspete: alimente protectoare.

www.dacoromanica.ro

3. « Prin lipsa de discernământ la utilizarea raţională a elementelor, de pricepere la prepararea mâncării şi conservarea alimentelor, ca şi printr'o igienă alimentară absolut rudimentară.

4. « In sfârşit, drept urmare a unei distribuţiuni inegale în cursul anului — a felurilor şi cantităţilor de alimente de care dispune gospodăria agricolă (economie aproape închisă din punct de vedere alimentar gospodăria neconsumând în majoritatea cazurilor, decât ceeace poate produce) — repartiţie care atârnă de ritmul special al producţiunii exploatării ţărăneşti, consumaţiunea alimentelor nu urmează un ritm paralel succesiunii şi intensităţii lucrărilor impuse oricărei exploatări agricole. Din cauza acestei discordanţe, familia ţărănească trece prin epoci de supra-alimentare şi cunoaşte adesea şi perioade îndelungate de subnutriţie sau de carenţe caracteristice, corespunzând tocmai epocilor de efort maximal » [1]).

Cu drept cuvânt, aceste concluziuni pot fi socotite valabile pentru întreaga populaţie rurală românească, variaţiile regionale fiind puţin importante sau privind categorii restrânse. De ex. Banatul se prezintă în condiţiuni bune, în ce priveşte consumul de produse animale.

« In aceste condiţiuni — încheie d-l Dr. D. C. Georgescu — se înţelege pentru ce regimul alimentar al ţărănimii are repercursiuni importante asupra stării de nutriţiune şi sănătate a populaţiunii. Compoziţia sa, lipsa de cunoştinţe dietetice elementare explică apoi, în bună parte, frecvenţa bolilor acute gastro-intestinale (în deosebi la copii), afecţiunile cronice (gastrite, hyperchlorhydrii, enterocolite etc.) la adulţi şi pelagra, observate la populaţiunea noastră rurală.

« De asemenea, mortalitatea infantilă, din nenorocire prea ridicată în sânul populaţiunii rurale, s'ar putea atribui într'o largă măsură lipsei de rezistenţă a nouilor născuţi, consecinţă a unei alimentaţiuni insuficiente şi defectuoase a mamelor în timpul graviditătii şi alăptării » [2]).

Tabloul de mai jos, indicând consumul anual de carne, lapte şi zahăr, calculat pe baza anchetelor parţiale cu prilejul aceloraşi cercetări ale Echipelor Regale studenţeşti, indică ordinea de

[1]) D. C. Georgescu: *op. cit.*, p. 37—38.
[2]) *Ibidem*, p. 39.

www.dacoromanica.ro

mărime a deficienții regimului alimentar al populației rurale, în ce privește consumul principalelor alimente protectoare [1]):

Alimente	Banat kg	Bsarabia kg	Bucovina kg	Dobrogea kg	Moldova kg	Muntenia kg	Oltenia kg	Transilvania kg
Carne	65,1	35,0	29,8	44,4	43,5	40,7	39,5	41,6
Lapte	187,7	102,8	227,7	96,6	162,1	129,0	93,1	185,0
Zahăr	6,2	2,4	5,9	3,5	4,1	3,7	2,0	3,7

Cum, familia țărănească este o unitate economică de consum aproape închisă, ea n'are mijloacele necesare să-și procure grăsimile cerute de un regim alimentar normal, cantitatea consumată crește sau scade în raport cu numărul de vite de care dispune.

Dacă analizăm repartizarea gospodăriilor țărănești după numărul de vite aflate în exploatare [2]) vom constata, că sub acest raport, familia țărănească are în fapt, posibilități reduse de completare a alimentației. Intr'adevăr, chiar în ce privește vitele trăgătoare, o treime din gospodăriile țărănești n'au de loc și cel mai important grup au câte o pereche. Cele mai multe gospodării țărănești au o singură vacă. Aproape jumătate din numărul gospodăriilor țărănești nu posedă porci și oi.

Penuria de animale crește în raport cu micșorarea lotului țărănesc. Astfel, procentul gospodăriilor țărănești, lipsite de vite trăgătoare se ridică la 65,2% din totalul grupului de până la 1 ha, și este de 48,5% din totalul grupului de 1—3 ha. Procentul gospodăriilor lipsite de vaci se ridică la 51,5% din totalul grupului de până la un hectar și este de 36,1% din totalul grupului de 1—3 ha. De asemenea, procentul gospodăriilor țărănești lipsite de porci se ridică la 60,2% din totalul grupei de sub 1 ha și este de 53,8% din totalul grupei de 1—3 ha. In sfârșit, procentul gospodăriilor țărănești lipsite de oi, se ridică la 64,8% din totalul grupei de sub 1 ha și este de 52,8% din totalul grupei de 1—3 ha.

Cum aceste grupe de până la 3 ha reprezintă un număr însemnat din totalul exploatărilor țărănești, rezultă că posibilitatea

[1]) Dr. O. C. Georgescu: *op. cit.*, p. 36.

[2]) *Statistica animalelor domestice pe anul 1935.*

www.dacoromanica.ro

de a contribui prin produsele proprii la ameliorarea alimentaţiei este exclusă. Este deci infinit probabil că în această categorie de ţărani predomină fenomenul subalimentaţiei cantitative şi calitative.

F) *Utilizarea incompletă a muncii ţărăneşti*

Existenţa unei suprapopulaţiuni agricole relative are drept urmare o utilizare incompletă a muncii disponibile în agricultură. Cu toate că niciuna din metodele aplicabile pentru calculul muncii ce poate fi prestată de populaţia agricolă şi de măsura în care e utilizată în agricultură, nu este scutută de obiecţiuni, această evaluare este însemnată pentru că este totuşi proprie să dea o imagine concretă cantitativă a fenomenului suprapopulaţiei agricole.

Prima evaluare, pe baza unei metode ştiinţifice, este aceea întreprinsă la finele anului 1933 de d-nii ing. agr. A. Frunzănescu şi Ion C. Vasiliu [1]). Ţinând seama de cifra populaţiei agricole de 14,4 milioane suflete şi de repartizarea ei pe vârste, se estimează la 9,9 milioane persoane, populaţia muncitoare în agricultură, care se repartizează astfel: 4,0 milioane bărbaţi, 4,0 milioane femei şi 1,9 milioane copii dela 13—20 ani.

Pentru evaluarea quantumului de zile de muncă reprezentat de această energie, considerându-se ca unitate ziua de lucru a unui bărbat, se ajunge la un total de 7,9 milioane care înmulţit cu 235 zile lucrătoare pe an, rezultă că populaţia muncitoare în agricultură dispune de 1.865,1 milioane zile lucrătoare.

S'au evaluat apoi zilele de lucru necesare pentru îndeplinirea variatelor munci agricole în România, luându-se ca medie suprafeţele însămânţate în perioada 1927—1932 cu diferite culturi. Numărul de zile folosite pentru principalele culturi este de 814,4 milioane care scăzându-se din totalul de energie de muncă agricolă disponibilă în România de 1.865,1 milioane zile, reiese că rămân disponibile 1.050,7 milioane zile, ceeace înseamnă că din totalul energiei de muncă agricolă nu se foloseşte în agricultură decât 43,66%. « De sigur — conchid autorii — pe lângă muncile necesare diferitelor culturi agricole şi pentru întreţinerea vitelor, un număr considerabil de zile de lucru e folosit pentru silvicultură, drumuri până la câmp, cărăuşie, pescărie, industrii casnice pentru reparaţia şi

[1]) Vezi: *Munca omenească în actuala conjunctură agricolă*, de Dr. A. Frunzănescu (Bucureşti, 1935), p. 10 şi urm.

www.dacoromanica.ro

întreținerea clădirilor, uneltelor, răspândirea îngrășămintelor, etc. și este foarte greu de evaluat timpul pentru aceste ocupațiuni. Cum vedem rămâne totuși un disponibil de muncă considerabil și este foarte probabil că din totalul energiei de care dispunem să nu folosim totuși nici 55%.».

Aceste rezultate sunt confirmate de cercetările monografice. Astfel, cercetându-se, pe baza datelor strânse de Secțiunea de economie rurală de pe lângă Institutul de cercetări agronomice, 200 exploatații țărănești sub 3 ha, și 100 între 3—5 ha, aflătoare în județul Ilfov, pentru care s'a putut cunoaște precis întinderea, suprafața cultivată, repartiția și felul culturilor, numărul, vârsta și sexul membrilor familiei, s'a ajuns la următoarele rezultate [1]):

In cele 200 exploatații sub 3 ha trăiesc 874 persoane pe o suprafață de 586 ha, din care 414 ha proprietate proprie și restul de 171 ha arendate. Aceasta înseamnă că la 1 persoană revine 0,66 ha.

Capacitatea de muncă disponibilă este de 99.405 zile anual. Lucrările pentru cultura pământului și creșterea vitelor cerând 39.822 zile de muncă, rezultă că rămân disponibile 61.372 zile de lucru, deci nu se utilizează pentru muncile agricole decât 38% din energia disponibilă.

In cele 100 exploatații între 3—5 ha trăiesc 450 persoane pe o întindere de 574 ha, dintre care 472 ha în proprietate și 105 ha arendate. De persoană revine 1,27 ha.

Capacitatea de muncă disponibilă este de 50.055 zile anual. Zilele necesare pentru creșterea vitelor și lucrărilor pământului ridicându-se la 29.803, rămân în consecință disponibile 20.252 zile de muncă, deci nu se folosește pentru muncile agricole decât 60% din energia disponibilă.

III. *Perspectivele presiunii demografice*

Examinarea structurii și organizării exploatărilor țărănești a desvăluit existența celor mai însemnate simptome care dovedesc prezența în România a fenomenului suprapopulației agricole relative.

---

[1]) Dr. A. Frunzănescu: *op. cit.*, p. 15 și urm.

www.dacoromanica.ro

Condiţiunile demografice şi social-economice, cari prevalează în economia românească indică o agravare sau o ameliorare a acestei situaţiuni în viitorul apropiat?

Pentru a răspunde la această întrebare se impune a examina înainte de toate componentele demografice ale problemei.

Populaţia României [1]) se caracterizează printr'o proporţie covârşitoare de copii şi tineret. Grupul de vârstă dela o la 19 ani împliniţi, reprezintă 46,4% din întreaga populaţie a ţării, iar în populaţia rurală se ridică la 48,2%. Proporţia scade progresiv pe măsură ce se înaintează spre vârstele mature, realizând o distribuţie caracteristică pentru toate popoarele tinere de o mare vigoare biologică.

Această distribuţie are caracterul unei piramide mai accentuată la populaţia rurală, adevăratul izvor de viaţă al naţiunii.

Trebue să observăm că, drept consecinţă a războiului mondial, se constată unele discontinuităţi în distribuţia populaţiei pe vârste, dintre care una, cea mai importantă, este la grupul de 10—14 ani. Acest gol reprezintă o pierdere definitivă de peste 700 mii locuitori, numai la acest grup. Această pierdere se va amplifica şi se va face din nou simţită, atunci când grupul actual de vârstă dela 10 la 14 ani va atinge vârsta adultă, adică perioada de procreare, când cei 700 mii locuitori vor lipsi dela datoria biologică.

In orice caz, România se aşează în fruntea ţărilor a căror populaţie se caracterizează printr'o vitalitate remarcabilă, exprimată printr'o creştere numerică însemnată.

Va continua în acelaş ritm sporirea populaţiei României? [2])

In ce priveşte tendinţa însăşi a natalităţii, se constată o continuă scădere a ei dela 1920 până astăzi, scădere mai rapidă decât a mortalităţii generale. Rezultatul este o reducere progresivă a excedentului natural al populaţiei. Insă mortalitatea generală este prea ridicată la noi, în raport cu aceea din alte ţări. Cum mortalitatea poate să fie influenţată şi redusă prin mijloace sanitare şi de igienă socială, este de aşteptat ca excedentul natural, corespunzător natalităţii excepţionale, să fie restabilit în scurtă vreme, în deosebi prin combaterea mortalităţii infantile care este extrem de ridicată.

---

[1]) Vezi: *Populaţia României*, de Dr. S. Manuilă şi Dr. D. Georgescu (Buc., 1937), p. 26 şi urm.

[2]) *Ibidem*, p. 79 şi urm.

www.dacoromanica.ro

In sfârșit, trebue să se mai accentueze că excedentul satelor este mult mai ridicat decât cel al orașelor. In anul 1936, în mediul rural excedentul era de 11,7% față de 2% în mediul urban.

Este foarte probabil și normal, ca creșterea populației României în genere, și a populației rurale în deosebi, să continue în același ritm, deoarece, ca popor tânăr, dispunem de o vitalitate biologică însemnată, după cum rezultă și din comparația cu situația demografică a altor popoare europene.

Nu încape nicio îndoială că populația rurală a României va crește încă multă vreme în ritmul de azi.

Calculul populației rurale probabile a României în anul 1960 confirmă această afirmație.

Înfățișăm un asemenea calcul în două ipoteze [1]).

In prima ipoteză s'a admis că procentul de natalitate, ca și cel de mortalitate a populației din intervalul 1930—1935 se păstrează neschimbat pe intervalul 1930—1960.

In aceste condițiuni, evoluția probabilă a populației rurale a României, în perioade cincinale, va urma următorul curs:

Anul	Populația la începutul perioadei	Populația la sfârșitul perioadei
1931—34	14.408.415	15.594.424
1935—39	15.594.424	16.905.602
1940—44	16.905.602	18.305.529
1945—49	18.305.529	19.854.991
1950—54	19.854.991	21.597.008
1955—59	21.597.008	23.585.318

Prin urmare, în această ipoteză totalul populației rurale în anul 1960, se va ridica la 23,6 milioane locuitori.

In ipoteza a doua, se presupune că natalitatea va rămâne aceeași, în schimb mortalitatea își urmează mersul ei natural de descreștere. Admițându-se un procent de descreștere de 0,5% pentru fiecare perioadă cincinală, coeficientul de mortalitate ar scădea dela 20 la 1000 de locuitori în prima perioadă 1930—34, la 17,5 în ultima (1955—59). In acest caz, populația rurală probabilă în 1960 ar fi egală cu 24,3 milioane locuitori.

[1]) Calculul a fost făcut după indicațiile noastre de d-l Actuar Mihoc, director în Casa Asigurărilor Sociale.

www.dacoromanica.ro

In oricare din cele două ipoteze ne așezăm, avem imaginea cantitativă a procesului normal de creștere a populației rurale și drept urmare, suntem în drept să socotim fenomenul suprapopulației agricole, cu un caracter de durată și să-l considerăm ca unul din factorii primordiali în procesul de devenire socială și economică a României.

La cât se ridică excedentul anual al populației rurale, care trebue să-și găsească plasament în agricultură sau alte ocupațiuni?

Intr'o discuție ce a avut loc în publicistica economică în 1937 a fost evaluat între 100 mii și 172,5 mii [1]).

Rectificând, pe baza metodei folosite de unul din cei doi cercetători [2]), calculele pentru 1938 (în loc de 1936) ajungem la cifra de 208 mii excedentul rural anual ce trebue plasat.

---

[1]) Prima cifră e dată de d-l Emil Livezeanu în articolul: *Problema plasării excedentului de populație rurală*, «Finanțe și Industrie» An. V, Nr. 7 și cea de a doua de d-l Mircea Vulcănescu în articolul: *Perspectivele industrializării României și excedentul populației agricole românești*, publicat în același loc.

[2]) Se pornește dela cifrele definitive ale totalului populației rurale *) care după recensământul din 1930 se ridica la 14.420.708 suflete față de 12.489.700 populație agricolă.

Repartizată pe grupe de vârstă, cifra totală a populației rurale se prezintă astfel **):

Grupul de vârstă	Numărul	Contingent mediu
A 0— 4 ani	2.275.133	455.027
B 5— 9 »	1.853.417	370.685
C 10—14 »	1.170.024	236.673
D 15—19 »	1.658.218	333.644
E 20—24 »	1.160.692	232.128

In 1930, grupul de populație între 13—20 ani, cuprinde întregul grup D precum și două contingente din grupul C și unul din grupul E, adică:

2/5 C =	473,4	mii suflete
D =	1658,2	» »
1/5 E =	232,2	» »
Total	2363,8	mii suflete

*) «Buletinul Asociației Române pentru Studiul Conjuncturii Economice» (anul I, 1936, p. 29).

**) *Ibidem*, p. 23.

www.dacoromanica.ro

Nu se poate anticipa modul în care se va resorbi surplusul populației agricole, ca să se previe consecințele defavorabile ale suprapopulației relative a satelor românești.

Un element este cert: suprafața agricolă a țării nu mai poate fi extinsă decât într'un ritm lent și în proporții reduse, în raport cu creșterea populației rurale.

De asemenea, este posibil, deși practic anevoios de realizat, a se crea un așezământ al proprietății rurale, care să pună capăt pulverizării actuale a proprietății țărănești și să o prevină în viitor, înlesnind desvoltarea unor exploatări agricole țărănești viabile. In același timp, din simpla comparație a randamentului producției agricole românești cu cel din celelalte state agricole cu structură țărănească, se desprinde constatarea că dispunem de o însemnată marjă de intensificare a producției, chemată să ocupe un număr însemnat de brațe de lucru, utilizate astăzi incomplet și să sporească astfel venitul familiei țărănești.

Care sunt posibilitățile și limitele date de procesul de intensificare a agriculturii, precum și de procesul de industrializare a țării, se va vedea în capitolele următoare.

Dar în 1938?

Ținând seama că tinerii cari au în 1938 între 13—20 ani, aveau în 1930 între 5—12 ani, cifra teoretică corespunzătoare acestui grup în 1938 ar trebui să cuprindă grupa B precum și trei contingente din grupa C, adică:

	B =	1853,4 mii suflete
3/5	C =	710,0 » »
Total		2563,4 mii suflete

Scăzând din această cifră teoretică decesele corespunzătoare ale acestui grup în ultimii 8 ani pe baza de 33 mii decese anual pentru grupul cuprins între 3—20 ani (ceeace dă circa 100 mii decese în intervalul considerat pentru grupul între 13—20 ani), obținem ca cifră a populației având în 1938 între 13—20 ani 2.463,4 mii sau pentru viitorii 8 ani un contingent anual de 308 mii. Dacă admitem că din aceștia 100 mii înlocuesc pe cei dispăruți din gospodăriile existente prin deces, obținem 208 mii anual sau 1.664 mii pentru cei opt ani viitori.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL II

ECONOMIA AGRICOLĂ ŢĂRĂNEASCĂ

1. *Posibilităţile intensificării agriculturii ţărăneşti*

In lumina constatărilor din capitolul precedent, suprapopularea agricolă relativă apare ca un fenomen demografic de o mare amploare, aflat în plină desvoltare şi menit să exercite o înrâurire adâncă asupra transformării structurii social-economice a ţării. Datele ce reprezintă creşterea probabilă a populaţiei rurale în cursul celor trei decenii următoare, precum şi cifra excedentului anual, lasă să se întrevadă consecinţele presiunii demografice în progresiune, în caz când prin prefaceri repezi şi adânci în organizarea economiei naţionale nu s'ar asigura posibilităţi de muncă şi venit corespunzătoare pentru a se înlesni existenţa şi desvoltarea excedentului demografic rural.

Din aceste consideraţiuni se desprind în mod firesc următoarele întrebări:

De ce natură va fi influenţa exercitată de presiunea demografică a satelor asupra structurii economice şi sociale şi în ce direcţie se va mişca?

In ce măsură şi pe ce cale trebue să urmeze intervenţia Statului pentru a preveni urmările primejdioase ale suprapopulaţiei agricole?

După cum rezultă din constatările anterioare, caracterul economiei agricole ţărăneşti este extensiv. Fenomenul suprapopulaţiei agricole este în parte un corolar al acestei stări de fapt. Braţele de muncă ale ţăranului nu sunt suficient folosite, venitul agricol nu acoperă toate nevoile consumului gospodăriilor şi trebue completat prin ocupaţiuni auxiliare. Chiar şi întregul venit, realizat de familiile ţărăneşti, prin munca agricolă şi extra-agricolă, rămâne de cele mai multe ori sub limita îndestulării normale a alimentaţiei, populaţia rurală fiind subnutrită.

www.dacoromanica.ro

In aceste condiţiuni, este normal să se prevadă ca presiunea populaţiei rurale să conducă în mod natural la intensificarea agriculturii. In acest caz, nu este normal să ne aşteptăm ca fenomenul suprapopulaţiei agricole relative să dispară?

Un lucru este cert. Prin intensificarea exploatărilor agricole, munca ţărănească va fi mai complet utilizată, ceeace va contribui la diminuarea presiunii demografice rurale. O simplă constatare va întări şi va lămuri această aserţiune. Comparându-se două exploatări mici, care practică sisteme diferite de cultură, s'a putut trage concluzia, că pe când una, care practică un sistem extensiv dispune de 144,5 zile nefolosite anual, cealaltă, care practică un sistem mai intensiv, dispune numai de 64,6 zile nefolosite anual [1]).

Cât priveşte lungimea drumului de parcurs dela exploatarea agricolă extensivă la cea intensivă, ea poate fi determinată prin compararea agriculturii ţărăneşti în Dobrogea şi Basarabia, unde predomină sistemul de cultură cel mai extensiv cerealist, cu acea din Ţara Bârsei, unde se practică cea mai înaltă şi mai variată agricultură din toată ţara, cuprinzând: cultura plantelor medicinale, a seminţei de sfeclă şi a seminţelor de zarzavat, florării, sere şi seminţerii, precum şi creşterea animalelor şi mai cu semă îngrăşarea lor pe o scară întinsă [2]).

Firește, sistemul de cultură agricolă este într'o largă măsură determinat de condiţiunile naturale, de densitatea populaţiei şi de poziţia faţă de piaţă. Din punctul de vedere al climei deosebirile dintre Dobrogea, Basarabia şi Ţara Bârsei sunt mari.

In Dobrogea, regimul precipitaţiilor, nu este constant, nici dela anotimp la anotimp, nici dela an la an, ci dă loc la variaţii, cari se traduc prin ani de mare producţie şi ani de mare secetă. Suprafaţa cea mai mare este ocupată de solurile caracteristice regimului secetos. In deosebi, Sudul Basarabiei (Bugeacul) are caracterul de regiune de stepă. In schimb solul Basarabiei este format din diferite tipuri de cernoziom, bogate în substanţe nutritive, mai cu seamă în Sud.

---

[1]) N. Cornăţeanu: *Organizarea muncii în agricultură* (1929), p. 24—25.

[2]) Datele de mai jos sunt extrase din: *Organizarea şi rentabilitatea gospodăriilor agricole din Dobrogea şi Basarabia*, de Dr. Gh. Şt. Ciulei (Buc., 1930) şi *Gospodăriile ţărăneşti din Ţara Bârsei*, de Dr. Gh. Şt. Ciulei (Buc., 1937).

www.dacoromanica.ro

Dobrogea și Basarabia sunt regiuni cu agricultură extensivă, mai accentuată în Dobrogea unde populația este rară — în medie 38 loc/km². In Basarabia, caracterul extensiv este mai atenuat întrucât și populația este mai densă — în medie fiind 64 loc./km², cu deosebiri însemnate între Nord și Sud.

Plantele cultivate pe o scară întinsă în amândouă regiunile sunt cerealele cari în 1936 au cuprins în Dobrogea 83,34% din terenul arabil și în Basarabia 86,06%. Fânețele cultivate și alte culturi de nutreț ocupă un procent redus din terenul arabil — 3,51% în Dobrogea și 2,15% în Basarabia. Plantele alimentare 4,92% în Dobrogea și 2,89% în Basarabia. Relativ, mai bine reprezentate plantele industriale ocupând 4,73% în Dobrogea și 7,91% în Basarabia. Creșterea animalelor, ca parte întregitoare a agriculturii se practică în fiecare gospodărie, însă tot în mod extensiv.

Producția la hectar a principalelor plante este în general mică și în multe cazuri este inferioară producției mijlocii la hectar pe întreaga țară [1]).

Valoarea capitalului investit la hectar este în Dobrogea de 13.351 lei și în Basarabia de 16.752 lei. Numai în Moldova, foarte apropiată ca structură social-agrară de Basarabia, mai există un nivel atât de redus al capitalului investit în agricultură.

Din venitul brut, în Dobrogea 58,73% îl formează cultura cerealelor, creșterea animalelor contribue cu 24,22%, însă mai bine de 13,04% revine creșterii oilor. Plantele industriale intră cu 7,50%.

In Basarabia, cultura cerealelor participă la venitul brut numai cu 40,90%, producția animală cu 21,91%, viticultura și pomicultura cu 21,22%. Deci venitul brut în exploatațiile din Dobrogea are drept caracteristică cultura cerealelor și creșterea animalelor, iar cel din Basarabia, cultura cerealelor, creșterea animalelor și cultura viței de vie.

Venitul brut al hectar este foarte scăzut: în Dobrogea (2.559 lei) și mai ridicat în Basarabia (4.408 lei). Dar, în Basarabia este mai ridicat în deosebi, grație venitului din pomicultură și viticultură.

In țara Bârsei, apa, care constitue cel mai însemnat factor natural și are o influență mare asupra producțiunii agricole, este

---

[1]) Astfel, în Dobrogea în 1936, producția la ha a fost la grâu 10,4 q., porumb 6,2 q, orz 9,7 q, ovăz 8,8 q, iar în Basarabia la grâu 8,5 q, porumb 11 q, orz 10 q, și ovăz 9,5 q.

www.dacoromanica.ro

în cantitate îndestulătoare. Cum îngrăşământul de grajd sau chimic dă maximum de folos, când terenul are umezeala trebuincioasă, în Ţara Bârsei toţi agricultorii folosesc îngrăşăminte pe o scară întinsă.

Solul este brun-roşcat de pădure, înconjurat de o fâşie de podzol. Se cultivă aproape toate plantele agricole, însă cultura principală este aceea a cartofilor, folosiţi în cea mai mare parte la hrana vitelor şi în deosebi la îngrăşatul porcilor.

Agricultura, din această regiune, dă cea mai mare producţie la hectar din întreaga ţară. In genere, cele 13 judeţe din platoul Transilvaniei dau rezultatele cele mai bune dar dintre acestea judeţul Braşov şi îndeosebi, Ţara Bârsei, dă producţia cea mai ridicată.

Iată rezultatele pe anul 1935:

grâu	17,9 q	faţă	de	7,6	pe	ţară
porumb	16,6 q	»	»	10,4	»	»
orz	19,0 q	»	»	5,6	»	»
ovăz	16,8 q	»	»	7,5	»	»

Valoarea capitalului învestit este în medie de 49.043 lei la ha, fiind cu aproape de patru ori mai ridicată decât în Dobrogea şi de trei ori decât în Basarabia. Exploatarea animalelor contribue cu 61,10% din venitul brut, pe când cerealele propriu zise nu participă decât cu 6%. In schimb, sfecla de zahăr intră cu 14,81%, cartofii cu 4,70%, cicoarea cu 3,20%.

Venitul brut din Ţara Bârsei are deci drept caracteristică principală creşterea vitelor şi cultura plantelor industriale şi alimentare. Venitul brut mediu se ridică la 8.563 lei la hectar, fiind de peste trei ori mai mare decât în Dobrogea şi aproape de două ori mai mare decât în Basarabia.

Din aceste date rezultă clar, că atât calitativ — sistemul culturii — cât şi cantitativ — totalitatea forţelor folosite pentru obţinerea producţiunii, agricultura din Ţara Bârsei este intensivă şi cea din Dobrogea şi Basarabia este extensivă.

Datorită deosebirii mărimii venitului brut între aceste regiuni, atât necesitatea de a-l completa cu venituri auxiliare, cât şi nivelul de trai al ţărănimii sunt diferite. Dacă în Ţara Bârsei, cu toate că venitul agricol este mult mai mare decât în Basarabia şi Dobrogea, venitul nu e socotit îndestulător pentru satisfacerea consumului şi membrii familiei ţărăneşti recurg la venituri din afara

www.dacoromanica.ro

gospodăriei, aceasta se explică prin nivelul superior de trai. « Desigur — în cele mai multe cazuri, familia ar putea să se restrângă numai la folosirea venitului agricol, însă fiind posibilități de câștig din afară, nu renunță la ele pentru îmbunătățirea traiului, iar traiul odată îmbunătățit nu poate renunța la posibilitățile oferite » [1]).

Pentru a lumina această constatare este destul să menționăm, că în Basarabia, la exploatările țărănești de până la 3 ha., consumul familiei se ridică, pro persoană, la 3.205 lei, pe când în Țara Bârsei pentru aceiași categorie se cifrează la 5.868 lei, iar în Dobrogea la exploatările țărănești între 5—10 ha, revine la 6.088 lei pro persoană, pe când în Țara Bârsei pentru aceiași categorie se ridică la 8.831 lei pro persoană.

Din însăși modul în care s'a expus comparativ poziția fundamental deosebită a agriculturii extensive din Basarabia și Dobrogea de o parte și Țara Bârsei de alta s'a desprins încheierea că nu poate fi vorba de o evoluție identică în toate regiunile.

Dar nu e mai puțin adevărat că sub presiunea demografică rurală, tendința de intensificare a agriculturii țărănești este firesc să-și facă drum.

De bună seamă, acest proces fiind influențat într'o largă măsură de condițiile naturale din diferitele regiuni ale țării, caracterizate prin compoziția diferită a solurilor și diversitatea climei, nu va fi uniform pe toată întinderea țării.

Gradul de intensitate a exploatării agricole este în raport cu totalul forțelor de producție — munca, capitalul fix și capitalul circulant — folosite pentru obținerea randamentului.

Direcția principală a procesului de intensificare a agriculturii românești, este trasată de structura proprietății agricole. Se știe, că proprietatea, în întindere de până la 5 ha, cuprinde 5.535 mii hectare sau 28% și cea dintre 5—10 ha se cifrează la 3.955 mii hectare sau 20% din totalul suprafeței cultivate. Astfel, o suprafață de 9,5 milioane ha teren cultivabil sau 48% din totalul suprafeței cultivabile, este ocupat de proprietatea țărănească de până la 10 ha.

Această întindere este împărțită la un număr de 3.020 mii exploatări țărănești, al căror rost nu poate fi altul decât de a valorifica la maximum brațele de muncă, de care dispun și care, după cum s'a văzut sunt folosite incomplet.

---

[1]) Gh. Șt. Ciulei: *op. cit.*, p. 26.

www.dacoromanica.ro

2. *Tara agriculturii ţărăneşti — cerealismul*

Cauza acestei stări de lucruri este sistemul de cultură predominant cerealist, moştenit de către exploatările ţărăneşti dela exploatările mari dinaintea exproprierii şi total opus condiţiunilor de existenţă a exploatării agricole mici.

Această constatare caracterizează însă agricultura ţării în genere, dar nu pune în lumină însuşirea diferitelor categorii de proprietăţi ţărăneşti.

Rezultatele cercetărilor echipelor regale studenţeşti menţionate, aduc o contribuţie însemnată pentru lămurirea modului cum este folosit terenul la toate categoriile de gospodării ţărăneşti [1]).

Este semnificativ că la gospodăriile cele mai mici (0,1—1 ha) cerealele ocupă locul de frunte, cu un procent care arată că peste jumătate (56,37 %) din suprafaţa exploatată este cultivată cu cereale. Socotesc că explicaţia în afară de atavismul ţărănimii pentru cerealism, trebue căutată în tendinţa autarhică a gospodăriei ţărăneşti, care duce la o folosire neraţională a unei porţiuni limitate de teren. Şi totuşi comparativ cu celelalte categorii, procentul de cereale este încă redus şi rămâne o suprafaţă însemnată utilizată pentru alte culturi, din care 10,53% este destinat fâneţii naturale — un mod de folosire neraţional, deoarece nu implică muncă din partea ţăranului, dar nici nu-i asigură hrana nici pentru un singur animal din gospodărie. Pe altă bucată (10,29%) se cultivă *vie*, care la această categorie prezintă procentul cel mai mare, via constituind astfel o caracteristică a proprietăţii parcelare.

Intre celelalte culturi de menţionat sunt livezile (5,50%) şi plantele alimentare (cu un procent de 4,21%).

Celelalte moduri de folosinţă au participare minimă.

Cerealele ocupă un loc mai mare (62,61%) la categoria următoare de gospodării (1,1—3 ha), fiind urmate tot de fâneţe dar cu un procent mai mic (7,90%). Insă în locul viilor urmează aci plante furajere cultivate, ceeace dovedeşte o preocupare mai mare pentru creşterea vitelor.

Viile au trecut în locul al patrulea urmate de păduri — cu un procent destul de mic (3,8%). In schimb, plantele alimentare, deşi au un procent mai redus (3,59%) decât la categoria precedentă, ocupă un loc mai însemnat.

---

[1]) *60 sate* etc. p. 87—115.

www.dacoromanica.ro

La categoria următoare deasemenea (3,1—5 ha) procentul cerealelor se urcă (64,61%), lăsând pentru celelalte culturi participări mai mici. In consecinţă, deşi plantele furajere cultivate ocupă locul al doilea au un procent redus de 7,58%, iar fâneţele naturale cu 5,36%.

Viile, pădurile şi plantele alimentare îşi păstrează aceiaşi poziţie. Intervin cu un procent mai ridicat plantele industriale (2,46%), iar livezile ocupă un loc neînsemnat (1,19%) fiind depăşite de ogoare, terenuri neutilizabile, culturi intercalate şi păşuni.

Un loc tot mai de frunte ocupă cerealele (72,94%) în gospodăriile tipic ţărăneşti (5,1—10 ha), cari încep să se consolideze. Din cauza aceasta, plantele furajere care ocupă locul al doilea, au un procent abia de 5%, urmate de vii (3,43%). Fâneţele naturale încep să-şi piardă însemnătatea (3,42%). O însemnătate mai mare se dă culturilor alimentare (2,27%) şi ogoarelor (2,46%) — semnul unui început de raţionalizare a agriculturii; de asemenea şi păşunilor (1,87%). In schimb plantele industriale ocupă un loc neînsemnat (1,84%).

La categoria de proprietate mijlocie deasemenea (10,1—25 ha), la care se putea aştepta un început de progres în direcţia raţionalizării agricole, găsim un procent tot mai ridicat de cereale (73,14%). Prima cultură, după cereale are cel mai mic procent dintre toate culturile cari au aceiaşi importanţă la celelalte categorii: plantele furajere cu 3,97%. Urmează pădurile, fâneţele naturale şi viile.

Plantele alimentare păstrează acelaş loc ca la categoria precedentă cu acelaş procent (2,75%). Ogoarele însă scad cu mult (dela 2,46 la 1,90%), la fel plantele industriale (1,29%) şi livezile (0,76%).

Cu alte cuvinte constatăm tocmai la această categorie o creştere exagerată a procentului cerealelor şi o scădere a acelor plante cari dovedesc un mod de exploatare intensivă: vii, ogoare, plante industriale.

Aceste constatări cari se raportează la împrejurările prezente (1938) sunt concludente: tara fundamentală a agriculturii ţărăneşti este predominarea cerealismului.

Era normal, ca presiunea demografică agricolă să schimbe structura producţiunii exploatărilor ţărăneşti, silindu-le a trece dela sistemul monoculturii cerealiste la sistemul pluriculturii, şi să determine astfel un proces de intensificare a agriculturii, în

www.dacoromanica.ro

sensul folosirii mai complete a muncii disponibile a familiilor ţărăneşti. «Majoritatea gospodăriilor noastre având la dispoziţie munca familiei, raţionalizând-o, mărind venitul brut, pot ajunge la un venit agricol şi venit net mai mare» [1]).

Dacă ne-am afla în faţa unui asemenea proces de evoluţie ar trebui să putem constata progrese în creşterea vitelor şi în cultura plantelor alimentare şi industriale.

A) *Regresul zootehnic şi cauzele sale*

Vitele au în gospodăria ţărănească aceiaşi însemnătate ca şi pământul. Ele sunt în acelaş timp instrumente de muncă şi izvor direct de produse de hrană şi îmbrăcăminte. Vitele sunt un izvor de venit atât direct, cât şi indirect prin faptul că intensifică munca ţăranului. Ele valorifică produsele brute ale solului şi sporesc venitul exploatării agricole. In sfârşit ele procură gunoiul de grajd, cel mai elementar îngrăşământ al solului. Cum exploatările ţărăneşti sunt cele mai calificate să crească vaci, boi, porci şi capre, ar fi firesc să constatăm, după împroprietărire, o sporire continuă a cheptelului naţional.

In realitate, în ce priveşte creşterea vitelor, asistăm la o tendinţă contrarie [2]). Efectivul bovinelor, care a fost în scădere până la 1931, deşi tinde spre refacerea lui se constată în mersul creşterii o încetinire, cu atât mai îngrijorătoare, cu cât sporul înregistrat revine exclusiv vitelor mari, în timp ce efectivul tineretului este într'o scădere pronunţată. Numărul boilor destinaţi îngrăşării reprezintă un procent scăzut (3,7% din total în 1935). Este de notat o urcare a procentului vacilor de lapte din totalul vacilor. Efectivul ovinelor şi caprinelor este în scădere, în special la tineret, iar efectivul total al porcinelor este staţionar. Numai efectivul cavalinelor este în creştere.

Cercetările echipelor regale studenţeşti au scos la iveală date extrem de preţioase [3]). In cele 11.677 gospodării cercetate şi extinse în toate regiunile ţării revine un cal de muncă la 1,6

---

[1]) N. Cornăţeanu: *Organizarea muncii agricole* (Bucureşti, 1929), p. 20.

[2]) Datele de mai jos sunt extrase din *Statistica animalelor domestice pe anul 1935* (Imprimeria Naţională), 1938.

[3]) Datele sunt extrase din *60 sate româneşti cercetate de echipele regale studenţeşti*, Vol. VI, p. 150—201 (cap. «Inventarul viu»).

www.dacoromanica.ro

gospodării, un bou la 5 gospodării sau un cal la 7,8 ha şi 1 bou la 21,3 ha suprafaţa totală a exploatării. In tabloul de mai jos se arată variaţia pe regiuni.

LA CÂTE GOSPODĂRII REVINE

In satele din regiunea	O pereche de boi	O pereche de cai	O pereche de boi sau una de cai
Subcarpaţii meridionali deal	6,6	7,2	3,4
Câmpia Tisei	6,8	2,2	1,7
Munte — Transilvania	8,6	5,8	3,5
Câmpie — Vechiul Regat	10,4	2,4	2,0
Munte — Vechiul Regat	10,4	16,6	6,4
Nord Moldova, Basarabia deal	17,4	3,0	2,6
Câmpia Basarabiei	19,4	2,0	1,6

Satele din regiunea de câmpie sunt mai bine înzestrate cu animale de tracţiune: o pereche revenind la 1,6, 1,7 şi 2 gospodării. Dar în Vechiul Regat numărul este mai redus, jumătate din gospodării n'au vite de tracţiune. In satele din Carpaţii submeridionali sunt mai puţine vite de muncă decât în cele din Nordul Basarabiei şi Moldovei, deşi aci cultura plantelor agricole este mai răspândită. Satele de munte avizate la vite pentru transporturi sunt foarte slab înzestrate.

Tabloul următor redă intensitatea folosirii acestor animale în legătură cu suprafaţa de teren ce revine unui atelaj de vite de muncă [1]).

LA CÂTE HA SUPRAFAŢĂ EXPLOATATĂ REVINE

In satele din regiunea	O pereche de boi	O pereche de cai	O pereche boi sau cai
Subcarpaţii meridionali deal	18,4	11,8	9,7
Munte — Transilvania	33,6	23,0	13,7
Câmpia Tisei	34,2	11,6	8,6
Munte — Vechiul Regat	39,0	61,8	23,9
Câmpie — Vechiul Regat	56,8	13,6	10,9
Nordul Moldovei şi Basarabia deal	67,2	11,8	10,0
Câmpia Basarabiei	107,0	11,0	10,0

[1]) Intocmite de noi din cele 3 tablouri dela p. 166—177, din: *60 sate* etc.

www.dacoromanica.ro

Cea mai raţională utilizare se află în Câmpia Tisei: o pereche de vite de muncă revine la 8,6 ha teren. O suprafaţă apropiată este rezervată în satele din Sub-Carpaţii meridionali.

In general, în afară de satele de munte, unde se lucrează suprafeţe de teren mai reduse şi unde nu s'ar simţi nevoia ţinerii unui număr mare de vite de muncă, în toate satele de câmpie şi deal, suprafaţa de teren ce revine unei perechi de vite este în jurul a 10 ha [1]).

Din punct de vedere al inventarului, se pare că regiunea de câmp, care are un caracter agricol mai accentuat, este mai bogată în animale de muncă. Media generală pentru cele 14 sate de câmp cercetate arată că un cal de muncă revine la 1,1 gospodării, iar 1 bou de muncă la 5,6 gospodării.

In afară de gospodăriile mari cu peste 10 ha, în care se află mai multe vite de muncă şi totuşi insuficiente pentru suprafaţa de teren (25 ha pentru cai sau 76,9, 78,9 şi 87,3 ha pentru boi) gospodăriile mici se află într'o situaţie foarte rea. De ex. la categoria 3,1—5 ha găsim 1 cal. la 1,2 gospodării şi 1 bou la 4,2 gospodării, sau cu alte cuvinte din 100 gospodării 46 din ele n'au nicio pereche de vite de muncă.

Situaţia în cele trei provincii este următoarea:

In câmpia Basarabiei, din 100 gospodării de 3,1—5 ha, 58 n'au nicio pereche de vite de muncă.

In Câmpia Vechiului Regat din 100 gospodării, 43 n'au vite de muncă, iar în satele din Câmpia Tisei 37.

La gospodăriile mai mari — dela 5,1—10 ha — în care ţinerea unei perechi de vite este impusă de nevoia absolută a efectuării muncilor agricole la timp şi în bune condiţiuni constatăm:

In Câmpia Basarabiei 30% din gospodăriile de 5,1—10 ha n'au vite de muncă, în Vechiul Regat 21%, iar în Câmpia Tisei 16%.

Această situaţie explică în mare parte producţia redusă a agriculturii ţărăneşti. Faptul că satele din Câmpia Tisei sunt mai bine înzestrate decât cele din Vechiul Regat şi Basarabia, lămureşte în bună măsură şi producţia mai ridicată a agriculturii din Banat [2]).

---

[1]) *60 sate* etc. p. 167.

[2]) *Ibidem*, p. 169—175.

www.dacoromanica.ro

Cum este şi firesc, există deosebiri mari între satele de câmpie, deal şi munte. La deal problema vitelor de muncă este chiar mai acută decât la câmpie, numărul lor fiind mai mic şi repartizarea pe gospodării mai defectuoasă (din 100 gospodării de 1,1—3 ha, din cele 10 sate, numai 18 din ele au câte o pereche de boi sau cai). Pentru ţăranul dela munte, vitele de muncă şi cele de rentă, constitue un izvor principal de venit. Starea precară a satelor de munte este oglindită în constatarea că în cele 9 sate de munte, un cal revine la 3,8 gospodării, iar un bou la 4,5 gospodării, iar categoriile de gospodării cu cel mai mic număr de boi sau cai sunt cele mici.

Cât priveşte caii şi boii de rentă, această categorie n'are încă decât o însemnătate extrem de mică, deoarece în actuala stare a organizării gospodăriei ţărăneşti lipsesc condiţiile necesare (nutreţ abundent şi de calitate, construcţii speciale amenajate pentru adăpostul vitelor, pricepere şi capital suficient, siguranţa desfacerii, etc.).

De aceia, în afară de excepţiuni, în mica gospodărie agricolă, între animalele de rentă se cuprind: porcii, vitele, păsările şi vaca de lapte, cari servesc mai mult pentru nevoile proprii decât pentru valorificare [1]).

Numărul vacilor — cari în afară de munca ce o prestează în gospodăria agricolă — mai dau laptele — este mai mare decât numărul boilor.

In totalul celor 33 sate cercetate pentru toate gospodăriile la un loc revine o vacă de lapte la 1,8 gospodării. Categoriile de exploatări mici n'au decât o vacă de gospodărie. Cu cât suprafaţa terenului este mai mică, cu atât şi numărul vacilor ce revin unei gospodării este mai mic.

Dintre cele trei regiuni naturale, gospodăriile dela munte au mai multe vaci, urmează apoi câmpia şi în ultimul rând dealul, unde o vacă revine abia la 2,4 gospodării [2]).

In ce priveşte oile, în satele cercetate revine 3,7 oi de gospodărie şi 0,8 de fiecare hectar. Numărul cel mai mic îl au gospodăriile fără pământ, cu toate că tocmai această categorie de săteni ar putea să-şi creeze venituri sigure din creşterea oilor, dacă le-ar putea creşte pe păşunile obşteşti sau pe cele ale altora.

---

[1]) *60 sate* etc. p. 178.

[2]) *Ibidem*, p. 179—180.

www.dacoromanica.ro

La celelalte categorii de gospodării, numărul oilor crește pe măsură ce se mărește și suprafața respectivă. Cel mai mare număr de oi ce revine unei gospodării este în satele de munte (7,4) și cel mai mic, în satele de deal (2,6). Creșterea oilor se practică pe o scară întinsă la munte. In satele de câmpie și deal deosebirile sunt mici. Cu cât gospodăria este mai întinsă, cu atât sporește numărul oilor ce revine unei singure gospodării, iar suprafața terenului scade [1]).

Caprele sunt caracteristice micilor gospodării țărănești, de oarece au cheltueli de întreținere foarte mici și dau laptele necesar unei familii sărace. Cu toate acestea, în satele studiate revine o capră la 5,7 gospodării.

Este semnificativ că gospodăriile fără pământ au cel mai mic număr de capre, revenind una abia la 11,8 gospodării. In schimb proprietatea mijlocie (10,1—25,0 ha și peste) are cel mai mare număr, revenind o capră la 3,5 gospodării.

In satele de munte, caprele se cresc într'un număr mai mare (o capră la 2,7 gospodării față de una la 5,1 la deal și una la 13,1 la șes [2]).

După datele Institutului Central de Statistică [3]) în 1935 procentul cel mai mare de capre îl dă Transilvania, cu o capră la 31,1 locuitori; Vechiului Regat îi revine o capră la 46,0 locuitori, iar în Basarabia la 174,8 locuitori.

Proporția porcilor este mai favorabilă. In gospodăriile din satele cercetate revine mai mult de un porc de fiecare (1,3).

Dar numărul porcilor ce revine unei singure gospodării crește în raport cu întinderea terenului; deci exploatările agricole cu mult teren, au preocupare pentru creșterea porcilor, ceea ce este ușor explicabil (dispun de cantități însemnate de porumb, etc.).

Gospodăriile mici până la 1 ha, n'au nici câte un porc fiecare (0,8).

Deabia la cele dela 1 ha în sus numărul crește, cele dela 3,1—10 ha au un număr apropiat, ridicându-se la 2,4 la categoria 10,1—25 ha, fiind însă departe de nivelul atins în gospodăriile cu peste 25 ha.

---

[1]) *60 sate* etc. p. 180—186.
[2]) *Ibidem*, p. 187.
[3]) *Anuarul Statistic al României 1937—1938.*

www.dacoromanica.ro

In privința numărului porcilor ce revine de locuitor stăm în urma multor țări din Europa (Danemarca 837 porci la 1000 locuitori; Germania 359, iar România numai 155) [1].

Din constatările ce preced, se desprinde încheierea stării de inferioritate în care se află agricultura țărănească în ramura creșterii animalelor.

Această situație nefirească, în raport cu structura țărănească a agriculturii românești, se datorește în primul rând, exploatării neraționale a pășunilor comunale și comune. Datele de mai jos sunt în această privință concludente.

In 1935, întinderea totală a pășunelor se cifra la 3,9 milione ha, reprezentând 27% din suprafața cultivabilă a țării. Din acestea, islazurile comunale și comune reprezentau 2,7 milioane hectare, sau 70% din totalul suprafeții de pășune [2].

Se estimează, că din întinderea islazurilor comunale și comune, ar fi proprie să se cultive cu plante vivace și furajere anual 858,2 mii ha. Din acestea, în 1935, erau cultivate numai 85,5 mii hectare sau abia 10% din posibilitățile existente.

Venitul anual al exploatării islazurilor comunale și comune, care însumează abia 200 mil. lei, dacă s'ar cultiva în mod rațional, s'ar ridica la peste 2 miliarde lei numai pentru nutreț. Iar dacă s'ar calcula valoarea transformării acestui furaj în carne, lapte, etc., venitul real ar fi mult mai mare.

Numărul total al animalelor în România socotit în capete de vite mari, este de 9,9 milioane. Față de întinderea totală a pășunelor de 3,9 milioane hectare, rezultă că la 1 ha pășune revine 2½ capete de vite. In actuala stare a pășunelor nu se poate asigura hrana îndestulătoare a întregului cheptel [3].

In vederea asigurării nutriției animalelor se impune raționalizarea culturii islazurilor comunale și comune. Firește, chiar dacă s'ar exploata în mod rațional, islazurile n'ar putea procura hrană suficientă animalelor, pe deoparte, deoarece repartiția lor pe cuprinsul țării, este inegală — în unele comune lipsind complet (24%), iar în altele fiind insuficiente — pe de altă parte, fiindcă islazurile nu pot fi folosite decât o anume parte a anului. Drept urmare, desvoltarea normală a creșterii vitelor presupune sporirea

[1] *60 sate* etc., p. 190 și urm.
[2] I. Antonescu: Exploatarea pășunilor comunale și comune (1937).
[3] I. Antonescu: *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

cultivării plantelor furajere. Nici în această privinţă, situaţia nu este satisfăcătoare, căci deşi suprafaţa însămânţată cu plante furajere s'a mărit dela 1921—1925 până la 1937, cu aproape 60%, producţia totală a crescut numai dela 13,3 milioane chintale la 16,4 milioane chintale, datorită scăderii producţiunii mijlocii la hectar.

Insuficienţa posibilităţilor de nutriţie a animalelor, rezultă din repartiţia pe cap de vită mare a întinderii de fâneţe naturale şi artificiale, precum şi păşunea aflată pe cuprinsul ţării, din care se constată că revin mai puţin de două vite mari la hectar (17 vite mari la 10 ha) [1]).

Dacă se compară această situaţie cu cea din ţările din bazinul danubian se constată, că în afară de Bulgaria, care are 61,4 unităţi de vite mari pe hectar, celelalte ţări: Jugoslavia (10,3), Ungaria (12,4), se află în condiţiuni mai favorabile. Această comparaţie nu este însă concludentă, decât dacă se ţine seama şi de întinderea fâneţelor artificiale din fiecare ţară, care permite să se hrănească un număr mai mare de vite pe aceeaşi unitate, decât cea naturală. In această privinţă, poziţia României, este foarte defavorabilă. Suprafaţa cultivată cu fâneţe artificiale n'a reprezentat în 1937 decât 5,2% din totalul terenurilor arabile (faţă de 24,23% în Danemarca, 12,19% în Cehoslovacia, 10,09% în Ungaria, 4,66% în Jugoslavia şi 6,68% în Bulgaria).

In alte ţări, în cursul procesului de raţionalizare a agriculturii, păşunile s'au arat şi au fost înlocuite cu plante de nutreţ cultivate, trecându-se la stabulaţiunea permanentă (ţinerea vitelor la grajd iarna şi vara). Specialiştii sunt însă de părere, că sistemul stabulaţiunii permanente, nu este avantajos [2]). Hrănirea vitelor la păşune prezintă avantagii cu privire la sănătatea şi desvoltarea lor. In ce priveşte rentabilitatea păşunilor, dacă sunt bine exploatate dau o cantitate de substanţe hrănitoare egală cu aceea ce s'ar obţine prin cultivarea aceleaşi porţiuni cu plante de nutreţ [3]).

---

[1]) Dr. M. Mihuţ: *Funcţiunea economică a islazurilor* (Buc. 1938), p. 72.

[2]) D. Gh. Ionescu-Sişeşti socoate că « grajdul este o pepinieră de microbi mai ales când mai multe generaţii au trăit în el. Aerul este viciat chiar în grajdul cel mai higienic, amoniacul atacă pielea, ochii şi căile respiratorii ale animalelor. Atmosfera caldă şi umedă predispune animalele la îngrăşare, dar slăbeşte rezistenţa lor ». *Problema păşunilor şi fâneţelor* (Referat prezentat Congresului Zootehnic, Cluj, 1924, p. 2).

[3]) Ionescu-Sişeşti: *op. cit.*, p. 5.

www.dacoromanica.ro

B) *Culturile alimentare şi industriale*

Tendinţa spre intensificare a agriculturii se manifestă şi prin sporirea culturilor alimentare şi industriale. Cultura acestor plante indică o agricultură mai înaintată, prin faptul că cere o utilizare mai întensă a braţelor de muncă în decursul anului şi o raţionalizare a exploatării pământului, întrucât aceste plante pot forma baza unor industrii anexe. Dacă agricultura ţărănească s'ar afla pe linia progresului ar trebui să constatăm o sporire a suprafeţelor cultivate cu aceste plante.

Evoluţia suprafeţelor cultivate cu plante alimentare şi industriale a fost următoarea [1]):

Plantele alimentare au sporit dela 375 mii ha în anii 1920—1925 la 516 mii ha în 1937; iar plantele industriale dela 246 mii ha la 503 mii. Exprimat în procente faţă de totalul terenurilor arabile, întinderea ocupată de plantele alimentare a crescut dela 3,3% la 3,7%, iar cea cu plante industriale dela 2,2% la 3,6%. In această perioadă (dela 1921—1937), suprafaţa arabilă a fost în continuă creştere, mărindu-se în total cu 24,2% faţă de situaţia din anii 1921—1925, astfel că a atins actualmente proporţia de 47,2% din suprafaţa ţării, faţă de 38,1% cât era în anii 1921—25.

Este exact că suprafeţele cultivate cu plante industriale şi alimentare au fost într'o desvoltare mai accentuată comparativ cu cele cultivate cu cereale în perioada considerată. Astfel, cultura plantelor industriale s'a dublat, iar a plantelor alimentare s'a mărit cu 40%. Totuşi, aceste plante, caracteristice culturii intensive, ocupă actualmente abia 7,3%, pe când cultura cerealelor se ridică la 82,4%.

Din aceste date rezultă că nici sub acest raport nu suntem într'o situaţie care să indice un progres real al agriculturii ţărăneşti.

Mai mult decât atât, trebue să subliniem că predominarea culturii cerealelor în agricultura românească constitue un obstacol în calea extinderii culturilor alimentare şi industriale. Este ştiut că aceste plante consumă cantităţi însemnate de substanţe nutritive din sol şi pentru înlocuirea lor se cer îngrăşăminte, care în agricultura ţărănească nu pot fi decât cele produse de vite. Prin urmare, posibilitatea sporirii culturii plantelor industriale şi

[1]) Datele de mai jos sunt extrase din *Statistica agricolă a României pe anul 1937* (Buc., 1938). Institutul Central de Statistică.

www.dacoromanica.ro

alimentare, în stadiul actual al technicii din agricultura ţărănească, este strâns legată de desvoltarea creşterii animalelor, producătoare de îngrăşăminte.

3. *Inzestrarea tehnică a agriculturii ţărănesti*

Caracterului cerealist al agriculturii româneşti ar urma să-i corespundă o înzestrare tehnică bogată.

In realitate, insuficienţa inventarului mort este una din cauzele principale ale randamentului scăzut al producţiunii agricole ţărăneşti.

Datele de mai jos arată legătura strânsă dintre gradul de înzestrare tehnică şi producţia medie obţinută:

	Val. inventar agricol Lei/ha	Prod. medie de grâu kg/ha	Raportul procentual
România	1.000	860	*100*
Bulgaria	2.000	1.320	*154*
Polonia	3.000	1.440	*163*
Germania	15.000	2.070	*241*
Elveţia	42.000	2.250	*262*

Intemeindu-se pe constatarea raportului dintre producţia medie şi valoarea inventarului folosit în alte ţări, pe observaţiunile asupra sporurilor de producţie, realizate la noi prin folosirea unui inventar mai complet, precum şi pe rezultatele experienţelor făcute de I. C. A. R. D-l Dr. A. Cherdivarencu, un specialist în materie, afirmă că, prin folosirea stocului normal de unelte şi maşini, producţia medie agricolă s'ar putea spori uşor cu 50%.

Fapt este că pentru agricultura ţărănească problema inventarului mort nu este încă rezolvată.

Dintre uneltele şi maşinile necesare în cultura pământului, unele sunt absolut indispensabile şi sunt prea puţin legate de mărimea exploatării sau de organizarea ei şi altele, a căror întrebuinţare e legată de mărimea exploatării, dar mai ales de organizarea ei [1]). In prima grupă intră: plugul, grapa, cultivatorul, tăvălugul, maşina de semănat, maşina de tocat nutreţ. Iar în a doua

[1]) N. D. Cornăţeanu: *Organizarea muncii în agricultură* (Buc., 1929), p. 11 şi urm.

www.dacoromanica.ro

grupă: maşina de cosit, maşina de secerat şi legat, maşina de împrăştiat îngrăşăminte, prăşitoarea mecanică şi tractorul. Dintre maşinile din prima grupă, chiar pentru exploatări mici este maşina de semănat, prin a cărei întrebuinţare se economiseşte muncă, dar mai ales capital (sămânţă). Maşina de treerat poate fi folosită de marea proprietate, iar prin asocierea plugarilor dintr'o comună şi de către mica proprietate. Folosirea celorlalte maşini din grupa doua, este legată de mărimea exploatării şi de organizarea ei.

Cu toate că înzestrarea, în mod raţional, a agriculturii cu unelte şi maşini este un factor decisiv în desvoltarea agriculturii, nu există până astăzi o statistică ştiinţifică asupra inventarului mort al agriculturii româneşti.

Abia în 1937, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor a întocmit o statistică provizorie, care nu conţine nici toate datele necesare şi nici nu cuprinde date absolut certe.

Pe baza acestor date, prelucrate de d-l conferenţiar Dr. A. Cherdivarencu, dela Facultatea de agronomie din Chişinău [1]), putem ajunge la următoarele rezultate:

Inventarul agricol se compune din:	Bucăţi
Pluguri	2.093.000
Grape	1.246.000
Prăşitoare	319.000
Maşini de semănat	42.000
Maşini de curăţit	67.430
Secerători	55.000
Cositori	13.162
Batoze	3.257
Tractoare	11.885
Care şi căruţe	1.660.787
Sape	8.000.000

O imagină concretă a insuficienţii acestui stoc de unelte şi maşini agricole, o găsim în rezultatele cercetărilor monografice ale echipelor regale studenţeşti [2]).

S'a recenzat la un număr de 11.959 gospodării următoarele unelte şi maşini: pluguri, grape, semănătoare, secerătoare şi treeră-

[1]) A. Cherdivarencu: *Stocul actual şi cel strict necesar de unelte şi maşini agricole* (« Viaţa agricolă », An. XXX, Nr. 2, 1939) şi *Agricultura şi industria naţională de maşini agricole*, conferinţă ţinută în ziua de 7 Martie 1939 (în manuscris).

[2]) *60 sate* etc. p. 120—149.

www.dacoromanica.ro

toare (batoze). Se ştie că acţiunea acestor unelte şi maşini se extinde la categorii diferite de terenuri: plugurile, grapele şi maşinile de semănat activează asupra întregului teren arabil; maşinile de secerat şi treerat numai asupra terenului cultivat cu cereale.

Drept urmare raportarea lor s'a făcut la categoria de teren la care se referă fiecare.

S'au găsit la cele 11.959 gospodării, 5595 pluguri, deci mai mult de jumătate n'au plug.

Un plug revine la 2,1 gospodării, iar suprafaţa arabilă căreia îi revine un plug este de 7,2 ha; astfel încât cu toate că numai jumătate din gospodării au câte un plug, totuşi suprafaţa de teren pe care o lucrează e prea mică pentru capacitatea de lucru a plugului. Se pune întrebarea dacă valoarea capitalului învestit în cea mai elementară unealtă agricolă nu înseamnă, prin amortizarea şi dobânda capitalului, o sarcină prea mare.

Numărul grapelor este mai mic decât al plugurilor: 4506, o grapă revenind la 2,7 gospodării sau la 8,9 ha.

Suprafaţa de teren, ca şi la plug, e prea mică pentru posibilitatea utilizării sale. Numărul lor fiind mai mic decât al plugurilor, rezultă că lucrarea grăpatului atât de necesară în tehnica agricolă nu e răspândită, deoarece rămân jumătate din pluguri cari nu au grapă pentru a se desăvârşi arătura.

Maşini de semănat s'au găsit numai 169, ceeace înseamnă o semănătoare la 75,2 gospodării sau la 252,1 ha — un număr extrem de mic faţă de nevoile agriculturii noastre.

Numărul maşinilor de secerat este de 247, revenind una la 48,4 gospodării, sau la 936,2 ha, cereale, deci un număr suficient.

Maşini de treerat s'a găsit că revin la 117,2 gospodării una, care activează asupra 329,9 ha cultivate cu cereale [1]).

Dacă se cercetează distribuţia pe regiuni se constată, că cel mai mare număr de pluguri, în raport cu numărul gospodăriilor este în Banat, în care aproape fiecare gospodărie (1,3) are plug. După Banat urmează Transilvania, Dobrogea, Oltenia şi Crişana Maramureş. In satele din Muntenia şi Moldova numărul gospodăriilor fără plug e mai mare ca în celelalte provincii.

Situaţia grapelor este asemănătoare, dar mai gravă. Astfel în satele din Muntenia din 6 gospodării, numai una are grapă, în Oltenia o grapă revine la 2,7 gospodării, în Dobrogea la 2,5 etc.

---

[1]) *60 sate* etc. p. 121—123.

www.dacoromanica.ro

Numai în Banat numărul maşinilor de semănat e foarte mare — una la 9,9 gospodării. In celelalte provincii, diferenţa e mare: Oltenia una la 42,6 gospodării, Crişana-Maramureş la 80,4, Moldova una la 213.

In privinţa maşinilor de secerat Dobrogea stă în frunte unde la 16,8 gospodării găsim o secerătoare, iar ultima e Moldova. Cele mai multe maşini de treerat s'au găsit în Banat — una la 34,7 gospodării, iar în Muntenia cele mai puţine — una la 451,1 gospodării.

Ca încheere generală, dintre toate satele repartizate pe provincii, cele din Muntenia, Moldova şi Basarabia au cele mai puţine unelte şi maşini agricole în raport cu numărul gospodăriilor şi suprafaţa terenului [1]).

Analiza inventarului mort, în raport cu diferitele categorii de gospodării agricole, după mărimea pământului stăpânit de ele, duce la următoarele constatări:

Numărul plugurilor şi grapelor de gospodărie scade dela mica proprietate către cea mare. Astfel, pe când proprietatea cu 0,1—1,0 ha are un plug la 9,6 gospodării, proprietatea de 25 ha şi peste are un plug la 0,6 gospodării. Este caracteristică grupa gospodăriilor 10,1—25,0 ha, în care se află un plug la fiecare gospodărie.

La categoria 0,1—1,0 ha revine o grapă la 17,6 gospodării, pentru ca să scadă până la 0,9 gospodării pentru o grapă, la tipul de 25 ha şi peste. Proprietatea 10,1—25,0 ha are o grapă la 1,3 gospodării, faţă de plug, care revine de fiecare gospodărie.

In privinţa terenului deservit de un plug sau de o grapă, acesta creşte dela mica la marea proprietate, ceeace însemnează o mai raţională utilizare a acestor unelte cu cât se măreşte întinderea terenului cultivat.

Cercetând aceleaşi situaţiuni pe regiunile naturale şi provincii se constată deosebiri esenţiale.

In general gospodăriile din regiunea de câmpie au un inventar mai bogat decât cele din regiunile de deal sau munte. Cu toate acestea, datorită suprafeţii mai mare de teren arabil din regiunea câmpiei, acolo revine o întindere mai mare de lucru pentru aceste unelte.

Există diferenţe şi între satele de câmpie. Astfel în satele din Câmpia Basarabiei şi a Vechiului Regat aproape jumătate din

[1]) *60 sate*, etc. p. 124—127.

www.dacoromanica.ro

gospodării n'au pluguri şi grape. In Vechiul Regat o grapă revine la 3 gospodării.

In Câmpia Tisei însă inventarul mort reprezentat prin pluguri şi grape e mult mai bogat. Aproape fiecare gospodărie are plug (1,4) şi situaţia e asemănătoare şi la grape.

In toate regiunile proprietatea de tipul 3,1—5 ha este cea mai apropiată de media regiunii.

Regiunea de deal este cea mai săracă în pluguri şi grape, deoarece are cel mai mare număr de gospodării (2,4) ce revine pentru un plug şi cea mai mică suprafaţă (5,8 ha).

In regiunea de munte plugurile şi grapele atât ca număr, cât şi ca suprafaţă de teren arabil pe care o prelucrează sunt mai puţine decât în regiunea de câmpie, dar mai multe decât în cea de deal. Deosebirea între satele de munte din Vechiul Regat şi între cele din Transilvania este foarte mare: un plug la 14,4 gospodării în Vechiul Regat şi un plug la 1,7 gospodării în Transilvania.

La fel cu grapele: 5,8 gospodării faţă de 1,7. Aceste cifre arată o înzestrare mai complectă cu inventar strict necesar, a gospodăriilor de munte din Transilvania [1]).

Am văzut că răspândirea maşinilor de semănat este extrem de limitată.

In cele 33 sate aşezate în toate regiunile ţării, revine o maşină la 74,4 gospodării sau la 256,4 ha.

Tipul de proprietate care are cel mai mic număr de maşini de semănat raportat la numărul de exploatări la care îi revine, este proprietatea între 1,1—3,0 ha. la care o maşină de semănat revine la 185,1 gospodării. Mai puţin chiar decât tipul 0,1—1,0 ha., unde o semănătoare revine la 416,8 gospodării (explicaţia stă în faptul că cei ce posedă asemenea maşini le comercializează, dându-le cu chirie la alţi cultivatori).

Dela categoria 3,1—5 ha numărul maşinilor de semănat pe gospodărie, creşte astfel:

Categoria	3,1— 5	ha,	o	semănătoare	la	209,3	gospodării.
»	5,1—10	»	»	»	»	50,7	»
»	10,1—25	»	»	»	»	15	»
»	25,1 şi peste	»		»	»	28	»

[1]) *60 sate*, etc. p. 128—136.

www.dacoromanica.ro

In ce privește utilizarea rațională a mașinii de semănat, cu cât agricultorul stăpânește o suprafață mai mare de pământ, cu atât este în măsură s'o folosească mai rațional pentru o suprafață de teren, ce se apropie de 100 ha de mașină, cu toate că nici acest număr nu-i suficient [1]).

Trecând la mașinile de secerat, destinate mai mult pentru marea proprietate, unde au rolul de a grăbi secerișul, la mica proprietate rolul lor este de a asigura săvârșirea secerișului în timpul necesar, fără apel la munca străină.

In gradul de folosire a secerătoarelor, există deosebiri pe provincii. Numărul cel mai mic este în Basarabia (una la 54 gospodării), în Câmpia Olteniei și Munteniei (una la 49,8 gospodării), iar în Câmpia Tisei una la 39,2.

Categoria de gospodării, care are cel mai mare număr de secerători, este cea peste 25 ha — o secerătoare la 4,4 gospodării și la 255,9 ha. Pentru celelalte categorii, numărul scade, în aceiași măsură cu suprafața.

In sfârșit în ce privește mașinile de treerat, care asigură treeratul în condiții bune, evitând spargerea și risipirea boabelor, observăm că satele din câmpia Vechiului Regat sunt cele mai sărace în mașini de treerat: una la 515,5 ha, față de Basarabia (una la 287,1 ha) sau mai ales față de Câmpia Tisei (o batoză la 190,8 ha cereale).

Aceste constatări invederează că înzestrarea technică a agricultorilor mici cu suprafețe de până la 10 ha în mod rațional — în deosebi cu mașini de semănat, secerat și treerat — nu este posibilă decât prin cooperație; abia dela 10 ha în sus constatându-se tendința și putința individuală a agricultorului de a-și procura inventarul agricol de care are nevoie.

Cum nu există un recensământ general al uneltelor și mașinilor agricole e dificil să ne dăm seama exact de deficitul inventarului mort al agriculturii românești.

Pe baza datelor privitor la repartizarea inventarului agricol pe grupe de proprietăți, în valoare pe hectar, stabilite în 1931 de I.C.A.R. [2]) și pe datele din statistica Ministerului Agriculturii, susmențională, d-l Dr. A. Cherdivarencu evaluează inventarul

---

[1]) *60 sate* etc p. 137—141.

[2]) Prof. N. Cornățeanu: *Cercetări asupra rentabilității agriculturii țărănești* (1931).

www.dacoromanica.ro

Inventarul mort se repartizează astfel:

1931

0— 3	ha	1.542 lei pe ha
3— 5	»	1.016 » » »
5— 10	»	871 » » »
25— 50	»	1.064 » » »
50—100	»	1.250 » » »
Peste 100	ha	819 » » »

mort actual al agriculturii noastre la 14 miliarde lei, iar valoarea stocului normal de unelte şi maşini agricole necesare la 30 miliarde lei, de unde rezultă un deficit de 16 miliarde lei.

Dacă am urmări împlinirea golului, timp de zece ani agricultura noastră ar trebui să cheltuiască anual pentru complectarea inventarului 1,6 miliarde lei. La această sumă trebue să adăugăm cota anuală de amortizare, de circa 1,8 miliarde lei şi cheltuelile anuale de reparaţiuni (8% faţă de valoarea actuală) de circa 1,1 miliarde lei. Prin urmare, în primul an al perioadei de 10 ani, suma totală cheltuită ar trebui să fie de circa 5 miliarde lei.

Tabloul de mai jos înfăţişează ritmul aprovizionării cu unelte şi maşini agricole dela 1927—1937.

PRODUCŢIA INTERNĂ ŞI IMPORTUL DE UNELTE ŞI MAŞINI AGRICOLE [1])

(tone)

Anii	Producţia		Importul		Consumul	
	Unelte agricole	Maşini agricole	Unelte agricole	Maşini agricole	Unelte agricole	Maşini agricole
1927	1.565	2.708	4.936	6.269	6.501	8.877
1928	1.990	1.967	5.198	8.500	7.188	10.467
1929	1.637	888	4.022	10.370	5.659	11.258
1930	1.511	769	3.216	3.572	4.727	4.341
1931	1.247	280	1.206	815	2.453	1.095
1932	1.219	157	799	504	2.018	661
1933	1.681	307	1.484	1.182	3.165	1.489
1934	2.386	313	1.832	1.173	4.218	1.486
1935	3.340	412	1.056	1.335	4.396	1.747
1936	4.421	572	1.621	1.791	6.042	2.363
1937	5.106	944	2.222	4.872	7.328	5.816

Pentru interpretarea datelor de mai sus, trebue să se menţioneze că în ţară se fabrică toate uneltele agricole, folosite în

[1]) Tablou întocmit pe baza datelor strânse de Ministerul Economiei Naţionale.

www.dacoromanica.ro

agricultură cu excepţia secerilor şi coaselor. De asemenea se produc aparate şi maşini agricole acţionate cu mâna şi batoze cu motor, având diametrul tobei până la 1.000 mm. Restul maşinilor agricole acţionate cu motor se importă.

In ultimii 10 ani producţia de unelte agricole s'a triplat, pe când producţia de maşini agricole, mult mai neînsemnată ca volum decât aceia din prima categorie, s'a redus cu aproximativ 60%.

Consumul intern a scăzut până aproape de anularea lui în anii 1931—1932, din cauza scăderii puterii de cumpărare a ţăranilor. In anii următori, deşi consumul a crescut, este totuşi inferior consumului din anii 1927—1929.

In special consumul de maşini agricole s'a menţinut la un nivel redus. Consumul de unelte agricole este aproape de aceiaşi mărime cu acel din anii 1927 — 1929, iar din punct de vedere structural prezintă următoarea caracteristică:

In timp ce în anii 1927—1929 majoritatea consumului — 80%— se acoperă din import, în prezent producţia internă satisface 70—80% din cererile consumului. Abia în anul 1937 consumul de unelte agricole a fost cu 15% mai mare decât cel din anii 1927—1929.

In lumina acestor fapte, care indică un ritm lent în procurarea uneltelor şi maşinilor agricole, constatarea făcută de d-l Dr. Cherdivarencu, că inventarul existent e vechi şi deteriorat şi e întreţinut în condiţii primitive de către ferarii din sate, din care cauză se găseşte într'o stare extrem de rea, capătă o întărire puternică.

Din expunerile ce preced, rezultă că atât inventarul viu cât şi inventarul mort al agriculturii ţărăneşti corespund unui stadiu inferior de evoluţie, care arată limpede că în cele două decenii dela schimbarea raporturilor de proprietate a solului, în sensul predominării gospodăriei agricole ţărăneşti, evoluţia normală spre o cultură mai intensivă a fost ţinută în loc de anume cauze.

4. *Cauzele regresului agriculturii ţărăneşti*

Numai într'o singură direcţie presiunea demografică rurală şi-a produs în voie efectele sale negative, în direcţia pulverizării proprietăţii, căreia statul i-ar fi putut pune frâu [1]).

[1]) Este caracteristic că abia după douăzeci ani se anunţă un nou regim legal al proprietăţii rurale, care să împiedice în măsură raţională pulverizarea pământului. Vezi: *Planul agricol pe 5 ani*, de Gh. Ionescu-Sisești (1940).

www.dacoromanica.ro

Nici regimul de proprietate tulburat prin reforma agrară n'a fost complet consolidat până în momentul de faţă [1]).

Fără îndoială, că în condiţiunile lipsei de stabilitate ale regimului de proprietate nu se putea realiza un progres real în agricultura ţărănească, cel puţin în sectorul important al gospodăriei împroprietăriţilor.

Dar cauzele fundamentale ale stării înapoiate a agriculturii ţărăneşti sunt: raporturile de preţ şi dobândă, cari au prevalat în această perioadă.

A) *Raporturile de preţuri*

Raporturile de preţuri trebue să fie examinate separat, dela 1921 până la 1929 şi dela 1929 până în prezent [2]).

Prima perioadă se caracterizează prin preocuparea principală a Statului de a limita influenţele cursului leului la piaţa monetară, căutând a menţine preţurile interne dedesubtul paritătii mondiale.

Această politică s'a realizat prin instituirea taxelor de export, contingentarea exportului şi interzicerea importului unor anume articole de necesitate secundară. Prin acest sistem economic neomercantilist se urmărea pe de o parte apărarea interesului consumatorilor dela oraşe, iar de alta echilibrarea uşoară a bugetului Statului.

Nivelul preţurilor n'a putut fi comprimat timp îndelungat. In 1923 se observă o urcare accentuată a preţurilor de detaliu în lei hârtie a articolelor de primă necesitate şi această poziţiune se menţine până în 1927.

Preţurile de gros prezintă o evoluţiune deosebită. Acestea se găsesc dela început deasupra paritătii exterioare datorită deprecierii monetare şi insuficienţii cantităţilor importate.

---

[1]) Din planul agricol pe 5 ani sus amintit, aflăm că azi (în 1940) « mai sunt încă 3.900 moşii la care defalcarea părţii expropiate nu este definitivă; pe 434 mii ha nu sunt făcute nici măcar proiectele şi calculele de parcelare; pe 440 mii ha nu e încă făcută parcelarea pe teren, 900 de procese de reformă agrară sunt încă în faţa instanţelor; 870 mii ha în Sudul Basarabiei sunt stăpânite în indiviziune. Reforma agrară nu este terminată ».

[2]) Vezi: *Les prix en Roumanie* (« Etude danubienne », Février 1940).

www.dacoromanica.ro

In acest timp, preţurile agricole comprimate artificial indică urcări pasagere în 1925 şi în 1928, datorită recoltelor deficitare.

In 1927 indicele preţurilor industriale mondiale acuză o primă scădere, dar tariful vamal protecţionist din 1927 facilitând menţinerea preţurilor industriale interne la un nivel ridicat, a contribuit la evoluţia divergentă a preţurilor interne, faţă de cele de pe piaţa externă.

O evoluţie analogă, având însă o cauză diferită se observă şi în sectorul preţurilor agricole. Preţurile agricole interne cari fuseseră comprimate prin taxele de export trebuiau să fie aduse la paritatea mondială, în vederea pregătirii stabilizării. Drept urmare, taxele de export au fost reduse în 1928, ceeace a determinat o urcare sensibilă a preţurilor la un nivel determinat însă în mare parte de recolta deficitară de porumb din acel an.

Evoluţia celor două categorii de preţuri de gros pe piaţa internă în această perioadă a fost următoarea:

Anul	Agricol	Industrial	Raport
1924	82,4	98,9	*83,3*
1925	108,6	101,6	*103,7*
1926	101,6	108,9	*95,6*
1927	92,3	100	*92,3*
1928	111,1	99,8	*111,3*
1929	100	100	*100*

In afară de anii 1925 şi 1928, când datorită în deosebi recoltelor deficitare, raportul a fost în favoarea agriculturii, în ceilalţi ani decalajul a fost defavorabil agriculturii.

Nu posedăm pentru această perioadă un indice al puterii de cumpărare a produselor agricole.

Dar în această perioadă, faptul esenţial îl constitue efectul taxelor de export asupra poziţiei economice a agriculturii româneşti.

Se evaluează la 120 miliarde lei, suma cu care a fost diminuat venitul agricultorilor în această perioadă, prin comprimarea preţurilor produselor agricole.

www.dacoromanica.ro

Perioada următoare: 1929—1939 se caracterizează prin deschiderea foarfecelor prețurilor produselor agricole și industriale, punând agricultura într'o poziție de absolută inferioritate.

Apariția crizei mondiale coincizând cu stabilizarea legală a leului și având drept primă consecință o emigrare a capitalurilor în masă și o tezaurizare a suprapus o evoluție deflaționistă prăbușirii prețurilor produselor agricole și apariției unui fenomen nou: disparitatea între prețurile mondiale agricole și industriale.

Aceasta a apărut în 1929, când a început căderea prețurilor cerealelor, iar prețurile industriale n'au înregistrat reduceri însemnate decât începând cu 1932.

Din primul an de criză, indicele prețurilor agricole scade cu 31,8% și cel al prețurilor industriale cu 2,1%; anul următor situația se agravează: reducerea fiind 49% de o parte și 28% de cealaltă parte. Prețul grâului atinge în 1931 nivelul cel mai jos: 37,4% în raport cu prețurile din 1929.

In 1932 indicele prețurilor agricole se scoboară la 47,7 (1929=100).

Cam în acelaș an se introduce controlul devizelor, ceeace provoacă în a doua jumătate a anului 1932 o urcare trecătoare a prețurilor industriale și care se menține și la începutul anului 1933.

Intervenind deprecierea monetară, aceasta începe să influențeze direct asupra prețurilor de export și de import și în 1934 se produce o primă urcare a prețurilor, în deosebi în sectorul industrial (indicele prețurilor industriale trece dela 62,2 la 63,4 în 1929 = 100).

In 1935 de repriza prețurilor mondiale profită și prețurile agricole interne al căror indice se urcă dela 44,1 la 48,4.

In anii următori, deși indicele prețurilor produselor agricole este în creștere, prețurile industriale urmează evoluția lor ascendentă susținută de repriza economică generală și de supraprotecția asigurată prin regimul contingentării și al taxărilor corelative [1]).

Raportul de prețuri între cele 2 sectoare este redat în tabloul următor:

---

[1]) Vezi capitolul « Protecționismul industrial și agricol ».

www.dacoromanica.ro

I. PUTEREA DE CUMPĂRARE A PRODUSELOR AGRICOLE

(Raportul între prețurile produselor agricole și a celor industriale folosite de agricultori)

	Indicele prețurilor produselor agricole [1])	Indicele prețurilor produselor industriale folosite de agricultori [2])	Raport
	1929 = 100		
1913 m. a.	3,09	2,60	*118,8*
1927 m. a.	106,7	97,1	*109,9*
1928 m. a.	118,6	99,3	*119,4*
1929 m. a.	100,0	100,0	*100,0*
1930 m. a.	68,2	98,0	*69,6*
1931 m. a.	50,8	86,6	*58,7*
1932 m. a.	47,7	80,9	*59,0*
1933 m. a.	44,9	81,1	*55,4*
1934 m. a.	44,1	82,6	*53,4*
1935 m. a.	48,4	90,2	*53,7*
1936 m. a.	54,0	95,4	*56,6*
1937 m. a.	64,6	101,8	*63,9*
1938 m. a.	67,1	99,2	*67,6*
1939 m. a.	72,7	112,5	*64,6*
August 1939	70,0	110,0	*63,6*
Decemvrie 1939	77,5	139,5	*55,6*
Ianuarie 1940	80,8	159,4	*50,7*

II. INDICELE PREȚURILOR PRODUSELOR INDUSTRIALE FOLOSITE DE AGRICULTORI.

(General și pe grupe de produse)

	General	Instrumente	Textile	Altele
1929	100,0	100,0	100,0	100,0
August 1939 . . .	110,0	105,6	106,1	115,2
Ianuarie 1940 . .	159,4	135,1	175,1	150,0

[1]) Indice ponderat calculat de Inst. Românesc de Conjunctură.

[2]) Indice ponderat calculat de Institutul Central de Statistică pe baza prețurilor și ponderilor furnizate de Direcțiunea Economică Agrară din Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

m. a. = media anuală.

www.dacoromanica.ro

III. CHELTUELI PE GRUPURE DE ARTICOLE
(% din total)

	Total	Instrumente	Textile	Altele
1913	100	10,2%	34,5%	55,3%
1929	100	12,2%	44,8%	43,0%
August 1939 . . .	100	11,7%	43,2%	45,1%
Ianuarie 1940 .. .	100	10,4%	49,2%	40,4%

Din datele cuprinse în acest tablou rezultă următoarele:

Inainte de războiul mondial, în 1913, raportul dintre preţurile produselor agricole şi preţurile produselor industriale era favorabil desvoltării agriculturii.

Chiar în anii 1927 şi 1928 — îndeosebi în 1928 — care coincide cu reducerea sensibilă a taxelor de export — poziţia este bună.

Puterea de cumpărare a preţurilor produselor agricole se reduce brusc şi profund imediat după apariţia crizei mondiale în 1929, atingând nivelul cel mai scăzut în 1934 (media anuală 53,4). De atunci, cu toate că indicele preţurilor agricole este în continuă urcare până în 1939, când depăşeşte nivelul din 1930 (72,7 faţă de 68,2), puterea de cumpărare a acestora n'a atins un nivel echivalent, iar în 1939 s'a scoborît la 64,6 şi continuă scăderea înregistrând în Ianuarie 1940 punctul cel mai scoborît (50,7) — neatins în nici unul din anii următori crizei mondiale.

In partea II-a a tabloului de mai sus, indicele preţurilor produselor industriale folosite de agricultori înlesneşte lămurirea uneia dintre cauzele fundamentale ale regresului agriculturii româneşti.

Datele sunt concludente. Creşterea preţurilor produselor industriale folosite de agricultori este un obstacol în calea înzestrării agriculturii. In deosebi proporţia redusă la 10,4% a cheltuelilor pentru instrumente, faţă de restul de 89,6% pentru textile şi alte cheltueli de consumaţie — expusă în partea III-a a tabloului — este revelatoare.

Constatarea că disparitatea dintre preţurile agricole şi industriale este o cauză a regresului agriculturii nu este o noutate. Ea a fost recunoscută în publicistica economică şi a ocupat un loc pe seamă în preocupările politice de Stat, fără însă să se fi trecut la măsuri pozitive şi eficace. Este promiţător că în planul agricol de cinci ani, susamintit, se prevede că unul din mijloacele de acţiune va fi « micşorarea desechilibrului dintre preţul produselor agricole şi

www.dacoromanica.ro

prețul produselor industriale printr'o politică adevărată de planificare a industriei ». Nu discutăm în acest loc valoarea acestei metode. Dar afirmăm categoric: cât timp, în procesul de valorificare a produselor agricole, venitul agricultorilor va fi redus din cauza persistenţii disparităţii între preţurile agricole şi cele industriale, tendinţa normală şi eforturile de intensificare a agriculturii ţărăneşti vor fi zădărnicite.

B) *Credit şi dobânzi*

A doua cauză principală a regresului agriculturii a fost camăta.

Pentru lămurirea acestui aspect trebue să cercetăm cari au fost condiţiile de credit pentru agricultura ţărănească în cele două decade din urmă.

Este în afară de orice îndoială, că într'o ţară ca România cu o suprapopulaţie agricolă, în procesul de intensificare a exploatării, are precădere intensificarea muncii şi nu a capitalului.

Aceasta nu înseamnă însă, că agricultura ţărănească se poate lipsi de capital. Dacă este exact că, datorită excedentului de braţe, maşinile cari fac economie de muncă — cu excepţia celor cari asigură efectuarea muncii în timp util — nu sunt recomandabile, în schimb, după cum rezultă din expunerea ce precede, cele care ameliorează tehnica de lucru, sunt absolut necesare. Inzestrarea sărăcăcioasă chiar cu unelte din categoria celor indispensabile a agriculturii româneşti, este un factor care determină regresul ei tehnic şi randamentul inferior al producţiei. Deasemenea, intensificarea agriculturii în sensul sporirii folosirii braţelor de muncă disponibile, necesită înmulţirea stocului de animale. In sfârşit, ameliorațiunile agricole, cerute pentru creiarea de condițiuni de producție favorabile unei munci intensive, nu pot fi amânate fără a ţine în loc procesul de intensificare a agriculturii ţărăneşti.

Fără capital, toate aceste condiţiuni de care depinde gradul de intensitate a muncii agricole, nu se pot realiza. Agricultorul mic nu e în stare să facă faţă acestor nevoi din venitul anual. El are nevoie de credit. Aceasta este dealtminteri, un fapt general constant în evoluţia agriculturii de pretutindeni. Indată ce agricultorii, sub influenţa împrejurărilor determinate de economia schimbului, sunt îndemnați să-şi modifice sistemul de producţiune,

www.dacoromanica.ro

să intensifice producţia, înlocuind metodele empirice cu tehnica preconizată de ştiinţa agricolă, ei sunt obligaţi a recurge la credit pentru a-şi procura nu numai animale, unelte, maşini şi îngrăşăminte şi a realiza ameliorăţiuni funciare şi construcţii în gospodărie, ci şi pentru a face faţă cheltuelilor curente până la comercializarea recoltei. Mai mult decât atât, creditul este necesar, ca să îngăduie agricultorului ţăran să continue exploatarea în anii cu recolte deficitare şi să amâne vinderea dintr'odată a produselor în anii cu recolte abundente, când preţurile sunt scăzute peste măsură.

In perioada de după războiu, nevoile de credit agricol au fost excepţional de mari.

Intr'o mare măsură, agricultorii au avut nevoie de credit pentru refacerea gospodăriilor şi a completării inventarului distrus. Exproprierea marii proprietăţi şi împroprietărirea ţăranilor, a fost generatoarea unor nevoi de credit excepţionale. Prin însuşi faptul împroprietăririi, ţăranii au contractat obligaţii pentru plata loturilor, în sumă de 6,2 miliarde lei, pe care le-au achitat în bună parte în primii ani, când preţul produselor agricole era în creştere, astfel că suma s'a redus la 3,2 miliarde în 1937. In afară de aceasta, noii proprietari au recurs la credit pentru a-şi procura inventarul viu şi mort necesar intensificării gospodăriei şi pentru nevoile de exploatare. In sfârşit, agricultorii ţărani s'au împrumutat şi pentru a cumpăra pământ din moşiile oferite spre vânzare de marii proprietari.

In lipsa unei organizaţii de credit agricol adecuate, agricultorii au fost constrânşi să contracteze împrumuturi cu dobânzi excesive, de cele mai multe ori cu caracter uzurar. Rezultatul a fost că odată cu scăderea preţurilor produselor agricole, după declanşarea crizei mondiale din 1929, ei au devenit insolvenţi.

Extinderea creditelor de care s'au folosit agricultorii mici, rezultă din numărul celor ce au cerut conversiunea şi valoarea sumei împrumutate. Numărul debitorilor proprietari agricoli cu întinderi de sub 10 ha, cari au cerut beneficiile asanării, se ridică la 2.474.738, adică 64% din totalul proprietarilor mici, iar proprietatea stăpânită de ei se cifrează la 5.695.568 ha, adică 58,76% din totalul de 9.641.584 al proprietăţilor de sub 10 ha.

Totalul datoriilor agricole din această categorie intrate sub conversiune, se ridică la 37,4 miliarde lei, ceeace revine la 15.102 lei de debitor, sau 6.585 lei de fiecare hectar.

www.dacoromanica.ro

Aceste credite au fost mijlocite 24,21% de băncile populare, 43,58% de băncile particulare, 31,42% de particulari și 0,79% de alte instituții.

Prin legea de asanare a datoriilor agricole (7 Aprilie 1934), capitalul datorat, inclusiv dobânzile s'a redus cu 50%, iar plata restului s'a eșalonat în 34 rate semestriale, purtând o dobândă de 3% pe an.

Fără îndoială, conversiunea datoriilor agricole a însemnat o ușurare pentru toți agricultorii. In ce privește însă debitorii țărani (obligați a plăti încă 12 ani, anuități de 8%, care reprezintă în fapt 4% la pasivul lor integral, în afară de alte dobânzi pentru împrumuturi noi), ei se află într'o poziție dificilă, care-i exclude aproape complet dela folosirea creditelor de care au nevoie pentru raționalizarea economiei lor agricole.

Pe de altă parte, țărănimea în calitate de părtașă la capitalul și rezervele băncilor populare, a realizat ca urmare a conversiunii datoriilor agricole o pierdere netă de $2\frac{3}{4}$ miliarde lei.

In același timp, pe când cooperația de credit dispunea înainte de conversiune la finele anului 1931 de mijloace totale de lucru în sumă de 7,3 miliarde lei, acestea s'au redus după conversiune astfel încât cinci ani după aceea la finele anului 1936, abia se ridicau la 4,9 miliarde lei.

După un studiu apărut sub asupiciile Băncii Naționale a României [1]), imediat după conversiune, creditul țărănesc mai dispunea în total de un capital de 5,6 miliarde lei. Prin urmare, proprietarii agricoli mici, nu se mai puteau bucura decât de a șaptea parte din totalul creditelor folosite de ei înainte de conversiune. Creditul proprietății mijlocii și mari era redus la 3,2 miliarde Pe lângă acesta, creditul bancar procura circa 9 miliarde lei. Deci toți producătorii agricoli laolaltă, nu mai dispuneau decât de circa 18 miliarde lei, pentru toate felurile de credit.

Dacă ținem seama, că totalul datoriilor agricole, intrate în conversiune se ridică la 52 miliarde lei, constatăm că agricultura românească nu mai avea după conversiune la dispoziție decât 1/3 din mijloacele de credit anterioare.

In aur, totalul creditului agricol, înainte de conversiune se cifra la 1,6 miliarde lei, pe când înainte de război, se ridica

---

[1]) *Contribuțiuni la problema reorganizării creditului agricol în România*, Buc., 1938, vol. I.

www.dacoromanica.ro

la 2,4 miliarde lei. Deci chiar înainte de conversiune, mijloacele de credit la dispoziţia agriculturii, reprezentau numai 2/3 faţă de cele folosite înainte de război. Iar disponibilul de circa 14,7 miliarde din 1937, în aur 440 mil. lei, nu reprezintă nici o pătrime.

Datele de mai sus vădesc că creditul de care s'au bucurat agricultorii, în perioada de după războiu, a fost un obstacol în calea procesului de intensificare a agriculturii, atât prin dobânzile urcate, cât şi prin insuficienţa sa.

Imprejurările cercetate au ţinut în loc progresul normal al agriculturii ţărăneşti.

5. *Directivele şi limitele intensificării agriculturii ţărăneşti*

Caracterul extensiv al agriculturii ţărăneşti se vădeşte şi în sistemul culturii, care în anume regiuni şi în deosebi în Vechiul Regat şi Basarabia este încă primitiv.

Astfel, asolamentele n'au suferit prefaceri însemnate. La exploatările ţărăneşti din Vechiul Regat şi Basarabia se întâlneşte sistemul trienal ameliorat: prăşitoare (porumb), cereale de primăvară şi cereale de toamnă (îndeosebi grâu). Abia în anii din urmă a început, în unele regiuni, a se utiliza practica gunoirii. Dar la exploatările mici predomină sistemul bienal porumb-grâu şi la exploatările pitice chiar monocultură (porumb). La toate se observă deseori culturi intercalate prin porumb (fasole, bostan, pepene, etc.). Numai în Transilvania întâlnim o serie de asolamente, variind după cerinţele economice ale regiunilor şi ţinând seamă de ştiinţa agricolă.

Firește practicarea unor asemenea asolamente nu putea duce decât la randamente de producţie scăzute şi la sărăcirea pământului.

Noi am ajuns la limita producţiunii posibile cu ajutorul mijloacelor primitive şi cu organizarea neraţională a exploatării, descrisă mai sus.

Baza organizării muncii agricole este formată de sistemul de cultură, gradul de intensitate al exploatării condiţionează şi el felul şi cantitatea de muncă. Sistemul de cultură şi gradul de intensitate se completează unul pe altul.

In acest scop se impune a se întreprinde o acţiune de stat social-agronomică, menită să generalizeze în toate gospodăriile ţărăneşti măsurile tehnice elementare, fără de care nu se poate concepe o agricultură raţională.

www.dacoromanica.ro

Aceste măsuri se referă la lucrarea solului, îngrăşăminte, asolamente, întrebuinţarea seminţelor ameliorate, cultivarea de noi plante, combaterea bolilor plantelor, raţionalizarea întrebuinţării maşinilor, etc. [1])

Aceste măsuri tehnice tind la sporirea randamentului scăzut al producţiunii agricole. In ce măsură se poate urca randamentul producţiei agricole româneşti? Câteva date ne vor lămuri. In regiunea secetoasă a stepelor, care formează o treime din suprafaţa ţării, după cum dovedesc experienţele Institutului de Cercetări Agronomice, producţia grâului se poate dubla, prin aplicarea sistemului Dry-farming, iar producţia porumbului se poate tripla.

Aceleaşi experienţe au dovedit, că prin folosirea de doze progresive de bălegar de grajd, producţia grâului se dublează. Cum îngrăşămintele chimice nu sunt accesibile gospodăriilor ţărăneşti, fiind scumpe, folosirea bălegarului şi a culturii leguminoaselor au întâietate.

Asolamentul porumb-grâu, caracteristic agriculturii ţărăneşti este condamnat. « Inainte de reforma agrară, o mare suprafaţă de grâu se cultiva în ogoare sterpe sau într'un asolament raţional. Producţia grâului era mai mare şi procentul de gluten mai mare. Cu generalizarea culturii în porumbişte a scăzut producţia la hectar şi a scăzut şi procentul de gluten » [2]). Cu un asolament de trei ani (porumb cu bălegar, leguminoase, grâu de toamnă) sau un asolament de patru ani, (porumb cu bălegar, cereale de primăvară, leguminoase, grâu de toamnă), producţia grâului — după cum dovedesc experienţele I.C.A.R. — sporeşte cantitativ şi se ameliorează calitativ.

Producţia medie se poate deci spori considerabil şi prin mijloace la îndemâna tuturor agricultorilor. I.C.A.R. a demonstrat, prin experienţele din anii 1932—1936, că prin pregătirea raţională a pământului şi executarea la timp a lucrului, se realizează sporuri de producţie la grâu până la 164% şi la porumb până la 125%, faţă de producţia actuală din exploatările ţărăneşti. Inventarul folosit a fost compus din plug, cultivator, grapă şi maşină de semănat. Sămânţa a fost curăţită şi sortată, iar recolta a fost treerată în bune condiţiuni.

---

[1]) *Technica în agricultura românească*, de Gh. Ionescu-Sişeşti (raport general prezentat la al XIII-lea congres agricol, Februarie 1937).

[2]) *Ibidem* p. 16.

www.dacoromanica.ro

Aplicând sporurile medii realizate de I. C. A. R. în experienţele sale la producţia medie pe ţară, se obţin următoarele rezultate:

	Grâu Recolta medie pe ţară kg/ha	Plus prin cultură raţională	Recolta posibilă
1932	520	+ 62%	840
1933	1.010	+ 43%	1.470
1934	660	+ 73%	1.140
1935	760	+118%	1.660
1936	1.010	+102%	2.040

	Porumb Recolta medie pe ţară kg/ha	Plus prin cultură raţională	Recolta posibilă
1932	1.250	—	1.250
1933	940	+40%	1.320
1934	960	+39%	1.330
1935	1.030	+93%	1.990
1936	1.070	+81%	1.940

Din aceste date rezultă că, prin folosirea raţională a uneltelor, în loc de producţia medie de 796 kg (pe 5 ani) putem avea o producţie medie de 1.430 kg grâu la ha şi în loc de 1.050 kg porumb, producţia medie de 1.566 kg la ha. Chiar în anii cei mai secetoşi, ne putem asigura o recoltă îndestulătoare.

Insă toate aceste rezultate pot fi generalizate — în afară de aplicarea metodelor de cultură, menţionate mai sus — numai cu ajutorul unui inventar mort, mai complet decât cel de care dispunem astăzi.

Posibilităţile cele mai însemnate însă, de ridicare a venitului agriculturii ţărăneşti, sunt în altă direcţie decât în aceea a culturii raţionale a cerealelor.

« Organizarea sistematică a exploatării, raţionalizarea muncii şi sistemului de a folosi substanţele nutritive ale pământului, sunt singurele care au ajutat la înflorirea micii proprietăţi » [1]).

Faţă de creşterea populaţiei, lipsa de pământ, sărăcirea pământului, agricultura ţărănească poate păşi la intensificare, prin schimbarea sistemului de cultură, extinzând practica gunoirii şi

[1]) Prof. N. Cornăţeanu: *op. cit.*, p. 13.

www.dacoromanica.ro

desvoltând mai mult cultura nutreţurilor, a leguminoaselor, a plantelor industriale şi sporind creşterea animalelor.

Din analiza structurii şi condiţiilor de evoluţie a agriculturii ţărăneşti, se desprinde constatarea că, ea este susceptibilă de a folosi un număr mai mare de braţe şi în mod mai complet, prin intensificarea producţiei vegetale, dar îndeosebi prin schimbarea orientării sale. Incontestabil se pot face eforturi reuşite, mai ales la exploatările dela 5 ha în sus, chiar şi în cultura cerealelor unde există o marjă însemnată pentru sporirea randamentului producţiei.

Acest progres se va realiza însă lent, deoarece pe lângă răspândirea cunoştinţelor tehnice şi modificarea sistemului de cultură, adoptarea sistemului Dry-farming în regiunile secetoase, etc. — care nu-i posibilă fără o organizare sistematică de agronomie socială, şi printr'o formă de asociere a plugarilor — presupune înlăturarea obstacolului insuficienţii şi scumpetei creditului, precum şi decalajul preţurilor agricole faţă de cele industriale pentru a se înlesni complectarea inventarului technic strict necesar şi acolo unde gunoirea pământului nu-i suficientă, să se poate folosi îngrăşămintele artificiale necesare în a reda solului secătuit materiile hrănitoare indispensabile.

Folosirea mai intensivă a muncii în agricultura ţărănească, presupune înainte de toate părăsirea cerealismului şi în primul rând desvoltarea pe o scară mai mare a producţiei de animale [1]). Ritmul desfăşurării acestui proces normal, în raport cu structura ţărănească a agriculturii româneşti, atârnă însă de condiţiuni, care sunt în afară de sfera de iniţiativă individuală a economiei ţărăneşti.

Asigurarea hrănirii îndestulătoare a vitelor este în funcţiune de orientarea şi organizarea islazurilor şi producţia furajelor naturale şi artificiale, care intră în atribuţiile conducerii politicii agrare. De asemenea răspândirea raselor superioare de toate felurile de animale, de care atârnă calitatea atât a produselor brute, cât şi a celor derivate (ouă, unt, şuncă, bacon, etc.), precum şi

[1]) Este îmbucurător că planul agricol pe 5 ani prevede: *a)* O micşorare a suprafeţii cultivate cu grâu cu 800 mii ha; *b)* O micşorare a suprafeţii cultivate cu porumb cu 500 mii ha, compensate cu o creştere a randamentului scontat; *c)* Reducerea cu 300 mii ha a ogoarelor sterpe, urmând ca suprafaţa disponibilă să fie cultivată cu plante textile, oleaginoase, leguminoase, de nutreţ, industriale şi medicinale.

www.dacoromanica.ro

posibilităţile de desfacere a excedentelor de producţie, care sunt condiţionate de adaptarea produselor la cerinţele pieţelor străine şi de decizia acestora sunt realizabile numai printr'o acţiune de Stat. In sfârşit, industrializarea produselor animale mai depinde de existenţa unui minim de utilaj technic (târguri de vite şi abatoare sistematice, frigorifere, vagoane frigorifere, vapoare cu instalaţii frigorifere) pe care nu-l poate creia decât Statul în tovărăşie cu cooperaţia ţărănească, ca şi de posibilităţile de credit agricol favorabile.

Pe aceiaşi linie a utilizării mai intense a muncii ţărăneşti în agricultură stă extinderea culturii plantelor alimentare şi industriale, cari cer mai multă muncă. Aceasta depinde sau de ritmul, în care va urma desvoltarea creşterii animalelor, deoarece culturile alimentare şi industriale secătuiesc pământul şi impun îngrăşarea lui şi numai economia ţărănească, producătoare de vite dispune de îngrăşăminte animale, sau de ritmul desvoltării fabricaţiunii îngrăşămintelor artificiale şi ieftenirea acestora, ca să poată fi folosite pe scară întinsă. Sunt şi alte culturi, cari implică o cheltuială de muncă mai mare, dar unele ca sfecla de zahăr, sunt limitate la suprafeţe restrânse, iar altele ca orezul, şi bumbacul, a căror introducere s'a făcut în condiţiuni promiţătoare, necesită capitaluri însemnate şi sunt indicate pentru exploatarea mare.

In sfârşit, munca ţărănească se va putea folosi cu atât mai intens, cu cât se vor răspândi în gospodăria ţărănească individuală sau cooperatizată, toate formele de industrializare, de condiţionare, asortare, împachetare, etc., care înseamnă o mărire a coeficientului de industrializare a produselor agricole.

Este desigur, în toate aceste direcţii un teren întins pentru întrebuinţarea cu folos, atât pentru economia individuală ţărănească, cât şi pentru economia naţională a disponibilului de muncă al satelor româneşti.

Dacă procesul de raţionalizare şi intensificare a agriculturii s'ar putea realiza la comandă, într'un timp scurt, este posibil a se imagina ca surplusul de muncă ţărănească să fie aproape complet absorbit. Experienţa tuturor ţărilor, arată însă, că în agricultură, în genere, prefacerile structurale se produc în mod lent, din cauza rolului preponderent al condiţiilor naturale şi a muncii omeneşti, pe de o parte şi a condiţiilor de piaţă pe de altă parte. Aceste împrejurări se complică în evoluţia agriculturii ţărăneşti, prin dificultăţile de a învinge tradiţionalismul şi rezistenţa faţă de pro-

www.dacoromanica.ro

cedee noui, care caracterizează psihologia țărănească. Drept urmare, schimbarea metodelor de lucru în economia țărănească urmează un ritm lent, aceasta în deosebi și datorită procentului ridicat de analfabeți.

In concluzie, deși este normal să se prevadă o sporire a consumului de muncă țărănească disponibilă, între ritmul creșterii intensității economiei agricole țărănești și ritmul excedentului anual de brațe țărănești există un decalaj, care va persista o perioadă îndelungată și va lăsa să subsiste, un surplus de muncă, a cărui canalizare va rămâne mult timp o problemă deschisă.

Am făcut până acum abstracție de limitele și de urmările intensificării muncii agricole.

Se știe că, potrivit legii venitului descrescând al pământului, dela o limită în sus, orice adaos de muncă nu se traduce printr'un plus de profit corespunzător. Firește, în raport cu caracterul extensiv al agriculturii românești, acest punct este încă îndepărtat. Dar în perspectiva deschisă de procesul intensificării, această consecință previzibilă, este a se sublinia pentru a se lămuri posibilitățile folosirii excedentului anual de muncă țărănească și într'un viitor mai îndepărtat.

De asemenea, față de condițiunile de transport, insuficiente, regiunile unde se va produce intensificarea agriculturii vor rămâne încă multă vreme restrânse la cele aflate în apropiere de piețele de desfacere, conform teoriei lui Thünen. Numai în măsura în care sistemul de transport va fi completat și perfectat și piețele mai îndepărtate asigurate, această limitare se va îndepărta.

Pe de altă parte, procesul intensificării agricole într'o țară agricolă exportatoare, pe lângă împlinirea unor condiții technice și economice — raportul optim între capitalul fix și capitalul circulant, condiții de credit, etc. — presupune și adaptarea continuă la condițiile piețelor externe, în sensul orientării culturilor și producției animale în raport cu cerințele pieții. Aceasta implică o nouă limitare, datorită dificultăților amintite de adaptare repede a structurii producției agricole, precum și lipsei de siguranță a posibilităților de plasare a excedentului, în condiții remuneratorii a muncii agricole. In această privință, experiența din ultimul deceniu a tuturor țărilor agricole exportatoare, este plină de învățăminte. Drept urmare a supraproducției unor importante cereale, în deosebi a grâului, s'au ivit grave dificultăți de plasare a excedentului, cari au necesitat punerea în aplicare a unor sisteme

www.dacoromanica.ro

de prime de export costisitoare. Simultan, procesul reagrarizării țărilor industriale importatoare, a restrâns posibilitățile de plasare în defavoarea țărilor agricole exportatoare, paralizând în special eforturile de intensificare a creșterii vitelor și industrializării agricole, și implicit una din principalele soluții a problemei excedentului de muncă țărănească.

Din aceste considerațiuni, se desprinde dela sine încheerea că procesul de intensificare a muncii în agricultura țărănească, are o înfățișare complexă și este supus unor limitări.

In fața acestei constatări, cea dintâi chestiune, care se ridică în mod natural, în raport cu structura vieții rurale, este dacă nu s'ar putea spori posibilitățile de folosire a muncii țărănești, prin promovarea industriei casnice.

Este un fapt notoriu, că până la emanciparea țărănimii, prin împroprietărire, gospodăria țărănească satisfăcea prin munca ei proprie toate necesitățile, prelucrând înlăuntrul ei cu ajutorul membrilor familiei, materiile prime produse de ea. In această formă de organizare, țărănimea n'avea contact cu piața, decât pentru plasarea excedentelor eventuale, în deosebi cu scopul de a realiza suma necesară plății dărilor. S'a socotit de unii, că procesul de destrămare a economiei casnice, început în ultimul pătrar din veacul trecut, a însemnat — ipso facto — o sărăcire pentru gospodăria țărănească, ținută a cumpăra de pe piață, mai ales cele necesare îmbrăcămintii. Cercetându-se acest fenomen, se constată că, în decursul evoluției agricole din diferitele țări, separarea industriei casnice din organizarea gospodăriei țărănești, înseamnă în fapt o sărăcire, numai în regiunile agrare semifeudale, cu o țărănime, care nu-i stăpână pe un lot suficient pentru întreținerea ei și e silită a-și închiria brațele pe proprietățile boierești. Dimpotrivă, oriunde economia țărănească este bine închegată și a ajuns la o fază de producție agricolă intensivă, părăsirea industriei casnice nu-i o cauză de sărăcire, venitul agricol fiind îndestulător pentru satisfacerea tuturor necesităților [1]).

In situația actuală a agriculturii țărănești românești, cu caracterul ei parcelar și extensiv, firește că părăsirea industriei casnice se traduce printr'o sarcină în plus, reprezentată prin nevoia de a achiziționa obiecte, ce ar putea fi produse în proprie gospo-

[1]) V. N. Madgearu : *Agrarianism, Capitalism, Imperialism* (București, 1936), p. 29 și urm.

www.dacoromanica.ro

dărie. In asemenea cazuri, ţesătoria de cânepă, in, lână, lucrări de împletitură, lucrări în lemn, etc. ar însemna prilejuri de muncă pentru surplusul de braţe al economiilor ţărăneşti parcelare, cu condiţia însă ca să producă cânepa, inul, lâna, în propria gospodărie sau să aibă facilităţi de a-şi procura răchita, lemnul, etc. în condiţii avantajoase.

In economia actuală monetară condiţionată de numeroase şi variate relaţii de schimb, nu se poate aştepta însă dela întoarcerea la industria casnică o soluţie însemnată a problemei excedentului rural. In această privinţă, este caracteristică constatarea, că în anii de criză agricolă, lipsa de bani determină gospodăriile ţărăneşti la intensificarea lucrului în casă, producând tot ceeace-i necesar pentru îmbrăcămintea familiei, pentru ca în anii agricoli buni, când banii abundă să cumpere dela târguri marfă gata.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL III

ECONOMIA FORESTIERĂ

Intinderea afectată culturii forestiere, la sfârşitul anului 1929, se cifra la 7,4 milioane ha, din care nu era însă împădurită efectiv decât 6,4 milioane ha, restul de 685,7 mii ha fiind terenuri despădurite: goluri de munte, poeni, terenuri cultivate agricol şi diferite terenuri administrate de organele de poliţie forestieră [1]).

Dacă ţinem seama că aproape 1/6 din suprafaţa ţării sunt terenuri necultivabile — clădiri, drumuri, ape — procentul de împădurire este de 26%.

Din cauza lipsei unei statistici exacte a pădurilor, aceste date trebue să fie luate cu multă rezervă. După estimaţiunea dată de Casa Autonomă a Pădurilor Statului în 1934, suprafaţa ocupată de păduri ar fi de 6,3 milioane ha, iar în 1939 de numai 6,2 milioane ha, ceeace reduce la 21,17% terenul acoperit de păduri [2]). Cu acest procent România se numără între ţările cu bogăţie forestieră mijlocie.

Luând drept exact procentul de mai sus, se constată că domeniul forestier se reduce la 0,35 ha pe cap de locuitor, ceeace este considerat de ştiinţa silvică drept un minim admisibil pentru satisfacerea nevoilor proprii. Cele mai mari excedente le posedă Ardealul, cu 0,60 ha şi Bucovina cu 0,50 ha pe cap de locuitor, în timp ce Vechiul Regat şi Basarabia sunt avizaţi la producţia Ardealului şi Bucovinei.

Un prim punct caracteristic în configuraţia păduroasă a ţării este concentrarea pădurilor în regiunile munţilor şi colinelor, unde

---

[1]) Expunerea despre păduri, întocmită de Ing. silvic V. Sabău, în calitate de expert al grupului de studii danubiene (în manuscris). Datele statistice provin din ultima anchetă statistică a Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, întocmită la sfârşitul anului 1929.

[2]) *Contribuţiuni la studiul materiilor prime în România* (Bucureşti, 1939), vol. I, p. 176—177.

www.dacoromanica.ro

se află 80% din totalul suprafeței împădurite în regiunea dealurilor și șesurilor nemai existând decât 20%.

In afară de cauze de ordin natural de bună seamă că această situațiune se explică și prin împrejurări de ordin demografic și social. In primul loc suprapopulația rurală a exercitat o presiune asupra pădurilor în sensul sporirii terenului de cultură agricolă, atacând pădurea din spre limita alpină, prin extinderea terenului ocupat de vii, livezi, pășuni sau cereale; în al doilea loc, frecvența și densitatea din ce în ce mai mare a așezărilor orășenești a dus la distrugerea pădurilor dela deal și șes pentru satisfacerea consumului de lemne.

In deosebi exproprierea pădurilor pentru crearea de islazuri comunale, pe temeiul legilor de reformă agrară, a contribuit la diminuarea considerabilă a suprafeței împădurită. Intre 1919—1939, după datele Direcției Regimului Silvic, întinderea pădurilor s'a micșorat cu 1,0 milioane ha, adică cu aproximativ 14% pentru crearea de islazuri comunale și într'o mai mică măsură pentru terenuri de cultură [1]).

In afară de reforma agrară diminuarea suprafeței pădurilor se mai datorește și defrișărilor făcute de proprietari în scopul destinării terenului culturilor agricole sau plantațiilor de vii și pomi fructiferi.

A doua caracteristică a pădurilor noastre este predominarea fagului care cuprinde 38% din suprafața păduroasă totală și are tendința de a-și spori regulat întinderea în dauna stejarului și rășinoaselor, care cuprind suprafețe aproape egale de câte circa 24—25% fiecare.

A treia caracteristică a domeniului păduros românesc este împrejurarea că distribuția claselor de vârstă este cu totul anormală.

In 1935, din suprafața totală a pădurilor de 6,4 milioane ha 32,3% sau 2,1 milioane ha erau în vârstă de 1—20 ani și 19,1% sau 1,1 milioane ha în vârstă de 21—40 ani; deci întinderea arboretelor tinere ce nu trec de 40 ani era de 51,4% în vreme ce suprafața arboretelor mijlocii dela 41—80 ani se reducea la 23,4%, iar a celor bătrâne la 25,2%.

In ce privește pădurile de stejar, după datele din 1929 [2]) numai 5% erau în vârstă de peste 80 ani, 14% între 40—80 ani iar 81%

[1]) «Buletinul Informativ al Ministerului Agriculturii și Domeniilor» (Martie 1939).

[2]) Ing. silvic V. Sabău, *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

mai tinere de 40 ani. Drept urmare, abia 27 mii ha pădure de stejar posedă arborete bătrâne, din care se poate procura lemn de dimensiuni mai mari, restul de 1,3 milioane ha cuprinzând păduri tinere cari nu produc lemn de lucru sau pentru utilizări industriale.

In pădurile de răşinoase şi de fag proporţiile sunt similare, existând un excedent de arborete tinere şi un deficit pronunţat de arborete mijlocii şi bătrâne. Din datele existente rezultă că dispunem de o rezervă de păduri de fag şi răşinoase mai bătrâne de 100 ani de circa 30% din fiecare specie, adică de circa 1,6 milioane ha.

Această situaţia se datoreşte exploatării intense a pădurilor de stejar, determinată de valoarea deosebită a acestui lemn prin utilizările lui industriale. De asemenea, exploatarea pe o scară întinsă a răşinoaselor găseşte explicaţia în cererea mare de acest material lemnos, atât în industria ferăstraelor cât şi în utilizări industriale superioare (lemn de rezonanţă, celuloză, fibre de bumbac, etc.).

A patra caracteristică a structurii pădurilor noastre — care decurge în mod firesc din cea precedentă — este capacitatea de producţie redusă.

Evaluând capitalul nostru lemnos la 1.151 milioane m³, iar producţia normală anuală la 18,6 milioane m³, d-l Ing. silvic Sabău stabileşte la 2,9 m³ pe an şi pe ha creşterea medie normală.

Un alt specialist, d-l Ing. silvic P. Ioan ajunge la constatări mai desavantajoase.

« Fertilitatea terenurilor ţării noastre ne-ar fi îndreptăţit să pretindem pădurilor noastre o producţie anuală pe hectar de cel puţin 4 m³, adică să realizăm anual pe o suprafaţă de circa 6,5 mil. ha cel puţin 26 mil. m³ material lemnos. Nu realizăm decât 12 mil. m³ adică mai puţin de jumătate » [1]).

Cum capacitatea normală de producţie a pădurilor, deci materialul lemnos ce se poate tăia în fiecare an fără a se secătui pădurea este în funcţie de creşterile anuale, dacă acestea nu ating nivelul normal acesta se datoreşte, fără îndoială, exploatării extensive, neregenerării la timp a pădurilor tăiate ras precum şi stării rele a vegetaţiei multor păduri.

---

[1]) Ing. silvic P. Ioan: *Politica silvică naţională* (Bucureşti, 1936), p. 20.

www.dacoromanica.ro

Pentru a ne da seama de consecinţele acestei situaţiuni este necesar să precizăm că o parte din producţia lemnoasă trebue să acopere trebuinţele de lemne de foc ale populaţiunii. Pentru acest scop sunt destinate 17% din păduri, dar dintre acestea 23% au fost complet exploatate şi numai pot da niciun randament. Din restul pădurilor 15% se află în locuri greu accesibile a căror exploatare nu rentează din cauza investiţiilor mari necesare pentru construcţiunea de căi ferate şi drumuri sau datorită calităţii inferioare a lemnului, aceste păduri fiind în majoritate de fag trecut de vârsta exploatabilităţii.

Pe lângă acestea mai există un procent însemnat de păduri situate pe coaste şi povârnişuri repezi, care nu se pot exploata fără să nu se expună solul la eroziuni şi alunecări păgubitoare. Acestea sunt păduri de protecţie.

Numai restul de circa 2,7 milioane ha, de păduri se exploatează, fiind la vârste înaintate, când lemnul este de dimensiuni mari şi este propriu pentru utilizări tehnice [1]).

« Inregistrăm realitatea dureroasă că numai jumătate din păduri sunt productive, iar 3 milioane hectare păduri sunt neproductive [2]) ». De bună seamă, capacitatea de producţie redusă a domeniului nostru silvic este datorită în mare parte exploatării extensive. « Activitatea forestieră în pădurile ţării este îndreptată asupra exploatării pădurilor. In schimb, culturii şi îngrijirii pădurilor li se dă o importanţă redusă » [3]).

Gradul de extensivitate a muncii este marcat de cantitatea limitată de muncă folosită. Unui inginer silvic îi revine la pădurile Statului şi cele administrate de Stat, 6071 ha, unui conductor silvic 28.615 ha, unui brigadier 2.840 ha, iar unui paznic 532 ha.

Explicaţia folosirii reduse a specialiştilor stă în faptul că în pădurile exploatate de particulari munca inginerilor silvici se reduce la întocmirea amenajamentelor şi prescrierea câtorva reguli de cultură pe care le aplică exploatatorii de păduri de profesie. Deasemenea munca manuală aplicată la cultura şi îngrijirea pădurilor este extensivă. Muncitorii folosiţi la lucrări de cultura pădurilor sunt de obiceiu lucrători sezonieri cari în restul timpului se îndeletnicesc cu agricultura sau viticultura.

---

[1]) Ing. silvic V. Sabău: *op. cit.*
[2]) Ing. silvic P. Ioan: *op. cit.*, p. 27.
[3]) Ing. silvic V. Sabău: *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

Numărul total al lucrătorilor folosiți în exploatările forestiere inclusiv în industria lemnului, este evaluat la 250 mii. Majoritatea sunt folosiți la lucrări de exploatare. In industria propriuzisă sunt ocupați circa 35—40 mii lucrători.

Dar exploatarea pădurilor în perioada de după războiu nu a fost numai extensivă ci a avut și un caracter prădalnic. Cu toate că posedăm o legislație silvică modernă care urmărește conservarea pădurilor, aplicarea ei defectuoasă a dus la rezultatul contrariu, căci s'a exploatat pe lângă posibilitatea normală a pădurilor întreaga rezervă de material lemnos a arboretelor în vârstă înaintată, materialul de pe suprafețele defrișate și o parte chiar din capital, fapt ce rezultă din deficitul constatat în suprafațele de păduri de vârste înaintate [1]).

Astfel, în această perioadă dela 1919—1930 s'a exploatat efectiv:

a) Posibilitatea normală în raport cu productivitatea redusă a pădurilor pe 10 ani, câte 12 mil. mc anual . . . 120 mil. mc

b) S'a depășit posibilitatea aceasta cu cel puțin 50% . . . . . 60 mil. »

c) S'au defrișat peste 600.000 hectare păduri a câte 150 mc pe ha . . . . . 90 mil. »

Adică în total . . . 270 mil. mc

sau 27 milioane mc pe an [2]).

Acest mod de exploatare a pădurilor se reflectează în locul ocupat de materialul lemnos în export.

Dăm mai jos exportul de lemn al României în anii 1920—1937 pe categorii de sortimente.

Din acest tablou rezultă că volumul exportului a atins punctul culminant în 1925 când s'a ridicat la 6 mil. mc. De atunci a scăzut continuu, astfel încât cu tot sporul de 15% în 1936 și aproape 10% în 1937, atinge abia 2 mil. mc.

Dacă se studiază structura exportului de lemn se constată că el e format în majoritate din cherestea, (aprox. 80%) iar ca specii circa 75% rășinoase.

Insă după cum s'a expus mai sus, suprafața împădurită este formată din 25% lemn rășinos și 75% lemn de foioase pentru lucru și foc. Concluzia este că exportând intens în anii 1922—1931

[1]) P. Ioan: *op. cit.*, p. 35.

[2]) Idem, p. 25—26.

www.dacoromanica.ro

lemn de calitate, posibilitățile anuale pentru o exploatare normală s'au împuținat.

Anul	Lemne de foc mii mc	Cărbuni de lemn mii mc	Cherestea de rășinoase mii mc	Cherestea de stejar mii mc	Alte sort. lemn brut mii mc	Total mii mc
1920 . . .	46	—	180	—	11	237
1921 . . .	748	6	428	8	85	1.275
1922 . . .	2.344	45	1.983	27	150	4.578
1923 . . .	2.502	38	2.368	85	209	5.202
1924 . . .	3.098	106	2.465	82	136	5.887
1925 . . .	2 450	131	3.172	156	118	6.027
1926 . . .	2.082	131	2.819	146	181	5.359
1927 . . .	1.406	156	2.735	179	58	4.534
1928 . . .	1.292	106	2.744	222	81	4.445
1929 . . .	1.560	131	2.874	215	76	4.858
1930 . . .	1.348	119	2.085	200	145	3.897
1931 . . .	1.048	44	2.052	149	35	3.328
1932 . . .	450	—	1.439	128	287	2.304
1933 . . .	125	—	877	85	19	1.116
1934 . . .	195	—	1.223	110	33	1.561
1935 . . .	200	—	1.214	113	77	1.604
1936 . . .	201	—	1.252	184	247	1.884
1937 . . .	255	—	1.376	131	238	2.000

In schimb dispunem de rezerve mai mari de fag, pe care le putem folosi mai intens atât pe piața internă cât și la export, unde în anii din urmă se constată o sporire a exportului de lemn de fag și alte foioase. Astfel, în 1937 față de un spor la export de 5% la rășinoase, foioasele au un spor de 45%.

Cu toate că exportăm însemnate cantități de lemn, în același timp importăm lemne exotice pentru placaje. Cifra importului a atins un maximum în 1928 (27.544 tone) dar importul este în scădere continuă și accentuată, coborîndu-se în 1937 la 1378 tone.

Lemnul este unul dintre principalele materii prime. El are următoarele întrebuințări:

I. Se utilizează în industria de transformare la fabricarea:

1. Celulozei de lemn și hârtiei;
2. Fibrei artificiale;
3. Rășinilor și terpene; colofoniu, terebentină;
4. Extractelor tanante;
5. Cărbunelui activ;

www.dacoromanica.ro

6. Impreună cu fierul la diferite construcţii de unelte, aparate şi maşini.

7. Prin distilare pentru obţinerea: acidului acetic, alcoolului metilic, gazelor de gazogen, acetonă, gudron, smoală şi cărbune de lemn.

II. Impreună cu alte materiale de construcţie la construcţiuni particulare, în special la sate.

III. Cea mai însemnată cantitate de lemn se întrebuinţează însă la ars pentru încălzit.

Din totalul de aproximativ 9 milioane mc lemn de foc exploatat circa 10% are întrebuinţări industriale şi anume este folosit la fabricarea cărbunelui de lemn (mangal) şi pentru obţinerea de produse de distilare. Restul este utilizat ca combustibil intern şi în mai mică cantitate se exportă. Cât priveşte cele 6 milioane mc lemn de lucru, au următoarea întrebuinţare:

Aproximativ 3,8 milioane mc lemn de lucru la fabricarea cherestelei şi diverse lucrări de tâmplărie în ind. mare;
» 1,3 milioane mc la fabricarea cherestelei şi lucrări de tâmplărie în industria mică;
» 510 mii mc în industria de construcţiuni partilare;
» 170 mii mc la fabricarea hârtiei şi celulozei;
» 125 mii mc la fabricarea diverselor produse chimice;
» 50 mii mc la fabricarea de produse metalurgice împreună cu fierul;
» 10 mii mc în fabricarea furnirului şi placajului;
Total 6,0 milioane mc.

Din datele de mai sus se constată că majoritatea lemnului de lucru este utilizată la fabricarea cherestelei şi construcţiunilor la sate. Urmează apoi industria celulozei şi hârtiei care utilizează cantităţi însemnate.

Reducerea cantităţilor de lemn utilizate de industria cherestelei nu poate avea loc decât dacă se reduce exportul, deoarece majoritatea producţiei de cherestea (80%) a industriei mari merge la export. De asemenea lemnul utilizat în construcţiuni nu poate fi redus. Cât priveşte întrebuinţarea lemnului pentru fabricarea celulozei acesta poate fi micşorat prin înlocuirea cu alte materii prime care conţin celuloză.

In România se fabrică celuloză numai din lemn şi se întrebuinţează mai ales moliftul, bradul şi laricele şi în mai mică canti-

www.dacoromanica.ro

tate fagul și plopul. Fabricile de celuloză și hârtie au epuizat complect rezervele de conifere din regiunile învecinate lor. Din acest motiv această industrie va trebui să studieze posibilitatea înlocuirii lemnului de conifere cu lemn de fag și foioase care sunt mai abundente. De asemenea la fabricarea celulozei s'ar putea întrebuința paiele de cereale și stuf. Papura se găsește din abundență în țară și este în prezent insuficient exploatată.

Cât privește paiele de cereale, dat fiind caracterul agricol al economiei noastre sunt din abundență pentru ca întrebuințarea lor în industria celulozei să nu influențeze alimentarea țării cu furaje.

Concluzia ce decurge din expunerile ce preced, este că ne aflăm în fața unei crize structurale a pădurilor, a cărei soluționare nu se poate aștepta decât în timp îndelungat. Această situație este concretizată în necesitatea absolută de a repune în valoare 3 milioane hectare de terenuri păduroase degradate [1]). In acest scop s'a început după 1930 o acțiune sistematică de regenerare și ameliorare a pădurilor.

Pe lângă aceasta, mai există o marjă în însăși modul extensiv de exploatare a pădurilor, care recuperată printr'o trecere la o formă mai intensivă de lucru ar compensa lipsa posibilității normale anuale rezultată din exploatarea prădalnică anterioară.

Valorificarea lemnului prin industrie pedealtăparte nu cuprinde încă toate posibilitățile tehnice date și nici nu este raționalizată prin utilizarea cea mai potrivită a fiecărei specii de lemn.

Intr'un cuvânt, exploatând în viitor aceleași întinderi de păduri și industrializându-se aceleași cantități este de prevăzut o sporire a producției lemnului și a valorificării sale, atât pe piața internă cât și pe cea externă.

[1]) P. Ioan: *op. cit.*, p. 35.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL IV

REZERVELE DE ENERGIE ŞI MATERII PRIME

1. *Rezerve de energie*

România este înzestrată cu diverse bogăţii miniere şi tot genul de isvoare de energie epuizabile şi nepuizabile. Cele dintâi sunt: lemne, cărbuni, petrol, gaz natural, iar celelalte: căderile de apă care dau energia hidraulică.

In capitolul anterior s'a tratat problema lemnului.

A) *Cărbunii.*

Posedăm toate felurile de *cărbuni* [1]), dar nu în cantităţi egale, dispunând în deosebi de mari depozite de cărbune brun şi lignit. Astfel, *antracit* avem foarte puţin, rezerva probabilă fiind abia de circa 100 mii tone. De asemenea, rezervele de huilă, deşi mult mai numeroase decât antracitul, sunt destul de reduse, ridicându-se la circa 32,4 milioane tone.

In schimb *cărbunele brun* constitue cel mai bun combustibil de natură minerală de care dispunem şi este defoarte bună calitate, apropiindu-se de tipul huilei, cât şi abundent, reprezentând mai mult de jumătate din rezervele noastre carbonifere şi anume circa 1,7 miliarde tone.

Posedăm apoi în cantităţi însemnate *lignit*, care în stare brută este un combustibil de calitate inferioară dar care poate fi ameliorat prin diferite tratamente fizice sau chimice, sau se poate utiliza în condiţiuni excelente pe loc în producţiunea energiei electrice. Rezervele probabile de lignit se estimează la circa 1,1 miliarde tone.

In sfârşit, există şi zăcăminte de *turbă* care este însă un combustibil inferior calitativ, puterea calorică maximă ridicându-se la

---

[1]) Traian Negrescu: *Les richesses minerales de la Roumanie* (1939), în manuscris.

www.dacoromanica.ro

4200 calorii la cele mai bune sorturi. După anume evaluări, rezervele de turbă s'ar cifra la 700,0 milioane tone.

Producţiunea cărbunilor a mers crescând până în anii 1927—1929, după care a descrescut. Astfel producţiunea de huilă a crescut dela 205 mii tone în 1919 la 398 mii în 1929 şi apoi a scăzut continuu atingând cifra de 275 mii în 1936. Cărbunele brun s'a ridicat dela 1,1 milioane tone în 1919, la 2,3 milioane tone în 1927 şi s'a redus până la 1,5 milioane tone în 1936. Acelaş mers l-a avut şi lignitul, care a trecut dela 240 mii tone în 1919 la 580 mii tone în 1927 pentru a se reduce la 214 mii tone în 1936.

Numai producţia antracitului a sporit considerabil trecând dela 735 tone în 1919 la 18 mii în 1936.

Cărbunii sunt consumaţi aproape în întregime în interiorul ţării: antracitul şi huila aproape exclusiv în scopuri industriale de către întreprinderile metalurgice; iar cărbunii bruni şi lignitul aproape exclusiv în scopul producerii energiei (80% de căile ferate, 10% de uzinele electrice, 5% de diferitele industrii şi 5% ca combustibil domestic).

B) *Petrolul.*

Infinit mai însemnat este *petrolul*, România posedând întinse şi bogate zăcăminte, care o aşează în locul al şaselea între ţările producătoare de petrol din lume, după Statele-Unite, Rusia, Venezuela, Indiile Olandeze şi Iran. Producţia anuală se ridică la circa 4% din producţia mondială.

Producţiunea noastră petroliferă a luat o desvoltare foarte mare în perioada de după războiul mondial, atingând punctul culminant în 1936, când s'a ridicat la 8,7 milioane tone. Din acest moment însă, asistăm la o scădere într'un ritm accelerat, producţia reducându-se la 7,2 milioane tone în 1937, la 6,6 milioane tone în 1938 şi la 6,2 milioane tone în 1939. Producţia din 1939 este în scădere cu 29% faţă de anul 1936 când a atins punctul culminant.

Curba descendentă a producţiei de petrol este rezultatul modului în care s'a admis a se exploata această însemnată avuţie a subsolului nostru, lăsându-se drum liber să se epuizeze terenurile petrolifere cunoscute înainte să se fi descoperit prin prospecţiuni şi explorări terenuri noi.

In afară de aceasta « exploatarea la noi a suferit şi suferă încă de multe defecte. S'a exploatat şi se exploatează fără să se studieze zăcămintele, cu metoda de producţie care a dat cea mai mare producţie zilnică. Urmărindu-se cea mai mare producţie zilnică

www.dacoromanica.ro

s'au degazeificat şi inundat zăcămintele într'un tempo necunoscut în America... Mai mult decât atât, s'a dat drumul sondelor să producă maximum posibil şi pe tubing şi pe coloană, în timp ce şantierele similare americane exploatau cu cel mai redus regim de producţie rentabil, aşa încât să nu se producă degazeificări şi inundări premature.

Pe când în America şantiere de felul celui dela Boldeşti se exploatează strat cu strat, cu debite care să permită producţia prin erupţie timp de 30 ani, cu o recuperare de peste 70% din ţiţeiul zăcământului şi cu cel mai ieftin cost de extracţie posibil, la noi se exploatează în aşa fel încât într'un an sau doi sondele să nu mai erupă, să se recupereze 20—25% din ţiţeiul zăcământului, să se inunde cât mai repede prin exploatarea intensă a mai multor strate deodată...» [1]).

In aceste condiţiuni nu este de mirare că asistăm la epuizarea zăcămintelor de petrol.

Profesorul G. Macovei, directorul Institutului Geologic, într'o nouă lucrare [2]) a constatat că totalitatea rezervelor vizibile şi probabile ale zăcămintelor noastre se urcă la circa 61 milioane tone. Luând în considerare producţia anului 1936, care a fost de 8,7 milioane tone, şi presupunând că cele din anii următori vor fi de circa 8,0 milioane tone (în realitate producţia a scăzut mult sub acest nivel. Nota autorului), se ajunge la încheierea că producţia de petrol va înceta în 6 ani.

O estimare mai recentă [3]) a rezervelor de petrol la 1 Ianuarie 1938, ajunge la rezultate mai îngrijorătoare.

Rezervele sigure şi probabile de exploatat prin sonde care se vor săpa în viitor, (aflate în judeţele Prahova, Dâmboviţa, Buzău, şi Bacău) au o întindere de 4.957 ha, reprezentând circa 13,1 milioane tone de ţiţeiu. Dacă se adaugă rezervele exploatabile prin sondele aflate azi în producţie în timp de 5 ani următori, evaluate la 17,6 milioane tone, totalul rezervei de petrol se ridică la 30,7 milioane tone. Scăzând terenurile, a căror exploatare nu-i

---

[1]) *Contribuţiuni la problema materiilor prime în România*, editat d· Banca Naţională a Românici vol. II, « Petrolul », etc. (Bucureşti, 1939), p. 23—24.

[2]) G. Macovei: *Les gisements de pétrole*, Paris, 1938 (502 p.).

[3]) *Contribuţiuni la problema materiilor prime în România* (Bucureşti, 1939), vol. II, p. 17 şi urm.

www.dacoromanica.ro

rentabilă și din care s'ar putea extrage circa 3,7 milioane tone, totalul rezervei aflate la 1 Ianuarie 1938 se reduce la 27,0 milioane tone.

Cum în anii 1938 și 1939 s'au extras 12,8 milioane tone, ar rezulta că mai dispunem pentru anii următori de o rezervă sigură de 14,2 milioane tone, adică, dacă s'ar menține nivelul actual, în 30 luni n'am mai dispune de petrol.

Este probabil că aceste estimațiuni să nu corespundă întocmai realității, întru cât este de presupus că societățile petrolifere posedă rezerve necunoscute Statului. Pe de altă parte, dacă între timp s'ar lua măsuri ca să se facă posibilă exploatarea terenurilor socotite astăzi nerentabile (ceeace ar da un plus de circa 4,0 milioane tone); dacă s'ar aplica reducerea producției prin erupție și dacă s'ar pune în exploatare terenuri ce vor fi fost descoperite prin activitatea de explorare se va prelungi momentul scontat al epuizării zăcămintelor de petrol. Nici într'un caz însă perspectivele nu sunt prea favorabile.

In ceeace privește explorările, unii experți cred că « speranțele nu sunt prea mari. Ne așteptăm ca viitoarele explorări să mai găsească câteva mici regiuni exportabile cu rentabilitate în zona cunoscută și exploatată în ansamblul ei din Muntenia... Aceste mici regiuni vor da probabil câteva pâlpâiri de viață mai intensă, dar de scurtă durată, exploatării din această parte a țării. Ne mai așteptăm să găsim în zona paleogen-miocenă, începând dela frontiera Bucovinei până în valea Buzăului zăcăminte de țițeiu de talia celor existente în Moldova, cu alte cuvinte nerentabile pentru sonde în cadrul legal actual, dar care ar putea deveni rentabile... Eventuale producții mari în această zonă nu sunt cu totul excluse, dar posibilitatea este foarte mică.

In sfârșit, ne mai așteptăm să găsim țițeiu în Oltenia, în câmpia Munteniei și în Transilvania, dar în aceste regiuni poate fi mult sau nimic, așa că punctul nostru de sprijin rămân regiunile de mică producție zilnică, dar de mare producție totală, din zona paleogen-miocenă a Moldovei și a Munteniei la Est de valea Buzăului » [1]).

Cu alte cuvinte, nu este exclus să nu se mai descopere terenuri cu zăcăminte acumulate ca acele de până astăzi din Prahova și Dâmbovița și producția zilnică a unei sonde din nouile ținuturi

[1]) *Contribuțiuni la problema materiilor prime în România* (1939), vol. II, p. 41.

www.dacoromanica.ro

petrolifere să fie mult mai redusă în raport cu cele exploatate astăzi. In schimb, producţia va avea un caracter mai regulat şi va fi de o durată mai lungă. Insă, în această ipoteză, pentru a se ajunge la producţia totală însemnată, va fi nevoie de învestiri de capitaluri importante pe o durată îndelungată şi cu o rentabilitate mai scăzută ca cea din faza anterioară a industriei de petrol, care a facilitat o amortizare rapidă [1]).

Aceste perspective puţin favorabile ne impun să aruncăm o privire asupra industrializării petrolului, pentru a vedea dacă nu s'ar putea afla în viitor o compensare a diminuării producţiei brute, printr'o industrializare mai intensivă.

Dispunem de o capacitate de distilaţie primară de circa 11,5 mil. tone, din care în 1937, când s'au prelucrat 6,6 mil. tone s'a folosit 57,8%. In realitate, chiar dintre rafinăriile mari şi mijlocii care reprezintă o capacitate de aproape 11 mil. tone, unele sunt de tip vechi care nu pot da rezultate satisfăcătoare, astfel încât se evaluează la 8 mil. tone capacitatea de distilaţie în condiţiuni acceptabile. Mai important este faptul că numai 6 rafinării dispun de instalaţii de cracking, şi au o capacitate de crackaj de circa 1,5 mil. tone păcură anual, ceeace este cu totul insuficient faţă de capacitatea de distilaţie a aceloraşi rafinării, trebuind să fie dublată.

Randamentul mediu în benzină al instalaţiilor de cracking a fost de 22,6% pentru 1937, coeficient redus care s'ar putea dubla dacă ar exista instalaţii moderne.

In privinţa fabricării uleiurilor se constată că capacitatea reală a instalaţiilor de uleiu este de 600 mii tone păcură, din care ar trebui să se extragă 180 mii tone uleiuri, pe când în 1937 s'au produs numai 51,5 mii tone, deci coeficientul de folosinţă a fost de 28,50%. Explicaţia acestei deficienţe stă în calitatea inferioară a uleiurilor produse, cu toate că din ţiţeiurile româneşti, dacă s'ar adopta instalaţii de producţie moderne, s'ar putea extrage uleiuri de calitate bună. Prin aceasta ar spori şi posibilitatea de fabricare a parafinei care ar rezulta sub formă brută ca produs secundar din fabricarea uleiurilor. Capacitatea actuală de circa 13 mii tone anual a instalaţiilor de parafină fiind suficientă pentru piaţa internă, plusul rezultat care ar reprezenta 50 mii tone anual, ar putea fi exportat.

---

[1]) Dr. Ing. Ion Basgan: *Raportul economic al Secţiei Petrolului* (Bucureşti, 1939), p. 9.

www.dacoromanica.ro

De asemenea, s'ar putea mări și ameliora calitativ fabricarea coxului rezultat din crackaj, în funcțiune de desvoltarea instalațiilor de crackaj și a metodelor întrebuințate, producându-se în deosebi cox metalurgic.

Valorificarea actuală și cea posibilă reiese clar din comparația randamentelor medii ale industriei de rafinaj americane și românești pentru anul 1937 [1]).

Industria americană de petrol realizează prin cracking dintr'o tonă de țițeiu 20%, pe când cea românească numai 4,71%, deci cu peste 4 ori mai mult ca a noastră. Urmarea acestui fapt este că America exportă relativ mai multă benzină, iar noi exportăm păcură în loc de benzină.

Randamentul în uleiuri este de circa patru ori mai mare, industria americană realizând 3,20% iar noi 0,79% dintr'o tonă de țițeiu.

Randamentul de asfalt este de circa trei ori mai mare: 2,70% în America și 0,92% în România.

Randamentul de cox, consecința unui crackaj mai intens este de aproape 4 ori mai mare, 0,83% față de 0,28%.

Dacă s'ar fi realizat în România în 1937 randamentele americane, valoarea totală a producțiunii (loco fabrică) ar fi fost cu 2.183 mil. lei mai mare, sau cu 313 lei de fiecare tonă țițeiu [2]).

Din aceste date rezultă că prin sporirea productivității s'ar putea împlini în bună parte micșorarea cantității de țițeiu extrasă.

Compensarea cât mai completă a scăderii producției de țițeiu, se va putea realiza și prin ameliorarea calității produselor, care va rezulta în bună parte din mărirea capacității de cracking. Dar în primul rând mărirea randamentului de benzină prin cracking va compensa cantitativ scăderea producției de țițeiu, permițând o conservare a zăcămintelor de țițeiu.

Există prin urmare posibilități pentru o industrializare mai desăvârșită a producțiunii de țițeiu care sunt de natură să împlinească parțial golul ce-l va lăsa scăderea zăcămintelor de petrol în viitorul apropiat.

Aceste posibilități sunt însă limitate și nu pot compensa nici într'un caz pedeantregul efectele micșorării producției de țițeiu.

---

[1]) *Contribuțiuni la problema materiilor prime în România*, vol. II, p. 113.
[2]) Idem, p. 114—115.

www.dacoromanica.ro

Asistăm dela 1936 la o scădere continuă a producţiei şi exportului de petrol, fapt caracteristic, întru cât România este unica ţară producătoare din lume care se află în această situaţiune. Această împrejurare poate fi apreciată la justa valoare dacă se ţine seamă, pe de o parte de tendinţa firească de creştere a consumului intern de produse petrolifere şi pe de altă parte de locul ce ocupă petrolul în exportul românesc.

In ce priveşte consumul intern de produse petrolifere amintim că România este înapoiată. Consumul de lampant a variat în indici (1929=100) astfel:

1929	100	1935	89,1
1930	84,1	1936	98,1
1931	90,7	1937	94,0
1932	85,3	1938	98,3
1933	86,8	1939	104,6
1934	89,5		

Deşi consumul în 1929 era redus, reprezentând 10,7 litri pe an pe cap de locuitor, a fost continuu în scădere după cum rezultă din indicii de mai sus, până la 1938, de când marchează o tendinţă de urcare.

Consumul de benzină se prezintă astfel (indici 1929 = 100):

1929	100,0	1935	103,0
1930	87,0	1936	111,3
1931	85,4	1937	126,7
1932	79,5	1938	147,9
1933	81,6	1939	156,3
1934	91,9		

Treptat, cu ridicarea bunei stări în lumea satelor, este normal să crească consumul de lampant iar desvoltarea drumurilor moderne, facilitând transportul mecanic, numărul automobilelor va spori şi totdeodată şi consumul de benzină care se află dealtfel din 1935 în creştere.

Este deci de aşteptat ca în anii viitori consumul intern de petrol şi derivate să sporească atât prin creşterea consumului de lampant şi desvoltarea motorizării cât şi prin nevoile apărării naţionale.

In ceeace priveşte exportul, tabloul de mai jos arată evoluţia lui dela 1929—1939.

www.dacoromanica.ro

EXPORTUL DE PETROL DELA 1929—1939

Anul	Cantităţi		Valori	
	Mii tone	Indice	Milioane lei	% [1]
1929	2.881,0	100,0	9.628,7	*33,2*
1930	3.905,4	135,6	10.437,4	*36,6*
1931	4.647,1	163,0	6.832,6	*30,8*
1932	5.184,2	179,9	7.205,6	*43,1*
1933	5.885,6	204,3	7.838,3	*55,3*
1934	6.547,4	227,3	7.215,0	*52,8*
1935	6.613,1	229,5	8.661,2	*51,7*
1936	6.885,1	239,0	8.960,8	*41,3*
1937	5.668,9	196,8	12.792,2	*40,5*
1938	4.497,0	156,1	9.313,0	*43,9*
1939	4.178,1	145,0	11.226,6	*41,9*

Din tabelul de mai sus rezultă că punctul culminant al exportului de petrol în cantităţi a fost tot anul 1936, — anul producţiei maxime — dar pe când scăderea producţiei în 1939 faţă de 1936 a fost de 29%, scăderea exportului (în cantităţi) a fost mai mare, cifrându-se la 39%.

Această constatare îşi capătă întreaga ei semnificaţie, dacă subliniem importanţa participării exportului de petrol din valoarea totală a exportului românesc. Reprezentând 33,2% în 1929 procentul s'a ridicat la 55,3% în 1934. Dacă scăderea până la 41,3% în 1936 se datoreşte sporirii exportului agricol, determinată de creşterea preţurilor, păstrarea cam a aceluiaş nivel în anii următori când cantităţile exportate au scăzut vertiginos, se datoreşte exclusiv conjuncturii favorabile a preţurilor, în deosebi în anii 1938 şi 1939.

Cum suntem în drept să prevedem o continuare a ritmului de scădere a producţiunii, avem perspectiva reducerii progresive a exportului de produse petrolifere cu atât mai mult cu cât pedealtăparte disponibilul se va micşora paralel cu mărirea consumului intern.

In faţa acestei situaţiuni, cum economia românească nici nu va putea renunţa uşor la exportul de produse petrolifere, întru cât, este anevoios să se împlinească repede golul şi nici nu se poate ţine în loc creşterea consumului intern în favoarea exportului, ceeace ar paraliza progresul economiei naţionale, problema fabricării benzinei şi uleiurilor sintetice capătă un aspect de actualitate.

[1]) Din valoarea totală a exportului.

www.dacoromanica.ro

Rezolvarea ei este facilitată de împrejurarea favorabilă, că posedăm însemnate rezerve de cărbune, din care, după cum rezultă din datele de mai sus, nu exploatăm decât o foarte mică parte. Se evaluează că rezervele de cărbune pe care le posedăm ne ajung pentru o mie de ani [1]).

Experienţa altor ţări, învederează însă că fabricaţiunea benzinei şi uleiurilor sintetice reclamă capitaluri mari, iar costul de producţiune este foarte ridicat. De bună seamă, cât timp producţiunea de petrol se va putea menţine la nivelul corespunzător necesităţilor economice, problema fabricării benzinei şi uleiurilor sintetice va rămâne în domeniul teoretic. Dar dacă în urma explorărilor ce se vor întreprinde, nu se vor descoperi, în timp util, noui isvoare de ţiţeiu, îndestulătoare, fabricaţiunea benzinei şi uleiurilor sintetice va constitui singura soluţie practică, a cărei realizare nu va putea întârzia fără prejudicii economice şi naţionale.

C) *Gazul metan.*

Posedăm însemnate rezerve de gaze care însă nu sunt pe deplin cunoscute.

După evaluarea serviciului geologic al Societăţii naţionale de gaz metan, rezervele sigure, probabile şi posibile, existente în Transilvania, se cifrează la 575 miliarde mc. Această cifră este însă probabil inferioară realităţii. Rezerva de gaze din restul ţării nu poate fi încă evaluată.

Numai rezerva sigură şi probabilă de gaze, asociată cu ţiţeiul, este posibil a fi apreciată. Ea este estinată la circa 16 miliarde mc., din care 2 miliarde reprezintă gazele din regiunile petrolifere exploatate. Rezultă dar că rezervele de gaze sigure şi probabile se ridică la 591 miliarde mc., în afară de rezerva posibilă care este, după toate probabilităţile, foarte mare [2]).

Numai gazul metan din Transilvania formează obiectul unei exploatări raţionale. Din gazele de sonde se pierd anual circa 1.382 mil. mc. Din producţia totală de 1.870 mil. mc. gaze rezultate din desbenzinarea hidrocarburilor gazoase, numai unui procent de 49% i s'a dat o valorificare de combustibil, iar restul de 51% s'a suflat în aer, pierzându-se.

O exploatare raţională ar face să dispară pierderile suferite de economia naţională, pe de o parte prin suflarea în aer, sau ardere,

[1]) *Contribuţiuni la problema materiilor prime în România*, vol. II, p. 191.

[2]) *Contribuţiuni la problema materiilor prime în România* (1939), vol. II, p. 12—16.

www.dacoromanica.ro

şi pe de altă parte prin valoarea superioară a celorlalte hidrocarburi (propanul şi butanul), aflate în gazele cărora nu li s'a dat decât o valoare calorică [1]).

D) *Energia hidraulică* [2]).

Cele mai însemnate căderi de apă se află în regiunea subcarpatică. Totalul forţei brute disponibile este de 5,9 milioane kw sau circa 8 milioane c.p. corespunzând unei producţiuni de energie posibilă de 36 miliarde kw pe an.

Instalaţiile hidraulice existente în România produc aproximativ 220 mil. kw pe an, adică numai 0,6% din energia hidraulică disponibilă. Tectonica, structura geologică şi orografia pământului ţării, nu oferă posibilitatea executării unor lacuri egalizatoare de debite în măsura necesară şi în condiţiuni de bună rentabilitate, iar în afară de foarte mici excepţiuni, nu există lacuri, care pot fi utilizate în acest scop. In plus, apele curgătoare au un regim foarte variabil şi variaţiunile respective ale debitelor sunt de cele mai multe ori concomitente. Din această cauză, executarea centralelor hidroelectrice impune şi executarea unor centrale termoelectrice de puteri aproximativ egale cu cele hidraulice şi servind ca centrale de rezervă şi susţinere.

Puterea totală instalată în unităţi termice şi hidraulice a evoluat în ultimul deceniu după cum se vede în tabloul de mai jos:

TABLOU DE PUTEREA TERMICĂ ŞI HIDRAULICĂ INSTALATĂ IN ROMÂNIA IN ANII 1929—1938 INCLUSIV

Anii	Termică C.P.			Hidraulică C.P.			Total general C.P.
	Nevoi proprii C.P.	Nevoi publice C.P.	Total C.P.	Nevoi proprii C.P.	Nevoi publice C.P.	Total C.P.	
1929 . .	808.053	239.393	1.047.446	23.228	40.670	63.898	1.111.344
1930 . .	826.852	262.907	1.089.759	24.401	43.470	67.871	1.157.630
1931 . .	841.977	269.842	1.111.819	28.466	43.693	72.159	1.183.978
1932 . .	867.572	272.500	1.140.072	35.803	43.830	79.633	1.219.705
1933 . .	884.125	272.920	1.157.045	36.340	46.863	83.203	1.240.248
1934 . .	924.507	280.537	1.205.044	38.506	55.252	93.758	1.298.802
1935 . .	958.513	314.354	1.272.867	45.976	55.402	101.378	1.374.245
1936 . .	1.021.208	318.134	1.339.342	46.646	59.612	106.258	1.445.600
1937 . .	1.077.605	351.262	1.428.867	46.871	59.900	106.771	1.535.638
1938 . .	1.103.623	376.969	1.480.592	48.871	62.438	111.309	1.591.901

[1]) *Contribuţiuni la problema materiilor prime* ect., p. 82 şi urm.
[2]) I. G. Rarincescu: *Problema energiei în cadrul economiei naţionale în timpul crizei*, 1937.

www.dacoromanica.ro

După cum se desprinde din datele din tabloul de mai sus, din totalul puterii instalate în ambele categorii de unităţi, care se ridică în anul 1938 la 1,6 milioane c.p. numai 111,3 mii c.p. este energie hidraulică iar restul de 1,5 milioane c.p. este energie termică. Deci energia hidraulică reprezintă numai 7% din totalul puterii instalate. In ce priveşte ritmul de evoluţie dela 1929 până la 1938 se constată o creştere mai rapidă a instalaţiilor hidraulice în comparaţie cu cele termice.

Gradul de utilizare a puterii instalate (termică şi hidraulică) a fost în medie de 2.200 ore/an; deci energia totală produsă de instalaţiile industriale din România inclusiv centralele electrice, este de aproximativ 2.550 milioane kwo.

Din expunerea ce precede rezultă că dispunem de mari rezerve de energie care sunt de natură să asigure un proces de industrializare cu atât mai mult cu cât unele dintre isvoarele de energie: lemnul, cărbunele, petrolul şi gazul metan constitue în acelaş timp şi însemnate materii prime care formează baza unei întregi game de posibilităţi de industrializare, din care numai o parte sunt astăzi valorificate.

2. *Rezerve de materii prime*

Trecând la examinarea rezervelor de materii prime, vom împărţi expunerea în două părţi: materii prime anorganice şi materii prime organice.

A) *Materii prime anorganice*

Incepem prezentarea datelor privitoare la rezervele de minereuri metalifere, după cercetările Institutului Geologic [1]).

Fier.

Minereul de fier care se află în România (Banat, Poiana Ruscă, Munţii Apuseni şi partea de răsărit a Basinului Transilvaniei) este constituit în unele zăcăminte numai din magnetită, uneori din magnetită, hematită şi limonită şi în unele locuri din limonită manganiferă.

Zăcămintele existente sunt numai în parte în exploatare, celelalte fiind închise.

[1]) G. Macovei: *Raport asupra rezervelor de minereuri metalifere* (1940).

www.dacoromanica.ro

Rezervele de zăcăminte de fier aflate în exploatare se evaluează la 13,2 milioane tone, conținând peste 30% fier (9,2 milioane tone vizibile și 4,0 milioane probabile). Rezervele acestea corespund unei capacități de minereu de 188 mii tone fontă anual.

Aceste zăcăminte se află la Ocna de Fier, Teliac, Ghelar, Vadul Dobrei, Băuțari, Poșoga-Bujor și Vlăhița. Pe lângă acestea mai există încă zăcăminte care nu sunt cercetate dar care sunt identificate prin mine părăsite precum și iviri de minereu de fier de importanță economică mai redusă. Prin redeschideri de galerii și prin explorări noi este probabil că se vor descoperi noi zăcăminte cari vor spori rezervele.

Până în prezent însă rezervele cunoscute reprezintă un potențial siderurgic modest. Din această cauză la fabricarea oțelului, industria internă practică procedeul amestecului de fier vechiu (70% fier vechiu și 30% fontă).

Mangan.

Zăcămintele de mangan sunt răspândite în Banat, Munții Apuseni și în Bucovina. Minereul este în genere format din oxizi hidratați de mangan, amestecați cu limonită. Rezervele vizibile în exploatare aflate la Dalinești, Tâlva Bobului, Iacobeni și Vatra Dornei, sunt estimate la 1,1 milioane tone minereu.

In afară de acestea, prin redeschideri de galerii ca și prin explorări mari este probabil că se vor descoperi zăcăminte capabile de a fi exploatate.

Până astăzi se exploatează numai acele zăcăminte care conțin o proporție de bioxide, corespunzătoare cerințelor industriale. Rămân încă deschise posibilități de industrializare în direcția fabricării fero-aliajelor, în speță ferromanganul, indispensabil în fabricarea oțelului.

Crom.

Minereuri de crom se găsesc numai în Banat (în regiunea Cazanelor, în Munții dela Ogradina, Dubova și Eibenthal). In prezent nu se fac exploatări dar sunt posibile.

Aluminiu.

Minereul de aluminiu (bauxita) este răspândit în jud. Bihor și Alba.

www.dacoromanica.ro

In jud. Bihor rezervele totale — vizibile şi probabile — sunt de circa 3,5 milioane tone minereu. In jud. Alba se găsesc iviri de bauxită la Dealu Tâclu, Dealul Brădana şi Dealul Brătici. Rezervele par a fi reduse.

In prezent se exploatează numai minereurile din două regiuni din Bihor: Pădurea Craiului de Nord care are o rezervă de circa 1,7 milioane tone, şi Pădurea Craiului de Sud care are rezervă de circa 1,0 milioane tone.

Şi în privinţa bauxitei prin explorări se prevăd descoperiri mari de zăcăminte.

Cupru.

Se găseşte mai ales ca sulfuri asociate cu pirită şi cu minereurile de aur, argint, plumb şi zinc.

Ivirile de minereu de cupru se găsesc în Banat, Munţii Apuseni, în masivul Ouaş-Gutin-Tibleş, în Carpaţii Orientali şi în Dobrogea.

Până acum exploatări speciale pentru cupru nu sunt. Cuprul e recuperat din minereurile complexe auro-argentifere din regiunea Baia-Mare, Baia Sprie şi Capnic, precum şi Jereapăn.

Menţionăm şi zăcământul dela Altân Tepe din Dobrogea, deschis, cuprinzând o rezervă de 430 mii tone minereu de pirită cupriferă cu 1—3% cupru.

Cercetări recente indică necesitatea de explorări în mai multe regiuni în care există iviri de minereuri cuproase.

Plumb şi zinc.

Se găsesc sub formă de sulfuri (galenă şi blendă) asociate cu pirită, calcopirită şi uneori şi cu aur şi argint. Din această cauză ele se exploatează împreună cu minereul auro-argintifer complex.

Există şi zăcăminte în care galena şi blenda se află în cantităţi exploatabile (Herja, Baia Sprie, Capnic şi Băiuţ din Satu Mare şi Maramureş).

Rezervele totale de minereu de plumb şi zinc sunt de 2,2 milioane tone (în 1937) cu 2—6% plumb şi 6—12% zinc.

In regiunea Munţilor Apuseni se găsesc numeroase filoane al căror minereu conţine pe lângă aur şi argint, galenă şi blendă; unele astăzi în exploatare pentru aur pot fi considerate ca demne de explorat. In zăcământul de bismut şi molibden dela Băiţa Bihorului, actualmente în redeschidere, s'au exploatat şi concentraţiuni de galenă.

www.dacoromanica.ro

Fără îndoială că dacă se vor face explorări, se vor descoperi noui zăcăminte, întru cât mineralizaţiuni de zinc şi mai ales de plumb precum şi apariţiuni de galenă şi blendă sunt cunoscute şi în alte părţi.

Pirita.

Este destul de răspândită în aproape toate zăcămintele metalifere; uneori apare în concentraţiuni exploatabile.

Zăcăminte de pirită în exploatare se află numai în Maramureş la Borşa. In filoanele de minereu complex (aur, argint, plumb, zinc şi cupru) din regiunea Baia Mare se găseşte şi pirită. Ea se exploatează însă odată cu celelalte minerale metalice şi se obţin prin preparare mecanică, concentrate din pirită auriferă din care se extrag apoi metale preţioase. In timpul tratamentului metalurgic se captează şi sulful din pirită.

Rezervele de pirită din Baia Mare se cifrează la circa 450 mii tone.

Un zăcământ important de pirită cupriferă, deschis însă neexploatat, este cel dela Altân Tepe cu o rezervă de 430 mii tone minereu pirită.

Alte rezerve de peste 100 mii tone se află în zăcăminte de pirită, altădată în exploatare, astăzi închise (Rodna Veche şi Bălan în Carpaţii Orientali).

In Banat, în regiunile Dognecea, Oraviţa, Cidova, Sasca şi Moldova Nouă se găsesc concentraţiuni de pirită, în parte exploatate, iar astăzi închise. S'a estimat la mai mult de circa 1 milion tone minereul piritat.

De asemenea, mineralizaţiuni de pirită, în parte exploatate se află în Munţii Zarandului şi în Patrulaterul aurifer, Baia de Arieş, Copşa şi Musca. Evaluări vechi indică o rezervă de 1,7 milioane tone.

In total rezervele totale (vizibile şi posibile), care ar trebui verificate prin explorări, se cifrează la 3,6 milioane tone minereu piritos.

Molibden şi Bismut.

Se găsesc sub formă de sulfuri destul de rar.

Sub formă de molibdenit, molibdenul se găseşte în mina Clementi lângă Oraviţa, astăzi în deschidere şi la Băiţa Bihorului unde se şi exploatează. Rezervele de minereu nu se cunosc.

www.dacoromanica.ro

Faţă de importanţa molibdenului pentru fabricarea ferro-aligelor necesare în industria metalurgică, explorările se indică dela sine.

Mercur.

Sub formă de cinabru se găseşte asociat cu pirită, cuarţ şi calcită, în judeţul Alba.

Rezervele nu se cunosc.

Arsen.

Acest produs apare nativ, în filoanele aurifere din regiunea Brad, apoi ca sulfuri, realgar şi aurifigment în Banat (Moldova Nouă) şi în regiunea Sarul Dornei. Afară de acestea arsenul se mai găseşte ca sulfură de fier şi arsen în zăcămintele de aur dela Valea lui Stan şi în regiunea Patrulaterul Aurifer şi Baia Mare. Concentraţiuni de arsen nu se găsesc.

Am expus toate datele cunoscute până în prezent cu privire la toate felurile de zăcăminte metalifere din ţară, pentru a scoate în relief, că în mare parte ele nu sunt cunoscute decât cu aproximaţie deoarece multe n'au fost încă cercetate nici din punct de vedere geologic şi cu atât mai puţin din punct de vedere economic. Pe de altă parte, din constatările făcute rezultă perspectiva certă a sporirii rezervei zăcămintelor metalifere prin explorări, care se vor face treptat cu creşterea nevoilor industriei interne de a se integra şi elibera de sub dependenţa pieţelor de import.

Producţia minereurilor metalice în ultimii ani este redată în tabloul de mai jos (în tone):

Anii	Fier	Manganez	Aluminium
1934	83.590	12.057	1.458
1935	93.813	19.725	6.218
1936	108.429	30.576	29.180
1937	129.060	50.749	10.700
1938	139.185	60.256	12.806

Aurul.

Aurul nu se găseşte niciodată singur ci asociat cu argintul. Regiunile cele mai importante sunt Baia Mare şi Munţii Apuseni.

www.dacoromanica.ro

După estimaţiuni recente, rezerva totală de minereuri aurifere este de 1,8 milioane tone, conţinând în mijlociu 6,5 gr de aur pe tonă în regiunea Baia Mare; 6,3 milioane tone, conţinând în mijlociu 7,6 gr aur pe tonă în regiunea Munţilor Apuseni.

In ultimii cincisprezece ani cantitatea de aur fin s'a dublat trecând dela 2.213 kgr în 1923 la 4.912 kgr în 1938.

In acelaş interval de timp cantitatea de argint fin extras a sporit dela 2.822 kgr la 21.500 kgr, a plumbului şi antimoniului dela 565 kgr la 5.900 kgr.

Zincul.

Producţiunea zincului, care însoţeşte plumbul în zăcăminte este de circa 130 mii tone concentrate anual, conţinând circa 50% zinc.

Sarea.

Dintre minereurile nemetalice, *sarea* constitue o bogăţie foarte însemnată. Se cunosc până astăzi 200 masive de sare, formând o rezervă de câteva zeci de miliarde de tone, pe lângă cele 12 lacuri sărate şi mai mult de 1.000 izvoare saline din care s'ar putea extrage sarea prin evaporare. Astăzi nu se exploatează decât 8 masive de sare gemă, pe lângă exploatarea de sare marină dela Tuzla.

Producţia şi exportul în ultimii 5 ani au fost următoarele (în tone):

Anii	Consumul intern	Export	Total
1934	244.613	62.622	307.235
1935	250.635	62.943	313.578
1936	267.206	20.000	287.206
1937	.	.	.
1938	275.783	79.039	354.822

Posedăm deasemenea însemnate cariere de marmoră, granit, bazalt, piatră de tăiat calcar, materii necesare fabricaţiunii cimentului, argile, etc. Acestea reprezintă circa 90% din totalul producţiunii carierelor.

Insfârşit, dispunem şi de *chihlimbar* care se exploatează în judeţul Buzău, — unde se produce materialul cel mai însemnat prin frumuseţea sa — şi în judeţul Neamţ.

www.dacoromanica.ro

B) *Materii prime organice*

Cum este firesc, structura agrară a ţării implică existenţa din abundenţă a materiilor prime organice.

Puţinele care lipsesc fie din cauza condiţiilor naturale, fie din cauza unei organizări defectuoase a agriculturii româneşti şi nu acoperă complet nevoile de prelucrare, vor fi arătate mai jos când se va cerceta de unde-şi procură industria materiile prime.

Este de prisos să înfăţişăm toate rezervele de materii prime agricole. E suficient să menţionăm că ele răspund cu prisosinţă tuturor cererilor industriei indigene.

Socotim indicat să limităm cercetarea la acele materii prime organice, care sau nu se cultivă în cantităţi îndestulătoare, sau nu corespund tuturor nevoilor de industrializare.

In această categorie se află plantele textile, plantele oleaginoase, plantele leguminoase, plantele industriale, plantele aromatice şi medicinale şi producţia animalelor.

Vom face o excepţie cu *orezul*. Contrar credinţei generale, cele mai mari randamente de producţie la hectar şi cele mai bune calităţi nu se află în regiunile tropicale ci în ţinuturi cu climă temperată. România se află în condiţiuni favorabile pentru această cultură.

Orezul se cultivă azi mai ales în Banat. Această cultură s'ar putea extinde în câmpia Dunării, în regiunile băltoase, în Basarabia, dacă s'ar face irigarea, drenarea şi planarea terenului.

Producţia mijlocie la hectar a ajuns până la 4 mii kg, iar paiele dau o cantitate de 2—2,5 mii kgr la hectar.

Suprafaţa medie însămânţată la noi în ultimii 5 ani a fost de 411 hectare, dar planul agricol pe cinci ani [1]) prevede sporirea ei cu 3 mii ha.

Producţia medie a fost de 875 tone orez pe an. Cum consumul variază între 2 mii—5 mii vag. şi cum e normal să se prevadă ridicarea lui la o medie de 4 mii vag. anual, dacă suprafaţa cultivată s'ar extinde în 5 ani potrivit planului la 3,5 mii ha şi s'ar obţine o producţie de 4 mii kg de hectar, deci în total 1,4 mii vagoane, ar rămâne 2,4 mii vagoane de importat.

---

[1]) Vezi: *Planul agricol pe 5 ani*, întocmit de G. Ionescu-Sişeşti, Ministrul Domeniilor şi Agriculturii (Bucureşti, 1940).

www.dacoromanica.ro

Plantele textile.

Producţia plantelor textile este încă redusă.

Media suprafeţelor însămânţate în ultimii 5 ani a fost următoarea:

In	21.540 ha
Cânepă	51.101 »
Bumbac	4.821 »

In planul agricol pe 5 ani se prevede sporirea suprafeţelor însămânţate cu câte 100 mii ha pentru fiecare din plantele textile.

In contrast cu desvoltarea extraordinară a industriei bumbacului, lânii şi a fibrelor sintetice, industrializarea cânepei şi inului este foarte redusă. In schimb s'a format o industrie însemnată a iutei şi sizalului, bazată pe materie primă importată.

Astăzi, cea mai mare parte din producţia de fuior şi cânţ de cânepă se consumă în industria casnică. Numai la fabricarea sfoarei subţiri şi ca amestec la aceea a frânghiilor se utilizează fuiorul de cânepă. Abia în timpul din urmă s'a început utilizarea lui şi la fabricarea firelor pentru ţesăturile groase, dar necesităţile de fire subţiri de in şi cânepă se satisfac prin import; în schimb nu se importă decât 10% din consumul de ţesături de in şi cânepă.

Există deci mari posibilităţi deschise, dacă paralel cu extinderea culturilor de in şi cânepă se vor organiza topitorii mici aşezate chiar în centrele de producţie a inului şi cânepii; se vor procura maşini de sămânţat, sdrobit, meliţat şi pieptănat, pe lângă aceste topitorii şi se vor instala magazii pentru depozitat fuiorul şi cânţii la centrul de prelucrare, şi magazii pe lângă topitorii pentru a înmagazina plantele netopite.

Firește, întreprinderile de filaturi şi ţesătorie vor trebui să se desvolte simultan cu producţia materiilor brute.

Dacă se vor lua măsuri pentru lărgirea consumului intern de produse de in şi cânepă, obligându-se ţesătoriile de bumbac de a prelucra un procent de fire de in şi cânepă indigen, perspectivele pentru întreaga gamă de industrializări sunt foarte favorabile.

In ce priveşte cultura bumbacului, ea este încă la început şi producţia rezultată reprezintă o mică parte din necesităţi. Evaluând cantitatea de bumbac necesară industriei textile casnice la 35 mii tone, care echivalează cu 40 mii tone bumbac brut, producţia indigenă care s'a ridicat în 1938 la 2,5 mii tone, bumbac brut, reprezintă abia 6,25% din consumul intern.

www.dacoromanica.ro

Pentru obţinerea cantităţii de bumbac necesară de 40 mii tone, ar trebui să se cultive 270 mii ha anual şi să se obţină o producţie medie de 150 kg bumbac la ha, ceeace e greu de atins, deşi rentabilitatea este superioară altor culturi.

Calitativ, bumbacul românesc e inferior celui american şi egiptean, situându-se între cel american şi indian. El se apropie calitativ de cel turcesc. In anii ploioşi şi fără căldură suficientă la vremea coacerii, bumbacul românesc rămâne necopt complet.

Cum nu este de prevăzut, cel puţin în viitorul apropiat, o înlocuire completă a bumbacului importat prin producţia internă, extinderea culturii inului şi cânepei se află pe linia evoluţiei normale, dacă se ia în considerare sporirea continuă a consumului de textile, în urma creşterii populaţiei şi ridicării standardului de viaţă.

Plantele oleaginoase [1]).

Producţia acestor plante este mult mai extinsă.

Media suprafeţelor însămânţate pe ultimii 5 ani a fost:

Floarea soarelui	191.128 ha
Rapiţă	88.475 »
Mac	2.556 »
Ricin	1.288 »

In planul agricol pe 5 ani se prevede sporirea cu 100 mii ha la floarea soarelui, 60 mii ha la rapiţă, 5 mii ha macul, 10 mii ha ricinul şi 100 mii ha soia şi introducerea unei plante noui: perila saflor, arahide pe întindere de 5 mii ha.

Floarea soarelui deţine locul cel mai de seamă şi cultura ei se află în creştere continuă (dela 162 mii ha în 1931 la 201 mii ha în 1938) şi nu numai că alimentează complet industria indigenă — care în perioada 1931—1938 a prelucrat 75% din producţie — dar este valorificată la export (35%) în cea mai mare parte ca materie primă dar şi ca uleiu de floarea soarelui (medie 3.860 tone între 1931—38).

Urmează rapiţa, o plantă cultivată pe o suprafaţă însemnată din producţia căreia industria indigenă n'a prelucrat însă în

[1]) Datele, în deosebi privind utilizarea industrială după Ing. N. P. Arcadian: *Les matières premières agricoles utilisées dans l'industrie alimentaire roumaine,* «Correspondence Économique Roumaine», XXI, Nr. 3.

www.dacoromanica.ro

perioada 1931—37 decât 38% restul de 62% fiind valorificat prin export.

Celelalte plante oleaginoase sunt desvoltate până acum mai puțin.

Plantele leguminoase.

Cultura plantelor leguminoase este capabilă de o mare desvoltare.

Media suprafețelor însămânțate în ultimii 5 ani a fost:

Cartofi	207.781 ha
Mazăre	46.996 »
Fasole în teren propriu . . .	91.122 »
Linte	17.122 »
Soia	66.139 »

In planul agricol pe 5 ani se prevede sporirea întinderilor cu 100 mii ha la cartofi, 150 mii ha la mazăre, 100 mii ha la fasole, 50 mii ha la linte și 100 mii ha la soia.

Industrializarea leguminoaselor este încă înapoiată.

Astfel, de pildă cartoful, față de producția indigenă are o importanță minimală pentru industriile alimentare românești, deși el servește la fabricarea alcoolului, a glucozei și scrobelii.

Deasemenea industrializarea leguminoaselor prin metode de conservare industrială este puțin avansată. In 1937 industria de conserve n'a produs decât o cantitate de 3.169 tone conserve de legume. Explicația stă pe de o parte în consumul extins de legume proaspete, iar pe de altă parte în faptul că conservarea legumelor se face încă pe o scară întinsă în industria casnică.

Dintre plantele leguminoase, soia a luat în timpul din urmă o desvoltare mare. Incepând cu o suprafață de sub 1.500 ha în 1934 a depășit în 1939 suprafața de 100 mii ha. Cultura soiei este extrem de favorabilă pentru progresul agriculturii — e o excelentă plantă premergătoare pentru grâu, îmbunătățind pământul ca și mazărea și fasolea — iar fructul ei este un aliment hrănitor, atât pentru oameni cât și pentru vite.

Deocamdată ea se cultivă aproape exclusiv pentru export și nu servește la nicio industrializare internă.

Intre celelalte *plante industriale* menționăm sfecla de zahăr, mușțarul și hameiul.

Sfecla de zahăr face obiectul unei culturi dirijate, în funcțiune de limitele în care variază consumul de zahăr.

www.dacoromanica.ro

Evoluţia culturii a fost următoarea:

1931	20 mii ha
1932	18 » »
1933	43 » »
1934	37 » »
1935	37 » »
1936	29 » »
1937	28 » »
1938	48 » »
1939	53 » »

Această cultură nu poate fi deci sporită decât paralel cu consumul zahărului, care se poate spori sau prin reducerea preţului sau prin ridicarea puterii de consum a maselor. Consumul se ridică abia la 5,5 kg pe cap de locuitor fiind inferior tuturor ţărilor, în afară de Turcia şi Bulgaria.

Muştarul se cultivă pe suprafeţe destul de însemnate, ridicându-se în ultimii cinci ani până la maximum de 11,7 mii ha în 1935.

Muştarul este industrializat de fabricele de conserve de legume, dar numai o parte şi aceasta variabilă dela an la an, restul se valorifică prin export.

Hameiul se produce pe suprafeţe reduse şi nu asigură industriei berii calităţile superioare de care are nevoie producţia de calitate bună. In anii 1931—37 media hameiului produs în ţară este de 29 tone şi a celui importat de 115 tone.

Produsele animale.

După cum rezultă din datele expuse în altă parte [1]) economia animalelor se află într'o stare de inferioritate în raport cu condiţiile naturale şi cu structura ţărănească a agriculturii româneşti.

Nu este necunoscut că industria indigenă prelucrează numai o parte neînsemnată din cantitatea de animale tăiate [2]). Abia în ultimul timp a început să se desvolte industria conservelor de carne, în vederea exportului. Fabricile care lucrează pentru consumul intern, au o producţie relativ neînsemnată. In 1937 cantitatea totală de carne prelucrată s'a ridicat la 15,6 mii tone. Exportul de produse alimentare a crescut dela 13,3 mii tone în 1933 la 21,1 mii tone în 1937, sau în valoare, dela 361 milioane la 742 milioane lei.

---

[1]) Vezi cap. I şi II.

[2]) Datele după Ing. N. P. Arcadian: *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

Este firesc să se prevadă ca paralel cu zootehnicizarea agriculturii țărănești — proces care se află pe linia de evoluție naturală — să se intensifice și industrializarea cărnii.

Și producția laptelui și derivatelor se află într'o poziție de inferioritate în comparație cu aceea a altor țări agricole. Producția actuală acoperă nevoile reduse ale consumației interne. Din laptele produs în țară numai 20% intră în comerț, iar din produsele derivate 80% sunt comercializate sub formă de unt și brânză. Progrese reale s'au realizat în industrializarea brânzeturilor.

Treptat cu raționalizarea economiei agricole țărănești s'ar deschide posibilități întinse de desvoltare a industrializării laptelui.

Caracteristic pentru rezervele de materii prime animale este faptul că importăm lânuri brute — în parte firește aceasta se explică din nevoia de a avea fire din lânuri fine pe care nu le putem produce — și piei crude — chiar și piei de vite mici a căror producție indigenă nu acoperă nevoile industriei pielăriei.

Peștele.

Producția totală a peștelui s'a ridicat în 1938 la 37 milioane kg, iar importul la circa 7 milioane kg. Deci producția internă nu acoperă nici nevoile consumului intern anual redus de 2 kg pește pe cap de locuitor.

Prin intensificarea pescuitului maritim, repopularea cursurilor de apă și a lacurilor, ameliorarea condițiunilor în lacuri și bălți, repopularea lacurilor artificiale, organizarea transportului și conservării peștelui proaspăt, este de prevăzut o sporire a producțiunii.

In ultimii 10 ani industrializarea peștelui s'a desvoltat fără a fi ajuns la o amploare deosebită. In 1937, ea a folosit de abia 322 tone de pește, față de un import de conserve de pește de 20 ori mai mare [1]).

3. *Consumul de materii prime al industriei românești*

După ce am expus care sunt rezervele de materii prime ale economiei românești, se pune în mod firesc, întrebarea în ce măsură satisfac ele nevoile de prelucrare ale industriei indigene. La această întrebare răspunde tabelul de mai jos [2]):

[1]) Ing. N. P. Arcadian: *op. cit.*

[2]) Intocmit de Ing. Liliana Georgescu.

www.dacoromanica.ro

PARTICIPAREA MATERIILOR PRIME INDIGENE ŞI STRĂINE IN INDUSTRIA DE TRANSFORMARE în anii 1929, 1932 şi 1937

Denumirea industriilor	1929					1932					1937				
	Valoarea totală mii lei	Indigene mii lei	Străine mii lei	Indigene % Total	Străine % Total	Valoarea totală mii lei	Indigene mii lei	Străine mii lei	Indigene % Total	Străine % Total	Valoarea totală mii lei	Indigene mii lei	Străine mii lei	Indigene % Total	Străine % Total
Industria textilă	4.776.958	712.614	4.064.344	*14,9*	*85,1*	3.330.600	386.782	2.943.818	*11,6*	*88,4*	9.307.428	3.073.434	6.233.994	*33,0*	*67,0*
Industria chimică	5.772.541	5.392.203	380.311	*93,4*	*6,6*	3.935.636	3.706.648	228.988	*94,2*	*5,8*	8.081.720	7.555.734	525.986	*93,5*	*6,5*
Industria alimentară	9.672.894	8.921.994	750.900	*92.2*	*7,8*	5.095.235	4.719.660	375.575	*87,4*	*12,6*	7.304.929	6.677.174	627.755	*91,4*	*8,6*
Industria metalurgică	3.559.425	2.206.090	1.353.335	*61.9*	*38,1*	1.757.593	1.280.381	477.212	*72,8*	*27,2*	4.741.378	3.164.543	1.576.835	*66,7*	*33,3*
Industria pielăriei	1.623.470	1.275.639	347.831	*78,5*	*21,5*	996.159	726.602	269.557	*72,9*	*27,1*	2.111.189	1.773.807	337.382	*84,0*	*16,0*
Industria lemnului	2.801.454	2.729.836	71.618	*97,4*	*2,6*	724.226	702.181	22.045	*97,0*	*3,0*	1.900.938	1.855.489	45.449	*97,6*	*2,4*
Industria hârtiei	988.408	862.002	126.406	*87,2*	*12,8*	711.323	620.265	91.058	*87,2*	*12,8*	1.207.537	1.149.644	57.893	*95,2*	*4,8*
Industria materialelor de construcţie	243.475	199.172	44.303	*81,8*	*18,2*	137.678	112.363	25.315	*81,6*	*18,4*	266.726	205.737	60.989	*77,2*	*22,8*
Industria electrotehnică	89.620	15.073	74.547	*16,8*	*83,2*	34.324	12.025	22.299	*35,0*	*65,0*	155.311	93.821	61.490	*60,4*	*39,6*
Industria sticlăriei	147.057	85.534	61.523	*58,1*	*41,9*	57.503	39.636	17.867	*68,9*	*31,1*	144.362	124.002	20.360	*85,9*	*14,1*
Industria ceramică	23.386	12.080	11.306	*51,5*	*48,4*	8.392	5.729	2.663	*68,3*	*31,7*	23.368	14.138	9.230	*60,5*	*39,5*
Total . . .	29.698.688	21.136.598	8.562.090	*71,2*	*28,8*	16.788.669	12.312.272	4.476.397	*73,3*	*26,7*	35.244.886	25.687.523	9.557.363	*72,9*	*27,1*

www.dacoromanica.ro

Din tabloul de mai sus se desprind următoarele constatări:

1. Industriile cele mai independente de import, în ordine descrescândă, sunt: Industria lemnului, industria hârtiei, industria chimică, industria alimentară, industria sticlei, industria pielăriei. In aceste grupe procentul acoperirii cu materii prime indigene merge dela 97,6% la 84%.

Industriile cele mai dependente de import, în ordinea descrescândă sunt: Industria textilă, industria electrotehnică, industria ceramică, industria metalurgică şi industria materialelor de construcţie.

2. Dela 1929 până la 1937 se observă o tendinţă marcată în toate ramurile cu excepţia industriei materialelor de construcţie, de a deveni cât mai independente faţă de importul de materii prime.

3. Pe grupe de industrii situaţia se prezintă astfel:

a) *Industria alimentară.*

Toate materiile prime sunt de origină indigenă cu excepţia următoarelor: nuci de cocos, boabe de cacao, orez nedecorticat şi sămânţă de susan.

b) *Industria materialelor de construcţie.*

Toate materiile prime sunt indigene afară de caolin şi celelalte argile plastice care se importă în proporţii de 30% primul şi 20% secundele.

c) *Industria chimică.*

Afară de cauciuc şi sulf, în proporţie de 100% şi pirită în proporţie de 10% restul sunt indigene.

d) *Industria lemnului.*

Afară de plută şi lemn exotic care se importă 100% restul este indigen.

e) *Industria sticlei.*

Până în 1935 toate materiile prime, în afară de nisipul quarţos erau de origină indigenă. Descoperindu-se nisip quarţos la Văleni, procentul nisipului indigen utilizat creşte, astfel încât dela 1932 la 1937 materiile prime indigene au sportit dela 68,9% la 85,9%.

Numai din cauza importului de cristaluri fine procentul importului de materii prime străine e relativ ridicat.

www.dacoromanica.ro

f) *Industria hârtiei.*

In afară de sdrențele de bumbac care se importă în proporție de 50% restul materiilor prime sunt de origină internă.

g) *Industria pielăriei.*

Este tributară străinătății pentru piei crude (8%), extracte vegetale (57,2%), extracte minerale (100%), grăsimi (72,1%) și vopsele (100%).

h) *Industria textilă.*

Este tributară pentru următoarele:

Textile brute: bumbac, iuta, sizal (100%); sdrențe de lână și bumbac (35,2%), lână (20%), păr de iepure (100%).

Fire textile: fire de bumbac (50,8%), fire de lână pieptănată (68,2%), fire de mătase artificială (61,2%) fire de mătase naturală (100%), fire de in (100%), fire de cânepă (50%), fire de sizal (27,6%) și fire de iută (100%).

i) *Industria metalurgică.*

Este dependentă de import pentru următoarele: minereuri de fier (46%), oțel (24%), fontă (64%), fer vechiu (125%), feroaliaje (100%), cocs metalurgic (100%).

Trebue să subliniem că există încă posibilități de a se mări independența industriei prin sporirea producțiunii interne pentru unele materii prime și prin substituirea altora.

In industria textilă: prin sporirea suprafețelor însămânțate cu bumbac și legiferarea amestecului de bumbac brut cu bumbac artificial indigen; prin sporirea culturii și industrializării inului și cânepii și legiferarea înlocuirii iutei cu cânepă; prin îmbunătățirea calității lânii indigene și organizarea sistematică a strângerii sdrențelor indigene, și prin încurajarea culturii viermilor de mătase și instalarea de filaturi de mătase.

In industria pielăriei prin ameliorarea creșterii vitelor și înființarea de fabrici pentru extragerea tanantelor din materialele indigene.

In industria metalurgică, prin explorări pentru descoperirea de zăcăminte de minereuri și punerea în valoare a piritelor prăjite, precum și prin strângerea sistematică a fierului vechiu.

In lumina datelor și constatărilor ce preced, se desprinde dela sine concluzia că rezervele de energie și materii prime sunt îndeajuns de întinse pentru a permite desfășurarea unui proces de industrializare de proporții considerabile.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL V

ECONOMIA INDUSTRIALĂ

Se socoate în genere ca o axiomă că ultimul refugiu al excedentului populaţiei rurale este în ocuparea prilejurilor de lucru oferite de progresul procesului de industrializare a ţării. Dacă intră în domeniul evidenţei, că în mod natural industria deschide prilejuri noi de muncă pentru excesul populaţiei rurale, este departe de a fi dovedit, că industrializarea unei ţări agricole implică rezolvarea problemei suprapopulaţiei agricole. Inainte de toate noţiunea de industrializare însăşi, nu acoperă acelaş conţinut. De fapt, în evoluţia diferitelor popoare, procesul industrializării este supus unei serii de condiţionări şi limitaţiuni, variind dela o ţară la alta şi fiind în funcţie de deosebitele faze ale evoluţiei economice.

Este uşor de întrevăzut, că în unele împrejurări, condiţiunile naturale şi social-economice să ţărmurească procesul de industrializare într'un cadru restrâns, astfel încât în activitatea industrială să nu fie loc decât pentru o parte relativ neînsemnată din excedentul rural. De asemenea este lesne de înţeles, că anume forme de organizare ale industriei folosesc un număr relativ limitat de braţe de muncă, în comparaţie cu altele şi în sfârşit nu este exclus, în anume condiţiuni, ca procesul de formaţiune a unui sistem industrial, în loc să rezolve, agravează problema suprapopulaţiei agricole.

Cercetarea procesului de industrializare a României va lămuri în ce măsură aceasta a însemnat o absorbire a forţelor de lucru rurale superflue şi în deosebi ce perspective deschide.

De asemenea vom încerca să lămurim dacă industrializarea ţării a favorizat procesul de intensificare a agriculturii şi ce perspective deschide continuarea industrializării în această direcţiune.

www.dacoromanica.ro

I. *Caracterizarea generală a procesului de industrializare.*

Cari au fost factorii generali cari au determinat industrializarea României?

Aceştia se pot împărţi în două categorii: factori extraeconomici şi economici. Din prima categorie cel mai important este format de bogăţiile naturale. Chiar în graniţele Vechiului-Regat român exista o varietate de materii prime: cereale, animale, lemn, petrol, minereuri şi cariere, care constituiau posibilităţi însemnate de prelucrare. Lipsind factorii economici principali: disponibilităţi de capitaluri şi muncă specializată naţională, resursele naturale n'au putut fi puse în valoare la început decât cu concursul capitalului şi muncii calificate străine. Capitalul extern a fost atras curând de perspectivele de profit pe care le promitea, în deosebi exploatarea petrolului şi lemnului, iar în celelalte ramuri de activitate, prin bogăţia materiilor prime şi ieftinătatea mânii de lucru. Importul de capital sub forma investiţiunilor industriale, a fost stimulat de regimul protecţionismului industrial, introdus la 1887 şi de amploarea volumului schimburilor comerciale externe, activată prin exportul de cereale, animale, petrol şi lemn, care înlesnind importul de maşini şi semifabricate pentru înfiinţarea de industrii, a creat un însemnat aflux de capitaluri străine. Fireşte, debuşeul intern restrâns, datorită structurii agrare semifeudale şi caracterului extensiv al economiei agricole româneşti, n'a îngăduit decât o desvoltare limitată a industriei naţionale. La început ea se baza mai mult pe comenzile Statului, şi în afară de producţia industriei petrolifere şi lemnului, era restrânsă la producţia bunurilor de consum, în principal produse ale industriei alimentare. Bunurile de capital erau importate în majoritate din străinătate sau continuau a fi produse de atelierele de meseriaşi, iar articolele de îmbrăcăminte erau în mare parte importate sau produse de meserii şi industria casnică.

De asemenea, trecerea directă la forma cea mai avansată de industrie, aceea a fabricii, datorită existenţei unei categorii restrânsă de meserii naţionale, şi lipsei aproape complete a manufacturii, a constituit un obstacol în procesul de industrializare din Vechiul Regat român, prin dificultatea de a găsi lucrători specialişti indigeni. Chiar forţe de lucru necalificate nu erau uşor de găsit, deoarece însăşi categoria de ţărani, lipsiţi de pământ era legată de sat, prin sistemul învoielilor agricole, care şi-au menţinut

www.dacoromanica.ro

un caracter semifeudal, până după revoluţia ţărănească din 1907. Drept urmare, prima serie de lucrători specializaţi, au trebuit să fie aduşi din străinătate, odată cu întreprinzătorii şi capitalurile străine şi primele serii de lucrători de fabrică necalificaţi, au avut multă vreme un caracter flotant, alternând ocupaţiunea din industrie cu cea din agricultură.

Inaugurarea în 1887 a politicii de încurajare a industriei naţionale a dat impulsul industrializării. Indeosebi prin denunţarea convenţiei cu Austro-Ungaria (1882), piaţa românească fiind deschisă concurenţei străine, a determinat decăderea industriei casnice şi a meseriilor naţionale, în luptă cu fabricatele străine importate. Acest fapt a fost considerat drept o constrângere pentru organizarea unei industrii naţionale, socotindu-se că dacă nu se recurge la protecţionismul vamal, concurenţa produselor fabricate în străinătate, începută cu succes în acea vreme este de natură să distrugă complet industria casnică şi meseriile naţionale şi să facă din România o ţară pur agricolă, isvor de materii prime pentru industriile străine şi debuşeu pentru fabricatele acestora.

Aceste împrejurări generale au exercitat o influenţă hotărâtoare asupra ritmului şi formelor procesului de industrializare a României întregite. In fapt, abia în noile graniţe etnice prin sporirea rezervelor de materii prime şi surselor de energie (minereuri de fier şi metalifere, cărbuni, gaz metan, etc. [1]), cât şi prin extensiunea pieţii interne, realizată în urma întregirii teritoriale şi împroprietăririi ţăranilor s'a dat un impuls decisiv industrializării economiei româneşti.

Expunerea factorilor determinanţi în localizarea industriei lămureşte pe deplin cadrul industrializării economiei româneşti.

Firește, şi în România, cronologic a avut precădere desvoltarea industriilor orientate după consum, deci ramuri din industria alimentară (mori, brutării, fabrici de bere) industria grafică, confecţiuni din hârtie şi carton, săpun şi lumânări, mobile şi tâmplărie, etc., care s'a înmulţit treptat în raport cu creşterea consumului. Dar factorul cel mai însemnat de industrializare — căruia îi corespunde industria orientată după materiile prime, care urmează cronologic celei dintâi — este bogăţia de materii prime [2]).

[1]) Vezi capitolul precedent.

[2]) Ing. Liliana Georgescu: *Localizarea industriei române de transformare în: Industria Românească* (1930—1940), publ. de Ministerul Economiei Naţionale (Bucureşti, 1940), p. 3—13.

www.dacoromanica.ro

In această privinţă în aşezarea industriei româneşti este caracteristic concentrarea ei în regiunile bogate în materii brute, în apropierea exploatărilor de minereuri, cărbuni, sare, cariere de piatră, sau a petrolului şi gazului metan sau a pădurilor şi produselor agricole. Industria de prelucrare s'a concentrat astfel mai întâi acolo unde a găsit începuturi de industrie extractivă cu posibilităţi de desvoltare, datorită rezervelor însemnate de petrol, cărbuni, gaz natural, minereuri sau produse agricole şi animale şi apoi în centre de consum mare sau în centre unde a aflat braţe de lucru calificate sau ieftine.

In aşezarea geografică a industriei româneşti se pot descoperi 8 regiuni şi 9 centre industriale.

Cele opt regiuni industriale sunt:

1. Regiunea din Valea Prahovei, cu centrele cele mai importante: Ploeşti, Câmpina, Teleajen, Brazi, Moreni, Comarnic, Buşteni, Azuga şi Sinaia, în care factorii principali de aşezare a industriei au fost existenţa petrolului, carierelor de piatră, pădurilor şi căderilor de apă. Aceste împrejurări au determinat concentrarea rafinăriilor de petrol, înfiinţarea de fabrici de ciment, var şi ipsos şi fabrici de hârtie. Aceste industrii, odată înfiinţate, au dat impulsiune unei serii de alte creaţiuni industriale, necesare pentru producerea de bunuri consumate de ele. Astfel s'au înfiinţat: ateliere mecanice şi de tâmplărie, fabrici de cabluri şi lanţuri pentru industria extragerii petrolului, fabrici de acid sulfuric pentru rafinăriile de petrol, fabrici de cuie, etc. Aceste industrii prin concentrarea de braţe de muncă în regiune, au favorizat la rândul lor înfiinţarea industriilor bunurilor de consum: fabrici textile şi de pielărie, precum şi fabrici de diverse produse alimentare.

2. Regiunea Reşiţei. In această regiune datorită bogăţiei subsolului în minereuri de fier şi mangan, cărbuni de piatră şi lemn (huilă, antracit şi mangal), precum şi căderilor de apă s'a desvoltat industria siderurgică şi mecano-siderurgică. In faza întâi această industrie a produs fontă şi oţel, iar în faza a doua — paralel cu creşterea consumului intern de produse metalurgice — a trecut la fabricarea de fier profilat, tablă, sârmă, etc., precum şi la construcţii metalurgice. Factorii naturali favorabili au determinat de timpuriu completarea lor cu mâna de lucru specializată prin colonizare, încă dela finele secolului XVIII şi apoi prin formaţiunea treptată a elementelor băştinaşe.

www.dacoromanica.ro

Prezența întreprinderilor metalurgice a dat naștere în regiune la instalarea unei industrii auxiliare: distilerii de cărbune și lemn, fabrici de oxigen necesar atelierelor mecanice, fabrici de cărămidă refractară, etc.

3. Regiunea Turdei (cu centrele: Câmpia Turzii, Diciosânmartin, Tg.-Mureș, Mediaș, Sighișoara, Zlatna). Rezervele de gaz metan, sare, minereuri de aur și argint, cupru și plumb, precum și bogatele și variatele cariere de piatră au determinat așezarea unei serii de industrii în această regiune.

Acestor împrejurări naturale le corespunde desvoltarea celor mai variate ramuri industriale: fabrici de ciment, var, cărămizi, țigle, porțelan, faianță și olărie, sticlă, acid sulfuric și sulfați de plumb și cupru, clor și hipocloriți, precum și a unei serii de industrii de bunuri de consum: industrii alimentare, textilă și pielărie. Combustibilul ieftin a ușurat chiar înființarea unei fabrici de tras sârmă din lingouri de fier importate.

4. Regiunea Baia Mare (cu centrele Firiza de Jos și Baia Mare). Așezarea industriei în această regiune a fost determinată de prezența minereurilor de aur, argint, cupru, plumb, zinc și sulf, piatră de andezit, gresie și ocru. Pe aceste baze s'au întemeiat industrii chimice pentru fabricarea acidului sulfuric și sulfaților de cupru, plumb și zinc, precum și industrii de metale pentru fabricarea lingourilor de plumb și cupru, a țevilor și tablei de plumb și barelor de cupru. Ca și în celelalte părți drept corolar al acestei industrii, localizate după materia primă, s'au înființat industrii de bunuri de consum (alimentară, textilă, pielărie, etc.).

5. Regiunea Ferdinand și Nadrag. Industria siderurgică și mecano-siderurgică se află mai departe de punctele de aprovizionare cu materii prime și combustibil, furnale înalte pentru fabricarea fontei și oțelului utilizând minereurile de fier dela Teliuc și fonta dela Calan.

6. Regiunea Hunedoarei, în care s'a desvoltat industria siderurgică, datorită minereurilor de fier, pădurilor abundente pentru obținerea mangalului și căderilor de apă.

7. Regiunea Cisnădiei, unde vechea industrie casnică, de o excepțională însemnătate, a constituit un isvor de brațe de muncă calificate pentru industria textilă, care s'a extins cuprinzând Sibiul și Tălmaciul.

www.dacoromanica.ro

8. Regiunea Piatra-Neamţ, Bacău şi Buhuşi. In această regiune localizarea industriei a fost determinată de existenţa pădurilor şi de mâna de lucru specializată pentru industria textilă.

In afară de aceste regiuni, industria s'a aşezat în centrele mari de consum: Bucureşti, Timişoara, Braşov, Sf. Gheorghe, Arad, Galaţi, Brăila, Cernăuţi, Cluj şi Iaşi. Capitala este centrul industrial cel mai important, deţinând cel mai mare aport de producţiune (17,2% din valoarea producţiei ţării). Aci s'au desvoltat toate ramurile industriei de bunuri de consum, o importantă industrie de materiale de construcţie, dar şi o puternică industrie metalurgică, chimică şi a lemnului. Firește, localizarea unui număr însemnat de fabrici de bunuri de consum în cel mai mare centru de populaţie a ţării este un fenomen normal. De asemenea este firească desvoltarea industriei materialelor de construcţie, care pe lângă atracţia consumului mare a aflat şi materii prime. In schimb, aşezarea celorlalte ramuri de industrie de bunuri de producţie, în proporţii considerabile, n'a fost determinată de factori favorabili de localizare şi a provocat o industrializare disproporţionată a capitalei.

In celelalte centre orăşeneşti s'au aşezat şi desvoltat industrii orientate după consumaţiune şi muncă: industria textilă, pielărie, alimentară, tâmplărie şi mobile, materiale de construcţii, ateliere mecanice, etc., iar la Piatra-Neamţ industria cherestelei şi hârtiei.

Pe lângă aceşti factori principali, cari au determinat formarea şi aşezarea industriei româneşti între factorii extra-economici este a se semnala politica de protecţie a industriei naţionale şi în deosebi protecţia suplimentară, urmare indirectă a regimului restricţiilor monetare şi comerciale introduse la 1932, precum şi măsurile luate de Stat pentru a determina introducerea unei industrii speciale socotite de interes naţional [1]), cu toate că lipsesc în ţară braţe de muncă calificate şi alte condiţii favorabile.

In sfârşit, este a se menţiona că lipsa de capitaluri naţionale disponibile nu a fost completată numai prin importul de capital, ci în anii cari au urmat crizei mondiale, o parte din capitalurile blocate prin regimul de control al devizelor, au fost plasate în industrie. De asemenea emigranţii armeni şi greci din Turcia au luat parte la formarea unor industrii însemnate.

---

[1]) Vezi capitolul VI, despre protecţionismul industrial şi agricol.

www.dacoromanica.ro

Procesul de industrializare a României întregite a parcurs două faze principale:

1. Faza economiei mondiale dela 1919—1932.

2. Faza naţionalismului economic dela 1933 şi până astăzi.

In faza întâia se pot deosebi două perioade:

a) perioada dela 1919—1926, de încadrare a industriei în spaţiul nou geografic;

b) perioada dela 1927—32 de punere în valoare a capacităţii de producţie, în condiţiile create de consecinţele stabilizării şi crizei mondiale.

In prima perioadă industria s'a desvoltat în cadrul pieţii extinse prin întregirea teritoriului, prin nevoia excepţională de fabricate pentru împlinirea lipsurilor provocate de distrugerile şi devastările războiului şi prin împroprietărirea ţăranilor. Posibilităţile de câştig, precum şi disponibilităţile de capitaluri create în urma inflaţiei, au înlesnit o sporire însemnată a investiţiilor industriale.

Dar împroprietărirea ţăranilor a mărit numai temporar şi fluctuant cererea pentru produse industriale. In primii ani de refacere a economiei agricole şi de înzestrare a noilor gospodării ţărăneşti, şi în deosebi cât timp ţărănimea a putut dispune, în acest scop de credit, iar preţurile agricole au fost avantajoase, acesta a stimulat producţia industrială, prin cererea de produse.

Chiar în această fază, capacitatea de cumpărare a ţărănimii a fost comprimată prin regimul taxelor de export, care în anii 1919—1927, a redus preţurile produselor vândute de ţărani, în favoarea populaţiei dela oraşe, restrângând astfel piaţa ţărănească a produselor industriale. In această perioadă, industria a găsit o compensaţie în braţele ieftine de muncă, precum şi în capacitatea de consum sporită a oraşelor.

Indată ce efectele inflaţiei monetare au încetat şi preţurile au început să scadă, realizarea împrumuturilor, prin care se finanţase consumul ţărănesc a devenit anevoioasă, iar capacitatea ţărănimii de a consuma produse industriale, a continuat să se micşoreze.

Din momentul (1925), în care s'a adoptat o politică de restricţie a emisiunii de bilete de bancă urmărindu-se tendinţa de revalorizare monetară, posibilităţile financiare de investiţiuni industriale s'au diminuat şi datorită politicii de stat defavorabile n'au putut fi înlocuite prin capitaluri străine.

www.dacoromanica.ro

Aceleaşi împrejurări, întârziind reconstrucţia şi desvoltarea sistemului de transport şi favorizând menţinerea unui nivel ridicat de dobânzi, au impus întreprinderilor industriale sarcini fixe mari (cheltueli de transport, cheltueli generale, dobânzi, etc.), care suportate uşor în perioada de preţuri de inflaţie, au provocat o stare de criză, odată cu stabilizarea de fapt a leului (1927—28), urmată de stabilizarea de drept (1929).

In perioada următoare (1927—32), mersul ascendent al procesului de industrializare a fost oprit de efectele crizei mondiale, care s'au resimţit în anii 1930—1932.

Incă dela sfârşitul anului 1932, prin măsurile de control al importului, economia românească păşeşte spre faza naţionalismului economic, caracterizată prin următoarele elemente: reglementarea schimburilor economice externe care are drept efect indirect o supra-protecţie industrială, controlul investiţiile industriale şi accentuarea procesului de industrializare, provocată de necesităţile apărării naţionale.

Tabloul de mai jos, înfăţişând importul de maşini, aparate şi motoare dela 1919—1938, dă o imagine cantitativă a procesului de industrializare în cele două faze.

FAZA ECONOMIEI MONDIALE

Perioada întâia	Mii tone	Milioane lei
1919	8	93
1920	13	198
1921	36	553
1922	52	841
1923	36	1.517
1924	30	1.743
1925	32	1.992
1926	41	4.104
1927	46	3.202
Media anuală	33	1.583

Perioada a doua	Mii tone	Milioane lei
1928	55	3.864
1929	51	3.967
1930	35	2.852
1931	17	1.650
1932	13	1.041
Media anuală	34	2.675

www.dacoromanica.ro

FAZA NAȚIONALISMULUI ECONOMIC

Perioada	Mii tone	Milioane lei
1933	14	1.096
1934	22	1.540
1935	22	1.676
1936	26	1.922
1937	41	3.836
1938	42	3.558
Media anuală	28	2.283

Deasemenea, sensul evoluției este indicat și prin tabloul următor, cuprinzând emisiunile de capitaluri ale societăților anonime industriale.

FAZA ECONOMIEI MONDIALE

Perioada întâia

Anii	Inființări	Sporiri	Total emisiuni noi
	(Milioane lei)		
1919	—	—	—
1920	—	—	—
1921	899,7	622,4	1.522,1
1922	549,8	1.671,6	2.221,4
1923	393,9	3.111,0	3.504,9
1924	737,4	1.821,9	2.559,3
1925	721,9	1.088,0	1.809,9
1926	911,7	4.058,4	4.970,1
1927	605,5	1.489,9	2.095,4
Total	4.819,9	13.863,2	18.683,1

Perioada a doua

Anii	Inființări	Sporiri	Total emisiuni noi
	(Milioane lei)		
1928	372,8	2.498,7	2.871,5
1929	330,5	1.595,3	1.925,8
1930	*) 2.176,3	**) 2.211,7	4.388,0
1931	*) 788,3	**) 449,5	1.237,8
1932	*) 159,0	52,5	211,5
Total	3.826,9	6.807,7	10.634,6

*) 1930 Transformarea de firme individuale în soc. anon. 801 mil. lei.
1931 » » » » » » 587 » »
1932 » » » » » » 111 » »

**) 1930 Reevaluarea activului 2.076 mil. lei.
1931 » » 299 » »

www.dacoromanica.ro

FAZA NAȚIONALISMULUI ECONOMIC

Anii	Inființări	Sporiri	Total emisiuni noi
	(Milioane lei)		
1933	132,7	193,6	326,3
1934	131,0	733,6	864,6
1935	336,1	421,7	757,8
1936	448,1	666,1	1.144,2
1937	438,1	1.671,2	2.130,5
1938	982,1	2.507,6	3.489,7
Total	2.468,7	6.193,8	8.662,5

Evoluția industrializării țării se oglindește mai complet în schimbările de structură ale importului. Deși expunerea completă a acestei chestiuni se află în alt capitol [1]), redăm și în acest loc liniile mari ale evoluției.

Din examinarea importului românesc după categoriile clasificării internaționale, se desprind următoarele concluziuni:

In prima perioadă, din faza economiei mondiale, importul de materii prime și semifabricate atinge 10% în 1927, iar în a doua perioadă se menține în jurul acestei cifre. In acest interval de timp importul de produse finite scade lent dela 87,6% la 80,5%.

In faza naționalismului economic, importul de materii prime și semi-fabricate crește rapid dela 12,6% în 1933 la 20,2% în 1938, pe când importul de produse finite scade dela 80,3% la 70,4%.

Etapele procesului de industrializare se desprind însă mai clar, dacă se analizează quantum-indexul importului care măsoară variația globală în timp a cantităților de mărfuri importate [2]).

Din această cercetare se pot face următoarele constatări:

In perioada întâia (1920—26) din faza economiei mondiale, cu excepția anului 1920, importul se menține aproape constant la un nivel ridicat oscilând în jurul lui 100. In primii ani are precădere importul de bunuri de consum.

Totodată importul de mașini și instalații industriale este însemnat. In genere, produsele finite țin locul de frunte (quantum index oscilează între 87,8 și 152).

[1]) Cap. VII, «Comerțul exterior».

[2]) Vezi: N. Georgescu-Roegen: Un quantum-index pentru comerțul exterior al României (1938).

www.dacoromanica.ro

In perioada a doua (1927—1932) quantum index pentru importul de produse finite scade dela 123,5 la 33,4 paralel cu o sporire a semifabricatelor dela 105,9 la 120,4. Dar creşterea volumului importului în 1927 e generală. In deosebi importul de metale şi textile marchează creşteri însemnate.

Perioada stabilizării este caracterizată printr'un import mare de maşini şi instalaţiuni industriale, ceeace se explică prin desvoltarea industriei metalurgice (import de minereuri şi metale). Bunurile de consum importate intră în concurenţă cu cele fabricate de industria naţională, volumul lor variind după capacitatea de cumpărare a pieţii şi după raportul preţurilor interne şi de import, determinat de procesul de adaptare la nivelul monetei.

Criza din 1930, găseşte industria românească utilată într'o bună măsură. Importul de materii prime şi semifabricate scade în primii ani (1930—31), în special din cauza stagnării industriei metalurgice. Importul de maşini şi instalaţii după ce atinge cel mai jos nivel în 1932 (13.000 tone), începe să crească fără a-şi mai opri această evoluţie. In această perioadă importul produselor finite este în declin marcat (quantum index trece dela 183,9 în 1927 la 35,7 în 1932).

In faza naţionalismului economic (1933—1938) constatăm o accentuare a procesului de industrializare, prin scăderea importului de semifabricate (quantum index trece dela 120,4 în 1933 la 62,7 în 1938) şi urcarea importului de materii prime (quantum index creşte dela 100,6 în 1933 la 173,8 în 1938).

In sfârşit pentru a preciza complet caracterul procesului de industrializare a României, trebue să ne întrebăm: cum se încadrează în evoluţia istorică a industrialismului mondial?

In raport cu celelalte ţări de pe glob, Vechiul-Regat a intrat pe calea industrializării, în ultima perioadă dela 1890—1914, continuată până azi [1]).

Dintre provinciile reunite în graniţele actuale, Transilvania, care a aparţinut Ungariei, a intrat în acelaş timp cu Vechiul-

[1]) Se socotesc în genere 4 perioade de industrializare: întâia dela 1770—1820 (Anglia, Elveţia, Statele-Unite), a doua dela 1821—1860 (Belgia, Franţa, Germania, Austria, Rusia şi Suedia); a treia 1861—1890 (Italia, Olanda, Danemarca, Grecia, Canada, Japonia) şi a patra 1890—1914 (Ungaria, România, India, Brazilia, Cuba, Argentina, Noua Zeelandă, Australia, Africa de Sud, China, etc.). Vezi: W. Hoffmann: *Studien und Typen der Industrialisierung* (Jena, 1936).

www.dacoromanica.ro

Regat, Bucovina, care a aparţinut Austriei, încă din a doua perioadă (1861—1890), iar Basarabia, în acelaş timp, fără ca acest fapt să fi avut vreo urmare, întru cât această provincie, alimentată cu fabricate din centrele industriale din jurul Odesei, a rămas, pur agrară. In schimb, în Transilvania şi Bucovina introducerea mai de vreme a lucrătorilor străini specializaţi, precum şi existenţa unei însemnate clase de meseriaşi, a înlesnit mai de timpuriu formaţiunea lucrătorilor specialişti necesari fabricilor.

Ultima perioadă de industrializare se caracterizează prin expansiunea geografică a sistemului industrial. Limitările de variate categorii (rasă, climă, cultură, tehnică) care fuseseră considerate drept obstacole în drumul industrializării dispar rând pe rând. Tranziţia ţărilor agrare spre sistemul industrial, este mult uşurată de împrejurarea că ţările capitaliste industriale sunt atrase a plasa capitaluri în ţări străine, prin perspectivele de profituri mai mari, iar în momentul în care în ţările agrare se introduc sisteme de protecţie şi încurajarea industriei naţionale, care îngreuiază importul de fabricate, ele sunt constrânse a exporta în locul acestora, instalaţiuni industriale, scutite de taxe vamale, continuând a realiza astfel profituri din export sporite cu profiturile punerii în valoare a instalaţiunilor industriale, strămutate într'un nou teritoriu naţional protejat vamal. Cât timp schimburile de mărfuri, capitaluri şi oameni rămân libere, în anumite limite moderat trasate, procesul de industrializare a noilor ţări agrare, departe de a provoca o restrângere a posibilităţilor de expansiune economică a vechilor state industriale, marchează o creştere continuă a volumului comerţului internaţional.

Cu drept cuvânt se poate spune, că în această perioadă, industrializarea ţărilor agrare este un reflex al creşterii economiei mondiale şi a deplasărilor în spaţiu, condiţionate de acest fapt.

Această situaţie încetează însă, odată cu transformările economiei mondiale, provocate de tendinţa generală de naţionalism economic, manifestată în deosebi după criza mondială (1929—33).

Prin aceasta centrul de greutate al vieţii economice este strămutat în spaţiul Statului naţional şi complexul de piaţă mondială, trece pe planul al doilea. Din acest moment, industrializarea ţărilor agrare, este determinată de străduinţa lor de a se « elibera » din dependenţa faţă de vechile ţări capitaliste industriale, de a se « naţionaliza ».

www.dacoromanica.ro

2. *Ce loc ocupă industria în economia națională*

Ce loc ocupă industria în economia națională?

In cercetarea acestui aspect al problemei, este necesar a se preciza înainte de toate, modul în care este grupată populația pe profesiuni. Aceasta dă o primă indicație a gradului de industrializare. Recensământul populației din 1930 oferă în această privință date interesante.

Populația activă și populația pasivă se repartizează în modul următor:

	Populația activă		Populația pasivă	
	Total mii	%	Total mii	%
Total	10.542,9	*58,4*	7.519,6	*41,6*
Exploatarea solului	8.244,5	*63,1*	4.825,8	*36,9*
Industrie	759,1	*44,3*	955,9	*55,7*
Comerț-credit	337,4	*46,7*	334,7	*53,5*
Transport	179,2	*35,5*	326,3	*64,5*
Instituții publice	485,0	*56,0*	381,5	*44,0*
Sănătate publică	105,4	*53,1*	93,2	*46,9*
Alte categorii și nedeclarate . . .	432,3	*44,1*	542,6	*55,7*

Din acest tablou rezultă că populația ocupată în industrie este puțin numeroasă, față de populația ocupată în celelalte ramuri de producție: adică dintr'o populație activă de 10.543 mii, numai 759,1 mii, adică 7,2% au ocupații în industrie.

Această cifră nu corespunde însă complet realității. In recensământul din 1930, un număr de lucrători și funcționari industriali au fost trecuți la alte categorii. Astfel, grupele de lucrători și funcționari ai atelierelor C. F. R., lucrătorii aflați sub drapel, șomerii, n'au fost trecuți la industrie, ci la grupele « transport », « instituții publice », « agricultură » și « diverși ».

Corectând datele respective, procentul populației active în industrie trece dela 7,2% la 10,2%, adică la 1.043 mii (în loc de 759 mii).

Pentru a avea o imagine a gradului de industrializare a României, vom da proporția în care participă populația activă în diferite țări la industrie și agricultură:

www.dacoromanica.ro

Țara și anul recensământului		Exploatarea solului	Industrie
		% din total	
Bulgaria	1926	80,0	9,0
ROMÂNIA	1930	78,2	*) 10,2
Grecia	1928	53,7	15,9
Ungaria	1930	50,8	23,0
Italia	1931	47,3	29,5
Franța	1934	35,7	33,7
Germania	1933	28,9	40,4
Elveția	1930	21,3	45,4
Olanda	1932	20,6	38,1
Anglia	1931	5,6	42,2

Din aceste date rezultă o primă constatare și anume, că cu tot procesul avansat de industrializare, în 1930, structura socială a României, era încă predominant agrară.

Firește numai comparația cu structura dinainte de războiul mondial indică sensul evoluției. N'avem date comparative decât pentru Vechiul-Regat (după recensământul dela 1912).

In 1912 la o populație activă de 4,1 milioane erau ocupați în industrie 9,3%, iar în 1930 la o populație activă de 10,5 milioane corespunde un procent de 10,2% ocupați în industrie.

Avem însă oarecare date comparative în anchetele anterioare făcute în Vechiul-Regat în 1901, recensământul din Transilvania din 1900, cel din Bucovina din 1907 și ancheta din Basarabia din 1901, care cuprind câteva indicații asupra întreprinderilor industriale.

Cu toate încercările de omogenizare, întreprinse de Institutul Central de Statistică [1]), aceste date nu pot fi analizate decât pentru fiecare provincie în parte.

Pentru Vechiul-Regat evoluția întreprinderilor industriale dela 1901—1930 se prezintă astfel:

Numărul întreprinderilor		Personalul		Forța motrice	
1901	1930	1901	1930	1901	1930
62.188	58.892	168.198	279.897	60.744	623.442

*) Cifră corectată.

[1]) *Recensământul general al populației din România din 1930*, Vol. X, « Intreprinderi industriale și comerciale », p. XVI și urm.

www.dacoromanica.ro

Din aceste date rezultă că în timp de 30 ani, numărul întreprinderilor industriale a scăzut, dar personalul a sporit cu 40%. Pentru o întreprindere revin în 1901 un număr de 2,7 lucrători față de 4,8 lucrători în 1930.

In ce privește forța motrică, pe când în 1901 erau 7507 întreprinderi, care utilizau 60.744 HP., deci în mijlociu 8,1 HP., fiecare, în 1930 găsim 6503 întreprinderi dar utilizând 624.442 HP., deci în mijlociu 96 HP. fiecare, sau aproape de 12 ori mai mult ca în 1901[1]).

Insfârșit, în 1901 existau numai 410 întreprinderi cu mai mult de 20 lucrători, totalul personalului angajat fiind 35.466, pe când în 1930 sunt 1117 întreprinderi cu mai mult de 20 lucrători și totalul acestora se ridică la 142.526. Deci pe când numărul întreprinderilor din această categorie crește de 2,7 ori, cel al personalului sporește de 4 ori.

Aceste date scot în relief, că în Vechiul-Regat în timp de 30 ani a început un proces de concentrare industrială, numărul întreprinderilor mici a scăzut, în timp ce acela al întreprinderilor cu personal mai numeros a crescut.

Pentru provincia de peste Carpați revine în 1900 la o întreprindere 2,3 lucrători, pe când în 1930 media se ridică la 4,6 lucrători. Iar în ceeace privește mărimea lor, întreprinderile cu mai puțin de 20 lucrători au în 1900 în medie 1,6 lucrători, pe când în 1930 au 2,1 lucrători; cele cu mai mult de 20 lucrători au în 1900 în medie 128,8 lucrători, iar în 1930 au 140,7 lucrători.

Și în Bucovina se observă aceeași tendință. In 1902 reveneau la o întreprindere 2,9 lucrători, iar în 1930 un număr de 4,1 lucrători. La întreprinderi, având sub 20 angajați în 1902 media este de 2.1 lucrători, iar în 1930 tot aceea. In schimb, la întreprinderile cu peste 20 lucrători, în 1902 revin 80,5 lucrători, pe când în 1930 numărul se ridică la 94,4 lucrători.

In ceeace privește forța motrice în 1902 erau 517 întreprinderi utilizând 5747 HP., iar în 1930 găsim 749 cu 39.020 HP. Deci în 1902, reveneau 11 HP. pe întreprindere, iar în 1930 media este 52 HP.

---

[1]) Deosebirea mare între numărul de întreprinderi utilizând forță motrică în 1901 față de 1930 se explică și prin metoda statistică diferită. Pe când în 1901 se considera industrie mare, în primul rând, industria în care se întrebuința forță motrică, în 1930 definirea acesteia se face după numărul personalului ocupat.

www.dacoromanica.ro

In Transilvania în acelaș timp,

Intreprinderi		Personal		Intreprinderi având până	
1900	1930	1900	1930	1900	
				Intrepr.	Person.
94.112	59.040	212.599	269.623	93.651	153.223

Acest tablou înfățișează aceeași tendință de sporire a numărului

Tabloul următor înfățișează

Intreprinderi		Personal		Până la 20 angajați inclusiv			
1902	1930	1902	1930	1902		1930	
				Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.
7.363	7.764	21.416	31.516	7.286	15.218	7.602	16.217

Pentru Basarabia lipsesc datele corespunzătoare.

Caracterizarea gradului de industrializare se mai oglindește în locul ocupat de meserii și industria la domociliu în organizația industrială.

După recensământul din 1930, într'un total de 140.948 întreprinderi industriale 130.433 erau ateliere (cuprinzând 1—5 lucrători) și cari ocupau 37,9% din întregul personal, iar restul de 10.515 întreprinderi cu peste 5 lucrători ocupau 62,1% din populația industrială.

Intreprinderile industriale se repartizează

Intreprinderi după

Total		1 persoană		2—5 persoane		6—20 persoane		21—50
Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.
Cifre absolute								
140.948	616.743	69.308	69.308	61.125	164.853	8.120	72.479	1.253
Procente față de totalul fiecărei categorii								
100,0	*100,0*	*49,2*	*11,2*	*43,4*	*26,7*	*5,8*	*11,8*	*0,9*

Din tabloul de mai sus observăm mai întâi că aproape jumătate din «intreprinderi»[1]) aparțin categoriei unităților de 1

[1]) La recensământul din 1930 s'a adoptat pentru definirea întreprinderii o noțiune largă, înțelegându-se unitatea a cărei activitate se desfășoară într'un anume loc, independent de numărul persoanelor ocupate.

www.dacoromanica.ro

situaţia se prezintă astfel:

la 20 angajaţi inclusiv		Intreprinderi cu 21 angajaţi şi peste			
1930		1900		1930	
Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.
58.000	123.260	461	59.376	1.040	146.363

întreprinderilor cu personal mai numeros.

situaţia în Bucovina:

21 angajaţi şi peste				Forţa motrică			
1902		1930		1902		1930	
Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.	Intrepr.	Person.
77	6.198	162	15.299	517	5.747	749	39.020

persoană, iar frecvenţa lor scade puţin în categoria celor cu 2—5 persoane, se reduce simţitor în categoriile intermediare dela 6—50 persoane şi tinde a se menţine la categoriile următoare.

Aşa zisele « întreprinderi » industriale de 1 persoană, al căror număr se ridică la 69.309, sunt, în realitate meseriaşi, în deosebi rurali sau simpli lucrători la domiciliu. Frecvenţa mare a întreprinderilor, care ocupă 2—5 persoane, arată existenţa unei clase de meseriaşi destul de importante.

astfel după numărul personalului ocupat:

numărul personalului

pers.	51—100 pers.		101—200 pers.		201—500 pers.		501 + pers.	
Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.	Intrepr.	Pers.
Cifre absolute								
39.562	500	35.798	297	41.736	244	77.264	101	115.743
Procente faţă de totalul fiecărei categorii								
6,4	*0,4*	*5,8*	*0,2*	*6,8*	*0,2*	*12,5*		*12,5*

Grupând laolaltă primele două categorii în tabloul alăturat avem imagina tuturor categoriilor de întreprinderi industriale, pe regiuni istorice:

www.dacoromanica.ro

Regiuni	Personal		Total	Intreprinderi cu peste 6 lucrători				
	Total general	Meşteşug 1-5 lucrat în %		6—20 lucrat	21—50 lucrat	51—52 lucrat	Peste 500	Total
Oltenia	23.548	*58,4*	9.801	36,9	12,5	41,9	8,7	100,0
Muntenia . . .	171.242	*28,9*	122.092	18,4	9,3	40,3	32,0	100,0
Dobrogea . . .	16.701	*61,5*	6.430	40,2	15,1	35,5	9,2	100,0
Moldova . . .	68.406	*41,3*	40.115	18,0	11,8	39,1	31,3	100,0
Basarabia . . .	35.707	*68,3*	11.318	47,7	13,5	27,3	11,5	100,0
Bucovina . . .	31.516	*40,5*	18.755	18,4	14,9	50,4	16,3	100,0
Transilvania .	152.314	*36,8*	96.176	16,7	10,2	40,2	32,9	100,0
Banat	57.978	*30,9*	40.011	13.3	8,6	38,2	39,9	100,0
Crişana-Maram.	59.331	*26,1*	37.884	17,0	9,8	44,7	28,5	100,0
ROMÂNIA . .	616.743	*37,9*	382.582	18,9	10,4	40,4	30,3	100,0

Din acest tablou se pot trage următoarele încheieri:

1. Există un număr însemnat de ateliere de meserii, fapt care reflectează extensiunea încă restrânsă a pieţei pentru desfacerea unor anume articole produse în masă, de industria de fabrică.

Insă, cu toate că atelierele de meserii reprezintă o proporţie covârşitoare de 92,6% din totalul întreprinderilor industriale, ele ocupă numai 37,9% din numărul total al personalului angajat.

2. Intreprinderile mijlocii (6—50 persoane) reprezintă 6,7% din numărul total şi ocupă 18,2% din totalul personalului angajat.

3. In schimb din numărul însemnat de 69.308 « întreprinderi cu o singură persoană » se deduce prezenţa unei categorii bine reprezentate de lucrători la domiciliu, care este o indicaţie despre existenţa celei dintâi forme de industrie capitalistă: industria la domiciliu. De altminteri, este foarte probabil ca şi în cealaltă categorie de întreprinderi 2—5 persoane, clasate sub rubrica meseriilor, o bună parte să se afle încadrată în acest sistem industrial, răspândit în deosebi în industria încălţămintei şi confecţiunilor, dar şi în alte ramuri de producţie industrială.

4. Dacă considerăm numai grupele de întreprinderi cu peste 6 lucrători, constatăm următoarele:

a) Intreprinderile mijlocii cu 6—50 lucrători nu ocupă decât 29,3% din totalul personalului angajat.

b) Restul de 70,7% este ocupat de întreprinderile mari cu peste 50 lucrători, iar dintre acestea, este de observat că cele cu peste 500 întrebuinţează 30,3% faţă de 40,4% cele între 50—500 lucrători.

www.dacoromanica.ro

In Muntenia şi Banat, concentrarea este mai mare, reprezentând în întreprinderile cu peste 500 lucrători 32% respectiv 39,9%, faţă de media pe ţară de 30,3%. In Basarabia, Oltenia şi Dobrogea, meseriile cu ateliere cu 1—5 lucrători, reprezintă procentul cel mai ridicat.

Ar fi interesant a se urmări evoluţia care a dus, la această situaţiune. Neexistând nicio anchetă de ansamblu pentru epoca dinainte şi după războiu, vom da date culese după recensămintele din 1900—1901, 1910—1912 şi 1930.

In tabloul de mai jos se arată evoluţia din Transilvania:

Anii	Numărul de întreprinderi		Personal utilizat						
					In întreprinderi cu peste 6 lucrători				
	Total	Cu 1—5 lucrători	Total	In întreprinderi cu 1-5 lucrat în % din total	Total	6—20 lucrat	21-50 lucrat	51-500 lucrat	Peste 500 lucrat
1900	94.112	92.060	212.599	*64,4*	75.589	21,4	16,9	51,3	10,4
1910	105.737	105.737	291.164	*56,5*	126.399	22,7	10,0	56,9	10,4
1930	59.040	54.974	269.623	*35,4*	174.071	15,9	9,7	40,8	33,6

Din datele acestea, privitor la Transilvania se desprind următoarele constatări:

a) Inainte de războiul mondial, majoritatea unităţilor de producţie industrială, era formată din ateliere de meseriaşi, al căror număr era chiar în creştere până la 1910. După războiul mondial însă, numărul lor descreşte, ajungând în 1930 a fi cu 46% mai mic decât în 1910.

b) Numărul întreprinderilor industriale cu mai mult de 6 lucrători creşte în schimb dela 2072 în 1900 la 3.579 în 1910 şi la 4.066 în 1930.

c) In privinţa distribuţiei personalului, observăm că cel ocupat în atelierele de meseriaşi scade din 1900 până la 1930 dela 64,4% la 35,4% din totalul personalului ocupat în industrie. In acelaş timp, personalul ocupat în întreprinderile cu peste 6 lucrători sporeşte dela 36,5% la 64,5%. In deosebi, este a se remarca creşterea industriei foarte mari (peste 500 lucrători) dela 10,4% la 33,6%.

Aceste date reflectează pe de o parte ritmul de decădere a meseriilor iar pe de altă parte progresul industrializării şi tendinţa de concentrare a industriei.

www.dacoromanica.ro

Pentru acelaş interval de timp posedăm date mai puţin complete pentru Vechiul-Regat. In 1901 existau 62.188 unităţi de producţie industrială cu un personal de 169.198 lucrători, iar în 1930 numai 58.892 cu 239.897 lucrători şi funcţionari. Aceste date ne indică scăderea numărului de întreprinderi şi sporirea numărului salariaţilor. Pe când în 1901 revenea 2,7 lucrători pe o întreprindere industrială, în 1930 acest număr sporeşte la 4. Numărul mijlociu al persoanelor ocupate într'o unitate de producţie apare mic, din cauza preponderenţei atelierelor de meserii şi lucrătorilor la domiciliu, recensaţi sub aceeaşi rubrică de « întreprinderi ». Nu dispunem de cifre pentru a da o imagine asupra evoluţiei pe grupe de exploatări, analoage celor referitoare la Transilvania. Numai pentru industria denumită mare (5 HP. sau 20 lucrători) putem da următoarele date privind evoluţia ei:

	1901	1915	1925	1935	1937
Numărul de întreprinderi . .	607	850	1.607	1.370	1.312
Personal	42.047	53.564	88.807	104.976	127.291

Intre 1901 şi 1937 personalul a sporit cu 330%.

Deşi aceste date nu sunt suficiente pentru a preciza în amănunte tendinţele de evoluţie, din scăderea numărului de exploatări şi creşterea vertiginoasă a personalului utilizat, se poate deduce aceeşi tendinţă generală de concentrare în unităţi mari.

Dacă se socotesc în grupa industriei de fabrică toate exploatările, care utilizează motoare cu aburi şi motoare electrice, cercetarea extinderii şi genului forţei motrice întregeşte imaginea gradului de industrializare şi dă unele lămuriri privind raportul dintre industria de fabrică şi meserii.

In 1930, forţa motrică folosită de industria românească se cifra la 1,2 milioane HP. Din cele 140.948 unităţi de producţie industrială numai 13.515 se serveau de forţă motrice.

Gruparea industriilor după quantumul forţei motrice, a fost următoarea:

3.878	întreprinderi	(29%)	cu forţă	motrică	până la 5 HP.
7.329	»	(54%)	»	»	dela 6—50 HP.
2.308		(17%)	»	»	peste 50 HP.

www.dacoromanica.ro

Dacă admitem că întreprinderile care utilizează forţa motrică până la 5 HP. intră în cadrul meseriilor, rezultă că numai o parte neînsemnată din această categorie industrială a trecut de faza industriei manuale.

Gruparea întrepinderilor industriale pe diferite ramuri de producţie, în ceeace priveşte forţa motrică utilizată, este cuprinsă în tabloul de mai jos:

Denumirea ramurii de industrie	Totalul întreprinderilor	Dela 1—5 HP.	Intreprinderi cu forţă motrică		
			Dela 6—50 HP.	Peste 50 HP.	Total
Industria alimentară	37.497	1.633	4.736	1.155	7.524
Industria lemnului	20.622	496	755	258	1.509
Industria metalurgică	22.734	632	475	124	1.231
Industria textilă	3.111	442	382	85	909
Industria manufact. şi de confecţ.	47.111	216	249	59	524
Industria chimică	1.854	129	268	99	496
Industria tiparului	2.455	239	133	16	388
Industria construcţiilor	4.389	59	136	125	320
Industria exploatării subsolului	539	8	114	195	317
Uzinele electrice, gaz, apă	287	4	41	173	218
Industria hârtiei	110	12	22	17	51
Alte industrii	239	8	18	2	28
Total	140.948	3.878	7.329	2.308	13.315

Din acest tablou rezultă că în 1930, utilizau forţa motrică în cantităţi mai însemnate industriile: alimentară, lemnului, metalurgică, construcţiilor şi subsolului. Restul erau încă unităţi mici, folosind cantităţi reduse de forţă motrice, numărul cel mai mare fiind încă în faza de ateliere manuale.

Din totalul forţei motrice utilizate 31,9% era dată de maşini cu abur, 32,0% de motoare cu combustiune internă şi restul prin întrebuinţarea maşinilor hidraulice, motoarelor electrice şi altele.

Imaginea structurii industriei româneşti în 1930 se completează astfel în sensul existenţei încă a unui număr însemnat de ateliere de meserii şi industrii la domiciliu, din care numai o parte neînsemnată au trecut de faza industriei manuale iar pe de altă parte o industrie sub formă de fabrică, manifestând tendinţe spre concentrare.

www.dacoromanica.ro

3. *Structura industriei de prelucrare*

Analizarea rezultatelor recensământului profesiunilor, a înlesnit a se preciza locul întregii industrii: meserii, industrie la domiciliu şi fabrici, în economia naţională şi a se da o imagine a gradului de industrializare.

Forma în care are loc procesul de industrializare este fabrica. Industriile extractive sunt exploatări premergătoare care înlesnesc şi fundamentează procesul de industrializare.

Lămurirea deplină a acestui proces presupune analizarea structurii cantitative şi calitative a industriei de prelucrare, care funcţionează sub forma de fabrică [1]).

Tabloul de mai jos înfăţişează situaţia diferitelor ramuri ale

Denumirea industriilor	Nr. întreprinderilor	Capitalul investit	Forţa motrică	Perso	
		mii lei	HP.	Ad-tiv şi tehnic	Lucrători
Industria alimentară	974	10.773.000	137.018	6.393	31.983
Industria textilă	640	8.230.382	79.561	6.109	67.968
Industria chimică	397	12.325.308	183.393	4.977	23.321
Industria metalurgică	366	8.466.368	152.147	5.252	46.069
Industria lemnului	713	2.273.553	64.121	3.955	39.371
Industria pielăriei	158	1.025.357	13.415	2.403	10.963
Industria hârtiei	157	3.577.369	53.366	2.125	13.097
Industria mat. constr. . . .	258	2.493.447	56.563	1.399	13.705
Industria electro-technică .	31	199.837	2.958	445	2.239
Industria sticlăriei	39	561.446	3.216	536	5.155
Industria ceramică	34	143.322	1.031	187	1.465
Total. . . .	3.767	50.069.389	746.789	33.781	255.336

Din punct de vedere al capitalului investit cea mai însemnată ramură este industria chimică, urmată de cea alimentară. Poziţia aceasta este determinată în deosebi, de importanţa rafinăriilor de petrol, care lucrează într'o largă măsură pentru export.

Dacă considerăm industriile care lucrează pentru consumul intern, locul prim sub aspectul capitalului investit şi al valorii producţiunii, îl ocupă industria alimentară. Dacă se adaugă şi valoarea producţiei casnice ţărăneşti, este cert că şi din punctul

[1]) Se consideră în legea industrială fabrică acea întreprindere care ocupă minimum 20 lucrători sau foloseşte minimum 10 HP.

www.dacoromanica.ro

acesta de vedere, industria alimentară deţine locul prim. Rolul ei este cu atât mai însemnat, cu cât prelucrează aproape exclusiv materii prime indigene.

Industria textilă, care se clasează în locul al doilea, prelucrează cantităţi mari de materii prime importate (bumbac, iută, sizal şi lânuri superioare).

In rândul al treilea, sub aspectul capitalului învestit şi al patrulea, sub cel al valorii producţiei, se situează industria metalurgică. Ea utilizează în mare măsură materii prime din ţară, însă importă oţeluri speciale, precum şi metale cari nu se produc în ţară, necesitând minereuri sau instalaţii de prelucrare şi rafinare de ex.: cositor, nichel, cupru, zinc, aluminium şi coks metalurgic.

industriei de prelucrare la sfârşitul anului 1938.

nalul	Valoarea în mii lei a			
Total	Salariilor	Combustibilului	Materiilor prime	Producţiei
38.376	789.919	504.148	8.416.043	15.577.444
74.077	1.798.766	375.655	9.088.229	14.691.948
28.298	1.196.853	574.589	7.618.697	14.154.605
51.321	1.847.665	802.371	5.530.543	11.362.803
43.326	860.423	82.849	1.959.964	3.583.563
13.366	450.351	38.851	2.340.244	3.437.533
15.222	656.410	171.574	1.249.409	3.088.518
15.104	4216.24	338.445	252.067	1.959.621
2.684	94.281	10.388	328.786	674.620
5.691	141.109	57.310	133.185	527.135
1.652	39.592	14.758	27.264	148.948
289.117	8.301.610	2.970.938	36.944.431	69.206.738

In ordinea importanţei urmează industria lemnului şi industria hârtiei, dintre care cea dintâi ocupă locul al doilea între industriile de export, a doua fiind importantă pentru consumul intern.

Toate celelalte industrii: pielărie, materiale de construcţie, sticlărie, ceramică şi electrotehnică, prelucrează într'o proporţie mare materii prime, aflate din abundenţă în ţară şi dacă în raport cu învestiţiile lor însemnate, valoarea producţiei este relativ mică, aceasta se explică prin nivelul scăzut al consumului intern.

Cercetarea evoluţiei industriei de prelucrare între 1927—1938, adică în ultima perioadă a fazei economiei mondiale (1927—1932) şi în faza naţionalismului economic (1933—1938), va înlesni precizarea schimbărilor cantitative, care au avut loc.

www.dacoromanica.ro

Tabloul de mai jos prezintă

	1927	1928	1929	1930
Număr de întreprinderi	4.097	3.966	3.736	3.646
Capital învestit (milioane lei)	39.482	39.770	30.284	40.590
Forța HP.	463.436	472.271	497.963	492.715
Personal	214.052	206.547	201.184	174.227
Valoarea producției (milioane lei) . .	59.044	60.965	56.128	48.353
Idem, în ipoteza prețuri neschimbate în raport cu 1929	47.860	53.286	56.128	54.670
Indice quantum prod. (1929 = 100) .	85,2	94,9	100,0	97,3
Indice preț loco fabrică (1929 = 100)	117,2	102,3	100,0	90,1

In faza din urmă a economiei mondiale (1927—1932) punctul culminant este anul 1929, când valoarea producției trece de 56 miliarde lei stabilizați. Iar punctul minim este atins în 1932, când valoarea producției scade la 32 miliarde lei, datorită într'o măsură redusă scăderii producției și mai ales — reducerii prețurilor. Aceasta este un efect al crizei mondiale, care cu începere din anul 1930 s'a făcut din ce în ce mai resimțită, în primul rând pentru industriile bunurilor de consum, datorită scăderii brusce a puterii de cumpărare a masselor și în urmă și pentru industriile de bunuri de capital dintre care unele sunt în funcțiune de comenzile de Stat. Este interesant de remarcat că în anii 1927—1932 cei din urmă din faza economiei mondiale, evoluția industriei de prelucrare a avut un mers descendent, iar în anii 1933—1938, care se află sub semnul naționalismului economic se constată un curs ascendent. Astfel, în această perioadă valoarea producției crește continuu atingând în 1938 cifra de 69,2 miliarde lei, datorită unei dublări a producției, dar în acelaș timp și creșterii prețurilor cu 34,4% peste nivelul din 1932.

In prima perioadă (1927—1932) numărul întreprinderilor se reduce cu 13%, iar numărul personalului scade cu 28,8%. Cifra cea dintâi indică o prăbușire a întreprinderilor slabe, iar cea de a doua o reducere a producției care a impus concedierea unui număr însemnat a personalului angajat.

Valoarea producției scade cu 45%, datorită însă mai mult scăderii prețurilor, decât reducerii desfacerii.

Dacă efectele crizei asupra industriei n'au fost mai adânci, aceasta se datorește în primul rând acțiunii de raționalizare a

www.dacoromanica.ro

elementele necesare:

1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
3.524	3.557	3.487	3.509	3.613	3.553	3.512	3.767
40.584	39.984	30.928	40.823	41.824	42.494	46.275	50.069
498.059	514.743	529.963	558.468	582.946	579.543	722.638	746.789
152.309	152.198	184.777	208.240	280.717	260.934	278.918	289.117
33.154	32.475	34.940	41.835	47.288	51.333	64.567	69.206
54.230	53.780	56.789	70.820	69.618	73.514	77.120	87.728
96,7	81,8	100,9	126,0	123,8	131,0	137,4	156,3
81,8	56,0	52,8	52,8	51,4	68,7	74,9	90,4

producţiei, care prin reducerea preţului de cost a înlesnit adaptarea industriei la puterea de cumpărare internă.

In acelaş timp, lipsa de securitate a monetei naţionale a provocat plasarea în construcţii a importantelor sume de numerar tezaurizate, în urma crahurilor bancare din 1930—31, ceeace a determinat o sporire de activitate în industria materialelor de construcţii. Aceasta explică sporirea cu 508 milioane a capitalului învestit, precum şi a forţei motrice cu 51.307 H.P.

Mersul ascendent al industriei in faza următoare este o urmare a regimului de control al devizelor şi a restricţiunilor la importul de produse industriale, introduse la finele anului 1932 şi care prin mărirea continuă a taxelor de contingentare, introducerea taxei de 12% asupra importului în Decemvrie 1935 şi restrângerea cotelor de import la fabricate etc., asigură produselor industriei naţionale o poziţie de quasi-monopol pe piaţa internă.

Pe lângă regimul de control şi restricţii, au mai contribuit la creşterea producţiei industriei de prelucrare în această fază şi unii factori economici interni:

Comenzile de Stat pentru căile ferate, şosele, poduri etc. şi în ultimii ani comenzile de armament.

Ridicarea puterii de cumpărare a ţărănimii, în urma conversiunii datoriilor, dar şi creşterii preţurilor produselor agricole, în deosebi prin politica de valorificare a grâului.

Faptul că în această fază numărul întreprinderilor n'a sporit decât foarte puţin (cu 5,9%) deşi capitalul învestit a crescut cu 25,2% forţa motrică cu 45,1%, iar personalul cu 89,9%, scoate în evidenţă un proces de concentrare pe scară întinsă a întreprinderilor industriale.

www.dacoromanica.ro

Comparând procentul de sporire a capitalului învestit de 25,2% cu procentul creşterii producţiei de 91,0% se invederează în acelaş timp, că la adăpostul regimului de restricţii, industria naţională a fost pusă în situaţia de a utiliza mai intens capacitatea sa de producţie.

De aceea faţă de numărul de întreprinderi puţin schimbat, sporirea forţei motrice instalate şi a numărului personalului angajat, indică creşterea activităţii industriale.

Abia în cursul anului 1936 s'au făcut noi investiţii masive, care au compensat reducerea de capitaluri din perioada anterioară, rezultată prin scoaterea din uz a maşinilor vechi şi prin desfiinţarea unor fabrici.

Investiţiile industriale s'au ridicat în cei din urmă trei ani (1936—1938) la circa 6,8 miliarde lei, din care numai circa 1,8 miliarde lei reprezintă înfiinţări, iar restul de 5 miliarde reprezintă majorări de capital — o nouă indicaţie a tendinţei de concentrare industrială.

Cercetarea mărimii capitalului investit în întreaga industrie şi în fiecare din ramurile industriale în parte va contribui la punerea în lumină a gradului de concentrare industrială.

Evoluţia capitalului pe grupe de industrie în anii 1927, 1929, 1932 şi 1938, se prezintă astfel:

Denumirea subgrupelor	1927	1929	1932	1938
	In milioane lei			
Industria chimică	6.546	6.132	7.159	12.325
Industria alimentară	11.335	11.686	11.078	10.773
Industria metalurgică	5.643	6.445	5.641	8.466
Industria textilă	5.023	5.515	5.681	8.230
Industria hârtiei şi artelor grafice	1.804	2.129	2.577	3.577
Industria materialelor de constr.	2.563	2.086	3.043	2.493
Industria lemnului	4.217	3.457	3.038	2.274
Industria pielăriei	1.642	1.409	1.009	1.025
Industria sticlăriei	384	506	492	561
Industria electrotechnică	89	83	90	200
Industria ceramică	117	120	c6	143
Intreaga industrie	39.483	40.285	39.904	50.069

In ultima fază de industrializare (1932—38) sporul cel mai mare de investiţii este în industria chimică, în valoare de 5,2 milarde sau 72%, în industria metalurgică de 2,8 miliarde sau 50% şi industria textilă de 2,5 miliarde sau 44,8%.

www.dacoromanica.ro

In schimb în industriile desvoltate în prima fază de industrializare (1919—32), se constată o diminuare a capitalului ca de pildă în industria alimentară, a lemnului şi materialelor de construcţie, exprimând rezultatul unui proces de epurare, prin dispariţia unităţilor slabe sau de eliminare a întreprinderilor cu o tehnicitate inferioară.

Tendinţa de concentrare capitalistă a întregii industrii româneşti se desprinde în toată amploarea din evoluţia capitalului societăţilor anonime industriale.

Aceasta este înfăţişată în tablourile de mai jos:

SOCIETĂŢI INDUSTRIALE

I. Participarea în % a capitalului şi altor fonduri, pe grupe

Milioane lei	1924	1928	1932	1936
0— 1	*0,39*	*0,10*	*0,07*	*0,07*
1— 3	*2,2*	*0,87*	*0,59*	*0,67*
3— 5	*2,3*	*0,97*	*0,75*	*0,68*
5— 10	*5,6*	*2,8*	*2,1*	*1,5*
10— 20	*8,9*	*5,1*	*3,5*	*2,7*
20— 50	*14,6*	*9,2*	*7,5*	*6,0*
50— 100	*10,8*	*7,9*	*7,1*	*6,3*
100— 200	*12,4*	*14,7*	*10,9*	*7,8*
200— 500	*6,6*	*11,6*	*14,5*	*16,3*
500— 1000	*29,7*	*22,4*	*17,1*	*9,7*
Peste 1000	*6,6*	*24,3*	*35,8*	*47,9*
	100,0	*100,0*	*100,0*	*100,0*

II. Capitaluri + rezerve + obligaţiuni ale societăţilor anonime industriale, grupate după mărime (milioane lei)

Milioane lei	1924	1928	1932	1936
0— 1	75	48	40	48
1— 3	415	406	339	478
3— 5	448	450	433	489
5— 10	1.080	1.317	1.233	1.099
10— 20	1.702	2.342	1.980	1.957
20— 50	2.803	4.242	4.340	4.294
50— 100	2.075	3.645	4.079	4.463
100— 200	2.376	6.762	5.247	5.633
200— 500	1.270	5.384	8.304	11.691
500—1000	5.705	10.322	9.827	6.978
Peste 1000	1.258	11.200	20.556	34.260
	19.205	46.062	57.379	71.389

www.dacoromanica.ro

III. Numărul întreprinderilor pe grupe de capitaluri + rezerve + obligaţiuni

Milioane lei	1924	1928	1932	1936
0— 1	79	104	532	94
1— 3	243	236	207	275
3— 5	122	128	119	124
5— 10	167	204	181	152
10— 20	132	180	147	146
20— 50	93	138	137	143
50— 100	34	55	63	67
100— 200	19	48	43	40
200— 500	5	17	29	42
500—1000	9	15	15	10
Peste 1000	1	5	9	13
Total	904	1.130	1.482	1.106

Din cel dintâi tablou se desprinde diminuarea continuă a participării capitalului la societăţile cu un capital de până la 200 milioane lei şi creşterea participării capitalului la societăţile cu un capital de peste 200 milioane lei.

Al doilea tablou, oferă o imagine cantitativă a acestei tendinţe. Capitalurile (inclusiv rezerve şi obligaţiuni) societăţilor anonime industriale, între anii 1924—1936, trec la: cele cu capital între 200—500 milioane lei dela 1,3 miliarde la 11,7 miliarde; cel cu capital între 500—1.000 milioane lei dela 5,7 miliarde la 7,0 miliarde lei, iar la cele peste 1 miliard lei, dela 1,3 miliarde la 34,3 miliarde lei.

In sfârşit, din ultimul tablou reiese reducerea numărului societăţilor industriale cu capital mic şi sporirea relativă a numărului celor cu capital mare şi în deosebi a celor cu capital de peste 100 milioane lei.

Gradul de desvoltare capitalistă a industriei se mai oglindeşte în extinderea şi felul forţei motrice.

Tabloul de mai jos arată numărul întreprinderilor industriale şi mărirea forţei motrice, utilizate după felul izvorului de putere (în HP.) pe anii 1929, 1932 şi 1938.

Dela 1929—1938 se constată o majorare a forţei motrice cu 49,9%, care s'a realizat prin majorarea forţei motrice dată de maşinile cu aburi cu 35,6% şi acea dată de motoarele cu explozie internă cu 41,3%; numai la maşinile cu apă forţa motrice este în scădere, datorită încetării funcţionării unui însemnat număr de mori.

www.dacoromanica.ro

Anii	Număr întrepr.	Total HP.	Forță motrică în HP. dată de:			
			Mașini cu aburi	Motoare cu explozie	Mașini cu apă	Motoare electrce cu curent din afară
1929	3.736	497.961	264.319	156.290	29.588	47.564
1932	3.557	514.751	247.508	182.277	23.007	50.959
1938	3.767	746.789	358.448	220.928	27.745	139.668
Majorarea forței motrice în 1938 față de 1929		+ 49,9%	+ 35,6%	+ 41,3%	— 6,2%	+193,6%

Aceste date oglindesc, pe lângă tendința netă de concentrare a industriei, rezultată din constatarea că s'au mărit instalările proprii de forță motrice, și procesul rapid de industrializare care a majorat în acelaș timp, cantitatea de energie electrică, luată dela rețelele uzinelor electrice ale Statului și care a crescut în ultimii 9 ani cu 193,6%.

Procesul de concentrare n'a avut loc însă în acelaș fel în toate ramurile industriale.

Intr'o primă grupare se constată o desvoltare rapidă, evidențiată prin sporirea cererii de forță motrică (între 1929—1938), după cum urmează:

Industria chimică	+ 164,5%
Industria textilă	+ 96,8%
Industria metalurgică	+ 79,4%
Industria hârtiei	+ 78,0%
Industria ceramică	+ 50,9%
Industria electro-mecanică . .	+ 46,9%
Industria sticlăriei	+ 28,6%

In restul industriilor creșterea cererii de forță motrică a fost foarte mică sau chiar redusă:

Industria alimentară +8,4% (cauza încetării de a funcționa a unui număr mare de mori între 1932—37).

Industria materialelor de construcție +6,7% (din cauză că această industrie acoperea deja consumul intern în 1929, cu cea mai mare parte din articolele ce sunt fabricate în această ramură ca ciment, var, ipsos, etc.).

Industria pielăriei —11,2% (cauza eliminării tăbăcăriilor mici, prin concentrarea tăbăcăriilor și introducerea sistemului de tăbăcărie minerală rapidă).

Industria lemnului —13,1% (cauza reducerii producției de cherestea).

www.dacoromanica.ro

Structura calitativă a industriei de prelucrare se oglindeşte în cota parte din venitul naţional reprezentată de valoarea netă a producţiei anuale. De asemeni ponderea specifică a fiecărei grupe de industrie în sistemul industrial este dată de valoarea netă a producţiei respective.

Valoarea brută a producţiei fabricilor nu este concludentă, deoarece cuprinde şi valori care n'au fost creeate de industrie (materii prime, combustibil, etc.), precum şi valori produse de o întreprindere industrială pentru alta (semifabricate). In valoarea brută a fiecărei grupe de industrii în parte fiind cuprinse şi prestaţiuni ale altor întreprinderi, pentru a determina însemnătatea relativă a fiecărei ramuri industriale în parte este necesar a scădea valoarea materiilor prime, combustibilului, uneltelor folosite, materialelor auxiliare, lumină, apă, căldură, întreţinerea şi amortismentul instalaţiilor. Numai restul reprezintă valoarea netă produsă de fiecare grupă de industrie (value added by manufacture, valeur nette de la production).

Pe baza tabelelor din anexa Nr. I_1 întocmite de un grup de experţi [1]) pentru anii caracteristici 1929, 1932 şi 1937, se pot înfăţişa următoarele constatări importante:

1. Valoarea netă a producţiei a scăzut dela 21,1 miliarde lei în 1929, la 11,4 miliarde lei în 1932 — punctul culminant al crizei — pentru a se ridica la 23,1 miliarde lei în 1937.

2. Coeficientul de industrializare al diferitelor ramuri de producţie industrială (raportul dintre valoarea producţiei nete şi brute exprimat în procente) se prezintă astfel:

	1929	1932	1933
Industria ceramică	61	55	64
Industria sticlăriei	61	58	58
Industria materialelor de construcţie	56	42	57
Industria electrotechnică	51	54	59
Industria hârtiei şi artelor grafice	47	45	50
Industria metalurgică	44	43	40
Industria lemnului	41	34	39
Industria chimică	37	34	34
Industria textilă	36	36	28
Industria pielăriei	33	27	20
Industria alimentară	28	27	34
Media	38	34	35

[1]) Ing. N. P. Arcadian, Ing. Nina Nicolescu şi Ing. Liliana Georgescu.

www.dacoromanica.ro

Analizând aceste date constatăm în primul rând că coeficientul de industrializare pentru întreaga industrie se ridică în medie pentru cei trei ani la 36%, ceeace demonstrează că o mare parte din industria manufacturieră nu trece de prima fază de prelucrare. Cel mai mare coeficient de industrializare îl prezintă industria ceramică şi a sticlăriei, cu o medie de 60% şi 59%, iar cel mai mic industria pielăriei şi cea alimentară cu medii de 27% şi 29%. Explicaţia stă în împrejurarea, că în industria ceramică şi sticlăriei se porneşte dela materii brute de o valoare redusă şi se încorporează prin procese complexe de producţie o cantitate însemnată de muncă, care sporeşte valoarea netă.

Dacă celelalte industrii au un coeficient de industrializare scăzut; de pildă industria alimentară, explicaţia este în faptul că ea se opreşte de cele mai multe ori la prima fază de prelucrare, celelalte urmând fie în meserii, fie în industria casnică; iar în industria pielăriei, cu toată tendinţa de integrare din ultimii ani, o mare parte din produse se opesc la prima fază, prelucrarea ulterioară revenind meseriilor. In industria chimică coeficientul mediu de 35 se explică în acelaş fel, deoarece 40% din producţie reprezintă produsul rafinăriilor de petrol, iar din rest 86,7% sunt bunuri de producţie şi numai 13,3% bunuri de consum, care reprezintă un coeficient superior de industrializare. De asemenea, dacă coeficientul de industrializare al industriei metalurgice abia atinge în medie 42, explicaţia este de aceeaşi natură, ca producc cantităţi mari de fontă, oţel şi laminate — în care coeficientul de industrializare e relativ redus — iar unelte, scule, aparate şi maşini, numai într'o proporţie restrânsă.

Firește, însemnătatea industriei în economia naţională îşi află concretizarea în procentul cu care contribue la formarea venitului naţional. Lipsind o evaluare oficială a venitului naţional pe baze ştiinţifice, suntem siliţi a renunţa la această ultimă apreciere a locului ce-l ocupă industria în economia românească.

IV. *Rentabilitatea industriei*

Structura industriei românești, cu caracterul ei concentrat capitalist, cartelizarea şi trustificarea ei şi cu o poziţie de quasimonopol în raport cu piaţa internă, crează prezumţia unei rentabilităţi urcate. Această prezumţie este întărită de atracţia capitalurilor spre această ramură de producţie, atât a capitalurilor străine, cât şi a celor românești.

www.dacoromanica.ro

In deosebi, faţă de disponibilităţile reduse de capitaluri acumulate, în economia românească, repartiţia lor disproporţionată între cele două sectoare de producţie: agricultura şi industria, în favoarea celei din urmă, evidenţiază o rentabilitate superioară a acesteia, căci afluxul de capitaluri într'o ramură de producţie sau alta este determinat de rata profitului.

Examinarea structurii industriei românești a arătat însă că unele industrii suferă de un exces de investiţiuni. Este normal să presupunem în aceste ramuri o rentabilitate scăzută, în comparaţie cu celelalte industrii, care utilizează întreaga lor capacitate de producţie.

Nu se poate aprecia rentabilitatea industriei numai după beneficiul net arătat în bilanţurile anuale. Teoretic raportând beneficiul net la capitalul social, se obţine rentabilitatea întreprinderii. Dacă bilanţul comercial ar fi întocmit după o schemă obligatorie a bilanţului fiscal, rentabilitatea astfel calculată ar fi aproape de realitate.

In situaţiunea dată, tendinţa de evaziune fiscală este atât de însemnată, încât aprecierea rezultatelor financiare ale întreprinderilor industriale exclusiv în funcţiune de cifra beneficiului net din bilanţurile anuale publicate ar duce la concluziuni greşite.

Dacă se concentrează însă din bilanţurile societăţilor industriale capitalul social, investiţiunile, beneficiul net şi rezervele se pot găsi criterii, firește nu pentru a recalcula rentabilitatea diferitelor ramuri de industrii, ci pentru o justă apreciere a rentabilităţii arătate în bilanţuri. Intr'adevăr o rentabilitate redusă în raport cu rezervele şi în deosebi cu amortizările, scoate în evidenţă lipsa de sinceritate a bilanţurilor şi oferă indicaţiuni certe pentru aprecierea rentabilităţii reale.

Aprecierea raporturilor de rentabilitate pe baza metodei analizei bilanţurilor capătă o valoare mai mare, dacă se concentrează datele bilanţurilor pe o serie de ani.

Pentru cercetarea rentabilităţii industriei românești s'au întocmit o serie de tabele, care cuprind datele menţionate mai sus, pentru fiecare ramură de industrie în perioada 1927—1938. Aceste tabele cuprind industria petroliferă, zahărului, metalurgică, textilă, hârtiei, sticlăriei, cimentului şi pielăriei. (Vezi anexele Nr. 1_2).

In *industria petroliferă* rentabilitatea a oscilat în perioada suscitată, între —6% în 1931 şi +24,2% în 1937, rentabilitatea medie în cei 12 ani fiind de 8,4%. Cum în toţi anii procentul amortiză-

www.dacoromanica.ro

rilor față de investiţiuni a fost considerabil, oscilând între minimum 57,7% în 1927 și maximum 78,3% în 1933, este evident că rentabilitatea reală a fost superioară celei din bilanţ.

Dintre industriile de consum, cea mai concentrată este *industria zahărului*. In acelaş timp ea intră în categoria industriilor, în care există o importantă supra-capitalizare, fapt care se vădeşte şi din sporirea considerabilă a investiţiunilor dela 2,0 miliarde lei în 1927 la 3,7 miliarde lei în 1938. Din examinarea bilanţurilor, rezultă că industria zahărului a avut în anii 1932, 1934 şi 1936 pierderi. Rentabilitatea medie în cei 12 ani a fost 2,8%. Amortizările au crescut, în aceeaşi perioadă, vertiginos dela 704 milioane lei la 2.011 milioane lei, sau în procente faţă de investiţiuni dela 36,0% la 54,4%, ceeace indică o rentabilitate reală superioară celei din bilanţ.

Şi în *industria metalurgică*, creşterea investiţiunilor a fost în perioada cercetată vertiginoasă: dela 2,1 miliarde în 1927 la 5,7 miliarde lei în 1938. Dar în această ramură nu se poate vorbi de supra-capitalizare, deoarece capacitatea producţiei a fost departe de a fi în disproporţie cu consumul intern. Rentabilitatea medie a acestei industrii în cei 12 ani a fost 12,5%. Amortizările s'au mărit într'o progresie rapidă, trecând între 1927—1938 dela 497 milioane lei la 2,7 miliarde lei, sau în procente faţă de investiţiuni dela 23,7% la 46,6%. Beneficiul din bilanţ este şi în acest sector inferior celui real.

Dintre industriile de bunuri de consum, *industria textilă* a luat în ultima fază de industrializare un avânt considerabil. Investiţiile au sporit între 1927—1938 dela 918 milioane lei la 1,8 miliarde lei. Rentabilitatea medie în cei 12 ani a fost 7,5%. Cum amortizările au sporit dela 332 milioane lei la 848 milioane sau în procente dela 36,2% la 47,4% ascunderea unei părţi din beneficiu real în bilanţ este evidentă.

O altă ramură de producţie industrială, cu o concentrare însemnată de capital şi cartelizată, este *industria hârtiei*. In perioada cercetată investiţiunile au trecut dela 658 milioane lei la 2,0 miliarde lei, fondurile de amortizare au avut un mers mai rapid dela 221,4 milioane la 1,0 miliarde lei, iar cele de rezervă şi mai accentuat dela 32,4 milioane lei la 218 milioane lei. Rentabilitatea medie în cei 12 ani a fost de 13,2%. Cum procentul amortizărilor din investiţii a sporit în perioada cercetată dela 33,6% la 51,4%, iar procentul amortizărilor plus fondurile de rezervă

www.dacoromanica.ro

din investiţii dela 38,2% la 62,0%, este lesne de întrevăzut, că rentabilitatea contabilă din bilanţ este inferioară celei reale.

O altă ramură de industrie cu o însemnată concentrare de capital şi cartelizată, este industria *sticlăriei*. Intre 1927—1938, investiţiile au sporit dela 198 milioane lei la 416 milioane lei, iar amortizările au urmat un ritm vertiginos dela 68 milioane lei la 290 milioane lei. Rentabilitatea medie în cei 12 ani a fost 6,7%. Cum însă procentul amortizărilor faţă de investiţiuni a trecut dela 34,4% la 69%, beneficiul din bilanţ este mult inferior realităţii.

Şi în *industria cimentului* avem o situaţiune similară: concentrare de capital şi cartelizare. Creşterea investiţiilor între 1927—1938 a fost masivă şi vertiginoasă: dela 596,8 milioane lei la 2 miliarde lei, urmată într'un ritm mai rapid de amortizări, care au trecut dela 213,4 milioane lei la 1,2 miliarde. Rentabilitatea medie în cei 12 ani s'a ridicat la 17,5%. In realitate ea a fost superioară, deoarece în acest interval procentul amortizărilor din investiţiuni a crescut dela 35,7% la 60%.

In *industria pielăriei* concentrarea este în curs. Fabricile cercetate au forma industriei integrate trustificate. Investiţiile între 1927—1938 s'au încincit, trecând dela 53,5 milioane lei la 239,5 milioane lei, iar amortizările s'au înzecit sporind dela 29,4 milioane lei la 130 milioane lei. Rentabilitatea medie în cei 12 ani a fost de 9%. Procentul amortizărilor faţă de investiţii s'a menţinut în tot timpul la un nivel urcat, oscilând între 55% şi 54,3%, indiciu al unei rentabilităţi reale mai ridicate de cât rentabilitatea contabilă.

Din expunerile ce preced, rezultă că chiar dacă se ia în consideraţie rentabilitatea contabilă a societăţilor industriale din ramurile principale, ale căror bilanţuri au fost supuse cercetării în tabelele analizate mai sus, se constată că industria românească a lucrat în condiţiuni de rentabilitate favorabile. Intr'adevăr în cei 12 ani cercetaţi, cele 8 ramuri de industrie au realizat o rentabilitate contabilă medie de 9,70%.

Dacă în afară de consideraţiunea amortizărilor disproporţionate faţă de beneficiile contabile, ţinem seama şi de împrejurarea că în perioada cercetată capitalul social al tuturor societăţilor industriale cercetate — cu excepţia fabricilor de zahăr — a fost considerabil sporit, avem un nou indiciu, că rentabilitatea reală a industriei româneşti a fost mai mare decât rezultă din bilanţurile anuale.

www.dacoromanica.ro

Dacă rata profitului industrial n'ar fi fost ridicată, faţă de penuria de capitaluri disponibile din economia românească, acumularea însemnată care pentru societăţile industriale analizate a oscilat între 50% şi 250% faţă de capitalurile dela începutul perioadei cercetate, nu s'ar fi putut realiza.

5. *Stadiul actual al industrializării*

Stadiul actual al industrializării României se oglindeşte în structura calitativă a industriei de prelucrare.

Structura calitativă a industriei de prelucrare se exprimă, în deosebi, prin raportul dintre industria bunurilor de consum şi industria bunurilor de capital [1]).

Procesul de evoluţie a industrie de prelucrare româneşti a urmat un curs analog cu cel din celelalte ţări. Inainte de 1914, în Vechiul-Regat predominau industriile bunurilor de consum. In afară de producţia petroliferă şi a lemnului, restul bunurilor de capital se importau, sau erau produse în ateliere de meserii. Dintre industriile producătoare de bunuri de consum, cea mai însemnată categorie era grupa alimentară şi unele industrii agricole. Industria textilă, era în majoritate o industrie casnică. In cei douăzeci ani dela războiu, procesul de industrializare a mers paralel Grupa industriei bunurilor de consum s'a completat. Primul impuls de industrializare, dat de noile condiţii geopolitice, a cuprins: industria alimentară, industria pielăriei şi a hârtiei, existente de mai înainte şi care până la 1927, au atins plafonul investiţiilor. Ramura cea din urmă din acest grup a fost industria textilă, care s'a desvoltat, sub toate aspectele, în ultimii zece ani. Simultan, în industria bunurilor de capital, ramurile metalurgică şi chimică au luat un avânt excepţional.

Sporul forţei motrice din ultimii zece ani a fost de 48 mii HP. în grupa industriei bunurilor de consum şi aproape 200 mii HP. în grupa industriei bunurilor de capital.

Redăm mai jos date privind investiţiile şi forţa motrică,

---

[1]) Gruparea industriilor în cele două categorii s'a făcut după metoda stabilită la conferinţa asociaţiilor pentru studiul conjuncturii, care a avut loc în Septemvrie 1938 la Pontigny. In grupul *industriilor bunurilor de capital* s'a trecut:

www.dacoromanica.ro

instalată în anii 1929, anul de maximă activitate înainte de criză, 1932 anul de minimă activitate și 1937 anul de activitate normală:

	1929	1932	1937
Industria bunurilor de capital			
Capital învestit, (mii lei) . . .	18.184.397	18.278.721	23.480.199
Forța motrică H.P.	276.479	287.246	452.870
Industria bunurilor de consum			
Capital învestit, (mii lei) . . .	22.096.435	21.615.699	22.739.565
Forța motrică H.P.	221.412	237.442	289.665

Volumul producției între 1929 și 1937, este redat în următorii indici (1927=100):

	Bunuri de capital	Bunuri de consum
1927	100,0	100,0
1928	108,0	111,2
1929	119,1	107,9
1930	114,8	106,9
1931	115,1	106,7
1932	120,2	87,7
1933	124,0	120,4
1934	144,7	141,3
1935	148,0	131,7
1936	158,4	140,2
1937	157,4	145,0

Din acești indici, se evidențiază în primul rând creșterea aproape continuă și într'un ritm mai accentuat a producției bunurilor de

Industria metalurgică, cu excepția articolelor de menaj;
Industria lemnului, cu excepția mobilelor;
Industria materialelor de construcție;
Industria sticlei, cu excepția produselor turnate sau suflate;
Industria de acumulatori și mașini electrice;
Industria chimică, cu excepția chibriturilor, articolelor cosmetice, produse farmaceutice, săpun și lumânări;
In grupul *industriei bunurilor de consum* s'a trecut:
a) *Bunuri durabile:*
Industria mobilelor de lemn și metal;
Industria diferitelor articole casnice din metal;
Industria de produse casnice din sticlă;

www.dacoromanica.ro

capital, în comparaţie cu creşterea neregulată şi într'un ritm mai lent a producţiei bunurilor de consum. Maximul de scădere a acesteia din urmă este atins în 1932, când volumul produs se reduce cu 18,2% faţă de anul precedent. In industria bunurilor de capital, avem o singură scădere de 3,3% în 1930, faţă de anul precedent şi în schimb o creştere uşoară chiar în anii de criză 1931 şi 1932. In 1934, creşterea volumului producţiei este aceeaşi (17% în ambele ramuri de producţie). In 1935, se constată însă o schimbare de tendinţă în sensul creşterii mai repezi a volumului producţiei bunurilor de capital, explicabilă ca urmare a exportului de petrol şi lemn şi a valului construcţiilor, dar mai ales a comenzilor de Stat, tendinţă întărită în anii următori, sub impulsiunea comenzilor de armament şi muniţiuni.

Pentru a determina stadiul actual al industrializării, vom stabili raportul dintre industria bunurilor de consum şi industria bunurilor de capital. In acest scop, folosim criteriile recomandate pentru a face posibilă fixarea locului ocupat de industria românească în comparaţie cu celelalte ţări: valoarea netă creată de fiecare grup şi numărul salariaţilor ocupaţi.

In tabloul A se stabileşte primul raport, iar în tabloul B, raportul secund.

Din tabloul A rezultă că, considerându-se valoarea creată de industrie, raportul dintre industria bunurilor de consum şi industria bunurilor de capital, se prezintă în modul următor:

	1929	1932	1937
Industria bunurilor de consum	*52,0*	*58,2*	*52,4*
Industria bunurilor de capital	*48,0*	*41,8*	*47,6*
	100,0	*100,0*	*100,0*

Articole electrotechnice (becuri, aparate de radio, diferite aparate electrice pentru uzul casnic);
Industria ceramică;
b) *Bunuri de consum curent:*
Industria alimentară;
Industria pielăriei;
Industria hârtiei;
Industria textilă;
Industria chimică: chibrituri, produse cosmetice, săpun şi lumânări produse farmaceutice;

www.dacoromanica.ro

RAPORTUL DINTRE INDUSTRIILE BUNU
A) *După va*

Ramuri de industrie	V a M i i	
	1929	%
I. *Industria bunurilor de consum*		
Industria alimentară	4.423.308	*20,9*
Industria textilă	3.080.298	*14,6*
Industria hârtiei	1.159.788	*5,5*
Industria chimică	679.867	*3,3*
Industria mobilelor de lemn și metal	193.275	*0,9*
Industria pielăriei	877.064	*4,1*
Industria produselor casnice din sticlă	303.505	*1,5*
Industria articolelor casnice din metal	126.087	*0,7*
Industria ceramică	64.323	*0,3*
Industria articolelor electrotehnice	50.152	*0,2*
Total I	10.957.667	*52,0*
II. *Industria bunurilor de producție*		
Industria metalurgică	3.585.359	*17,0*
Industria chimică	3.479.877	*16,5*
Industria lemnului	2.049.590	*9,7*
Industria materialelor de construcție	883.897	*4,1*
Industria sticlăriei	65.789	*0,4*
Industria de acumulatori și mașini electrice	58.775	*0,3*
Total II	10.123.287	*48,0*
Industria bunurilor de consum	10.957.667	*52*
Industria bunurilor de producție	10.123.287	*48*
Total I și II	21.080.954	*100,0*

Iar din tabloul B rezultă că, considerându-se numărul personalului angajat, același raport se prezintă astfel:

	1929	1932	1937
Industria bunurilor de consum	*45,2*	*53,3*	*52,6*
Industria bunurilor de capital	*54,7*	*46,7*	*47,4*
	100,0	*100,0*	*100,0*

www.dacoromanica.ro

RILOR DE CONSUM ŞI DE PRODUCŢIE [1])
loarea creată

loarea creată de lei				Observaţii
1932	%	1937	%	
2.358.477	20,7	4.507.062	19,5	
2.244.599	19,7	4.103.324	17,9	
841.800	7,4	1.602.199	6,9	
502.457	4,3	537.498	2,3	Cuprinde produse farmac. şi cosmetice, săpun, chibrituri.
45.174	0,4	96.479	0,4	
415.510	3,7	575.292	2,6	
155.077	1,3	329.752	1,4	
40.787	0,3	103.338	0,4	
22.750	0,2	72.375	0,3	
24.813	0,2	162.515	0,7	
6.651.446	58,2	12.089.834	52,4	
1.858.626	16,2	4.104.875	17,8	Fără articole casnice şi mobile de fier.
2.036.321	17,8	4.525.693	19,6	Fără produse cosmeticeşi farm. chibrituri şi săpunuri.
482.858	4,2	1.323.553	5,7	Fără mobile.
370.035	3,3	940.743	4,0	
8.766	0,1	16.663	0,1	Fără produse de sticlă pentru uzul casnic.
28.664	0,2	87.148	0,4	
4.785.270	41,8	10.998.675	47,6	
6.651.446	58,2	12.089.834	52,4	
4.785.270	41,8	10.998.675	47,6	
11.436.716	100,0	23.088.509	100,0	

După cum se poate uşor vedea între cele două genuri de rapoarte, este un paralelism aproape complet, care ajunge la identitate în 1937.

Pentru a nu complica în mod inutil înterpretarea acestor cifre ne vom referi la primul raport, care exprimând relaţiunile date de valoarea creată de cele două grupe principale de industrie, oferă o indicaţie mai exactă asupra stadiului procesului de industrializare.

[1]) Tablou întocmit după indicaţiile autorului, de Ing. Liliana Georgescu.

www.dacoromanica.ro

RAPORTUL DINTRE INDUSTRIILE
ŞI DE PRO
B) *După numă*

Ramuri de industrie	Angajaţi	
	1929	%
I. *Industria bunurilor de consum*		
Industria alimentară	20.789	*11,7*
Industria textilă	32.364	*18,3*
Industria hârtiei	9.095	*5,1*
Industria chimică	2.225	*1,2*
Industria mobilelor de lemn şi metal	2.998	*1,8*
Industria pielăriei	6.894	*3,9*
Industria produselor din sticlă casnice	3.372	*0,2*
Industria articolelor din metal casnice	1.021	*0,7*
Industria ceramică	754	*0,4*
Industria articolelor electrotechnice	374	*0,2*
Total I	79.896	*45,2*
II. *Industria bunurilor de producţie*		
Industria metalurgică	34.470	*19,5*
Industria chimică	13.929	*7,9*
Industria lemnului	35.214	*19,9*
Industria materialelor de construcţie	12.776	*7,2*
Industria sticlei	322	*0,2*
Industria de acumulatori şi maşini electrice	282	*0,1*
Total II	96.985	*54,8*
Industria bunurilor de consum	79.896	*45,2*
Industria bunurilor de producţie	96.985	*54,8*
Total I şi II	176.871	*100,0*

Ce semnificaţie are acest raport?

Cercetarea structurii economiilor diferitelor ţări îngădue a se stabili în evoluţia dela industria bunurilor de consum la industria bunurilor de capital, trei stadii: [1])

Stadiul 1. Precăderea industriei bunurilor de consum.

Stadiul 2. Creşterea relativă a industriei bunurilor de capital.

Stadiul 3. Echilibru între industria bunurilor de consum şi a bunurilor de capital (cu tendinţă de precădere a celei din urmă).

[1]) W. Hofmann: *op. cit.*, p. 95 şi urm.

www.dacoromanica.ro

BUNURILOR DE CONSUM
DUCȚIE [1])
rul angajaților

în industrie				Observații
1932	%	1937	%	
16.725	*12,6*	28.927	*11,7*	
34.533	*26,0*	64.742	*26,3*	
7.388	*5,5*	12.447	*5,2*	
1.193	*0,9*	1.923	*0,8*	Cuprinde produse farmac. și cosmetice, săpun, chibrituri.
1.481	*1,1*	2.195	*0,9*	
5.750	*4,3*	10.159	*4,1*	
2.451	*1,7*	5.273	*2,2*	
753	*0,5*	881	*0,3*	
620	*0,5*	1.422	*0,7*	
217	*0,2*	1.094	*0,4*	
71.111	*53,3*	129.363	*52,6*	
25.599	*17,0*	43.119	*17,6*	Fără articole casnice și mobile de fier.
10.029	*7,5*	20.645	*8,5*	Fără produse cosmetice și farm. chibrituri și săpunuri.
20.486	*15,3*	37.316	*15,3*	Fără mobile.
8.884	*6,6*	14.660	*5,7*	
183	*0,1*	338	*0,1*	Fără produse de sticlă pentru uzul casnic.
218	*0,2*	597	*0,2*	
62.399	*46,7*	116.675	*47,4*	
71.111	*53,3*	129.363	*52,6*	
62.399	*46,7*	116.675	*47,4*	
133.510	*100,0*	246.038	*100,0*	

Analiza, pe scara mondială, a procesului de industrializare, confirmă teza mișcării în sens contrar a celor două grupe de industrii:

Importanța, la început, mare a industriei bunurilor de consum scade în cursul evoluțiunii în favoarea industriei bunurilor de capital.

Acest proces se poate înfățișa schematic în modul următor [2]):

[1]) Tablou întocmit după indicațiile autorului, de Ing. Liliana Georgescu.
[2]) *W. Hofmann, op. cit.* p. 125.

www.dacoromanica.ro

	Stadiul 1	Stadiul 2	Stadiul 3
Industria bunurilor de consum	83	66	50
Industria bunurilor de capital	17	34	50
	100	100	100

In ultimul stadiu, se află azi în genere ţări industrializate, în prima şi secunda perioadă de industrializare; în stadiul al doilea se află şi ţări din perioada treia şi a patra de industrializare. Primul stadiu cuprinde aproape pe toate celelalte ţări de pe glob.

In lumina acestor consideraţiuni, plasarea României aproape de ultimul stadiu al procesului de industrializare, apare dela prima vedere ca un fapt surprinzător.

Este de presupus că anume factori speciali au determinat accelerarea creşterii însemnătăţii grupului industriei de capital, sau şi a decăderii grupului industriei de consum faţă de întreaga industrie. Pentru a lămuri acest fenomen specific se impune o cercetare a condiţiilor în care a apărut.

Factorul decisiv care a determinat grăbirea procesului de industrializare, a fost însemnătatea deosebită, în exportul românesc, a două produse care fac obiectul industriei bunurilor de capital: produsele petrolifere şi lemnoase. Din tabloul A, rezultă că, cota valorii creată de industria chimică (în care distileriile de ţiţeiu reprezintă un cocficient foarte mare) a crescut între 1929—1937 dela 16,5% la 19,6%; în schimb, cea relativă a industriei lemnului a scăzut dela 9,7% la 5,7%. In ce priveşte însemnătatea exportului de produse petrolifere, trebue să subliniem însă tendinţa de scădere (1937 cantitatea exportată fiind numai 5.499 mii tone faţă de 6881 tone exportate în 1936), care, dată fiind reducerea continuă a producţiei de petrol brut, este probabil că va continua, micşorând astfel coeficientul ei de importanţă.

Cu toate că, în ultimii ani, s'a întregit echiparea tehnică a unor serii de industrii chimice (sodă, acid sulfuric, cloruri, hidrogen de aerostaţie, acetona, alcoolul metilic, eter, clorura de potasiu, acid azotic, îngrăşăminte, etc.) şi s'a completat utilajul, ce lipsea la altele (fabrici de produse plastice, silicat şi bicarbonat de sodiu, articole cosmetice, acid azotic, culori organice, negru de sulf, ultramarin, amoniac sintetic, alaun potasic şi cromic, sulfat şi clorat de zinc, etc.) este îndoielnic dacă sporul valorii nete creată de acestea va compensa golul ce-l va lăsa scăderea valorii nete

www.dacoromanica.ro

produse de rafinăriile de petrol. Aceeaşi urmare o va avea descreşterea cotei industriei lemnului.

Primul loc însă, între industriile bunurilor de capital, îl ocupă industria metalurgică. Aceasta a contribuit cu o cotă, care a crescut dela 1929—1937 dela 17% la 17,8%. Dar sporul de numai 0,8% în timp de 9 ani este neînsemnat şi numai dacă ar fi susceptibil de o creştere sensibilă ar putea compensa scăderea prevăzută a cotelor celorlalte două ramuri de industrie, care au determinat ridicarea vertiginoasă în rang a industriei bunurilor de capital.

Cercetarea condiţiilor de desvoltare a industriei metalurgice [1]), va lămuri această problemă. Fazele de evoluţie ale acestei industrii se pot rezuma astfel:

Intre 1924—1927 asistăm la o concentrare, evidenţiată de reducerea numărului fabricilor, sporirea capitalului (dela 2,7 miliarde la 8,0 miliarde), a forţei motrice (dela 73 mii la 148 mii HP.) şi dublarea valorii produse (dela 4,1 miliarde la 10,5 miliarde lei).

Intre 1927—1929, volumul producţiei se menţine cam la acelaş nivel, dar valoarea producţiei creşte datorită sporirii cu 10—15% a preţurilor.

In 1930 şi 1931, consumul intern şi preţurile scăzând brusc, volumul producţiei se reduce, în deosebi în ramurile care fabrică articole pentru piaţă. Numai valul construcţiilor menţine producţia. Totuşi, în 1933 valoarea producţiei metalurgice scade la aproape jumătate din producţia anilor 1927—1929, iar importul se reduce în proporţie şi mai mare (dela 11,6 miliarde lei în 1929 la 3,5 miliarde lei în 1932).

In perioada următoare (1933—1938), industria metalurgică se desvoltă la adăpostul protecţiei sporite în urma restricţiilor comerciale şi valutare. Se fabrică în ţară o serie de produse metalurgice noi (tablă ondulată, sârmă pentru parchete, cabluri izolatoare, fer laminat la rece) şi se intensifică producţia altora (tablă cositorită, radiatoare şi cazane pentru calorifere, armături de oţel).

Cu începere din 1933, producţia creşte continuu. Intre 1933—1934, pe baza instalaţiilor existente, se intensifică producţia de articole finite. Din anul 1935, industria metalurgică ia un avânt nou datorită începutului de redresare economică din 1933—1934, dar, îndeosebi, comenzilor căilor ferate (în creştere cu 1—2 miliarde lei, faţă de anii precedenţi) precum şi lucrărilor pentru apărarea ţării.

---

[1]) «Conjunctura economiei româneşti», An. III, Nr. 4.

www.dacoromanica.ro

Consumul privat nu s'a mărit însă. Cu excepţia oţelului, pentru toate celelalte produse, dacă la volumul producţiei adăugăm şi pe cel al importului, constatăm că consumul nu a depăşit până în 1935 nivelul din 1929. Prin urmare, dacă în acest interval piaţa internă s'a lărgit în folosul industriei naţionale, drept urmare a regimului de restricţie, creşterea producţiei interne s'a făcut şi în acest domeniu în dauna importului.

După 1935, constatăm o mărire a investiţiilor şi a producţiei, determinată de nevoia de a satisface comenzi de stat excepţionale. Sporul de investiţie se reflectează în creşterea cu 82,7% a importului de maşini şi aparate în 1937 faţă de 1936. Acest spor de investiţii s'a făcut însă mai ales pentru fabricarea de armament şi muniţiuni.

Ceeace caracterizează desvoltarea din ultimii ani, este schimbarea structurii industriei metalurgice. Caracteristica acestei industrii, este preponderenţa producţiei de materii prime şi semifabricate: fontă, oţel, laminate, faţă de producţia de articole finite. Dar în timp ce până la 1936 se înregistrau sporuri în producţia industriei siderurgice, în anii 1936 şi 1937, este mai însemnată creşterea de producţie la produsele finite, decât la materii prime şi semifabricate. Astfel, în 1937 faţă de 1929, laminatele cresc cu 35,5%, piesele de fontă şi oţel cu 45,5%, iar uneltele, aparatele şi maşinile cu 64,1%.

Nici această modificare a structurii industriei metalurgice nu se datoreşte însă unei desvoltări a pieţii interne, ci comenzilor de stat. Intr'adevăr, în ramurile preponderente pentru piaţa internă: industria cuielor, articolelor de menaj şi mobilelor de metal, creşterea producţiei este numai de 27,1%, deci sub aceea a laminatelor. Totdeodată, producţia de articole pentru construcţii metalice, a scăzut cu 26,1%, deoarece ramurile de industrii respective lucrând în deosebi pentru industria petroliferă, nu au avut comenzi suficiente în ultimii trei ani, datorită ritmului descendent al acesteia.

Numai prin faptul că piaţa internă (articole de comerţ inclusiv cele pentru industria petroliferă) nu reprezintă decât 30% din consumul metalurgic, restul de 70% fiind consum de Stat, industria metalurgică a continuat să aibă un volum mare de producţie şi în 1938.

In rezumat, în actualele condiţiuni, desvoltarea industriei metalurgice, este mai ales în funcţiune de comenzile de Stat.

www.dacoromanica.ro

In 1938, ea a avut o situaţie excepţională, lucrând cu mai multe echipe şi cu un număr sporit de lucrători. Industria siderurgică s'a bucurat de o conjunctură excepţională, sporindu-şi instalaţiile pentru producţia de fontă şi oţel.

Industria care lucrează pentru comerţ şi-a continuat mersul, cu toată stagnaţia construcţiilor particulare, compensată în parte de construcţiile de stat. Producţia de fier beton a scăzut numai cu 1,9%, dar stocurile au crescut cu 87,7% faţă de anul trecut. Dar în industria uneltelor şi maşinilor agricole, producţia a scăzut ca şi în ramurile care lucrează pentru industria petroliferă.

In sfârşit, menţionăm că importul de produse metalurgice este încă desvoltat, datorită varietăţii produselor cerute de piaţă şi îngustimii pieţii, ceeace face imposibilă pentru industria internă producţia articolelor mai puţin curente [1]).

[1]) In tablourile ce urmează, întocmite de Ing. Nina Nicolescu, redăm producţia, importul şi consumul de produse metalurgice în 1937:

I. *Produse pentru care producţia internă acoperă aproape tot consumul intern.* Se importă cantităţi reduse de articole din materialele de calitate specială sau articole de un anumit brevet:

	1937		
	Producţie	Import	Prod. % din consum
	tone		
Piese forjate	27.507	6.766	*80,0*
Piese turnate din fontă şi oţel	41.859	1.922	*95,5*
Construcţii metalice	19.048	1.627	*94,8*
Sârme, cuie şi articole sârmă .	32.004	1.370	*96,7*
Şuruburi, butoaie	6.191	320	*95,0*
Articole de menaj, ambalaj metalic	8.132	209	*97,5*
Mobile de metal şi lăcătuşerie	3.757	478	*89,0*
Vagoane şi locomotive	6.161	209	*98,6*

2. *Produse pentru care producţia internă acoperă mai mult de 75% din consum*, importul reprezentând totuşi cantităţi destul de însemnante. Produsele importate sunt în general produse de calitate şi dimensiuni speciale:

	1937		
	Producţie	Import	Prod. % din consum
	tone		
Fontă	126.714	8.577	*93,5*
Oţel	241.940	76.263	*76,0*
Laminate	260.153	15.693	*94,2*

www.dacoromanica.ro

Analiza structurii industriilor de consum va întregi lămurirea problemei. Intre industriile din această grupă un rol preponderent are industria alimentară, care participă în 1937 cu o cotă de 19,5% la valoarea creată, fiind urmată de industria textilă, cu o cotă de 17,9%.

Industria alimentară se află în declin. Cota de participare la valoarea creată a scăzut dela 29% în 1929 la 19,5% în 1937. Capitalul investit s'a mişcorat dela 11.8 miliarde lei în 1927 la 10,8 miliarde lei în 1938, forţa motrică a crescut puţin dela 125,3 mii HP. în 1927 la 137,0 mii în 1938, iar valoarea producţiei brute a scăzut dela 17,5 miliarde lei la 15,6 miliarde lei.

Capacitatea actuală de producţie depăşeşte în unele ramuri nevoile consumului intern. Vom ilustra această constatare cu o serie de exemple:

Capacitatea de producţie a morilor este de 1 milion vagoane anual. Fiind cu mult superioară consumului intern şi posibilităţilor de export de făină, morile şi-au asociat şi alte producţiuni [1]).

3. *Produse pentru care producţia internă nu poate acoperi decât în restrânsă măsură consumul:*

	1937		
	Producţie	Import	Prod. % din consum
	tone		
Unelte şi scule	8.081	11.489	*41,0*
Aparate şi maşini	5.089	32.640	*13,4*
Metale laminate	1.889	1.753	*53,2*
Lucrări diferite din metale . .	2.064	3.799	*40,1*
Produse electrotechnice	2.962	10.585	*21,9*
Tuburi trase: In 1938 a intrat în funcţiune o fabrică de ţevi laminate care va acoperi 80% din nevoile ţării de astfel de ţevi.		50.812	—
Automobile	1.320	9.432	*12,2*

[1]) *Morile mici:* uleiuri vegetale, decorticarea orzului şi mazării, transformarea grâului în griş şi uruiala porumbului. Unele au instalaţii pentru dărăcitul lânei.

Morile mijlocii: Fabricarea de produse secundare, fabricarea de alcool; furnizarea de curent electric, maşini de tricotat, războaie de ţesut, vopsitorii şi albituri.

Morile mari: instalaţii de fabricat paste alimentare şi brutării mecanice.

www.dacoromanica.ro

Fabricile de spirt posedă o capacitate de producţie de 1,5 milioane hl. Producţia maximă a fost în 1925 de 623,1 mii hl, iar producţia minimă în 1931 de 30,1 mii hl. In 1938 producţia a fost 194,8 mii hl.

Fabricile de bere au o capacitate de producţie de 2,2 milioane hl. Producţia maximă a fost în 1927 de 1,1 milioane hl, iar producţia minimă în 1931 de 547,6 mii hl., deci oscilează între 25—50% din capacitatea de producţie.

Fabricile de zahăr au o capacitate de prelucrare de 150 mii vagoane sfeclă sau 23 mii vagoane zahăr. Producţia maximă a fost în 1930—31 de 16,4 mii vagoane. Numai în anul 1938 producţia se apropie de cifra din 1930—31 (15,6 mii vagoane).

Consumul mediu anual se ridică la 9 mii vagoane. Fabricile folosesc 40% din capacitatea de producţie.

Fabricile de uleiuri vegetale au o capacitate de producţie între 6—7 mii vagoane. In 1937 n'au putut utiliza decât 58—60% din capacitatea de producţie.

Fabricile de decorticat cereale au o capacitate de producţie de 40 mii vagoane. Producţia maximă nu s'a ridicat decât la 5,5 mii vagoane. In 1937 au utilizat 10% din capacitatea producţiei.

Fabricile de surogat de cafea au o capacitate de producţie de 7 mii tone anual, din care nu utilizează decât 30%.

Din aceste date rezultă că cele mai însemnate ramuri din industria alimentară utilizează numai o parte restrânsă din capacitatea de producţie, ceeace oglindeşte un consum intern redus, corespunzând unei puteri de cumpărare scăzută a maselor consumatoare.

De bună seamă trebue să avem în vedere că dacă cota cu care participă industria alimentară la valoarea creată de industrie, nu este mai ridicată, explicaţia este în parte în împrejurarea că o cantitate însemnată de alimente este fabricată de întreprinderile industriale mici, neînregistrate în statistică, sau sunt produse în exploatări agricole (brutării manuale, fabrici primitive de uleiuri vegetale, conserve, ghiaţă artificială, băuturi spirtoase ca vin, ţuică, rachiu, etc.).

A doua ramură din grupa industriilor bunurilor de consum este industria textilă. Cota cu care participă la valoarea creată de industrie, a sporit între 1929 — 1937 dela 14,6% la 17,9%.

www.dacoromanica.ro

Evoluţia acestei industrii este concretizată în datele următoare:

Anii	Capital învestit mil. lei	Forţa motrică	Personal	Valoarea producţiei mil. lei	Valoarea importului mil. lei
1922	2.080	16.799	15.205	2.958	5.037
1927	5.023	34.964	37.002	8.633	13.775
1937	6.980	66.655	70.450	14.227	5.883
1938	8.230	79.561	74.077	14.691	3.795

Creşterea valorii nete între 1922—1937 dela 1,1 la 3,9 miliarde lei, sintetizează progresul rapid al acestei industrii.

In desvoltarea acestei industrii deosebim două faze: prima este reprezentată de industrializarea în grupul produselor finite şi secunda de producerea firului, adică industrializarea dela fir la ţesătură. Până în 1931, în afară de firele de lână dărăcite, producţia celorlalte fire era aproape inexistentă.

Investiţiile au sporit, determinând creşterea an de an a producţiei şi înlocuind succesiv importul de mărfuri fabricate, prin semifabricate şi în cele din urmă prin materii prime [1]).

Consumul intern de produse textile maxim a fost în 1927, când s'a cifrat la 22,4 miliarde lei. Acest punct n'a fost ajuns nici până în 1937, când s'a cifrat la 20,1 miliarde lei. (In 1938 consumul a scăzut la 18,5 miliarde lei). In schimb, pe când în 1927, valoarea importului era de 13,8 miliarde lei şi a producţiei interne de 8,6 miliarde lei, în Ianuarie 1939 poziţiile s'au răsturnat, valoarea importului scăzând la 3,8 miliarde lei, pe când a producţiei interne rîdicându-se la 14,7 miliarde lei.

In anii de criză (1928—32), industria textilă a avut un mers ascendent, investiţiile au sporit şi producţia s'a urcat. In acest timp, s'a operat un proces de concentrare, prin desfiinţarea micilor ţesătorii (cu 1—5 războaie), care n'au putut rezista. De asemenea, valoarea producţiei s'a micşorat, datorită scăderii continue a preţurilor.

In ultima fază 1932—1938, s'au produs următoarele modificări:

[1]) In tabloul din pagina următoare se poate urmări variaţia importului de textile dela 1920—1938.

www.dacoromanica.ro

Anii	Valoarea importului de textile (milioane lei)			
	Lână	Mătase	Textile vegetale	Valoarea totală a importului
1920	704	194	2.908	3.808
1921	1.293	315	3.941	5.549
1922	879	170	3.988	5.037
1923	2.097	763	3.724	8.584
1924	2.606	1.175	8.537	12.318
1925	2.109	655	9.915	12.679
1926	2.705	687	9.600	12.992
1927	3.589	112	10.074	13.775
1928	2.980	128	8.622	11.730
1929	2.067	165	7.639	9.871
1930	1.309	87	4.679	9.075
1931	853	70	4.662	5.585
1932	708	55	3.950	4.713
1933	1.014	69	2.905	4.988
1934	1.124	79	3.717	4.920
1935	662	32	3.715	3.409
1936	730	47	3.118	3.492
1937	1.245	62	4.576	5.883
1938	882	65	2.848	3.795

Structura importului de textile s'a schimbat profund: importul de materii prime s'a dublat, iar importul de fire a continuat să crească uşor.

In ultimii ani (1936 şi 1937) s'au făcut investiţiuni însemnate în ramura semifabricatelor, înzestrându-se filaturile, care astăzi se află în faza de funcţionare normală şi sunt capabile să producă până la acoperirea consumului intern, cu excepţia filaturilor de bumbac şi a filaturilor de in.

Astăzi, cele mai multe ţesătorii posedă secţiuni de tors şi prelucrează firele, luând astfel forma de industrii integrate vertical, executând toate operaţiunile dela materia primă la ţesătură. Altele au caracterul de industrii integrate orizontal, specializate fie în toarcerea firului, fie în ţesutul acestuia.

Este de remarcat, că cu toată politica de încurajare din ultimii ani, singurele ramuri de producţie în care industria textilă este încă la începuturile ei, este industrializarea cânepei, inului şi mătăsii naturale.

www.dacoromanica.ro

In genere, comprimarea an de an a importului de produse finite, prin sistemul contingentării, a determinat o mărire continuă a producţiei interne. Indicele de producţie (1928=100) a sporit între 1931 şi 1938 dela 121,0 la 204,3, scăzând în 1938 la 170,9. Numărul lucrătorilor s'a dublat (dela 30.943 la 67.968), iar valoarea producţiei s'a întreit (dela 5,8 miliarde lei la 14,7 miliarde lei).

Cu toate aceste eforturi şi progrese, trebue să se observe că industrializarea în domeniul textilelor n'a corespuns unei extensiuni a pieţii interne, ci s'a făcut în dauna importului.

O altă industrie însemnată din această grupă, caracteristică prin evoluţia ei, este *industria pielăriei*. Cota de participare la valoarea creată de industrie a scăzut între 1929 şi 1937 dela 4,1% la 2,6%, iar în valori absolute dela 877 mil. lei la 575 mil. lei. Importanţa acestei industrii reiese din faptul că împreună cu cea textilă formează industria îmbrăcămintei. Considerându-se ambele ramuri ale acesteia, constatăm că în 1937 contribue cu 20,5% la valoarea creată de industrii, ocupând locul prim, înaintea industriei alimentare.

Evoluţia industriei pielăriei este redată de datele următoare:

	Capital învestit mil. lei	Forţă motrice HP.	Personal	Valoarea producţiei mil. lei
1922	1.294	9.743	8.916	1.434
1927	1.641	13.237	10.080	3.199
1937	938	12.573	11.959	2.770
1938	1.025	13.415	13.366	3.437

Din aceste date rezultă că industria pielăriei a avut un mers ascendent până în 1927.

In perioada următoare, între 1927—1931, structura organică a tăbăcăriilor se schimbă, prin introducerea sistemului de tăbăcărie rapidă, trecând astfel dela industria manufacturieră la industria mecanizată. Drept urmare, în faţa concurenţei marilor întreprinderi, majoritatea tăbăcăriilor mici s'au desfiinţat sau sunt pe cale de dispariţie. Aceasta reiese clar din scăderea impresionantă între 1926—1931 a numărului întreprinderilor cu 138, a forţei motrice cu 1.686 HP., a capitalului învestit cu circa 400 milioane lei şi a numărului lucrătorilor dela 8.263 la 4.960. Intre 1931—1938

www.dacoromanica.ro

se observă o creştere a forţei motrice dela 12,2 mii HP. la 13.4 mii HP. şi a numărului lucrătorilor dela 4.160 la 10.963.

In această ultimă perioadă, prin introducerea sistemului mineral rapid şi a încălţămintei confecţionate mecanic de către marile fabrici, producţia a fost sporită, în deosebi la articolele mai fine (piei de box, chevrau), determinând o scădere a importului. Toate necesităţile de talpă, box, chevraux, meşină, încălţăminte şi marochinărie sunt acoperite de producţia internă.

Marile fabrici sunt industrii integrate vertical, executând pe lângă tăbăcirea pieilor şi transformarea lor în încălţăminte, marochinărie, obiecte de voiaj, curele, etc.

Repartizând întreprinderile de tăbăcărie după capacitatea de producţie, constatăm următoarele:

	Capacitatea de producţie în piei groase	% din total
Intreprinderi mari (peste 600 tone capacitate anuală)	8.500 tone	*40*
Intreprinderi mijlocii (100—400 tone capacitate anuală)	10.300 »	*48*
Intreprinderi mici (sub 100 tone) . .	8.500 »	*12*

Din aceste date reiese poziţia de quasi-monopol a marilor întreprinderi, care prin concurenţa lor tind a elimina complet pe cele mici. Acest proces a mers atât de rapid, încât producţia de talpă şi toval este în descreştere, cu circa 10% din cauză că actualele tăbăcării nu pot acoperi integral golul lăsat pe piaţă de tăbăcăriile mici dispărute. Faptul a provocat o urcare simţitoare a preţurilor.

In ce priveşte încălţămintea, capacitatea de producţie mecanizată este de 5,3 milioane perechi anual, iar producţia variază între 2—2,5 milioane perechi pe an, consumul intern fiind acoperit în largă măsură de atelierele de meseriaşi.

Dintre celelalte industrii de bunuri de consum, numai industria hârtiei şi a artelor grafice ocupă un loc însemnat, contribuind în anii 1929 şi 1937 la valoarea creată de industrie, cu 5,5% respectiv 6,9% şi industria chimică (farmaceutică şi cosmetică, săpun şi lumânări şi chibrituri) ale cărei cote corelative sunt 3,3% respectiv

www.dacoromanica.ro

2,3%. Restul ramurilor de industrii de bunuri de consum: industria mobilelor, produselor de sticlă, articolelor de menaj, ceramică şi articolelor electrotehnice ocupă un loc secundar.

Din analiza structurii industriei bunurilor de consum, se desprinde uşor constatarea că, dacă cota ei de participare la valoarea creată de întreaga industrie românească este aproape egală cu aceea a industriei bunurilor de capital, acest fapt este în primul rând o rezultantă a îngustimii pieţei interne. Supra-învestiţiunile constatate în numeroase ramuri de producţie oglindesc aceasta cu o claritate desăvârşită.

O confirmare în plus ne-o dă împrejurarea că la articolele importante, nu numai că consumul nu s'a desvoltat, dar nici n'a atins până acum nivelul din 1927.

In sfârşit, faptul relevat mai înainte, că pentru numeroase bunuri de consum, nevoile sunt acoperite de producţia meseriilor, industriei casnice şi a unor industrii agricole anexe, neînregistrate în statistica industriei mari de transformare, întăreşte concluzia că raportul aproape de 1:1 dintre cele două grupe de industrii, nu poate fi interpretat ca o dovadă că România s'ar afla în ultimul stadiu de industrializare.

Istoria industrializării omenirii ne arată că în asemenea situaţiuni se află în genere numai acele state, care au intrat în procesul de industrializare în faza întâia şi a doua, deci între anii 1770 şi 1860 [1]).

Paralelele istorice dintre diferitele ţări dovedesc apoi că trecerea în al doilea stadiu, caracterizat prin creşterea relativă a industriei bunurilor de capital, este pregătită de faza întâia, care creează bazele. Procesul de producţie se desăvârşeşte printr'o continuă creştere a diviziunii muncii şi cu cât cuprinde un număr mai mare de oameni, cu atât mai mare şi mai capabilă de a cumpăra este şi cererea de bunuri de consum. Creşterea nevoilor determină o mărire a industriei bunurilor de capital, care fabrică instrumente de producţie.

De bună seamă, în anume condiţiuni excepţionale, acest proces poate fi accelerat, ca în cazul Statelor-Unite. Acolo procesul de industrializare a fost echivalent cu o adevărată descoperire industrială a ţării, prin resursele bogate de materii prime şi

---

[1]) W. Hofmann: *op. cit.*, p. 117 şi urm.

www.dacoromanica.ro

combustibil şi prin extensiunea pieţii, în deosebi prin desvoltarea industriilor bunurilor de capital, determinată nu atât de populaţia numeroasă, cât mai ales de o agricultură foarte avansată, lucrând pentru export, de o exploatare minieră intensivă şi un comerţ intens, sprijinit pe un sistem complet de transporturi şi comunicaţii.

Nu este însă acesta cazul României, unde cu toate condiţiile naturale favorabile, agricultura se află încă într'o fază extensivă, exploatarea subsolului şi a pădurilor au format obiectul unor exploatări neraţionale şi astăzi se află într'o criză structurală, organizarea drumurilor şi transporturilor nu este încă completă, comerţul este relativ restrâns şi în deosebi schimburile dintre sat şi oraş sunt foarte reduse.

Analiza structurală a celor două grupe de industrii a învederat că în realitate, raportul de 1:1 dintre industria bunurilor de capital şi industria bunurilor de consum este rezultanta unor factori specifici evoluţiei economiei româneşti.

Ascensiunea considerabilă a industriei bunurilor de capital, departe de a fi fost corolarul unei desvoltări precedente normale a industriei bunurilor de consum, a fost determinată de participarea covârşitoare a lemnului şi petrolului în exportul românesc — în anii din urmă în scădere — şi de progresul industriei metalurgice, care nu este însă un reflex al sporirii consumului particular, ci al creşterii comenzilor de Stat. Pe de altă parte, evoluţia industriei bunurilor de consum, manifestă o tendinţă descendentă, caracterizată în unele ramuri printr'o capacitate de producţie superioară capacităţii de consum a pieţii interne, iar în altele, desvoltare aremarcabilă din anii din urmă, nu corespunde expansiunii consumului — aflat tot pe linie descendentă — ci comprimării importului şi sporirii gradului de protecţie a industriei naţionale.

Dacă raportul mai sus menţionat între cele două grupe de industrii indică *în aparenţă* că România s'ar afla în ultimul stadiu al procesului de industrializare, el indică *în realitate* o criză structurală a industriei româneşti, rolul disproporţionat al industriei bunurilor de capital având un caracter aleatoriu din cauze structurale şi politice — şi artificial — din cauza bazei interne strâmte a industriei bunurilor de consum, datorită în mare parte volumului redus al schimburilor dintre oraş şi sat, precum şi rolului încă destul de însemnat al meseriilor şi industriei casnice.

www.dacoromanica.ro

VI. *Industria şi piaţa internă*

Cercetarea comparativă a industrializării diferitelor ţări arată că acest proces economic prezintă aspecte deosebite. In ţări cu economie agricolă capitalistă strâns legată de piaţă, lumea rurală aflându-se în frecvente relaţii de schimburi comerciale, datorită puterii de cumpărare mai ridicată a agricultorilor, ritmul industrializării este mai rapid. In ţări agricole, a căror structură agrară este formată din economii ţărăneşti, cu caracterul de unităţi economice autonome quasi-autarhice având un contact restrâns şi ocazional cu piaţa şi o putere de cumpărare a populaţiei rurale slabă, posibilităţile de industrializare sunt mai reduse, întrucât capacitatea de absorbire de produse industriale a pieţii rurale este limitată, iar expansiunea se face lent şi neregulat, în funcţiune de conjunctura agricolă şi alte împrejurări (presiunea fiscală, gradul de îndatorare, etc.).

România intră în această din urmă categorie. Expunerile privitoare la structura economiei ţărăneşti sunt elocvente, relevând o legătură economică slabă intre sat şi oraş.

Această stare de lucruri s'a oglindit dealtminteri şi în cercetarea stadiului actual al industriei româneşti de prelucrare. Cu toată accelerarea procesului de industrializare din perioada din urmă (1933—1938), sub imboldul unui regim protecţionist exagerat, pe de o parte prezenţa supra-investiţilor, şi pe de altă parte constatarea, — evidenţiată în diferitele sectoare industriale, — că industrializării nu i-a corespuns o sporire a consumului intern, ci din contră o diminuare corespunzătoare a importului — deşi sporirea populaţiei a fost un factor permanent de mărire a nevoilor — a pus în lumină importanţa problemelor pieţii interne.

Pentru lămurirea acesteia este necesar a se sublinia că pe lângă factorii proprii structurii economiei ţărăneşti, cari determină o participare neînsemnată a lumii rurale la consumul de produse industriale, chiar în structura industriei capitaliste există un factor care contribue la menţinerea contactului slab al ţărănimii cu piaţa de produse industriale. Acesta este cartelarea industriei, care-i asigură pe piaţa internă o poziţie monopolistă.

www.dacoromanica.ro

In tabloul ce urmează redăm situaţia industriei cartelate faţă de întreaga industrie de transformare la sfârşitul anului 1937.

După cum reese din datele de mai jos industria cartelată reprezenta la acea dată 46% din capitalul întregii industrii şi

INDUSTRIA CARTELATĂ FAŢĂ DE INTREAGA INDUSTRIE TRANSFORMATOARE

	Capital investit			Valoarea producţiei		
	Intreaga industrie	Industria cartelată	% industria cartelată	Intreaga industrie	Industria cartelată	% industria cartelată
	Milioane lei			Milioane lei		
Industria alimentară	10.774	4.972	47	12.940	4.498	35
Industria chimică	11.383	4.411	39	14.682	2.938	20
Industria metalurgică	7.940	7.111	90	10.494	4.342	42
Industria textilă	6.981	431	6	14.228	778	5
Industria lemnului	2.234	518	23	3.532	80	2
Industria pielăriei	939	—	—	2.770	—	—
Industria hârtiei	2.847	1.829	64	3.163	1.297	41
Industria materialelor de construcţie	2.385	1.388	58	1.639	771	47
Industria sticlăriei	573	389	68	589	109	19
Industria electrotechnică	90	—	—	417	—	—
Industria ceramică	129	—	—	112	—	—
Intreaga industrie transformatoare	46.275	21.079	46	64.567	14.813	23

23% din valoarea întregii producţiuni industriale. Dacă excludem însă industriile: pielărie, electrotehnică şi ceramică, în care nu există nici un cartel şi industria lemnului şi textilă, în care cartelarea este slabă, constatăm că în restul industriilor: alimentară, chimică, metalurgică, hârtiei, materialelor de construcţie şi

www.dacoromanica.ro

sticlărie, cartelarea reprezintă 61% din capitalul ramurilor de industrie menționate, și 34% din valoarea producției lor. Pentru a se dobândi o imagină cât mai concretă asupra însemnătății cartelurilor industriale adăogăm că în ramure importante de industrie aceste cifre mijlocii sunt mult depășite. Astfel în industria metalurgică cartelarea cuprinde 90% din capital și 42% din valoarea producției, în industria sticlăriei 68% din capital, în industria hârtiei 64% din capital și 41% din valoarea producției, iar în industria materialelor de construcție 47% din valoarea producției.

Pentru o justă apreciere a rolului cartelurilor este necesar a se cunoaște numărul lor pe grupe de industrii și felul cum sunt organizate.

La sfârșitul anului 1939, cartelurile recunoscute pe baza legii din 10 Mai 1937 erau astfel distribuite între grupele de industrii:

Industria alimentară	21
Industria metalurgică	13
Industria chimică	13
Industria materialelor de construcție	6
Industria hârtiei	3
Industria pielăriei	1
Industria lemnului	1
Industria sticlăriei	1
Carteluri comerciale	6

După felul de organizare cartelurile se repartizau astfel:

Carteluri regionale	23
Carteluri condiționale	20
Carteluri de prețuri	61
Carteluri de contingentarea producției	49
Carteluri cu oficii de desfacere	30

Observăm în primul loc că numărul cel mai însemnat de carteluri este în industriile: alimentară, metalurgică, chimică și materialelor de construcții. Cu excepția ramurilor: textilă, electrotehnică și ceramică, în toate celelalte industrii există carteluri. In afară de cartelurile industriale mai sunt 6 carteluri comerciale.

Din aceste date se desprinde o primă concluzie: Piața internă se află stăpânită de o rețea completă de carteluri.

www.dacoromanica.ro

Se ştie că nu toate cartelurile au acelaş rol şi exercită aceeaşi influenţă asupra pieţii. Cartelurile regionale, condiţionale şi de preţuri urmăresc exclusiv o dominaţie monopolistă asupra pieţii. Cartelurile de contingentare a producţiei, au drept scop o raţionalizare a activităţii industriale, dar când sunt întregite cu oficii de desfacere a produselor, raţionalizarea producţiei este subordonată tendinţei de stăpânire monopolistă a pieţii.

Numărul mare de înţelegeri regionale, condiţionale şi de preţuri, este expresiunea preocupării de a controla piaţa şi a-i dicta condiţiile de vânzare (preţ, credit, etc.). Fără a contesta preocuparea de raţionalizare a activităţii industriale, care se desprinde din existenţa unui număr atât de însemnat — 49 — de carteluri de contingentarea producţiei, existenţa celor 30 oficii de desfacere relevă însă funcţionarea unei puternice organizaţiuni de stăpânire a pieţii interne. Ea se întinde asupra unui număr foarte mare de articole: ciment, zahăr, hârtie, cartoane de celuloză, produse petrolifere, uleiuri vegetale, şuruburi de prins în lemn, oxigen, acid sulfuric, şuruburi, nituri şi piuliţe, îngrăşăminte chimice, acid clorhidric, oxigen de zinc, cărămidă şi ţiglă, bere, geamuri, ghiaţă artificială, sodă caustică, cuie pentru potcoave, ţinte pentru tocuri, cuie, şuruburi, nituri şi sârmă, lanţuri, tăbliţe emailate, mărfuri de tablă de fier emailată, acetonă şi dizolvante, malţ, butanol, spirt, oţet, drojdie comprimată, fier laminat, comercial, tablă, tucerie, fontă brută, oţel, lingouri, cărămizi refractare, vagoane cisterne, fabricate din fier, sulfat de cupru, materiale laminate, ape gazoase, construcţiuni de maşini şi materiale siderurgice, glaspapier, silicium, carbid, smirghel, acid carbonic, rom şi licheur, ape gazoase şi mineralizate, cuie de lemn, negru de fum, cleiu, piei crude şi tăbăcite şi acid acetic tehnic.

Concluziunea ce se desprinde din extensiunea acţiunii oficiilor de vânzare ale cartelurilor industriale asupra pieţii interne este posibilitatea de dictarea preţurilor pentru aproape integralitatea bunurilor de consum industrializate şi a unui număr covârşitor de bunuri mijloace de producţie.

Dacă se adaugă că acestei organizări cu caracter de monopol a desfacerii produselor industriale îi corespunde masa amorfă a consumatorilor, lipsită de orice rezistenţă printr'o organizare pe scară întinsă de cooperative de consum, datorită dispersiunii şi micimii satelor şi concentrării reduse a maselor muncitoare,

www.dacoromanica.ro

una din cauzele consumului redus de produse industriale este lămurită.

O altă împrejurare care a ţinut în loc desvoltarea consumului de produse industriale, cel puţin în anii 1935—1939, este fiscalitatea.

Vom da câteva exemple:

TAXELE PLĂTITE LA 1 KG DE

	1934	1935	1936	1937
Taxa vamală	0,32	0,32	0,32	0,32
Taxa de autorizaţie	—	0,32	—	—
Taxa porturi ½%	0,19	0,19	0,19	0,19
Impozit fix	4,00	15,70	17,50	17,50
Cifra de afaceri	0,40	1,35	1,68	1,68
Taxă de consumaţie	—	—	—	10,00
12% ad-valorem	—	—	6,72	6,72
F.A.N.	—	—	—	—
Fond maritim	—	—	—	—
Cuantumul taxelor în lei	4,92	17,88	26,41	36,41
Preţul bumbacului brut	51,32	70,24	78,21	69,33

Cuantumul taxelor plătite pentru un kilogram de bumbac brut a sporit dela 4,92 la 58,98 lei, adică cu aproape 1200%.

TAXELE PLĂTITE LA 1 KG FIRE

Taxele	1934	1935	1936	1937
Taxa vamală	1,60	1,60	1,60	1,60
Taxa de autorizaţie	0,16	1,60	1,60	1,60
12% ad-valorem	—	—	10,00	10,00
Impozit fix	4,75	12,00	20,50	20,50
Cifra de afaceri	1,44	3,60	5,10	5,10
Taxă de consumaţie	—	—	—	12,00
12% taxă porturi	—	—	—	—
F.A.N. 1%	—	—	—	—
F.A.N. special 1%	—	—	—	—
Fond maritim	1,50	1,50	2,00	3,00
Totalul taxelor în lei pe kg	10,89	20,30	40,80	53,80
Preţul unui kg fir	68,31	75,57	114,80	108,80

www.dacoromanica.ro

Față de prețul unui kg de bumbac de 51,32 lei în 1934 taxele se ridicau la circa 9%, la prețul de 69,33 lei din 1937 se cifrau la peste 50%, iar la prețul de 52 lei din 1939 taxele de 58,98 lei revin la 113% din prețul unui kilogram de bumbac brut.

Cuantumul taxelor plătite pentru un kilogram fire de bumbac a sporit între 1934 și 1938 dela 10,89 lei la 64,19 lei, adică cu

BUMBAC BRUT (între 1934—1939)

1.I.1938	12.IV.1938	24.IX.1938	1.IV.1939	21.VIII.1939
0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
—	0,32	0,32	0,32	0,32
0,19	0,19	0,19	0,19	0,19
17,50	21,50	21,50	21,50	29,00
1,68	1,68	1,68	2,24	2,24
10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
6,72	6,72	6,72	6,72	6,72
—	3,50	3,50	7,00	9,70
—	—	0,48	0,48	0,48
36,41[1]	44,23[1]	44,72	48,78	58,98
49,00	49,00	49,00	40,00	52,00

peste 600%. Față de prețul unui kg de fire de bumbac de 68,31 lei în 1934, taxele se ridicau la circa 15,5% la prețul de 108,80 din

DE BUMBAC (între 1934—1939)

1.I.1938	1.IV.1938	24.IX.1938	1.IV.1939	21.VIII.1939
1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
10,20	10,20	10,20	10,20	10,20
20,50	25,00	25,00	25,00	23,00
5,10	5,10	5,10	5,10	5,10
12,00	12,00	12,00	12,00	12,00
0,37	0,37	0,37	0,37	0,37
—	4,20	4,20	8,40	7,70
—	0,85	0,85	1,70	1,70
—	—	0,90	0,92	0,92
51,37	60,92	61,84	66,89[1]	64,19

www.dacoromanica.ro

1937 taxele se ridicau la circa 50%, iar la prețul de 128 dela 21.VIII.1939 la circa 49% din prețul unui kilogram de fire de bumbac.

Este în afară de orice îndoială că creșterea în asemenea proporții a fiscalității constitue una din cauzele stagnării consumului.

Variația consumului produselor de bumbac între 1934—1939 oferă o indicație elocventă:

Anii	Consumul produselor de bumbac (tone)	Kg pe cap de locuitor
1934	87.469	1,98
1935	30.440	1,59
1936	33.604	1,73
1937	41.803	2,13
1938	35.131	1,78

Sub impulsiunea taxelor, consumul descreşte în primii doi ani 1935 și 1936 și se urcă în 1937, dar aceasta este o consecință a conjuncturii agricole favorabile. Scăderea în anul 1938 este din nou provocată de creșterea succesivă a fiscalității.

Urmărirea evoluției consumului de bumbac pe cap de locuitor pe ultimii 60 ani este interesantă, pentru caracterizarea stagnării consumului de produse industriale de primă necesitate:

Anii	Consumul de bumbac (tone)	Numărul locuitorilor (mii)	Consum pe cap de locuitor (kg)
1878	8.455	4.486	1,88
1888	9.697	5.178	1,87
1898	16.264	5.863	2,77
1908	19.054	6.772	2,81
1912	26.192	7.230	3,62
1913	16.099	7.352	2,19
1914	15.621	7.771	2,01
1915	5.323	7.897	0,67
1919	15.038	15.900	0,95
1927	48.440	17.694	2,73
1938	35.129	19.535	1,28

www.dacoromanica.ro

Pentru evoluţia din acest interval este interesant de semnalat paralelismul dintre balanţa comercială şi consumul de bumbac. Maximum atins în perioada dinainte de războiu 3,62 kg bumbac pe cap de locuitor în 1912 coincide cu excedentul balanţei comerciale de 122 milioane lei aur din 1911—1912; iar maximum de după războiu de 2,73 kg în 1927 cu excedentul de 4,3 miliarde lei al balanţei comerciale din 1926—1927.

Consumul de produse de bumbac e în funcţiune de puterea de cumpărare a masei rurale, care se reflectează în linii mari în situaţia comerţului exterior.

Insă constatarea că la interval de 60 ani consumul de produse de bumbac pe cap de locuitor este acelaş este extrem de caracteristică.

Firește nu se poate trage o concluziune cu privire la desvoltarea pieţii interne pentru produsele industriale dintr'un exemplu, oricât ar părea de elocvent.

Pentru a se înlesni lămurirea problemei capacităţii de consum a produselor industriale, prezentăm mai jos un tablou sugestiv pentru perioada 1913—1937:

www.dacoromanica.ro

VARIAȚIA CONSUMULUI INTERN în 1913—1937

Denumirea articolelor	1913		1925		1927		1932		1935		1936		1937	
	Consumul intern tone	Consum pe cap de locuitor în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg	Consumul intern tone	Consum pe cap de loc. în kg
Bunuri de consum														
Zahăr	33.725	4,586	112.065	6,080	137.811	5,940	52.100	4,680	121.673	4,180	77.428	45,190	71.438	5,330
Uleiuri comestibile de in, rapiță, floarea soarelui, nucă	4.750	0,640	8.902	0,530	23.771	1,330	24.753	1,340	25.955	1,410	31.583	1,630	36.411	1,860
Paste făinoase	2.364	0,320	2.713	0,160	3.757	0,210	2.834	0,150	3.811	0,200	5.421	0,270	5.569	0,280
Produse din lână	3.289	0,440	7.976	0,470	10.969	0,639	6.024	0,326	8.043	0,421	8.794	0,455	9.944	0,509
Produse din mătase naturală și artificială	399	0,054	331	0,020	628	0,037	1.379	0,079	1.457	2,076	1.497	0,077	1.870	0,096
Produse din in, cânepă și iută	7.916	1,070	8.586	0,514	10.718	0,624	5.973	0,597	6.903	0,361	8.555	0,442	10.674	0,546
Produse din bumbac	16.648	2,260	32.887	1,970	48.411	2,820	36.535	1,980	29.396	1,540	32.034	1,650	42.934	2,190
Artic. din piele (talpă, box, încălț.)	4.740	0,647	10.007	0,592	13.016	0,758	10.616	0,576	10.301	1,531	10.167	0,526	10.507	0,537
Celuloză și hârtie	10.394	1,410	26.000	1,550	43.000	2,500	36.645	1,980	51.518	2,690	52.611	2,720	61.784	3,160
Săpunuri	1.482	0,201	7.623	0,458	10.378	0,405	5.075	0,275	6.433	0,337	5.232	0,270	6.209	0,317
Articole de cauciuc	795	0,108	1.935	0,115	2.694	0,157	2.562	0,139	2.382	0,124	3.295	0,170	5.481	0,280
Benzină	30.131	4,197	76.528	4,585	87.811	3,120	83.172	4,512	107.808	5,648	116.539	6,032	100.404	5,139
Lampant	51.396	6,989	118.319	7,090	145.559	8,487	158.142	8,582	165.274	8,658	181.878	9,414	174.360	8,925
Tablă de fier	56.237	7,640	53.386	3,190	68.678	4,000	56.199	3,040	83.136	4,350	83.414	4.310	79.344	4,060
Sobe și mașini de gătit	383	0,052	857	0,051	4.633	0,270	1.631	0,088	1.236	0,064	2.002	0,103	2.376	0,121
Vase de fontă pentru uzul casnic	1.820	0,248	550	0,032	650	0,038	907	0,059	200	0,010	367	0,018	723	0,037
Art. de faianță și porțelan pentru menaj	3.480	0,474	5.996	0,359	4.813	0,280	3.042	0,165	3.078	0,161	3.934	0,203	3.452	0,176
Bunuri de producție														
Ciment	12.736	1,730	222.905	13,300	323.587	18,800	237.876	12,900	381.736	20 000	376.148	19,200	468.948	24,000
Geamuri	17.948	2,440	25.211	1,510	25.993	1,510	14.332	0,777	33.379	1,740	39.673	2,050	43.522	2,220
Cherestea	1.250.000	1,700	1.560.000	0,934	4.981.150	2,900	1.400.000	0,759	1.892.324	0,990	1.035.760	0,530	1.240.567	0,316
Acid sulfuric	7.553	1,020	21.128	1,260	23.799	1,380	33.547	1,820	39.484	2,060	39.270	2,030	46.278	2,360
Sodă caustică	3.744	0,509	11.595	0,695	9.348	0,546	9.838	0,495	10.011	0,524	10.565	0,546	8.622	0,441
Sulfat de cupru (piatră vânătă)	2.849	0,387	4.766	0,285	6.987	0,407	5.512	0,299	6.151	0,322	3.974	0,505	12.742	0,652
Culori	210	0,028	60	0,004	1.103	0,064	270	0,014	231	0,012	386	0,019	472	0,024
Produse de fier	74.335	10,100	89.400	5,350	376.237	21,900	242.115	13,100	211.068	11,000	435.732	22,500	454.595	23,200

www.dacoromanica.ro

Produsele alese s'au împărțit în două grupe: bunuri de consum și bunuri de producție. Consumul pe cap de locuitor este calculat în kilograme, afară de cherestea, care este exprimată în m c. Consumul s'a calculat după formula: producția internă plus importul minus exportul.

In calculul consumului intern s'a avut în vedere să nu se repete același produs în diversele stadii de fabricațiune.

Firește, la unele articole n'a fost prinsă întreaga producție internă. Aceste articole sunt:

a) Produsele de lână, la care lipsește producția de postav din industria casnică țărănească;

b) Produsele de in și cânepă, la care deasemenea nu s'a putut ține seamă de producția industriei casnice țărănești;

c) Săpunurile, la care în afară de producția casnică, lipsește producția neînregistrată de statistică a fabricilor mici;

d) Cheresteaua, la care nu s'a considerat producția micilor gatere izolate.

Dacă pentru articolele respective consumul apare mai scăzut decât cel real, aceasta nu influențează constatările privitoare la extensiunea pieții interne a industriei naționale iar întrucât în nici unul din anii considerați nu s'a ținut seama de cantitățile neînregistrate, indicarea procesului de evoluție a consumului de produse industriale rămâne relativ exactă.

Ce concluziuni se desprind din analiza tabloului?

1. In primul rând, în perioada primă de industrializare lentă dela 1920—1927, se observă o creștere remarcabilă a consumului pe cap de locuitor în 1927 față de 1913 — atât la bunurile de consum, cât și la bunurile de producție. Această constatare e cu atât mai caracteristică, cu cât privește doi ani de prosperitate economică 1913 și 1927. De bună seamă că în parte plusul de consum pe cap de locuitor din anul 1927 se datorește aportului economiei mai avansate a Transilvaniei și Bucovinei, cu o populație având o putere de consum mai ridicată.

2. Punctul cel mai scoborît al consumului industrial este, firește în anul 1932, care coincide cu punctul cel mai adânc al depresiunii economice.

S'ar părea că ar exista o excepție la consumul de produse de mătase naturală și artificială, care se află în creștere (dela 0,037 kg în 1927 la 0,079 kg în 1932, pe cap de locuitor). In fapt, datorită taxelor vamale prohibitive din tariful vamal, în 1927 practicându-se

www.dacoromanica.ro

o contrabandă de mătase pe scară întinsă, importul înregistrat era extrem de redus, ceeace denaturează realitatea, întrucât prin reducerea şi unificarea taxelor vamale la mătasea vegetală şi artificială în tariful din 1929, importul înregistrat în 1932 a sporit considerabil.

O singură creştere reală a consumului se constată la vasele de fontă pentru uzul casnic (dela 0,038 kg în 1927, la 0,054 kg în 1932 pe cap de locuitor), reflectând o deplasare a consumului dela vase de lut la vase de fontă.

3. In ultima perioadă de industrializare în ritm accelerat (1933—1937) consumul era în 1937 mai scăzut decât în 1927, la: zahăr, produsele de lână, in, cânepă, iută, bumbac, săpunuri, sobe şi maşini de gătit, vase de fontă pentru uz casnic şi articole de faianţă pentru menaj. Consumula crescut la: articolele de cauciuc — vădind o deplasare dela articolele de piele la articolele mai ieftine de cauciuc — hârtie şi celuloză, evidenţiind un progres cultural, uleiuri comestibile şi paste făinoase, tablă de fier, benzină şi aproape neperceptibil la lampant. Creşterea la mătase nu e relevantă pentru motivele enunţate de mai sus.

In schimb la bunurile de producţie: ciment, geamuri, cherestea, acid sulfuric, sulfat de cupru şi produse de fer, consumul este în creştere pronunţată, exprimând, pe de o parte, sporirea construcţiilor, iar pe de alta crearea de industrii noi şi desvoltarea celor vechi.

Liniile de mişcare ale consumului de produse industriale sunt caracteristice pentru lămurirea problemei pieţii interne, ca factor determinant al procesului de industrializare.

In genere, sporirea lentă a deverului celor câteva bunuri de consum, în contrast cu scăderea pronunţată a deverului celor mai importante, indică o situaţie critică a industriei bunurilor de consum, determinată de puterea de cumpărare redusă a maselor consumatoare iar sensul invers în care evoluiază consumul de bunuri de consum şi consumul de bunuri de producţie este o confirmare în plus a crizei de creştere, prin care trece industria românească.

VII. Industria şi agricultura

S'a constatat în altă parte că agricultura românească are un caracter extensiv, atât sub raportul capitalului şi anume al inventarului folosit, cât şi sub raportul muncii utilizate.

www.dacoromanica.ro

In mod normal, procesul de industrializare trebue să acţioneze în sensul intensificării culturii agricole. Desvoltarea industrială — prin numărul de tehnicieni şi lucrători, cât şi prin profesiunile anexe, care apar în legătură cu activitatea ei — sporeşte numărul consumatorilor de produse agricole şi prin aceasta contribue la creşterea în deosebi a deverului produselor agricole superioare, mărind astfel consumul de produse care fac obiectul culturii intensive: legume, fructe, carne, lapte, unt, brânzeturi şi ouă.

Producţia acestor articole ale culturii intensive a solului şi creşterii animalelor, este la rândul ei stimulată prin faptul că fiecare dintre acestea formează bazele unei noui serii de industrializări şi cu cât se desvoltă industriile de transformare a acestor produse agricole indigene, cu atât mai mult cererea lor sporeşte şi intensificarea producţiei nu se face numai cantitativ, ci şi calitativ, conformându-se cererii şi nevoilor industriei.

Simultan, se desvoltă alte industrii tot pe bază de produse ale solului: industria textilă, a uleiurilor vegetale şi zahărului, care prelucrând plantele textile: cânepa, inul bumbacul şi plantele oleaginoase (floarea soarelui şi soia, sfecla de zahăr) dau un puternic impuls extinderii culturii acestor produse agricole, contribuind şi pe această cale la intensificarea agriculturii.

In sfârşit, într'un stadiu mai avansat, industria înlesneşte înzestrarea agriculturii cu utilaj tehnic şi îngrăşăminte chimice, determinând şi pe această cale o sporire a randamentului producţiei agricole.

Industrializarea României n'a înrâurit până în prezent decât în proporţii reduse agricultura în acest sens. Stadiul încă extensiv în care se află agricultura face deplină dovadă.

Cu tot ritmul accelerat al procesului de industrializare, cultura solului şi creşterea vitelor n'au căpătat un imbold sensibil spre intensificare: industriile alimentare bazate pe aceste produse nu sunt îndeajuns de desvoltate; industria textilă, deşi foarte avansată, a neglijat plantele textile autohtone — inul şi cânepa —, abia în anii din urmă a stimulat cultura bumbacului şi n'a dat niciun imbold perfecţionării calităţii lânii; industria uleiurilor n'a fost în măsură să determine o creştere a producţiei plantelor oleaginoase, iar introducerea în ultimii ani a soiei, se datoreşte exclusiv influenţii relaţiilor comerciale externe.

In sfârşit, înzestrarea tehnică rudimentară şi insuficientă a agriculturii şi importanţa minimală a îngrăşămintelor chimice

www.dacoromanica.ro

ilustrează absența oricărei înrâuriri pozitive a industriei metalurgice și chimice în această direcție.

Dacă consumul produselor industriale la sate e redus, nici consumul de produse agricole superioare nu e ridicat.

Pentru a lămuri cauzele acestei evoluții specifice, să cercetăm mai întâi în ce stadiu se află urbanizarea României [1]).

Din cele 172 orașe, în accepțiune administrativă, înregistrate la recensământul populației din 1930, un număr de 31 avea o populație sub 5.000 locuitori și numai unul peste 500 mii locuitori — capitala.

Populația în celelalte orașe se grupează astfel:

5	orașe	cu	100.000	— 499.999	locuitori
8	»	»	50.000	— 99.999	»
11	»	»	30.000	— 49.999	»
11	»	»	20.000	— 29.999	»
49	»	»	10.000	— 19.999	»

Proporția populației orășenești este mică, însă numărul orașelor mici, cari servesc drept etape a populației care emigrează spre orașele mari este foarte însemnat.

Fenomenul urbanizării există — dovadă creșterea rapidă a unor orașe, pe cale de industrializare. Astfel, dela 1900—1930, indicele de creștere a populației orașelor cu peste 10 mii locuitori s'a urcat dela 100% la 400%.

Din populația orășănească 32,1% se află în orașe cu peste 100 mii locuitori, cari n'au un caracter agricol. Insă trebue să se remarce că în orașe se află un număr însemnat de locuitori a căror viață, după profesiunea lor, mai de grabă este rurală decât orășenească. Procentul respectiv este de 20,5% pentru toate orașele și firește, cu cât orașele sunt mai mici, cu atât procentul e mai mare.

Mișcarea populației arată că, cu toate că creșterea naturală a populației orașelor e neînsemnată, ele cresc mai repede decât satele. Astfel, în sate creșterea naturală între ultimele 2 recensăminte este pentru Vechiul Regat 1.157,7 mii pe când în orașe este de 695,2 mii. In aceiași perioadă, creșterea naturală a fost în sate 1.771,1 mii iar în orașe numai 492,7 mii.

Acest fenomen de urbanizare a luat de sigur, în ultimii 10 ani, în care industrializarea a avut un ritm accelerat, proporții mai mari.

Care este explicația că acumularea populațiunii în orașe n'a dat un impuls puternic intensificării agriculturii?

[1]) Datele după Dr. Sabin Mănuilă: *Struktur und Entwicklung des rumänischen Volkes* (1940).

www.dacoromanica.ro

Din datele privitoare la procesul de urbanizare trebue să subliniem pe de o parte micimea majorității centrelor urbane. Din 172, un număr de 87, adică peste jumătate au o populație de sub 10 mii, iar alte 60, adică o treime, au o populație între 10—30 mii locuitori.

In al doilea rând, din locuitorii orașelor în mijlociu, 20,5% sunt mai degrabă rurali după profesiunea lor și acest procent crește în raport cu micimea orașelor.

In sfârșit, în al treilea loc este de reținut că aproape o treime (32,1%) din populația orășenească se află în orașele cu peste 100 mii locuitori și cari nu mai au un caracter agricol.

O asemenea configurație a populației orășenești nu reprezintă un consum însemnat de produse agricole superioare. Acesta este limitat la centrele mari, adică la o treime din orășeni, la cei din centrele urbane mari, de peste 100 mii locuitori.

Structura distribuției populației în orașe este în mare parte un reflex al direcției industrializării românești, deoarece există o conexiune între urbanizare și industrializare.

Desvoltarea industrială a țării, astfel cum s'a desfășurat până acum, a condus la aglomerarea industriilor în marile orașe, în deosebi în capitală. In aceste centre, după cum s'a văzut mai înainte, s'au format pe lângă industrii de consum și industrii de materiale de construcție — fapt ușor explicabil prin forța atractivă a consumului — și o serie de alte industrii de bunuri de producție în proporții considerabile, a căror așezare în acele orașe și în deosebi în capitală, n'a fost determinată de factori de localizare.

In afară de aceste centre există, după cum se știe, cele 7 regiuni industriale. Aceste ținuturi industriale s'au desvoltat însă, în legătură cu exploatările de petrol, gaz metan, căderile de apă, mine, minereuri și păduri. O singură excepție este regiunea Cisnădiei, unde rezervorul de muncă calificată a vechii industrii casnice a dat imbold desvoltării industriei textile. Inlăuntrul acestor regiuni formațiile orășenești n'au proporții deosebite.

Acest gen de industrializare nu putea duce decât la limitarea creșterii consumului de produse agricole superioare la un număr restrâns de centre de populație și chiar înlăuntrul acestora nivelul consumului nu se putea ridica din cauza limitelor strânse ale industrializării, datorită puterii reduse de cumpărare a maselor rurale. Drept urmare, imboldul intensificării producției agricole, provenit din sporirea consumului populației orășenești n'a putut avea până acum decât o înrâurire neînsemnată.

www.dacoromanica.ro

Firește, întârzierea procesului de intensificare a agriculturii în raport cu stimulentul consumului de produse agricole superioare, nu se explică exclusiv prin genul industrializării din România.

Semnalăm una dintre cele mai însemnate cauze: lipsa unui sistem de drumuri carosabile și întârzierea din această cauză a extinderii motorizării traficului pe șosele. Motorizarea traficului pe drumuri reduce prețul transportului și apropie locul de producție de locul de desfacere, extinzând prin creșterea corelativă a prețurilor produselor agricole, zona din jurul orașelor, unde devine posibilă aplicarea metodelor de cultură intensivă. Construcția celei dintâi șosele moderne (București-Oradea Mare), începută în 1930, precum și șoselele ce s'au construit ulterior, înlesnind desvoltarea transportului cu camioane automobile, au avut urmări sensibile în acest sens.

Am văzut însă că nici sub raportul extinderii culturii plantelor zise industriale, procesul de industrializare n'a făcut progrese remarcabile.

Tablourile de mai jos indică producția floarei soarelui, cânepii, inului și sfleclei de zahăr dela 1931—1938.

Anii	Floarea soarelui			Rapiță		
	Prod.	Exp.	Consum intern	Prod.	Exp.	Consum intern
	mii tone			mii tone		
1931 . . .	148	37	111	26	19	7
1932 . . .	155	65	95	19	16	3
1933 . . .	171	39	132	27	21	6
1934 . . .	171	43	128	17	10	7
1935 . . .	162	31	131	50	38	12
1936 . . .	191	22	169	50	17	13
1937 . . .	173	28	145	49	23	26
1938 . . .	181	42	139	53	29	24
	Cânepă			In		
1931 . . .	23	5,2	17,8	23	9,7	5,3
1932 . . .	19	2,5	17,5	9	5,2	3,8
1933 . . .	19	5,4	14,6	11	2,2	7,8
1934 . . .	19	8,5	9,5	9	—	9
1935 . . .	19	10,3	8,7	11	6,2	4,8
1936 . . .	23	4,8	16,2	14	1,7	11,3
1937 . . .	18	4,4	13,6	7	—	7
1938 . . .	21	2,6	18,7	—	—	—

www.dacoromanica.ro

Anii	Sfecla de zahăr	
	Prod.	Prod. zahăr
	mii tone	
1931	310	54
1932	303	55
1933	678	129
1934	648	97
1935	626	123
1936	477	68
1937	419	71

Din aceste date putem trage următoarele concluziuni:

Cultura inului şi cânepii este redusă şi nici nu manifestă tendinţă de creştere.

Industrializarea inului şi cânepii este foarte redusă, iniţiativa particulară dând până acum o deosebită atenţie industriei iutei şi sizalului, prin importul materiei prime necesare. Ea este atât de înapoiată, încât necesităţile de fire subţiri de in şi cânepă se acoperă prin import. Nici consumul de produse finite de astăzi redus la 70 gr sau o jumătate de metru de ţesătură de in sau cânepă pe cap de locuitor, nu este acoperit complet de industria indigenă.

Nici industrializarea uleiurilor vegetale nu este desvoltată. Consumul intern de floarea soarelui şi rapiţă are o tendinţă de creştere lentă. Cele 138 fabrici de uleiuri vegetale, din care 80% sunt fabrici mici, nu utilizează în total, decât ceva mai mult de jumătate din capacitatea lor de producţie.

In sfârşit, cultura sfeclei de zahăr, prezintă oscilaţii, ca şi producţia de zahăr, dar nu manifestă o tendinţă de creştere, consumul de zahăr fiind unul din cele mai reduse din Europa.

Industrializarea slabă din sectorul acestor produse agricole, în afară de cazul industrializării cânepii şi inului, care oglindeşte lipsa de orice îndrumare de Stat, vădeşte slaba putere de consum a populaţiei rurale.

De bună seamă că o uşoară îndrumare a Statului ar fi putut totuşi duce la anume industrializări în mijlocul satelor, în apropierea locului de producţie. Astfel de pildă: topitorii mici de in şi cânepă, aşezate chiar lângă terenul de cultură, înzestrate cu maşini de sămânţat, zdrobit, melităt şi pieptănat; industrii agricole de conserve de legume, fabrici de marmeladă, uscătorii de fructe;

www.dacoromanica.ro

diferite industrializări, animale (unt, brânzeturi, etc.); desvoltarea unor industrii mici în regiunile silvice, etc.

O asemenea îndrumare ar fi avut un triplu avantaj:

1. Ar fi contribuit la mărirea cererii de braţe locale;

2. Ar fi determinat o intensificare a culturii agricole;

3. Ar fi sporit nu numai cantitatea, ci ar fi perfecţionat şi calitatea produselor, deoarece pe măsură ce se industrializează produsele, exigenţele relative la calitatea materiilor brute se înmulţesc şi agricultura este forţată să se intensifice.

Printr'o asemenea evoluţie normală, nu numai că România n'ar mai fi importat de pildă fire subţiri de in şi cânepă, dar inul şi cânepa ar fi putut deveni prin calitatea lor produse specifice de export.

In sfârşit, deşi industria naţională furnizează agriculturii: pluguri, grape, prăşitoare, semănători mici, vânturătoare, batoze de porumb, sape, etc., înzestrarea insuficientă a agriculturii româneşti nu lasă să se întrevadă o acţiune favorabilă.

Putem conchide că până în prezent industrializarea n'a exercitat nicio înrâurire sensibilă în direcţia intensificării agriculturii.

Se ştie că satele dau un excedent de populaţie care se transformă în fiece an într'un excedent de braţe de muncă care-şi caută loc în activitatea economică a naţiunii.

In ce măsură a fost industria naţională capabilă să absoarbă acest surplus de braţe?

După recensământul profesiunilor din 1930, numărul total al salariaţilor ocupaţi în industrie se ridică la 616,7 mii, din care 530,5 mii în industria de prelucrare, 33,0 mii în industria construcţiilor şi 53,3 mii în industria extractivă.

Numai pentru industria de prelucrare, încurajată de Stat (peste 20 lucrători şi 5 HP.) avem date cuprinzând evoluţia numărului de salariaţi.

Aceasta este redată în tabloul următor:

Numărul personalului ocupat în industria de prelucrare

1929	201.184
1930	174.227
1931	152.304
1932	152.198
1933	184.777
1934	208.240
1935	280.717
1936	260.934
1937	278.918
1938	289.117

www.dacoromanica.ro

Dacă pentru anul recensământului 1930, se scad cei 174,2 mii salariaţi din industria de prelucrare încurajată de Stat, din totalul de 530,5 mii salariaţi din industria de prelucrare indicat de recensământ, se poate deduce că restul de 356,2 mii aparţin meseriilor şi industriilor la domiciliu. Cum dela 1930 până astăzi industrializarea a făcut progrese însemnate, s'ar putea presupune că astăzi proporţia s'a schimbat în defavoarea meseriilor şi industriilor la domiciliu.

Ar fi, firește, extrem de interesant să se poată urmări evoluţia salariaţilor, atât în fabrici, cât şi în meserii şi industria la domiciliu pe o serie de ani, pentru a se lămuri măsura în care avansarea procesului de industrializare a contribuit la absorbirea excedentului rural.

Pe baza datelor disponibile, se constată că între 1929—1938, în timp de 9 ani, personalul ocupat în industria de prelucrare a sporit cu mai puţin de 90 mii, adică cu sub 10 mii anual.

Nu se poate presupune că contingentul de 10 mii provine în întregime din elementele rurale disponibile, deoarece fabricile, pe lângă lucrători necalificaţi, au nevoie de lucrători calificaţi, pe cari îi pot găsi între meseriaşi.

Admiţând totuşi că cei 10 mii salariaţi cu care a sporit anual proletariatul industrial ar fi toţi de origină rurală, să vedem în ce raport stă această cifră cu excedentul populaţiei rurale.

Excedentul rural anual ce trebue plasat în fiecare an a fost evaluat de noi [1]), la circa 200 mii suflete.

Dacă într'o perioadă de industrializare rapidă ca cea din anii 1929—38, din excedentul populaţiei rurale, industria de prelucrare n'a putut rezorbi decât a douăzecea parte, este clar că chestiunea suprapopulării agricole nu-şi poate găsi soluţia pe această cale.

Creearea de ramuri noi de industrii sau de întreprinderi industriale noi nu trebue să fie deci privită ca având o influenţă însemnată asupra pieţii de lucru rural. Firește, tendinţa de raţionalizare industrială contribue la micşorarea numărului de lucrători industriali, dar chiar fără aceasta, cantitatea de muncă care sporeşte anual în industria naţională, este realtiv limitată.

De bună seamă, industrializarea contribue la creşterea activităţii generale: comerţul, transporturile, creditul, asigurările şi administraţia publică şi prin aceasta, facilitează indirect înmulţirea profesiilor şi ocupaţiilor salariate.

---

[1]) Vezi cap. I, « Suprapopulaţia agricolă ».

www.dacoromanica.ro

Nu trebue să se creadă însă că numărul relativ redus cu care sporeşte anual populaţia industrială se datoreşte concentrării industriei în unităţi mari cu caracter mecanizat. Dimpotrivă, tocmai în acest fel de întreprinderi industriale, îşi găsesc mai uşor ocupaţiuni elementele rurale, fără pregătire, deoarece întreprinderile mijlocii şi mici utilizează mult mai mult lucrători specializaţi şi meseriaşi, astfel că în această categorie se pot plasa mai puţini lucrătorii necalificaţi, din care fac parte elementele rurale.

Este un fapt cunoscut că pe lângă industria mare, existau în 1930 un număr de 234,2 mii ateliere de meseriaşi, din care 69,3 mii cu o singură persoană.

Numai recensământul viitor va putea arăta ce a devenit în cei 10 ani, care s'au scurs această categorie de producători. Dacă tendinţa de concentrare, care s'a observat în perioada anterioară a continuat, este posibil că o parte au fost înglobaţi în sistemul fabricii. Dată fiind înmulţirea populaţiei din acest deceniu, este infinit probabil ca numărul lor să fi sporit. De altminteri, evoluţia de pretutindeni a arătat că apariţia fabricii ca element de bază a sistemului industrial, dacă desfiinţează unele categorii de meserii şi răpeşte independenţa altora, înglobându-le, favorizează apariţia şi desvoltarea altor categorii de meserii, astfel încât nu este deloc de prevăzut o diminuare a numărului meseriilor. Pe de altă parte, meseriile se dovedesc capabile de rezistenţă, oriunde raporturile de piaţă au un caracter local, în deosebi în sate. Se poate chiar prevedea, că din nevoia întreţinerii şi reparării inventarului ţărănesc, precum şi din prilejul prelucrării pe loc a unor produse, să subsiste şi să se înmulţească o categorie tot mai însemnată de meserii sătesti.

Dacă în viitor îndrumarea industriei va urmări linia unei descongestionări a oraşelor prin creearea de întreprinderi industriale mijlocii şi mici, care să execute prima prelucrare a unei întregi forme de produse agricole şi forestiere în mediul rural, este cert că cererea de lucru în mediu rural va spori şi va absorbi un număr mai mare de braţe, decât industria mare orăşenească.

Şi cum din expunerea privitor la supra-populaţia rurală relativă rezultă că tendinţa de creştere a populaţiei rurale româneşti se va menţine în deceniile viitoare, pe linia aceasta a evoluţiei firesti a lucrurilor, excedentul de muncă rurală se va putea canaliza mai sigur.

www.dacoromanica.ro

VIII. *Posibilităţile şi limitele industrializării*

In faza economiei mondiale industrializarea României — ca şi a celorlalte ţări agricole — a fost de fapt urmarea expansiunii economiei mondiale. « Piramida economiei mondiale a crescut şi şi-a extins totdeodată baza. Dar n'a crescut şi nu s'a extins în proporţii constante. Ci s'au schimbat totodată bazele pe care s'a clădit sistemul actual economic şi s'au format condiţiile pentru naşterea de noi formaţiuni industriale parţiale » [1]).

In acest cadru s'au desvoltat şi în ţara noastră, în primul rând industriile orientate după consum, precum şi unele industrii orientate după materiile prime.

In primul loc însă, în această fază, s'au desvoltat cele două industrii de export: industria petrolului şi industria lemnului, care au format obiectul exploatării capitalului străin şi s'au aflat în dependenţă de pieţele industriale ale marilor State importatoare. Pe lângă industria petrolului, s'au desvoltat ateliere mecanice şi de tâmplărie, fabrici de cabluri şi de lanţuri, fabrici de acid sulfuric, fabrici de cuie, etc. Iar industria lemnului a dat impuls creării industriei celulozei şi hârtiei, industriei mobilelor, etc. In Transilvania, pe lângă industriile orientate după consum, s'au desvoltat şi industrii orientate după materiile prime, în legătură cu rezervele de gaz metan, căderi de apă, sare, minereuri de aur şi argint, cupru şi plumb, precum şi carierele de piatră. De asemenea, tot în această provincie, pe baza rezervelor de minereuri de fer şi mangan, cărbuni de piatră şi lemn, s'a înfiinţat industria siderurgică şi mecano-siderurgică. Această industrie, în faza întâi a produs fontă şi oţel, iar în faza următoare a trecut la fabricarea de fier profilat, tablă, sârmă, etc., precum şi la construcţiuni metalurgice.

Dar chiar şi ramuri de industrie dintre cele orientate după muncă, şi anume, cele care necesită munca calificată şi grad ridicat de organizare tehnică şi comercială s'au putut desvolta. In cazurile, în care ceilalţi factori erau favorabili (în deosebi bogăţia de materii prime), munca calificată şi tehnicitatea comercială şi industrială din ţările mai avansate au fost uşor atrase de perspectiva salariilor ridicate şi a profitului. Ex. cazul citat mai sus al colonizării încă dela finele secolului al XVIII-lea a lucrătorilor

[1]) Andreas Predöhl: *Industrialisierung und Weltwirtschaft*, în « Probleme des deutschen Wirtschaftsleben » (1937), p. 677.

www.dacoromanica.ro

specializaţi în regiunea Reşiţa. Dar şi în cazuri, unde munca calificată este factorul determinant la început, s'au folosit lucrători specializaţi străini, cari au înlesnit formaţiunea băştinaşilor.

In ramura industriei textile a existat însă o veche tradiţie din industria casnică ţărănească. In această privinţă este tipică desvoltarea industriei textile din centrul rural Cisnădia [1]). Organizată în cadrul breslelor din secolul al XV—XVII-lea, dela desfiinţarea breslelor (1872) până la 1919 se formează fabrici de produse textile, folosindu-se îndemânarea vechilor ţesători, întreţinută apoi şi adaptată la nouile procedee tehnice prin cea dintâi şcoală textilă înfiinţată încă din anul 1888. Pe aceste baze de muncă, îndată ce forţa motrice se dobândeşte în regiune, prin traseul electric dela uzina din Sibiu (1896) se formează în satele din acea regiune un însemnat centru de industrie textilă. Fireşte, la început fabricile au scos produse de calitate inferioară, cu ajutorul muncitorimii necalificate, dar treptat, după o educaţie a muncitorimii naţionale, calitatea producţiei s'a perfecţionat. Astfel s'au desvoltat în prima fază torcătoriile şi ţesătoriile de lână, după care au urmat cele de bumbac şi mătase. Industrializarea s'a făcut în grupa produselor finite, înafară de firele dărăcite, toate celelalte importându-se. Pe lângă munca calificată, surplusul populaţiei rurale, a procurat braţele de muncă necalificate ieftine.

In faza următoare, a naţionalismului economic, industrializarea a urmat un ritm mai rapid la adăpostul protecţiei vamale ridicate. Subliniem schimbările şi adaosurile cele mai importante.

Industria textilă îşi desăvârşeşte organizaţia, trecând la producţia firului, adică la industrializarea integrală — dela fir la ţesătură. Industria pielăriei introduce sistemul mineral rapid şi mecanizează fabricaţia încălţămintei. Industria chimică, pe de o parte îşi întregeşte echiparea tehnică, iar pe de altă parte, trece la o serie de noi fabricaţiuni. Industria metalurgică îşi măreşte gama de produse finite şi încearcă prin aceasta o schimbare de structură. Dela 1936 creşterea de produse finite este mai importantă, decât producerea de materii prime: fontă, oţel, laminate. Dar dacă producţia de unelte, aparate şi maşini sporeşte considerabil, aceasta se datoreşte în deosebi comenzilor de stat, cu toate că şi producţia de articole finite pentru piaţa comercială este

[1]) A se vedea în anexă expunerea despre *Viaţa industrială a Cisnădiei*, în «Industria românească» (1930—1940), p. 449 şi urm.

www.dacoromanica.ro

în creştere. Producţia de unelte şi maşini agricole este însă în descreştere. In sfârşit, în această fază industria alimentară este în declin.

Expunerea schematică a evoluţiei procesului de industrializare, uşurează precizarea posibilităţilor de desvoltare ulterioară şi trasarea limitelor lui.

Ritmul mai lent din faza întâi şi limitele industrializării precipitate din faza a doua se datoresc aceluiaş fenomen: îngustimea pieţii interne. Simptomul categoric al suprainvestiţiilor din faza întâia (industria alimentară) şi constatarea că industrializarea din faza a doua nu este comitentă cu o creştere a consumului, ci se ţine în genere înapoia consumului din faza anterioară ţărmurindu-se la substituirea importului, confirmă ipoteza.

Posibilităţile viitoare ale industrializării sunt în funcţiune de extensiunea pieţii.

Din expunerile anterioare se desprinde direct şi concludent condiţia fundamentală pentru atingerea rezultatului: sporirea capacităţii de cumpărare a păturilor rurale.

Aceasta indică prima serie de posibilităţi de industrializare: industrializarea produselor agricole. In acest sens, tot ceeace apropie locul de producţie de locul de desfacere (motorizarea transporturilor pe şosele) şi ceeace favorizează aşezarea industriilor în mediul rural (electrificare, avantaje speciale, îndrumare tehnică, înlesnirea înzestrării cu utilajul tehnic a întreprinderilor de industrializări agricole locale, etc.) este a se realiza fără întârziere.

După cum rezultă din expunerea privitoare la rezervele de energie şi materii prime, drumul este larg deschis: industrializarea cânepii şi inului cu precădere faţă de aceea a bumbacului; industrializarea plantelor oleaginoase; industrializarea leguminoaselor (prin fabricare, conservare, uscare, etc.); industrializarea plantelor industriale (sfecla de zahăr, hameiul, muştarul); îmbunătăţirea calităţii lânurilor prin noi încrucişări de rase; industrializarea animalelor şi a peştelui.

A doua serie de posibilităţi de industrializare rezidă în industria lemnului. Prin trecerea la un grad mai intens de exploatare a pădurilor s'ar spori posibilităţile de producţie anuală, iar prin raţionalizarea utilizării industriale a lemnului folosind speciile potrivite pentru fiecare transformare industrială s'ar realiza o valorificare optimă a lemnului. Inafară de aceasta, există o gamă întreagă de industrializări a lemnului care până acum n'a format obiectul iniţiativelor industriale.

www.dacoromanica.ro

A treia serie cuprinde intensificarea industrializării petrolului. S'a arătat în altă parte [1]) că exploatarea petrolului este extensivă, iar prelucrarea este sub randamentul optim. Sporind capacitatea de crackaj, s'ar mări randamentul fabricării benzinei și în acelaș timp a uleiurilor — calitativ și cantitativ a parafinei și coksului. Atingând randamentul industriei petrolifere americane valoarea producției de petrol românesc din 1937 ar fi fost sporită cu 2 miliarde lei.

Prin exploatarea gazelor de sonde s'ar dubla valoarea lor calorică, iar prin valorificarea celorlalte hidrocarburi (propanul și butanul) aflate în gazele de sonde, s'ar realiza valori industriale însemnate. Gazul metan, pe dealtă parte căruia până acum i s'a dat numai o întrebuințare calorică, poate forma baza unei întregi serii de industrializări chimice pe baza negrului de fum.

In sfârșit, ultima serie de industrializări este în legătură cu rezervele de materii prime anorganice.

Am văzut că potențialul siderurgic este redus. Dar nu se poate afirma cert, că se cunosc toate rezervele. In orice caz, prin industrializarea mai completă a altor minereuri în deosebi a manganului și molibdenului (dacă s'ar descoperi prin explorări), s'ar întări baza internă a industriei siderurgice, fabricându-se feroaliajele.

In domeniul industrializării minereurilor, în genere, există încă posibilități, atât prin noui explorări, cât și printr'o valorificare mai completă a minereului exploatat (bauxită, cupru, plumb, zinc, pirite, aur și argint) atât în direcția metalurgică, cât și chimică.

Firește, indicarea celor mai însemnate posibilități *tehnice* de industrializare, nu implică pentru fiecare în parte și momentul posibilității și oportunității *economice*.

Posibilitățile și oportunitățile economice depind de cadrul social-economic al procesului de industrializare.

Considerând că în România, capitalul și mâna de lucru calificată este limitată, într'un regim de concurență liberă completă nivelul prețurilor și rata profitului ar fi factorul decisiv pentru realizarea industrializării tehnice posibile. Intr'adevăr, acești factori ar indica dacă există pletoră sau penurie de un produs sau altul. In al doilea rând, într'o asemenea ipoteză, fiecare întreprinzător ar determina limita optimă a întreprinderii create, astfel încât printr'un grad de ocupație optim să se asigure prețurile de cost minime.

[1]) Cap. IV, « Rezervele de energie și materii prime ».

www.dacoromanica.ro

In realitate, desvoltarea industriei românești n'are loc într'un regim de liberă concurență absolută. Insuși regimul de protecție prin gradarea variată a protecției, care mai variază și în raport cu nivelul prețurilor unui produs sau altul și cu celelalte condiții de producție (abundența și calitatea materiei prime și a mânii de lucru, costul capitalului, etc.) determină o îngrădire a liberei alegeri a ramurii de producție în care urmează a se realiza inițiativa unui întreprinzător.

Nivelul prețurilor și rata profiturilor nu poate fi deci un indiciu infailibil, care să arate întreprinzătorilor exact situația pieții produsului, care ar urma să facă obiectul industrializării.

Dovada concludentă este în extensiunea erorilor de investiții industriale, care se constată prin gradul constant scăzut al utilizării capacității de producție într'o serie de industrii. Acest fapt are urmări asupra costului de producție, grevat constant de cota dobânzii și amortizării ce revine capitalului rămas neproductiv. Este infinit probabil că la numeroasele creațiuni industriale, din perioada 1932—1938, caracterizată prin poziția de quasi-monopol a industriei în piața internă, considerația ca mărimea întreprinderii și gradul ei de ocupație să aibă proporții optime, pentru a lucra cu costuri de producție minime n'a intrat în calcul.

Intr'un regim de protecție acordată de Stat industriilor, asemenea erori de investițiuni care înseamnă risipă de capital și o grevare continuă asupra consumului țării nu sunt de admis.

Procesul firesc al unei industrializări este sporirea puterii de cumpărare a poporului prin stimularea întregii activități productive și comerciale a națiunii, creșterea consumului de materii prime și de produse finite, diminuarea importului unor fabricate străine, dar în ultimă analiză conduce la mărirea volumului schimburilor externe, deci și a importului.

Nu este acesta cazul industrializării României.

In situația dată numai dacă statul fixează cadrul și limitele desvoltării industriale, iar prin sistemul de încurajare caută să influențeze ierarhizarea inițiativelor industriale, procesul de industrializare se poate aduce în făgașul normal.

Pentru fixarea cadrului continuării procesului de industrializare se impune a se preciza, în prim loc, țelul ei.

Industrializarea poate avea un caracter integral, urmărind realizarea autarhiei; o asemenea hotărîre n'ar putea fi provocată decât sau de conducerea in extremis a politicii de reagrarizare

www.dacoromanica.ro

a ţărilor industriale (autarhia agricolă) sau de motive politice-militare.

Noi vom face abstracţie de consideraţiunile politice-militare, de oarece necesităţile de apărare naţională care primează, pot impune industrializări care nu ţin seamă de postulatul preţului de cost minim şi de raporturile de piaţă. De asemenea, vom înlătura ipoteza ţelului autarhiei industriale, ca contrapondere faţă de autarhia agricolă, întru cât avem motive să socotim că aceste tendinţe au atins limitele extreme şi vor fi răsturnate. O nouă formă de economie mondială, care să restabilească pe baze şi cu metode noi schimburile internaţionale este aşteptată în mod general.

Drept urmare, ţelul industrializării nu poate fi decât extinderea activităţii economice şi mărirea productivităţii muncii naţionale în vechile ramuri de producţiune.

In acest cadru, problema care primează este alegerea ramurilor de producţie şi ierarhizarea industrializării. Aceasta nu poate fi determinată pentru ramura de producţie de ales decât de criteriul sporirii capacităţii de cumpărare a maselor, deci extensiunea pieţii; iar pentru ierarhizarea industrializării, de criteriul maximumului de productivitate.

Pe această cale se asigură pe de o parte *lărgirea bazei interne*, condiţie sine qua non, a desvoltării industrializării iar pe de altă parte, se ridică nivelul calitativ al unor anume produse şi se facilitează fabricţia unor produse de calitate, de desfacere uşoară pe pieţele externe.

De bună seamă, în cadrul fiecărei branşe va fi nevoie a se preciza în fiecare caz dimensiunea optimă a întreprinderii care înlesneşte o ocupaţie integrală a utilajului tehnic şi minimum de cost de producţie.

Doi factori vor fi continuu luaţi în calcul: penuria de capital şi de muncă calificată de o parte şi pletora de braţe de muncă necalificată ieftină de altă parte. Drept corolar, mâna de lucru ieftină şi capitalul şi tehnicitatea scumpă impun un grad moderat de mecanizare a producţiei.

In ce priveşte formaţiunea tehnică a muncii calificate, printr'un învăţământ tehnic adecuat şi un sistem de ucenicie, completat cu un învăţământ complimentar profesional, este de prevăzut o creştere progresivă a numărului de lucrători calificaţi autohtoni.

www.dacoromanica.ro

Formarea capitalului naţional industrial urmează un ritm mai lent decât excedentul de braţe de muncă. In agricultură — unde rentabilitatea este mai mică — dacă nu intervine o asistenţă de credit ieftin pe termen lung şi mijlociu, industrializările prin autofinanţare vor avea un mers greoiu. In industrie, în schimb, rentabilitatea mai ridicată — care-şi află expresia în bilanţurile anuale, nu numai în beneficiile ridicate, ci şi în cotele de amortizare însemnate — are loc un proces de formare de capital nou, mărit de capitalul acumulat în mediile de populaţie dependente de industrie. Auto-finanţarea este în această ramură mai promiţătoare.

In schimb, formarea de capitaluri prin emisiuni de acţiuni şi obligaţiuni industriale, sau prin finanţări în formă de credite pe termene lungi şi mijlocii, nu va putea atinge în viitorul apropiat proporţii însemnate, datorită marilor investiţiuni de stat, cu caracter economic şi extra-economic.

In sfârşit, aportul de capital străin, atât de însemnat în prima fază a formării sistemului industrial, mai puţin important în faza următoare, rămâne ca un semn de întrebare, în împrejurările economice internaţionale în devenire. De altminteri, fără a deprecia importanţa capitalurilor străine în acţiunea de industrializare, este a se sublinia că beneficiile capitalului străin plasat, în mare parte nu servesc la crearea de putere de cumpărare pe piaţa naţională şi nu contribue la sporirea ofertei de capital, căci sunt exportate.

Structura specifică a pieţei muncii şi capitalului, în economia românească, aşează pe primul plan chestiunea debuşeului ca factor hotărîtor în dirijarea procesului de industrializare.

Hotărîrea cu privire la orice iniţiativă industrială este a se lega de examinarea chestiunii debuşeului.

Constatarea că întreprinderi industriale româneşti create pentru satisfacerea unor nevoi simple cu caracter universal, rigid, mai mult sau mai puţin, independent de variaţiile conjuncturii, n'au izbutit să aibă mărimea optimă şi continuă a lucra cu un preţ de cost încărcat de sarcini moarte, este o vie ilustraţiune a caracterului primordial al debuşeului şi în acelaş timp indică una din *limitele temporare* ale industrializării.

Numai când un produs ajunge să corespundă unei cereri largi, să capete un caracter universal, nevoia corespunzătoare se poate lua în considerare pentru a se crea o întreprindere de mărime optimă cu productivitate şi rentabilitate optimă. In mod normal,

www.dacoromanica.ro

este în linia de evoluţie naturală ca paralel cu creşterea venitului naţional cererea de bunuri, satisfăcând nevoi din ce în ce superioare, să se generalizeze, să devină din ce în ce mai puţin fluctuantă şi să creeze astfel baza unei noui industrii naţionale — în ipoteza că ceilalţi factori de industrializare sunt daţi. Exemple sunt multe — instalaţiile higienice, aparatele electrice, aparatele de radio, etc.

Ori de câte ori, prin urmare, debuşeul pentru un produs este mai specializat şi mai fluctuant, cu cât produsul respectiv este mai specific şi deci cererea mai puţin universală, cu atât pentru a se putea întemeia o întreprindere de dimensiune optimă, ca să fie viabilă se cere o piaţă mai întinsă.

Această problemă se concretizează în raport cu industria bunurilor de producţie.

Dacă industria fontei şi a oţelului se poate întemeia cu succes într'o ţară agrară — exemplul românesc este o confirmare în plus — care dispune de condiţii favorabile de materii prime (asocierea cărbunelui cu minereul), întru cât găseşte un debuşeu destul de însemnat pentru fontă, oţel şi produse laminate şi construcţii metalurgice, ca să poată lucra cu un cost mai puţin ridicat, micimea pieţei de desfacere devine un obstacol în calea unei industrii de maşini şi aparate, unelte şi scule.

In fapt, această limitare a fost experimentată şi de industria metalurgică românească. In schimb, industria metalurgică poate avea un debuşeu important în fabricaţia de maşini şi unelte agricole, care în cadrul unei politici de industrializare normală, cuprinzând şi agricultura, este susceptibil de a fi sporit.

In sfârşit, pentru îndrumarea procesului de industrializare n'are importanţă numai piaţa internă, ci şi piaţa externă.

W. Sombart, cercetând fenomenul industrializării ţărilor agricole, generalizând, a conchis că « pe aceeaşi bază agrară nu se pot clădi două sisteme industriale, anume cel propriu şi cel european, potrivit legii raportului proporţional între baza agrară şi industrială ». După cum relevă în mod just, Andreas Predöhl [1]), în joc sunt complexe de fapte, în aparenţă simple, dar care în realitate acopăr o serie de probleme complicate.

In fapt, industrializarea ţărilor agrare exercită o influenţă defavorabilă asupra ramurilor de producţie din ţările industriale,

[1]) Andreas Predöhl: *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

care erau însemnate prin exportul produselor respective în țările agrare. In consecință, se constată un regres al exportului de mărfuri simple care satisfăceau nevoile de articole de primă necesitate: alimentare, îmbrăcăminte, ustensile și mobile, etc. și care acum se fabrică în fiecare țară agricolă. In acest sector de industrii se poate considera că diviziunea internațională a muncii a încetat. Autarhia limitată la aceste ramuri de producție industrială apare ca un fenomen normal.

Firește, industriile respective din vechile state industriale au înregistrat pierderi însemnate. Un proces de reajustare a sistemului industrial din fiecare Stat a urmat cu o forță elementară. Unele state, în care industria predominantă era de pildă industria textilă, ca Anglia, a trebuit să constate că numai în exportul de țesături de lână de calitate poate afla o compensație.

Comerțul exterior al României, sub impulsiunea industrializării s'a deplasat geografic și s'a transformat structural.

Dificultăți mari au apărut în calea relațiilor comerciale cu acele state care înafară de anume fabricate (ex. fire și țesături) pe care le exportau în trecut și pe care România fabricându-le astăzi nu le mai importă, nu mai dispun de alte articole, interesând piața românească. Cu alte cuvinte raporturile de complimentaritate s'au schimbat, impunând procese complexe de adaptări fiecărei țări.

In noile condițiuni este de prevăzut că posibilitățile de export, vor putea exista numai pentru acele feluri de produse, ale căror condiții de producțiune implică existența unei piețe vaste. In această privință, unele din vechile state industriale posedă anume poziții de monopol în fabricarea de mașini și instrumente de muncă complexe și anume produse chimice.

Pentru România, care se află în curs de industrializare, se pune problema asigurării plății în străinătate a costului materiilor prime și utilajului tehnic de care nu se poate lipsi. Cum suntem o țară debitoare numai printr'un export regulat putem să executăm plățile externe corespunzătoare.

N'am putea renunța la industriile care aprovizionează piața internă, prelucrând materii prime străine?

In joc este în deosebi, industria textilă. Firește, importul de materii prime se poate reduce (prin cultura și utilizarea inului, cânepii și a bumbacului). Dar industria textilă produce articole care corespund unor nevoi simple, universale cu cerere puțin ela-

www.dacoromanica.ro

stică şi cu un debuşeu suficient, deci ar fi fost o eroare să se fi renunţat la ea. Dar pe lângă industria textilă, mai sunt dependente de importul de materii prime şi alte ramuri: electrotehnica, ceramica, metalurgia şi chiar industria materialelor de construcţii.

Dintre acestea, numai acele care fabrică instrumente de lucru, în deosebi specializate, folosind în proporţii mari materii prime străine şi care n'au izbutit a creia întreprinderi de dimensiuni optime, ar intra în discuţiune.

In orice caz — chiar dacă s'ar reduce volumul importului de materii prime, importul va spori treptat cu creşterea nevoilor de utilaj tehnic. Drept urmare, a se crea ramuri de producţie de articole de export şi a se desvolta cele existente apare ca un comandament al politicii de industrializare.

Posibilităţi există. Dintre ramurile vechi (în afară de cereale): petrolul şi lemnul. Esenţialul este a oferi pe pieţele străine produse de calitate prin ameliorarea condiţiilor de producţie.

Dintre ramurile noi sunt a se desvolta prelucrarea materiilor agricole, în deosebi cele specifice care nu se găsesc în cantităţi şi de calităţi egale în majoritatea ţărilor: industrializarea plantelor oleaginoase şi textile şi industrializarea produselor animale în condiţii de calitate corespunzătoare cerinţelor pieţii externe.

Dificultăţile principale şi obstacolele de învins în cursul procesului de industrializare se pot rezuma: productivitate optimă şi organizare raţională a muncii, cost de producţie minim şi calitate superioară a mărfurilor produse.

Aceste elemente nu trebue însă să fie privite ca date statistice ci dinamice şi în această lumină perspectivele industrializării apar favorabile.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL VI

PROTECȚIONISMUL INDUSTRIAL ȘI AGRICOL

Pentru o țară agricolă protecționismul este expresiunea tendinței spre industrializare. Aceasta este universală. Ea se manifestă în întreaga evoluție economică a secolului al XIX-lea, înlăuntrul căruia s'au format marile State industriale. In țările în care s'a manifestat această tendință a evoluat paralel cu un ritm mai viu al creșterii populației.

Politica de industrializare a statelor agrare, ale cărei manifestări s'au produs încă din ultimele decenii ale secolului trecut este expresiunea sforțării lor de a deveni state agrare-industriale, pentru a crea o bază mai sigură independenței lor politice. Această străduință s'a accentuat după războiul mondial, extinzându-se chiar la țările coloniale. Iar în țările din sud-estul Europei accentuarea industrializării în ultimele două decenii coincide cu apariția fenomenului suprapopulației agricole.

Aceste condițiuni demografice determină, pe de o parte o intensificare a culturii agricole, iar pe de altă parte o acțiune de industrializare — ambele urmărind să ușureze ridicarea productivității muncii naționale și absorbirea forțelor de muncă rurale supranumerare.

Pe această cale agricultura tinde a deveni mai independentă față de piața externă, desvoltarea industriei sporind posibilitățile de consum a produselor agricole, prin folosirea lor ca materii prime industriale; totdeodată consumul de produse alimentare corespunde cererii sporite a populației orașelor. Industria națională dispune pe de altă parte de o piață internă suficientă, prin mărirea puterii de cumpărare a populației rurale.

In vechile state industriale, pe lângă protecționismul industrial, s'a desvoltat însă și un protecționism agricol. Incepând cu folosirea instrumentului taxelor vamale, pentru apărarea producției

www.dacoromanica.ro

interne, de concurența cerealelor transoceanice, după războiul mondial, s'a trecut la o politică protecționistă exagerată, cu scopul reagrarizării economiilor naționale respective.

Astfel, din 1925, principalele state industriale din Europa, au făcut eforturi mari pentru a încuraja producția lor agricolă, asigurându-i prețuri foarte ridicate în raport cu prețurile mondiale [1]). In scopul de a menține prețurile interne la un nivel ridicat, importurile din țările unde producția agricolă este mai economică au fost restrânse, ceeace a agravat scăderea prețurilor agricole mondiale. Aceasta a provocat o diminuare a veniturilor, provenind din exportul produselor agricole și statele agricole au fost silite să-și adapteze balanța de plăți reducând importul de produse fabricate prin forțarea procesului de industrializare.

Pentru a reduce importul de cereale și produse animale statele industriale s'au servit atât de metode de protecționism direct, manifestate prin ridicarea vertiginoasă a taxelor vamale, cât și prin metode indirecte concretizate în: monopoluri de import, distribuirea arbitrară a contingentelor de import, de către organizații sindicale de producători, stabilirea de prețuri fixe la frontieră, introducerea de taxe de nivelare a prețurilor interne mai ridicate cu prețurile externe mai reduse, interzicerea tranzitului sau fixarea de taxe de tranzit foarte ridicate pentru animale, discriminări între diferite sorturi de animale, măsuri veterinare vexatorii și alte măsuri sanitare asemănătoare aplicate altor produse alimentare.

Agricultura românească, în deosebi, cu începere din 1929 a avut de suferit ca urmare a acestor măsuri. Ea și-a văzut rentabilitatea periclitată. In deosebi procesul de industrializare a agriculturii, prin desvoltarea producției animale, a fost împiedecat prin obstacolele din ce în ce mai numeroase și mai mari, rezultate din măsurile administrative luate de toate țările industriale importatoare din Europa.

In fața acestei situațiuni, Statul român a fost constrâns să intervină pentru a ocroti agricultura națională. Protecționismul agricol românesc, desvoltat după 1929, a fost însă de altă natură, decât cel din țările industriale importatoare. Scopul era îndoit: să asigure rentabilitatea producției și să stimuleze exportul

[1]) A se vedea: *Considérations relatives à l'évolution actuelle du protectionisme agricole* (Société des Nations, Genève, 1935).

www.dacoromanica.ro

excedentelor anuale ale producţiunii agricole. Necesitatea încurajării exportului în condiţii remuneratorii indică dificultăţile de realizare a unui sistem de protecţionism agricol ca şi limitele sale.

Pentru a cerceta urmările sistemului protecţionist industrial şi agricol, se impune a se expune, separat: ţelurile, metodele şi formele protecţionismului pentru fiecare din cele două ramuri de producţie naţională.

A) PROTECŢIONISMUL INDUSTRIAL

1. *Evoluţia politicii vamale dela 1920—1929*

Cel din urmă tarif vamal din Vechiul Regat, înainte de războiul mondial a fost tariful din 1904—906, care avea un caracter protecţionist, scutind numai materiile prime, nu şi fabricatele, iar colonialele şi produsele ce nu se fabrică în ţară, erau supuse la taxe fiscale proporţionale cu valoarea lor.

Desechilibrul economic, provocat după războiul mondial de deprecierea şi fluctuaţiile monetei naţionale au fost atât de puternice încât, întreaga politică a comerţului exterior în primii ani după încheierea păcii, influenţată de factorul monetar, a devenit un simplu corolar al politicii financiare. Fapt firesc pentru o ţară importatoare de capitaluri, într'o perioadă de oprire a curentelor financiare, cum a fost cea de după războiul mondial, balanţa comercială devenind factorul cel mai important al echilibrului schimburilor generale cu străinătatea.

Pentru remedierea crizei financiare s'a recurs la mijloace mercantiliste: prohibiţiuni la import şi export, taxarea generală a exportului şi urcarea taxelor de import. Astfel, importul era supus unui regim de prohibiţiuni, restricţiuni cu permise şi taxe de lux, în aur.

Intregul regim vamal dintre 1920—1928 este determinat de decretul-lege pentru reglementarea importului din 23 Iulie 1921, de legea pentru reglementarea exportului din 26 August 1920 şi în special de legea pentru autorizarea guvernului, de a înfiinţa taxe de import şi de export din 6 Octomvrie 1920, prin care parlamentul dă guvernului autorizarea să urce, să scadă sau să înfiinţeze taxe de import peste, sub şi înafară de tariful general al vămilor.

Politica vamală a fost în primii 10 ani dela încheierea păcii rezultatul a două serii de tendinţe:

www.dacoromanica.ro

1. Tendința de adaptare continuă a taxelor vamale la variațiunile valorii mărfurilor rezultate atât din continua depreciere a monetei naționale, cât și din scumpirea reală a mărfurilor în raport cu valoarea antebelică în aur.

2. Tendința de adaptare a nomenclaturii vamale și a gradului de protecțiune la noua structură a economiei naționale rezultată din aportul industrial al noilor provincii românești.

Industrii noi, ce nu existau în Vechiul Regat, și care în Austro-Ungaria și Rusia se bucuraseră de o largă protecție, au cerut, și cu drept cuvânt, un tratament egal — ca protecție — cu industriile din Vechiul Regat. In această situațiune se găseau în special: industria metalurgică, industria chimică, a ceramicei și a vaselor emailate, industria cuțitelor, a curelelor de transmisiune, a pălăriilor de pâslă, a mobilelor de lemn și altele.

Toate modificările tarifare post-belice și anume: din 20 Aprilie 1920, 1 Iulie 1921, 22 Iulie 1924, 26 Martie 1926 și 10 Aprilie 1927, au de scop adaptarea taxelor vamale la cele două cerințe expuse mai sus.

Astfel, prima modificare consta în adaptarea într'o măsură suficientă a taxelor vamale la deprecierea valutară, prin înmulțirea taxelor tarifului din 1904 cu un coeficient de multiplicare fixat la 5. (Tariful din 20 Aprilie 1920).

Datorită lipsurilor provocate de războiu și reducerii taxelor vamale sub influența deprecierii, importul ia în intervalul 1919—1921 o alură de completă disproporție cu disponibilitățile de export. Balanța comercială înregistrează în acest timp un sold pasiv important. Astfel, în anul 1919 balanța este pasivă cu 1 miliard lei aur, în anul 1920 se adaugă un nou pasiv de 325 milioane lei aur.

Pentru a preveni și stânjeni acest import exagerat care contribuia într'o măsură considerabilă la deprecierea mereu crescândă a monetei naționale și pentru a satisface justele revendicări ale industriei provinciilor realipite, se elaborează tariful din 1 Iulie 1921. Acest tarif se străduește și în parte realizează o primă adaptare a politicii vamale române la noua structură economică a Statului Român.

Taxele sunt mai mari decât cele fixate în 1920, dar aveau totuși mai mult un caracter fiscal, cu excepția taxelor la piei, încălțăminte, talpă, confecțiuni, ciment metalurgic, cari au un caracter ușor protecționist. Tariful prevede note de reducere

www.dacoromanica.ro

de taxe pentru materiale necesare refacerii gospodăriilor, căilor de comunicaţie şi desvoltării industriale.

Acest tarif a urmărit: *a)* micşorarea importului care devenise destul de însemnat, întrucât restricţiunile şi prohibiţiunile nu constituiau o piedică decât pentru importul articolelor de lux; *b)* apărarea monetei şi *c)* o uşoară protecţie a industriei naţionale.

Acest tarif s'a aplicat până în 1924, cu unele modificări, prin care s'au majorat succesiv taxele la piei şi obiecte de piele, obiecte de os, cânepă, in, fire şi ţesături, minereuri, fontă brută, obiecte de aramă, unele chimicale etc.

Desavantajul acestui tarif este că fiind alcătuit din taxe specifice, fără coeficiente de majorare, nu era adaptabil la situaţiunea variabilă a pieţei mărfurilor creată prin continua depreciere a monetei. In perioada dela 1921 la 1924 valoarea leului de hârtie scade la 1/17 în 1921, la 1/30 în 1922 şi la 1/40 în 1923 şi 1924 din valoarea leului aur.

Protestele reînoite ale producătorilor asupra insuficienţei protecţiunii reduse prin deprecierea monetară, provoacă o nouă revizuire a tarifului vamal.

Este a treia reformă tarifară, care pentru întâia oară după războiu încearcă să introducă stabilitatea protecţiunei prin fixarea taxelor vamale în aur — tariful vamal din 22 Iulie 1924, prin care se fixează un coeficient de înmulţire a taxei în aur de 30.

Tariful din 1924 încearcă, fără suficientă claritate, o schimbare radicală a sistemului tarifului vamal până atunci în vigoare, cu următoarea motivare:

« România rămânând la un singur tarif vamal, cel din 1921, a rămas dezarmată faţă de tarifele maximale şi minimale ale celorlalte State. Acordând conform actualului regim, clauza naţiunii celei mai favorizate Statelor cu cari avem convenţii, cele cu cari nu avem ne aplică tarifele lor maximale. Trebue, ca măsură de apărare în legătură cu nevoile noastre de export, să putem aplica şi noi un tarif maximal pe care îl propunem a fi întreitul taxelor pentru cei care nu ne-ar acorda tariful lor minimal. Aceasta este cu atât mai necesar, cu cât nu putem avea un tarif general din consideraţiunile de mai sus, atât de ocrotitor precum l-au pus unele State ».

Intr'adevăr, particularitatea noului regim vamal consta în trecerea dela sistemul tarifului general-convenţional la sistemul tarifului autonom minimal care se aplică tuturor ţărilor care ne

www.dacoromanica.ro

acordă și ele regimul minimal. Iar țărilor care ne-ar aplica un tarif mai defavorabil decât altor State, li se aplică tariful de represalii, cari constă în majorarea taxelor vamale cu 300%.

Pe baza acestui sistem, într'o epocă de instabilitate, o politică convențională nu-și avea locul și nici rațiunea. Deoarece noul tarif menține regimul de prohibițiuni și taxe de lux, și deoarece moneta națională continuă să aibă fluctuațiuni brusce chiar să scadă, ajungând în 1926 la 1/45 din valoarea ei în aur, și cum pe de altă parte vechea nomenclatură a tarifului vamal, menținută încă se arată cu totul insuficientă spre a corespunde desvoltării industriale a României întregite, se hotărăște revizuirea nomenclaturii și a taxelor aferente întregului tarif vamal.

Pentrucă lucrarea în întregimea ei cerea un timp îndelungat, s'a procedat la revizuirea treptată a tarifului, începându-se cu cele două categorii mai importante: metalurgia și textilele, fixându-se noui taxe vamale pentru produsele metalurgice și textile. Nomenclatura acestor articole a suferit o foarte amănunțită specificare. Metalurgia trece dela 194 de articole la 461, iar textilele dela 162 la 249 articole.

Acestei discriminări a articolelor îi corespunde pentru articolele protejate o majorare a taxelor de 50—100% față de taxele anterioare. Taxele au un caracter ferm protecționist, urmărindu-se apărarea specială a industriei metalurgice și textile din țară contra concurenții și dumpingului străin.

Noul tarif reduce pe de altă parte taxa de penalizare dela 300% la 200%.

Curând după aceea, socotindu-se că taxele sporite la metalurgie și textile sunt prea mari, s'a procedat la o primă modificare provizorie a acelorași categorii, care consta într'o reducere aritmetică a taxelor, ce fuseseră majorate cu peste 50% față de tariful din 1924.

Odată cu începutul stabilizării de fapt a monetei naționale (1927) se socotea că se pot începe și lucrările pentru elaborarea unui tarif vamal care să îndeplinească condițiile unui tarif normal și permanent și anume: să se adapteze structurii economice a României întregite și să fie în concordanță cu situațiunea pieții naționale și mondiale, pentru a nu stânjeni comerțul internațional.

Se poate spune că tariful din 10 Aprilie 1927 a îndeplinit prima condițiune, aceia de adaptare la noua structură a economiei naționale românești. Intr'adevăr, nomenclatura noului tarif vamal

www.dacoromanica.ro

a fost amănunţit studiată şi ea prezintă un progres faţă de nomenclatura anterioară. Pe când tariful anterior conţinea 854 articole, la cari se adăogă 354 de articole noi din nomenclatura metalurgiei şi textilelor, deci în total 1.208 articole, noul tarif vamal conţine 1.893 de articole, adică un plus de circa 60%.

A doua condiţiune a fost însă îndeplinită într'o măsură mult mai redusă. Păstrând regimul taxelor de lux, care prin natura lui trebuia să fie excepţional şi trecător, a permanentizat prin introducerea lor în tariful vamal, un element de abuzuri şi corupţiune vamală.

O notă caracteristică a acestui tarif este faptul că deşi taxele sunt fixate în aur, coeficientul de transformare în lei hârtie a fost fixat la 40 coeficient ce a rămas în vigoare până în 1928, deşi el nu mai corespundea cotei de depreciere a leului în aur.

Acest tarif a avut un caracter net protecţionist în favoarea industriei naţionale.

Odată cu stabilirea legală a leului (1929) politica vamală a României, care după cum se vede din expunerea de mai sus a avut un caracter provizoriu şi a fost supusă unei continue modificări, trebuia să fie fixată în mod definitiv prin alcătuirea unui tarif vamal în acord cu interesele permanente ale economiei generale a ţării şi cu posibilităţile ei de desvoltare normală.

In expunerea de motive a tarifului din 30 Iulie 1929 s'au precizat motivele care impuneau revizuirea tarifului vamal din 1927. In primul rând se socotea necesar a se da politicii vamale un caracter de stabilitate, atât de necesar şi pentru o sănătoasă desvoltare a producţiei interne şi pentru îndrumarea politicii comerciale a ţării în relaţiile ei comerciale cu străinătatea.

Reexaminarea tarifului în vigoare era impusă de necesitatea de a revizui concepţia economică ce-i sta la bază şi de a pune şi politica vamală în concordanţă cu acea concepţie economică care se socotea singura ce corespunde adevăratelor interese ale economiei românești: apărarea în primul rând a intereselor agriculturii care este şi rămâne producţia de bază a ţării şi apoi a celorlalte ramuri de producţiune, iar din acestea în primul rând pe acelea cari prezintă condiţiuni firești de desvoltare la noi.

Această nouă concepţie economică este fundamentată în expunerea de motive a noului tarif vamal printr'o examinare a structurii economice a ţării şi în deosebi a relaţiunilor comerciale cu ţările străine.

www.dacoromanica.ro

Forțele vitale ale României întregite impun preocupări de politică economică, cari nu se puneau Vechiului Regat și drept urmare și instrumentele de realizare a acestei politici și anume tariful vamal și convențiile de comerț trebuiau să se adapteze noii situațiuni.

Atât politica tarifară cât și politica convențională trebuia să se pună în slujba unei economii naționale mai complete, mai unitare și mai variabile prin sine însăși.

Nouile provincii românești: Transilvania, Banatul, Bucovina și Basarabia, posedă izvoare și forțe de producțiune cari trebue să fie avute în vedere.

Astfel: industria metalurgică, a gazului metan, a lemnului, cimentului, pielăriei, industria chimică și textilă, creșterea vitelor, cultura viței de vie și a pomilor fructiferi, constitue un aport economic important al noilor provincii.

Factorii ce caracterizează economia națională a României întregite, în comparație cu situația Vechiului Regat, se înfățișează astfel:

	1913	1926
Intinderea țării	137.903 km²	295.000 km²
Populațiunea	7,5 mil. loc.	17 mil. loc.
Suprafața cultivabilă	6 mil. ha	17 mil. ha
Suprafața păduroasă	2,5 mil. ha	7,3 mil. ha

Producțiunea anuală se repartizează astfel:

	1914	1926
Produse agricole vegetale	1.200 mil. lei	2.085 mil. lei
Produse animale	100 » »	550 » »
Produse forest. (fără cherestea)	70 » »	150 » »
Produc. industrială	580 » »	1.100 » »
Produc. petroliferă	100 » »	200 » »
Total	2.050 mil. lei	4.085 mil. lei

Se constată din datele de mai sus că producțiunea anuală n'a crescut în raport cu creșterea izvoarelor și a capacității de producțiune a României.

Disproporția dintre creșterea capacității de producțiune și creșterea producțiunii efective în România Nouă, rezultă și din

www.dacoromanica.ro

examinarea cifrelor comerţului exterior din ultimii 2 ani dinaintea războiului, comparate cu cifrele din anii 1924—1928.

Anii	Import		Export	
	Cantităţi în tone	Valori lei aur	Cantităţi în tone	Valori lei aur
1913	1.374.116	590.012.640	4.569.076	670.705.335
1914	1.145.298	504.240.522	3.127.449	451.890.823
1924	825.754	648.327.950	4.833.419	688.950.000
1925	899.925	723.505.000	4.663.892	697.715.000
1926	917.714	854.000.000	6.103.675	688.750.000
1927	990.096	967.775.070	7.346.812	1.090.982.929
1928	—	1.004.534.412	—	841.226.767

Abia în ultimii doi ani (1927—1928), atât importul cât şi exportul se apropie de îndoitul cifrelor din perioada antebelică, fără să poată depăşi această cifră. Deosebirii în structura economică îi corespunde şi o modificare a aspectului comerţului exterior. Astfel, ordinea în care principalele categorii de mărfuri participau la importul total al ţării în 1914 şi 1926, era:

	1914	1926
Metale şi lucrări de metale	24,78%	21,24%
Textile vegetale	14,76 »	25,81 »
Maşini	8,53 »	10,11 »
Lână, păruri şi lucrări din ele	7,02 »	7,35 »
Vehicule	4,45 »	6,09 »
Piei şi obiecte din piele	4,26 »	8,17 »
Obiecte din lemn	4,26 »	1,44 »

Din tablourile de mai sus rezultă că deşi ţara şi deci nevoile consumaţiei au crescut, totuşi în 1926 se recurge într'o măsură mai mică la străinătate decât în 1914 pentru unele produse industriale şi în special metalurgice, lucrări din lemn şi obiecte de piele, în schimb participarea relativă a străinătăţii a crescut pentru textile vegetale, maşini şi vehicule (automobile).

Schimbarea structurii economiei naţionale româneşti rezultă cu şi mai mare evidenţă dacă luăm în considerare participarea procentuală a diferitelor articole de export în anii 1914 şi 1926 faţă de exportul total al ţării.

www.dacoromanica.ro

Astfel:

	1914	1926
Cerealele și derivatele lor participau cu	*68,64%*	*36,86%*
Petrolul și derivatele » »	*18,22* »	*24,80* »
Produsele animale și alimentare » »	*2,53* »	*4,38* »
Animalele vii » »	*0,74* »	*0,83* »
Lemnele și produsele de lemn » »	*2,73* »	*15,43* »
Total . . .	*92,86* »	*89,50* »

Rezultă și aci o deplasare a disponibilităților exportatoare dela cereale spre lemne, petrol, vite și produse alimentare, adică o deplasare din spre exportul de articole pur agrare spre articole de industrie agricolă, industrie extractivă și industria lemnului.

Dar, plasarea acestor produse și în special a produselor alimentare se îngreuiază pe măsură ce și statele industriale își protejează agricultura și creșterea vitelor.

Și mai concludente, pentru nevoia unei schimbări de direcțiune a politicii noastre economice externe, sunt cifrele exportului de după războiu, comparate cu situațiunea antebelică.

SITUAȚIA EXPORTULUI INAINTE ȘI DUPĂ RĂZBOIU

	Cantități tone	Valori lei aur
1911	5.390.280	691.720.408
1912	4.326.735	642.103.783
1913	4.569.076	670.705.335
1914	3.127.449	451.890.823
1915	1.412.683	570.182.097
Media anilor 1911—1915		605.320.489
1919	109.140	29.000.000
1920	1.467.118	313.437.065
1921	2.713.138	480.000.000
1922	4.069.963	468.000.000
1923	4.900.734	606.169.185
Media anilor 1919—1923	—	379.321.250
1924	4.833.419	688.950.000
1925	4.663.892	697.715.000
1926	6.103.675	868.750.000
1927	7.346.812	1.005.464.975
1928	—	805.309.450
Media anilor 1924—1928		812.437.285

www.dacoromanica.ro

Examinând cifrele exportului nostru, constatăm că faţă de anii dinainte de războiu, comerţul nostru exterior post-belic nu numai că n'a crescut, dar este în regres.

In adevăr, în afară de anul 1927, când am avut un an agricol ceva mai bun şi când exportul se ridică la un miliard lei aur, ceilalţi ani nu marchează deosebiri importante faţă de perioada 1911—1915.

Fapt cert este că exportul nostru post-belic este în plin regres din cauză că noi nu ne-am refăcut complet nici până acum, utilajul necesar atât în industrie, dar mai ales în agricultură şi produsele noastre nu pot concura produsele străine similare nici sub aspectul calităţii, nici sub acela al preţului.

In deosebi se constată în ultimii ani un regres simţitor al exportului pentru derivatele produselor agricole, cari reprezintă un prim stadiu de industrializare.

Astfel s'au exportat:

Anul	Număr (capete)		
	Bovine	Ovine	Porci
1924	104.000	4.112	65.551
1925	86.000	48.463	162.050
1926	76.000	30.633	138.100
1927	64.000	10.893	217.323
1928	70.069	11.029	175.451
	Carne (kg)		
	Povine	Porci	
1925	6.120.105	6.365.280	
1926	7.741.000	11.800.000	
1927	4.794.307	1.437.478	

Scăderea exportului de vite şi carne este cu atât mai alarmantă cu cât înaintea războiului România veche putea exporta în 1895: 50 mii boi, 100 mii oi şi 100 mii porci; iar Ardealul exporta în 1913: 90 mii boi, 60 mii oi şi 210 mii porci.

www.dacoromanica.ro

Astăzi, când aceste țări formează o singură unitate economică, ar urma ca exportul de animale să însumeze cât totalul celor două țări, altădată despărțite. In locul acestei cifre se înregistrează astăzi la export numai 50% din boi, 12,50% din oi și 50% din porci.

De asemenea s'au exportat:

Anii	Grâu		Făină de grâu	
	Tone	Valori mii lei	Tone	Valori mii lei
1926	267.746	3.406.791	108.445	1.660.548
1927	209.243	1.889.472	67.080	868.687
1928	27.992	254.717	24.866	316.434

Anii	Struguri		Fructe proaspete	
	Kg	Lei	Kg	Lei
1925	1.080.928	10.809.000	27.954.086	232.229.000
1926	143.371	1.558.050	32.446.038	115.927.484
1927	481.821	3.586.139	11.396.308	45.080.273

Anii	Prune uscate și afumate		Ouă	
	Kg	Lei	Bucăți	Vagoane
1925	2.646.276	47.633.000	189.227.000	1.316
1926	1.532.877	30.977.441	192.967.000	1.340
1927	40.616	609.240	135.283.409	940

Din situația exportului dinainte de războiu, comparată cu aceea din perioada de după războiu, care a evidențiat în deosebi scăderea exportului vitelor, ouălor, fructelor, grâului și făinei de grâu, în expunerea de motive la tariful vamal din 1929 se deducea că în viitor politica comercială trebue să fie călăuzită de preocuparea de favorizare și stimulare a exportului agricol.

Analiza structurii comerțului exterior după războiu, justifică noua concepție a tarifului vamal, care dacă pentru desvoltarea forțelor de producție socoate necesar un protecționism vamal rațional, înțelege a pune pe primul plan interesele exportului țării, în deosebi a acelor produse a căror plasare în străinătate

www.dacoromanica.ro

este îngreuiată fie datorită accentuării protecţionismului agrar în ţările industriale, fie datorită condiţiunilor grele de pe piaţa externă.

In acest scop pe planul întâi s'a aşezat protecţionismul agricol manifestat prin: *a)* taxe protecţioniste la produsele agricole; *b)* scăderea taxelor la uneltele agricole şi materiile prime necesare agriculturii şi *c)* scăderea taxelor la articolele de primă necesitate.

Firește, prin aceasta nu s'a exclus preocuparea protecţiei industriei.

Pentru echilibrarea şi salvgardarea ambelor sfere de interese, noul tarif vamal a fost astfel alcătuit încât să dea putinţă de desvoltare atât întreprinderilor producătoare pentru piaţa internă (industrie) cât şi celor producătoare pentru piaţa externă (agricultură, creşterea vitelor, produse petrolifere, făină, fructe, vinuri).

In acest scop, în alcătuirea tarifului din 1929 s'a ţinut seama de următoarele principii:

1. *Prioritatea acordată agriculturii*

a) Protejarea producţiunii agricole;
b) Protejarea industriilor cari valorifică produsele agricole;
c) Degrevarea uneltelor de producţie agricolă;
d) Degrevarea materiilor prime necesare agriculturii.

2. *Apărarea intereselor consumatorilor*

a) Degrevarea articolelor de mare consum şi în special a celor necesare populaţiei agricole;
b) Facilităţi în favoarea construcţiilor.

3. *Coordonarea intereselor industriei indigene cu interesele economiei generale*

a) Coordonarea intereselor industriei grele (metalurgie) cu interesele instituţiilor de Stat;
b) Coordonarea intereselor industriei cu acele ale agriculturii;
c) Reduceri de taxe la instrumentele de producţie în general şi coordonarea intereselor industriilor producătoare de astfel de instrumente cu interesele altor industrii;
d) Incurajarea industriilor care valorifică la maximum materii prime indigene, afară de cele agricole.

www.dacoromanica.ro

4. *Reducerea taxelor la obiectele de lux și apărarea intereselor fiscale ale Statului*

Noul tarif împarte toate articolele în două serii:

1. Prima serie cuprinde taxele minimale ireductibile, stabilite pentru mărfurile ce se produc în țară și pe care tariful înțelege să le proteje prin cote de producțiune cari să le poată apăra de concurența străină. Aceste taxe nu se pot reduce prin convențiuni.

2. A doua serie, cuprinzând restul articolelor, alcătuesc tariful general.

Taxele acestui tarif sunt reductibile pe cale de negociațiuni, în schimbul unor concesiuni reciproce.

Cu acest sistem, datorită taxelor minimale, se evită riscul inerent tarifului general-convențional de a periclita existența industriilor protejate, expunând taxele ce le apără discuțiunilor și negociațiunilor dintre delegațiuni, iar pe de altă parte, datorită taxelor generale, se dă posibilitatea unor reduceri și deci unor compensațiuni suficiente pentru a justifica cererile de reduceri din partea noastră, evitându-se astfel rigiditatea și modicitatea compensațiunilor inerente tarifului maximal — minimal.

Pe calea aceasta se pot obține mai ușor la negocierea convențiilor de comerț, condiții favorabile exportului, în deosebi a acelor produse agricole cari întâmpină obstacole în calea pătrunderii pe piețele externe. Protecția acordată industriei naționale a fost în genere astfel calculată ca să nu depășeaască limita în care condițiunile de producție indigenă sunt mai dificile decât condițiunile de producție în străinătate și numai pentru ramurile de industrie cari au posibilitatea de desvoltare normală în țară.

Pentru a caracteriza complet sistemul tarifar din 1929, trebue să se menționeze dispoziția din legea tarifară prin care guvernul este autorizat să ridice în mod excepțional și temporar taxele vamale la articolele cu taxe minimale, în cazul când prin prețurile de export ale produselor străine mai reduse decât prețurile de pe piețele interne respective s'ar periclita existența unei ramuri de industrie națională.

Această măsură nu se poate lua decât în cazuri când industria indigenă lovită de concurența străină dovedește:

a) Că este o ramură de producțiune importantă pentru economia națională;

www.dacoromanica.ro

b) Că preţurile de export sunt reduse sub preţul intern respectiv, concurenţa străină este de asemenea natură încât periclitează existenţa unei ramuri industriale;

c) Că este instalată, organizată, şi condusă după cerinţele tehnice şi economice moderne;

d) Că ridicarea taxelor vamale la produsele respective nu loveşte în existenţa altei ramuri de producţiune.

Această clauză antidumping, în intenţiunea autorului tarifului, urma să-şi afle paralela într'o clauză prin care guvernul să fie autorizat a reduce taxele vamale, ori de câte ori va fi constatat că anume industriaşi ar încerca să realizeze la adăpostul tarifului vamal câştiguri exagerate sau ar profita de aceste taxe spre a rămâne la un nivel tehnic şi de organizare inferior celui din alte ţări. Această intenţiune mărturisită în expunerea de motive nu şi-a găsit însă concretizarea în legea tarifară.

« Producţia industrială a ţării — se scrie în Expunerea de motive — trebue ocrotită. De sigur însă că cu toată existenţa condiţiunilor naturale de desvoltare ale marei industrii, o justă politică vamală trebue să stimuleze nu numai crearea de industrii, asigurându-le o rentabilitate în orice condiţiuni ar funcţiona ele, ci trebue să ajute la crearea acelui spirit industrial care mai cu seamă în epoca de după războiu stă la baza întregii desvoltări a industriei moderne.

« Ţinta deci pe care am urmărit-o acordând diferitelor ramuri de industrie ocrotirea de care au nevoie, nu a fost de a consolida o situaţie, care pentru unele industrii nu este poate la nivelul tehnic de organizare modern, ci tocmai pentru a da posibilitate industriei noastre să se raţionalizeze atât prin modernizarea utilajului cât şi prin aplicarea metodelor de organizare ştiinţifică a muncii.

In concepţia noastră deci, politica de ocrotire acordată industriilor cari au condiţiuni firești de desvoltare în ţară, trebue să meargă paralel cu o politică de raţionalizare a industriei.

Numai pornind dela această concepţie, protecţiunea acordată prin taxele vamale în loc să ducă la o producţiune industrială scumpă şi redusă, va putea stimula şi la noi fabricarea de produse ieftine, bune şi va asigura în acelaş timp cu remunerarea capitalului şi spiritul de iniţiativă şi o justă remunerare a muncii industriale.

De aceea, politica vamală reprezentată prin alăturatul proiect de tarif vamal, noi credem că trebue să fie completată cu alte măsuri cari îşi vor găsi expresiunea în viitoarea lege industrială

www.dacoromanica.ro

și care să îndrumeze și să oblige industria noastră la raționalizare ».

Trebue să constatăm, că deși a trecut un deceniu această concepție n'a fost realizată astfel încât industria s'a rațională numai în măsura în care acest proces a fost impus de propriul său interes și de înțelegerea și spiritul fiecărui industriaș în parte.

Tariful vamal din 1929 este încă în vigoare. El n'a suferit decât unele modificări speciale. In 1931 s'au majorat taxele la hârtie iar în 1932 s'au redus taxele la zahăr și s'au majorat taxele la fructe și cereale.

II. *Gradul protecției vamale*

Pentru a determina gradul protecției vamale, ar fi necesar a se stabili majorările și micșorările de cote, cuprinse în tariful din 1929 față de tarifele anterioare și în deosebi față de tariful din 1927.

O asemenea comparație ar da o primă imagine cantitativă a gradului protecției vamale.

Nu trebue însă a se pierde din vedere că între structura tarifelor vamale din 1927 și 1929 există deosebiri esențiale.

Amândouă au firește un caracter protecționist. Dar, după cum se va vedea, cel din 1927 cuprinde în anume părți cote de protecție mai ridicate decât cel din 1929.

Deosebirea esențială între cele două tarife nu se află însă în acest punct ci în faptul că tariful din 1927 este lipsit de o concepție organică, atât în determinarea articolelor cât și în fixarea scării de protecție după gradul de transformare a diferitelor mărfuri. In afară de aceasta el prevede o protecție exagerată pentru articolele necesare agriculturii, redusă în mod radical în tariful din 1929.

Tabloul de mai jos prezintă o comparație între gradul de protecție a unui număr de 15 articole de import, importante, grupate după natura lor în tarifele vamale din 1927 și 1929. Pentru a se arăta importanța articolelor alese s'a menționat procentual pentru fiecare în parte participarea la importul total pe anii 1928, 1929 și 1930. Gradul de protecție s'a calculat în raport cu valorile medii din anii respectivi indicate.

Dintr'o singură privire în tabloul de mai jos se poate observa tendința generală de reducere a cotelor de protecție în 1929, oriunde acestea nu erau disproporționat de reduse în raport cu valoarea (cazul aramei și anvelopelor de automobile).

www.dacoromanica.ro

1927

Denumirea articolelor	Taxa vamală 1927 lei aur 100/kg	Taxa vamală 1927 lei hârtie 100/kg
I. *Alimente şi băuturi*		
Heringi sărați	10,00	400
Orez nedecorticat în goz	0,20	8
Orez în saci	9,00	360
Cafea crudă	40,00	1.600
Măsline	3,70	148
II. *Materii brute*		
Lână naturală spălată	7,00	280
Bumbac	0,80	32
Cauciuc	8,76	350
Oțel semifabricat	1,12	44,80
Aramă nelucrată	1,00	40
III. *Produse fabricate*		
Fire de lână pieptănate, dintr'un singur fir, măsurând 32.000—48.000 m/kg	50,00	2.000
Fire de bumbac simple, dintr'un singur fir, nealbite	4,00	160
Anvelope de automobile	187,50	750
Medicamente (soluțiuni sterilizate)	3,50/kg	140
Culori de anilină	18,00	720

www.dacoromanica.ro

1929

Val. med. 1927 lei/100 kg	Protecția % 1927	Taxa vamală 1929 lei/100 kg	Val. med. 1929 lei/100 kg	Protecția % 1929	Importul % din total			Indicii protecției în 1929 (1927=100)
					1928	1929	1930	
1.500	26,60	400	1.500	26,60	0,40	0,50	0,40	100,00
700	1,14	8	700	1,14	0,63	1,56	0,90	100,00
1.700	21,17	360	1.800	20,00	0,40	0,21	0,22	94,50
8.000	20,00	1.600	12.000	13,30	0,89	1,07	0,96	66,50
2.500	5,90	150	5.000	3,00	0,53	0,44	0,41	50,84
14.000	2,00	280	14.000	2,00	0,72	0,93	0,72	100,00
6.000	0,53	32	6.000	0,53	0,86	0,95	1,29	100,00
20.000	1,75	100	10.000	1,00	0,13	0,09	0,07	57,14
650	6,89	40	660	6,06	1,04	1,20	1,20	87,95
5.000	0,80	120	6.000	2,00	0,13	0,19	0,30	225,00
28.000	7,14	2.000	32.000	6,20	0,19	0,12	0,18	86,83
9.000	1,77	160	12.000	1,32	4,55	4,96	6,39	74,57
30.000	2,50	4.000	38.000	10,50	0,57	0,58	0,66	400,00
720/kg	19,44	187,5/kg	930/kg	20,1	0,14	0,20	0,22	103,60
20.000	3,60	720	20.000	3,60	0,51	0,48	0,30	00,001

www.dacoromanica.ro

Dar o imagine plastică a deosebirilor structurale între cele două tarife este redată în tabloul de mai jos, cuprinzând:

VARIAȚIA PROTECȚIEI VAMALE LA PERECHI DE ARTICOLE DISTANȚATE PRIN GRADUL LOR DE TRANSFORMARE
(imediat după războiu și înainte de tariful în vigoare)

Perechi de articole	Tarif 24 Iunie 1921	Tarif 10 Aprilie 1927		Tarif 30 Iulie 1929
1. *Făină*	*12,30*		*40,00*	*34,70*
Grâu	0,28		8,57	22,80
2. *Stofă*	*48,70*		*130,40*	*83,30*
Fire de lână	11,10		10,00	9,30
3. *Stofă*	*48,70*		*130,40*	*83,30*
Lână	1,04		2,00	2,00
4. *Fire de bumbac*	*0,33*		*1,70*	*1,33*
Bumbac brut	0,29		0,53	0,53
5. *Țesături din mătase*	*16,60*	*) *200,00*	*) *125,00*	*84,00*
Fire de mătase	2,00	28,00	25,00	50,00
6. *Ciorapi*	*20,58*		*71,40*	*60,00*
Fire de bumbac	0,33		1,70	1,33
7. *Ață de bumbac*	*1,30*		*9,23*	*6,85*
Bumbac brut	0,29		0,53	0,53
8. *Țesături din bumbac*	*7,92*		*64,00*	*57,60*
Bumbac brut	0,29		0,53	0,53
9. *Talpă*	*32,60*		*32,90*	*37,50*
Piei	1,33		0,11	0,66
10. *Încălțăminte*	*70,00*		*30,00*	*47,00*
Piei	1,33		0,11	0,66
11. Orez	*13,33*		*23,29*	*20,00*
Orez în goz	1,25		1,11	1,11
12. *Șoșoni*	*5,00*		*18,70*	*63,60*
Cauciuc	0,28		1,75	1,00
13. *Obiecte de galalit*	—		*83,30*	*62,50*
Galalit	—		25,00	30,00
14. *Caseină*	—		*25.00*	*30,00*
Lapte	—		38,00	25,20
15. *Ciocolată*	*75,00*		*38,00*	*100,00*
Cacao	1,25		1,60	1,00
16. *Bacon*	*8,80*		*37,60*	*37,68*
Carne	6,66		50,00	46,80
17. *Ulei vegetal*	*37,50*		*33,30*	*17,14*
Nuci de cacao	0,17		5,71	4,00
18. *Sârmă*	*25,88*		*41,83*	*56,11*
Zagele	9,00		6,89	6,00
19. *Tablă*	*11,60*		*29,00*	*37,00*
Zagele	9,00		6,89	6,00
20. *Săpun*	*10,00*		*45,00*	*53,50*
Grăsime	7,10		4,50	3,75

*) In anul 1927 existau articole vamale separate pentru mătasea artificială și mătasea naturală.

www.dacoromanica.ro

Din analiza datelor cuprinse în tabloul de mai sus se desprind ușor următoarele constatări:

1. O creștere generală, într'o măsură considerabilă, a gradului de protecție între cele două tarife vamale din 1921 și 1927.

2. Din comparația celor două din urmă tarife 1927 și 1929, se observă:

a) In genere o diminuare a cotelor în 1929 față de 1927. Scăderea este foarte mare la mătase — unde pentru a se preveni fraude vamale pe scară întinsă sub regimul cotelor prohibitive — în tariful vamal din 1929 s'au unificat cotele pentru mătasea naturală și vegetală și s'a redus considerabil cota de protecție pentru țesături de mătase, urcându-se în schimb protecția pentru fire de mătase ca să se asigure o industrializare a materiei prime indigene — și la stofe de lână — unde protecția ridicată era dăunătoare consumatorilor;

b) O gradare în tariful 1929 între protecția fabricatului, semifabricatului și materiei prime, pentru a favoriza o industrializare integrală a materiilor prime, sau în cazuri excepționale o industrializare a semifabricatelor;

c) O ridicare în tariful 1929 a cotelor de protecție pentru favorizarea industriilor cari folosesc materii prime de natură agricolă și muncă națională (ex. fabricarea pieilor, săpunului, « bacon »-ului, caseinei).

d) O reducere în 1929 a cotelor de protecție asupra alimentelor (orez, ulei vegetal).

De bună seamă, numărul restrâns de articole luate în considerare (15 în tabloul prim, 20 în al doilea) poate da o indicație numai asupra sensului variației gradului și naturii protecției dela un tarif la altul.

Dificultatea principală a unui studiu analitic a modificărilor succesive ale tarifelor este lipsa de date certe privitoare la mișcarea prețurilor articolelor de import dela războiu până astăzi. Este evident, că aceeași cotă de protecție fixată în procente din valoarea mărfii pe unitate (de ex. 100 kg) mărește sau micșorează procentul protecției, după cum prețul mărfii respective se micșorează sau se mărește. Drept urmare, dacă cotele de protecție sunt de pildă reduse, în momentul întocmirii tarifului vamal și îndată după aplicarea sa intervine o perioadă de depresiune a prețurilor, procentul protecției se ridică proporțional cu procentul de reducere a prețurilor respective. Acesta a fost cazul tarifului

www.dacoromanica.ro

vamal din 1929 punerea în aplicare a căruia coincizând cu perioada de depresiune a preţurilor dela 1930—1933.

Nefiind posibil a se calcula suma protecţiei în procente pentru fiecare marfă în parte faţă de preţurile de en gros pentru întreaga perioadă, s'a procedat altminteri.

S'au ales din tariful vamal 75 articole dintre cele mai importante în compoziţia importului românesc, reprezentând pentru întreaga perioadă dela 1920—1938 circa 40% din valoarea întregului import.

Alegerea articolelor s'a făcut după importanţa valorii lor la începutul perioadei analizate sau după structura lor (gradul de transformare) pentru a se vedea în ce măsură influenţa regimurilor protecţioniste s'a exercitat asupra procesului de industrializare, schimbând raportul între diferitele mărfuri de mare import alese de noi din compoziţia importului.

Aceste mărfuri s'au împărţit în următoarele 5 grupe: *a)* alimente, *b)* materii prime, *c)* semifabricate, *d)* maşini, *e)* fabricate.

In grupa *a* (alimente) s'au considerat cele mai însemnate articole de import colonialele: orezul, măslinele şi cafeaua.

In grupa *b* (materii prime) s'au ales 12 articole reprezentând cele mai importante materii prime brute din primul grad de transformare: piei brute, lânuri, bumbac, cauciuc, fier în bilete şi platine, oţel de oală sau electric, aramă în lingouri, cocs metalurgic.

In grupa *c* (semifabricate) s'au luat: firele textile, cari formează un post important din import de-a-lungul perioadei analizate.

In grupa *e* (maşini) s'au însumat în primul rând: maşinile, cari au contribuit la:

a) majorarea capacităţii de producţie industrială a ţării;

b) majorarea forţei motrice industriale;

c) majorarea utilajului tehnic agricol;

d) unelte şi maşini-unelte pentru ateliere şi fabrici.

In sfârşit, în grupa *e* (fabricate) s'au cuprins articolele cele mai importante: textile, metalurgice, chimice, etc.

Pentru calculul sumei protecţiilor în procente ale articolelor respective s'a luat valoarea C.I.F. calculată prin împărţirea valorii totale a importului articolului respectiv cu volumul său, pentru a se ajunge la preţul C.I.F. pe unitate.

Pe aceste baze s'a întocmit tabloul Nr. 1 (din anexa Nr. II) care cuprinde următoarele date:

1. Suma protecţiilor în procente ale celor 75 mărfuri faţă de valoarea C.I.F. dela 1920—1938.

www.dacoromanica.ro

2. Indici arătând succesiv majorările și scăderile protecției din tariful 1929 față de cel din 1926, față de cel din 1927, precum și față de cel din 1927—1929.

3. Indicii majorărilor și scăderilor protecției totale, pe anii 1932 și 1935—1938 (baza 1929=100).

Pentru interpretarea justă a datelor din tabloul sus amintit socotim necesare câteva lămuriri preliminare.

Indicii care arată majorările și scăderile protecției din tariful 1929 față de cele anterioare, reflectează modificarea protecției în raport cu variația valorilor C.I.F. determinată după cum s'a precizat mai sus, prin împărțirea valorii importului fiecărui articol prin cantitatea respectivă importată în fiecare an. Este ușor de prevăzut, că valorile C.I.F. obținute prin această metodă de calcul corespunde prețurilor de import reale numai în măsura sincerității declarațiilor vamale verificate de autorități. Este deci firesc ca aceste valori să nu reprezinte în toate cazurile oglindirea exactă a prețurilor reale de import. Cu toate erorile, compararea datelor este de natură să indice ordinea de mărime și sensul variațiilor protecției.

Pentru a facilita interpretarea rezultatelor din tabloul Nr. 1, (anexa Nr. II) vom da următorul exemplu:

Articole	Taxa vamală la 100 kg		± Tarif 1929 față de 1927 = 100
	1927	1929	
Orez nedecorticat	8	8	70
Măsline sărate	148	150	106,5
Cafea crudă	1.600	1.600	121,7
Fire de bumbac nealbite, brute . . .	120	120	114,1
Fire de lână pieptănată dintr'un fir (3.200—48.000 m/kg)	2.000	2.000	125,7

La articolele înșirate mai sus taxa vamală pe 100 kgr. este aceeași în cele două tarife 1927 și 1929. Cu toate acestea datorită modificării valorilor cif, în cazul orezului procentul protecției acordată în 1929 s'a redus, iar în cazul celorlalte articole s'a urcat. De bună seamă, e posibil că aceste schimbări se datoresc variațiunii reale a prețurilor.

Intru cât tariful vamal 1927 s'a aplicat din Aprilie 1927—August 1929 este indicat, a încerca să precizăm amploarea protecției tarifului 1927 față de media 1927—1929=100.

www.dacoromanica.ro

Dar, pentru a putea trece la constatările cari se desprind din datele tabloului în chestiune, trebue să menţionăm majorările aduse sumei protecţiilor din tariful din 1929, prin taxele asupra autorizaţiilor de contingentare, cu începere dela finele anului 1932 şi taxa de 12% ad valorem asupra întregului import cu începere din Decemvrie 1935. Scopul taxelor asupra autorizaţiilor de contingentare a fost crearea unui fond pentru încurajarea exportului, iar scopul taxei de 12% asupra importului de a se procura jumătate din fondul primelor monetare necesare plăţilor Statului în străinătate, prin impunerea beneficiilor importatorilor, rezultate din deprecierea monetară de fapt, consecinţă a introducerii primei de 38% asupra cursului oficial al leului.

Cu toate că aceste taxe au fost instituite cu scopuri străine de ideia protecţionismului, în fapt, ele au însemnat o majorare extraordinară a protecţiei tarifare.

In ce priveşte taxa asupra autorizaţiilor de import ea a variat continuu. Unele articole fiind scoase temporar din regimul contingentării erau ipso facto scutite de taxă, alte articole au fost supuse la taxe cari s'au mărit şi s'au micşorat, schimbând astfel şi gradul de protecţie a articolului respectiv.

Pentru a ne da seama de importanţa acestor modificări vom da câteva exemple: la 9 Aprilie taxele de autorizaţii se urcă pentru articolele de mai jos astfel:

Şoşoni, galoşi şi cisme dela 700 lei la 5.000 lei 100 kgr.
Cabluri şi fire metalice pentru electricitate:
izolate cu cauciuc dela 160 la 4.200 lei 100 kg;
izolate cu email, etc. dela 120 la 5.900 lei 100 kg;
izolate cu mătase dela 360 la 7.500 lei 100 kg.
Clorura de amoniu dela 100 lei la 300 lei 100 kg.
Sulfura de sodiu dela 20 lei la 300 lei 100 kg.

Trecând la scrutarea rezultatelor concentrate în tabloul Nr. 1 (anexa II), dacă comparăm suma protecţiilor acordate în tariful 1929 faţă de media 1927—1929=100, constatăm următoarele:

1. In genere se confirmă caracterul mai moderat al protecţiei din tariful 1929 faţă de cel anterior.

2. La materiile prime unele majorări moderate pentru protejarea agriculturii (piei, lână), în schimb micşorare la materiile prime străine ce nu se produceau în ţară pentru a se favoriza integrarea fabricaţiei (bumbac).

www.dacoromanica.ro

3. La semifabricate modificările sunt de amploare redusă. Se exceptează majorarea taxei asupra firelor de mătase vegetală, explicabilă prin unificarea taxării cu mătasea artificială, menționată în altă parte.

4. La grupa mașini reducerile de taxare sunt radicale, pentru mașini și unelte agricole, la jumătate, iar pentru celelalte mașini ceva mai moderate.

5. In sfârșit, la grupa fabricate micșorarea tarifară este generală dar cu un caracter mai moderat, cu excepția majorării la două articole (tuburi de fier sub 100 mm și tablă de fier laminată sub ½ mm).

Dela 1929—1932 drept urmare a depresiunii generale a prețurilor, gradul protecției acordată industriei naționale prin tariful vamal 1929 s'a urcat continuu. Această majorare a protecției a fost relativ mai mare în sectorul materiilor prime și al semifabricatelor — unde depresiunea prețurilor a fost mai pronunțată — dar a fost destul de accentuată și în sectorul fabricatelor și mașinilor. Firește, deși taxele vamale asupra alimentelor au avut un caracter fiscal, ele au suferit aceeași influență, aceste produse intrând tocmai în categoria cea mai lovită în cursul depresiunii.

De bună seamă, dacă n'ar mai fi intervenit nicio modificare tarifară, economia românească, la adăpostul tarifului vamal din 1929, s'ar fi bucurat automat de o protecție majorată mai accentuat în perioada depresiunii, dar menținută la un grad superior anului 1929 în întreaga perioadă până la 1938, deoarece nivelul prețurilor n'a depășit încă nivelul din 1929.

Tabloul Nr. 2 (anexa II) care cuprinde pentru aceleași 75 articole protecția în procente a taxei vamale în 1929 și 1938, precum și protecția celorlalte taxe adaose (taxa pentru autorizații de contingentare și taxa de 12% asupra importului), confirmă în întregime această teză.

O singură privire asupra coloanelor (1) și (2) arătând în procente protecția taxei vamale la cele 75 articole în cei doi ani 1929 și 1938, este suficientă pentru a constata cum prin simplul mecanism al prețurilor protecția vamală acordată în 1929 s'a ridicat aproape în mod general, cu rare excepțiuni.

Observând coloana (5) care cuprinde indicii protecției vamale din 1938 pe baza 1929=100, putem face constatări interesante.

Drept urmare a variației prețurilor de import, sarcina taxei vamale din tariful 1929, s'a transformat astfel:

www.dacoromanica.ro

a) La grupa alimente, ea s'a urcat între minim 222 şi maxim 1.571;

b) La grupa materii prime variază între minim 56 şi maximum 300. La următoarele materii prime, datorită urcării preţurilor în 1938 protecţia vamală a scăzut sub nivelul din 1929: cauciuc brut, fier în bilete şi platine, oţel de oală sau electric;

c) La grupa semifabricate variază între minimum 64 şi maximum 205. La următoarele semifabricate, datorită urcării preţurilor în 1938, protecţia vamală a scăzut sub nivelul din 1929: fire de lână nevopsite şi vopsite (din 2 fire) şi fire de bumbac vopsite;

d) La grupa maşini variază între minimum 14 şi maximum 128.

La următoarele articole, urcarea peţurilor în 1938 a provocat o scădere a nivelului protecţiei din 1929: motoare, tractoare agrii cole, pluguri, secerătoare, maşini, aparate, instalaţiuni, strunguri, maşini şi unelte nedenumite. Faptul urcării considerabile a preţurilor maşinelor aproape în genere este caracteristic, nu numa-sub acest raport.

e) La grupa fabricate variază între minimum 62 şi maximum 207. Datorită urcării preţurilor, protecţia din 1929 a scăzut la următoarele articole: ţesături de lână, saci de iută, ţesături din fire vopsite (fine), tabla de fier laminată (sub ½ mm), cabluri, soluţiuni pentru medicamente şi culori de anilină. Pentru imensa majoritate a fabricatelor, variaţia preţurilor nu numai că n'a micşorat, dar a mărit până la dublu protecţia acordată prin tariful 1929.

Dacă problema protecţionismului ar fi rămas pe plan tarifar, o modificare eventuală a tarifului din 1929 n'ar fi implicat decât puţine majorări în raport cu numărul reducerilor tarifare, ce-ar fi trebuit să fie operate.

Adaosurile de taxări introduse cu scopuri cu totul diferite, nu numai că au majorat formidabil nivelul protecţiei vamale, dar au deformat complet structura ei.

Schimbările determinate de acele măsuri cu caracter extraordinar, se găsesc înregistrate în coloanele (3) şi (4) din tabloul sus menţionat, din care coloana (3) reprezintă adaosul de protecţie al celor 2 taxe (taxe de contingentare şi taxa de 12% ad valorem) denumit F, iar coloana (4) protecţia totală din 1938.

Indicii corespunzători se află în coloana 6 (protecţia F) şi în coloana 7 (protecţia totală V+F).

www.dacoromanica.ro

Dacă privim atent aceste coloane, facem constatări surprinzătoare.

Indicii D arătând nivelul protecției totale (F + V) din 1938, față de cel din 1929, se prezintă astfel în cele 5 grupe de produse:

1. La alimente majorarea variază între 543 și 4.642.
2. La materii prime, majorarea variază între 170 și 5.572.
3. La semi-fabricate, majorarea variază între 269 și 1.262.
4. La mașini, majorarea variază între 29 și 781.
5. La fabricate majorarea variază între 121 și 173.

Faptul că majorările cele mai mari și în același timp cu cea mai mare amploare de variație, sunt la grupa alimente și materii prime, se explică astfel: aceste produse în tariful 1929 erau supuse unor taxe extrem de reduse, cu un caracter în genere statistic sau fiscal moderat. Taxa de 12% aplicându-se la întregul import ad-valorem, efectul ei sporit cu cel al taxelor de contingentare, nu putea fi decât o sporire de o amploare mult mai mare în raport cu aceea dela semi-fabricate și în deosebi dela fabricate impuse în tariful 1929 la taxe mult mai ridicate.

Tabloul de mai jos reprezintând indicii ponderați pe grupe de mărfuri ai majorărilor protecțiunii la import pe anii 1932 și 1938 înlesnește lămurirea deplină a problemii [1]).

INDICII PONDERAȚI PE GRUPE DE MĂRFURI AI MAJORĂRILOR PROTECȚIUNII LA IMPORT PE ANII 1932—1938

	1929 = 100				
	1932	1935	1936	1937	1938
Grupa A. Alimente . .	210,0	3.793,1	2.947,1	2.500,9	2.274,4
Grupa B. Materii prime .	418,8	3.130,0	2.634,1	1.827,3	2.271,3
Grupa C. Semi-fabricate	128,9	412,1	325,3	278,5	296,4
Grupa D. Mașini . . .	117,1	418,9	4.041	367,3	361,3
Grupa E. Fabricate . .	170,5	311,8	289,7	285,4	266,0

INDICII PONDERAȚI AI MAJORĂRILOR PROTECȚIUNII LA IMPORT PENTRU TOATE GRUPELE A—E PE ANII:

	1932	1935	1936	1937	1938
Total importul A—E . .	209,7	1.176,1	982,0	753,0	845,0

[1]) Bazele de calcul sunt expuse în tabloul Nr. 3 din anexa II.

www.dacoromanica.ro

Acești indici ponderați permit să se urmărească variația protecției eliminându-se, prin aplicarea coeficienților de importanță, unele urcări, cari ar părea de mare importanță, însă numai în aparență din cauza cantităților importate reduse din aceste mărfuri.

Din acest tabel se desprind următoarele concluzii de relevat:

a) Urcarea gradului de protecție se datorește pe de o parte introducerii taxei de contingentare și pe de alta scăderii profunde a prețurilor, cari atinge în acel an (1932) nivelul cel mai jos.

b) Urcarea la nivelul maxim a protecției în 1935 se explică prin măririle continue a taxelor pentru autorizații de contingentare și prin introducerea taxei de 12% ad valorem asupra importului;

c) Reducerea succesivă a gradului de protecție cu începere din 1935 oglindește urcările continue a prețurilor de gros, care au urmat ritmul următor:

Anii	Indice (1929 = 100)
1935	60,0
1936	68,2
1937	78,2
1938	78,3

d) Urcările mai mari la grupele A (alimente) și B (materii prime) decât la grupele C (semifabricate) D (mașini) și E (fabricate) s'au lămurit mai sus.

Prin urcarea disproporționată a sarcinii importului de alimente, în 1938 scopul degrevării consumului mare, urmărit de tariful din 1929 a fost complet anihilat; taxele urcându-se de 22,75 ori față de cele din 1929, au căpătat un caracter de fiscalitate excesivă.

De asemenea, ridicarea în 1938 cu un coeficient asemănător de 22,71, a taxării materiilor prime. Dacă tendința urmărită de tariful vamal din 1929 de a stimula industrializarea integrată, nu a fost complet paralizată, costul de producție a fost influențat într'un sens defavorabil.

Urcarea în 1938 a taxării semi-fabricatelor și mașinilor cu coeficiente mai moderate 2,96, respectiv 3,61, dar importante în raport cu valoarea mult mai ridicată a acestor produse, n'a putut avea alt efect, decât urcarea costului producției și împiedicarea utilării technice, care în agricultură a luat un caracter deosebit de grav.

www.dacoromanica.ro

In sfârșit sporirea în 1938 cu un coeficient de 2,66 a gradului de taxare a fabricatelor, a determinat poziția de quasi-monopol a industriei naționale.

Dacă considerăm indicii ponderați ai majorărilor protecțiunii la import pentru toate grupele, constatăm că gradul de protecție era în 1938 de 8,45 ori mai ridicat decât în 1929.

III. *Protecționismul vamal și cartelurile internaționale*

Cartelurile internaționale pot să exercite o înrâurire însemnată asupra economiei naționale. Ele au în genere un caracter regional, împărțind acțiunea întreprinderilor cartelate pe regiuni geografice, dar își exercită influența lor și prin înțelegeri privind prețurile și uneori prin reglementarea cotelor de producție.

Existența unui cartel internațional, privitor la un anume produs, micșorează când nu anihilează rostul taxei vamale ca mijloc de protecție a industriei naționale, fie creind acesteia o poziție de monopol pe piața internă, rezervată ei, fie împărțind cu ea dominația pe piață.

Pentru a examina efectele cartelurilor internaționale asupra industriei și în genere a economiei românești, în tabloul Nr. 4 anexa II s'au concentrat datele privitoare la producția, importul și exportul României de articole, ce fac obiectul cartelurilor internaționale.

Aceste obiecte sunt: fontă, oțel, șuruburi, tablă de fier laminată, plumb, aramă, cositor, zahăr, acid sulfuric, carbură de calciu, parafină, celuloză și ciment.

Ele se pot grupa în mai multe categorii:

A) Articole, cu un import însemnat: oțel, aramă, cositor;

B) Articole cu import în scădere: fontă, plumb, acid sulfuric, șuruburi și tablă de fier laminată;

C) Articole, la cari producția internă satisface consumul intern și lasă excedente exportabile: zahăr, parafină, celuloză și ciment.

Din grupa A, cel mai important este *oțelul.*

In 1925 importul de oțel a atins un punct culminant, reprezentând 690 mil. lei față de producția internă de 189 mil. lei. Această proporție între producția internă și import s'a schimbat într'un ritm viu, importul nemai reprezentând în 1937 decât 64,4%, față de producția internă sau în valoare 710 milioane lei față de 1.102 milioane lei.

www.dacoromanica.ro

Fără îndoială, importul este încă foarte important, dar cum este vorba de o materie primă, taxa vamală din 1929 redusă n'are caracter protector, astfel încât existența cartelului internațional, poate exercita cel mult influență în sensul aducerii prețului intern la nivelul prețului extern.

In ce privește *arama*, producția internă fiind slabă (valoarea maximă 14 mil. lei în 1937) importul prevalează crescând dela 8 milioane în 1921 la 209 milioane în 1937.

România nu produce *cositor*. Valoarea maximă a importului a fost de 127 milioane lei în 1927, dar în urmă s'a redus continuu în perioada de depresiune, atingând din nou cifra de 73 mil. lei în 1937.

Este ușor de prevăzut că în ce privește aceste două materii prime, care se procură aproape exclusiv prin import, cartelurile internaționale existente sunt în măsură să-și impună prețul și pe piața românească. Taxa vamală din 1929 are un caracter statistic.

Din grupa B fac parte tot materii prime și semifabricate.

In primul loc vine *fonta*. Dacă facem abstracție de anii de criză (1931—33), când atât producția internă cât și importul au valoare excepțional de redusă, constatăm o tendință continuă de micșorare a valorii importului: dela 1926, când reprezintă 26,7% se reduce în 1937 la 5,1% din valoarea producției interne.

O evoluție similară se observă la *plumb*. Producția internă crește progresiv dela 40 milioane în 1921 la 172 milioane în 1932, în timp ce importul, care crește în prima perioadă de până la 1929, până la 76 milioane lei, reprezentând un procent de 63,3% față de producția internă, se reduce progresiv la 2 milioane lei în 1937 sau 1,16% din producția internă.

Producția *acidului sulfuric* merge crescând până la 164 mil. lei în 1929, față de un import de numai 11 mil. lei, sau 6,8% iar importul crește în primii ani dela 1921—1926, când reprezintă totuși o cifră redusă de 19 mil. lei sau 18% din producția internă, pentru a scădea continuu până la 0,5% din producția internă în 1927. După 1930 se face chiar un export de proporții modeste, oscilând între 1—3 milioane lei anual.

Trecând la semifabricate, *tabla de fier laminată* ocupă un loc însemnat. In primii ani, dela 1921—1926, importul crește nestânjenit dela 262 mil. lei la 525 mil. lei, cu un maximum de 711 mil. lei în anul 1924. Din 1927 producția internă este în creștere continuă atingând punctul culminant în 1926 cu o valoare de 1.020 mil.

www.dacoromanica.ro

lei (în 1927 se reduce la 950 mil. lei). Paralel, cota importului descreşte progresiv dela 449 mil. lei în 1927 la 69 mil. lei în 1937 sau în procente faţă de producţia internă dela 85,1% la7, 2%, (punctul minimal de 2,9% în 1935).

Evoluţia în ce priveşte *şuruburile*, este de aceeaşi natură. Producţia în valoare creşte continuu dela 39 mil. în 1921, la 180 mil. lei în 1937 (punctul maxim de 216 mil. lei în 1929), în timp ce importul descreşte continuu dela maximum de 128 mil. lei, sau 16,6%, în 1924 la minim de 4 mil. lei sau 1,9% în 1935, urcându-se abia la 21 mil. lei sau 11,4% în 1937.

De bună seamă, că în ce priveşte fonta, plumbul şi acidul sulfuric, la cari taxele vamale din 1929 au un caracter mai mult statistic, influenţa cartelurilor internaţionale e de aceeaşi natură ca la celelalte materii prime.

In ce priveşte însă tabla şi şuruburile, este de presupus că existenţa cartelurilor internaţionale întăreşte poziţia pe piaţa internă a industriei naţionale.

Din ultima categorie C *zahărul*, ca articol de consum direct, ocupă un loc deosebit.

Importul de zahăr a avut un rol numai în primii ani (1921—1927), până când s'a reorganizat producţia internă după războiu. In această scurtă perioadă, importul a descrescut dela 596 mil. lei, la 10 mil. lei în 1927, sau dela 33,4% la 0,2% faţă de producţia internă.

Cu începere din 1927, valoarea producţiei a oscilat, dar în anii 1927—1931 s'a efectuat şi un export, care a variat în valoare între 27 mil. lei în 1930 şi 158 mil. lei în 1927 (sau în procente între 0,4% şi 4,4% din producţia internă).

Rolul cartelului internaţional faţă de gradul ridicat al protecţiei vamale, este în privinţa acestui articol redus şi nu se resfrânge decât asupra posibilităţilor de export în sens restrictiv, astfel încât în anii în care s'a făcut export de zahăr, acesta a avut un caracter de dumping.

Evoluţia în cazul *parafinei*, a fost determinată de raţionalizarea industriei de rafinare a petrolului. De aceea, până la 1927, importul a depăşit producţia internă, reducându-se însă în procente dela 171% în 1921 la 42,7%, în 1927. Cu începere din 1928, nu numai că importul a încetat, dar s'a trecut la export, care a atins în procente punctul culminant în 1932 cu 72,2% faţă de producţia internă, iar în valoare a fost în creştere continuă până

www.dacoromanica.ro

în 1937, când s'a ridicat la 62,7 mil. lei (62,7% față de producția internă).

Influența cartelului internațional în privința acestor două articole de export, poate să se manifeste în sensul restrictiv.

Producția *celulozei* crește continuu în valoare (dela 326 mil. lei în 1929 la 376 mil lei în 1937), importul oscilând între 0,5% în 1936 și 8,9% în 1932. In același timp, exportul a fost în creștere continuă (punct maxim în valoare, 80 mil. lei în 1930 și apoi în ultimul an 1937, 67 mil. lei sau în procente din producția internă punct minim 1,3% în 1932 și punct maxim 27,9% în 1930).

Influența cartelului internațional în privința acestui articol de export poate să se manifeste în sens restrictiv.

In sfârșit, *producția cimentului* a crescut continuu în valoare dela 165 mil. lei în 1921 la 735 mil. lei în 1937, importul neavând decât o importanță minimă, iar exportul un caracter accidental.

Taxa de protecție vamală fiind ridicată, existența cartelului internațional poate să determine o desăvârșire a poziției de monopol a industriei pe piața românească.

IV. *Contingentarea importului*

Scopul principal al contingentării importului, introdusă în Decembre 1932, a fost stimularea exportului și numai în al doilea rând comprimarea importului impusă de necesitatea de a coordona importul cu mijloacele de plată rezultate din export. Mijlocul de căpetenie pentru stimularea exportului către țările cu care balanța comercială devenise deficitară, era exportul în compensație. Insă introducerea contingentării pentru un număr restrâns de 130 articole, nu putea da rezultate, astfel încât la 1 Iulie 1933 numărul articolelor se sporesc (dela 130 la 400 articole). In același timp, se introduce o taxă asupra autorizațiilor de import, care trebuia să se încaseze asupra mărfurilor importate și să servească la plata primelor de export pentru articolele a căror desfacere pe pieţele externe era periclitată, în deosebi produsele animale.

La începutul anului 1934, se încearcă relaxarea contingentării, urmărindu-se o intensificare a exportului prin acordarea de prime pentru produsele agricole, cari găseau plasament anevoios în străi-

www.dacoromanica.ro

nătate. Aplicându-se această măsură se spera a se, realiza în acelaș timp o comprimare a importului, renunțându-se astfel la reducerea directă a cotelor de import acordate importatorilor.

La 2 Mai 1934 sunt scoase o serie de 83 articole de sub regimul contingentării, dar sunt introduse în schimb alte 42 articole. Rezultatul a fost o creștere a importului cu 1,5 miliarde lei, care coincizând cu punctul minim al exportului, în urma recoltei deficitare, excedentul balanței comerciale s'a redus la proporții infime (447 mil. lei).

Consecința fiind o scădere a cursului monetei, chiar la mijlocul anului în Septemvrie 1934, s'au introdus sub regimul contingentării 238 articole și cotele de import au fost subordonate complet disponibilităților de mijloace de plată, dela 1 Decemvrie 1934, revenindu-se complet la regimul restrictiv.

Cu toate că între 1935—1938, regimul contingentării a fost supus la dese schimbări, acestea s'au raportat în deosebi la tehnica de organizare. Cât privește sfera de acțiune a contingentării, ea a fost alternativ restrânsă și extinsă, fără să fi înfluențat prea mult pe ani întregi volumul importului [1]).

---

[1]) Scbimbările cele mai însemnate au fost următoarele:

9 Aprilie 1936. Se introduc sub contingentare: cartoane, papier macbé, bârtie și cartoane perforate, accesorii de carton, nisip și orice pământ filtrant, sticle optice pentru ocbelari sau alte întrebuințări, ocbelari de toate formele.

4 Mai 1936. Se introduc sub contingentare: caroserii de automobile, amoniac, carbură de calciu, sulfat dublu de aluminium și potasiu (alaun, piatra acră din sulfura de carbon).

2 Iulie 1936. Se scot de sub contingentare: avelanedes și mirobolani, extract de quebracbo și orice materiale pentru argăsit, iuta, bumbacul, cauciuc brut, zinc nelucrat, cositor nelucrat, aramă nelucrată.

9 Aprilie 1937. Se introduc sub contingentare: încălțăminte de cauciuc, cabluri și fire metalice, clorura de amoniu, sulfura de sodiu.

Se scot de sub contingentare: fonta brută, fier special (ferocrom, etc.), fier și oțel semifabricat pentru laminat și forjat, oțel de oală.

22 Mai 1937. Se scot: piei crude sărate sau uscate, sulf, coks metalurgic, fire de lână, fire de bumbac.

11 Martie 1938. Se reintroduc sub contingentare toate articolele scoase dela 1932.

www.dacoromanica.ro

Datele de mai jos, cari înfăţişează procentual importul articolelor contingentate din importul total al ţării, evidenţiază extensiunea contingentării:

Anul	Importul total	Importul articolelor contingentate	%
	Mii lei		
1933	11.741.850	10.897.824	*92,8*
1934	13.208.543	12.213.148	*92,4*
1935	10.847.530	9.955.484	*91,7*
1936	12.637.698	11.528.536	*91,2*
1937	20.284.748	18.539.066	*91,3*

Rezultă că peste 9/10 din întregul import a fost supus regimului controlului importului.

5. *Măsuri speciale pentru încurajarea producţiei industriale*

Măsuri speciale destinate încurajării desvoltării unei industrii naţionale s'au luat încă de acum o jumătate de secol. Cea dintâi lege de încurajare a industriei naţionale datează dela 1887. Anterior, în 1875 şi 1882, s'au creiat avantajii speciale în vederea introducerii industriei zahărului, avantajii constând într'o exonerare de impozite şi taxe vamale, o primă de fabricaţie şi o subvenţie. Aceste avantajii au fost prelungite succesiv şi augmentate în 1906, creind în fapt industriei zahărului o situaţiune de monopol, Statul obligându-se a nu mai acorda niciun fel de avantajii altor industrii, până la 31 Martie 1914.

Legea generală de încurajare a industriei naţionale, din 1887, întemeiază un sistem de avantagii acordate pe o durată de 15 ani şi constând din: exonerarea de impozite directe; exonerarea de taxe vamale la importul maşinilor şi materiilor prime, cari nu se găsesc în ţară; reducerea tarifului de transport pe C.F.R., a mărfurilor la locul de desfacere şi a materiilor şi maşinilor la sediul fabricii; restituirea taxelor vamale la reexportarea materiilor prime importate în vederea unei operaţiuni de transformare; preferinţă, la condiţii egale, a fabricatelor interne, la furniturile de Stat; însfârşit acordarea de terenuri gratuite pentru instalarea fabricii.

Acest sistem de încurajare generală a industriei naţionale, a fost înlocuit în 1912, printr'un sistem mai raţional, introducând

www.dacoromanica.ro

o diferențiere de regim, după cum industria folosește materii prime indigene sau străine. In cazul întâi, avantagiile se acordă pe 30 ani, în cazul al doilea pe 21 ani.

Industriile cari folosesc materii prime indigene, se bucură de avantagiile următoare: folosirea gratuită a căderilor de apă; exonerarea de taxe vamale pentru mașinile importate; reducerea tarifelor de transport pe C.F.R. (25% pentru mașini, 30% pentru materii prime și 45% pentru fabricate); exonerarea de toate impozitele afară de cel pe beneficiul net (3% în prima decadă, 4% în a doua și 5% în a treia).

Morile de făină de grâu sunt exonerate pe timp de 20 ani de impozitul pe venit.

Avantagiile acordate industriilor folosind materii prime străine sunt de aceeași natură dar mai reduse.

Toate industriile naționale beneficiază pentru furniturile publice de o preferință față de întreprinderile străine, chiar dacă oferta lor este cu 5% mai ridicată decât a celor din urmă.

Singura condiție pentru dobândirea avantagiilor, în regimul din 1886, era folosirea, în timp de 5 ani după crearea fabricii a 66,6% personal românesc; iar în regimul din 1912 toate întreprinderile încurajate trebuiau să aibă 75% lucrători români; 75% din personalul administrativ român și 25—60% din personalul technic român.

Baza încurajării industriei naționale, după războiu, a rămas aceiași, prelungindu-se continuu valabilitatea regimului legii din 1912.

Abia prin Decretul-lege din 1 August 1936, se iau măsuri noi pentru a se încuraja crearea de ramuri de industrie noi. In acest scop, se prevede că întreprinderile cari se vor creia cu scopul de a fabrica produse cari nu se fabrică încă în țară și cari vor învesti un capital important, se vor bucura de privilegiul de a nu se acorda timp de 16 luni dela crearea uzinei, autorizări de import de mașini pentru orice altă industrie similară.

Dacă întreprinderea a început să funcționeze, dar nu e complet montată după 16 luni, se poate acorda o prelungire de 20 luni. E dela sine înțeles, că în afară de acest avantaj, întreprinderea beneficiază și de cele prevăzute în legea de încurajare a industriei naționale.

Până acum s'au acordat aceste avantagii pentru următoarele industrii: 1) tuburi; 2) cabluri electrice; 3) lămpi de radio; 4) fa-

www.dacoromanica.ro

bricarea de aluminium şi aluminium metalic; 5) aparate de optică şi mecanisme de precizie; 6) degetare pentru cartuşe de infanterie, tuburi de artilerie şi alte produse de alamă; 7) aparate şi instrumente de bord şi busole de navigaţie; 8) bumbac artificial; 9) culori de anilină şi negru de sulf; 10) anvelope şi camere pentru automobile şi motociclete; 11) tanin; 12) topitorie şi rafinărie de zinc; 13) forjare şi tratament termic pentru piese de avion.

Toate aceste măsuri intră în categoria protecţionismului direct al industriei naţionale.

Pe lângă acestea s'au introdus o serie de măsuri, cu caracter administrativ, care intră în categoria protecţionismului indirect.

Cele mai importante sunt măsurile administrative luate pe baza avizelor Comisiunii Industriale de pe lângă Departamentul Economiei Naţionale, deoarece au extins cadrul procesului de industrializare, augmentând gradul şi sfera protecţiunii industriei naţionale.

Inregistrăm pe cele mai importante:

1. In tariful vamal din 1929, s'au introdus anume note, cari prevăd taxe vamale reduse pentru diverse articole, până în momentul fabricării lor în ţară. Pe măsură ce s'au născut noi industrii, aceste taxe vamale reduse, au fost înlocuite prin cele prevăzute în tariful vamal. Astfel s'a întâmplat cu: sacii de iută, firele de mătase artificială, tabla neagră, tuburile trase şi sudate, aliajele de plumb şi alte metale.

2. Exonerarea de taxe vamale nu se mai acordă pentru o serie de articole, care se fabrică în ţară: maşini electrice de peste 100 CP., căldări cu aburi, maşini de secerat, maşini de curăţit orz, pompe centrifugale, vagoane cisterne, etc.

3. De asemenea, exonerarea taxelor vamale nu se mai acordă pentru materiile prime, cari servesc drept materiale auxiliare şi cari se fabrică în ţară: acid azotic, celuloză, cărămizi refractare, cabluri, cărbune activ, cuţite de tăiat lemne, matriţe, litere de tipografie, lămpi electrice, plăci de ceramică şi de sobe, războaie de ţesut, tuburi de lemn pentru textile, tuburi de aramă, tuburi de carton sudate, ţevi, rulouri în fontă.

4. Se acordă reduceri de taxe vamale pentru piese de maşini necesare la fabricarea maşinilor agricole şi exonerări pentru materiile prime necesare fabricării locomotivelor şi vagoanelor.

Unele măsuri de protecţionism administrativ se iau pentru cazuri speciale. Astfel de pildă printr'un jurnal al Consiliului de

www.dacoromanica.ro

Miniștri din 1935, uzinele de montaj de automobile, dobândesc, pe lângă avantagiile legii de încurajare a industriei naționale și dreptul de a importa în compensație, prin exportul oricăror feluri de mărfuri libere la export și pe o perioadă de 10 ani, automobile și autocamioane cu piese detașate pentru a le monta în țară.

Cele mai caracteristice măsuri de protecționism administrativ, sunt acelea realizate prin modificarea taxelor asupra autorizațiilor de import, reprezentând o protecție de peste 100%, citate în altă parte a acestui studiu, precum și schimbarea valoriilor medii asupra cărora se percep la vamă aceste taxe.

Tot de aceeași natură sunt a se înregistra intervențiunile de reducere a cotelor de import de către organele de conducere a reglementării comerțului exterior, sub motivarea că produsele respective se fabrică în țară în cantități suficiente.

In categoria protecționismului indirect, trebue să menționăm și măsurile declarând obligatorie utilizarea materiilor prime indigene în fabricarea anumitor categorii de mărfuri.

Prin anume măsuri administrative, se forțează cumpărarea în țară a produselor semifabricate cari nu satisfac încă consumul intern. Astfel, de pildă, la 1 Iulie 1937, importul firelor de bumbac nu era autorizat decât dacă importatorul dovedea că a cumpărat din țară o cantitate de patru ori mai mare decât acea pe care doria să o importe. La 1 Martie 1938, această cantitate a fost redusă la jumătate, iar cu începere din 1 Noemvrie 1938, importul era condiționat de calitatea firelor. Dela 1 Iulie 1937, firele de lână se puteau importa numai cu condiția de a cumpăra în țară o cantitate de cinci ori mai mare; această cotă s'a redus la jumătate dela 9 Martie 1938.

In sfârșit menționăm, caetele de sarcini pentru furniturile militare de postav cari prevăd folosirea, ca materie primă, exclusiv a lânei indigene.

Ultima categorie de măsuri directe de protecție a industriei naționale, sunt discriminările existente în tarifele căilor ferate române, în favoarea transporturilor industriei naționale.

Până la 1930 a existat regimul de favoare prevăzut în legea încurajării industriei naționale. In Septemvrie 1930, Regia Autonomă C.F.R., în intenția de a scăpa de această sarcină, a modificat sistemul și nomenclatura tarifelor, păstrând tarife de clasă cu valori atât de urcate, încât reducerea acordată devenea inoperantă.

www.dacoromanica.ro

In urmă Regia C.F.R. a trebuit să acorde industriei, pentru produsele ce-o interesează, tarife zise «de staţiune», aplicabile numai în anume gări, fie de expediţie, fie de destinaţie, pe baza dovezilor de provenienţă. Aceste tarife reprezintă reduceri variate, în comparaţie cu tarifele normale, aplicabile altor produse similare, fie străine, fie indigene cari nu beneficiază de protecţie.

B) PROTECŢIONISMUL AGRICOL

1. *Protecţionism vamal*

Pentru o ţară exportatoare de produse agricole, protecţia vamală a agriculturii împotriva concurenţii străine, nu este indicată.

Sunt totuşi produse, faţă de care concurenţa din afară poate să fie de natură să ţină în loc desvoltarea unor ramuri importante ale producţiei agricole.

Din aceste consideraţiuni, în tariful vamal din 1929 s'au introdus anume poziţii protectoare pentru agricultură. In 1931 s'au urcat taxele de import la fructe, iar în 1932 şi la cereale. Indicăm cele mai importante poziţii vamale protectoare din tariful 1929.

Pentru a se încuraja desvoltarea producţiunii untului, taxa asupra margarinei s'a ridicat dela 1.500 lei la 2.500 lei (100 kg.), iar pentru a se stimula industria brânzeturilor, taxa de 1.800 lei (100 kgr.) s'a ridicat la 2.700 lei (100 kgr.) pentru brânzeturi comune şi 6.000 lei (100 kgr.) pentru orice alte brânzeturi.

In acelaş scop, al facilitării procesului de raţionalizare şi industrializare a agriculturii, s'au mai introdus următoarele majorări de taxe:

Produsele	Pentru 100 kg
Cărnuri proaspete	dela 105 la 1.500 lei
Seminţe de colza şi rapiţă	» 80 » 120 »
Seminţe de bumbac	» 80 » 120 »
Oleaginoase	» 76 » 220 »
Mere, pere şi gutui	» 600 » 2.000 »
Prune	» 525 » 1.000 »

www.dacoromanica.ro

Aceste taxe sunt și astăzi în vigoare, afară de cele pe fructe, cari au fost urcate în 1931 la 2.000 lei pentru mere, pere, etc., și la 2.500 pentru prune.

Tariful vamal din 1929 a protejat agricultura și indirect: prin degrevarea utilajului agricol și materiilor prime necesare agriculturii.

In acest scop s'au operat următoarele reduceri tarifare:

Produsele	Pentru 100 kg
Semănători	dela 800 la 120 lei
Casmale	» 800 » 500 »
Furci și seceri	» 400 » 300 »
Pluguri	» 600 » 350 »
Mașini agricole	» 800 » 450 »

Să mai menționăm în favoarea agriculturii țărănești, că în afară de aceste măsuri prevăzute în tariful vamal, legea cooperației prevede reduceri de taxe vamale, la importul produselor necesare cooperativelor de producție.

2. *Intervențiunile Statului în piața agricolă*

Statul a intervenit în procesul de formare a prețurilor agricole cu scopul de a asigura un preț remuneratoriu agricultorilor, a căror rentabilitate era amenințată prin decalajul dintre prețurile interne și prețurile externe și prin foarfecele prețurilor agricole și industriale interne.

Unul din mijloacele întrebuințate au fost primele economice introduse la începutul anului 1933. Aceste prime diferențiate după țări și mărfuri au de scop să acopere diferența dintre prețurile interne și cele de pe piața de export.

Astfel de prime economice s'au plătit în următorii ani:

1933 pentru exportul de animale în Italia, Grecia, Palestina și Malta;

1934—35 pentru exportul de bovine și ovine, cereale, cașcaval, brânzeturi, unt, mezeluri, pae de mături, ouă, păsări tăiate și vânat, bacon și ulei de mentă;

www.dacoromanica.ro

1937 (dela 15 Septemvrie) pentru exportul de bovine şi ovine în Grecia, Palestina, Siria, Egipt, Malta şi Libia;

1938 pentru exportul de bovine în Egipt şi Malta, ovine în Franţa şi vin în Polonia.

O intervenţie de amploare mai mare, este politica de susţinere a preţului grâului, determinată de situaţiunea deosebit de grea în care s'a aflat grâul pe piaţa mondială şi implicit pe piaţa românească. Cu excepţia anului 1932, când a fost o recoltă deficitară, această politică începută în 1931, s'a aplicat continuu.

S'au practicat 3 sisteme de valorificarea grâului:

1. Prima de export (1931).
2. Intervenţia Statului pe piaţă ca cumpărător (1933—1934).
3. Sistemul combinat (preţ minimal, primă de export şi intervenţia Statului pe piaţă ca cumpărător (1935—1938).

Prin sistemul primelor de export s'a urmărit a se exercita o influenţă indirectă asupra formării preţului intern, stimulând exportul pentru ca prin echilibrarea ofertei şi cererii pe piaţa internă, să se determine urcarea preţului.

Pentru realizarea acestui scop, Statul a contribuit cu aproape un miliard lei la plata primelor de export.

Prin sistemul preţului minimal şi al intervenţiei Statului pe piaţă, ca cumpărător, s'a urmărit o izolare a pieţii interne pentru a se asigura preţul socotit remuneratoriu pentru agricultura naţională.

Tabloul [1]) de mai jos sintetizează costul şi rezultatele acestei politici:

VALOAREA RECOLTELOR GRÂULUI

Anii	Producţia vagoane	Valoarea recoltei la paritatea preţului mondial	
		Pe vagon Lei	T o t a l Lei
1931	368.229	20.300	7.475.048.700
1933—1934 medie anuală .	266.204	*) 14.110	3.756.138.440
1935—1937 medie anuală .	329.596	*) 42.885	14.134.724.460

[1]) Tablou întocmit de d-l I. Tatos.

www.dacoromanica.ro

Pe întreg intervalul de timp 1931—1937, această politică a grevat finanțele publice cu 2,5 miliarde lei.

Cu excepția anului 1931 în care exportul sub influența primei și a unei producții excepționale a atins cifra record, și a anului deficitar 1932, când a fost disparent, după cum rezultă din datele de mai jos, exportul ca și producția a fost într'o continuă creștere:

Anii	Producția de grâu	Exportul de grâu
	vagoane	
1931	368.300	105.027
1932	324.100	647
1933	208.300	11.510
1934	262.500	15.919
1936	350.300	96.929
1937	381.000	88.177

Această creștere a producției și a exportului a fost însă obținută în principal printr'o sporire a suprafețelor cultivate cu grâu.

3. *Restricții comerciale și monetare, ca instrumente de protecționism agricol*

Politica de restricțiuni comerciale și monetare aplicată consecutiv dela sfârșitul anului 1932, urmărind scopurile ei de a asigura echilibru de plăți și stabilitate monetară a servit direct și indirect ca instrument de protecționism agricol.

IN ANII 1931, 1933—34 și 1935—37

Valoarea recoltei la prețul intern		Diferența în plus față de paritatea prețului mondial		Sacrificiul Statului
Pe vagon Lei	T o t a l Lei	Pe vagon Lei	T o t a l Lei	
27.100	9.979.005.900	6.800	2.503.957.200	994.147.916
*) 39.100	10.408.576.400	*) 24.990	6.652.437.960	125.000.000
*) 44.765	14.754.364.940	1.880	619.640.480	422.983.190

*) Media este ponderată cu producția.

www.dacoromanica.ro

După cum s'a arătat în altă parte [1]), prin introducerea contingentării importului s'a urmărit în primul rând o intensificare a exportului, în deosebi în ţările cu balanţa comercială deficitară.

Indată ce s'a constatat că acest obiectiv n'a fost atins, s'a recurs în 1933 la sistemul primelor economice, despre cari s'a vorbit mai sus. Totdeodată s'a decis ca importul din ţările cu balanţă deficitară, să se facă numai prin compensaţie.

Intenţiunea introducerii exporturilor în compensaţie a fost de a se stimula exporturi suplimentare, deci fie exporturi de produse care n'au mai fost exportate în trecut, fie de cantităţi depăşind contingentele fixate prin acorduri sau convenţiuni încheiate cu alte ţări. Curând însă, exportul în compensaţie, în afară de stimularea exportului a urmărit şi scopuri monetare şi anume să procure devize Băncii Naţionale; de aceea era condiţionat de obligaţia de a ceda Institutului de emisiune cote variabile 20% — 40% din devizele realizate din export.

Afacerile în compensaţie au trecut prin faze variate. Ele au facilitat importuri, în afară de cotele de contingentare şi de orice fel de mărfuri sau în cadrul cotelor, din anume ţări sau din orice ţară şi prin libertatea de valorificare a devizelor rezultate din exporturile respective, au dus la formarea unor prime de compensaţiune din ce în ce mai urcate, cari echivalează cu o depreciere corespunzătoare a leului.

Către sfârşitul anului 1934, s'a încercat să se înlocuiască exportul în compensaţie prin acordarea unei prime de bază de 6% dintr'un « fond pentru subvenţiunea exportului » — creiat la B.N.R. — şi printr'o primă economică suplimentară acordată la exportul cerealelor şi lemnului.

Constatându-se, că din cauza diverselor prime, dar mai ales a primelor de compensaţie cari dăduseră naştere la cursuri variate ale leului, după ţări şi mărfuri, drept urmare moneta românească fusese depreciată, s'a trecut la sistemul primelor monetare.

Astfel, în Iunie 1935, s'a introdus prima monetară de 44% asupra plăţii importurilor, din care se alimenta plata unor prime de export variabile: la grâu şi derivate 40%, la orz, ovăz şi secară 30%, la porumb 15%, la animale şi produse alimentare (excepţia păsărilor vii) 30%. Curând după aceea, în Decemvrie 1935, s'a introdus o primă valutară unică de 38% plătită exportatorilor la

[1]) Vezi Secţia A IV, « Contingentarea importului ».

www.dacoromanica.ro

cedarea devizelor libere dintr'un fond realizat prin vinderea devizelor importului lor cu aceeași primă și din produsul unei taxe de 12% ad-valorem asupra tuturor produselor importate și asupra exportului produselor petrolifere.

Un adaus de protecție în favoarea agriculturii au însemnat compensațiile generalizate și sistematizate în 1936 prin introducerea într'o listă A a produselor exportabile incompensabile fără autorizație specială, în schimbul unor mărfuri prevăzute în lista B. S'a urmărit astfel a se favoriza exportul de produse agricole industrializate (conserve, pește, vin, semințe, flori etc.) sau de anume produse brute, din cele a căror producție trebuia să fie sporită (mazăre).

In 1937 pentru ca avantagiile să constituie un stimulent mai mare pentru următoarele articole: bacon, conserve de carne, păsări și vânat, cârnățării și șunci, paste de vânat, păsări, ficați, ouă fără coaje, exportul se poate face fără ca exportatorul să fie obligat a mai depune vreo cotă de devize la B.N.R., iar pentru struguri, mere, pere și gutui, prune, caise, piersici, toate proaspete, fructe uscate sau afumate, compoturi, siropuri, magiunuri, marmelade, etc., exportul se poate face cu cedarea unei cote de devize de 5% către B.N.R.

Sub cuvânt că prima de 38% și primele economice nu mai sunt suficiente ca să stimuleze exportul excedentului de grâu și alte produse agricole, în August 1938 se introduce regimul negociabilității parțiale a devizelor.

Devizele provenite din exporturile normale de cereale și derivatele lor, plante leguminoase, semințe oleaginoase și alte semințe de orice fel se vor ceda numai 70% către B.N.R., iar 30% sunt lăsate la libera dispoziție a exportatorilor, putându-le folosi pentru toate felurile de transferuri și fără nicio aprobare prealabilă, întrebuințarea lor urmând să fie justificată după 6 luni.

In realitate, prin negociabilitatea unei cote din devizele libere, rezultate din exportul de produse agricole, s'a reintrodus sub altă formă compensațiile, în aplicarea cărora, în trecut se exceptau însă cerealele. De asemenea, compensațiile anterioare erau legate de obligația unui import de mărfuri, iar devizele rezultate în export nu puteau fi utilizate fără aprobarea prealabilă a B.N.R.

Avantagiile deosebite decurgând din negociabilitatea cotei de devize de 30% s'au tradus printr'o urcare a cursului lirei sterline

www.dacoromanica.ro

şi a celorlalte valute forte, în timp de patru luni dela circa 1.000 lei cursul compensaţiilor la aproape 1.900 lei.

Aspectul monetar al acestui regim se va examina în altă parte [1]). Aci amintim că, după cum s'a menţionat, scopul urmărit fiind stimularea exportului agricol, măsura se încadrează în folosirea politicii monetare, ca instrument de protecţionism agricol.

Un caz special de protecţie agricolă, încadrat în sistemul restricţiilor comerciale şi industriale, este organizarea introducerii culturii seminţelor oleaginoase soia, utilă pentru raţionalizarea agriculturii şi remuneratorie pentru agricultori.

Societatea « Soia » este autorizată în 1934 să importe seminţele necesare, să le distribue la cultivatori, punându-le la dispoziţie, contra plată, şi uneltele agricole necesare, să cumpere întreaga recoltă, plătind preţul minim de 30.000 lei de vagon; să beneficieze de exportul întregei producţii recoltate, fără să dea devize B.N.R., importând pentru întreaga valoare mărfuri germane din care 50% dela I. G. Farbenindustrie, iar pentru restul de 50% să importe alte mărfuri germane, cu avizul Ministerului Industriei şi Comerţului.

La finele anului 1938, acest regim extins la oricare altă societate sau întreprindere care face contracte cu cultivatorii pentru culturi de soia, precum şi întreprinderilor cari cultivă soia, cu mijloace proprii, s'a modificat astfel:

Seminţele de soia şi uleiurile de soia se vor înscrie în lista A a produselor ce pot fi exportate în compensaţie fără cedarea unei cote de devize libere pentru B.N.R. pentru seminţele de soia şi cu o cotă de 25% de devize libere pentru uleiurile de soia.

Contravaloarea exporturilor va servi la plata importului de mărfuri din lista B.

C) EFECTELE PROTECŢIONISMULUI

Nu este vorba de a se face un bilanţ general a sistemului protecţionist sub toate aspectele sale, ci a se examina numai, dacă şi în ce măsură, ţelurile urmărite au fost atinse şi ce alte urmări nedorite a produs. Prezentarea rezultatelor urmează aceeaşi ordine:

---

[1]) Vezi capitolul: « Moneta naţională ».

www.dacoromanica.ro

expunerea separat pentru industrie și agricultură a efectelor aplicării diferitelor forme și metode de protecționism.

Vom începe cu înfățișarea urmărilor tarifului vamal și anexelor sale tarifare.

1. *Efectele tarifului vamal*

a) *Asupra industriei.*

Pentru cercetarea efectelor sporirii gradului de protecție, metoda cea mai simplă este a se examina modificările structurale ale importului, cercetându-se în deosebi ce procente din totalul importului reprezentau importurile grupurilor principale de mărfuri și în deosebi acelea cari au fost cele mai importante în importul din anii precedând modificările tarifare.

In acest scop s'au întocmit două tabele:

Tabela Nr. 5 (anexa II) în care s'au concentrat pentru cele 75 articole repartizate în aceleași grupe după cum s'a arătat în altă parte, valoarea importului pentru fiecare articol în parte dela 1920—1938.

Tabela Nr. 6 (anexa II) în care se cuprind aceleași date înprocente.

Alegerea articolelor s'a făcut astfel încât să se evidențieze că la începutul perioadei cercetate fabricatele aveau precădere în compoziția importului.

După cum rezultă din tabela Nr. 6, în 1920, din valoarea articolelor alese, de 39%, din totalul importului, fabricatele reprezentau 33,50%, semifabricatele 4,31%, mașinele 0,22% și materiile prime 0,25%.

Din analiza datelor cuprinse în sus numitul tablou, se desprind constatările următoare:

In prima perioadă 1920—1929, ca urmare a schimbărilor tarifare succesive (1921, 1924, 1926, 1927 și 1929) prin care regimul vamal protecționist se încadrează în structura nouă a economiei naționale, iar gradul protecției se accentuează, schimbările în compoziția importului se oglindesc în cifrele de mai jos:

Import	1920	1929
Materii prime	*0,25*	*5,73*
Semifabricate	*4,31*	*11,45*
Mașini	*0,22*	*2,71*
Fabricate	*33,50*	*19,18*

www.dacoromanica.ro

Se constată astfel în primul deceniu o creştere însemnată a procentelor importului de materii prime, semifabricate şi maşini, paralel cu o descreştere a procentului importului de fabricate care se reduce aproape cu 40%, indicii ale unui proces continuu de industrializare.

In a doua perioadă 1930—1938, trebue să deosebim o primă subperioadă dela 1930—1932 în care protecţia este limitată la tariful vamal din 1929 şi a doua dela 1933—1938, care se caracterizează prin augmentarea protecţiei (taxele pentru autorizaţiile de contingentare şi taxa de 12% ad valorem asupra importului) şi este influenţată şi de regimul contingentării importului.

In prima subperioadă (1930—1932) modificările în structura importului se oglindesc în cifrele de mai jos:

Import	1930	1932
Materii prime	*5,50*	*4,71*
Semifabricate	*14,25*	*19,35*
Maşini	*2,07*	*1,26*
Fabricate	*18,94*	*14,19*

Se vede că sub influenţa crizei, ritmul înzestrării cu utilaj se încetineşte (procentul importului de maşini scade) dar folosind capacitatea de producţie realizată în primul deceniu, industria îşi sporeşte producţiunea (creşterea procentului importului de semifabricate şi menţinerea celui de materii prime) în dauna importului de fabricate, care îşi continuă mersul descendent.

In sfârşit, în ultima subperioadă 1933—1938, transformările sunt indicate de cifrele de mai jos:

Import	1933	1938
Materii prime	*5,86*	*12,82*
Semifabricate	*23,01*	*7,58*
Maşini	*1,27*	*4*
Fabricate	*13,02*	*8,34*

www.dacoromanica.ro

Ritmul industrializării în aceşti 6 ani a fost accelerat. Cota de participare la import a materiilor prime creşte mai mult decât la dublu, datorită în primul rând tendinţei de integrare industrială în industria textilă, prin înfiinţarea filaturilor de bumbac, lână pieptănată, a fabricelor de mătase vegetală şi celofibră, paralel cu scăderea procentului importului de semifabricate. Sporirea procentului de materii prime se mai explică şi prin nouile industrii de cauciuc şi armament, care importă cantităţi însemnate de cauciuc, fier, oţel şi aramă. Totdeodată, creşterea cu de peste trei ori a procentului importului de maşini este o indicaţie a sporirii utilajului industrial prin noile creaţiuni şi extinderea celor existente.

Cum simultan, procentul importului se reduce din nou cu peste 40%, imaginea ritmului accelerat al industrializării, în acest interval de timp este completă.

Dacă privim pe întreaga perioadă 1920—1938 schimbările structurale ale importului pot fi caracterizate în câteva trăsături mari.

Cota de participare a materiilor prime, care în 1920 era de 0,25% din valoarea importului ajunge în 1938 la 12,82%, sau trece dela 17 milioane lei la 2,4 miliarde lei. Cu excepţia anilor de criză 1931—1932, această participare a crescut continuu, pe măsură ce industria îşi mărea capacitatea sa de prelucrare.

Participarea grupei de semifabricate (firele textile) este în continuă urcare din 1920 până la 1934, trecând dela 4,31% la 23,86% sau dela 301 milioane lei la 3,2 miliarde lei, datorită cererii din ce în ce mai mare a ţesătoriilor al căror utilaj s'a mărit considerabil (dela 3.500 războaie în 1920, la 15 mii răsboaie în 1938 pentru bumbac şi dela 1.500 la 4.500 pentru lână, etc.).

Grupa maşinilor a crescut continuu dela 0,22% în 1920 la 4% în 1938, marcând sporirea continuă a utilajului industrial.

Participaţiunea fabricatelor urmează o curbă continuu descendentă, trecând dela 33,50% în 1920 la 8,34% în 1938 (numai importul de ţesături de bumbac, care atinsese în 1926 suma de lei 4,9 miliarde lei, s'a redus între timp la 60 milioane lei).

Este de remarcat că la grupa fabricatelor, scăderea la cantităţi e mai mare decât la valoare, deoarece astăzi se importă numai fabricate de calităţi superioare scumpe.

www.dacoromanica.ro

Din cele ce preced se poate conchide că unul din scopurile principale ale regimului protecţionist—industrializarea ţării—a fost atins.

b) *Asupra agriculturii.*

Tariful vamal dela 1929 a urmărit concomitent să protejeze unele ramuri ale producţiei agricole, în deosebi creşterea animalelor, plantelor industriale şi fructelor. Prin întreaga sa structură, care a facilitat încheerea de tratate de comerţ, el a contribuit în primii ani la stimularea exportului agricol şi în deosebi a exportului de animale, care în anii 1930 şi 1931 luase o desvoltare remarcabilă. Alte împrejurări, între care criza mondială care a coincis cu punerea în aplicare a noului tarif, au provocat o paralizare a efectelor favorabile aşteptate.

Cu toate acestea, la adăpostul protecţiei tarifare, industrializarea cărnii şi fabricaţia brânzeturilor, precum şi pomicultura, au făcut progrese remarcabile.

Tariful vamal din 1929 a urmărit însă, totdeodată, prin reducerea radicală a taxelor vamale asupra uneltelor şi maşinilor agricole să înlesnească înzestrarea tehnică a agriculturii.

Ca să examinăm dacă acest scop a fost atins, redăm mai jos evoluţia importului de tractoare agricole, pluguri, secerătoare, maşini de semănat şi de împrăştiat dela 1920—1938.

ANII	Valoarea importului în mii lei
1920	722
1921	36.593
1922	51.129
1923	108.062
1924	78.870
1925	148.202
1926	193.382
1927	231.465
1928	280.183
1929	156.884
1930	60.304
1931	20.100
1932	10.645
1933	15.177
1934	17.361
1935	16.495
1936	30.284
1937	100.515
1938	103.965

www.dacoromanica.ro

După cum se vede clar, importul de mașini agricole a urmat dela 1920 o linie ascendentă, atingând punctul culminant în 1928.

Firește, valoarea importului de mașini agricole este influențată atât de variațiile prețurilor și schimbului leului, precum și schimbările de greutate ale mașinilor agricole, survenite în acest interval de timp. Dar cu aceste rezerve, tendința de evoluție a importului este evidentă.

Efectele posibile ale tarifului vamal din 1929 asupra înzestrării agriculturii cu mașini agricole, au fost paralizate în perioada dela 1929—1934 de consecințele crizei agricole, iar ulterior dela 1935—1938 de mărirea considerabilă a gradului de protecție. Dar pentru întreaga perioadă dela 1929—1938, cauza principală a înzestrării reduse a agriculturii cu mașini este a se căuta în reducerea puterii sale de cumpărare, datorită în foarte mare măsură foarfecelui prețurilor industriale și agricole, a cărui deschidere în defavoarea agriculturii este fără îndoială a se atribui în bună parte caracterului excesiv al protecționismului industrial.

2. *Efectele restricțiilor comerciale și monetare*

a) *Asupra industriei.*

Industria s'a mai bucurat de avantagiile contingentării importului. Cu toate că regimul restrictiv al importului n'a fost introdus ca un instrument protecționist, scopul urmărit fiind asigurarea unei balanțe comerciale excedentare, iar în aplicarea sa nu se poate descoperi un plan de industrializare, în fapt, la adăpostul acestei poziții de apărare, industriile existente au prosperat și s'au creat o serie de alte noi industrii care au mărit considerabil gradul de industrializare a țării.

In sfârșit, pentru industriile care fabrică articole, formând obiectul cartelurilor internaționale protecția a fost în genere, mărită.

Intreaga gamă de măsuri speciale pentru încurajarea industriei naționale, dintre care unele se încadrează în protecționismul direct, altele în protecționismul indirect, adăogată la regimul vamal și de contingentare a așezat industria în afara sferii concurenții

www.dacoromanica.ro

internaţionale, şi prin aceasta i-a creiat o poziţie de quasi-monopol pe piaţa internă.

Drept urmare, industria a cucerit din ce în ce mai mult piaţa internă.

Evoluţia raportului dintre producţia industriei internă şi import este redată în tabloul de mai jos [1]).

	1927	1928	1929	1930
				I n
Valoarea producţiei ind. manufact. .	59.044	60.965	50.128	48.353
Valoarea importului	33.852	31.641	29.628	23.044
Valoarea consumului de prod. industr.	92.896	92.606	85.756	71.397
Producţia% din consum prod. ind. .	*63,5*	*65,8*	*65,2*	*68,7*

După cum reiese din datele de mai sus, datorită regimului protecţionist, importul de produse industriale a continuat să scadă până în 1935, în timp ce producţia industrială internă a crescut continuu, acoperind o cotă din ce în ce mare din consumul intern. Pentru a ne da însă seama de evoluţia procesului de industrializare, trebue să subliniem că valoarea consumului general de produse industriale, care a scăzut între 1927—1932 cu 52%, deşi cu începere din 1933 a continuat să crească fără întrerupere, nu s'a mărit până în 1938 decât cu 45,7%, deci n'a ajuns încă la nivelul din 1927.

Deci creşterea industrializării s'a făcut ca urmare a reducerii importului; ea n'a fost provocată de o sporire a consumului intern. In această privinţă, este semnificativ faptul că în 1938, cu toate că valoarea producţiunii industriei interne a crescut cu 34,8% faţă de cea din 1936, deoarece importul s'a mărit cu 37,6% în 1937 faţă de 1936 scăzând apoi în 1938, cota de acoperire a consumului prin producţia internă s'a coborît în 1937 la 73,8% dela 80,3% în 1936, ridicându-se în 1938 numai la 78,6%.

[1]) Tablou întocmit de Ing. Nina Nicolescu.

www.dacoromanica.ro

Din faptul că în 1938 consumul intern de produse industriale nu s'a ridicat la nivelul celui din 1927, rezultă că industrializarea în loc să ridice capacitatea de cumpărare a populației, a scăzut-o. Nu mai poate fi deci nimic surprinzător în constatarea ce rezultă din datele prezentate în altă parte [1]) că, capacitatea de cumpărare de bunuri de consum a pieții interne este foarte slabă, astfel încât

1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
milioane lei							
33.154	32.475	34.940	41.835	47.288	51.333	64.567	69.206
15.654	12.011	11.742	13.208	10.842	12.637	20.285	18.767
48.958	44.486	46.682	55.043	57.842	63.970	84.852	87.973
67,6	*73,7*	*75,0*	*76,0*	*81,0*	*80,3*	*73,8*	*78,6*

industria bunurilor de consum posedă o capacitate de producție neutilizată, echivalând cu o supracapitalizare relativă, care la rândul ei grevează prețul de cost și contribue la scumpirea unor articole de primă necesitate, completând astfel cercul vicios.

b) *Asupra agriculturii.*

Intervenționismul Statului în piața agricolă a reușit într'o măsură modestă să procure agricultorilor un preț remuneratoriu pentru munca lor.

Efectul primelor economice a fost redus, cu atât mai mult cu cât n'au fost folosite decât intermitent și numai pentru câteva produse.

Un rezultat mai pozitiv s'a realizat prin politica de susținere a prețului grâului care a asigurat rentabilitatea producției agricole, în deosebi pentru agricultura mare și mijlocie, cultivatoare de grâu. In schimb însă, prin avantajul de preț, tentațiunea cultivării grâului, a determinat o extindere a suprafețelor însămânțate cu grâu, mărind caracterul cerealist al agriculturii românești și întârziind astfel procesul de raționalizare.

[1]) Vezi capitolul: « Economia industrială ».

www.dacoromanica.ro

Trecem la măsurile de politică comercială și monetară, care au servit indirect sau direct ca instrument de protecționism agricol. Dintre acestea, firește că exporturile în compensație asigurând prime mai urcate decât primele economice, au însemnat, în fapt o protecție indirectă a agriculturii, facilitând exportul de produse agricole la prețuri remuneratorii.

Același rol l-au împlinit compensațiile generalizate și sistematizate, favorizând exportul unor produse agricole industrializate și stimulând astfel procesul industrializării agriculturii.

Deși urmărind scopuri monetare prima de 44% și apoi de 38% a însemnat un regim favorabil pentru agricultură. De asemenea regimul negociabilității parțiale, instituit în scopul mărturisit să faciliteze exportul, în condițiuni rentabile a contribuit la ușurarea condițiilor agriculturii.

Avantagiile directe ce au decurs pentru agricultura românească din politica de restricții comerciale și valutare au fost însă anihilate într'o largă măsură, prin faptul că ele ducând la o depreciere necontrolată a monetei naționale, oglindită în urcarea nivelului prețurilor interne, au slăbit puterea de cumpărare a agricultorilor.

Trebue menționat însă că cu toate aceste mijloace de protecționism agricol direct și indirect, rentabilitatea agriculturii românești în această perioadă a fost mult inferioară celei a industriei. In deosebi, rentabilitatea agriculturii țărănești a fost atât de scăzută, încât a condamnat populația rurală la un standard de viață coborît.

Pentru explicația acestui fenomen este necesar a considera deosebit perioada 1920—29 și perioada 1930—38.

In prima perioadă, politica economică de Stat a avut un caracter neomercantilist. In primii ani, 1920—22, exportul produselor agricole sau era prohibit sau era contingentat și era grevat cu taxe vamale de export ce luau 10% până la 60% din diferența dintre prețul intern și cel extern. Dela 1922 se introduc taxe de export asupra produselor agricole, plătite în aur sau în monetă forte. Din produsul acestor taxe, Statul a realizat (între 1922—29) numai din exportul cerealelor 15,3 miliarde lei reprezentând 15% din valoarea produselor exportate.

Dar dacă ținem seamă că prin politica taxelor de export s'a comprimat și prețul intern al cerealelor, suma cu care au fost micșorate veniturile agricultorilor în această perioadă se ridică la circa 120 miliarde lei.

www.dacoromanica.ro

Prin urmare, în prima perioadă de urcare a prețurilor agricole pe piața mondială, agricultorii români, constrânși a vinde la prețuri comprimate, au realizat venituri scăzute tocmai în faza de refacere a agriculturii după devastările războiului și de întocmire a nouilor gospodării agricole, create prin împroprietărirea țăranilor.

In a doua perioadă 1930—38 agricultura românească a intrat în faza depresivă a prețurilor produselor agricole, agravată prin apariția fenomenului forfecării prețurilor agricole și industriale.

Mijloacele de protecționism, în favoarea agriculturii folosite în această vreme au avut o înrâurire favorabilă, sporind venitul agriculturii. O simplă privire aruncată asupra evoluției foarfecelui prețurilor agricole și industriale, arată însă că sporirea venitului agriculturii prin politica de protecție urmărită, a fost anihilată de alți factori.

Este normal să presupunem că factorii monetar și de credit ca și lipsurile din organizarea de comercializare a produselor agricole și aprovizionarea agricultorilor își au partea lor de contribuție. Este însă cert că poziția de quasi-monopol creată prin sistemul de protecție, industriei naționale, este cauza principală a stării de inferioritate în care a fost pusă agricultura în genere și agricultura țărănească în special.

3. *Tariful vamal și fiscul*

In sfârșit, pentru a epuiza cercetarea urmărilor regimului protecționist, să cercetăm efectele tarifului vamal și a anexelor sale asupra veniturilor Statului.

Tabela de mai jos înlesnește examinarea problemei.

www.dacoromanica.ro

TABELA 8 (VEZI CAP. I. SECȚIA A.)

VENITURILE VAMALE ȘI VALOAREA IMPORTULUI IN 1920—1937

Anii	A	B	C	D	E	F	G	H
	Valoarea totală a importului	Totalul veniturilor vamale	Totalul veniturilor vamale fata de val. tot. a importului	F.O.C.A.	Taxa 12% ad-valorem	Amenzi și diferențe	D+E+F	B+D+E+F
							față de valoarea totală a import.	
	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%	%
1920	6.980.290	96.224	1,38		—			—
1921	12.145.405	975.355	8,05					—
1922	12.325.366	1.154.086	9,35	—	—			
1923	19.516.026	1.529.171	7,85		—			
1924	26.264.582	1.988.035	7,60	—	—	-		—
1925	29.912.645	3.001.577	10,00	—				—
1926	37.195.415	4.386.417	11,80	—			—	—
1927	33.852.131	6.491.073	19,20	—	—		—	—
1928	31.640.956	6.051.411	19,10	—	—	-		—
1929	29.628.038	4.780.729	16,10	—	—			—
1930	23.044.163	3.391.816	14,70	—	—	—	—	—
1931	15.754.569	2.268.220	14,20	—	—		—	—
1932	12.011.325	1.828.262	15,20	—	—	—		—
1933	11.741.850	1.709.018	14,80	—	—		—	—
1934	13.208.543	1.649.603	12,50	524.218	—	11.234	4,75	17,25 ',25
1935	10.847.530	1.177.270	10,80	490.789	616.479	7.029	10,30	21,10 ',10
1936	12.637.698	1.307.704	11,10	610.672	2.196.640	6.127	23,26	34,35 ',35
1937	20.284.748	1.334.777	6,50	616.411	2.402.230	6.452	14,90	21,40 ,40
1938	18.767.830	1.149.818	6,10	517.604	2.005.818	8.444	13,50	19,60),60

Punctul maxim al încasărilor vamale a fost în 1927, când s'au ridicat la 6,5 miliarde lei. Sporirea venitului din taxele vamale în acest an este rezultatul tarifului vamal din 1926, prin care pe de o parte s'au mărit considerabil taxele la metalurgie și textile, iar pe de altă parte coeficientul leului aur s'a ridicat dela 30 la 40 lei hârtie. Aceasta lămurește dece cu toată scăderea valorii importului dela 1926 la 1927 cu 3,3 miliarde, adică cu aproape 10%, totalul veniturilor vamale s'a urcat dela 4,4 miliarde la 6,5 miliarde lei, adică dela 11,80% la 19,20% față de valoarea importului.

In anul următor 1928 venitul din taxele vamale se reduce numai cu 440 milioane lei, adică cu circa 6,5% iar valoarea importului scade cu 7%, totalul veniturilor vamale reprezentând 19,10% din valoarea importului (față de 19,20% anul precedent), dovadă că gradul de protecție a tarifului din 1927 a fost tot atât de ridicat ca cel precedent.

Efectul tarifului din 1929 asupra veniturilor vamale nu poate să fie cercetat, deoarece aplicarea sa coincide cu ivirea crizei mondiale care a provocat o reducere bruscă a volumului comerțului exterior al țării și o schimbare a structurii importului, ca urmare a procesului de industrializare.

După cum se vede din tabloul de mai sus, procentul venitului din taxele vamale față de valoarea importului a scăzut continuu dela 1929 la 1938, dela 16,10% la 6,10%.

Faptul că raportul dintre venitul taxelor vamale și valoarea importului se păstrează constant în anii 1930—33 în jurul unui procent mediu de 14,75% cu toată scăderea considerabilă în acest interval a importului (dela 23,0 miliarde la 11,7 miliarde) dovedește că nivelul general al gradului de protecție a tarifului din 1929 a fost mai scăzut față de cel anterior. Reducerea după 1934 a acelui raport dela 13,30% în 1934 la 6,10% în 1938, cu toate că în acest interval valoarea importului s'a urcat (dela

www.dacoromanica.ro

13,2 miliarde lei la 18,8 miliarde lei) evidenţiază schimbarea radicală a structurii importului în sensul predominării materiilor prime şi semifabricatelor, în ultima fază accentuată a procesului de industrializare a ţării.

In această fază însă, la fiscalitatea tarifului vamal, gradată în raport cu gradul de prelucrare a fiecărui articol s'a adăugat o nouă fiscalitate reprezentată prin taxele asupra autorizaţiilor de contingentare (fondul F.O.C.A.), dar mai ales taxa de 12% ad-valorem asupra întregului import, fără niciun fel de discriminare.

Pentru a evidenţia amploarea nouei fiscalităţi vamale, redăm mai jos de o parte procentul veniturilor din taxele vamale şi de alta procentul veniturilor din celelalte taxe adause dela 1933, raportate la valoarea importului anilor respectivi. (Datele sunt numai din 1934, de când s'au înregistrat în statistica Ministerului de Finanţe).

Anii	Veniturile vamale	Veniturile din celelalte taxe
	faţă de valoarea totală a importului	
1934	*12,50*	*4,75*
1935	*10,80*	*10,30*
1936	*11,10*	*23,25*
1937	*6,50*	*14,90*
1938	*6,10*	*13,50*

Rezultă că pe când venitul taxelor vamale gradate după coeficientul de industrializare a produselor îşi urmează ritmul descendent, datorită schimbării structurale a importului, paralel cu progresul industrializării, celelalte taxe aşezate fără discernământ din simple preocupări fiscale, sunt în creştere rapidă până în 1936, dar se menţin şi în anii următori la niveluri mai mult decât îndoitul venitului din taxele vamale.

Urmărind tabelul de mai sus, constatăm că în anii 1934—1938, procentul venitului total din toate taxele asupra importului, se ridică în toţi anii, afară de 1934, la niveluri superioare punctului maxim atins în prima perioadă (1920—1929) al veniturilor vamale propriu zise din 1927 când au reprezentat 19,20% din valoarea importului

Intr'adevăr, în aceşti ultimi 4 ani veniturile din toate taxele asupra importului — *totalul sarcinei fiscale a importului* — oscilează între 1/5 şi peste 1/3 din valoarea totală a importului, minimum 19,60% în 1938 şi maximum 34,35% în 1936.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL VII

COMERȚUL EXTERIOR

Cercetarea evoluției comerțului exterior în anii de după războiul mondial va contribui la desăvârșirea lămuririi forțelor dinamice care au determinat liniile de mișcare ale economiei românești.

I. PRIVIRE GENERALĂ

O privire generală asupra desvoltării comerțului exterior în această perioadă va servi drept introducere.

Se pot deosebi patru faze în desvoltarea comerțului exterior al României între 1919—1938.

1. Faza reconstrucției economice și a adaptării economiei românești la noile granițe (1919—1926).
2. Faza stabilizării economice (1927—1929).
3. Faza depresiunii economice (1930—1934).
4. Faza redresării (1935—1938).

1. *Faza reconstrucțiunii și adaptării*

In prima fază, până în 1923, datorită capacității de producție scăzută a economiei românești, — consecință a devastărilor războiului — importul a atins un nivel foarte ridicat în raport cu exportul, care sporește continuu dar lent. Efectul scontat al majorării taxelor vamale în 1920 cu de 5 ori este anihilat prin deprecierea leului, superioară acestui coeficient, astfel încât importul atinge în 1921 un maximum. Situația se ameliorează în 1922, drept urmare a introducerii în 1921 a unui tarif vamal mai protecționist și a sporirii producțiunii naționale. Balanța comercială devine în 1922 și 1923 activă, atât datorită volumului redus al importului cât și măririi continue a exportului, cu toate obstacolele de care se izbea, din cauza contingentării și taxelor de export.

www.dacoromanica.ro

Intr'adevăr, Statul exercita un control strict asupra exportului și introdusese taxe de export motivate de concepția menținerii prețurilor interne sub nivelul parității mondiale, în vederea apărării consumatorului.

Nivelul prețurilor n'a putut fi însă comprimat un timp îndelungat și cum producția internă se urcase între timp, la finele anului 1923 cele mai multe restricțiuni din regimul comerțului exterior s'au înlăturat. Această măsură coincizând însă cu recolta agricolă slabă din 1924, exportul scade și cauzează deficitul balanței comerciale din 1925, cu toate că exportul celorlalte produse era în urcare.

In tot intervalul dela 1919—1925, Statul urmărind să împiedice deprecrierea schimbului leului și urcarea prețurilor interne, cu ținta finală revalorizarea monetei naționale, s'a servit, în acest scop, de regimul comerțului exterior care a fost astfel supus oscilațiilor situației economice și modificat încontinuu.

In urmărirea politicii de revalorizare a leului, prin convenția încheiată în 1925 de Stat cu B.N.R. se fixează un plafon al emisiunii de bilete. Cum această măsură deflaționistă corespunde unei conjuncturi de prețuri ridicate, se dă un nou impuls exportului (quantum indexul anexa III_1 pentru export trece dela 65,8 în 1925 la 92,3 în 1926). Insă, în acest an, prețurile mondiale ale produselor noastre de export scad și cum accentuarea deprecierii monetare determină o urcare a prețurilor în lei ale mărfurilor importate, cu toată expansiunea exportului și menținerea volumului importului la un nivel relativ redus, excedentul balanței comerciale pe 1926 se reduce considerabil.

In general, această fază se caracterizează printr'un import ridicat (quantum-indexul atinge 99,4 în 1926) — caracterizând nevoile unei economii în refacere — și printr'o tendință de sporire continuă a exportului (quantum-indexul trece dela 25,4 în 1920 la 92,3 în 1926), exteriorizând progresul capacității de producție națională.

2. *Faza stabilizării*

După o perioadă îndelungată de oscilațiuni, în 1927 începe stabilitatea de fapt a leului.

Pentru prepararea terenului unei stabilizări legale taxele de export sunt reduse simțitor si un nou tarif vamal ridică gradul de protecție al industriei naționale. In schimb, convenția prin

www.dacoromanica.ro

care se plafonase nivelul emisiunii de bilete se menține, constituind un obstacol în calea normalizării economiei naționale.

Susținut de excedentul din recolta de cereale abundentă din 1926, exportul continuă a crește (quantum-indexul pentru export atinge în 1927 punctul cel mai înalt: 117) iar volumul importului atinge un punct culminant (quantum-indexul pentru import se ridică la 117,3). Din cauza scăderii prețurilor mondiale, precum și a faptului că sporul importului în cantitate se datorește materiilor prime și semifabricatelor, nu se produce o creștere corelativă a valorii importului, încât balanța comercială se soldează cu un excedent excepțional (+4,3 miliarde lei stabilizați).

In schimb, în anul următor poziția comerțului exterior se înrăutățește. Din cauza lipsei de numerar și de devize, datorit politicei deflaționiste, volumul importului se comprimă (quantum-indexul trece dela 117,0 la 98,7) însă valoarea scade numai dela 33,8 miliarde lei la 31,6 miliarde lei. Cum exportul se micșorează simțitor (quantum-indexul trece dela 117,3 la 83,3) din cauza secetei, care cauzează un deficit în producția de porumb, balanța comercială se încheie cu un deficit însemnat (— 4,6 miliarde lei).

In anul următor 1929 — anul stabilizării leului — balanța comercială se soldează deasemenea cu un deficit (668 milioane lei). De data aceasta, n'a fost cauzat de recoltă, care a fost bună, ci de depresiunea accentuată pe piața mondială a prețurilor produselor noastre de export.

Incă din acest an apar condițiuni defavorabile pentru o normală desfășurare a relațiilor comerciale cu străinătatea care pun moneta națională, abia stabilizată, într'o poziție critică iar în anii următori, când depresiunea mondială se adâncește, impun măsuri de apărare a poziționii monetare.

3. *Faza depresiunii mondiale*

Primii doi ani (1930 și 1931) se caracterizează:

1. Printr'o scădere însemnată a importului, mai accentuată în ce privește produsele fabricate, datorită capacității industriei naționale de a satisface nevoile interne (quantum-indexul pentru import scade la 78,7 în 1930 și la 58,6 în 1931). In acești doi ani importul se micșorează la aproape jumătate față de 1929.

2. Printr'un efort considerabil al exportului. Față însă cu scăderea catastrofală a prețurilor cerealelor, disponibilul recoltelor

www.dacoromanica.ro

favorabile din acești ani s'a putut scurge, dar numai în urma introducerii în 1931 a primei de export de 10 mii lei la vagonul de grâu. Exportul a fost sporit cantitativ prin contribuția excepțională a animalelor și a produselor animale, dar în deosebi prin aceea a petrolului, rezultată din sporirea pe scară mare a producției de petrol.

In acest mod, economia românească a izbutit într'un regim de libertate a comerțului, să realizeze în primii doi ani de criză excedente însemnate în balanța comercială (+ 5,5 miliarde lei în 1930 și + 6,4 miliarde lei în 1931).

Aceste excedente ale balanței comerciale nu au fost însă suficiente ca să echilibreze balanța plăților, grevată prin sporirea anuității datoriei publice și prin exodul de capitaluri, provocat de ambianța de panică creiată de prăbușirile bancare din Europa Centrală.

Desvoltarea comerțului exterior în anii următori (1932—1934) are loc în cadrul nou al regimului de restricții la schimb. Față de tendința de depreciere a cursului leului pe piețele străine ce se observă la începutul anului 1932; față de emoragia de devize precum și de aplicarea restricțiunilor monetare și comerciale în mai toate țările din Europa Centrală, România introduce în Februarie 1932 cea dintâi măsură privind comerțul cu devize față de țările cari introduseseră restricțiuni monetare, iar în Mai acelaș an, o extinde la toate țările.

In 1932 volumul importului rămâne la aproape acelaș nivel ca anul trecut (quantum-indexul este de 57,4 față de 58,6 în anul precedent) însă exportul scade (quantum-indexul se scoboară la 142,7 față de 169,4 în anul precedent) datorită restricțiunilor comerciale, privind produsele agricole, introduse în țările importatoare, cu toate că exportul de produse petrolifere este în continuă creștere. Dacă balanța comercială se soldează cu un excedent inferior celui din 1931 (+ 4,7 miliarde lei) aceasta se datorește pe lângă diminuarea volumului exportului și accentuării comprimării prețurilor produselor de export, față de reducerea relativ mai mică a prețurilor produselor de import. Intr'adevăr, indicele prețurilor de export este în 1932 de 41,9 pe când indicele prețurilor de import este 65,0. (baza 1929=100)

Introducerea, în Decemvrie 1932, a contingentării importului determină o tendință de acumulare de mărfuri care se observă în deosebi în creșterea în 1933 a importului de semifabricate

www.dacoromanica.ro

(quantum-indexul se ridică la 120,4 față de 107,7 cel din anul precedent) și a importului în genere (quantum-indexul se urcă la 60,3 față de 57,4) cu toate că încă din Iunie 1933 importul e grevat de o taxă asupra mărfurilor contingentate, produsul căreia este destinat primelor economice de export.

Volumul exportului continuă să scadă (quantum-indexul trece la 131,1 față de 142,7 anul precedent).

Excedentul balanței comerciale se reduce din nou (+2,4 miliarde lei), datorită aceloraşi cauze, şi în deosebi disparității între nivelul prețurilor produselor de export şi a celor de import agravată odată cu introducerea taxelor asupra mărfurilor contingentate.

Desfăşurarea exportului şi importului în anul următor 1934 se află sub influența situației monetare. Deprecierea monetei continuă să se accentueze prin negocierea la cursuri superioare a devizelor proveníte din operațiile de compensații, cât şi a unei cantități de devize însemnate sustrase dela control. Consecința acestei situații este urcarea prețurilor de export şi de import.

Prețurile interne se ridică peste paritatea mondială, atât ca urmare a deprecierii leului, cât şi a primelor economice de export şi a sporirii mijloacelor de plată în circulație, prin începerea în acel an a procesului de destezaurizare. Din această cauză poziția exportului produselor românești se agravează. Cum recolta de cereale a fost dezastruoasă, volumul exportului a continuat să scadă (quantum-indexul s'a scoborît la 126,4 față de 131,1 în anul precedent) şi reducerea ar fi fost mai accentuată dacă exportul de produse petrolifere n'ar fi continuat să crească (quantum-indexul urcă brusc dela 204,6 în anul precedent la 230,0).

Datorită sporirii puterii de cumpărare provocată de creşterea volumului mijloacelor de plată în circulație, cererea mărită de produse industriale dă impuls investițiilor industriale, susținute de accentuarea protecției în urma introducerii regimului de restricții comerciale. Drept urmare, importul de maşini şi instalații industriale, şi de semifabricate se măreşte, iar balanța comercială se încheie cu un excedent neînsemnat (+ 447 milioane lei).

In rezumat, evoluția comerțului exterior în faza depresiunii economice (1930—1934) a trebuit să învingă obstacolele aşezate în calea sa prin instituirea regimului restricțiilor comerciale şi controlului schimburilor şi să suporte consecințele disparității dintre prețurile produselor de export şi cele de import. Numai

www.dacoromanica.ro

prin mărirea volumului exportului şi reducerea volumului importului, balanţa comercială s'a menţinut excedentară, dar excedentul ei s'a micşorat continuu. Trebue să adăogăm că acest efort excepţional, echivalând cu o pierdere de substanţă naţională, n'a izbutit să menţină intactă paritatea monetară aur.

4. *Faza redresării economice (1935—38)*

Desvoltarea comerţului exterior al României în această fază, se află în primii trei ani sub impulsul creşterii preţurilor produselor mondiale aur, a cărui efect este însă contracarat de împrejurarea că preţurile interne se află mult deasupra celor mondiale.

Tabelul de mai jos este concludent [1]).

Anul	Indicele mondial aur 1929=100	Variaţia procentuală	Indicele românesc 1929=100	Variaţia procentuală
1934	39,4	— 5,1	52,4	+ 0,2
1935	40,0	+ 1,5	60,0	+ 14,5
1936	43,6	+ 9,0	68,1	+ 13,5
1937	52,3	+ 20,0	78,2	+ 14,8
1938	43,1	— 17,6	78,3	+ 0,1

Pentru înlesnirea exportului s'au introdus în Iunie 1935 un regim de prime diferenţiale de export, alimentate dintr'o taxă uniformă de 44% asupra tuturor mărfurilor importate; înlocuit în Decemvrie acelaş an printr'o primă valutară unică de 38% şi o taxă ad-valorem de 12% asupra mărfurilor importate şi asupra exportului de produse petrolifere [2]). Acest regim a urmărit a realiza o balanţă comercială favorabilă prin valorificarea produselor de export cu ajutorul unor sarcini puse asupra produselor de import.

In primul an (1935) volumul importului supus unui control riguros scade (quantum-indexul se reduce la 54,4 faţă de 65,9

[1]) N. Georgescu-Roegen: *Preţuri (1925—1938)*, (în manuscris).

[2]) Prin modalitatea aplicării această taxă echivalează cel puţin cu 15% din valoarea c.i.f. a importului. Taxa de 12% aplicată asupra exportului de produse petrolifere reduce de fapt prima valutară respectivă la 26% (38—12). Acest fapt e justificat prin nivelul mai urcat al preţurilor produselor petrolifere faţă de cele agricole.

www.dacoromanica.ro

în anul anterior) în timp ce volumul exportului se redresează (quantum-indexul trece la 137,6 față de 126,4 în anul anterior), iar balanța comercială, grație urcării prețurilor se soldează cu un excedent însemnat (+5,9 miliarde lei).

Acest proces de redresare continuă și în 1936, când față de o creștere modestă a importului (quantum-indexul se urcă la 58,1 față de 54,4 în anul anterior) exportul face un salt (quantum-indexul trece dela 137,6 la 161,3) și cum și prețurile aur cresc cu 9%, excedentul balanței comerciale se mărește aproape la dublu (+9,1 miliarde lei).

In anul următor, cu toate că importul crește simțitor (quantum-indexul trece la 73,9 față de 58,1 în anul anterior) iar volumul exportului scade (quantum-indexul se reduce la 152,4 față de 161,3 în anul anterior) datorită urcării cu 20% a prețurilor mondiale aur, excedentul balanței comerciale atinge cifra record (+11,3 miliarde lei).

Poziția favorabilă a balanței comerciale este răsturnată din nou în 1938, în urma scăderii prețurilor pe piețele mondiale, indicele mondial înregistrând un minus de 17,6% față de anul precedent.

Cum scăderea prețurilor a fost mai pronunțată la cereale și în deosebi la grâu, pentru stimularea exportului de cereale s'a adoptat soluția de a se lăsa la libera negociere o cotă de 30% din devizele, rezultând din exportul de cereale și semințe în țările cu devize libere. Cu toate acestea, balanța comercială s'a soldat cu un excedent abia de un sfert față de cel precedent (+2,8 miliarde lei).

Deși volumul exportului a scăzut (quantum-indexul s'a redus la 115,3 față de 152,4 în anul precedent) datorită diminuării exportului de cereale (quantum-indexul trece dela 150,2 anul precedent la 103,5) și de produse petrolifere în descreștere încă din 1937 (quantum-indexul se scoboară la 160 față de 205,2 în anul precedent) factorul decisiv al rezultatului defavorabil realizat îl constituie scăderea prețurilor pe piețele mondiale.

Se vede clar că introducerea negociabilității unei părți din devizele rezultate din export care a însemnat un sacrificiu monetar, traducându-se printr'o nouă depreciere a monetei, n'a avut efectul scontat, contribuind la mărirea decalajului dintre prețurile interne și cele externe.

Dacă aruncăm o privire retrospectivă asupra evoluției comerțului exterior dela 1919—1938 este ușor de observat că soldul

www.dacoromanica.ro

balanței comerciale a fost determinat de nivelul prețurilor și de cantitățile mărfurilor importate și exportate.

Evoluția prețurilor produselor de export românești n'a fost însă perfect paralelă cu aceea a prețurilor mărfurilor importate. (Vezi indicele prețurilor de export și import anexa III_2) Punctul maxim atins de prețurile produselor de export românești a fost în 1925 (indicele=149,1) iar punctul minim în 1934 (indicele=37,7). Diferența între ele echivalează cu o scădere de 75%. Punctul maxim al prețurilor mărfurilor importate a fost în 1926 (indicele = 122) iar punctul minim în 1933 (indicele = 64,2). Diferența între ele echivalează cu o scădere de numai de 42%.

Prin urmare prețurile de export au fost afectate mai repede în cursul depresiunii și s'au redresat mai târziu, pe când prețurile de import au rezistat mai mult și și-au revenit mai repede, fapt care a pus economia românească într'o poziție defavorabilă, agravată prin scăderea cu 28% în plus a prețurilor produselor de export românești, față de prețurile mărfurilor importate.

Decalajul între cele două grupe de prețuri s'a menținut și în anii de redresare, cu toate că prețurile produselor de export românești au crescut mai repede (dela 37,7 în 1934 la 69,7 în 1937, deci cu 85%) decât cele de import (dela 65,1 la 91,6 deci cu 42%). Dar acest ultim fapt se datorește, în deosebi, schimbării structurii importului în sensul deplasării dela fabricate către materia primă, care a contribuit la ieftenirea importului. (Valoarea tonei medii importată, evaluată la prețurile din 1929 a fost în 1934 de 37,5 mii lei, iar în 1938 numai 30,5 mii lei). Dacă considerăm prețurile de import în aur, constatăm însă că, cu toată ieftenirea importului în anii din urmă, prețurile mărfurilor importate în acest timp nu se scoboară până la nivelul cel mai jos atins (51,6 în 1922) în perioada când în structura importului prevalau produsele fabricate mai scumpe.

Imagina exactă a efectului forfecării prețurilor de export și import se obține dacă se urmărește evoluția puterii de cumpărare a produselor de export, exprimată prin raportul celor două grupe de prețuri.

In prima perioadă de până la 1929, în care nivelul prețurilor industriale a fost inferior față de cel al prețurilor agricole, poziția exportului românesc a fost avantajată. Atingând un punct culminant în 1923, când indicele respectiv a fost de 190,4, puterea de cumpărare a produselor de export românești scade continuu

www.dacoromanica.ro

dar până la 1929 păstrează un nivel încă favorabil economiei românești. Scăderea catastrofală a prețurilor produselor de export românești după 1929 răstoarnă această poziție favorabilă.

Puterea de cumpărare a produselor de export românești atinge punctul cel mai scoborît în 1934 când se reduce la 57,9 și nu se ridică nici în cel mai favorabil an, din perioada de ascensiune, 1937, decât la 76,1, pentru a scădea din nou în 1938 la 65,1.

II. STRUCTURA COMERȚULUI EXTERIOR

In primul loc se va încerca o caracterizare generală a structurii comerțului exterior și a schimburilor survenite în ultimele două decade. Iar pentru a se da o imagine exactă și cât mai completă a structurii comerțului exterior, se vor analiza datele statistice la unele dintre cele mai însemnate mărfuri de import și export.

Se va trata mai întâi importul și apoi exportul.

a) *Importul*

Expunerea evoluției structurale a importului va oglindi schimbările profunde produse în acest răstimp în structura economiei românești.

Pentru analiza importului după natura mărfurilor, suntem nevoiți a folosi clasificarea internațională dela Bruxelles, cu toate că este insuficientă pentru a reda exact schimbările structurale. Intr'adevăr, gruparea mărfurilor de import și export după caracterul și asemănarea ce prezintă între ele din punct de vedere economic, întunecă evidențierea efectelor industrializării țării asupra comerțului exterior (de ex. firele de bumbac sunt considerate drept articole manufacturate). Se impune deci a se completa expunerea generală pe baza acestor date, cu o cercetare exemplificativă pe baza nomenclaturii tarifului vamal.

Pentru a se înlătura efectele variației globale a prețurilor diferitelor articole de import se va folosi un quantum index, care va arăta variația valorilor importului, recalculată pe baza prețurilor din 1929, ca an de bază [1]).

După categoriile clasificării dela Bruxelles importul dela 1920—1938 se prezintă astfel [2]):

[1]) Vezi anexa III.

[1]) N. Georgescu Roegen: *Comerțul exterior al României în perioada 1920—1938* (în manuscris).

www.dacoromanica.ro

Anul	Animale	Alimente	Materii prime și semifabricate
	Milioane lei		
1920	2,8	729,3	133,1
1921	4,8	1.191,5	384,0
1922	2,8	1.356,9	594,8
1923	1,4	2.015,6	845,8
1924	6,4	2.026,9	1.413,4
1925	14,3	2.414,4	1.825,2
1926	51,6	2.106,2	2.591,7
1927	53,3	2.029,5	3.432,2
1928	10,3	2.052,4	3.070,1
1929	9,0	2.623,4	3.155,1
1930	16,4	1.471,9	2.436,0
1931	5,9	1.142,1	1.555,6
1932	1,3	884,5	1.239,0
1933	1,3	806,9	1.482,2
1934	3,0	699,2	1.894,7
1935	3,1	717,0	1.504,6
1936	6,3	650,1	1.833,8
1937	6,4	886,0	3.550,3
1938	9,3	922,8	3.791,0

Cum e și firesc, în primii ani produsele manufacturate formează partea cea mai însemnată din import. In anii 1920—21, țesăturile și fierăria, preparate sau confecționate reprezintă circa 40% din valoarea importului. Treptat însă importul de mașini și instalațiuni industriale crește: cota produselor metalurgice și mașinelor trece dela 12% în 1920 la 36% în 1926, când atinge un punct culminant. Aceasta corespunde cu o sporire a capacității de producție industrială și cu un început de modificare în structura importului (quantum-indexul pentru produsele finite scade dela 124,4 în anul anterior la 118,3; cel al materiilor prime crește dela 57,9 la 68,9 și cel al produselor semifabricate dela 52,7 la 61,0).

In anul următor (1927), tendința e și mai marcată, cu toate că creșterea importului e generală. Dar pe când quantum-indexul pentru produsele finite trece la 123,9 (față de 118,3) pentru materii prime trece la 131,2 (față de 68,9) și pentru semifabricate la 105,9 (față de 61,0).

Pe lângă importul de metale care se menține la un nivel ridicat, importul de textile, materie brută și fire, crește considerabil, reprezentând în acest an aproape 30% din valoarea întregului import.

www.dacoromanica.ro

Produse finite	Aur și argint	Animale	Alimente	Materii prime și semifabricate	Produse finite	Aur și argint
			Procente			
6.115,8	0,1	—	10,4	1,9	87,6	—
10.564,9	0,3	—	9,8	3,2	87,0	—
10.370,7	0,2	—	11,0	4,8	84,1	—
16.651,2	1,9	—	10,3	4,3	85,3	—
22.817,6	0,3	—	7,7	5,4	86,9	—
25.658,0	0,2	—	8,1	6,1	85,8	—
32.375,6	70,3	0,1	5,7	7,0	87,0	0,2
28.335,2	1,9	0,2	6,0	10,1	83,7	—
26.505,5	2,6	—	6,5	9,7	83,8	—
23.838,8	2,5	—	8,9	10,6	80,5	—
19.119,4	0,5	0,1	6,4	10,6	83,0	—
13.024,6	26,3	—	7,2	9,9	82,7	0,2
9.326,7	559,8	—	7,4	10,3	77,6	4,7
9.448,5	3,0	—	6,9	12,6	80,5	—
10.611,6	—	—	5,3	14,3	80,3	—
8.662,8	—	—	6,6	14,1	79,5	—
10.147,5	—	0,1	5,1	14,5	80,2	—
15.720,0	122,1	—	4,4	17,5	77,5	0,6
13.970,1	74,4	—	4,9	20,2	74,4	0,4

Odată cu depresiunea economică mondială importul românesc scade brusc, atât în valoare cât și în cantitate.

Reprezentată în indici evoluția importului se prezintă astfel:

	Indici: baza 1929 = 100	
	Cantități	Valori
1929	100,—	100,—
1930	73,07	77,78
1931	50,85	53,77
1932	40,83	40,54
1933	42,37	39,63
1934	57,70	44,58
1935	48,39	36,61
1936	57,21	42,65
1937	64,38	68,46

După cum reiese din datele de mai sus, între 1930—32 scăderea în cantități a importului a fost aproape paralelă cu aceea în valori. In anii 1933-36 indicii cantitativi sunt superiori celor corespunzători în valori.

In afară de comprimarea importului prin contingentare, reducerea valorii importului se datorește scăderii prețurilor mondiale,

www.dacoromanica.ro

care a exercitat atât o influență directă cât și una indirectă prin micșorarea capacității de cumpărare a economiei românești, drept urmare a devalorizării exportului național.

Decalajul între variațiunea indicilor importului în cantități și valori, menționat mai sus, indică însă și o altă cauză: modificarea structurii importului, determinată de accentuarea procesului de industrializare. In locul fabricatelor s'au importat cantități mai mari de materii prime și semifabricate, care a mărit cantitatea în raport cu valoarea importului.

Cum micșorarea valorii importului se datorește în deosebi, pe de o parte reducerii volumului și pe de alta nivelului general al prețurilor, evidențierea acestui efect îndoit se poate constata numai dacă se analizează quantum-indexul pentru import.

Sub apăsarea crizei, importul de produse alimentare [1]) a scăzut brusc (quantum-indexul trece la 78,5 în 1930) dar s'a menținut până la 1938 (când quantum-indexul arată 71,1) la un nivel apropiat de strictul necesar. Această constatare este întărită, dacă se menționează că dela 1930, quantum-indexul pentru produsele alimentare se află continuu deasupra indexului general al importului. Și cum în comparație cu celelalte articole de import prețurile acestor produse au fost cele mai afectate în timpul depresiunii economice mondiale, rezultă că importul din această grupă a scăzut mai puțin cantitativ decât în valoare.

Schimbările cele mai însemnate s'au produs între grupele de materii prime [2]) produse semifabricate [3]) și produse finite [4]) indicând cu precizie ritmul procesului de industrializare internă. Indicele produselor finite scade la 47,9 în 1938. Acest nivel este susținut în mare măsură de importul, de mijloace de producție, deoarece dintre produsele finite scăderea este mult mai mare la grupa *a)* articole de consum propriu zise decât la grupa *b)* care cuprinde unelte și mașini, etc.

[1]) Orez, heringi, lămâi, portocale și mandarine, măsline, ceai, cafea, cacao, zahăr rafinat, tutun, luate în considerare la calcularea quantum-indexului. Vezi: N. Georgescu Roegen: Un quantum index pentru comerțul exterior (Buc. 1939) p. 6.

[2]) In grupa de materii prime s'au cuprins: piei netăbăcite, lânuri naturale, zdrențe de lână, extract de quebracho, bumbac brut, huilă, cocs de cărbune. N. Georgescu R egen: *op. cit.*, p. 6.

[3]) In grupa de produse semifabricate s'au cuprins: piei tăbăcite, fire de lână, fire de mătase artificială, fire de bumbac, fier semifabricat, pentru forjat și laminat, fier simplu laminat.

[4]) Produsele finite s'au divizat în două: *a)* produse necesitând un supliment de manoperă pentru a fi utilizate; *b)* produse de utilizare directă, între care s'au cuprins și toate felurile de unelte și mașini.

www.dacoromanica.ro

De fapt, importul de mașini și instalații industriale, după ce atinge cel mai jos punct în 1932 se află în creștere continuă până la 1938, paralel cu declinul importului bunurilor de consum.

Importul de materii prime a avut o evoluție inversă cu cel de semifabricate. Pe când importul de semifabricate crește continuu dela 1932—1934 (quantum-indexul trece dela 102,4 la 128,3) importul de materii prime în același interval, abia atinge nivelul din 1929 (quantum-indexul oscilează în jurul 100); în anii următori 1935 și 1936 se observă o scădere a importului la ambele categorii. In schimb în 1937 și 1938, pe când importul de semifabricate scade (quantum-indexul atingând în 1938 un punct minimal 62,7) importul de materii prime crește brusc (quantum-indexul se ridică la 179,3). Această schimbare radicală indică terminarea procesului de înzestrare a industriei naționale si lărgirea capacității de prelucrare prin desvoltarea ei în sensul integrării.

Tabloul de mai jos [1]) redă evoluția valorii medii a tonei importate între 1920—1937 la prețurile anului de bază (1929).

VALOAREA MEDIE A TONEI IMPORTATE LA PREȚURILE ANULUI DE BAZĂ (1929)
(Mii lei)

Anul	Produse alimentare	Materii prime	Produse semifabricate	Produse finite			Total
				Grupa a	Grupa b	In total	
1920 . . .	17,6	8,1	87,3	243,8	106,1	155,9	91,0
1921 . . .	15,4	4,9	45,4	207,6	73,4	113,3	63,2
1922 . . .	18,7	10,8	22,7	131,9	56,4	76,7	49,1
1923 . . .	18,6	4,0	27,0	176,2	59,1	96,0	40,2
1924 . . .	16,9	3,5	25,2	155,4	48,8	80,9	34,4
1925 . . .	21,9	4,1	20,4	136,9	48,9	72,5	35,5
1926 . . .	20,2	4,7	23,9	119,1	42,3	61,0	32,8
1927 . . .	21,9	9,0	35,3	136,9	47,7	69,8	38,9
1928 . . .	20,3	6,4	31,1	116,3	55,5	70,9	35,6
1929 . . .	17,9	5,2	30,3	111,6	46,0	58,4	28,8
1930 . . .	19,9	6,1	38,3	121,0	43,4	57,1	30,9
1931 . . .	18,7	7,6	59,4	138,0	44,0	62,4	34,3
1932 . . .	22,6	10,7	76,2	128,9	61,4	79,6	51,6
1933 . . .	18,6	15,0	54,8	135,6	59,9	77,9	39,5
1934 . . .	24,1	13,4	42,6	144,8	52,6	65,5	37,5
1935 . . .	19,8	13,0	35,5	114,9	51,1	61,9	33,4
1936 . . .	19,3	15,5	32,9	93,3	47,5	55,2	32,8
1937 . . .	20,1	20,7	41,7	109,1	46,2	55,4	37,6

[1]) Reprodus din N. Georgescu Roegen: *op. cit.*, p. 12.

www.dacoromanica.ro

Se vede că cea mai ieftină tonă a fost importată în 1929 când s'au importat cele mai ieftine produse.

Dacă se examinează valoarea medie a tonei importate în fiecare din grupurile de produse, se constată: « nu numai că importul a evoluat dela produsele finite către materia primă, dar chiar printre produsele semifabricate şi finite, produsele mai scumpe au cedat locul celor mai ieftine. In schimb, materiile prime cerute de noua structură industrială sunt mai scumpe decât cele importate în 1929. In consecinţă, valoarea medie a tonei a descrescut în perioada 1920—1929, datorită în primul rând scăderii importului unei categorii de bunuri de consum (confecţiuni şi ţesături, articole din fier şi fontă) în timp ce după 1929, urcarea valorii medii a tonei importate se explică prin importul de noui instalaţiuni industriale şi prin scăderea importului de fier simplu prelucrat » [1]).

Pentru a ilustra printr'un exemplu deplasarea importului între 1928—1937, dela fabricate spre materia primă, vom lua categoria: textile vegetale şi industrii derivate [2]). Această categorie participă la importul nostru în acest interval de timp cu 27,43% în medie.

Tabloul de mai jos arată evoluţia importului de bumbac brut, fire simple şi răsucite şi ţesături de bumbac.

Anii	Chintale				Milioane lei			
	Bumbac brut	Fire de bumbac simple	Fire de bumbac răsucite	Ţesături de bumbac	Bumbac brut	Fire de bum. simple	Fire de bum. răs.	Ţesăt. de bum.
1928 . . .	33.242	124.114	24.532	102.529	274	1.440	290	3.106
1929 . . .	33.373	133.249	25.461	81.765	284	1.470	305	2.316
1930 . . .	32.911	146.318	23.580	59.080	298	1.471	269	1.676
1931 . . .	29.773	151.703	18.437	44.226	190	1.083	153	1.162
1932 . . .	37.045	194.690	22.974	38.551	151	1.118	162	805
1933 . . .	49.565	210.319	28.214	30.329	206	1.240	203	639
1934 . . .	57.070	195.907	29.264	25.732	256	1.143	212	544
1935 . . .	59.989	173.827	23.122	13.138	214	1.034	173	271
1936 . . .	94.157	176.418	27.722	9.014	379	1.188	279	217
1937 . . .	167.326	202.358	29.729	12.493	881	1.636	315	324

Din examinarea acestui tablou reiese clar deplasarea importului dela produsele finite către materia primă. Importul de ţesături de bumbac a scăzut între 1928—1937 la aproape a noua parte (1,2 mii tone în 1937 faţă de 10,3 mii tone în 1928).

[1]) N. Georgescu-Roegen: *op. cit.*, p. 13.

[2]) Datele din Comerţul exterior al României (1928—1937), vol. I, *Biblioteca monetară, economică şi financiară.*

www.dacoromanica.ro

In schimb, importul de bumbac brut s'a încincit (16,7 mii tone în 1937 față de 3,3 mii tone în 1938), iar importul firelor de bumbac aproape s'a dublat (20,2 mii tone în 1937 față de 12,4 mii tone în 1928).

b) *Exportul*

Expunerea evoluției structurale a exportului se poate rezuma la principalele produse de export: produsele agricole (vegetale și animale), petrolul și lemnul.

Aceste produse au avut o evoluție diferită în ultimele două decenii.

Dintre *produsele agricole*, locul de frunte îl ocupă cerealele și leguminoasele.

In prima perioadă de până la criza mondială, exportul cerealelor și leguminoaselor a fost în creștere, atingând punctul culminant atât cantitativ cât și în valoare în 1927 (3,0 milioane tone sau 49,9% din valoarea întregului export) In decada următoare, cu toate că în primii trei ani de criză (1930—1932) cantitativ media exportată a fost foarte ridicată (3,1 milioane tone) procentul său față de valoarea exportului scade, din cauza prăbușirii prețurilor. Cu variațiuni, datorită recoltelor, procentul exportului de cereale din valoarea totală a exportului se scoboară dela 49,4% în 1927 la 24,4% în 1938. Această situație este cu atât mai defavorabilă, cu cât în acest interval de timp, celelalte produse vegetale — legumele și semințele — n'au putut completa minusul lăsat de cereale în valoarea exportului.

In ultimii ani se observă o tendință ceva mai accentuată în acest sens, prin stimularea exportului de semințe și turte oleaginoase. Dela 1929 exportul semințelor și leguminoaselor a crescut în cantitate dela 150 mii tone la 268 mii tone în 1938 (punct maximal (286 mii tone în 1937), iar procentual din valoarea exportului s'a mărit dela 3,4% în 1929 la 6,8% în 1938. In schimb, exportul de fructe nu joacă niciun rol.

Exportul de animale a luat un avânt în primii ani după războiu, atingând maximum de cantități în 1932 (107 mii tone) și reprezentând un procent maxim din valoarea exportului în 1925 (14%), pentru a scădea apoi la un minim în 1933 (29,4 mii tone sau 2,9% din valoarea exportului) și a înregistra în anii următori o curbă de redresare lentă (1938=59 mii tone sau 5,7% din valoarea

www.dacoromanica.ro

exportului). Evoluția exportului de animale vii s'a desvoltat favorabil în prima fază, în deosebi din cauza libertății relative a comerțului în statele importatoare, care încetează în 1932, când încep restricțiunile comerciale și veterinare, și de când aceste piedici se accentuiază continuu pe toate pieţele (Austria, Cehoslovacia și Italia).

Exportul de piei, lână brută, resturi de animale, este foarte neînsemnat.

Exportul de produse animale a urmat o linie asemănătoare. S'a desvoltat repede, atingând un punct culminant în 1926 (33,5 mii tone sau 4,5% din valoarea exportului). In urmă, pe de o parte datorită restricțiunilor, iar pedealtă parte calității produselor inferioară față de cerințele pieţelor externe, posibilitățile de export s'au diminuat. O ușoară creștere, realizată în anii din urmă, se datorește standardizării ouălor, preparării cărnurilor (în deosebi bacon) și păsărilor tăiate. Cu toate acestea, nici în 1938 nu s'a atins încă nivelul din 1926, ceeace indică o evoluție lentă a procesului de industrializare agricolă.

Exportul de lemne s'a desvoltat repede în primii ani după războiu, atingând în anii 1924—1925 o medie de 2,5 milioane tone și reprezentând circa 20% din valoarea exportului. Această evoluție nu reflectează însă un proces normal de exploatare rațională a pădurilor, ci după cum s'a arătat în altă parte, este simptomul unei exploatări prădalnice. Exportul a scăzut în anii următori sub jumătate, atât cantitativ cât și în valoare, procentul său din totalul exportului reducându-se la circa 10%.

Exportul produselor petrolifere a urmat o linie ascendentă cantitativ până în 1936 și în valoare până în 1933. Maximul volumului exportat s'a ridicat la 6,9 milioane tone în 1936, și cota maximă din valoarea exportului a fost atinsă în 1933 când a fost de 55,3%.

Examinând evoluția exportului pe baza quantum-indexului [1]) în total și pe grupe de produse, se constată că el a urmat până la 1936 o linie ascendentă (quantum-indexul trecând dela 25,4 în 1920 la 161,3 în 1936). Factorul esențial al acestei evoluțiuni a fost creșterea continuă a exportului de produse petrolifere (quantum-indexul se urcă progresiv dela 9,6 în 1920 la 245,2 în 1936). Caracteristic este că scăderea exportului general în anii următori 1937 și 1938 (quantum-indexul se scoboară la 152,4 respectiv 115,3) coincide cu reducerea pronunțată a exportului

[1]) N. Georgescu Roegen, *op. cit.*, tabela 11 și concluzii, p. 13.

www.dacoromanica.ro

de produse petrolifere (quantum-indexul trece dela 245,2 în 1936 la 205,2 în 1937 și la 160,2 în 1938).

Sensul general al exportului e dat de expansiunea exportului de produse petrolifere, pe când oscilațiile dela an la an sunt imprimate de recoltele de cereale și nu pot fi compensate de exportul de produse animale și lemn, care este supus unor variații ciclice mai pronunțate. Cât privește lemnul, aflându-se într'o criză de structură, efectul compensator în export va întârzia.

Soarta balanței comerciale este deci legată de condițiile exportului agricol. Se constată o corelație strânsă între recolte și soldul balanței comerciale, cu atât mai mult cu cât mărimea disponibilului de export agricol influențează exportul din primul semestru al anului următor.

Evoluția în valoarea exportului n'a depins numai de volum ci și de nivelul prețurilor. După perioada primă de creștere continuă a valorii exportului, care a atins un maxim în 1927 (când s'a ridicat la 228 milioane dolari aur), a urmat o perioadă de scădere, valoarea minimă fiind de 81,7 milioane dolari în 1934. Cu toată redresarea din anii 1935—1937, datorită în deosebi expansiunii exportului, nivelul cel mai mare din 1937 (de 136,8 milioane dolari) a rămas mult inferior celui din 1927 și scăderea bruscă în 1938 la 93,3 milioane dolari, arată pe de o parte influența covârșitoare a scăderii prețurilor agricole și pe de altă parte golul ce-l lasă diminuarea exportului de petrol.

Expansiunea exportului a ajuns la limita superioară în 1931 (când quantum-indexul s'a ridicat la 169,4) după care a scăzut, cu excepția anilor 1936—1937, când s'a redresat aproape de nivelul anterior, pentru a scădea în 1938 (la 115,3). Aceste oscilații oglindesc constatarea importanței deosebite a petrolului în mersul exportului: cât timp exportul de petrol a fost în creștere (până la 1936), încetinirea expansiunii exportului total se explică prin variațiile exportului de cereale și alte produse agricole.

Cum producția de petrol și disponibilul de export este în scădere, dacă compensarea golului se va face într'un ritm mai lent, este de prevăzut o perioadă descendentă a volumului exportului.

III. *Orientarea comerțului exterior*

Orientarea comerțului exterior al României a fost determinată, în afară de schimbările importante ale hărții continentului european, de transformările structurale ale propriei sale economii

www.dacoromanica.ro

naţionale, şi ale economiilor naţionale ale celorlalte state, precum şi de modificările profunde ale regimului schimburilor internaţionale, corespunzând desfiinţării după 1931 a economiei mondiale.

Este firesc ca în perioada de reconstrucţie — care coincide şi cu noua aşezare a statelor din centrul şi răsăritul Europei — comerţul românesc să fie atras spre pieţele capabile să procure mărfurile de care avea nevoie economia românească şi cari, la rândul lor, erau capabile să absoarbă excedentele producţiei noastre naţionale. Aceasta explică prticiparea însemnată în anii 1921—1925, a Angliei, Franţei şi Italiei la importul românesc (Anglia cu maximum 13,84% în 1921 şi minimum 8,90 în 1922; Franţa 13,61% în 1921 şi 5,90% în 1922; iar Italia 17,86% în 1921 şi 5,91% în 1922).

Vechile drumuri ale comerţului românesc, determinate de situaţia geografică se reiau însă curând după ce se restabilesc condiţiile de producţie.

Germania, care participase la importul românesc în 1913 cu 40,31%, după primii ani de redresare tinde să-şi reia locul, ajungând încă din 1922 la o participare de 19,65% din valoarea importului şi marcând o creştere lentă până în 1927 când atinge maximum de 22,56%, adică ceva peste jumătate din nivelul dinaintea războiului mondial.

In schimb cele două state industrializate, desfăcute din monarhia habsburgică, Austria şi Cehoslovacia, iau dela început un loc însemnat în importul românesc. Austria îşi menţine poziţia între 1921—1922 cu o cotă medie de circa 15% iar Cehoslovacia trece dela minimum 8,77% în 1921 la maximum 14,28% in 1925 din valoarea importului, amândouă împreună ocupând o poziţie superioară Germaniei (în 1927 Germania 22,58% faţă de 27,20% Austria şi Cehoslovacia). In anii 1925—1928 importul din Anglia, Franţa şi Italia marchează o tendinţă de plafonare.

In această perioadă, de libertate relativă a schimburilor comerciale pe pieţele străine, exportul românesc a avut o distribuţie variabilă, în raport cu oscilaţiile recoltelor în diferite ţări şi cu convenienţa pieţelor. Pieţele de import n'au coincis întotdeauna cu pieţele de export, cu toate că structura industrială a ţărilor respective reprezenta o complimentaritate faţă de structura agricolă a României.

Dintre ţările industriale mari numai partea Germaniei la exportul românesc a fost într'o continuă creştere (dela 4,28% în

www.dacoromanica.ro

1921 la 18,62% în 1927), în schimb aceea a Angliei, Italiei și Franței a descrescut. Dar participarea Austriei a crescut continuu (dela 4,75% în 1921 la maximum 14,97% în 1925) iar a Cehoslovaciei mai puțin (4,92% în 1921, atingând maximum 9,91% în 1925, pentru a scădea la 5,33% în 1927).

Structura balanței comerciale cu fiecare țară în parte oglindește discrepanța dintre evoluția importului și a exportului pe țări în această perioadă. Intr'adevăr, balanța comercială a fost continuu *pasivă* cu următoarele țări: Anglia, Austria (excepție 1927), Cehoslovacia, Franța, Germania, Italia (excepție 1922), Polonia (excepție 1921 și 1927) și Statele Unite. In schimb, a fost *activă* cu: Bulgaria, Grecia, Jugoslavia, Turcia, Ungaria, Egipt și alte țări [1]).

Evoluția balanței comerciale cu grupul țărilor industriale de o parte și grupul țărilor agricole [2]) de altă parte, se prezintă astfel:

(In miliarde lei stabilizați)

	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Țări industriale	—13,6	— 1,8	— 0,1	— 5,5	— 7,3	— 7,3	— 6,3
Țări agricole	+ 3,0	+ 2,7	+ 2,8	+ 4,7	+ 4,9	+ 5,0	+ 6,5
Alte țări	+ 2,5	+ 1,1	+ 1,6	+ 2,6	+ 3,0	+ 3,1	+ 4,1
Total	— 8,1	+ 2,0	+ 4,3	+ 1,8	— 0,6	+ 0,8	+ 4,3

După cum reiese din datele de mai sus, în toți acești ani balanța cu țările industriale a fost consecutiv pasivă, cu sume importante, pe când cu țările agricole a fost activă, lăsând un sold activ considerabil [3]).

Explicația acestei structuri a balanței comerciale stă în faptul că România fiind în acea perioadă o țară agricolă, la începutul

[1]) Buletinul Institutului Românesc de Conjunctură, An. I, Nr. 1—2, p. 184 și urm.

[2]) In grupul țărilor industriale sunt cuprinse: Anglia, Austria, Belgia, Cehoslovacia, Elveția, Franța, Germania, Italia și Statele-Unite, iar în grupul statelor agricole: Bulgaria, Jugoslavia, Grecia, Olanda, Polonia, Turcia, Ungaria și Egiptul. « Buletinul Institutului Românesc de Conjunctură », An. I, Nr. 3—4, p. 121—122.

[3]) Cu grupul « alte țări », balanța este continuu pozitivă, deoarece cuprinde Gibraltarul, care în statistica comerțului exterior e trecut ca țară de destinație la export, fără să figureze la import astfel încât balanța este influențată în mod unilateral.

www.dacoromanica.ro

industrializării ea este silită să importe pe lângă materii prime și semifabricate necesare industriei precum și fabricate pentru consum, din statele industriale, dar nu e în măsură să plaseze pe pieţele acestui grup de state, în aceeaşi proporţie, produsele sale de export, cari fiind produse agricole și alte materii prime, în perioada libertăţii relative a schimburilor, întâlnesc pe piaţa mondială concurenţa unor produse similare, cari adesea sunt standardizate și de o calitate superioară și uneori mai ieftine. In schimb, în grupul ţărilor agricole în deosebi cele din grupul danubian s'au putut plasa o bună parte din produsele sale: petrol, lemn, sare, vite și uneori chiar cereale și de acolo nu s'a importat mai mult de jumătate din valoarea exportului și anume în măsura în care a putut să-și procure din acele ţări coloniale sau anume materii prime (bumbac).

Dar structura balanţei comerciale a României cu diferitele ţări în parte, n'avea nicio importanţă deosebită în acea perioadă a libertăţii schimburilor când jocul etalonului aur înlesnea compensarea soldurilor dela o ţară la alta prin mijlocul tratelor și mai rareori a exportului și importului de aur.

In anii 1928—1932, în care efectele stabilizării monetare sunt anihilate de criza mondială, comerţul exterior al României, în ultima fază a regimului de libertate relativă a schimburilor internaţionale, păstrează distribuţia anterioară între cele două grupe de ţări industriale și agricole cu un caracter și mai accentuat decât în perioada anterioară.

Structura sa rezultă din tabloul de mai jos:

IMPORTUL ȘI EXPORTUL ROMÂNIEI (în % din valoarea totală)

	1928	1929	1930	1931	1932
Ţări industriale					
Import	*83,51*	*81,23*	*84,05*	*84,09*	*87,22*
Export	*58,87*	*63,80*	*69,53*	*67,73*	*67,56*
Ţări agricole					
Import	*14,69*	*16,42*	*13,00*	*13,53*	*12,65*
Export	*35,33*	*28,36*	*24,18*	*24,94*	*23,76*
Alte ţări					
Import	*1,80*	*2,35*	*2,95*	*2,48*	*0,13*
Export	*5,80*	*7,84*	*6,29*	*7,23*	*8,68*

www.dacoromanica.ro

Prin urmare România aduce în acest interval circa 85% din mărfurile de care are nevoie din țările industriale și duce acolo numai circa 65%, iar în grupul țărilor agricole plasează circa 25% din export, dar nu cumpără decât circa 14%.

Dar în această perioadă a crizei mondiale s'au produs și alte modificări importante în orientarea comerțului nostru exterior.

Germania își păstrează locul de frunte în importul românesc, oscilând între 23,73% în 1928 și 29,13% în 1931 (pentru a se scoborî la 23,58% în 1932) din valoarea întregului import. In comparație însă cu importul din grupul danubian, care oscilează între 25,30% în 1930 și 32,60% în 1928, cu excepția anului 1931, când importul din Germania atinge un maximum, poziția sa este încă inferioară.

Deplasarea marcată în 1931 este o indicație că lupta pentru întâetate a exportului Germaniei pe piața românească tinde a se decide în favoarea ei, datorită în mare măsură schimbării structurii importului românesc, în care treptat cu avansarea procesului de industrializare iau un loc tot mai mare mijloacele de producțiune în care Germania are o situațiune privilegiată în concurența cu celelalte țări.

Totdeodată este a se semnala situația excepțional de favorabilă pe care o dobândesc în decursul crizei, în importul românesc, Anglia, Franța și Italia, care dela 19,68% în primul an de criză (1929) își ridică participația lor continuu și ating 35,49% din valoarea importului în 1932.

Această progresiune a importului din acest grup de țări, este paralelă cu o creștere a exportului de produse românești care sporește continuu în valoare dela 18,66% în 1929 la 37,63%, în 1932, adică la dublu. Explicația acestei evoluții, în afară de încheierea convențiilor de comerț cu aceste țări, care au un efect favorabil, stă în faptul că piețele Angliei și Franței au păstrat în timpul crizei o capacitate de absorbție mai mare; iar pe de altă parte, în forța de atracție a curentelor de schimburi spre aceste țări, ale căror monete erau considerate ca sigure. Deplasarea exportului, în deosebi de petrol, spre Anglia și Franța, își are în parte origina în tendința de evaziune a capitalurilor, care din lipsa de devize și-a aflat refugiul în participarea la exportul de mărfuri românești. Sporirea comerțului cu Italia se datorește însă convenției comerciale din 1930, care facilitează în deosebi exportul de vite, oprit din nou în 1932 prin majorarea taxelor convenționale.

www.dacoromanica.ro

In schimb, din cauza crizei care are repercursiuni adânci asupra economiei ţărilor din Europa centrală, piaţa germană care în 1929 devenise debuşeul cel mai însemnat pentru exportul românesc, îşi pierde însemnătatea într'un ritm accentuat. In această privinţă este de remarcat că cu toate că ţările danubiene au fost profund afectate de urmările depresiunii mondiale — cele agricole relativ mai mult decât cele agricole-industriale: Austria şi Cehoslovacia — şi-au păstrat aproape integrală capacitatea de cumpărare a excedentelor noastre de export.

Astfel, pe când exportul nostru în Germania scade continuu şi accentuat dela 27,64% în 1929 la 12,47% în 1932, atingând cel mai jos nivel în 1931 cu un procent de 11,46% — adică sub 40% faţă de 1929 — exportul românesc în grupul ţărilor danubiene oscilează în jurul procentului de 30% cu excepţia anului 1930 când se reduce la 20,55%.

Ce urmări a avut procesul de industrializare asupra distribuţiei geografice a comerţului exterior?

Pentru a se cerceta repercursiunile modificărilor structurii economiei româneşti, determinate de progresul industrializării ţării asupra orientării geografice a comerţului exterior în anexele Nr. III_3 se prezintă o serie de tabele[1]) cari redau evoluţiunea distribuţiunii pe ţări a importului şi exportului pe grupe de produse între 1928—1937. Cercetarea s'a oprit în pragul anului 1938 deoarece în acest an prin schimbarea hărţii Europei Centrale, s'au provocat modificări, cari au un caracter extra economic.

Tabelele sunt întocmite astfel: Intr'o coloană se redă valoarea importului în fiecare an pentru fiecare articol şi în coloanele următoare procentul importului respectiv exportului pe ţări, şi anume într'o singură grupă ţările din bazinul danubian şi în celelalte grupe principalele ţări importatoare sau exportatoare pentru articolele respective.

Vom analiza succint datele din tabelele anexate separat pentru import şi export.

Importul cuprinde patru serii de tabele: materii prime, semifabricate, maşini şi fabricate.

S'au ales următoarele *12 materii prime* (Anexa III_{3A}) dintre cele mai însemnate în importul nostru: bumbac, lână, minereu de

[1]) Intocmite după indicaţiile autorului de Institutul pentru Studiul Conjucturii.

www.dacoromanica.ro

fier, fier și oțel, aramă, piei proaspete, piei brute, sărate, tăbăcite, blănărie brută, cauciuc, cositor și cărbuni minerali.

Analiza tabelelor duce ușor la următoarele constatări:

Dintre materiile prime organice, la *importul bumbacului*, a cărui valoare în perioada 1928—1937 se intreește, Germania participă ocazional în 1932—1933 cu circa 1/3 din valoare, Anglia în anii 1934 și 1935 cu cote de 8,4% și 12,9% iar din 1935, Egiptul ocupă primul loc; participarea sa crește dela 66,3% la 78,4% din valoarea sporită an de an a importului.

La *importul cauciucului*, a cărui valoare în perioada citată se întreește, participarea grupului danubian și a Germaniei scade dela 38,5% respectiv 20,1% în 1928 la 4,5% respectiv 6,4% în 1937, în timp ce partea Angliei crește în acest interval dela 18,5% la 62,8%.

La importul de *piei proaspete* care se află însă în scădere pronunțată (se reduce la 20%) participarea grupului danubian oscilează în jurul procentului de 25%, a Franței este de circa 20%, iar a Germaniei este în creștere (1928 = 28,8% și 1937 = 44,5%).

In schimb la importul de *piei brute* a cărui valoare e staționară participarea Germaniei este în scădere (1928 = 49,2% și 1937 = 0,5%) iar a Franței staționară în jurul procentului de 60%.

Trecând la *materiile prime anorganice*, la *importul de minereuri de fier*, a cărui valoare se mărește, grupul danubian participă cu o cotă crescândă (1928=62,5% și 1937—99,9%). Italia și Germania participă temporar (prima 1928 = 37,2% și 1930 = 28,7% și secunda 1922 = 22,2%).

In schimb la importul de *fier și oțel*, a cărui valoare crește între 1928—1937 cu 50%, participarea grupului danubian scade (1928 = 87,5% și 1937 = 42,1%); în timp ce Germania participă cu circa 7,5% și în mod excepțional cu 36,8% în 1936, iar cota Franței sporește (dela 1928 = 0,6% la 1937 = 12,2%).

La importul de *aramă*, care se mărește în valoare de 5 ori, participarea grupului danubian deși în aparență nu crește, procentul în 1928 și 1937 fiind de circa 11% față de creșterea valorii importului și cota importului din grupul danubian se mărește. Participarea Germaniei este oscilantă, cu tendința de descreștere bruscă dela 48,7% în 1936 (ocazional) la 2,7% în 1937, pe când procentul Angliei este în creștere (1928 = 3% și 1937 = 18%).

La importul de *cositor*, aflat în creștere de valoare, pe când participarea grupului danubian și a Germaniei este în descreștere

www.dacoromanica.ro

pronunţată (dela 21,2%, respectiv 23,8% în 1928 la 2,6% respectiv 7,4% în 1937) partea Angliei creşte în acelaş interval cu 50% (dela 46,3% la 65,3%.

In sfârşit la importul de *cărbuni minerali*, a cărui valoare se află însă în scădere, procentul grupului danubian este staţionar (circa 17—18%) pe când al Germaniei creşte (1928 = 8,6%, 1937 = 32,4% cu maxim în 1936 = 47,1%). Participarea Angliei oscilează în jurul procentului de 7,5% (maxim 17,6% în 1934) şi a Turciei este în perioada corespunzătoare în creştere rapidă (dela 1,5% la 17,9%).

Din aceste date se constată că la importul de materii prime, participarea grupului danubian depăşeşte în importanţă cea a Germaniei. In ce priveşte cele mai importante materii prime: bumbacul, cauciucul, minereurile de fier, fier şi oţel, aramă, cositor, Germania este absentă iar Anglia intră pe primul plan, alături de Egipt şi pentru minereuri de fier — de grupul danubian.

Dintre *semifabricate* (Anexa III_{3B}) s'au luat şapte articole importante: fire de bumbac, lână, mătase vegetală, fier şi oţel laminat, culori, vopsele şi lacuri şi uleiuri minerale şi derivate.

Scrutându-se tabelele respective se deduc următoarele constatări:

La *importul de fire de bumbac*, a cărui valoare se află în scădere între 1928—1937 cu circa 20%, participarea grupului danubian este în creştere (1928 = 47,6% şi 1937 = 59,0%) cea a Angliei oscilează (între 1928 = 17,8% şi 1937 = 13,8%), iar a Italiei între 1928 = 18,1% şi 1937 = 13,1% (cu maxim 1932 = 34,6%) pe când participarea Germaniei şi a Franţei sunt neînsemnate.

In schimb la importul de *fire de lână*, a cărui valoare este în descreştere în aceeaşi perioadă cu circa 30%, şi reprezintă cam 1/3 din valoarea importului firelor de bumbac, participarea bazinului dunărean este în descreştere (1928 = 36,8% şi 1937=17,2%) pe când cea a Germaniei este în creştere remarcabilă (1928=22,3% şi 1937=72,2%), iar dintre celelalte ţări, Franţa şi Italia participă cu valori neînsemnate, iar procentul Angliei se află în scădere (1928 = 7,4% şi 1937 = 2,1%) atingând ocazional însă în anii 1933 şi 1934 procente ridicate (22,6% respectiv 27,0%).

La importul de *fire de mătase vegetală*, de o valoare staţionară, în perioada citată, şi mult inferioară faţă de importul de fire de bumbac şi lână, participarea grupului danubian e în scădere

www.dacoromanica.ro

(1931 = 14,4% în 1937 = 9,5%) pe când cea a Germaniei în același interval crește (1928 = 18,7% și 1937 = 42,2%), ca și a Italiei (1928 = 12,0% și 1937 = 33,3%). Participarea Franței se mărește dela 1931 = 18,8%, la 1934 = 46% pentru a descreste până la 7,5% în 1937.

Importul de *fier și oțel laminat* a cărui valoare scade la o treime are o evoluție diferită. In timp ce participarea grupului danubian scade (dela 1928 = 56,7%, 1937 = 42,2% cu maximum 1933 = 66,0%) procentul Germaniei crește (1928 = 17,5% și 1937=51,7% cu maximum 1931 = 70,1%). Procentul Angliei scade pronunțat (1928 = 13,6% și 1937 = 2,1%) dar este important între anii 1932 și 1935, când oscilează între 14,2% și 29,6%.

O evoluție similară întâlnim la importul de *culori, vopsele* și *lacuri*, a căror valoare atinge în 1937 nivelul din 1928, Germania sporindu-și continuu participarea (dela 1928 = 46,4% la 1937 = 71,2%) în timp ce cea a grupului danubian se reduce (1928 = 22,5% iar 1937 = 4,2%) Franța, Anglia și Italia intervin cu procente relativ neînsemnate.

Importul de *uleiuri minerale și derivate* a căror valoare scade cu 60% în perioada citată, se împarte astfel: Procentul danubian scade (1928 = 22,3% și 1937 = 12,2% cu un maxim 1935=32,5%) în timp ce procentul Germaniei crește (1928=22% și 1937=51,3%) al Angliei se mărește (1928 = 1,5% și 1937 = 8,4% cu un maxim 1934 = 20,9%) iar al Franței scade (1928 = 11,1% și 1937 = 1,1% cu un maxim 1932 = 27,6%).

Aceste rezultate arată că cu toate că treptat cu avansarea procesului de industrializare importul de semifabricate se află în descreștere continuă, el persistă să servească drept obiect important în schimburile comerciale ale României. In acest comerț observăm că grupul danubian rivalizează cu Germania. La cel mai important articol de import din această grupă — firele de bumbac — țările din grupul danubian prevalează asupra tuturor celorlalte iar Germania nu are nicio însemnătate în acest comerț.

Participarea mai importantă a Germaniei la comerțul de fire de lână și mătase vegetală este contrabalansată de valoarea mult mai puțin însemnată a acestor două produse în importul românesc.

Aceeași observație corespunde și poziției la importul celorlalte articole la care participarea Germaniei e mai importantă, dar valoarea importului se află în scădere și este relativ puțin însemnată.

www.dacoromanica.ro

In grupa *maşini* (Anexa III_3 C) s'au cercetat: maşini şi aparate electrice, maşini motrice, cazane cu vapori, turbine, etc., maşini-unelte, maşini de ţesut, apretat, albit, etc., maşini agricole, alte maşini, mecanisme şi piese detaşate, trăsuri şi vagoane pentru drumul de fier şi tramvae.

La importul de *maşini şi aparate electrice* a cărui valoare este în creştere, participarea Germaniei are precădere fiind urmată de aceea a grupului danubian. Procentul Germaniei însă scade într'o primă perioadă (1928 = 53,3% şi 1934 = 23,5%) pentru a se urca apoi în 1937 (42,2%). In acelaş interval procentul grupului danubian creşte (1928 = 27%, 1934 = 37,8%) şi descreşte apoi până la 1937 (27,20%). Din celelalte ţări e de relevat numai Anglia cu un procent în creştere (1928 = 2,3% şi 1937 = 8,2%).

La importul de *maşini motrice, cazane cu vapori, turbine*, etc., a cărui valoare în 1928 şi 1937 e aproape aceeaşi situaţia este asemănătoare. Procentul grupului danubian scade (1928 = 21,7% şi 1937 = 14,3%) în timp ce procentul Germaniei se ridică (1928 = 34,9% şi 1937 = 39,7% cu un maximum 1931 = 49,1%). Participarea Franţei oscilează între două extreme (1929 = 1,6% şi 1935 = 21,2%) iar a Angliei are un mers mai constant (1928 = 12% şi 1937 = 10,5%) Italia, a cărei participare e neglijabilă se ridică accidental în 1935 = 29,5%.

La importul de *maşini-unelte*, a cărui valoare este în creştere cu circa 65% în 1937 faţă de 1928, participarea grupului danubian sporeşte (1928 = 23,3% şi 1937 = 36,7%) iar a Germaniei este reprezentată de aproape acelaş procent la cele două puncte extreme de 47,7% (punct minimal 1934 = 25,6% şi maximal în 1936 = 60,3%). Participarea Angliei scade în acelaş interval (1928 = 14,8% şi 1937 = 0,6%).

La importul de *maşini de ţesut, apretat, albit, etc.*, a cărui valoare este în scădere, participarea grupului danubian se reduce considerabil (1928 = 33,4% şi 1937 = 3,6%) pe când cea germană creşte extraordinar (1938 = 2,8% şi 1937 = 55,2%) prezentând însă în cursul celor zece ani oarecari oscilaţii. Franţa intervine cu un procent oscilant (minim 1928 = 1,5% şi maxim 1931 = 17,4%) Procentul Angliei creşte (1928 = 7,2% şi 1937 = 19%), iar participarea Italiei este oscilantă (minim 1930 = 1,5% şi maxim 1935 = 16,1%).

La importul de *maşini agricole* a cărui valoare scade în perioada cercetată sub o treime, Germania împarte piaţa cu grupul danu-

www.dacoromanica.ro

bian, cota ei urcându-se vertiginos (1928 = 23,2% și 1937=50,7%) și cea a grupului danubian se mărește lent (1928=31,8% și 1937= 39,8%). Participarea Franței, Angliei și Italiei este de o ordine de mărime secundară. Numai Franța reușește să plaseze cantități mai însemnate în anii 1937—1938 (procent maxim 1933 = 20,4%).

La importul de *alte mașini, mecanisme, piese detașate*, a căror valoare e în scădere, Germania are o poziție dominantă (1928= 51,8% și 1937 = 58,9%, cu maximum 1930 = 70,7%) iar procentul grupului danubian se reduce (1928 = 28% și 1937=13,4%).

Importul de *trăsuri și vagoane pentru drumul de fier și tramvae* n'are însemnătate decât în anii 1928—1932, când scade în valoare dela 276 mil. la 25 mil. lei. In anii următori, datorită creșterii capacității de producție a industriei naționale scade la câteva milioane anual (2—5 milioane). In anii de import Germania participă cu circa 25,1% iar Italia în 1928 cu 64,2%, cota Germaniei atingând un maxim în 1930 cu 53%, când însă valoarea importului scade la 80 milioane lei.

Din constatările ce preced rezultă că în importul de mașini Germania are o situație predominantă urmată fiind de țările din grupul danubian, care au o participație importantă.

In grupul de *fabricate* (Anexa III_{3D}) s'au cuprins: țesături de bumbac, lână, lucrări de fier, lucrări în aramă, alte lucrări de fier și oțel, automobile, medicamente și produse chimice.

Țesăturile de bumbac reprezentau la începutul perioadei (1928) o cotă extrem de importantă din importul românesc. Valoarea lor scade dela 3,9 miliarde lei la 390 mil. lei, adică la 10% (1937). Grupul danubian urmat de Italia și Anglia sunt furnizorii cei mai importanți: Grupul danubian cu un procent în scădere dela 1928=41,8% la 1934=21, 5% pentru a se urca din nou în 1937=40%. Participarea Angliei se urcă dela 1928 la 12,1% la 1934 = 43,6% dar scade apoi până la 1937=16,2%. De asemenea partea Italiei sporește dela 1928=18,6% la 1935 = 25,2% și apoi descrește la 1937=19,3%.

Germania a avut o participare mai redusă: în anii 1928—1931 când valoarea importului era însemnată, procentul ei fiind de 5—6% care se ridică în 1936 = 24,9% când importul total nu se cifrează însă decât la 275 mil. lei.

Mai important decât aceste oscilații este faptul că din comerțul de import al României cu țările danubiene, Anglia și Italia a dispărut, în urma industrializării, unul din cele mai importante articole: țesăturile de bumbac.

www.dacoromanica.ro

De o însemnătate relativ mai redusă, importul de *țesături de lână* urmează același ritm. Valoarea sa se reduce dela 797 mil. lei în 1928 la 65 mil. lei în 1937, adică la 8%. Evoluția este similară. In ani de import mare (1928—1930) cotele cele mai importante revin grupului danubian (39—40%). Angliei (circa 26%) și Germaniei (circa 18%). Oscilațiile din anii următori nu mai sunt relevante.

Important este și în acest caz de relevat că țările danubiene, Anglia și Germania au pierdut un debușeu pentru acest articol.

Situația se schimbă la fabricatele din alte categorii.

Astfel importul de *lucrări de fier*, își păstrează cu oscilații importanța ca valoare (30 miliarde lei în 1928 și 26 miliarde lei în 1937).

Piața se împarte între Germania și grupul danubian. Participarea acestuia scade dela 1928 (37,8%) la 1932 (27,1%) pentru a se urca până la 48,2% în 1937 în timp ce procentul Germaniei se ridică dela 1928 = 33,6% la 1931 = 57,0% pentru a scade continuu până la 1937 = 29,1%. Cotele Franței și Angliei sunt reduse (excepție Franța în 1932 = 21,7% și în 1936 = 12,6%) iar participarea Italiei este disparentă.

La importul de *lucrări în aramă*, a cărui valoare se ridică din nou în 1937 la 713 mil. lei față de 505 mil. în 1928, participarea grupului danubian sporește (1928 = 35,2% și 1937 = 75,5%) pe când cota Germaniei descrește în același interval (1928=45,2% și 1937 = 9,7%). Participarea Franței este oscilantă (între 1937= 1,7% și 1935=19,9%), iar cea a Angliei la fel (1931 = 1,5% și 1934 = 11,7%).

Un alt articol de import, important, este indicat sub titlul de *alte lucrări de fier și oțel*. Valoarea importului a fost în medie de 25 miliarde lei în primii trei ani (1928—1930) scoborându-se în anii 1931—1935 la o medie de 1 miliard, pentru a se urca din nou în 1937 la 23 miliarde lei.

La acest articol piața se împarte între grupul danubian și Germania. In cei trei ani de import maxim grupul danubian are un procent mediu de 38% iar Germania de 34%: în perioada următoare partea grupului danubian crește până la 61,5% iar a Germaniei descrește până la 18,8% (în 1935) și în ultimii doi ani de mare import grupul danubian participă cu 50% iar Germania cu 29%.

In importul de *automobile* a cărui valoare descrește dela 1,2 miliarde lei în 1928 la 357 mil. lei în 1936 pentru a se urca la 712 mil.

www.dacoromanica.ro

lei în 1937 (lăsând la o parte Statele Unite, cari au cea mai mare participare), dintre țările europene, Germania trece dela 5,6% în 1928 la 24,6% în 1937 și în acelaș interval Franța dela 6,6% la 12,8%. Anglia participă cu procente reduse (excepțional circa 12% în 1933 și 1934) iar procentul Italiei scade dela 1928 = 6,3% la 1937 = 0,6%.

La importul de *medicamente* a cărui valoare crește dela 180 mil. în 1928 la 300 mil. în 1937 procentul Germaniei se mărește (1928 = 37,5% și 1937 = 57,0%) în timp ce al Franței descrește (1928 = 47,2% și 1937 = 17,8%).

In sfârșit, la importul de *produse chimice*, a cărui valoare se menține aproape la acelaș nivel (680 mil. 1928 și 562 mil, în 1937) în timp ce participarea grupului danubian se reduce simțitor (1928 = 22,0% și 1937 = 13,1%) a Germaniei se urcă (1928 = 39,5 și 1937 = 53,6 cu un maximum în 1936 = 63,5%). Urmează Anglia, Franța și Italia, care cu oscilații se mențin în întreaga perioadă la o medie anuală de circa 15%.

Recapitulând rezultatele examinării grupei fabricatelor, observăm că prin industrializarea României, grupul țărilor danubiene, Anglia și Italia, au pierdut debușeul românesc pentru țesăturile de bumbac, iar grupul țărilor danubiene, Anglia și Germania pentru țesăturile de lână.

In schimb, Germania și grupul danubian și-au păstrat pozițiile la articolele fabricate din fier, oțel și aramă (unde are o oarecare însemnătate și participarea Franței și Angliei): Germania are o poziție dominantă la importul de medicamente și produse chimice, articole le care participarea Franței, Angliei și Italiei trece pe planul al doilea.

In sfârșit, în anii din urmă, Germania câștigă teren și la importul de automobile.

Trecem la examinarea exportului. (Anexele III_{4A}) S'a mai amintit că distribuția geografică a exportului de *cereale* este și în funcție de situația recoltelor în diferitele țări. De aceea ea are un caracter fluctuant. Se pot totuși stabili oarecari tendințe. Piețele cele mai importante pentru cerealele românești în perioada 1928—1937 sunt Germania, Bazinul dunărean, Italia și Anglia. Procentele maxime ale participării Grupului danubian au fost în 1931 = 30,3%, 1934 = 31,7% și 1935 = 50,2%. Iar procentele minime 1926 = 6,0% 1930 = 8,6% și 1933 = 10,6%. In ceilalți ani procentul a fost de circa 18%. Cu toate fluctuațiile piața

www.dacoromanica.ro

danubiană în afară de anii de criză, a absorbit însemnate cantități de cereale.

Participarea Germaniei a atins maximum în 1929 = 54,1%. Punctele minime au fost 1935 = 3,3%, 1936 = 10,6% și 1931 = 12,1%. In 1937 s'a ridicat din nou la 25,6%. Piața germană pentru cerealele românești prezintă fluctuații excesive și în vremea crizei apare slabă.

Participarea Angliei, cu excepția anilor 1933 = 14,8% și 1936 = 21,0% a oscilat în ceilalți ani între 1932 = 9,4% și 1935 = 12,3%, iar a Italiei în afară de anii 1930 = 17,4% și 1938 = 13,3% a oscilat între 1929 = 0,1% și 1932 = 11,8%. Franța în afară de 1931 = 11% și 1932 = 12,2% a oscilat între 1937 = 1,5% și 1933 = 9,1%. Grecia a atins în mod excepțional în 1937 procentul de 10,7%. Se constată în genere o distribuție geografică foarte variată.

Exportul de *legume*, se grupează analog, dar are un caracter mai stabil. Grupul danubian participă cu cotele cele mai mari în anii 1934 = 47,8%, 1935 = 37,6%, 1931 = 36,9% și 1933 = 30,4%; în ceilalți ani cota oscilează între 1936 = 19,5% și 1930 = 28,8%. Piața danubiană prezintă astfel o însemnătate deosebită pentru acest export. Punctele maxime ale Germaniei sunt 1932 = 52,1%, 1929 = 48,6%, 1930 = 32,4% și 1935 = 31,5%. In ceilalți ani oscilează între 1937 = 12% și 1933 = 28,1%. Participarea Franței scade dela 1928 = 23,3% la 1937 = 6,8%. Și piața germană ocupă un loc important în exportul de legume românești.

La exportul de *semințe de plante* care este în creștere și în cantități și în valoare, în 1928—1937 (dela 181 mii tone la 286,7 mii tone, sau dela 448 mil lei la 1,3 miliarde lei), grupul danubian trece dela 1928 = 24,5% la 1937 = 25%, iar Germania dela 1928 = 23,6% la 1937 = 46,5%. Participarea mai puțin însemnată a celorlalte țări are un caracter oscilant. Franța trece dela 1928 = 9,8% la 1937 = 2,3%. Anglia dela 1928 = 5,3% la 1937 = 20%, iar Italia dela 1928 = 4,2% la 1937 = 9,6%, atingând în mod excepțional un maximum 1935 = 28,5%.

Exportul de *animale vii* (dela 1928—1937 în descreștere mai mult în valoare decât în cantități dela 72 mii tone la 59 mii tone sau dela 2,1 miliarde lei la 1,3 miliarde lei) scade în grupul danubian dela 1928 = 95,2% consecutiv la 1937 = 57,5%; crește în Germania dela 1928 = 3,9% la maximum 1934 = 22,1% și descreste

www.dacoromanica.ro

consecutiv la 1937 = 11,8%. Se ridică în Italia dela 1929=0,7% la 1932 = 27,5%, pentru a scădea la 1937 = 10%. Crește în Grecia dela 1928=0,7% la 1935=13,1% pentru a scădea la 1937 = 5,5%. In schimb sporește continuu în Palestina dela 1933 = 1,5% la 1937 = 14,5%. Tot piața danubiană rămâne mai importantă, dar în descreștere, pe când piața palestiniană este în creștere.

Exportul de *produse animale* staționar în valoare și cu creștere lentă în cantități (dela 1928=16,2 mii tone la 1937=18,9 mii tone și cu un caracter oscilant maxim 1930 = 29,2 mii tone minim 1933=13,3 mii tone) a descrescut în Bazinul danubian dela 1928= 33,5% la 1937=20,2% și în Germania dela 1928 = 61,7% la 1937 = 32,8%, în schimb s'a mărit în Anglia dela 1929=0,1% la 1937 = 22,4% (și 1936 = 28,0%).

Exportul de *lemn* dela 1928—1931 a descrescut în cantitate (dela 1,9 milioane tone la 967 mii tone) și în valoare (dela 4,9 miliarde la 2,8 miliarde).

Exportul în bazinul danubian a descrescut dela 1928 = 42,5% la 1937 = 25%, iar în Germania dela 15,7% la 12% (cu minime 1931 = 6,5%, 1932 = 3,7%, 1933 = 3,7%). In schimb a crescut în Anglia dela 1928 = 0,4% la 1937 = 9,4%. S'a menținut în Egipt la procentul de 10—12%, a crescut în Palestina dela 1933 = 2,2% la 1937 = 10,3%; dar în Grecia a oscilat între 1937 = 5,3% și 1935 = 15,3%.

In sfârșit *exportul de petrol* (în cantități, în creștere până la 1936 și apoi în declin; în valori în creștere). Participarea bazinului danubian scade dela 1928 = 32,4% la 1937 = 18,1%, a Germaniei scade dela 1928 = 13,9% la 1930 = 4,6% și apoi crește la 1936 = 17,9%. pentru a scădea în 1937 = 9,8%. Cota Franței trece dela 1928 = 7,2% la 1937 = 12,0% (maxim 1933 = 16,3% și minim 1935 = 5,9%); cota Angliei scade dela 1928 = 12,6% la 1937 = 11,6%, dar atinge puncte maxime între 1930—1933 cu o medie de aproape 25%. Cota Italiei scade dela 1928 = 11,8% la 1937 = 7,2%, cu maxim 1935 = 21,2%. Restul exportului se face în Egipt, Grecia, Turcia, Palestina, etc.

Dacă schimbările structurii economice a României au determinat direct modificări în distribuția geografică a importului, tendințele de reagrarizare a statelor industriale capitaliste au provocat schimbări în distribuția geografică a exportului românesc.

www.dacoromanica.ro

Astfel politica de reagrarizare a Germaniei şi Italiei a cauzat după 1931 o reducere a importului de cereale româneşti, mai pronunţată în Germania. Compensaţia deficitului exportului de cereale prin mărirea exportului de seminţe oleaginoase, care este în creştere pe piaţa germană este insuficientă. Faţă de un export maxim de cereale în 1929 de circa 4,8 miliarde lei, exportul maxim de seminţe oleaginoase s'a cifrat în 1937 numai la 680 mil. lei adică la 15% din valoarea exportului de cereale.

De asemenea, zootechnicizarea agriculturii din Germania, Italia şi Austria s'a tradus prin restrângerea posibilităţilor de export de animale, care în cei zece ani cercetaţi a fost în descreştere şi cu toată compensaţia câştigării în ultimii ani a pieţii Palestinei n'a atins încă nivelul din 1929. Aceeaşi urmare a avut-o şi zootehnicizarea în ce priveşte exportul de produse animale în Germania, care n'a putut fi compensată prin sporirea în anii din urmă a exportului în Anglia.

Cum însă repercursiunile industrializării ţării noastre asupra importului s'au desvoltat progresiv tocmai în perioada coincizând cu regimul restrictiv în comerţul dintre state, fireşte că reducerea debuşeului românesc pentru unele articole a trebuit să provoace reacţiuni din partea statelor interesate, care au dus la restrângerea cotelor de import de produse româneşti, iar în ţările în care importul era liber la reducerea mijloacelor de plată pentru cumpărarea de produse româneşti.

S'a văzut mai înainte că poziţia unora dintre ţările importatoare de produse româneşti a fost desavantajată prin industrializarea României. Astfel Anglia, Italia, Franţa şi Statele danubiene care exportau în România pentru valori considerabile ţesături, în urma desvoltării industriei textile româneşti au fost puse într'o poziţie de inferioritate în comerţul cu România. Anglia şi Franţa sunt în măsură să exporte în schimb materii prime, dar valoarea acestora este mult mai redusă iar pentru unul dintre cele mai importante: bumbacul, Egiptul şi Turcia au condiţii mai prielnice. Drept urmare posibilităţile de comerţ cu România sunt reduse. In situaţia dată, aceste ţări n'au isbutit a spori volumul relaţiilor comerciale cu România prin exportul de maşini sau alte fabricate, exportul de medicamente, produse chimice, fiind restrâns. In schimb, ţările danubiene au fost în măsură să păstreze până în 1937 o poziţie însemnată în comerţul cu România, întru cât ele au aflat posibilităţi de schimb în desfacerea unor materii prime

www.dacoromanica.ro

și în deosebi a unor semifabricate și mașini. Chiar pentru unele fabricate din fier, oțel dar mai ales aramă, ele rivalizează cu succes cu Germania.

Germania a cărui comerț cu România n'a fost păgubit decât într'o măsură slabă prin pierderea debușeului de țesături de lână, are o poziție dominantă în exportul de mașini, medicamente și produse chimice și în ultimii ani își sporește participarea la importul de automobile.

Nu trebue să se piardă din vedere, că aceste repercursiuni provocate de schimbările de structură ale economiei românești ca și ale economiilor naționale ale altor state s'au produs și din cauza ambianței în care a avut loc comerțul exterior.

Impărțirea statelor în grupe după regimul monetar și regimul schimburilor a determinat într'o largă măsură deplasările curentelor de mărfuri în această perioadă.

Drept urmare în orientarea comerțului nostru exterior s'au produs schimbări provocate de gruparea piețelor după regimul monetar (monete forte și libere, monete slabe și controlate) și după regimul schimburilor economice, (acordurile de clearing și plăți). (Vezi anexa $III_{5\,A\,B\,și\,C}$)

In primii doi ani (1933—1934) importul se dirijează spre țările cu monete libere, din cauza puterii de cumpărare mai mare a leului pe piețele respective. Astfel importul din Anglia crește în 1933 la 14,85% și atinge punctul culminant — 16,23% — în 1934. Importul din Franța, deși scade față de nivelul cel mai ridicat, atins în 1932 (13,62%) rămâne la un procent însemnat (10,53% în 1933 și 11,08% în 1934). In schimb, importul din Germania se află în descreștere atingând în 1934 cel mai scăzut nivel 15,50%.

Evoluția în anii următori este determinată, pe de o parte de tendința manifestată prin regimul primei valutare de a îndruma exportul spre țările cu valută forte și libere, iar pe de alta de generalizarea politicii acordurilor de plăți, în sensul extinderii lor la țările creditoare, a căror monetă este liberă, Aceste acorduri au avut drept efect o comprimare a importurilor din țările cu devize libere, datorită supra estimării cotelor prevăzute pentru plata cuponului datoriei publice și a arieratelor comerciale. Astfel procentul importului din Anglia scade în 1936 la 7,35, iar cel din Franța la 5,91 cu o ușoară redresare în anul următor (9,90 respectiv 6,13). Aceeași evoluție urmează și importul din celelalte

www.dacoromanica.ro

ţări cu devize libere: Olanda, Belgia şi Elveţia. In schimb, avantajul de a putea dispune prin clearing de mărfuri de întreaga valoare a exportului pentru importul de mărfuri, a favorizat creşterea importului din Germania şi din ţările danubiene. Astfel importul din Germania a ajuns în 1935 la 36,82% iar cel din ţările danubiene la 31,65%.

Regimul primei valutare are drept rezultat, îndată după aplicarea sa, o deplasare a exportului spre ţările cu devize forte şi libere, procentul de participare al acestora din exportul total ridicându-se în 1936 la 49,4% (faţă de 34,1% în anul precedent). Dar cu începere din 1937, Germania introduce metoda suprapreţurilor, pentru produsele plătite în clearing şi atrage astfel spre ea o însemnată parte a exportului. Din această cauză exportul spre ţările cu devize libere scade în 1937 (45,0% faţă de 49,4% anul precedent) şi pentru a fi sporit într'un ritm mai rapid, în anul următor se recurge la sistemul amintit mai sus, la un adaos de primă pentru exportul de produse agricole, prin lăsarea la libera negociere a unei cote din devizele provenite din exportul respectiv.

Cu tot adaosul de primă introdus, prin lăsarea la libera negociere a unei cote din devizele provenite din export, în 1938, exportul spre ţările cu devize forte faţă de 1937 a scăzut cu 5,3 miliarde lei pe când importul a crescut cu 110 mil. lei. Drept urmare soldul activ al balanţei comerciale cu ţările cu devize forte s'a redus la 1,9 miliarde (faţă de 7,4 miliarde în anul precedent).

In anii 1938 şi 1939 s'au întâmplat însă schimbări importante prin anexarea Austriei şi prin încorporarea Cehoslovaciei la Reich. Reunite, aceste ţări ocupă primul loc în schimburile cu România. In 1938 Germania şi Cehoslovacia reprezentau 50% din totalul importului şi 36% din totalul exportului faţă de respectiv 45% şi 27% în anul precedent. In sfârşit, prin dispariţia Austriei şi Cehoslovaciei, grupul ţărilor danubiene şi-a pierdut însemnătatea pentru comerţul românesc [1]).

Distribuţia comerţului exterior între ţările cu devize libere şi forte şi cele cu devize slabe a evoluat astfel: [2]):

---

[1]) « Conjunctura Economiei româneşti », An. III, Nr. 4, p. 58—59.

[2]) Vezi în anexa Nr. II tabelele complete ale importului, exportului şi balanţei comerciale în cele două grupe de ţări.

www.dacoromanica.ro

	Import		Export		Balanța	
	Devize slabe	Devize tari	Devize slabe	Devize tari	Devize slabe	Devize tari
	In procente				Milioane lei	
1932 . . .	61,7	38,3	50,5	49,5	+ 1.030	+ 3.679
1933 . . .	56,0	44,0	41,7	58,3	— 767	+ 3.196
1934 . . .	52,7	47,3	52,2	47,8	+ 165	+ 281
1935 . . .	66,9	33,1	65,9	34,1	+ 3.794	+ 2.114
1936 . . .	73,1	26,9	50,6	49,4	+ 1.749	+ 7.316
1937 . . .	66,3	33,7	55,0	45,0	+ 3.914	+ 7.365
1938 . . .	63,0	37,0	58,9	41,1	+ 859	+ 1.909

Se vede din acest tablou, că în cei trei ani din urmă soldul în devize libere a fost în creștere față de soldurile din conturile de clearing din țările cu restricțiuni. Dar aceste solduri n'au fost totdeauna disponibile: cele din țările cu devize controlate din cauză că nu puteau fi utilizate la cumpărarea de mărfuri necesare economiei românești iar celelalte fiind blocate din cauza destinației unor cote prea mari, pentru plata cuponului datoriei publice.

Evoluția raportului prețurilor produselor agricole și industriale pe piața românească și pe piața mondială în 1938 a creat o situație care poate constitui un factor de orientare forțată a schimburilor noastre comerciale. Faptul că acest raport tinde să crească pe piața românească în favoarea prețurilor agricole (1938 = 74,6 România și 72 piața mondială) are drept urmare o îndepărtare a comerțului nostru de cereale de pe piața mondială și o apropiere de piețele țărilor autarhice, unde nivelul prețurilor agricole este mai urcat decât în România. Necesitatea de a se acorda un adaos de primă în 1938 pentru a face posibil exportul de cereale pe piețele cu devize libere, întărește această constatare.

4. *Evoluția raporturilor de schimb externe*

Intocmai ca și în cadrul economiei Vechiului Regat comerțul exterior al României întregite în primele două decade ale existenții sale a fost singurul mijloc de echilibrare a balanței plăților.

Inainte de războiu România era o țară agricolă în plină desvoltare cu concursul capitalurilor străine. Balanța de plăți era condiționată de această situațiune. Ea utiliza soldul balanței comer-

www.dacoromanica.ro

ciale, în genere favorabile, pentru acoperirea obligațiunilor derivând din importuri invizibile, reprezentate prin împrumuturile de Stat și capitalurile străine investite în țară.

In anii cu recoltă deficitară, când soldul activ al balanței comerciale, lipsea, lichidarea obligațiilor financiare se făcea cu ajutorul afluxului continuu de capitaluri străine pe termen scurt sau lung, ca și prin plasarea din nou a veniturilor capitalurilor străine investite în economia românească. In anii agricoli favorabili, excedentul balanței comerciale se transforma în aur, augmentând stocul metalic al băncii de emisiune, fără ca deficitul din anii agricoli defavorabili să aibă vreo influență în sens contrar.

In acest mod progresele activității economice erau asigurate prin facilitățile de credit, determinate de funcționarea quasi automată a mecanismului balanței plăților.

In condițiunile de după războiul mondial, balanța plăților României a suferit transformări importante, dintre care unele provin din modificările de structură ale economiei românești în nouile granițe și în noua organizare social agrară.

Caracterul mai industrializat al noului teritoriu economic românesc, implicând un consum intern de cereale mai ridicat, cu predominarea exploatărilor agricole țărănești cu o capacitate de producție pentru export mai redusă, excedentul de cereale exportabil s'a redus.

Celelalte modificări rezultă din sporirea curentului de capitaluri externe plasate înainte de războiul mondial, în deosebi prin intermediul economiei germane, fără să fi fost înlocuit cu un aflux corespunzător provenind din țările apusene. Drept urmare, ori de câte ori balanța comercială românească n'a lăsat un sold activ, n'au existat alte mijloace financiare pentru echilibrarea balanței plăților. Lipsite de sprijinul unui curent permanent de capitaluri străine creditele pe termen scurt consimțite de băncile străine erau amenințate de indisponibilitate, ori de câte ori se producea un deficit în balanța comercială.

Nu este aci locul să se explice cauzele încetării afluxului de capitaluri străine în economia românească. Dar semnalarea acestui fapt este necesară pentrucă lămurește creșterea în această perioadă a importanței caracterului raporturilor schimburilor comerciale românești cu străinătatea.

Este clar că în noile condițiuni ale schimburilor economice internaționale comerțul exterior românesc devine o funcție a

www.dacoromanica.ro

raporturilor financiare externe. Realizarea unui sold excedentar devine ţelul permanent al activităţii comerciale externe, subordonată astfel complet necesităţii echilibrului balanţei plăţilor.

Soldul balanţei comerciale se poate influenţa prin sporirea exportului sau prin micşorarea importului. Intr'un regim de libertate a schimburilor internaţionale mişcările de mărfuri fiind dirijate automat de raporturile de preţuri realizarea soldului excedentar în balanţa comercială, pentru o ţară agricolă nu întâmpină dificultăţi, deoarece ea are în favoarea sa diferenţe absolute în preţurile de cost ale mărfurilor de export, rezultând din poziţia resurselor sale naturale. Indată însă ce schimburile externe nu mai sunt libere, situaţia se schimbă. Preţul ca regulator al schimburilor, îşi pierde importanţa în comerţul dintre ţări. Influenţa preţului poate fi micşorată prin taxe vamale la import şi anihilată complet prin contingente, prohibiri, prescripţiuni veterinare, etc.

Acesta a fost tocmai cazul în această perioadă. Cât timp exportul produselor româneşti n'a fost influenţat decât de taxele vamale din ţările importatoare, adaptarea economiei româneşti la necesitatea realizării soldului excedentar în balanţa comercială s'a făcut prin sporirea continuă a volumului exportului. Creşterea progresivă a quantum-indexului pentru export dela 25,4 în 1920 la 169,4 în 1931 anul precedând faza restricţiunilor în comerţul internaţional reflectează această situaţie.

Iar desvoltarea raportului dintre quantum-index export faţă de import în aceeaşi perioadă — dela 38,7 în 1920 la 289,1 în 1931 când atinge punctul culminant — confirmă rezultatul pozitiv al expansiunii exportului, chiar în ultimii ani de criză agricolă, care au diminuat profund valoarea cantităţilor de cereale exportate.

In perioada următoare a restricţiilor comerciale, politica comercială fiind în măsură să dirijeze schimburile cu străinătatea, soldul excedentar al balanţei comerciale se obţine mai mult prin restrângerea importului şi desvoltarea procesului de industrializare, decât prin expansiunea exportului.

In această fază, valoarea exportului românesc stă sub înrâurirea preţurilor mondiale, care în perioada de depresiune şi din cauza rigidităţii cererii de produse agricole şi materii prime, se află în scădere şi nu atinge nici în 1938 nivelul din 1929.

Această poziţie defavorabilă a exportului românesc este agravată de împrejurarea că prin sistemul restricţiilor comerciale, importul produselor agricole industrializate fiind supus, în ţările

www.dacoromanica.ro

importatoare, controlului, posibilitatea de a spori numărul articolelor exportabile este limitată. Iar necesitatea de a spori exportul în vederea măririi soldului excedentar al balanţei comerciale, impune subvenţionarea exportului prin prime economice şi monetare. Contribuabilul român plăteşte în acest fel hrana străinului şi consumatorul român suportă povara preţurilor sporite pe care le plăteşte pe piaţa internă. Şi cum în această perioadă toate statele urmăresc echilibrul balanţei comerciale, exportul depinde din ce în ce mai mult de import. Cu cât se extinde sistemul contingentării şi clearingului cu atât exportul devine o funcţiune a importului şi cum excedentele de export trebue să fie desfăcute, în orice condiţii, raportul de schimb al României cu celelalte state se înrăutăţeşte continuu.

Ţelul urmărit de a se asigura echilibrarea balanţei plăţilor a fost atins în sensul că s'a permis ţării a-şi ţine angajamentele, asigurând plata cuponului datoriei publice, şi a furniturilor de Stat. Dar acest rezultat s'a obţinut numai prin comprimarea artificială a importului de mărfuri, a importurilor elementelor invizibile şi evaziunii capitalurilor. Comprimarea importului a fost uneori atât de radicală încât ameninţa să tulbure aprovizionarea ţării cu materii prime.

Plăţile financiare externe au constituit în această perioadă o sarcină disproporţionată în raport cu scăderea preţurilor de export. Astfel în 1934 ele reprezentau o sarcină de trei ori mai mare decât în 1929, deoarece pentru acelaş volum al importului economia românească trebuia să exporte de două ori mai multă substanţă.

Nu este exclus ca în viitorul apropiat să se ivească dificultăţi. Importul de materii prime se ridică la circa 5 miliarde lei. Din acestea 1/4, cari provin din ţări cu moneta depreciată se aprovizionează uşor prin clearing, dar restul de 3/4 se plătesc în devize libere şi plata lor devine din ce în ce mai grea.

Serviciul datoriei publice nu s'a putut menţine, decât în urma reducerilor consimţite de creditori iar arierate comerciale au apărut cu intermitenţă.

Echilibrul balanţei plăţilor reprezintă astfel un caracter precar, deoarece motivele profunde ale desechilibrului, care se află în structura însăşi a relaţiilor financiare şi comerciale cu străinătatea, continuă să existe.

Din evoluţia raporturilor de schimb cu străinătatea se constată că balanţa comercială n'a izbutit să-şi împlinească funcţiunea de

www.dacoromanica.ro

a echilibra balanța plăților, decât cu o pierdere de substanță națională.

Două împrejurări lasă să se întrevadă, în ipoteza continuării sistemului comercial restrictiv, că raporturile de schimb cu străinătatea au tendința să se agraveze:

Prima este antinomia dintre raporturile financiare și cele comerciale externe. Prin faptul că suntem o țară debitoare față de țări care nu sunt în aceeași măsură debușeele normale pentru produsele noastre de export, străduința de a forța îndrumarea exportului spre piețe cu devize libere se traduce prin sarcini asupra contribuabilului și consumatorului român și prin deprecierea continuă a monetei naționale.

Secunda este perspectiva măririi dependenței economiei românești față de economia unui singur stat, ocupând un spațiu geografic extins și luând o poziție primordială în comerțul românesc. Această situație nu este atât rezultatul unei cristalizări politice, cât a schimbărilor de structură a economiei românești, care treptat cu avansarea procesului de industrializare micșorează gradul de complimentaritate cu o serie de țări și-l mărește față de una singură — Germania.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL VIII

MONETA NAŢIONALĂ

I. *Perioada deprecierii monetare 1919—1928*

Moneta, ca să-şi împlinească funcţiunile sale în economia naţională a unei ţări, trebue să fie stabilă.

Sub acest unghiu de privire, în cele două decenii, moneta românească un şir de ani n'a fost în măsură să deservească interesele şi nevoile economiei româneşti.

Până la 1927 valoarea leului s'a depreciat şi a oscilat continuu. Lăsând la o parte primii ani de după războiul mondial, între 1922—1925, cursul dolarului la Bucureşti în anul 1922 creşte dela 136 în Ianuarie la 167,25 în Decemvrie. Dar deprecierea leului continuă într'un ritm accelerat, dolarul ridicându-se în Octomvrie 1923 la 231,45 lei.

In Iulie 1924 dolarul valorează 234 lei şi atinge maximum în Mai 1926 la 265,20 lei. Valoarea leului continuă să scadă, până în Noemvrie, când dolarul cotează 282,80 lei.

In acelaşi interval leul este supus la oscilaţii sezoniere brusce, cari coincid cu perioada desfacerii recoltei, când cursul se urcă brusc, având drept urmare o scădere a preţurilor produselor de export şi în deosebi a celor agricole [1]).

Aparent, prin disparitatea între puterea de cumpărare a monetei, în sensul creşterii celei interne faţă de cea externă, deprecierea leului, a avut un efect favorabil prin activarea balanţei comerciale. Insă creşterea exportului, graţie « primei schimbului » nu este un avantaj real pentru economia naţională, care desface o

---

[1]) *A. I. Popescu*: Varietăţiile sezonale ale leului (Biblioteca Economică Nr. 1).

G. Caranfil: Studiu statistic asupra valorii leului 1925—1926 (Biblioteca Economică Nr. 2).

www.dacoromanica.ro

cantitate mai mare, dar obține în aur un preț mai redus, în comparație cu prețul plătit pentru importul de mărfuri.

Această situație a fost agravată prin politica de revalorizare a leului, inaugurată în 1925. Leul, care cota în acel moment 2,5 centime aur, trebuia să fie revalorizat treptat într'o perioadă de 15—20 ani prin metoda deflațiunii.

Această politică n'a reușit să înlăture fluctuațiunile schimbului și deprecierea monetei. Din August 1925, cursul leului la Zürich a trecut dela 37,40 franci elvețieni la 58,50 în Mai 1926 (curs extrem), iar în medii lunare dela 38,25 la 51,5.

Din Iunie 1926, datorită perspectivelor unui an agricol favorabil, cursul leului s'a ameliorat și prin presiunea exercitată de oferta de devize, care nu putea fi cumpărată de Banca Națională din cauza plafonului emisiunii (stabilit prin legea de revalorizare) leul s'a revalorizat în mod rapid, trecând dela un curs mediu de 51,56 în Mai 1926 la 31,35 în Iunie 1927, ceeace reprezintă o creștere de 40%.

Creșterii puterii de cumpărare a leului în străinătate nu i-a corespuns însă o ridicare a capacității de cumpărare pe piața internă. Dimpotrivă prețurile interne au continuat mersul lor ascendent, datorită în bună parte nivelului urcat al dobânzilor.

Iată cum au evoluat dobânzile în acea epocă:

	Scontul B.N.R.	Dobânzi debitoare cont curent (dobânzi și comisioane)
1920	*5,60*	*8,60*
1921	*6,—*	*12,75*
1922	*6,—*	*13,50*
1923	*6,—*	*14,05*
1924	*6,—*	*19,—*
1925	*6,—*	*19,27*
1926	*6,—*	*21,73*
1927	*6,—*	*20,68*
1928	*6,—*	*20,18*

Dobânzile menționate privesc însă creditele acordate de bănci clienților de primul rang, dar dobânzile curente au variat între 18—36%, iar dobânzile uzurare percepute micilor debitori agricoli erau mai urcate, ajungând la 50—60% pe an.

Dacă în perioada deprecierii și oscilațiilor leului, dobânzile s'au ridicat în asemenea proporții, aceasta se datorește în mare măsură

www.dacoromanica.ro

cotei de risc sporită inclusă. Iar mărirea dobânzii între 1925—1926 cu peste 2 puncte se explică prin agravarea crizei de credit cauzată de punerea Băncii de emisiune în imposibilitate de a satisface cerinţele reale ale pieţii, prin plafonarea emisiunii.

Către finele anului 1927, politica de revalorizare a leului a fost părăsită, fiind înlocuită prin politica de menţinere a leului la cursul din mijlocul anului 1927, făcându-se abstracţie că acel curs era datorit unor împrejurări trecătoare şi avea un caracter artificial.

Rezultatul menţinerii unui curs artificial a fost că s'a produs un exod masiv de devize (2,9 miliarde lei), iar susţinerea mai departe a acelui curs a necesitat folosirea unor credite externe însemnate (4,5 miliarde lei). Astfel, persistenţa în acea politică monetară de menţinere a unui curs artificial a provocat în cursul anului 1928 o pierdere în devize de 7,4 miliarde lei, fonduri de primă necesitate, cari erau atât de trebuincioase pieţii.

Autorizaţia dată Băncii Naţionale, la mijlocul anului 1928, de a depăşi plafonul circulaţiei în vederea achiziţionării de devize, a fost o măsură tardivă, care n'a avut alt efect decât sporirea circulaţiei monetare.

Aceste împrejurări, adăogate la o politică bugetară deficitară au constituit punctul culminant al unei evoluţiuni, care a dus la stagnarea economică.

Desorganizarea creditului pe termen lung — prin devalorizarea scrisurilor funciare, lipsa unui credit agricol adecuat nouii structuri a proprietăţii agricole şi imobilizările băncilor comerciale, cari substituiseră creditul bancar creditului de investiţie şi imobiliar — în perioada de revalorizare şi stabilizare artificială — dela 1925—1928 — a exercitat o influenţă defavorabilă asupra vieţii economice.

La rândul său Statul, îndată ce efectele recoltelor deficitare din 1927 şi 1928 s'au resimţit asupra încasărilor publice, a recurs la avansuri oculte dela Banca Naţională, cari în Ianuarie 1929 se ridicau la 4 miliarde lei.

Din cele ce preced, rezultă că în 1928, când s'au început pregătirile pentru stabilizarea legală a leului, nu exista niciuna din condiţiunile prealabile necesare:

1. Balanţa comercială era negativă (deficit 5,2 miliarde lei).

2. Balanţa plăţilor se echilibrase numai prin creditele pe termen scurt şi prin devizele cedate de Banca Naţională.

www.dacoromanica.ro

3. Bugetul era deficitar (2,5 miliarde lei) și tezaurul încărcat cu angajamente neacoperite (6,2 miliarde lei).

4. Nivelul prețurilor interne era mai ridicat decât nivelul puterii de cumpărare a leului în afară.

5. Stocul de devize al Băncii Naționale era epuizat.

In preajma stabilizării economia românească se afla sub semnul unei întreite tendințe conjuncturale:

1. Apogeul unei crize ciclice, cu caracter mai ales financiar, provocată de politica de revalorizare monetară, întemeiată, în afară, pe susținerea cursului și contrazisă înlăuntru de urcarea prețurilor, comprimată artificial prin taxele de export.

La aceasta se adaugă și politica de restricție a circulației și efectele deficitelor bugetare reale rezultate sub forma acumulării datoriilor Statului către industrie. Acești factori impuneau producției sarcini financiare grele, fiind silită să recurgă la credite și să suporte dobânzi ridicate.

2. O criză industrială ciclică specific românească, caracterizată prin plafonarea ușor spre declin a prețurilor industriale sub influența celui de al treilea factor.

3. Criza agricolă, provocată de deficitul recoltei de porumb din 1928, antrenând o ușoară urcare a prețurilor agricole, aflate peste paritatea normală și o agravare a desechilibrului balanței comerciale.

2. *Stabilizarea leului*

In această lumină stabilizarea legală a leului la 7 Februarie 1929 apare ca un pas forțat, deoarece ea n'a urmat unei perioade de prestabilizare, în care să se fi pus bazele reale ale unei stabilizări de fapt, cea legală urmând a fi numai o consacrare legală. In loc să traducă o stare de fapt într'o stare de drept, care să consolideze un proces de asanare a vieții economice, în plină desfășurare, stabilizarea leului, în condițiile date, a trebuit să fie concepută ca o metodă de însănătoșire a vieții economice însăși.

Drept urmare, stabilizarea monetei naționale tindea să inaugureze o politică monetară, destinată a aduce prosperitatea economică. Avându-se în vedere caracterul excepțional al stabilizării leului, ea fiind menită să devină un factor de îndreptare a unei situațiuni critice, s'a elaborat un « plan de stabilizare », cu dublul scop de a salvgarda operațiunea de stabilizare în sine și a creia mijlocul de ameliorare a situațiunii economice.

www.dacoromanica.ro

Planul de stabilizare conţine în prim loc măsuri pentru asanarea bilanţului Băncii Naţionale, destinate a-i reda lichiditatea necesară şi putinţa să asigure convertibilitatea leului; în al doilea loc bazele unui program de refacere a finanţelor publice, în vederea obţinerii unui echilibru financiar, considerat ca o condiţiune indispensabilă a normalizării vieţii economice, şi a menţinerii stabilităţii leului, şi în sfârşit, enunţă un program de investiţiuni pentru căile ferate şi alte lucrări publice, menite să pună la îndemâna economiei româneşti instrumentele trebuincioase care să-i asigure o desvoltare prosperă şi să contribue la înviorarea activităţii economice.

Un împrumut extern încheiat în condiţii grele, datorită împrejurărilor defavorabile ale pieţii internaţionale la finele anului 1928 pentru emisiuni de împrumuturi, avea scopul să uşureze realizarea planului. Afectaţiunile acestui împrumut prevăzute în planul de stabilizare au fost limitate la împlinirea necesităţilor socotite primordiale: asigurarea lichidităţii portofoliului Băncii Naţionale, lichidarea datoriilor flotante ale Statului, reconstrucţia căilor ferate şi unele investiţiuni productive. Lipsa astfel prevederea mijloacelor necesare pentru creiarea unui institut de credit agricol ipotecar, atât de necesar pentru înlesnirea asanării debitorilor agricoli, cât şi pentru uşurarea băncilor comerciale, care — în lipsa unor instituţiuni de credit specializat, acordaseră credite pentru investiţiuni agricultorilor.

Abia doi ani mai târziu, când s'a emis, cu greutăţi considerabile, împrumutul de desvoltare, s'a creiat Creditul Agricol Ipotecar.

Să examinăm care au fost efectele imediate ale aplicării planului de stabilizare.

Aportul de devize, realizat prin împrumutul extern, adăogat la stocul de aur reevaluat al Băncii de emisiune, a mărit acoperirea, asigurând astfel convertibilitatea biletelor emise şi înlesnind ca cotarea leului să se facă la bursa liberă de devize, pe baza cererii şi ofertei.

Prin ventilarea portofoliului îngheţat şi a avansurilor pe termen lung din activul Băncii Naţionale, s'a reuşit a se asigura lichiditatea necesară, încât activul său să corespundă unor tranzacţiuni economice reale şi să poată fi lichidat la scadenţă.

. Cu ajutorul fondurilor provenite din împrumut, deşi dovedite insuficiente în raport cu totalul datoriilor flotante ale Statului, o parte din dificultăţile din trecut ale tezaurului au fost învinse şi politica bugetară se îndrepta spre un echilibru financiar real.

www.dacoromanica.ro

In schimb tensiunea extraordinară a creditului — fenomen specific din preajma stabilizării leului — n'a fost înlăturată. Stabilizarea trebuia să aducă odată cu reintroducerea unei politici de reescont mai liberală și un aflux de capitaluri străine, cu dobândă ieftină, menit să sporească fondurile disponibile ale băncilor cari la rândul lor să le pună — în condițiuni de rentabilitate normală — la dispoziţiunea întreprinderilor economice. Aceste efecte aşteptate n'au avut loc, datorită împrejurărilor creiate de criza mondială, care a isbucnit câteva luni după stabilizarea leului.

Faţă de tendinţa de speculare în afară, manifestată îndată după stabilizare de băncile private, Banca Naţională, ca să evite o evadare a capitalurilor românești, în străinătate, a fost silită să urce taxa de scont în Mai 1929, în două rânduri, la 8% și apoi la 9½%, cu scopul de a îndepărta o cerere intempestivă de scont, care se traducea printr'un curent paralel de ieșire de devize.

Prin lichidarea în mare parte a datoriilor Statului faţă de industria particulară, aceasta a fost în măsură să-și reducă datoriile ei flotante atât în ţară cât și în străinătate. Băncile, la rândul lor, redobândindu-și parţial fondurile, au lichidat o parte din creditele pe termen scurt, pe care le obţinuseră în străinătate înainte de stabilizare.

Finanţarea producţiei industriale de către bănci s'a făcut în acest răstimp pe o scară mai redusă, astfel încât lipsite de capitalurile trebuincioase și apăsate de dobânzi mari, întreprinderile nu și-au putut restabili rentabilitatea.

Cu toate că reescontul la Banca Naţională a crescut considerabil, Institutul de emisiune n'a putut duce o politică directă de ieftenire a creditului. El a încercat o acţiune în acest sens prin creditele acordate direct industriilor și prin obligaţiunea impusă băncilor de a nu percepe dobânzi, cari să întreacă cu mai mult de șase puncte taxa oficială a scontului.

Dobânzile s'au stabilit în consecinţă, în jurul următoarelor procente:

	1 Aprilie 1929	3 Mai 1929	14 Mai 1929
Scont particular	18%	20%	20,5%
Cont curent	20%	22%	23,5%
Cont bănci	12%	14%	15,5%
Cont curent bănci	14%	16%	17,5%

www.dacoromanica.ro

Politica de credit n'a dus la sporirea așteptată a creditelor comerciale, ci a înregistrat numai o mișcare ceva mai însemnată de capitaluri, rezultând din împrumutul de stabilizare, pe care băncile le-au primit dela întreprinderile furnizoare ale Statului și le-au îndrumat în bună parte spre pieţele străine, pentru achitarea propriilor lor datorii, contractate pe aceste pieţe.

In ceeace privește producția industrială nu se poate desprinde o tendință generală, unele ramuri fiind în progres, pe când altele ajunseseră într'o fază descedentă. In agricultură producția era în plină desvoltare, datorită recoltei abundente. Sporirea cantității a avut însă o influență depresivă de mare amploare asupra prețurilor produselor agricole. Aceste prețuri au pierdut tot avansul câștigat în perioada anterioară de recoltă deficitară și au scăzut chiar sub paritatea prețurilor mondiale, pe cât timp prețurile industriale continuă a se urca. Astfel s'a produs mișcarea de forfecare între prețurile produselor agricole în scădere și cele industriale staționare în desavantajul primelor, având aceleași efecte defavorabile pe care le avea variația sezonală a schimbului în perioada preliminară stabilizării.

Cu toate că deficitul balanței comerciale s'a redus în 1929 cu 13% față de anul precedent, echilibrul balanței de plăți a fost obținut numai grație împrumutului, necesitând o pierdere apreciabilă din cantitatea de devize intrate în țară, prin împrumutul de stabilizare.

In rezumat, politica monetară în perioada dela stabilizare până la primele simptome ale crizei mondiale se caracterizează printr'un aport considerabil de mijloace lichide, atât interne, cât și externe, adus economiei naționale.

Devizele, în cantitate apreciabilă au permis în bună parte lichidarea îndatoririlor pe termen scurt contractate față de străinătate, de către particulari, bănci și Stat. Balanța de plăți, pasivă, prin deficitul balanței comerciale a fost ușor echilibrată prin fondurile împrumutului, dând răgaz factorilor de redresare să-și producă efectele, fără ca stabilitatea monetei să fie amenințată.

Contravaloarea în lei a împrumutului extern a fost utilizată de asemeni pentru a înlătura imobilizările tezaurului și ale Băncii Naționale, iar sumele destinate investițiunilor productive au fost menite să infuzeze vieții economice mijloace noi de plată.

Cantitățile de devize cedate de Banca Națională nu au micșorat prea mult stocul de acoperire, nici utilizarea sumelor din împrumut

www.dacoromanica.ro

nu a sporit în mod exagerat totalul angajamentelor la vedere, așa încât procentul acoperirii nu a încetat de a crește, până la finele anului (acoperire aur și devize dela 33,42% la 23.II.1929 la 52,16% la 30.XII.1929).

Poziția leului apare astfel, în această primă perioadă după stabilizare, destul de solidă.

In general anul 1929 a fost mai favorabil decât cel precedent, dar inferior anului 1927, deoarece simptomele precursoare ale crizei mondiale, ce se afla în faza incipientă, împiedicau acțiunea factorilor permanenți, de redresare economică.

In special, afluxul de capitaluri străine, pe care se conta — menit să învioreze creditul românesc și să dea balanței de plată un element de siguranță pentru anii viitori — nu s'a produs, din cauza conjuncturii financiare internaționale.

3. *Dela depresiunea economică mondială până la introducerea controlului schimburilor*

Pentru obținerea rezultatelor favorabile ce se așteptau dela stabilizarea leului, ar fi trebuit ca această operațiune să fi coincis cu o perioadă de prosperitate economică internațională. In fapt ea s'a făcut prea târziu: numai cu 8 luni înainte de declanșarea crizei mondiale care avea să producă dezechilibrul general și dezagregarea vieții economice internaționale.

Criza economică mondială a surprins astfel România într'un moment de convalescență, realizat cu mijloace artificiale și a anihilat toate rezultatele favorabile, dobândite în cursul anului 1929, accentuând până la maximum relele de care suferise economia națională înainte de stabilizare.

Această criză s'a răsfrânt pe două căi asupra pieții monetare românești: prin emoragia continuă de devize și prin scăderea generală a prețurilor.

Abundența monetară observată la noi în primele luni ale anului 1930, determinată exclusiv de întrebuințarea fondurilor provenite din împrumutul de stabilizare, a mascat temporar, din punctul de vedere al creditului, retragerea de capitaluri străine. In fapt, în prima perioadă dintre Noemvrie 1929 și Mai 1930 inclusiv, ieșirea de capitaluri s'a ridicat la circa 8,1 miliarde lei.

S'a produs drept efect, o tensiune de credit — băncile fiind silite a lichida o parte a portofoliului și participațiunilor —și un

www.dacoromanica.ro

început de panică, ce n'a fost înlăturat decât cu concursul Băncii Naţionale.

Scăderea preţurilor limitată la început la unele cereale, datorită abundenţei recoltei interne, s'a generalizat în primele luni ale anului, sub influenţa depresiunii mondiale, la toate produsele, în deosebi la produsele de export.

Sub influenţa depresiunii preţurilor agricole, urmată cu întârziere şi amploare redusă de aceea a preţurilor industriale, foarfecele preţurilor se deschide în al doilea semestru al fiecărui an şi se închide în primul trimestru al anului următor. Acest ritm anual, în care se resfrânge periodicitatea producţiunii agricole româneşti şi variaţia cererii de produse industriale nu este decât o nouă formă în care se adaptează schimburile după stabilizare, la variaţiile sezonale, în lipsa unei politici de adaptare elastică a creditului. Se repetă astfel, după stabilizare, aceleaşi cauze, cari făceau să sufere economia românească înainte de stabilizare, după urma variaţiei sezonale a schimburilor.

Schimburile nemai putând varia decât în limitele restrânse ale goldpoint-urilor, apariţia bruscă a recoltei se răsfrânge direct asupra oscilaţiunii preţurilor pe care le amplifică, accentuând disparitatea între cele agricole şi industriale, prin mişcarea de forfecare amintită, cu aceleaşi efecte dăunătoare, ca în perioada 1923—1928, exportul cerealelor făcându-se într'o perioadă de scădere a preţurilor şi importul într'una de urcare a lor.

Faptul cauzează economiei naţionale româneşti o pierdere de substanţă, care se adaugă la acea provenind din scăderea mai accentuată a preţurilor agricole faţă de preţurile industriale.

Soldul excedent al balanţei comerciale din anii 1930 şi 1931, realizat printr'o creştere cantitativă a exportului şi prin comprimarea automată a importului a venit în sprijinul pieţii monetare. El a fost însă insuficient să acopere ieşirile de devize necesare pentru plata datoriei externe şi cu atât mai insuficient să acopere exodul de capitaluri, astfel încât moneta nu s'a putut menţine decât prin ajutorul noilor împrumuturi contractate de Stat, atât pentru nevoile tezaurului, cât şi ale pieţii monetare.

Generalizarea scăderii preţurilor a făcut ca din a doua jumătate a anului 1930 influenţa sarcinelor financiare să se resimtă tot mai apăsătoare asupra producţiei, ameninţând cu insolvenţa pe producători şi îngreuind prin aceasta poziţia institutelor de credit.

www.dacoromanica.ro

Caracteristica generală a acestei perioade (Noemvrie 1929—Mai 1931) constă în răsturnarea raporturilor dintre piața economică și piața monetară. Pe când în perioadele cari au precedat și urmat imediat stabilizării, piața economică se afla sub influența politicii monetare, începând din toamna anului 1929 piața monetară a început să sufere repercursiunile depresiunii economice.

In această perioadă excedentul de devize intrat sub influența balanței comerciale active a fost redus prin retragerea continuă de capitaluri, astfel încât nu mai putea acoperi cererile de devize pentru nevoile Statului. Statul a fost deci silit să-și asigure plata cuponului în 1930 din devizele Băncii Naționale, ceeace a slăbit continuu poziția ei monetară, prin epuizarea stocului de devize și prin vânzarea parțială a stocului de aur.

Situația monetei n'a putut fi susținută decât prin contractarea împrumutului de consolidare în 1931, prin care s'a refăcut stocul Băncii Naționale și fondul de rulment al datoriei publice.

Perioada cuprinsă între crahul financiar din Europa Centrală și căderea lirei sterline se caracterizează prin aceia că în această fază influența pieței financiare asupra pieței monetare este din nou cu mult mai importantă decât aceea a pieței economice.

Intr'adevăr, creditul începe să manifeste simptome îngrijorătoare pentru poziția monetei.

In cursul lunii Mai 1931, tensiunea pieței monetare occidentale și efectele depresiunii, s'au tradus prin răsunătoare prăbușiri bancare, urmate de o panică a depunătorilor de proporțiuni nebănuite în toate țările Europei Centrale și în special în Germania.

Aceste evenimente au avut repercusiuni imediate în România. Panica deponenților și denunțările de credite externe au pus băncile în dificultăți serioase, silindu-le a recurge la concursul Băncii de emisiune, concurs care s'a tradus în sporirea rapidă a volumului reescontului (Iulie—August 1931). Urmările au fost pe de o parte retrageri masive de depuneri și credite pe termen scurt dela băncile particulare (23,2 miliarde lei), lichidarea debitorilor și portofoliului (13,1 miliarde lei), creșterea reescontului (6,3 miliarde lei) și reducerea disponibilităților băncilor particulare (7,9 miliarde lei), iar pe de altă parte, o creștere masivă a portofoliului reescontat de Banca Națională (+6,2 miliarde lei între Aprilie—Noemvrie 1931) și o sporire a circulațiunii (+4,9 miliarde în aceeași perioadă).

www.dacoromanica.ro

Totodată rezervele de devize au înregistrat pierderi importante. Aproape întregul excedent al balanţei comerciale a fost cedat de Banca Naţională pieţii şi a fost exportat.

Gravitatea situaţiunii din piaţa financiară a agravat pe aceea a întreprinderilor economice, care se aflau sub înrâurirea continuă a factorilor declansaţi de depresiunea mondială.

Preţurile agricole au continuat să scadă şi drept urmare discrepanţa între preţurile agricole şi industriale — care s'a micşorat puţin în vara 1931 sub influenţa primei de export de 10 mii lei la vagonul de grâu — s'a accentuat în a doua jumătate a anului.

Valoarea producţiunii a fost în scădere faţă de aceea din anul trecut, aducând cu sine o reducere corespunzătoare a venitului naţional, care a provocat o agravare a situaţiunii debitorilor, îngreuind şi mai mult situaţia creditului în genere şi în special a creditului agricol, precum şi situaţia tezaurului public.

In această perioadă reacţiunile automate ale vieţii economice în vederea adaptării balanţei plăţilor la situaţia creiată prin mişcările de capitaluri de o amploare deosebit de mare, provocate de criza mondială şi cari ameninţau stabilitatea monetară în diferite state, nu mai sunt capabile să exercite o influenţă determinantă, din cauza măsurilor de intervenţiune din domeniul monetar şi valutar.

După cum se ştie, această intervenţie s'a produs pe două căi.

In marea majoritate a ţărilor intervenţia s'a făcut în scop de a înlesni pieţii monetare adaptarea la fluctuaţiunile economice, lăsând moneta să fluctueze prin suspendarea convertibilităţii şi încercând, prin devalorizarea ei să atenueze efectele depresiunii asupra vieţii economice. Este cazul Angliei, urmată de 46 ţări şi apoi al Statelor Unite etc.

In alte ţări, intervenţia a urmărit să sustragă moneta influenţelor economice şi financiare, fie prin măsuri restrictive în comerţul de devize, fie prin încercarea de a influenţa balanţa comercială (contingentarea importului) sau prin amândouă.

Aceste măsuri au influenţat în sens diferit economia românească. Prin dispoziţiunile restrictive ale comerţului din celelalte state, s'au redus posibilităţile noastre de export, fapt care adăogat la continuarea scăderii preţurilor, a contribuit la micşorarea valorii exportului, influenţând defavorabil poziţia balanţei comerciale. Iar restricţiunile introduse în comerţul de devize, au avut drept urmare că sumele realizate prin export să nu poată fi folosite

www.dacoromanica.ro

pentru plățile externe și să acopere, în parte cel puțin, deficitul cauzat în balanța plăților, prin mișcările de capitaluri, deoarece o parte din excedentul exportului a rămas blocat în țările practicând regimul restrictiv în comerțul de devize. Remediul căutat în politica de clearing sau compensațiuni nu a reușit să facă disponibil acest sold, căci statele debitoare căutau să restitue în mărfuri creditele blocate, ajungând astfel să determine o creștere a importului românesc, egală cu valoarea soldului, ceea ce a contribuit, la diminuarea excedentului balanței comerciale.

Singura ieșire din acest impas consta într'o desvoltare a exportului românesc către țările din Occident, sau către țările din Orientul apropiat, cari nu introduseseră restricțiuni valutare. Dar în această direcție, chiar în unele din aceste țări, comerțul românesc avea să întâmpine efectele deprecierii monetare sau ale politicii de contingentare.

Comerțul exterior românesc a suferit din acest punct de vedere influențe deosebite, după cum balanța comercială era debitoare sau creditoare cu statul respectiv.

Sub efectele acestei politici, soldul balanței comerciale a rămas excedentar în tot timpul menționatei perioade. Fenomenul comprimării automate a importului, paralel cu restrângerea ce suferea exportul, explică menținerea soldului pozitiv al balanței, care însă a mers descrescând din 1931. Scăderea venitului național, care s'a accentuat între 1929 și 1931, s'a încetinit din 1932. Dar retragerile de credite externe și evasiunea capitalului național, din a doua jumătate a anului 1931 și din primele luni ale anului 1932, au avut consecințe grave atât pentru situațiunea monetară cât și pentru situațiunea creditului în genere, deoarece pe această cale economia românească a fost lipsită de fondurile de primă lichiditate, care ar fi putut contribui la destinderea pieței monetare.

Stocul de acoperire al Institutului de emisiune, a înregistrat o nouă scădere substanțială, reducându-se dela 44,75%, cât era la începutul anului 1931 la 36,14% la finele aceluiaș an.

Elasticitatea Institutului de emisiune a devenit aproape inexistentă, iar piața devizelor a căpătat un aspect defavorabil, intrările efective de devize scăzând în așa măsură încât au periclitat posibilitățile de acoperire legală a monetei naționale.

Situația devenise atât de precară, încât pentru consolidarea poziției sale valutare, Banca Națională a fost constrânsă să contracteze încă din Ianuarie 1932, un credit de 250 milioane franci

www.dacoromanica.ro

la Banca Franței și, în același scop, C.A.M. a contractat în același timp un împrumut de 150 milioane franci.

In fața acestei situațiuni amenințătoare atât pentru viața economică românească, cât și pentru stabilitatea monetei naționale la 18 Mai 1932 s'a introdus controlul schimburilor, în forma unui monopol al comerțului de devize, acordat Băncii Naționale.

4. *Controlul schimburilor* [1])

Motivul profund al introducerii controlului schimburilor se află în desechilibrul balanței plăților.

Făcând abstracție de cauza permanentă a acestui desechilibru, tulburarea cronică a elementelor constitutive ale balanței prin schimbarea curentelor financiare după războiu, agravată prin căderea vertiginoasă a prețurilor agricole, după 1929 și dublată de căderea prețurilor celorlalte materii prime, cauza imediată a fost, după cum rezultă din expunerile ce preced, fuga capitalurilor provocată de prăbușirea sistemului de credit al Europei Centrale.

Europa Centrală a fost vreme îndelungată bancherul, care replasa pe pieţele din Sud-Estul Europei capitalurile împrumutate din America sau din țările din Occidentul Europei. In momentul când criza americană a determinat o retragere a capitalurilor americane plasate pe pieţele centrale, băncile românești s'au văzut în situația de a înapoia la rândul lor creditele împrumutate. Astfel, cu începere din primăvara 1931, mai multe bănci românești au fost silite să închidă.

Nu se poate estima exact suma retragerilor de capitaluri de pe piața românească în acea perioadă, dar comparându-se diferitele posturi ale balanței plăților dela 1929—1932 se ajunge la peste 10 miliarde lei, cifră considerabilă dacă se amintește că totalul mijloacelor de plată aflate la dispoziția publicului era în Aprilie 1929, numai de 22,3 miliarde lei.

Dacă situația Băncii Naționale n'a fost afectată, în aparență, în aceeaș proporție, explicația este în faptul că aceste retrageri au urmat de aproape celor două împrumuturi din 1929 și 1931 și pentrucă au fost compensate separat, în 1932 și 1933 prin unele

[1]) V. N. Madgearu: *Drumul echilibrului financiar* (București, 1935), p. 58 și urm.

Le controle des changes en Roumanie. Étude collective par un comité d'experts (St. Dumitrescu, D. Iordan et M. Vulcănescu) sous la direction de V. N. Madgearu (București 1939).

www.dacoromanica.ro

operațiuni de ortodoxie monetară dubioase, constând a înlocui o parte din capitalurile evadate, cu produsul mai multor credite externe reînoibile, dar în fapt indisponibile. Numai astfel economia românească a putut fi ferită de consecințele dezastruoase ale unei contracțiuni prea brutale a circulațiunii monetare.

Dar această situațiune a provocat o scădere a cursului leului pe piețele străine, ceeace a mărit tendința de evaziune a capitalurilor.

Când în 1931, principalele țări din Europa Centrală spre care se îndrepta exportul românesc, au început să blocheze produsul exportului — în timp ce țările centrale și apusene terminau stabilirea unei politici de protecție a producției agricole naționale, supunând produsele agricole unui regim de taxe și contingentări — România s'a văzut într'o situațiune intolerabilă.

Abia în Decemvrie 1931 s'au luat primele măsuri pentru restrângerea libertății mijloacelor de plăți, prin creiarea unui oficiu de compensațiuni pentru plățile către statele unde existau restricțiuni la comerțul de devize.

Perioada de doi ani de libertate a mișcării capitalurilor și întârzierea pusă în introducerea măsurilor de restricțiuni a costat țara aproape valoarea integrală a împrumuturilor externe din 1929 și 1931.

Introducerea controlului schimburilor în Mai 1932 este prin urmare consecința directă a retragerii capitalurilor, care s'a produs într'o economie națională sărăcită prin prăbușirea prețurilor mondiale la produsele sale de export. Acest fapt se adaogă la o tulburare cronică a balanței plăților datorită schimbărilor curentelor comerciale și financiare după războiul mondial.

Sub regimul controlului schimburilor, în forma monopolului exercitat de Banca Națională, economia românească își stabilește raporturile cu economiile străine pe următoarele două căi:

1. Datorită exporturilor efectuate și pe baza obligațiunii legale impuse exportatorilor, de a ceda imediat Băncii Naționale devizele obținute, Banca de emisiune face față, pe de o parte, obligațiunilor financiare ale Statului în străinătate și, pe de altă parte, și în limita disponibilităților, cererilor importatorilor pentru plata mărfurilor importate sau a angajamentelor contractate în străinătate.

2. Contravaloarea mărfurilor exportate în țările cu cari existau acorduri de plăți speciale nu se încasa decât în clearing sau parțial

www.dacoromanica.ro

în devize, restul fiind utilizat, potrivit acordurilor în vigoare, pentru plata importului provenind din aceste țări. Aceste acorduri se pot grupa în trei categorii· acorduri de clearing propriu zis, acorduri de compensațiuni și acorduri mixte.

Regimul controlului schimbului a suferit numeroase modificări [1]) cari au dus la un control din ce în ce mai sever și o creștere a intervențiunii Statului, prin intermediul Băncii Naționale.

Dela început, controlul a fost extins la toate plățile financiare în străinătate, atât de natură publică, cât și privată și la plățile comerciale. Modul în care a fost aplicat dovedește clar că acest regim urmărea să selecționeze plățile cari trebuiau să fie efectuate reprezentând obligațiuni reale de cele cari ascundeau o evasiune de capital.

Regimul de control prevedea transferul cu prioritate al plăților comerciale. Serviciul datoriei publice se făcea pe baza acordurilor încheiate de Statul român cu creditorii străini.

In ceeace privește celelalte plăți externe, cum ar fi rambursarea datoriilor private, cheltuielile de turism și nevoile particulare, acestea nu se făceau decât în limitele și posibilitățile fixate de Banca Națională, fiind considerate ca plăți din categoria a doua.

In noțiunea de « mijloace de plată » se cuprind toate semnele monetare, ordinele de plată și cecurile, cupoanele și titlurile publice sau private ori efectele de comerț. Pe lângă semnele monetare propriu zise și mijloacele lor de reprezentare, există și disponibilul creat în cont la Banca Națională și celelalte bănci de emisiune ca și disponibilul creat prin operațiunile de compensațiune. Aceste din urmă mijloace de plată joacă totuși un rol important în masa mijloacelor de plată externe.

Drept urmare nu există propriu zis operațiuni de plăți externe libere.

Plățile în monetă efectivă românească în străinătate sunt interzise, ca și transferul capitalului românesc în străinătate, în deosebi, când este vorba de un cetățean român. Chiar și plățile în interior sunt controlate, de pildă acele efectuate pe cale de virament vizând a face să treacă sumele contului unui titular străin unui alt titular străin sau cele prin care se trece din contul unui titular străin sume în contul unui titular român. Deci, cu alte cuvinte, sunt blocate și supuse controlului

[1]) Vezi: *Le controle des changes en Roumanie*, p. 13—21.

www.dacoromanica.ro

Băncii Naționale toate plățile privind contul sau disponibilul unui străin. In sfârșit, sunt supuse controlului toate plățile interne, efectuate prin orice fel de mijloc de plată străin, cu monete efective, titluri de credit, efecte publice, etc., indiferent de persoana interesată.

Extensiunea controlului schimburilor a variat de mai multe ori, față de anume țări, dar teoretic, n'a încetat să cuprindă ansamblul plăților rezultând din toate tranzacțiunile publice și private cu toate țările. In fapt, însă anume operațiuni au putut să scape de sub control, din cauza ineficacității administrației.

Există o categorie de operațiuni, cari în fapt s'au sustras controlului. Sunt operațiunile de export în compensație.

Exportațiunile în compensație, introduse încă dela sfârșitul anului 1932, cu scopul de a stimula exportul suplimentar, au fost reglementate în diferite rânduri, fiind favorizate în anume epoci, și excluse în altele — după cum se urmărea în principal desvoltarea exportului sau încasarea totalității devizelor rezultate — au jucat un rol de supapă în raport cu întregul sistem de control al schimburilor. In fapt ele permiteau pe de o parte, exportul unor anume produse în anume piețe, unde erau inaccesibile din cauza prețului, pe de altă parte importul în afară de cote a mărfurilor pe care contingentarea la împiedeca să pătrundă.

Controlul schimburilor n'a fost legat dela început de controlul importului, nici de extensiunea exportului.

Controlul importului s'a introdus către sfârșitul anului 1932, în mod independent în scopul de a răspunde măsurilor de contingentare impuse mărfurilor românești de către țările străine.

Din acest moment a existat un raport neprecis între contingentele fixate la import și cantitățile exportate în fiecare țară, dar aceasta în deosebi în vederea stimulării exportului.

Instituirea controlului schimburilor fără o legătură organică cu controlul importului având drept urmare împiedecarea mișcării capitalurilor, fără a asigura permanența excedentului balanței comerciale, România s'a aflat în 1934 din cauza diminuării exportului, în fața unei acumulări foarte importante de arierate comerciale și în imposibilitatea de a asigura transferul sarcinelor financiare, chiar reduse prin acordurile încheiate cu creditorii străini la începutul acelui an.

Introducerea în acest an a vizei de transfer pusă pe autorizația de import și fără de care aceasta nu este valabilă, marchează

www.dacoromanica.ro

momentul legăturii controlului importului cu controlul schimbului, cotele de import fiind complet subordonate disponibilităţilor de devize ale Băncii Naţionale.

In acelaş timp, ţările creditoare, au început din 1935 să impună acorduri de clearing bilaterale, tinzând a asigura, pe această cale, recuperarea arieratelor comerciale şi serviciul sarcinelor financiare.

Mai târziu acordurile de clearing au fost înlocuite prin acorduri de plăţi. Diferenţa a apărut în momentul în care pentru a regula plata arieratelor comerciale acumulate până în 1934, şi de atunci a arieratelor financiare, diferite ţări au impus prioritate pentru anume plăţi sau au rezervat anume cote din produsul total al exportului. Când balanţa comercială a redevenit creditoare, după 1935, nu s'au abandonat aceste priorităţi, ci Banca Naţională s'a mărginit a augmenta cota devizelor, fără afectaţiune specială, care îi era atribuită din total. Ea îşi creia astfel o marjă pentru a face faţă nevoilor neprevăzute, ivite în relaţiunile economice cu celelalte ţări în timpul duratei acordului.

In sfârşit, pentru a asigura mobilitatea temporară a fondurilor de pe o piaţă sau dela un compartiment la altul şi pentru a preveni în viitor consecinţele devalorizărilor monetare ale altei ţări, Banca Naţională şi-a rezervat, prin ultimele acorduri, posibilitatea de a vira fondurile de pe o piaţă pe alta, şi chiar dela un cont la altul, cu condiţia de a restitui în contul iniţial într'un termen fixat sumele astfel întrebuinţate.

Cu începere din 1935, s'a creiat un sistem coherent, care fixa cotele de import ale fiecărei ţări în funcţiune de disponibilităţile rezultate din export, după scăderea sumelor necesare pentru plăţile financiare pe fiecare piaţă.

In scopul stimulării exportului, spre ţările cu devize libere, pe lângă folosirea unor prime economice diferenţiale după ţări şi categorii de mărfuri, s'a introdus în Martie 1935 o primă monetară de 44%, apoi de 38% din Decemvrie 1935, plătită exportatorilor, odată cu cedarea devizelor libere.

Simultan importatorii plăteau o taxă de 44%, apoi 38% la cumpărarea devizelor necesare pentru plăţile lor în străinătate.

Sistemul primelor de export a format piatra unghiulară a regimului schimburilor externe.

Primele economice diferenţiate după ţări şi mărfuri au de scop să completeze diferenţa dintre preţurile interioare şi cele

www.dacoromanica.ro

exterioare. Iar prima monetară de 38% lovind toate mărfurile nu se plătește decât pentru devizele țărilor cu devize libere.

In afară de aceasta, există cote negociabile fixate în acordurile cu diferite țări, pentru anume categorii de mărfuri exportate în acele țări. De asemenea cota de devize de cedat Băncii Naționale din exportul către toate țările, este fixată pentru fiecare marfă.

Există deci un sistem complex de prime suprapuse funcționând cu scopuri diverse, fie în sensul desvoltării exportului unei mărfi, fie în sensul de a dirija exportul spre un anume grup de țări.

N'au existat criterii uniforme pentru repartizarea devizelor către diferitele scopuri alese de importatori sau cereri particulare.

La început, Banca Națională singură făcea repartiția între diferitele scopuri și cereri ale particularilor,

Repartiția pe categorii de importatori se făcea de către comisii speciale.

In ultimul timp, repartiția după scopuri — arierate comerciale, serviciul datoriei publice, turism și datorii particulare — se face cu fiecare țară prin acordurile de plăți. In limitele acestor acorduri, Banca Națională decide de obiceiu în ordinea cronologică a scadențelor sau a cererilor. Repartiția pe categorii de importatori se face tot de către o comisiune specială.

Dar anume categorii de cereri s'au bucurat totuși, în anume momente, de prioritate. Astfel necesitățile Statului au trecut aproape întotdeauna înaintea celorlalte. Iar între acestea au avut mult timp întâietate nevoile datoriei publice. In ultimii ani nevoile apărării naționale au luat loc înaintea oricăror alte cerințe.

In grupa mărfuri, materiile prime și mașinile au avut preferință față de fabricate. Dar această elasticitate nu mai există aproape decât asupra cotei de devize rezervate la libera dispoziție a Băncii Naționale, pentru celelalte cote, criteriile devin din ce în ce mai automate.

Controlul schimburilor și-a atins scopurile pentru care a fost instituit?

In general se poate afirma, că, cu excepția anilor 1934 și 1938, a reușit să echilibreze balanța plăților, dar numai prin comprimarea artificială a elementelor invizibile și a evasiunilor de capital.

Acest rezultat este un corolar al soldului activ al balanței comerciale. Teoretic acest sistem este destinat a asigura echilibrul în ansamblu și în raport cu grupul de țări cu devize libere. El a

www.dacoromanica.ro

putut funcţiona numai prin comprimarea importului, care uneori era atât de mare, încât ameninţa aprovizionarea ţării cu materii prime. Apoi echilibrul n'a fost realizat numai prin controlul schimbului, ci prin ansamblul sistemului primelor, taxelor şi a contingentării importului.

Sistemul de control al schimburilor n'a reuşit să împiedece complect evasiunea capitalurilor, deoarece bursa neagră a continuat să funcţioneze alături de târgul oficial sau autorizat. In schimb s'au limitat efectele defavorabile şi a permis ţării să-şi ţină angajamentele, asigurând plăţile datoriei publice, furniturile de Stat şi aprovizionările cu materii prime. A înlesnit apoi a se lichida, aproape în toate ţările arieratele acumulate din nou în cursul anului 1934, în care balanţa comercială s'a soldat cu un excedent cu totul redus.

Insă acest echilibru nu poate fi considerat decât ca un echilibru precar, întru cât motivele profunde ale desechilibrului se află, după cum s'a arătat în alt capitol [1]), în structura însăşi a relaţiunilor financiare şi comerciale ale ţării.

Scopul controlului schimburilor este în genere de a menţine stabilitatea cursului monetei, când faţă de extensiunea evasiunii capitalurilor ar putea să se producă o depreciere monetară.

Controlul schimburilor a fost ineficace pentru păstrarea stabilităţii monetare exterioare sau interioare, când această stabilitate a fost chemată să pună în concordanţă cursurile neoficiale de o parte şi disparitatea preţurilor interioare şi exterioare de altă parte.

In momentul introducerii controlului schimburilor valoarea leului era reprezentată prin conţinutul de 10 mgr aur cu titlu 9/10 (stabilită de legea monetară din 7 Februarie 1929). Cursul schimbului corespunzător s'a menţinut stabil până la mijlocul anului 1931, când evenimentele monetare şi bancare internaţionale, prin repercursiunea lor asupra economiei româneşti au primejduit stabilitatea leului.

Insă introducerea controlului schimburilor, datorat acestor împrejurări, a avut un scop preventiv, întru cât trebue să se precizeze, că în momentul când s'a luat această măsură, valoarea externă şi internă a monetei româneşti nu fusese atinsă de depreciere.

---

[1]) Vezi cap. VII, « Comerţul exterior ».

www.dacoromanica.ro

Indată după introducerea controlului schimburilor nu s'a produs nicio diferență de curs între paritatea monetară și cursul practicat în ceea ce se denumește bursa liberă.

Numai treptat cu accentuarea dificultăților și înghețarea în țară a disponibilităților străinilor, se produce un decalaj între cursul oficial și cursul vinderii acestor disponibilități imobilizate, egal cu diferența de curs consimțită de creditorii străini, în vederea mobilizării disponibilului lor.

La aceste disponibilități mobilizate s'au adăugat biletele de bancă scoase în mod fraudulos din țară și cari s'au negociat la cursuri inferioare celui oficial.

Firește cursurile cari s'au format în aceste tranzacțiuni neregulate nu se pot considera ca reprezentând cuantumul exact al deprecierii monetei românești.

Insă aceste diferențe de cursuri s'au accentuat în anii 1934—1935 treptat ce la cauzele strict monetare, cari contribuiau la o anume depreciere s'au adăugat factori economici, cari au agravat deprecierea monetei.

Cauzele economice au fost atât externe, cât și interne.

Cauza externă constă în împrejurarea, că între 1931—1935 cele mai însemnate țări importatoare de produse românești au sporit măsurile protecționiste și în acelaș timp aproape toate țările europene — cu excepția celor rămase în grupul etalonului de aur — au depreciat monetele lor, într'o formă sau alta, ceea ce a pus România în imposibilitate de a lupta cu succes contra concurenții produselor similare.

Pentru a învinge aceste obstacole s'au folosit două metode: exporturile în compensațiuni și primele economice și monetare.

Exporturile în compensațiuni, după cum s'a amintit mai sus, au fost o sursă importantă de depreciere a leului, importatorii plătind pentru devizele cumpărate dela exportatorii privilegiați o primă variabilă, după cum importul se făcea în cotă sau înafară de cotă, era limitat la o marfă sau nu, la o țară sau extins la orice țară sau după cum devizele puteau servi la plata de datorii în străinătate sau puteau fi uneori folosite pentru export de capitaluri.

In ce privește regimul primelor, la început, în 1933, s'au introdus prime economice cu scopul de a stimula exportul prin suprimarea decalajului dintre prețurile interne și prețurile mondiale. In 1935, acest sistem a fost completat cu primele monetare de 44% și apoi 38%, plătite pentru devizele libere, cu scopul de

www.dacoromanica.ro

a stimula exportul spre ţările cu devize libere şi a asigura astfel mijloacele de plată a obligaţiilor financiare şi părţii cele mai însemnate din importul de materii prime. S'a examinat în altă parte măsura în care acest scop a fost atins. Oricare a fost rezultatul lor economic şi financiar, din punctul de vedere monetar, ele au consacrat şi generalizat deprecierea leului şi din momentul în care (la 6 Noemvrie 1936) aceiaş primă s'a plătit şi pentru cumpărarea aurului, această măsură luată simultan cu operaţiunea reevaluării stocului de aur al Băncii Naţionale, prin acest fapt s'a produs recunoaşterea legală a unei deprecieri a leului.

Dar paralel cu introducerea sistemului primelor monetare, către sfârşitul anului 1935, s'a inaugurat un sistem nou de compensaţiuni, constând în exportul unui număr de produse (produse animale, alimentare, produse agricole industrializate şi produse industriale în genere) cu posibilitatea pentru exportator de a negocia liber, contravaloarea devizelor rezultând din acest export, după cedarea la curs oficial a unei cote variind între 10%—30%, către Banca Naţională şi în anume cazuri, fără această obligaţie. Lăsând la o parte mobilul economic al acestor măsuri — facilitarea exportului unor produse secundare şi eficacitatea sa — menţionăm că cursurile cari s'au format în aceste tranzacţii de compensaţiuni private, erau de regulă mai ridicate decât cursul oficial majorat cu prima de 38%, deci au determinat o accentuare a deprecierii leului.

Regimul primei monetare, completat cu sistemul compensaţiilor sistematizate şi limitate la un cerc special de tranzacţiuni comerciale, a durat din 1935 până în August 1938.

La această dată s'a introdus o nouă măsură, constând în lăsarea la libera dispoziţiune a exportatorilor de cereale, plante leguminoase, seminţe de toate felurile a unei cote de 30%, pe care exportatorul este liber s'o negocieze pentru orice fel de plăţi de efectuat în străinătate cu excepţia transferului de capitaluri naţionale [1]).

---

[1]) Potrivit J.C.M. Nr. 2.064 din 30 August 1938, scopurile pentru care puteau fi negociate aceste devize era transferul pentru:

a) Dividendele capitalurilor străine învestite în România.

b) Dobânzile la împrumuturi, credite sau avansuri, acordate de străini pentru România.

c) Beneficiile (adică altceva decât dividendele dela punctul *a)* cuvenite capitalurilor străine învestite în orice formă în întreprinderi funcţionând în România.

www.dacoromanica.ro

Cota de 30% fiind lăsată la libera dispoziție a exportatorului, ea putea servi și la plata oricărui import nou, în afară de cotă și fără nicio aprobare prealabilă.

Justificarea acestei măsuri excepționale a fost scăderea, în cursul 1938 a prețurilor cerealelor pe pieţele mondiale, care amenința din nou cu diminuarea veniturilor agricultorilor români. Pentru a se preveni repercursiunile acestei contracțiuni a veniturilor agricole asupra activității economice a țării, guvernul a fixat prețuri minimale pentru grâu, ceeace necesita plata unei prime speciale la export, ca să se facă posibilă vânzarea. Prețurile scăzând pe piața mondială, prima de 38% plus prima economică de export devenia insuficientă ca să se acopere ecartul între prețurile interne și cele externe.

Independent de valoarea acestei justificări și de consecințele economice ale sistemului negociabilității parțiale a devizelor, efectul previzibil asupra monetei nu putea fi decât o depreciere mai acentuată.

Cum dela intrarea în vigoare a noului regim, Banca Națională nu mai acorda devize la cursul oficial pentru satisfacerea plăților corespunzătoare, decât în măsura în care acestea erau prevăzute în acordurile de plăți, concurența între cererile de devize pentru transferuri financiare și cele pentru importuri extra-cotă deschizând perspectiva de profituri monopoliste — a trebuit să deter-

---

d) Primele de asigurare, reasigurare și orice alte transferuri în legătură cu activitatea societăților de asigurare.

e) Comisioanele și alte cheltueli bancare sau comerciale în legătură cu traficul de mărfuri.

f) Plata de patente, taxe de licențe sau redevențe.

g) Cheltueli de transport de orice fel aferente traficului de mărfuri.

h) Creanțe comerciale, reprezentând importul de mărfuri efectuate după data de 18 Mai 1932.

i) Amortismente asupra capitalurilor străine până la 50% din capitalul învestit.

j) Rambursări de credite financiare pe termen scurt sau mijlociu.

k) Transferuri de sume atribuite în baza unor hotărîri judecătorești.

l) Orice plăți financiare în afară de cele de mai sus care însă vor fi aprobate în prealabil de B.N.R. cu excluderea acelor plăți care au caracterul unui transfer de capital național.

Aceste transferuri n'aveau nevoie de nicio aprobare prealabilă, justificarea întrebuințării devizelor urmând a fi făcută 6 luni după efectuarea exportului.

www.dacoromanica.ro

mine o urcare bruscă a cursurilor pentru devizele provenite din cota de 30% din exportul de cereale.

Trei acorduri de plăți — acordul cu Anglia, Belgia și Franța, încheiate în acelaș timp — aveau să contribue la agravarea poziției monetare.

In acordul cu Anglia se prevede ca negocierea devizelor provenite din exporturile de petrol și alte mărfuri efectuate în Regatul Unit și Irlanda să se facă în modul următor:

a) O cotă de 20% din contravaloarea mărfurilor, pentru plăți de orice fel, financiare și de mărfuri, în Anglia;

b) O cotă de 40% din contravaloarea acelorași mărfuri, pentru plăți de importuri de mărfuri din Anglia;

c) Restul de 40% pentru diverse afectațiuni financiare;

Din contravaloarea exportului de petrol:

a) 20% pentru nevoile financiare ale societăților petrolifere în orice țară;

b) 30% se putea reține de societățile petrolifere pentru nevoile lor proprii.

In compensațiunile cu Anglia, 30% se negociază pentru import de mărfuri din Anglia, iar 70% din colonii.

Prin convenția cu Belgia 70% din contravaloarea exporturilor în Belgia este trecută în clearing cu anume afectațiuni, iar din restul de 30% jumătate sunt devize libere pentru exportatori, putând fi utilizate în orice scop și în orice țară, iar cealaltă jumătate putând fi negociate pentru import de mărfuri din Belgia.

In sfârșit prin acordul de plăți cu Franța, o cotă de 20% din contravaloarea mărfurilor diverse este lăsată la libera dispoziție a exportatorului, pentru orice plată în orice țară, iar 20% sunt rezervate negociabilității pentru cumpărare de mărfuri din Franța. In ce privește petrolul, 20% din contravaloarea exportului este rezervată petroliștilor, iar din rest 45% sunt afectate la import de mărfuri la curs oficial, iar 55% sunt depuse în cont liber la dispoziția B.N.R.

Regimul negociabilității parțiale a devizelor, limitat întâi la exportul de cereale și extins prin acordurile de plăți menționate și la alte produse, având un caracter similar cu sistemul compensațiunilor private, a trebuit să aibă efecte monetare similare.

Tehnica negociabilității parțiale constă în obligația de a depune la Banca Națională o cotă de devize libere sau cu afectațiuni

www.dacoromanica.ro

speciale, restul fiind lăsat la libera dispoziție a exportatorului pentru plăți financiare sau plata importurilor.

Există într'adevăr o asemănare cu tehnica compensațiilor private. Dar în acest gen de operațiuni, chiar în momentul principal al desfășurării lor:

a) Cerealele, petrolul și lemnul au fost excluse cu rari excepțiuni;

b) Plățile financiare au fost admise numai în prima fază;

c) Importul trebuia să se facă în cotă:

d) Orice operație era legată de o aprobare prealabilă.

Tehnica negociabilității parțiale a devizelor incluzând exporturile de petrol, cereale și lemn, a redus intrările de devize libere la Banca Națională. Pe de altă parte, admițând importuri în afară de cotă și plăți financiare, fără nicio aprobare prealabilă, prin concurența dintre diferitele genuri de cereri s'a ajuns în mod fatal la o urcare vertiginoasă a schimbului.

Deprecierea leului a fost în acelaș timp consecința urcării continue a prețurilor interne, care a determinat o corespunzătoare diminuare a puterii de cumpărare internă.

Intre cauzele cari au acționat asupra puterii de cumpărare a leului semnalăm:

a) Poziția de quasi monopol, de care se bucură industria națională, la adăpostul regimului protecționist;

b) Taxele suprapuse celor vamale, în deosebi taxa ad-valorem de 12% asupra întregului import;

c) Augmentarea considerabilă a impozitelor și a taxelor de consumație progresiv între 1935—1939;

d) Politica de valorificare a produselor agricole, în deosebi a grâului;

e) O anume inflație, exprimată în creșterea mijloacelor de plată, inaugurată prin reevaluarea stocului de aur și continuată în urma altor circumstanțe și recent prin practica liberei negocieri a devizelor.

Dacă unele măsuri monetare au fost justificate de necesitatea de a facilita exportul prin anihilarea ecartului între prețul intern și prețul extern, la rândul lor prin scumpirea importului de materii prime, mașini, unelte, sau prin întărirea poziției de quasi-monopol al industriei au contribuit la accentuarea deprecierii interne a leului.

In cursa de nivelare a valorii interne la valoarea externă a leului s'a ajuns astfel la un cerc vițios.

www.dacoromanica.ro

Ultima tentativă în acest sens este caracteristică prin efectele sale.

Negociabilitatea parţială a leului a provocat o depreciere fără precedent. Intr'adevăr, cursul leului în funcţie de lira sterlină a fost înainte de introducerea negociabilităţii parţiale (August 1938) în afacerile de compensaţii A şi B 850 lei şi în câteva luni, s'a ridicat (la 1 Februarie 1939) la 1899 (cota de 30%).

Dovada că această depreciere vertiginoasă a fost provocată de regimul negociabilităţii parţiale este scăderea treptată a cursului, paralel cu restrângerea libertăţii de a negocia pentru orice scopuri devizele realizate din exporturi şi fără nici un control. Astfel la 31 Ianuarie 1939, introducându-se obligaţia aprobării prealabile pentru utilizările financiare, cursul scade atingând la 15 Aprilie 1.690 lei, iar la 1 Mai 1939, intervenind obligaţia aprobării prealabile pentru importul de mărfuri noui, cursul scade din nou, scoborîndu-se la 15 August acelaşi an la 1.440 lei.

Negociabilitatea parţială a leului, care a provocat deprecierea acestuia faţă de monetele libere a avut drept urmare o generalizare a acestei poziţii şi faţă de monetele controlate. Astfel în Decembrie 1939 cursul mărcii a fost ridicat dela 40,50 lei la 50 lei şi în Martie 1940 cursul liretei dela 7,17 lei la 9,50 lei (şi la 8,20 pentru plăţile Statului).

Evoluţia cursului leului este prezentată în tablourile şi graficele, cari se află în anexele Nr. IV A.

In toată perioada dela introducerea controlului schimburilor stocul de aur al Băncii Naţionale a continuat să crească fără întrerupere, cu toate dificultăţile de transfert, datorită cumpărării de către Institutul de emisiune a producţiunii interioare, care a crescut dela circa 3.000 kgr în 1932 la 4.912 kgr în 1938.

Se poate deduce deci că sporirea rezervei de aur nu este relevantă din punctul de vedere al transferului.

Din contră oscilaţiunile stocului de devize au avut un rol determinant în executarea transferurilor.

Variaţiunile stocului de aur şi devize sunt expuse în tablourile din anexele Nr. IV B.

Situaţiunea leului a fost agravată prin creiarea de cursuri variate pentru aceiaşi valută, rezultate din propriul nostru regim monetar şi de schimburile externe (prime economice şi monetare, compensaţiuni, negociabilitate parţială) şi din acordurile comerciale şi de plăţi încheiate cu celelalte ţări.

www.dacoromanica.ro

Astfel, la finele 1939 existau 11 cursuri ale lirei sterline, 9 cursuri ale francului francez, 7 cursuri ale francului belgian, etc. (Anexa Nr. IV C.).

Aceasta creiază o situațiune monetară haotică, dăunătoare economiei naționale.

Diversitatea cursurilor face imposibilă aprecierea nivelului real al monetei.

La 3 Martie 1940 s'a încercat a se pune capăt acestei situațiuni desființându-se regimul negociabilității parțiale și înlocuindu-se printr'un sistem unitar, constând din acordarea unei prime valutare suplimentare de 50% peste cursul oficial plus prima de 38% la devizele liber convertibile în aur. Cum era și firesc această primă s'a acordat și la cedările de aur și argint ce se fac către Banca Națională.

Prin dispoziția din 18 Mai 1940, hotărîndu-se ca stocul de aur al Băncii Naționale a României să fie reevaluat, la noul preț al aurului, s'a recunoscut o nouă devalorizare corespunzătoare a monetei noastre naționale.

Cu toate acestea, cum până la adaptarea acordurilor de plăți la noul regim monetar și cum mai există și alte cursuri ale leului în raport cu devizele libere și în afară de aceasta cursurile față de monetele în clearing, este cert că nici noul curs oficial nu corespunde deprecierii reale a monetei și nici nivelului general al prețurilor.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL IX

CREDITUL

I. *Bazele organizaţiunii de credit înainte de criza bancară*

Sistemul nostru de credit prezenta la isbucnirea crizei bancare din 1931 următoarele trăsături caracteristice [1]):

La temelia sa o *bancă de emisiune* ale cărei statute fuseseră modificate cu prilejul stabilizării monetare din Februarie 1929, în sensul unui început de adaptare la caracterul agrar al economiei naţionale.

Pe lângă Institutul de emisiune, organizaţia de credit mai cuprindea o reţea de bănci comerciale cuprinzând un număr de 1047 bănci, dintre care rolul principal îl juca un număr de 16 bănci mari, cu peste 100 mil. capital; dintre acestea 11 aveau sediul în capitala ţării. Băncile mari erau organizate pe baze centraliste şi dispuneau de un număr însemnat de sucursale şi agenţii repartizate pe toată întinderea ţării.

La începutul crizei bancare cele 1047 bănci dispuneau de un total de mijloace de lucru însumând 86,3 miliarde lei din care numai 16,6 miliarde lei mijloace proprii (capital şi rezerve) şi 69,7 mijloace străine (depuneri, conturi curente, reescont, etc.). Prin urmare 81% din totalul mijloacelor de acţiune de care dispuneau băncile româneşti erau mijloace străine.

Cele 16 bănci mari dispuneau de o capacitate de credit de 33,3 miliarde lei, din care numai 4,8 miliarde lei mijloace proprii şi 28,5 miliarde mijloace străine. Deci la această categorie 85% erau fonduri împrumutate dela particulari sau dela instituţiuni private şi într'o măsură foarte restrânsă dela instituţiuni publice.

---

[1]) V. N. Madgearu: Drumul echilibrului financiar (Buc. 1935), p. 125.

www.dacoromanica.ro

Comparaţia dintre băncile mari din Vechiul Regat dinainte de războiul mondial şi băncile mari din România întregită este instructivă.

In Vechiul Regat existau în 1914 un număr de 9 bănci comerciale mari, din care 5 aveau aproape în întregime capital străin. Capitalul şi rezervele acestora însumau 107 mil. lei aur. Celelalte 4 bănci aveau capital pur românesc, însumând capital plus rezerve, 83 milioane lei aur. Toate cele 9 bănci mari dispuneau deci de un total de mijloace proprii (capital şi rezerve) de 190 milioane lei aur şi utilizau mijloace străine (depuneri spre fructificare sau în cont, reescont, etc.) de 654 milioane lei aur, din care băncile cu capital străin dispuneau de 384 milioane lei aur, iar băncile româneşti de 270 milioane lei aur.

Deci totalul mijloacelor de acţiune de care dispuneau în 1914 băncile mari se ridica la 844 milioane lei aur, sau în lei stabilizaţi la circa 28 miliarde lei.

Multiplicând această cifră cu coeficientul 2,2 reprezentând proporţia întinderii şi populaţiei României întregite faţă de Vechiul Regat, constatăm că pentru a dispune de mijloace de acţiune echivalente, cele 16 bănci mari ar fi trebuit să se folosească de 61,6 miliarde lei în loc de 33,3 miliarde lei, totalul mijloacelor de acţiune în posesiunea lor la începutul anului 1931.

Din aceste date comparative tragem o primă concluziune: *Băncile comerciale mari din România întregită aveau înainte de criza de credit o forţă de acţiune egală cu ceva peste jumătate în comparaţie cu aceea a băncilor mari din Vechiul Regat, la 1914.*

Importanţa băncilor mari faţă de totalul celor existente la începutul anului 1931 rezultă şi din următoarea constatare: Suma depunerilor şi conturilor curente creditoare, pentru totalitatea societăţilor bancare, se ridica la 52,1 miliarde lei, iar totalul acestor două posturi din bilanţul celor 16 bănci mari se cifra la 26,7 miliarde lei, reprezentând deci 50%. Cu alte cuvinte cele 16 bănci mari au pompat şi fructificat din economiile private jumătate din resursele de credit adunate de toate cele 1.049 bănci la un loc.

Băncile mari, împreună cu sucursalele lor din provincie alcătuiau coloana vertebrală a sistemului de credit.

Operaţiunile lor erau variate, constând atât din operaţiunile normale ale băncilor comerciale: scontul şi avansurile, cât şi operaţiuni de finanţare şi lansare de întreprinderi, precum şi din

www.dacoromanica.ro

afaceri consorţiale. Deci, marile bănci comerciale aveau un caracter mixt, de bănci de depozite şi bănci de afaceri.

Pe lângă băncile mari din Bucureşti existau o serie de bănci propriu zis provinciale, cu caracter regional. Aceste bănci primeau depuneri spre fructificare într'o proporţie mare şi se limitau, în genere, la aşa zisele operaţiuni neutre, fiind mai aproape de tipul de bănci de depozite.

Nevoile de credit popular ale păturii ţărăneşti erau satisfăcute de băncile populare cooperative a căror activitate era îndrumată şi susţinută de Banca Centrală Cooperativă, înfiinţată în 1929. In cadrul acestora trebue să socotim şi un număr oarecare de bănci mici cu caracter pur local, constituite sub forma de societăţi anonime, cum erau casele de credit ale agricultorilor, băncile mici româneşti din Ardeal (grupul « Solidaritatea ») şi grupul micilor bănci minoritare.

La începutul anului 1931 existau 5.239 bănci populare, cu un număr de 1.151.737 membri, din care 4.967 româneşti cu 994.214 membri, iar celelalte minoritare. Cele româneşti dispuneau de un total de mijloace de 6,3 miliarde lei din care 3,3 miliarde lei mijloace proprii şi 3,0 miliarde lei mijloace împrumutate, iar cele minoritare de un total de 913 milioane lei din care 168 milioane lei mijloace proprii şi 745 milioane lei mijloace împrumutate.

Cooperativele de credit româneşti şi minoritare dispuneau deci de fonduri în sumă de 7,2 miliarde lei, din care 3,5 miliarde lei fonduri proprii sau 48% din total; iar fonduri streine 3,8 miliarde lei sau 52%.

Valoarea împrumuturilor acordate de aceste bănci populare însuma 7,0 miliarde lei.

Organizaţia creditului comercial din perioada anterioară crizei bancare din 1931 nu era adecvată structurii economiei naţionale româneşti în nouile graniţe naturale. Banca de emisiune cu aceeaşi organizaţie şi aceleaşi metode de lucru, moştenite dinaintea războiului — copiată după modelul clasic al băncilor de emisiune formate potrivit nevoilor unor economii naţionale de tip capitalist cu o mare desvoltare comercială — n'a fost în măsură să exercite o influenţă asupra activităţii băncilor comerciale, în sensul unei distribuţii raţionale a creditelor în raport cu nevoile tuturor ramurilor de producţie şi, după cum se va vedea mai departe, politica scontului n'a înrîurit dobânzile particulare.

www.dacoromanica.ro

Pe de altă parte, forţa de economisire a economiei naţionale în primii zece ani dela întregirea teritorială a Statului românesc, datorită crizelor de inflaţie, deflaţie şi reconstrucţie — s'a arătat inferioară celei dinainte de 1914 din Vechiul Regat astfel încât capacitatea de acţiune a aparatului de credit a fost sub nivelul unei economii naţionale în refacere şi reconstrucţie în cadrul ei nou. Această condiţie defavorabilă a fost agravată atât prin sistemul de credit centralist şi mai ales prin practica greşită a participării băncilor la industrie şi la afaceri speculative şi prin substituirea lor în locul unor institute de credit specializat, absente sau cu o funcţiune insuficientă.

Cu toate că relativ, desvoltarea organizării de credit cooperativ atinsese un nivel apreciabil, isbutind să colecteze însemnate economii ţărăneşti, totuşi, datorită lipsei unei structuri cu adevărat cooperatiste, precum şi a practicelor de credit favorizând mai mult creditele de consumaţie decât de producţie şi imobilizarea lor, sistemul băncilor populare ţărăneşti nu era complet adecvat nevoilor de credit ale ţărănimii, lipsită de credit de înzestrare cât şi de posibilităţi de finanţare a recoltelor.

II. *Schimbările produse de criză în organizarea creditului*

Criza bancară din 1931 a avut o înrâurire adâncă asupra aparatului de credit, sub presiunea insolvenţii debitorilor — consecinţă a depresiunii economice — legilor de moratorii şi conversiunii datoriilor, precum şi a retragerilor de credite din ţară şi străinătate. Nu mai puţin, procesul de adaptare a băncilor la noile împrejurări creiate de criză, a fost influenţat de legea asupra comerţului de bancă şi intervenţia statului, prin preluarea pierderilor provocate băncilor în urma reducerii creanţelor. In sfârşit, procesul de raţionalizare a băncilor a fost înlesnit prin puterea exercitată de banca de emisiune, mandatara Statului pentru dirijarea asanării băncilor.

In primul rând numărul băncilor active a scăzut continuu dela 1.048 în 1929 la 458 în 1938 [1]).

După cifra cea mai urcată din 1929 s'a produs o bruscă reducere în 1931, prin dispariţia unui număr de 150 bănci. La finele anului 1934 mai existau 794 bănci active iar în 1936 — ca urmare a asanării aparatului bancar — au mai încetat să funcţioneze alte 118 bănci, după care a urmat o uşoară dar persistentă comprimare,

[1]) Conjunctura economiei româneşti. An. III Nr. 4 din 1938, p. 95 şi urm.

www.dacoromanica.ro

până în 1938. Intre 1929 și 1938 au dispărut deci 564 bănci, parte prin lichidare, parte prin fuzionare, ceea ce a dus la o concentrare bancară.

Acest proces fiind rezultatul lichidării crizei, n'a determinat deocamdată o întărire a organizației bancare, ci o slăbire a forței sale de acțiune.

Totalul mijloacelor de lucru de 16,6 miliarde lei a celor 1.047 bănci din 1930, s'a redus la 9,1 miliarde lei pentru cele 484 bănci ce au mai rămas în 1938, ceea ce înseamnă o scădere cu 7,5 miliarde lei. Capitalul social a scăzut dela 11,4 miliarde lei în 1930 la 6,5 miliarde lei în 1938, deci o pierdere de 4,8 miliarde lei sau 47% din capitalul social. Fondurile de rezervă s'au micșorat în acelaș interval dela 3,1 miliarde lei la 1,3 miliarde lei, reprezentând o pierdere de peste 50%. Mijloacele străine de lucru ale băncilor au suferit o scădere mai accentuată chiar decât cele proprii: dela 69,7 miliarde lei în 1930 la 29,4 miliarde lei în 1938.

Dintre mijloacele străine, depunerile și conturile creditorilor s'au redus dela 52 miliarde lei în 1930 la 17,9 miliarde lei în 1936, când au atins punctul cel mai jos, reprezentând o pierdere de 67% față de nivelul depozitelor și conturile creditoare ale băncilor înregistrat înaintea crizei de credit. La finele anului 1938 depozitele și conturile creditoare se cifrau la 20,9 miliarde lei reprezentând abia 40% față de cifra din 1930. Din acestea, depunerile spre fructificare însumau numai 6,7 miliarde lei, iar conturile creditoare 14,2 miliarde lei, adică de două ori mai mari decât depunerile spre fructificare.

In 1930 situațiunea era inversă: din cele 52 miliarde lei reveneau 34,3 miliarde depunerilor și 17,8 miliarde conturilor creditoare.

Se vădește în această inversare de poziție dintre depuneri și celelalte conturi creditoare o micșorare sensibilă a încrederii în solvabilitatea și lichiditatea băncilor — consecință firească a pierderilor înregistrate de deponenți în urma crahurilor bancare din 1931.

Repartizând depunerile între 3 categorii de bănci după importanța capitalului social, se constată următoarele:

369 bănci cu capital sub 10 milioane au depuneri de	955	mil. lei
96 bănci cu capital între 10—60 milioane lei au depuneri de	1.706	» »
19 bănci cu capital peste 60 milioane lei au depuneri de	4.098	» »

www.dacoromanica.ro

Deci, la finele anului 1938 băncile mari deţineau 61% din totalul depunerilor.

Cifra medie a depunerilor de fiecare bancă este de 2,6 milioane lei la băncile mici, 17,7 milioane lei la băncile mijlocii şi 216 milioane lei la băncile mari.

Aceeaşi repartiţie se observă şi la conturile creditoare.

Din cele 14,2 miliarde lei, cele 369 bănci mici deţineau 1,1 miliarde lei, 96 bănci mijlocii 1,2 miliarde iar 19 bănci mari 11,8 miliarde lei. Deci proporţia de participare a băncilor mici şi mijlocii este egal de redusă, fiind 8,4% respectiv 8,8%, pe când cele 19 bănci mari deţineau 82,8% din totalul conturilor creditoare.

Raportând valoarea totală a conturilor creditoare la numărul celor 3 categorii de bănci se constată că cifra medie este de 3 milioane la băncile mici, 13 milioane la cele mijlocii şi 619 milioane la cele mari.

Aceste cifre comparative oglindesc *un proces avansat de concentrare bancară şi o poziţie de quasi-monopol a marilor bănci, care contrastează cu poziţia mult mai slabă a organizării de credit de după criza bancară.*

Analiza activului băncilor scoate în evidenţă *o schimbare radicală a politicii bancare.*

In primul loc se observă *o tendinţă de a menţine un disponibil mai urcat.* In 1929 disponibilul băncilor se cifra la 6,5 miliarde lei. In primii doi ani de criză 1931—32 acesta se redusese la 2,3 miliarde lei, adică cu 64%. In 1938 la cele 484 bănci disponibilul se ridica la 6,8 miliarde lei, deci era cu 5% superior disponibilului celor 1.048 bănci din 1929. Dar faţă de angajamentele băncilor (68,8 miliarde lei) din 1929, disponibilul era numai de 9% pe când în 1938 faţă de angajamentele lor (29,4 miliarde lei) s'a urcat la 23%.

In schimb, *volumul creditelor acordate a scăzut considerabil.* Plasamentele pe termen scurt şi mijlociu au atins cifra maximă în 1925: 71,5 miliarde lei. Sub presiunea crizei ele au scăzut în perioada 1931—35 la cifra redusă de 18,7 miliarde lei, ajungând în 1938 abia la 22,8 miliarde, ceeace reprezintă o reducere cu 48,7 miliarde lei sau 67%.

Din aceste credite, scăderea cea mai mare se observă la portofoliul de scont: dela 31,2 miliarde lei în 1929 acesta s'a redus la 5,6 miliarde lei în 1938, adică cu 82%.

www.dacoromanica.ro

In deosebi plafonarea în ultimii ani, începând din 1935, a cifrei scontului la circa 5 miliarde lei este simptomatică, marcând rolul secundar în care a ajuns cambia — forma de credit tipică în statele capitaliste — în economia națională românească.

Postul principal al activului băncilor a devenit contul debitorilor cu variate garanții. Acest cont s'a micșorat dela 27,5 miliarde lei în 1930 la 11,7 miliarde lei în 1938. Pe când însă în 1929 portofoliul de scont însuma 31,2 miliarde lei față de 25,3 miliarde lei, postul debitorilor, în 1938 acesta din urmă deținea primul loc cu 11,7 miliarde lei, față de 5,6 miliarde portofoliul scontului.

Portofoliul de titluri s'a refăcut aproape complet după criza bancară. Scăzut în prima perioadă dela 2,7 miliarde lei în 1929 la 1 miliard lei în 1935 — cifră staționară în anii următori 1936 și 1937 — el a sporit la 2,5 miliarde lei în 1938. Această creștere bruscă cu 1,5 miliarde lei se datorește însă achiziționării de efecte de stat, prin care băncile au finanțat tezaurul public.

Drept urmare a dobânzilor uzurare, insuportabile în perioada depresiunii economice față de nivelul scăzut al prețurilor și al veniturilor, a speculațiunilor precum și a crizei bancare din 1931, o însemnată parte a plasamentelor băncilor au înghețat. Legea de conversiune din 1934 a redus în parte aceste plasamente și a transformat restul în împrumuturi pe termen lung.

Portofoliul intrat în conversiune s'a redus treptat dela 6,4 miliarde lei în 1934 la 4,5 miliarde lei la finele anului 1938. In prima perioadă de 5 ani, datoriile provenite din creanțele intrate în conversiune au scăzut numai cu 30%, restul de 70% urmând a fi amortizate într'o perioadă de 12 ani.

Este de semnalat că portofoliul conversiunii apasă mai mult asupra băncilor mici și mijlocii decât asupra celor mari, care nu sunt încărcate decât cu o cincime din întreaga sumă.

Pierderile din conversiune, înregistrate în bilanțul Băncii Naționale s'au amortizat relativ repede, cifra lor scăzând dela 2,2 miliarde lei în 1934 la 0,5 miliarde lei în 1938. Până în 1938 s'a amortizat deci peste trei pătrimi, astfel încât în câțiva ani restul va fi lichidat.

Imprumuturile pe termen lung au rămas în mod constant un post neînsemnat în perioada 1934—38, plafonând în jurul cifrei de 300—400 milioane lei.

Participațiunile băncilor au sporit în primii ani de criză de sigur prin constrângerea băncilor de a realiza în această formă o

www.dacoromanica.ro

serie de creanţe industriale. Cifra participaţiilor a crescut dela 3,4 miliarde lei în 1929 la 3,6 miliarde lei în 1931. De atunci, băncile părăsind politica participaţiunilor în afacerile industriale s'au străduit continuu să reducă aceste imobilizări, reuşind să le comprime la 1,2 miliarde lei în 1938, reprezentând o micşorare cu 69%, faţă de anul 1929.

In schimb, plasamentele în imobile au scăzut mult mai puţin dela 2,5 miliarde lei în 1929 la 2,3 miliarde lei în 1938.

In ceeace priveşte băncile populare, influenţa crizei asupra forţei lor de acţiune se poate rezuma la următoarele date [1]):

Numărul cooperativelor de credit la finele anului 1936 era de 5.235, aproape egal cu cel din 1931, dar cele româneşti au scăzut dela 4.967 la 4.630 pe când cele minoritare au sporit dela 272 la 602.

Totalul mijloacelor de lucru a scăzut dela 7,2 miliarde lei în 1931 la 5,6 miliarde lei în 1936.

Cele româneşti, care dispuneau de un total de mijloace de 6,3 miliarde lei în 1931 nu mai aveau decât 4,9 miliarde în 1936, deci un minus de 1,4 miliarde lei; iar cele minoritare au suferit în acelaş timp o scădere dela 913 milioane lei la 776 milioane lei.

Pierderea rezultată din conversiune se ridică la 2,5 miliarde lei, pentru cooperativele româneşti şi 402 milioane pentru cele minoritare. Din această pierdere Statul a acoperit 1,9 miliarde lei, ceeace reprezintă 60% din totalul pierderilor suferite.

Este semnificativ pentru gradul mai ridicat al încrederii faţă de cooperativele de credit, că depunerile spre fructificare între 1931 şi 1936 nu s'au redus decât dela 2,2 miliarde lei la 1,2 miliarde lei, sau dela 30% la 25% din totalul mijloacelor împrumutate.

Din datele de mai sus reiese clar că sub influenţa crizei bancare, organizaţia de credit a suferit schimbări importante; fără să fi reuşit a se adapta însă complet structurii economiei româneşti.

In rezumat, schimbările din organizarea de credit datorate urmărilor crizei bancare, sunt următoarele:

1. Concentrarea băncilor comerciale a dus la o situaţie de quasi-monopol al creditului, în favoarea unui număr de 19 bănci mari.

---

[1]) Gromoslav Mladenatz: «*La coopération*» (în: Conférence européenne de la vie rurale 1939), p. 100 şi urm.

www.dacoromanica.ro

2. Băncile comerciale nu mai dispun decât de jumătate din mijloacele de acţiune pe care le aveau înaintea crizei.

3. Rolul cambiei comerciale a căzut pe planul al doilea, dar n'a fost înlocuit de un titlu de credit adecvat structurii economiei româneşti.

4. Indrumarea politicii bancare spre o întărire a disponibilului şi părăsirea participaţiunilor, dacă a mărit lichiditatea şi securitatea institutelor de credit, faţă de scăderea depunerilor, a provocat o contractare a creditului bancar, redus cu trei pătrimi faţă de volumul dinaintea crizei.

5. Asanarea bancară n'a echivalat până acum, cu o reconstrucţie a organizaţiei de credit în raport cu nevoile economiei româneşti.

6. Cooperativele de credit au suportat mai uşor criza. Mijloacele lor de acţiune s'au redus numai cu ceva peste o cincime, iar depunerile spre fructificare au scăzut cu mai puţin de jumătate.

III. *Creditul agricol*

Organizaţia de credit corespunde intereselor agriculturii numai dacă este adaptată structurii specifice a acestei ramuri de producţie.

Caracterul agriculturii este complet diferit de cel al activităţii comerciale sau industriale, pe de o parte prin natura şi durata procesului de producţie, pe de altă parte prin mărimea venitului capitalului plasat în exploatările agricole. După cum constată recent şi un specialist de reputaţie europeană, d-l Louis Tardy [1]) aceste elemente determină în mod special, condiţiunile în care trebue să se pună la dispoziţia agricultorilor creditele.

In primul rând operaţiunile agricole sunt mai lungi decât cele comerciale şi industriale, astfel încât este absolut necesar ca chiar şi creditele zise pe termen scurt sau de exploatare să aibă o durată corespunzătoare de 9—12 luni.

In al doilea rând, odată ce este constatat venitul slab al capitalurilor plasate în agricultură, drept urmare a preţurilor agricole şi a riscurilor producţiunii, dobânda pentru împrumuturile acordate agricultorilor trebue să fie mai joasă decât aceea a creditului

[1]) Rapport sur les systèmes de crédit agricole et assurances agricoles présentée par M. Louis Tardy (S. d. N. Genève, 1938), p. 10.

www.dacoromanica.ro

comercial. De asemenea, cum capitalurile plasate în agricultură pe termen lung dau o rentabilitate şi mai mică decât cele plasate pe termen scurt, dobânda pentru împrumuturile pe termen lung trebue să fie şi mai scăzută.

In sfârşit, cum băncile particulare nu sunt chemate şi nu sunt capabile a face asemenea distincţiuni în distribuirea creditului « este absolut indispensabil a se organiza un credit special în favoarea agriculturii şi care să fie bine adaptat nevoilor sale foarte particulare ».

In acelaş sens, organizaţia de credit agricol trebue să ţină seama de împrejurarea că, capacitatea de credit a agricultorilor este în general limitată şi legată uneori de riscuri deosebite. Creditele pe termen lung, folosite pentru investiţiuni (cumpărări de pământ, construcţiuni, amelioraţiuni, irigaţii, etc.) se află sub înrâurirea oscilaţiilor conjuncturale a preţurilor produselor agricole şi amortizarea lor este compromisă, ori de câte ori venitul agricol scade sub nivelul posibilităţilor de acoperire a dobânzilor şi amortizării. Chiar împrumuturile pe termen mijlociu şi scurt, contractate pentru înzestrare şi exploatare sunt expuse riscului insolvenţii temporare, provocată de secetă, molime sau scăderea bruscă a preţurilor produselor agricole.

Până în timpul din urmă organizarea creditului românesc n'a fost călăuzită de aceste principii.

In primul rând, Banca Naţională a fost aşezată dintru început într'un cadru necorespunzător structurii agricole a ţării. Intr'adevăr punctul central al cercului său de operaţiuni a fost scontarea de cambii pe termen de trei luni « având ca obiect operaţiuni de comerţ ». S'a făcut astfel abstracţie de faptul că transacţiile cele mai importante ale unei ţări agricole sunt determinate de ciclul de producţie care este mai lung şi impune deci ca şi termenul creditului cambial, să fie corespunzător. S'a neglijat apoi faptul că o parte covârşitoare a transacţiilor comerciale se bazează pe circulaţia cerealelor căreia nu-i corespunde ca instrument de credit cambia, ci warantul.

După cum am amintit, abia în 1929, cu prilejul stabilizării monetei naţionale, termenul de scont al efectelor reprezentând « operaţiuni de ordin economic făcute de agricultori în exerciţiul profesiunii lor şi nereprezentând în niciun caz imobilizări » s'a mărit la 9 luni, dar numai până la concurenţa a 25% din portofoliul de efecte al Băncii Naţionale, cotă care s'a lărgit în 1934 la 40%.

www.dacoromanica.ro

In ce priveşte efectuarea operaţiunilor de avansuri pe warante, care presupune o desvoltare a sistemului de silozuri şi antrepozite, abia în 1932 s'au luat unele măsuri, cu caracter provizoriu, pentru încurajarea acestui gen de operaţiuni, extinderea localurilor de antrepozitare a mărfurilor şi la magaziile din porturi ale băncilor, şlepurilor, etc. şi abia în 1938 s'a început construcţia unui număr de silozuri interioare.

In aceste împrejurări, finanţarea recoltei, care implică o expansiune a scontului sau avansurilor pe warante a Băncii Naţionale, în perioada de comercializare a recoltei, pentru ca agricultorii să găsească la băncile lor, în special la cele cooperative, credit ieftin, a rămas mai departe un compartiment rezervat aproape exclusiv comerţului străin.

Tabloul de mai jos [1]) înfăţişează evoluţia proporţiei cambiilor agricole scontate de Banca Naţională între 1928—1938.

Anul	Nr. efectelor scontate			Valoarea efectelor admise la scont		
	In total	Semnate de agricultori	%	In total	Semnate de agricultori	%
1928	763.831	397.577	*56,06*	43.409.221.000	9.972.170.000	*22,97*
1929	1.192.400	699.481	*58,66*	45.433.067.893	[2])12.246.739.690 [3]) 3.107.975.954	*33,80*
1930	1.293.597	835.795	*64,61*	39.894.114.806	[2])11 696.122.573 [3]) 3.329.354.126	*37,66*
1931	1.272.019	840.772	*66,09*	45.453.572.830	[2])10 243.403.454 [3]) 4.455.033.601	*32,34*
1932	593.702	258.997	*43,62*	39.452.613.623	[2]) 4.295.073.679 [3]) 908.199.598	*13,19*
1933	289.862	49.652	*17,13*	30.375.771.601	1.555.211.888	*5,12*
1934	208.548	42.905	*20,57*	25.458.425.674	1.394.516.329	*5,48*
1935	119.273	12.762	*10,70*	16.488.122.875	390.193.228	*2,37*
1936	124.418	24.124	*19,40*	18.987.763.000	603.767.000	*3,21*
1937	129.164	45.504	*35,23*	20.692.090.000	719.933.000	*3,48*
1938	183.320	91.333	*49,82*	32.081.472.000	1.584.035.000	*4,94*

Din aceste date rezultă următoarele:

1. Dacă până la 1931 proporţia cambiilor agricole a fost relativ însemnată, în anii următori ea a scăzut continuu, reprezentând

[1]) Tabloul a fost întocmit de d-l Mircea V. Pienescu pe baza datelor din dările de seamă anuale ale Băncii Naţionale a României.

[2]) efecte cu scadenţa sub 100 zile.

[3]) efecte cu scadenţa peste 100 zile.

www.dacoromanica.ro

în anii din urmă procente cu totul neînsemnate, cu o medie de 4,1% pentru ultimii 6 ani de până la 1938. Firește, explicația se găsește în eliminarea din bilanțul Băncii Naționale a cambiilor intrate în regimul asanării datoriilor agricole, care în momentul aplicării legii (Aprilie 1934) se cifrau la 8,0 miliarde lei. Dar, faptul că agricultorii, timp de șase ani, n'au putut folosi calea scontării cambiilor pentru a-și procura credite de exploatare în cadrul cotei de 40% a portofoliului de scont al Băncii Naționale, este edificator pentru condițiile de credit agricol în acest interval de timp.

2. In anii 1929—1932, procentul cambiilor cu scadență peste 100 zile a fost redus, oscilând între 25% și 40% din totalul cambiilor agricole admise la scont de Banca Națională. Acesta reflectează adaptarea insuficientă a operațiunilor de scont ale Institutului de emisiune la caracterul producției agricole și la necesitățile agricultorilor.

S'ar putea obiecta că conform concepției clasice despre credit, este contrariu naturii operațiilor unui Institut de emisiune să sconteze efecte pe termen mai lung care i-ar periclita lichiditatea și siguranța plasamentelor și implicit încrederea în valoarea monetei emise. In realitate, experiența a făcut dovada că tocmai datorită neadaptării Băncii Naționale la caracterul operațiilor comerciale specifice unei țări agricole, precum și metodei de reescont practicată — atribuirea unei cote de reescont fix în raport cu capitalul și încrederea fiecărei bănci, în locul acordării de credite pe baza prezentării la scont a polițelor comerciale sau a avansurilor pe warante — Institutul de emisiune n'a izbutit să încetățenească cambia comercială — ca instrument de credit — și să-și asigure astfel lichiditatea portofoliului și elasticitatea emisiunii pentru a o adapta la fluctuațiunile sezonale.

In fapt, Banca Națională n'a reușit să asigure lichiditatea portofoliului său, lichidarea la 3 luni a efectelor scontate ajungând o preocupare pur formală deoarece practica preschimbării efectelor la scadență, prin intermediul băncilor prezentatoare la scont era înlesnită prin metoda limitelor de credite acordate băncilor, care facilita acestora operațiuni de finanțări industriale sau comerciale și orice alte speculațiuni.

Această situațiune a apărut în toată amploarea cu prilejul celei dintâi stabilizări a leului, când Statul a fost silit să răscumpere dela B.N.R. portofoliul «imobilizat» pentru o sumă de circa 7 miliarde lei.

www.dacoromanica.ro

Astfel, se poate constata că Banca Națională, încadrată în limitele normale clasice ale institutelor de emisiune, n'a isbutit nici să deservească nevoile de credit pe termen scurt ale agriculturii, nici să asigure lichiditatea portofoliului și elasticitatea emisiunii.

In anii din urmă, din aceeași preocupare de lichiditate a portofoliului său și din tendința de a limita riscul eventual al imobilizării creditelor acordate, Banca Națională s'a străduit să deservească nevoia de credit a agricultorilor și finanțarea producției și comercializării produselor agricole, adoptând metoda deschiderii de credite cu destinațiuni speciale și participării la fondarea unor institute de credit agricol specializat.

Astfel, în 1938 a pus la dispoziția Institutului Național al Cooperației un credit de 1 miliard lei cu o dobândă de 2% pe an, cu scopul de a se acorda credite mici agricultorilor. Prin aceste credite urmează a se facilita următoarele feluri de operațiuni:

a) Imprumuturi de producție agricolă pe termen de 9 luni—2 ani, pentru cumpărare de semințe selecționate, îngrășăminte, unelte agricole, pomicole sau viticole, plăți de arenzi, de munci agricole, etc. Dobânda este de 5% pe an.

b) Imprumuturi de înzestrare agricolă pe termen de 2—5 ani pentru cumpărare de inventar agricol, unelte și mașini agricole de tot felul, animale de muncă și de producție, precum și pentru reparațiuni sau completări în gospodăria rurală, construiri de grajduri, pătule, coșare, magazii sistematice, etc. Dobânda este de 5% pe an. Imprumuturile acestea sunt garantate în mod obligatoriu cel puțin cu gaj sau amanet, putându-se lua și garanții ipotecare. Garanții personale prin gir sau aval se admit numai în cazuri cu totul excepționale;

c) Imprumuturi de investiții agricole pentru construiri de case, întemeieri de gospodării noi la sate, precum și pentru plantarea de terenuri cu pomi fructiferi, viță de vie, etc. Valoarea împrumutului se fixează în raport cu investițiile ce se vor executa și cu garanțiile oferite. Termenul de restituire este de 5—10 ani, iar dobânda de 5%. Imprumuturile sunt garantate numai cu ipotecă, calculându-se o margine de garanție de 50% în plus.

Scopul urmărit este deci să se acorde micilor plugari, prin cooperație, credite de producție și investițiune pe termen mijlociu 9 luni — 5 ani și chiar pe termen mai lung de 5—10 ani.

Prin această acțiune, Banca Națională a încercat să contribue la desvoltarea unui credit țărănesc de producție și investițiune.

www.dacoromanica.ro

Rezultatele obţinute în primul an sunt modeste. Ele sunt concretizate în următoarele date:

Până la finele lunei Martie 1939, Institutul Naţional al Cooperaţiei a deschis federalelor şi băncilor populare din creditul de 1 miliard lei «limite» de credit de 708,1 milioane lei din care s'au acordat credite în valoare de 85,3 milioane lei şi anume:

Credite de producţie	34.182.460 lei
Credite de înzestrare	44.438.730 »
Credite de învestiţie	6.652.300 »

Pentru fiinţarea producţiei, Banca Naţională a mai deschis un credit de 500 milioane lei pentru desvoltarea culturii inului şi cânepii.

Această iniţiativă se grefează pe organizarea cooperativelor de credit, care se compune dintr'o reţea de 4.590 bănci populare, dispunând de un capital de 2,5 miliarde lei. Pentru finanţarea, controlul şi îndrumarea cooperativelor de credit, — în locul Băncii Centrale Cooperative, înfiinţată în 1929 — funcţionează Institutul Naţional al Cooperaţiei, creiat în 1938, cu un capital de lei 1 miliard, din care Statul a subscris şi vărsat 512,7 milioane lei.

Participând prin metodele şi cu mijloacele indicate, la desvoltarea creditului ţărănesc de producţie şi învestiţie, pe termen mijlociu şi lung, Banca de emisiune a lăsat deschisă problema creditului de exploatare şi finanţarea valorificării recoltei, pe calea scontului şi warantelor, substituind-o prin operaţiuni cu caracter excepţional, concretizate în deschiderea de credite însemnate pentru valorificarea grâului (2,2 miliarde în 1938) sau valorificarea lânei (200 milioane în 1938).

Aceste metode de acoperire a nevoilor de credit agricol nu s'au do vedit a fi eficiente. Ele satisfac în mod cu totul incomplet economia agricolă în deosebi pe cea ţărănească.

Dacă am reduce la 1.000 lei de hectar nevoia de credit ţărănesc, pentru producţie, celor 9.698 milioane hectare cultivate, ar corespunde 10 miliarde lei [1]) sumă de care nu dispune astăzi întregul credit ţărănesc, în toate formele.

In legătură cu nevoile de credit pe termen lung în favoarea ţărănimii, există o singură bancă cu caracter funciar: *Casa Rurală*. A ceastă instituţie s'a înfiinţat în Vechiul Regat în anul 1906 cu

[1]) Vezi «Contribuţiuni la problema reorganizării creditului agricol în România» (1938), publicat de Banca Naţională, vol. I, p. 36.

www.dacoromanica.ro

scopul principal de a înlesni creditul necesar pentru ca țăranii români, cultivatori de pământ, să poată cumpăra pământ dela marea proprietate. In urma reformei agrare, scopul său ca atare fiind mult micșorat, Casa Rurală a fost organizată în 1930 [1]).

Statul deține jumătate din acțiunile Casei Rurale în valoare nominală de 50 milioane lei și controlează operațiunile sale.

Pentru procurarea fondurilor necesare, Casa Rurală poate reesconta portofoliul său cambial la Banca Națională a României și poate face operațiuni de lombard. In principal însă, mijloacele de lucru de care are nevoie Casa Rurală și le procură prin emitere de obligațiuni, denumite « bonuri rurale » care sunt bonuri la purtător, emise pe un termen de maximum 30 de ani.

Acțiunea acestei instituțiuni este astăzi redusă. Inafară de lichidarea patrimoniului ei de terenuri rurale, mijlocește exercitarea dreptului de preemțiune al Statului la vânzările libere de moșii și constituirea lor în loturi.

Proprietatea mijlocie și mare mai este deservită de o instituțiune de credit agricol cu funcțiuni multiple și de credite funciare rurale.

---

[1]) Casa Rurală este autorizată să facă următoarele operațiuni:

a) Să cumpere proprietăți rurale de orice întindere, dela licitațiuni publice, prin bună învoială sau prin exercitarea dreptului de preemțiune al Statului, cu scopul de a le revinde în loturi la săteni sau pentru islazuri, comunelor rurale;

b) Să cumpere dela săteni loturi rurale dobândite de aceștia, potrivit diferitelor legi de împroprietărire;

c) Să vândă la săteni terenurile și proprietățile rurale pe care le-ar cumpăra în condițiile de mai sus, asigurându-și cu privilegiu sau ipotecă asupra lor plata prețului datorat;

d) Să înlesnească prin împrumuturi, sătenilor, obștiilor sau comunelor, cumpărarea de moșii sau părți de moșii, loturi de împroprietărire sau islazuri;

e) Să participe la cumpărarea moșiilor asupra cărora Statul are dreptul de preemțiune, finanțând operațiunea de cumpărare, plătind vânzătorului prețul, luând prin actul de vânzare sau prin diferite acte, orice asigurări, precum: privilegiu, ipotecă, urmărind și încasând dela cumpărătorii de loturi dobânzile, amortismentul, cheltuelile de administrație și alte cheltueli care grevează loturile;

f) Să înlesnească, de acord cu Statul lucrările necesare colonizării sătenilor în anumite regiuni, finanțând și executând operațiunile de așezare și înstărirea coloniștilor;

g) Să emită bonuri rurale ce se vor întrebuința pentru efectuarea operațiunilor prevăzute la literile *a*, *b*, *d*, *e* și *f* de mai sus.

www.dacoromanica.ro

Banca pentru industrializarea şi valorificarea produselor agricole, creată în 1938, cu un capital de 1 miliard lei şi cu dreptul de a emite obligaţiuni până la de două ori capitalul şi rezervele sale, are funcţiuni multiple. Ea face următoarele operaţiuni:

A) Operaţiuni pentru finanţarea exploatărilor agricole.

Imprumuturile se pot face pe:

a) 3—12 luni pentru producţie şi exploatare;

b) 1—15 ani pentru înzestrarea cu inventar viu şi mort;

c) Până la 30 ani pentru îmbunătăţiri funciare, comasări şi cumpărare de pământ.

B) Operaţiuni pentru sprijinirea creşterii vitelor, păsărilor, îmbunătăţirea raselor lor, valorificarea produselor de tot felul, precum şi sprijinirea financiară a oricărei activităţi economice, menite să desvolte şi să îmbunătăţească inventarul viu şi agricultura raţională.

C) Operaţiuni pentru sprijinirea financiară a valorificării produselor agricole de orice fel, fie pe piaţa internă, fie la export.

In acest scop va putea acorda exportatorilor avansuri asupra sumelor creditate în conturile de clearing şi nelichidate încă; va putea acorda credite de finanţare, avansuri pe trate, asupra străinătăţii, rezultate din exportul produselor agricole de orice fel, cu respectarea dispoziţiunilor privitoare la comerţul devizelor, precum şi a face orice alte operaţiuni bancare pentru încurajarea exportului mai sus menţionatelor produse sau valorificarea lor internă (warante, etc.).

D) Operaţiuni pentru crearea şi desvoltarea industriilor de orice fel pentru transformarea oricăror produse agricole, atât în vederea comerţului intern cât şi exportului.

E) Organizarea asigurării produselor agricole.

F) Operaţiuni pentru procurarea de unelte şi maşini agricole de orice fel pentru toate ramurile de activitate agricolă.

Operaţiunile dela punctele *B*, *C*, *D* şi *F* de mai sus, vor putea consta în acordări de avansuri, credite, finanţări, emisiuni de obligaţiuni, participaţiuni, precum şi orice alte modalităţi bancare ca formă şi garanţie, cât şi ca termene de plată ce se vor găsi mai potrivite pentru a înlesni atingerea scopurilor propuse prin menţionatele operaţiuni.

Aceste operaţiuni se vor face de preferinţă cu producătorii sau cu asociaţiunile lor, de orice formă.

www.dacoromanica.ro

In scopul asigurării realizării sumelor împrumutate, Banca pentru industrializarea şi valorificarea produselor agricole va fi în drept să ia măsurile necesare pentru o bună exploatare a proprietăţii şi valorificare a produselor debitorilor ei.

Ea va supraveghea, prin orice mijloace va crede de cuviinţă, ca împrumuturile să nu fie întrebuinţate pentru alt scop decât acela pentru care au fost acordate.

După cum se vede din delimitarea cercului de operaţiuni, această instituţie este în acelaş timp organizată pentru a acorda avansuri pe termen scurt agricultorilor, dar şi credite pe termen lung cu garanţii ipotecare.

Nici această instituţie de credit specializat n'a avut o activitate însemnată. Ea a acordat în cursul anului 1938 următoarele credite:

Exploatare şi producţie	16.382.480 lei
Inventar	256.150.963 »
Comasări şi cumpărări de pământ	45.793.800 »

sau în total 318,2 milioane lei, împărţite la un număr de 31.642 agricultori.

Creditul pe termen lung în favoarea agricultorilor mari şi mijlocii îl deservesc două instituţiuni:

I. *Prima Societate de Credit Funciar Rural*, înfiinţată în Vechiul Regat în anul 1873.

Societatea are două secţiuni distincte, una pentru operaţiunile de credit funciar şi una pentru operaţiunile de credit bancar, care s'au efectuat prin intermediul unor societăţi judeţene numite Case de Credit ale Agricultorilor [1]).

[1]) Operaţiunile sale pot consta în:

1. Efectuarea de împrumuturi ipotecare de primul rang asupra imobilelor rurale.

2. Finanţarea întreprinderilor pentru exploatarea de orice fel a solului şi industrializarea produselor lui.

3. Finanţarea şi efectuarea lucrărilor tehnice privitoare la întreprinderile şi industriile de mai sus.

4. Infiinţarea de antrepozite şi magazine generale pentru produsele solului şi derivatelor lor industriale, precum şi magazinelor generale.

5. Efectuarea împrumuturilor pe gaj asupra produselor de orice natură ale solului şi derivatelor lor industriale, precum şi asupra vitelor şi întregului material de exploatare al întreprinderilor şi industriilor prevăzute în Nr. 2 numai cu membrii societăţii.

6. Efectuarea tuturor operaţiunilor de bancă numai cu membrii societăţii şi cu asociaţiile agricole.

www.dacoromanica.ro

Emisiunea scrisurilor funciare a variat astfel:

Anul	Scrisuri funciare
	milioane lei
1920	6,3
1921	5,4
1922	26,6
1923	133,6
1924	124,4
1925	209,7
1926	233,4
1927	252,8
1928	29,2
1929	30,4

Intre 1930—1938[1]) nu s'au mai putut emite scrisuri funciare din cauza cotei joase la care se negociază în bursă și care determină o dobândă reală urcată pentru împrumutați.

Incetarea de fapt a funcționării creditului agricol pe termen lung din cauza ridicării dobânzii reale, a determinat în 1931 inițiativa creerii unui nou institut ipotecar agricol.

II. *Creditul Agricol Ipotecar al României*, constituit pe baza legii din 18 Martie 1931, sub formă de societate anonimă, conform statutelor acordă împrumuturi ipotecare pe imobile, cu sau fără construcțiuni și care fac obiectul unei exploatări agricole, inclusiv ale agricultorilor împroprietăriți. Imprumuturile sunt rambursabile în anuități pe termen lung sau pe termen scurt, cu sau fără amortizare. Societatea are dreptul să emită și obligațiuni.

7. Efectuarea operațiunilor de asigurare pentru agricultori.

Pentru operațiunile prevăzute sub Nr. 1, societatea emite scrisuri funciare. Pentru celelalte operațiuni, societatea poate:

a) Să reesconteze la Banca Națională portofoliul său, chiar cu o singură semnătură afară de a sa;

b) Să emită obligațiuni până la o cifră egală cu capitalul reprezentat prin acțiuni, precum și obligațiuni speciale pentru lucrările de îmbunătățiri funciare;

c) Să contracteze orice împrumuturi ar fi necesare, dând orice garanții s'ar cere.

[1]) Valorile medii ale scrisurilor funciare au evoluat astfel:

1. Scrisurile Funciare 4% au cotat în bursă în anul:

1934 între 21%—26%
1935 » 32%—52%
1936 » 40—50,75%

www.dacoromanica.ro

Capitalul este de 330 milioane lei, subscris şi vărsat după cum urmează:

Statul român	lei 51 milioane
Acţionari români	» 3 »
Acţionari străini.....	» 45 »
Total	lei 99 milioane

Statul român a pus la dispoziţia Creditului Agricol Ipotecar al României, pe bază de obligaţiuni, un fond de 1,310 milioane lei.

Forţa financiară a diferitelor instituţiuni de credit agricol este redată în tabela de mai jos:

INSTITUŢIA	Capital	Rezerve	Dotaţiuni de Stat
1. Creditul agricol Ipotecar al României .	99.000.000	26.061.163	1.361.000.000
2. Prima Societate de Credit Funciar:			
a) Secţia Funciară .	—	25.150.982,50	—
b) » Bancară ..	117.311.650	17.437.854	—
3. Casa Rurală	100.000.000	13.336.035,13	50.000.000
4. Cooperativele de Credit	2.426.000.000	563.332.716	500.000.000
5. Banca pentru Industrializarea şi valorificarea producţiei agricole	1.000.000.000	336.820	500.000.000
Total	3.742.311.650	634.655.570,63	2.411.000.000

Ca să ne dăm seama de *eficacitatea creditului agricol* redăm sumele puse la dispoziţia agricultorilor în 1938, admiţând ipoteza

---

2. Scrisurile Funciare 5% au cotat în bursă în anul:
1934 între 22 —34%
1935 » 27 —32,50%
1936 » 27 —32,75%
1937 » 26,37—39%
1938 » 38 —42,50%
(Dela 1918—1937 cursul cel mai mare a fost 109,50 în Decemvrie 1918 iar cel mai mic 20 lei în Iulie 1933).

3. Scrisurile Funciare 10% au cotat în bursă în anul:
1934 între 46 —65%
1935 » 51,35—63,50%
1936 » 60 —65%
1937 » 67 —75,75%
1938 » 70 —76%
(Cursul cel mai mare a fost 96 în Decemvrie 1930, iar cel mai mic 43 în Mai 1938).

www.dacoromanica.ro

că întregul capital şi rezervele institutelor de credit agricol ar fi fost complet plasate:

	milioane lei
1. Capitalul instituţiilor de credit agricol	3.742
2. Rezervele	635
3. Obligaţiuni subscrise de Stat la Creditul Ipotecar	1.361
4. Reescont cambii agricole	1.584
5. Credit deschis de Banca Naţională Cooperativelor de Credit	1.000
6. Idem pentru valorificarea inului şi cânepii	500
7. Idem pentru valorificarea cerealelor	2.200
	11.022

In fapt, în anul 1938, nu s'au utilizat integral aceste posibilităţi de credit. Astfel Banca pentru industrializarea şi valorificarea producţiei agricole n'a distribuit din 1 miliard lei decât 318 milioane, iar din creditul de 1 miliard pentru credite de producţie ţărăneşti nu s'au folosit decât 85 milioane lei. Scăzând deci 1.597 milioane, rămâne suma de lei 9.425 milioane lei, credite *în toate formele* de care a putut beneficia întreaga agricultură românească în 1938.

Dacă distribuţia creditelor pentru agricultură va urma în acelaş ritm, agricultorii vor fi lipsiţi de resursele necesare, atât pentru buna rânduială a exploatării, cât şi pentru ameliorarea condiţiilor de lucru, şi venitul brut nu va putea fi sporit iar venitul net, grevat de sarcini, de dobânzi mari, va rămâne la un nivel scăzut, condamnând ţărănimea la un standard de viaţă primitiv. In genere, lipsa de capitaluri va ţine în loc procesul de intensificare al agriculturii româneşti.

Volumul creditelor acordate agriculturii nu va putea fi însă sporit cât timp nu se va reuşi:

1. Să se organizeze, cu ajutorul cooperaţiei, finanţarea pe bază de recipise-warante a produselor agricole depuse în silozuri aflate în posesiunea şi administrarea cooperativelor. Numai pe această cale se va putea realiza un credit real pe termen scurt în favoarea agriculturii, cu dobânzi reduse, sub nivelul creditului comercial, şi pe termen de 9—12 luni.

2. Să se organizeze pe scară întinsă împrumuturile pe gaj de produse agricole, pe baza legii din 1931.

3. Să se organizeze, pe baze cooperatiste, un credit specializat pe termen mijlociu şi lung pentru agricultura ţărănească, adaptat complet structurii micilor exploatări agricole, în ce priveşte termenele şi modalităţile de plată şi cu o dobândă mai scăzută decât

www.dacoromanica.ro

dobânda creditelor de aceeași natură acordate industriei, corespunzând rentabilității mai scăzute a agriculturii.

4. In vederea procurării resurselor necesare, înafară de reescontul tratelor agricole la Banca Națională și acordarea de credite speciale de către Institutul de emisiune, să se stabilească un contact permanent între institutele de credit agricol specializat și Casa Generală de Economii și Cecuri Poștale.

IV. *Creditul industrial*

Până în 1923 finanțarea industriei s'a făcut exclusiv de către băncile mari.

Politica participării băncilor la industrie, practicată înainte de 1914 în Vechiul Regat, a continuat în primii 10 ani după întregirea teritorială. Acest sistem de finanțare a industriei, ducând la o împletire intimă a intereselor băncilor și industriilor, s'a arătat defectuos, îndată ce au apărut primele semne ale crizei economice. Imobilizarea activului băncilor comerciale în credite pe termen lung și în participațiuni industriale, a contribuit în momentul crizei la prăbușirile bancare cunoscute.

Inființarea în 1923 a unei instituții de credit industrial specializat « Societatea Națională de Credit Industrial », cu scopul: de a acorda credite pentru industrii, de a înlesni mobilizarea creanțelor industriale și de a încuraja desvoltarea industrială, a fost, în bună parte dictată de tendința de a degaja băncile mari de anume operațiuni de credit industrial, nepotrivite cu structura lor de bănci de depozite, a căror funcțiune normală este limitată la creditul de circulațiune.

Evoluția participațiunilor băncilor, din care partea covârșitoare este reprezentată de cele cu caracter industrial, a fost următoarea [1]:

	In milioane lei
1929	3.406
1930	3.269
1931	3.586
1932	2.467
1933	1.757
1934	2.190
1935	1.744
1936	1.369
1937	1.278
1938	1.249

[1]) Conjunctura economiei românești. An. III, Nr. 4 (1938), p. 102.

www.dacoromanica.ro

Sub influenţa crizei de credit, participaţiunile s'au urcat dela 3,4 miliarde lei la 3,6 miliarde lei în 1931, dar au scăzut apoi progresiv şi continuu până în 1938 când s'au redus la 1,2 miliarde lei, manifestând o tendinţă fermă a băncilor de a-şi spori gradul de lichiditate.

Industria a continuat să-şi procure credite dela băncile comerciale pe calea portofoliului industrial reescontat la Banca Naţională şi a conturilor curente.

Portofoliul industrial reescontat la Banca Naţională a evoluat între 1928—1938 astfel [1]):

Anii	Totalul scontului milioane lei	Scont industrial milioane lei	Participarea % din scont total
1928	43.409	13.896	*32,02*
1929	45.433	9.993	*21,99*
1930	39.849	8.775	*21,95*
1931	45.453	14.604	*32,13*
1932	39.453	19.879	*50,39*
1933	30.376	16.357	*53,85*
1934	25.458	12.333	*48,44*
1935	16.488	10.770	*65,32*
1936	18.988	11.575	*61,58*
1937	20.692	13.158	*63,50*
1938	32.081	17.999	*55,95*

Evoluţia scontului industrial arată o preferinţă crescândă de care s'a bucurat industria la Institutul de emisiune. Deşi a scăzut la izbucnirea crizei la 8,8 miliarde lei sau 21,95% din totalul scontului Băncii Naţionale, în anii de criză se urcă continuu până la 19,9 miliarde lei sau 50,39% în 1932, marcând o susţinere puternică a industriei. In anii de redresare, industria a continuat a se bucura de un concurs important, procentul scontului industrial variind între anii 1934—1938 între jumătate şi două treimi din totalul scontului. In 1938 portofoliul industrial reescontat la Banca Naţională a României s'a cifrat la 18,0 miliarde lei reprezentând un procent de 55,95%.

Presupunând că industria obţine cea mai mare parte de credite dela cele 19 bănci mari [2]) existente în 1938 şi examinând mijloacele

[1]) Intocmit după dările de seamă ale B. N. R. de d-l Horia P. Suciu.
[2]) Cu capital de peste 60 milioane lei.

www.dacoromanica.ro

de care dispuneau, precum şi plasamentele lor, se va putea aprecia măsura în care deservesc băncile mari nevoile de credit ale industriei româneşti. In 1938 băncile mari dispuneau cu un total de 21,9 miliarde lei, din care 4,1 miliarde lei mijloace proprii şi 17,8 miliarde lei mijloace străine. In acelaş timp, plasamentele în care erau cuprinse şi creditele acordate industriei se ridicau la 14,7 miliarde lei, constând din:

	Milioane lei
Scont	3.224
Debitori	8.768
Portofoliul conversiunii	903
Participaţiuni	1.008
Imprumuturi pe termen lung	140
Conturi diverse	696
	14.739

Cum în Decemvrie 1938 reescontul industrial la Banca Naţională a României era de 18,0 miliarde lei din care 4,0 miliarde lei revine Societăţii naţionale de credit industrial, rezultă că reescontul de poliţe industriale al băncilor comerciale însuma 13,9 miliarde lei. Plasamentul băncilor mari fiind de 14,7 miliarde lei, este foarte probabil că o mare parte din reescontul industrial se foloseşte prin băncile comerciale.

După cum s'a menţionat mai sus în anul 1923, pentru nevoile de credit ale industriei s'a înfiinţat un institut de credit specializat. Societatea Naţională de credit industrial este o societate anonimă cu un caracter mixt: 50% din capital social de 500 milioane lei aparţinând acţionarilor particulari, din rest 20% Statului şi 20% Băncii Naţionale. Pentru înlesnirea procurării mijloacelor financiare necesare operaţiunilor sale pe termen mijlociu şi lung, ea este autorizată a emite bonuri de casă, obligaţiuni simple şi ipotecare, garantate de Stat şi primite în garanţie la licitaţiile publice şi la lombardul Băncii Naţionale, iar pentru alimentarea ei cu mijloace financiare, necesare creditelor pe termen scurt, ea poate reesconta portofoliul său la Banca Naţională şi prin depuneri spre fructificare.

In fapt Societatea Naţională de Credit Industrial, pe lângă creditele de scont pe termene scurte, acordă credite anuale care sunt apoi prelungite cu restituirea unor anumite cote.

www.dacoromanica.ro

Mijloacele de finanţare [1]) ale instituţiei au evoluat astfel:

Anii	Mijloace proprii	Mijloace străine	Total
	(Capital + rezerve, milioane lei)		
1924	204	1.202	1.406
1928	625	2.593	3.218
1938	724	4.555	5.279

Pe când mijloacele proprii la finele anului 1938 se cifrau la 724 milioane lei, mijloacele străine însumau 4,6 miliarde lei iar totalul resurselor se ridica la 5,3 miliarde lei. In cei cincisprezece ani de existenţă sporul total al resurselor a fost de 375%.

Mijloacele străine folosite în 1938 se descompun astfel:

Angajamen. reescont B.N.R.	Depuneri spre fructificare	Diverşi creditori	Total
(In milioane lei)			
4.049,6	383,2	122,3	4.555,3

Rezultă clar că *sursa principală de alimentare a mijloacelor străine folosite este reescontul la Banca Naţională.* Această situaţie s'a menţinut continuu, dela înfiinţarea instituţiei. Cu oarecari oscilaţiuni, reescontul la Banca Naţională a crescut dela 1,1 miliarde în 1924 la 4,0 miliarde în 1938, sporul masiv fiind între anii 1934—1938.

Vremelnic, în legătură cu politica de lichidare de către Stat a portofoliului imobilizat a institutului de emisiune, Societatea Naţională de Credit Industrial a contractat angajamente externe de 1,5 miliarde lei în 1928, reduse la o medie de 628,0 milioane lei în anii 1929—33.

Instituţia a utilizat, în măsură redusă, emisiunea de bonuri de casă sau depuneri spre fructificare. Bonurile de casă au evoluat între minim 75 milioane în 1924—1926 şi maxim 275 milioane în 1928, încetând complet în 1932; iar depunerile spre fructificare între minim 17 milioane lei în 1924 şi maxim 687 milioane lei în 1937.

[1]) Datele folosite sunt extrase din lucrarea d-lui Paul Horia Suciu: « Structura sistemului de credit industrial în România » (1939) în manuscris.

www.dacoromanica.ro

Creditele de reescont sunt acordate pe termen scurt de trei luni, efectele împrumuturilor industriale preschimbându-se la scadenţă. Creditele acordate în cont curent se prelungesc pe mai multe intervale de trei luni, în timp ce creditele în cont sunt considerate drept credite de rulment sau cu destinaţie specială, beneficiind numai excepţional de un număr redus de prelungiri succesive.

Societatea Naţională de Credit Industrial n'a reuşit până astăzi să-şi procure mijloacele financiare prin emisiune de obligaţiuni industriale.

In anul 1937 s'a înfiinţat o nouă instituţie de credit pentru industrie: Banca întreprinderilor aurifere şi miniere, cu un capital de 300 milioane lei.

In 1938, această bancă a acordat industriilor aurifere, miniere şi metalurgice credite în sumă de 608 milioane lei.

Pe baza datelor ce preced se poate evalua totalul creditelor de care a beneficiat industria în 1938.

	milioane lei
1. Reescontul industrial prin băncile comerciale .	13.900
2. Creditul industrial	5.008
3. Banca întreprinderilor aurifere şi miniere	608
	19.516

Această cifră nu indică însă întregul credit de care s'a bucurat industria în acel an. La creditul mijlocit de băncile comerciale pe baza reescontului se adaogă creditul din mijloacele lor proprii şi dintr'o parte a mijloacelor străine, adică a depunerilor. In afară de aceasta, industria românească fiind în parte o creaţiune a capitalului internaţional, a continuat să beneficieze de credite din afară, a căror importanţă nu poate fi apreciată. De asemenea nu sunt cunoscute împrumuturile consimţite direct de particulari.

In lumina cifrelor de mai sus este însă cert că partea cea mai importantă a resurselor de credit, puse la dispoziţia industriei româneşti, provine dela Institutul de emisiune.

Insemnătatea creditelor folosite de industrie, reiese clar dacă raportăm suma de 19,5 miliarde lei la totalul capitalului învestit în industrie, care se ridica la finele 1938 la 50,0 miliarde lei, ceea ce dă un procent de 39%.

Chiar dacă facem abstracţie de creditele străine, folosite de industrie, şi de care nu se poate bucura agricultura, constatăm că

www.dacoromanica.ro

industria a dispus în 1938 de un total de credite de două ori mai mare decât agricultura.

Disproporţia flagrantă în distribuţia creditelor între cele două ramuri de producţie rezultă din tabloul următor, cuprinzând evoluţia scontului agricol şi industrial la Banca Naţională a României între 1928—1938.

Anii	Industriaşi mil. lei	%	Meseriaşi mil. lei	%	Agricultori mil. lei	%	Total mil. lei
1928	13.896	*32,02*	380	*0,87*	9.972	*22,97*	43.409
1929	9.993	*21,99*	562	*1,24*	15.354	*33,80*	45.433
1930	8.755	*21,95*	541	*1,36*	15.025	*37,66*	39.894
1931	14.604	*32,13*	473	*1,04*	14.698	*32,34*	45.453
1932	19.879	*50,39*	449	*1,14*	5.203	*13,19*	39.453
1933	16.357	*53,85*	305	*1,01*	1.555	*5,12*	30.376
1934	12.333	*48,44*	149	*0,59*	1.395	*5,48*	25.458
1935	10.770	*65,32*	58	*0,35*	390	*2,37*	16.488
1936	11.575	*61,58*	48	*0,25*	604	*3,21*	18.988
1937	13.158	*63,58*	44	*0,21*	719	*3,48*	20.692
1938	17.949	*55,95*	68	*0,21*	1.584	*4,94*	32.081

Pe când scontul industrial se află în creştere, absorbind până la 2/3 din totalul scontului acordat de Institutul de emisiune, scontul agricol se află într'o descreştere continuă, ajungând în 1938 sub 5%.

Aceste date ilustrează organizarea defectuoasă a creditului românesc.

V. *Nivelul dobânzilor*

Mărimea dobânzilor a variat în decursul ultimelor două decenii.

Tabloul de mai jos indică modificările taxei scontului Băncii Naţionale a României şi nivelul dobânzilor debitoare de cont curent, practicate de băncile comerciale [1]).

[1]) Tabloul a fost stabilit de Institutul de Conjunctură pe baza unor anchete.

www.dacoromanica.ro

Nivelul scontului B.N.R. şi nivelul dobânzilor debitoare de cont curent (medii anuale)

	Scont B.N.R.	Dob. debit. cont curent (dobânzi + comision)
1919	5	—
1920	5,60	8,60
1921	6	12,75
1922	6	13,50
1923	6	14,05
1924	6	19,0
1925	6	19,27
1926	6	21,73
1927	6	20,68
1928	6	20,18
1929	8,25	20,41
1930	9	17,41
1931	8,25	15,55
1932	7,16	12,82
1933	6,26	12,55
1934	5,93	9,05
1935	4,5	8,82
1936	4,5	8,91
1937	4,5	8,91
1938 *) ...	3,84	*) 8,68

Din aceste date rezultă în primul rând că până la 1934 n'a existat nicio corelaţiune între taxa scontului oficial şi nivelul dobânzilor. Dela 1919 până la 1928 taxa scontului a fost 2 ani 5% şi 8 ani 6% şi în acest interval dobânzile comerciale s'au urcat dela 8,60% la 20,68% (medii lunare).

Taxa scontului s'a ridicat în anii 1929—1931 între 8,25% şi 9%, iar dobânzile curente au scăzut în acelaş interval dela 20,68% la 15,55%. Din 1932 între taxa scontului şi dobânzile comerciale s'a stabilit un oarecare paralelism, ambele scăzând corealtiv: prima dela 7,17% la 3,84% iar secunda dela 12,82% la 8,68%.

Explicaţia mişcării independente a mărimii dobânzilor comerciale în anii 1919—1925, perioada de depreciere şi instabilitate monetară trebue căutată în primul rând în prima de risc impusă de creditori debitorilor. In al doilea rând, metoda reescontului constând în fixarea de către Banca Naţională a unor limite de credite

*) Din 5 Mai 1938 dobânda legală este 7½% anual.

www.dacoromanica.ro

în favoarea fiecărei bănci comerciale în locul scontului efectelor comerciale după bonitatea lor, creia raporturi de quasi-monopol între creditor şi debitor. In al treilea rând, participarea băncilor în afacerile industriale şi comerciale micşora oferta de credit. In sfârşit, organizarea centralistă a băncilor comerciale cu sistemul sucursalelor şi agenţiilor, răspândite în toată ţara, pompa resursele disponibile din provincie şi întărea astfel poziţia de monopol a băncilor.

Scăderea nivelului dobânzilor comerciale coincide cu stabilizarea leului şi depresiunea economică. Intr'adevăr, dela 17,41% în 1929 s'a redus la 12,55% în 1934. Accentuarea în ultimii 6 ani a acestui proces s'a datorit asanării bancare constând din lichidarea pierderilor din cursul crizei şi reducerea numărului băncilor, precum şi acţiunii Institutului de emisiune şi Statului care cu începere dela 5 Mai 1938 a fixat dobânda legală la 7½% (4% peste scontul B.N.R.).

Evoluţia dobânzilor comerciale n'a fost însă identică cu aceea a dobânzilor plătite de agricultori şi de comercianţii mijlocii şi mici. Cu prilejul asanării datoriilor agricole şi urbane, s'au desvăluit condiţiuni uzurare care au persistat până în pragul crizei.

De asemenea, dobânzile în cele două sectoare de producţie: industria şi agricultura au fost diferite.

Astfel procentul dobânzilor creditelor industriale la B.N.R. a fost un timp mai redus decât pentru celelalte împrumuturi. In 1924—1928 dobânda plătită la B.N.R. de Institutul Naţional de Credit Industrial a fost de 4—5%; s'a urcat cu începere din 1929 la 7,85% şi în 1930 la 9%, scăzând apoi în 1935 la 7,25%, 1935 la 4,50% şi în 1938 la 3,83%.

Paralel cu aceasta a evoluat şi dobânda percepută de Creditul Industrial (în 1924 percepea 9% şi în 1928 chiar 10,50% urcându-se la 12% în 1932 pentru a scădea succesiv până la 7,16% în 1938).

Abia în 1938 B.N.R. a redus la 2% dobânda percepută pentru creditul limitat la 1 miliard, acordat prin cooperative micilor agricultori.

In prezent, diferitele instituţiuni de credit agricol percep următoarele dobânzi şi comisioane:

Creditul Agricol Ipotecar al României dobândă 5% şi comision 2½% odată pentru totdeauna.

Prima Societate de Credit Funciar Rural dobândă de 4,5% şi 10% după titlul scrisurilor ce emite şi în plus 0,50—1%

www.dacoromanica.ro

cheltueli de administrație. Casa Rurală percepe dobânda anuală de 7%.

Cooperativele de credit percep dobânzi variabile în limitele fixate mai sus. Pentru creditele ce le acordă din fondul de 1 miliard, pus la dispoziție de B.N.R., dobânda este de 5% anual la toate felurile de împrumuturi.

Banca pentru industrializarea și valorificarea produselor agricole percepe o dobândă de 5½%.

Procentul dobânzii pentru creditele agricole, redus abia în anii din urmă este totuși încă prea ridicat, în raport cu rentabilitatea capitalului plasat în agricultură. In deosebi procentul pentru creditele pe termen lung este prea mare, ceeace pe lângă insuficiența mijloacelor institutelor de credit de această natură, constituie un obstacol în calea intensificării producțiunii agricole.

Problema creditului nu este încă soluționată în raport cu structura economică a țării.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL X

PERSPECTIVELE ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Cercetarea în capitolele precedente a forțelor și formelor de evoluție ale economiei românești în perioada de după războiul mondial înlesnește caracterizarea structurii ei generale.

Efortul de industrializare, început mai bine de jumătate de secol înainte, cu toată amploarea luată în ultimul deceniu n'a produs o schimbare fundamentală în structura economiei românești.

Intreprinderea economică — forma tipică de organizare în ordinea economică capitalistă — care, îndată după intrarea României în orbita capitalismului internațional și-a găsit aplicarea în comerț, bănci, transporturi și asigurări, nu și-a deschis drumul în domeniul producției naționale decât în industrie, pe când în agricultură forma tipică de organizare — în deosebi după expropriere și împroprietărire — este economia țărănească familială sau semifamilială, care nu folosește salariați decât ocazional.

Intregul sector agricol în care exploatările mari — asimilabile categoriei economice a intreprinderii — nu reprezintă decât o șeptime din suprafața arabilă a țării, este dominat de prezența unui număr de câteva milioane de economii familiale țărănești, care formează o țesătură economică specifică, caracterizată prin alt sistem de valori economice decât categoriile proprii economiei capitaliste: salariu, profit și rentă [1]).

Firește, prin aceasta nu trebue să se socoată că în sectorul agricol ar lipsi cu desăvârșire salariatul. Față de numărul de zile necesare în cursul unei campanii anuale pentru muncile agricole și îngrijirea animalelor, dacă agricultorii mici (până la 5 ha) dispun

---

[1]) Pentru caracterizarea economiei țărănești a se consulta: Alexander Ciajanov: *Die Lehre der bauerlichen Wirtschaft. Versuch einer Theorie der Familienwirtschaft in Landbau.* Berlin, 1923 și studiul meu *Teoria economiei țărănești.* «Independența economică» Anul VIII Nr. 3—4 1925 apărut și în vol. *Agrarianism, Capitalism, Imperialism.* București 1936.

www.dacoromanica.ro

chiar de un excedent de muncă, cei mijlocii şi mari (peste 5 ha) au nevoie de braţe de muncă, evaluate la 190 milioane zile [1]). Dar aceste munci sunt săvârşite numai în parte (40%) de lucrători agricoli propriu zişi (circa 371.300) restul (60%) fiind executate de membrii familiilor micilor agricultori.

Salariatul — ca profesiune separată — joacă, prin urmare. un rol secundar în organizarea producţiei agricole, care sub influenţa pătrunderii capitalismului n'a suferit nici o transformare. Se confirmă astfel ceeace am constatat mai de mult:

« Capitalismul, ca sistem economic mondial nu pătrunde în masa largă a economiilor ţărăneşti prin transformarea modului lor de producţie pe baze capitaliste, ci numai prin aparatul comercial supunând întreaga fiinţă a economiilor ţărăneşti poruncilor pieţii capitaliste şi luând din munca ţărănească « plus valoarea » în forma câştigului comercial » [2]).

Este exact că comerţul a făcut legătura dintre economiile ţărăneşti, sectorul capitalist al industriei, şi piaţă, supunându-le influenţii sale prin stăpânirea căilor şi mijloacelor, prin care se stabileşte contactul cu piaţa. Această situaţie nu este însă firească. Structurii necapitaliste a economiei familiale ţărăneşti îi corespunde cooperaţia. In toate ţările unde condiţiile sociale şi politice n'au fost protivnice cooperaţia a fost mijlocul prin care toate căile şi mijloacele cari duc la piaţa de mărfuri şi capitaluri, au fost aduse sub controlul economiilor ţărăneşti; astfel, prin sistemul cooperaţiei acestea au izbutit să ia în posesiune intregul aparat de comerţ şi credit, care deserveşte interesele lor economice. In chipul acesta ceeace în România a continuat să fie un instrument de exploatare capitalistă, în alte ţări (Danemarca, Bulgaria, etc.) a devenit un simplu instrument tehnic prin care economia familială ţărănească şi-a întărit existenţa.

Sectorul agriculturii ţărăneşti, chiar şi în faza actuală, în care se află sub controlul capitalului comercial şi financiar întru cât modul de producţie rămâne prin aceasta neatins are o structură necapitalistă.

Dar nici prezenţa în sectoarele industriei, băncilor, transporturilor şi asigurărilor, din economia românească, a unui număr

[1]) Evaluarea e făcută de Roman Cresin în articolul: *Preţul muncilor agricole* publicat în « Enciclopedia României » vol. IV.

[2]) V. N. Madgearu: *Agrarianism, Capitalism Imperialism*. Bucureşti 1936, p. 137.

www.dacoromanica.ro

însemnat de întreprinderi capitaliste, precum şi manifestarea tendinţei de concentrare şi formare de monopoluri şi quasi-monopoluri nu este de natură a îndreptăţi calificarea ordinei economice româneşti drept capitalistă, deoarece extensiunea sectorului capitalist privat este redusă în raport cu aceea a sectorului necapitalist şi a capitalismului de stat.

Valoarea capitalului învestit în agricultura ţării în anul 1936 era de 317.4 miliarde lei [1]).

Este aproape imposibil de precizat valoarea capitalului învestit în sectorul industrial şi comercial întru cât capitalurile din întreprinderile individuale sau alte forme de asociaţii decât cele anonime nu pot fi estimate.

Valoarea capitalului învestit în societăţile anonime s'a cifrat în 1937 la 85,6 miliarde lei [2]).

Capitalul învestit în întreprinderile individuale sau alte forme de asociaţie decât societatea anonimă s'ar putea evalua numai pe baza datelor fiscale şi prin comparaţie cu veniturile intreprinderilor ce funcţionează sub forma de societăţi anonime. O asemenea estimaţiune n'ar putea avea însă decât o valoare indicativă. Deşi ordinea de mărime a eroarei poate fi însemnată se poate admite pe baza datelor fiscale din 1929 cifra de 50,5 miliarde ca reprezentând capitalul învestit în categoria de intreprinderi altele decât societăţi anonime. [3]).

Firește, pentru aprecierea extensiunii sectorului capitalist privat, cifra capitalului învestit în societăţile anonime este de o deosebită importanţă deoarece societatea anonimă este forma de organizare cea mai calificată în sistemul economic capitalist. De asemenea, cum activitatea industrială este partea cea mai însemnată în sectorul capitalist, cifra capitalului învestit în întreprinderile industriale în 1936 — acelaş an ca şi pentru sectorul agricol

---

[1]) Ministerul Agriculturii şi Domeniilor: *L'Agriculture en Roumanie.* «Atlas statistique». Bucureşti 1938. Valoarea bunurilor agricole şi forestiere se descompune astfel:

Valoarea terenurilor agricole	246,75	miliarde lei
» construcţiilor.	25,00	» »
» cheptelului.	30,12	» »
Maşini şi instrumente agricole	15,53	» »

[2]) Roman E. Moldovan: *Formarea şi mişcarea capitalurilor în România în perioada 1925—1938*, p. 68, după datele Institutului Central de Statistică.

[3]) *Ibidem*, p. 67.

www.dacoromanica.ro

— de 42,5 miliarde lei constitue o indicaţiune preţioasă cu privire la amploarea sectorului capitalist.

Dacă s'ar putea compara capitalul învestit în meserii — forma necapitalistă de producţie industrială — cu cel din fabrici imagina s'ar completa.

Importanţa meseriilor (ateliere cu 1—20 lucrători) în economia românească reiese şi din numărul mare al personalului utilizat, care în 1930 se ridica la 56.8% din totatlul personalului angajat în industrie. Dar locul ocupat de meserii e mai bine precizat, dacă se relevă că pe baza unor studii (încă neterminate) întreprinse de Direcţia desvoltării producţiei industriale din Ministerul Economiei Naţionale, se socoate că « valoarea producţiei meseriilor nu este departe de valoarea producţiei industriei mari adică 70 miliarde lei » [1]).

Faţă de valoarea capitalului învestit în agricultură — sectorul economic necapitalist — valorile, cari indică amploarea sectorului capitalist în industrie sunt mult inferioare.

Comparaţia cu sectorul capitalismului de stat duce la o constatare similară. Pentru acelaş an 1936 capitalul învestit în întreprinderile economice ale statului se ridică la 130,7 miliarde lei. Dacă însumăm, pentru anul 1939, capitalurile învestite în întreprinderi publice economice, în instituţii cu caracter divers şi în instituţii cu caracter social, obţinem cifra de 154.8 miliarde lei [2]).

Suma aceasta care depăşeşte capitalul din întreg sectorul capitalist privat comercial şi industrial este impresionantă.

Menţionăm că numai capitalul Regiei Autonome C. F. R. întrece mărimea capitalului învestit în întreaga industrie transformatoare: faţă de 55,3 miliarde lei capitalul Regiei C. F. R. în 1937, capitalul învestit în întreaga industrie transformatoare se ridica în acelaş an la 46,3 miliarde lei.

Dată fiind extensiunea atât de redusă a sectorului capitalist privat în raport cu sectorul economiei necapitaliste, ordinea economică românească nu poate fi încadrată în sistemul capitalist.

O altă indicaţie cu privire la structura economiei româneşti este dată de gradul de utilare cu capital care se poate determina

---

[1]) Ing. Gh. C. Tulea: *Meseriile în România* în « Industria Românească » 1930—1940, editată de Ministerul Economiei Naţionale, p. 89.

[2]) Roman E. Moldovan: *op. cit.*, p. 72—74.

www.dacoromanica.ro

prin comparaţia importului de maşini, lungimii căilor ferate şi numărul de automobile din diferite ţări [1]).

Media pe anii 1933/37 a importului de maşini pe cap de locuitor a fost:

Bulgaria	106 lei
Jugoslavia	48 »
Turcia	50 »
România	71 »

Consumul de maşini este în ţările din Europa centrală şi apuseană cel puţin de zece ori mai mare.

Lungimea liniilor de căi ferate la 100 km² era în anul 1936 următoarea:

Bulgaria	3.2 km
Jugoslavia	3.8 km
România	3.8 km

In Europa apuseană şi centrală este mai mare de 3-4 ori.

In sfârşit, numărul automobilelor la 100 km în anul 1937 era:

Bulgaria	4
Jugoslavia	6
România	8.5

pe când în ţările din Centrul şi Apusul Europei este chiar de 10—20 ori mai mare.

Această comparaţie caracterizează nivelul inferior al intensităţii economiei româneşti, care este, ca şi în celelalte state din Sud-estul Europei suprapopulată şi « subcapitalizată » — după expresia profesorului Ernst Wagemann — astfel încât se poate conchide că cu toată acţiunea de industrializare intensă din ultimii ani, *România a rămas un stat semi-capitalist, cu o ordine economică social-agrară-ţărănească.*

Se ştie că atunci când industrialismul ajunge într'o ţară, în faza revoluţiei industriale el schimbă profund structura profesională a populaţiunii.

Un economist german Otto Schlier [2]) a întocmit un tablou al ţărilor europene, grupate după structura lor agrară sau industrială, stabilită în raport cu proporţia populaţiunii active în industrie şi agricultură.

[1]) Ernst Wagemann: *Der neue Balkan*, Berlin, 1939 p. 64.

[2]) Otto Schlier: *Aufbau der europäischen Industrie nach dem Kriege*, 1932, p. 46.

www.dacoromanica.ro

In acest tablou România e clasată în cea din urmă grupă, *a 7-a*, împreună cu Islanda, Statul liber al Irlandei, Lituania, Jugoslavia, Bulgaria, Albania şi Grecia, *caracterizate prin faptul că populaţia lor agricolă este mai mult de 10 ori mai mare decât populaţia industrială.*

Schlier cuprinde numai statele din primele două grupe, în care populaţia industrială este între 2½—4 ori mai mare decât populaţia agricolă (Marea Britanie şi Irlanda de Nord, Germania, Olanda, Belgia, Luxemburg şi Elveţia) între *statele predominant industriale*, pe când statele din celelalte cinci grupe, în care populaţia agricolă e mai mare, între jumătate şi peste zece ori decât populaţia industrială (Franţa, Austria, Cehoslovacia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Ungaria, Italia, Spania, Portgualia, Polonia, Letonia, Estonia, Finlanda şi cele citate mai sus din ultima grupă) între *statele predominant agrare.*

Mai just ni se pare a considera grupa a treia de ţări (Franţa, Austria şi Cehoslovacia) în care populaţia agricolă întrece cu circa jumătate populaţia industrială, ca *state mixte agrare industriale* [1]).

Chiar dacă, în ce priveşte România considerăm cifra de 1.043 mii (corectată de noi) drept populaţie activă în industrie care reprezintă 10,2% din totalul populaţiei active recenzate în 1930 şi admitem prin absurd sporirea acestei cifre în deceniul care a urmat, la dublu — ceea ce e departe de a corespunde realităţii — economia românească de astăzi nu şi-a schimbat fundamental structura de stat semi-capitalist, cu ordine economică social agrară ţărănească.

Dată fiind structura şi forţele sale dinamice precum şi ambianţa economică internaţională cari sunt perspectivele de evoluţie ce se deschid economiei româneşti?

Forţa dinamică primordială, care determină procesul de transformare al economii româneşti este presiunea demografică rurală.

In România — de altminteri ca şi în toate celelalte ţări din sudestul Europei — pământul e unicul capital al ţăranului, cu excepţia inventarului viu şi a unui inventar mort rudimentar.

---

[1]) Incercarea de a se caracteriza drept «antiteză perimată» cele 2 tipuri de ţări: agricole şi industriale, pe temeiul modificării structurii schimburilor externe, determinată de reagrarizarea statelor industriale şi politica de industrializare a statelor agricole, ni se pare unilaterală.

Dr. Louise Sommer: *Pays agricoles — pays industriels, une antithèse périmée* «Revue économique internationale», Anul 30 vol. III Nr. 1, neglijează că aspectul structurii profesionale e hotărîtor.

www.dacoromanica.ro

Pământul țărănesc trebue să hrănească pe aceeași suprafață și cu o înzestrare de capital mai redusă, de 2-3 ori atâtea suflete ca în țările din Europa apuseană. Drept urmare, producțiunea pe cap de locuitor agricol e mai redusă decât apare din comparația randamentului la hectar, în timp ce populația agricolă continuă să sporească repede și trebue să fie întreținută la țară. Și cum productivitatea marginală a muncii agricole are tendința să scadă, în aceeași proporție se reduce și venitul pe cap și drept consecință și salariile agricole. Iar ritmul industrializării nu poate fi accelerat prin nivelul scăzut al salariilor, cum s'ar putea bănui, astfel încât să absoarbă surplusul de brațe dela țară.

Cercetările din capitolele ce preced privind suprapopulația agricolă, economia agricolă și industria românească au dus la rezultate concludente în această direcție.

Ca să constatăm în ce sens va acționa suprapopulația agricolă românească în viitorul apropriat, trebue să ne dăm seama că acest fenomen este specific regiunii Europei răsăritene din care face parte integrantă și țara noastră. In Europa apuseană evoluția a mers în sens invers. Imprejurările în care a avut loc industrializarea în această parte a lumii au favorizat o acumulare masivă de capitaluri. Posibilitatea extinderii comerțului cu restul lumii a favorizat desvoltarea repede a producțiunii industriale, în statele apusene, ceeace a avut drept urmare o creștere a salariilor în industrie și o scădere a veniturilor în agricultură, determinând exodul populației rurale spre orașe. Acestei împrejurări se datorește densitatea redusă a populatiunii rurale în această parte a Europei, în contrast cu cea din Europa răsăriteană.

Cauza principală a contrastului dintre densitatea rurală a celor două Europe a fost industrializarea rapidă a Apusului în cursul secolului al XIX-lea în care timp Europa răsăriteană nici nu lichidase încă complet feudalismul agrar. « In istoria economică a secolului al XIX-lea Europa răsăriteană nu valora mai mult decât o notă în josul paginei » [1]).

Către finele secolului trecut mai intervine o altă cauză: coeficientul creșterii populației în Europa apuseană se micșorează, simultan cu expansiunea industrială, determinând declinul sau creșterea lentă a populației rurale; pe când în Europa răsăriteană

[1]) Doreen Warriner: *Economics of peasant farming* « Oxford University Press », p. 75.

www.dacoromanica.ro

mişcarea populaţiei se face în sens invers, şi faţă de ritmul lent al industrializării, numai emigrarea mai uşurează presiunea demografică.

In lumina aceasta, apare clar că soluţia problemei suprapopulării agricole în ţări ca România este a se căuta în prima linie în transformarea structurală a agriculturii însăşi.

In condiţiile actuale ale agricultuiri româneşti, suprapopulaţia se manifestă în sensul că o parte din oferta de muncă ţărănească este supranumerară în raport cu sistemul extensiv de exploatare a solului — ţărănimea n'are prilej să utilizeze întreaga sa capacitate de muncă în exploatarea agricolă rămânând nefolosită, în fiecare an, circa 45%.

Ar fi normal să ne aşteptăm ca presiunea demografică rurală să determine o intensificare a agriculturii pentru ca să se ţină mai multe braţe de lucru active şi prin sporirea productivităţii să se ridice standardul de viaţă al populaţiunii rurale.

S'au expus [1]) împrejurările care au pus obstacole acestei evoluţiuni normale.

Prin comparaţia randamentelor de producţie a diferitelor cereale româneşti cu cele obţinute în ţările agricole vecine cu structură economică similară, s'a evidenţiat inferioritatea lor. Această situaţie implică însă posibilităţi de intensificare prin părăsirea metodelor de cultură primitivă şi extensive şi adoptarea unor metode de cultură mai bună care deschid perspectiva unui spor de circa 50% a randamentului la hectar a producţiei de grâu şi porumb.

Pentru atingerea unor asemenea rezultate este nevoie a se trece la exploatarea mare, eventual la colectivizarea agriculturii?

Avantajul unei asemenea soluţii ar fi că ar permite o aplicare mai de vreme a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice pe suprafeţe întinse, în deosebi în regiunile secetoase unde e indicată folosirea metodei de dry-farming. In afară de aceasta, prin acest sistem s'ar înlesni învestiţiunile cerute de lucrări de ameliorare de amploare mare (irigaţii, etc.).

Intr'un asemenea sistem dificultatea tehnică este însă a se concilia necesitatea dirijării şi controlului lucrărilor agricole pe întinderi mari cu menţinerea sentimentului de responsabilitate a muncitorilor de pământ faţă de lucrarea la care cooperează, fără de care randamentul muncii este ameninţat să scadă. Rezultatele

[1]) Capitolul II: *Economia agricolă ţărănească.*

www.dacoromanica.ro

experienții colectivizării agriculturii în Rusia Sovietică nu sunt încă deplin concludente, pentru a se putea afirma cu certitudine că s'a găsit până acum calea pentru a se învinge această dificultate. In primii cinci ani colectivizarea s'a soldat cu distrugerea jumătății cheptelului și declinul producțiunii, care numai în cursul aplicării celui de al doilea plan de cinci ani s'a redresat [1]).

Exemplul Bulgariei, care prin conservarea sistemului agriculturii țărănești a asigurat stimulentul pe care-l dă producătorului independent interesul său propriu, a reușit totuși a impune și a realiza standarde de producție ridicată, stimulând chiar și însemnate investiții colective pe baza cooperației, indică direcția pentru agricultură țărănească românească, inclusiv și în producția cerealelor.

Dacă s'ar îndepărta obstacolele, cari au condamnat agricultura țărănească în țara românească la regres, presiunea populației ar acționa automat în sensul intensificării producțiunii. Necesitatea de a se grăbi acest proces impune însă o acțiune conștientă de Stat. In agricultură nici colectivismul, nici individualismul complet nu e ducător la scop. In situația actuală a agriculturii țărănești, perfecționarea tehnicii agricole nu se poate aștepta fără o acțiune de Stat, absolut necesară pentru a se uniformiza tehnica de lucru indicată și a se generaliza aplicarea cunoștințelor științifice dobândite de institutele de cercetări agronomice și stațiunile de încercare și selecționare a semințelor.

Numai dacă s'ar împlini aceste condițiuni se va compensa în parte inferioritatea în care se află exploatarea țărănească familială, care nu-și poate utiliza complet în exploatarea agricolă forțele de muncă și nici numărul de vite și are standard de viață redus, din cauza randamentului inferior al producțiunii.

De asemenea, concursul Statului este absolut indispensabil pentru organizarea unor lucrări de irigație cu procurare de forță electrică sau pentru înființarea de stațiuni de mașini agricole care implică investiții importante.

Până acum fondurile limitate, de care a putut dispune Statul, au fost folosite pentru a se susține prețul grâului în loc să se acționeze ca să se schimbe metodele și condițiunile tehnice de producție. Dacă această soluție de timp de criză s'ar înlocui prin utilizarea fondurilor pentru investițuni productive, s'ar asigura în scurt timp

[1]) Ch. Bettelheim: *La planification soviétique*. Paris 1939, p. 320.

www.dacoromanica.ro

o sporire a producţiei, care ar ameliora standardul de viaţă al satelor.

Admiţând că Statul şi-ar îndrepta efortul în această direcţie, condiţiile pieţii externe vor facilita în viitorul apropiat o asemenea evoluţie în producţiunea cerealelor?

Se ştie că după criza din 1929, statele industriale din Europa apuseană şi centrală au trecut la un sistem de supraprotecţionism agricol, asigurând agricultorilor un monopol pe piaţa internă. Prin această politică în aceste state, preţurile agricole s'au dublat faţă de cele de pe piaţa mondială. In schimb, pentru România ca şi pentru toate celelalte state agricole din sud-estul Europei, această politică s'a tradus printr'o scădere a venitului naţional şi ţinerea în loc a procesului de formaţiune a capitalului, iar agricultura ţărănească a fost condamnată la extensivizare.

Este de prevăzut că schimbările adânci intervenite în agricultura mondială dela 1929 şi până în prezent, vor face, puţin timp dela încheierea păcii şi după restabilirea condiţiilor de producţie, ca preţul grâului să revină la situaţia anterioară conjuncturii războiului şi să se menţină aproape constant la un nivel scoborît, determinând o rentabilitate redusă a producţiunii grâului în ţările exportatoare din Europa răsăriteană, cari nu vor fi protejate prin măsuri protecţioniste, ca ceea din Europa apuseană şi nici prin susţinerea artificială a preţului pe socoteala bugetului public, cari n'ar putea fi continuată, fără a îndepărta începutul unei acţiuni de stat închinată intensificării agriculturii ţărăneşti.

Totdeodată, este probabil că pieţele de pe continentul european nu vor fi accesibile exportului surplusului de grâu românesc, dacă fiecare în parte va continua să tindă spre satifacerea nevoilor prin producţia proprie. In acest caz, în deosebi, în Germania şi Italia, în afară de anii cu recolte deficitare, pieţele vor fi închise pentru grâu din afară. Grâul românesc având să lupte pe piaţa internaţională cu grâul transoceanic şi probabil rusesc, numai dacă printr'o strictă raţionalizare a producţiunii, se va reuşi, în timp util, a se ameliora calitatea şi spori cantitatea, reducându-se costul de producţie, îşi va putea menţine poziţia.

Numai dacă Germania şi Italia, prin noua ordine europeană proiectată, urmărind a stabili o nouă diviziune a muncii între statele de pe continent vor renunţa la politica autarhiei alimentare şi vor tinde la unificarea nivelului preţurilor agricole şi în deosebi a preţului grâului pe piaţa europeană, perspectivele ar deveni favorabile.

www.dacoromanica.ro

Chiar în această ipoteză optimistă, dacă intensificarea agriculturii s'ar rezuma numai la sporirea randamentului cantitativ și calitativ al producțiunii cerealelor și în deosebi a grâului, venitul național nu s'ar mări îndestulător iar standardul de viață al agricultorilor și în deosebi al țărănimii n'ar putea fi ridicat în mod sensibil.

De altminteri, păstrarea structurii agriculturii țărănești nici n'ar fi compatibilă cu continuarea caracterului cerealist, întru cât în această direcție exploatarea mare mecanizată prezintă avantagii necontestate față de cea mică. Dacă este firesc a se prevedea menținerea, în viitorul apropiat, a structurii actuale și repartiției proprietății solului, cu predominarea proprietății țărănești, sporirea randamentului producțiunii agricole nu se poate aștepta decât dela trecerea agriculturii românești la pluricultură, care asigură un randament mare pe hectar printr'o varietate de produse diferite.

In regiunea situată la sud de linia viilor, unde pământul e de calitate bună și clima proprie pentru producția vegetală, trecerea la pluricultură este normal să se facă prin părăsirea asolamentului condamnabil grâu-porumb și extinderea culturii plantelor leguminoase, a plantelor oleaginoase și industriale, care cer mai multă muncă.

Dacă este firesc să ne așteptăm la o evoluție în acest sens, nu e îngăduit a nu se preciza limitele posibilităților pe acest drum. Experiența arată, că numai acele țări, cari au acces la piețele industriale sau sunt ocrotite de un sistem protecționist, creind agriculturii lor o poziție de monopol pe piața internă, sunt în stare să obțină randamentele cele mai ridicate. Astfel, cea mai desvoltată agricultură animală prevalează pretutindeni în zona industrializată din Europa apuseană și anume, pentrucă în afară de capacitatea mare de absorbțiune a piețelor, ocrotite de concurența străină, aceste regiuni au o climă favorabilă creșterii vitelor.

România nu îndeplinește în prezent aceste condițiuni: ea nu dispune de piețe interne suficiente, și nici de piețe externe favorabile desfacerii produselor animale și numai în unele regiuni, clima este prielnică creșterii vitelor.

Aceasta este cauza principală pentru ce până acum, în exploatarea agricolă țărănească, predomină vitele de muncă folosite pentru lucrarea pământului, care abia își câștigă întreținerea lor.

Tipul economiei de creștere a vitelor în legătură cu exploatarea agricolă, presupune: condiții favorabile de piață pentru carne,

www.dacoromanica.ro

lapte, unt, brânzeturi, etc. şi condiţii de climă umedă, favorizând creşterea furajelor.

Numai în Transilvania condiţiile de climă sunt împlinite. In celelalte regiuni, unde umiditatea e mai scăzută, creşterea intensivă de vite (îngrăşarea de vite pentru măcelărie) nu-i posibilă şi exploatările ţărăneşti pot ţine un număr redus de vite.

In schimb, este de prevăzut ca, în regiunile de şes, producţia de carne să sporească prin extinderea creşterii porcilor şi păsărilor îngrăşate cu porumb, îndată ce randamentul producţiei de porumb va creşte.

După cum am constatat în expunerea cu privire la condiţiile de desvoltare a economiei agricole ţărăneşti, ritmul desfăşurării acestui proces de evoluţie normal, în raport cu structura ţărănească a agriculturii româneşti atârnă de împrejurări care sunt în afară de sfera de iniţiativă individuală a economiei ţărăneşti. Asigurarea hrănirii îndestulătoare a vitelor este în funcţiune de orientarea şi organizarea islazurilor şi producţia furajelor artificiale şi naturale cari intră în atribuţiunile conducerii centrale a agriculturii. De asemenea, răspândirea raselor superioare de animale de care atârnă calitatea atât a produselor brute cât şi a celor derivate (ouă, unt, brânzeturi, şuncă, bacon, etc.) precum şi posibilităţile de desfacere a excedentelor producţiunii condiţionate de adaptarea produselor la cerinţele pieţelor străine şi de dispoziţia acestora, sunt realizabile numai printr'o acţiune de Stat.

Intensificarea în viitorul apropiat a agriculturii ţărăneşti, — deşi ţinută în anume limite de condiţiunile naturale şi de piaţă — este probabilă şi posibilă.

Chiar şi până la înlăturarea condiţiilor defavorabile ale agriculturii ţărăneşti parcelare (prin comasare, oprirea fărâmiţirii prin succesiune, etc.) cu ajutorul unor staţiuni de tractoare şi maşini agricole, asigurându-se punctualitatea şi uniformitatea lucrării pământului, prin generalizarea seminţelor selecţionate şi a metodelor de lucru adecvate, se poate prevedea o urcare a randamentului producţiei cerealelor, chiar în regiunile secetoase. Iar intensificarea agriculturii ţărăneşti în regiunile de şes se poate asigura prin pluricultură, dând precădere culturilor alimentare, oleaginoase şi industriale, precum şi creşterii porcilor şi păsărilor.

In sfârşit, în regiunile unde clima prezintă o umiditate suficientă, este de prevăzut o intensificare în sensul sporirii creşterii animalelor şi a industrializărilor animale, în măsura în care se

www.dacoromanica.ro

vor lărgi debușeele, fie prin industrializare și orășenizare, fie prin asigurarea debușeelor externe.

Industrializarea produselor animale depinde însă de existența unui minim de utilaj tehnic (târguri de vite, abatoare sistematice, antrepozite frigorifere, vagoane frigorifere și vapoare cu instalații frigorifere) pe care nu-l poate creia decât Statul în asociație cu cooperația.

S'a arătat la locul potrivit [1]), că tendința naturală spre intensificarea agriculturii țărănești a fost ținută în loc de anume factori (condițiile de prețuri, dobândă și impozite) care au micșorat posibilitatea economisirii și deci a investirii de capital. Este normal ca proprietatea țărănească asupra pământului să promoveze investirea economisirilor din venitul exploatărilor agricole în vite, unelte, acareturi, pământ, etc., și astfel să contribue an de an la sporirea economisirilor rezultată din creșterea venitului producției agricole. Este cert că totalul economisirilor dintr'o economie națională, cu o structură țărănească, să fie mai mare decât acolo unde ar predomina proprietatea mare, țăranii chiar când venitul agricol e mic, tinzând a economisi o mare parte.

Dacă însă, prin decalajul dintre prețurile agricole și industriale, dobânzi mari și un sistem de impozite pe consumație și circulațiune, venitul agricol este redus peste măsură — astfel cum s'a întâmplat în România în deosebi în ultima decadă — posibilitățile de investițiune indispensabile pentru intensificarea producției agricole se reduc, peste orice măsură, prin transferarea forțată dela sectorul agricol la sectorul industrial. Condițiuni de credit defavorabile — ca acelea care au prevalat în aceeași perioadă, — frânează complet eforturile spre intensificarea agriculturii.

Fără a se schimba radical aceste condițiuni, tendințele firești și posibilitățile practice ale intensificării agriculturii țărănești vor fi ținute mai departe pe loc.

In afară de aceste împrejurări de ordin social, dispersarea proprietății țărănești implică o defectuozitate în raport cu investițiile productive.

« Existența unui număr mare de exploatări mici mână economisirile în multe canaluri și în consecință nu există rezerve disponibile pentru învestiții de capital constructiv pe scară întinsă, care ar determina o creștere a productivității. Acelaș volum de eco-

[1]) Capitolul II: *Economia agricolă țărănească.*

www.dacoromanica.ro

nomisiri, dacă ar fi mobilizat în irigaţii sau furnizare de electricitate, ar permite o creştere a productivităţii agricole; dar nu poate fi mobilizat. In condiţiile date, investiţiuni mici, ici şi colo nu vor conduce la un spor de productivitate a muncii: pentru o mărire a productivităţii de oarecare amploare este necesar a se organiza întregul sistem şi a controla suprafeţele mai mari de pământ decât e posibil în actualul sistem »[1]).

Acest defect, inerent dispersiunii exploatărilor ţărăneşti se poate înlătura numai prin intervenţia Statului şi prin cooperaţie. Odată ce este dovedit, că prin investiţii în irigaţii şi electrificări, maşini agricole, etc., productivitatea muncii agricole sporeşte şi corelativ şi venitul naţional, asemenea investiţiuni productive nu e îngăduit să fie întârziate prin sindicalizarea obligatorie a plugarilor, prin cooperaţie şi cu concursul financiar al Statului.

In deosebi, creearea unor condiţiuni favorabile pentru desvoltarea cooperaţiei, cu ajutorul căreia se măreşte potenţialul economiilor familiale ţărăneşti izolate şi se corectează tendinţa spre investiţiuni ţărăneşti individuale neproductive, este o condiţie sine qua non pentru a se deschide calea intensificării agriculturii ţărăneşti.

Un expert danez[2]), chemat de guvernul român în 1939 să examineze organizaţia cooperaţiei, a constatat că: « Cooperaţia română este un eşec » şi « concepţia cooperativă este complet degenerată ». Cauzele principale constau: în condiţiile structurale economice-sociale defavorabile, denaturarea principiilor cooperatiste, lipsa de însuşiri sufleteşti proprii şi unui mediu social impropriu.

In ceea ce priveşte condiţiile structurale, acestea se referă la defectele fundamentale ale organizării social-agrare româneşti: suprapopulare, fărămiţarea şi împrăştierea loturilor, tehnică rudimentară agricolă, lipsa cadastrului şi drumurilor locale, analfabetismul, etc.

Fără a contesta că aceste împrejurări formează substratul defavorabil desvoltării unei cooperaţii viguroase, unele dintre ele

---

[1]) Warriner: *op. cit.*, p. 164—165.

[2]) *Studiu critic asupra cooperaţiei româneşti* de N. Gormsen, publicat cu introducere de I. Mihalache (Problema cooperaţiei române) în « Independenţa Economică ». Anul XXIII, Nr. 3—4, 1940. Notăm că defectele fundamentale ale cooperaţiei româneşti au fost cunoscute de autorul acestor rânduri de multă vreme. Cetitorul le poate găsi în lucrarea noastră: *Structura şi tendinţele băncilor populare*, Bucureşti, 1912.

www.dacoromanica.ro

nici n'ar putea fi înlăturate fără concursul cooperației. Pe de altă parte există straturi de țărani cu o agricultură mai ridicată, dintre cari se pot recruta cooperatori, dacă există o îndrumare pe liniile și în spiritul adevăratei cooperații. Este însă cert că fără reclădirea cooperației din temelie nu-i de întrevăzut o intensificare a producției agricole.

Credit cooperativ adecvat structurii economiei țărănești, în care să se încadreze desfacerea în comun a produselor pentru a face din warant un instrument de mobilizare a produselor agricole.

Magazia și depozitul de vândut în comun marfă țărănească locală.

Magazia de cereale evoluând spre siloz local și regional la câmp.

Pivnița cooperativă de podgorii.

Distileria cooperativă și industrializarea fructelor.

Depozit de lemn la pădure, etc.

Pe această cale a cooperației țărănești se trece dela depozitarea mărfii la standardizare, care favorizează perfecționarea producției agricole [1]).

Este de prevăzut că în așteptarea condițiilor agricole favorabile, pentru a se trece la cooperația de producție în domeniul industrializării produselor animale nevoia de a se mări productivitatea muncii țărănești va determina urgent o acțiune cooperativă pe aceste linii.

S'a subliniat mai sus rolul extensiunii pieții externe în desvoltarea agriculturii românești în perioada de după războiul mondial. Nu e nicio îndoială că contracțiunea comerțului internațional de produse agricole a fost una din principalele cauze ale întârzierii procesului de intensificare a agriculturii țărănești.

Redeschiderea piețelor apare în această lumină ca o condițiune sine qua non pentru redresarea și întărirea agriculturii românești.

Dacă asupra acestei chestiuni nu se poate lucra în genere decât cu ipoteze, după cum s'a menționat mai sus, într'o direcțiune, aceea a raporturilor economice din viitorul apropiat cu Germania, posedăm de pe acum date certe.

Este în afară de orice discuție că pentru România, piața germană formată de cei 80 milioane locuitori, prezintă o însemnătate deosebită. După încetarea stărilor și condițiunilor economice impuse de economia de război, este de presupus că standardul de

[1]) Vezi I. Mihalache: *loco, cit.*, p. 23—24.

www.dacoromanica.ro

viaţă al populaţiunii muncitoare germane se va ridica şi paralel vor spori şi nevoile de import de produse agricole, vegetale, fructe, carne, unt, ouă, etc. [1]).

Cadrul în care se vor desvolta relaţiunile noastre economice cu Germania este fixat în « tratatul asupra promovării raporturilor economice dintre Regatul României şi Reichul German » din 23 Martie 1939, pentru o perioadă de 5 ani [2]).

In acest tratat, în vederea organizării unei colaborări strânse dintre cele două ţări se prevede *întocmirea unui plan economic pe mai mulţi ani* urmărind scopul şi având ca principiu de bază echilibrarea schimburilor economice reciproce. Acest plan economic urmează a ţine seama de cerinţele de import german; de posibilităţile de desvoltare ale producţiunii române; de nevoile interne române şi de nevoile schimbului economic al României cu alte ţări.

El se va extinde în deosebi asupra desvoltării şi orientării producţiei agricole româneşti, procedându-se şi la culturi de noui produse agricole, la intensificarea celor de pe acum cultivate, precum şi la desvoltarea industriilor agricole şi la instalaţiile de prelucrare.

In acest cadru, posibilităţile desvoltării agriculturii româneşti în raport cu nevoile germane stabilite pe o durată mai lungă, se extind la următoarele culturi: plante oleaginoase (soia, seminţe de in, rapiţă, floarea soarelui, ricină), plante textile (in, cânepă, bumbac), plante medicinale, plante furajere (trifoi şi lucernă), furaje conţinând proteină (făină de lucernă, orz furajer); intensificarea creşterii oilor şi producţiunii lânei.

In scopul intensificării agriculturii se prevede întrebuinţarea tehnicii moderne, a maşinilor agricole şi — acolo unde este indicat — a îngrăşămintelor. De asemenea, în anume cazuri, prin societăţi mixte româno-germane se asigură concursul tehnic şi organizatoric, precum şi schimbul de experienţe a cultivatorilor de seminţe şi a institutelor agronomice.

Se prevede de asemenea posibilitatea încheierii unor contracte de culturi cu garanţia de preţuri minimale.

---

[1]) « Şi înainte de toate Germania în scurtă vreme, va reduce din nou activitatea puternică de investiţiuni în favoarea producţiunii de bunuri de consum. Aceasta înseamnă însă o ridicare corespunzătoare a nevoilor tocmai de produse din Peninsula Balcanică ». Ernst Wagemann: *op. cit.*, p. 122—123.

[2]) Tratatul e valabil până la 23 Martie 1944. Dacă nu se denunţă se prelungeşte fără termen. Poate fi denunţat cu un preaviz de 1 an.

www.dacoromanica.ro

In sfârşit, în direcţia industrializării agricole se proectează întemeierea de instalaţii de sortare şi uscare pentru fructe, instalaţii mari de lăptării, instalaţii pentru curăţitul cerealelor, frigorifere, topitori de in, etc.

Din aceste date reiese clar că nevoile de import agricol ale Germaniei concordă într'o largă măsură cu interesul intensificării agriculturii româneşti.

Dintre toate produsele agricole româneşti, Germania are interes mic numai pentru grâu. Dacă din punctul de vedere al intensificării agriculturii, acest fapt nu e relevant, pentru contribuţia exportului de produse agricole la volumul schimburilor economice cu Germania, această perspectivă, cel puţin pentru perioada de adaptare a agriculturii româneşti, este defavorabilă. Intr'adevăr, după cum s'a arătat în altă parte, valoarea maximă a exportului de seminţe oleaginoase nu s'a ridicat nici la o şesime din valoarea maximă a exportului de grâu în Germania. Depinde deci de extensiunea exportului de produse agricole superioare, dacă în relaţiile comerciale cu Germania, se va compensa deficitul prin diminuarea exportului de grâu.

Această eventualitate este de o însemnătate covârşitoare pentru economia românească. Căci după cum s'a dovedit [1]) prin expunerea evoluţiei comerţului nostru exterior sensul general al exportului este dat de expansiunea exportului de produse petrolifere, pe când oscilaţiile dela an la an sunt imprimate de recoltele de cereale şi nu pot fi compensate de exportul de produse animale şi lemn, care e supus unor variaţiuni ciclice importante mai pronunţate. Cât priveşte lemnul, aflându-se într'o criză de structură, efectul compensator în export va întârzia.

Soarta balanţei comerciale e deci legată de condiţiile exportului agricol.

De aceea sau Germania deschide barierele pentru cerealele româneşti, sau încurajează importul pe scară mare de produse agricole superioare.

Dacă este firesc să se aştepte dela strângerea relaţiilor economice cu Germania perspective favorabile intensificării agriculturii româneşti, măsura avantajului rezultat pentru economia românească va depinde de capacitatea noastră de organizare economică pentru a folosi complet posibilităţile pieţii germane. In acest sens,

[1]) Vezi capitolul VII: *Comerţul exterior.*

www.dacoromanica.ro

dacă concursul tehnic al specialiștilor germani, schimbul experienții între cultivatorii de semințe și institutele de cercetări agronomice nu pot fi decât profitabile pentru îndrumarea tehnică a procesului de intensificare a agriculturii românești, unele dintre celelalte metode de colaborare ar putea da prin aplicarea lor rezultate desavantajoase.

Firește, sitemul contractării la unele culturi prin care se asigură prealabil debușeul pentru un timp mai îndelungat și se garantează un preț minimal este favorabil pentru promovarea unor culturi speciale (soia, in, rapița, etc.); prin aceasta cultivatorii acestor plante sunt la adăpost de fluctuațiunile conjuncturii și-și pot aranja culturile în siguranță. Dacă cultivatorii țărani nu vor fi însă organizați în cooperative și dacă tratarea prețului nu se va reglementa, iar Statul nu-și va rezerva dreptul de arbitru acest sistem, deși va procura imediat un spor de venituri cultivatorilor poate lesne degenera și societatea cumpărătoare, având o poziție de monopol, poate dicta prețurile reducându-le până la limita unei rentabilități minime.

De asemenea, dacă, s'ar favoriza creierea unor societăți mixte româno-germane cu misiunea de a organiza culturile speciale, pe lângă dificultatea de a controla prețurile produselor ce se vor exporta și de a preveni reducerea lor aproape de limita actuală scăzută, a rentabilității agriculturii țărănești, aceste societăți mixte ar greva asupra balanței schimburilor prin transferul beneficiilor și altor venituri ale specialiștilor străini.

In afară de aceasta, nu trebue să se uite că procesul modificării structurii producțiunii agricole, în raport cu condițiile pieții este greu de realizat și schimbarea culturilor din cauza unor modificări brusce a condițiunilor de piață nu se poate face de pe o zi pe alta. De aceea, pentru ca Germania, folosind aceste împrejurări să nu obțină, în calitatea ei de cumpărătoare de produse agricole românești specializate, o poziție de monopol, este necesar ca sistemul comerțului internațional să fie astfel întocmit încât, să faciliteze scurgerea excedentelor producției agricole și în alte țări.

Principial, tratatul economic încheiat cu Germania la 23 Martie 1939 ține seama de nevoile de export ale României pe alte piețe. Nu se poate însă prevedea care va fi organizarea viitoare a schimburilor economice. In momentul de față. două concepții se înfruntă: cea germană de o parte și cea anglo-americană de cealaltă parte. Cea dintâi exclude revenirea la jocul liber al forțelor economice și urmărește creearea unui spațiu economic european.

www.dacoromanica.ro

In ultima formulare datorată Ministrului Reichului, Dr. Funk [1]) nu există intenţia de a face din Germania Mare şi Europa o autarhie absolută dar se va tinde ca toate produsele să existe în cantităţi suficiente, « în spaţiul economic dominat de Germania » pentru ca acest spaţiu economic să fie independent de celelalte. Libertatea economică a acestui spaţiu trebue deci garantată. Acesta nu este o autarhie în înţelesul unei auto-satisfaceri ci o doctrină economică, politică şi vitală, care lasă un mare câmp de acţiune pentru export. In deosebi se prevede o sporire a potenţialului de export al Germaniei după războiu.

Locul autarhiilor naţionale din preajma actualului războiu a diferitelor State europene va fi luat de o autarhie europeană, a cărei structură şi organizare se va întemeia după concepţia Ministerului Economiei Reichului pe următoarele principii:

Prin încheerea de tratate economice pe termene lungi cu Statele europene se va urmări adaptarea economiilor naţionale europene la piaţa germană, prin planuri de producţie pe termene lungi, adică adaptarea la o desfacere sigură pentru ani de zile. Astfel se va putea ajunge la o sporire a producţiei europene şi la producţiuni noui. Pe de altă parte, vor exista pentru mărfurile germane posibilităţi mai favorabile de desfacere pe pieţele europene. Prin crearea de raporturi stabile între cursuri, se va asigura un sistem de plată, care va funcţiona fără fricţiuni pentru desvoltarea raporturile de schimb dintre diferitele State.

« Trebue să se determine o întărire a sentimentului colectiv economic între popoarele europene, printr'o cooperare în toate domeniile politicii economice. Solidaritatea economică dintre statele europene trebue să dea posibilitate unei mai bune reprezentări a intereselor economice europene faţă de alte grupuri economice din economia mondială. Această Europă unită nu va îngădui ca formaţiuni extra europene să-i prescrie condiţii de natură politică sau economică. Ea va face negoţ cu alţii pe bază de egală îndreptăţire putând arunca în cumpănă întreaga greutate economică a continentului ».

Dacă în această concepţie se admite necesitatea comerţului dintre ţările din spaţiul european şi ţările din alte spaţii economice, se subliniază că ele vor face negoţ cu alţii pe bază de egală

[1]) *Walther Funk*: *Wirtschaftliche Neuordnung Europas*. (1940).

www.dacoromanica.ro

îndreptăţire, precizându-se de pildă că măsura în care Germania va face comerţ cu Statele Unite depinde de renunţarea acestora la metoda greşită de a voi să fie în acelaş timp cea mai mare ţară creditoare şi cea mai mare ţară exportatoare din lume şi dela ideia că vor putea impune Germaniei sau Europei condiţiile lor economice.

Concepţia anglo-americană este opusă celei germane fundamental, prin convingerea că creşterea volumului schimburilor economice internaţionale presupune restabilirea libertăţii relative a comerţului, organizată printr'un sistem de convenţiuni bazate pe principiul reciprocităţii şi eliminarea tuturor tendinţelor autarhice şi a metodelor ce le-au promovat (contingente, prohibiţiuni, monopoluri de import, clearinguri, etc.).

In momentul de faţă, deşi nu se poate prevedea cu certitudine care va fi ordinea economică viitoare a lumii, una dintre alternative pare exclusă: reîntoarcerea la metodele libertăţii schimburilor interna ţionale dinainte de 1914. Pe de altă parte, menţinerea celor două sisteme economice antagoniste: german şi anglo-american, între cari nu s'a putut găsi în ultimii cinci ani, cari au precedat actualului război, metode de colaborare temeinice şi durabile, ar echivala cu un război economic între continentul european şi spaţiul economic anglo-american.

Dintr'un asemenea impas, nu vedem altă ieşire decât adoptarea soluţiunii regionalismului economic. Această alternativă a fost concepută de mai mulţi gânditori germani [1]) şi pare a fi câştigat teren şi în lumea anglo-americană în timpul din urmă.

Este probabil ca omenirea să treacă la o formulă de regionalism economic. In acest caz, dacă continentul european va forma o regiune economică înlăuntrul căreia comerţul se va face într'un cadru de libertate relativă, îngăduind un grad de diviziune a muncii între ţările europene, ocrotite de concurenţa ţărilor transoceanice printr'un regim vamal preferenţial european, pentru agricultura românească, se vor creia condiţiuni favorabile unei intensificări. In această ipoteză, piaţa europeană va forma un debuşeu capabil să absoarbă excedentele, nu numai ale agriculturii din România, ci din toate ţările agricole din sud-estul Europei.

Cum intensificarea agriculturii româneşti este împinsă de presiunea demografică rurală şi e în concordanţă cu structura social

[1]) A. Rosenberg: *Krisis und Neubau Europas*. Berlin 1934. Ferdinand Fried: *Wende der Weltwirtschaft*. Leipzig 1939.

www.dacoromanica.ro

agrară actuală — predominarea exploatărilor țărănești familiale, ceace satisface și idealurile de viață ale țărănimii—în ipoteza extensiunii pieții la întregul continent european, perspectivele lichidării în proporțiuni însemnate a suprapopulării agricole ar fi favorabile.

Este necesar a se sublinia însă că prefacerile structurale în agricultură urmează un ritm lent, din cauza rolului preponderent al condițiilor naturale, cât și a tradiționalismului și rezistenței țăranului față de procedee noi de muncă, precum și a condițiunilor pieții.

Chiar dacă am admite ipotetic posibilitatea absorbirii întregului surplus de muncă țărănească neconsumată astăzi în agricultură, prin intensificarea acesteia, între ritmul formării excedentului anual de brațe țărănești și ritmul măririi intensității economiei țărănești va rămâne un decalaj de timp, astfel încât satele vor avea un surplus de brațe, care trebue plasat în afară de agricultură.

Este deci firesc să se socoată că presiunea demografică va acționa în sensul accelerării procesului de industrializare.

S'a arătat însă în altă parte [1]), că în deceniul 1928—1938, în care ritmul industrializării românești a fost accentuat, industria n'a obsorbit decât a douzecea parte din surplusul anual de brațe țărănești.

Faptul acesta nu este surprinzător. După unii economiști [2]), mizeria rurală este unul dintre factorii importanți în formațiunea industriei capitaliste. Ei se întemeiază pe coincidența dintre începuturile industrialismului și mizeria rurală din Anglia, în secolul al XVIII-lea. Dar în alte țări, ca în Germania centrală, Boemia și Elveția, industrialismului s'a desvoltat cu toate că a existat o țărănime liberă și prosperă.

Exact este că mizeria rurală forțează populația dela sate să-și caute alte ocupații, dar prin ea însăși nu poate determina decât creșterea industriei necapitaliste (meserii sau industria casnică).

Evoluția economică a popoarelor arată că factorii determinanți ai procesului de industrializare sunt: acumularea de capital și condițiile de piață.

S'a constatat că România posedă disponibilități reduse de capitaluri. Nivelul urcat al dobânzilor, în întreaga perioadă de două decenii cercetată, este o confirmare.

[1]) Vezi Capitolul: *Economia industrială.*

[2]) Schulze-Gaevernitz: *Der Grossbetrieb, ein wirtschftlicher und sozialer Fortschritt.* Leipzig 1882.

www.dacoromanica.ro

Dacă procesul de formare a capitalurilor este în general mai lent în țările cu structura agrară, în țara noastră, datorită nivelului scăzut al productivității agricole, posibilitățile de economisire în cel mai însemnat sector de producție fiind reduse, rata acumulării capitalului este mai scăzută, comparativ cu alte țări agricole cu o productivitate mai urcată.

In afară de acest substrat general, procesul de formațiune al capitalurilor românești, în primii zece ani (1919—1928), a fost frânat prin regimul taxelor de export și prin politica monetară și de credit; în urmă, după stabilizare, prin scăderea venitului național, consecință a crizei mondiale (1929—33), iar în ultimii cinci ani (1934—1939) prin politica fiscală, care a drenat o parte însemnată a economisirilor spre industria armamentului și a muniținilor.

In raportul dintre cele două sectoare de producție națională, mai este de semnalat că prin decalajul între prețurile agricole și industriale, în ultimii zece ani, constant în favoarea acestora din urmă— datorită poziției de quasi-monopol a industriei creiată prin regimul protecționist și prin politica de credit — industria a fost în măsură să-și apropie o parte din venitul agricultorilor, cu care și-a mărit posibilitățile normale de acumulare de capital. Drept urmare, în evoluția din ultimul deceniu a industriei românești, se poate constata că auto-finanțarea a jucat un rol foarte însemnat. Deși nu este posibil a se estima exact amploarea finanțării cu mijloace proprii, ca sursă de formare a capitalului, totuși există unele criterii care indică, dacă nu ordinea de mărime, sensul mișcării [1]).

Dar penuria de capitaluri disponibile se oglindește în importanța covârșitoare a capitalurilor internaționale în formarea industriei românești. Sunt ramuri, între care pe planul întâi stă industria petrolului și a lemnului, care-și datoresc existența importului de capitaluri și în care până astăzi locul capitalului românesc este redus.

---

[1]) In lucrarea d-lui Roman E. Moldovan: *Formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1925—1938* (teză de doctorat întocmită în 1939 sub direcțiunea autorului) se constată că în timp ce valoarea totală a fondurilor străine din industrie, comerț și bancă-societăți anonime, a fost de 71,1 miliarde în 1925 și a crescut la 87,3 miliarde în 1937, valoarea fondurilor proprii a crsecut dela 34,4 miliarde în 1925 la 93,5 miliarde în 1937. Fondurile străine s'au mărit cu 16,2 miliarde dela 1925—1937, iar fondurile proprii cu 59,1 miliarde. De unde în 1925 fondurile proprii erau cu 61,6% sub nivelul fondurilor străine, au ajuns să le depășească în 1937 cu 7,1%. Aceste cifre arată importanța acumulării interioare în formațiunea capitalului.

www.dacoromanica.ro

Cum în viitorul apropiat pe de o parte perspectivele importului de capital sunt incerte și aportul lor este legat de serioase inconveniente economice (presiunea asupra balanței plăților) și naționale, iar pe de altă parte nu este socotit în condițiile date dezirabil, decât numai acolo unde inițiativa românească lipsește, este de presupus că progresele industrializării vor fi în funcțiune de ritmul formațiunii capitalului românesc.

Rata anuală a acumulării de capital românesc depinde în primul rând de mărimea venitului național. Vor exista oare după restabilirea păcii condițiuni favorabile pentru desvoltarea activității economice naționale românești?

In momentul de față o previziune bazată pe elemente certe este imposibilă.

Deși după cum s'a văzut mai sus, există temeiuri cari lasă să se intrevadă perspective favorabile pentru creșterea productivității agriculturii românești, ritmul acestui procès este în funcțiune de unele elemente expuse fluctuațiunilor și nu poate fi determinat complect de voința colectivității românești.

Un singur factor este cert: sarcinele financiare impuse de necesitățile organizării apărării naționale din timpul anilor din preajma actualului războiu și cheltuelile extraordinare pentru paza fruntariilor în timpul duratei sale, vor apăsa asupra economiei românești ani de-a-rândul. Această presiune va fi cu atât mai greu de suportat, cu cât se va raporta asupra unui venit național micșorat, în urma pierderii unei însemnate părți din teritoriul național.

Pentru a concretiza amploarea micșorării venitului național în urma acestui eveniment nenorocit, dăm câteva date:

Prin pierderea Basarabiei și a Bucovinei de Nord, România a pierdut 50.135 km. p. sau 16.99% din teritoriul național și 3.748.063 locuitori sau 18.62% din populația sa (la 28 Iunie 1940), din care 13.34% populație etnic românească.

Pierderile economice sunt ilustrate prin următoarele date esențiale:

Din suprafața terenurilor arabile, s'a pierdut 24%, sau pe categorii de culturi: 24,5% cereale, 24% plante alimentare, 50,1% plante industriale, 12% fânețe cultivate, 15% pășuni, 12,5% livezi, 30% vii și 6% păduri.

Din culturile de plante industriale subliniem că se pierd 80,7% soia, 62,9% floarea soarelui, 29,5% sfecla, 92,5% anison, și 98,1%

www.dacoromanica.ro

ricin. Prin urmare partea covârşitoare a zonei agricole intensificate prin cultura plantelor industriale dispare.

Chiar şi în sectorul industrial pierderea este simţitoare, industria deslipită de teritoriul românesc reprezentând un capital învestit de 2,5 miliarde şi o producţie anulală de 4,1 miliarde lei.

In lumina acestor date se va recunoaşte că partea dislocată din venitul naţional românesc va fi greu resimţită în viitorul apropiat, îndeosebi în raport cu sarcinele financiare ce vor avea să fie suportate de o populaţie şi un teritoriu economic îngustat.

Ar trebui să presupunem condiţiuni extrem de favorabile şi un efort economic supraomenesc ca să scontăm cu o creştere excepţională a venitului naţional, în măsură să asigure acoperirea anuităţii sarcinelor financiare excepţionale şi să mai lase disponibilităţi de capitaluri pentru investiţiuni productive.

Condiţiunile defavorabile creiate economiei româneşti prin mutilarea teritoriului naţional implică îndeplinirea cât mai degrabă a schimbărilor fundamentale în orientarea producţiunii şi organizarea pieţii interne de mărfuri, credit şi capitaluri, ca să se favorizeze formaţiunea de capitaluri româneşti.

Din expunerile ce preced, reiese că în direcţia producţiunii, desvoltarea unor perspective prielnice sporirii ratei de acumulare a capitalului depinde în prima linie de ritmul şi succesul procesului de intensificare a producţiunii agricole. La rândul său, acesta este în funcţiune de piaţa externă, dar şi de piaţa internă. S'au examinat mai sus perspectivele pieţii externe. Chiar în ipoteza că acestea vor fi favorabile, fără a se întregi cu condiţiuni avantajoase pe piaţa internă, nu se poate aştepta o creştere suficientă a venitului agriculturilor corespunzătoare nevoii de mărire corelativă a ratei de acumulare a capitalului românesc.

Aceasta presupune două condiţiuni: punerea agricultorilor în poziţiunea de a realiza preţul întreg, prin excluderea intermediarilor, trecând asupra producătorilor agricoli organizaţi funcţiunile acestora şi echilibrarea preţurilor agricole cu cele industriale.

Asigurarea preţului întreg producătorilor agricoli, implică creiarea unei reţele complete de cooperative de valorificare a produselor agricole şi stăpânirea de către acestea în asociaţie cu Statul şi comunele (în forma regiei mixte cooperative) a întregului utilaj tehnic necesar pentru conservarea şi condiţionarea produselor

www.dacoromanica.ro

agricole (silozuri, frigorifere, târguri de vite, abatorii, lăptării comunale, etc.).

Aceasta presupune o organizare a pieţii capitalurilor, care să dea precădere în viitorul apropiat investiţiunilor în sectorul agricol, deci în locul libertăţii, dirijarea investiţiunilor.

In trecut, canalizarea capitalurilor disponibile s'a făcut numai în aparenţă liber, deoarece rata profitului din sectorul industrial a fost sporită, ca urmare a politicii neomercantiliste care a creat industriei o poziţie de monopol. Interesul accentuării ritmului formării capitalurilor româneşti pentru alimentarea industrializării impune o politică de dirijare a investiţiilor spre sectorul agricol.

Dar unde se vor găsi fondurile pentru primele investiţiuni agricole inexorabile?

In parte se vor putea procura prin colectarea economisirilor ţărăneşti în instituţii de credit cooperative, dacă li se va da organizarea adecuată, potrivit principiilor şi spiritului cooperatist. De asemenea, desvoltarea sistematică a sistemului Casei generale de economii şi cecuri poştale, într'un mediu de securitate politică externă şi internă va deschide posibilităţi pentru asemenea investiţii productive.

In sfârşit, mai intră în consideraţie utilizarea metodelor de creiere de credit în înţelesul restrâns al expresiunii, cu scopul de a pune temeliile unei acţiuni de ridicare a productivităţii muncii agricole şi a măririi venitului naţional. O asemenea politică de credit, pentru a se evita consecinţele unei inflaţiuni, pe lângă dirijarea investiţiilor reclamă şi o politică de preţuri şi salarii [1]).

Examinarea perspectivelor formaţiunii de capital românesc, — primul factor determinant al procesului de industrializare — duce la încheierea că pentru o perioadă imediată orice optimism este deplasat.

Abia după ce, şi dacă, se va determina o creştere a productivităţii şi rentabilităţii în agricultură, se vor forma resurse de capital, ce vor putea fi îndrumate spre noui industrii.

Până atunci industrializarea va rămâne în funcţiune de posibilităţile de auto-finanţare, şi de importuri de capital, în măsura în care vor fi înlesnite de conjunctura internaţională şi vor fi admise de Stat.

---

[1]) Ernst Wagemann: *op. cit.*, p. 90 şi urm.

www.dacoromanica.ro

Al doilea factor determinant al ritmului industrializării este extensiunea pieții interne.

Cercetarea evoluțiunii raporturilor dintre industria românească și piața internă în perioada de după războiul mondial, a învederat o sporire a desfacerii unui număr restrâns de articole de consum față de scăderea pronunțată a consumului celor mai importante bunuri de consum, oglindind puterea de cumpărare redusă a maselor consumatoare. In schimb, variația în sens invers a consumului de bunuri de producție a scos la iveală o criză de creștere a industriei românești, a cărei existență se întemeiază mai mult pe consumul Statului și în parte pe export (industria petrolului și lemnului).

Una dintre cauzele fundamentale ale acestei desvoltări este structura noastră social-agrară, formată din economii țărănești, cu caracter de unități economice autonome, quasi-autarhice, având un contact restrâns și ocazional cu piața. Drept urmare, cât timp capacitatea de absorbire de fabricate a pieții rurale este redusă, iar expansiunea ei se face lent și urmează un curs accidental, în funcțiune de conjunctura agricolă și alte împrejurări, influențând asupra puterii de cumpărare a țărănimii, (presiunea fiscală, gradul de îndatorare, etc.) posibilitățile de industrializare vor rămâne limitate.

In condițiile date gospodăria publică a reprezentat o piață mai însemnată pentru industria națională, care în perioada cercetată a depins într'un grad mai mare de fisc, adică de veniturile funcționarilor publici și de bugetul de materiale al instituțiilor publice și de comenzile Statului și regiilor publice, decât de puterea de cumpărare a țărănimii. Iar unele ramuri (petrolul și lemnul) au fost în funcțiune mai mult de piața externă.

Aceste împrejurări lămuresc constatarea făcută în altă parte [1]), că, cu toată accelerarea procesului de industrializare din perioada din urmă (1933—1938) sub imboldul unui regim protecționist exagerat, industrializării nu i-a corespuns creșterea consumului intern, ci diminuarea corespunzătoare a importului — deși sporirea populației a fost un factor permanent de mărire a nevoilor.

In afară de cauzalitatea inerentă structurii agricole, care determină o participare neînsemnată a lumei rurale la consumul de produse industriale, cartelarea industriei românești în toate formele și în deosebi prin oficiile de vânzare, bucurându-se de o

[1]) Capitolul V: *Economia industrială*, punctul VI: *Industria și piața internă*.

www.dacoromanica.ro

poziție de monopol, a contribuit la comprimarea consumului de fabricate industriale prin menținerea unui nivel de prețuri disproporționate, față de puterea de cumpărare a maselor de consumatori. Cartelarea industriei apare astfel ca un factor important al fenomenului foarfecelui prețurilor agricole și industriale.

Iar desvoltarea consumului de produse industriale a fost ținută în loc — cel puțin dela 1935 până acum — de fiscalitatea indirectă care a crescut progresiv cu mărirea sarcinelor excepționale impuse de înarmarea țării.

Este în afară de orice îndoială că perspectivele de desvoltare a pieții interne de produse industriale sunt condiționate, în primul rând, de ritmul intensificării agriculturii, dela care se așteaptă o ridicare a capacității de cumpărare a țărănimii, a cărei urmare firească va fi o sporirea schimburilor dintre sat și oraș.

Până în prezent nici industria n'a găsit o piață largă în lumea satelor, dar nici agricultura n'a primit prin industrializare impulsul să se intensifice.

Cu tot ritmul accelerat al procesului de industrializare, cultura solului și creșterea vitelor n'au căpătat un imbold sensibil spre industrializare: evoluția cheptelului mereu în scădere arată că agricultura n'a găsit nici pe piața internă condiții prielnice ca să desvolte creșterea animalelor; în deosebi din cauza lipsei de rentabilitate, bovinele crescute pentru îngrășare reprezintă abia 3,7% din efectiv; industriile alimentare bazate pe aceste produse nu sunt deajuns de desvoltate; industria textilă deși e avansată, a neglijat plantele textile autohtone — cânepa și inul — abia în anii din urmă a stimulat cultura bumbacului și n'a dat niciun imbold perfecționării calității lânii; industria uleiurilor vegetale n'a fost în măsură să determine o creștere a producției plantelor oleaginoase, iar introducerea în ultimii ani a soiei, se datorește influenții relațiilor comerciale externe.

In sfârșit, înzestrarea tehnică rudimentară și insuficientă a agriculturii și rolul minimal al îngrășămintelor chimice ilustrează absența oricărei inrâuriri pozitive a industriei metalurgice și chimice în această direcție.

Extensiunea redusă a pieții interne pentru produse agricole superioare se vădește în micimea centrelor urbane, în caracterul rural al unei însemnate părți a populației urbane și în împrejurarea că numai circa o treime din populația orășenească se află în orașe cu peste 100 mii locuitori și cari nu mai au caracter agricol.

www.dacoromanica.ro

O asemenea structură a populaţiei orăşeneşti nu poate reprezenta un consum însemnat de produse agricole superioare.

Dar structura specifică a distribuţiei populaţiei în oraşe este în mare parte un reflex al direcţiei industrializării, caracterizată prin aglomerarea industriilor în marile oraşe; iar în regiunile industriale desvoltate în legătură cu exploataţiunile miniere, formaţiunile orăşeneşti n'au luat proporţii deosebite.

Acest gen de industrializare nu putea duce decât la limitarea creşterii consumului de produse agricole superioare, la un număr redus de centre de populaţie şi chiar înlăuntrul acestora nivelul consumului nu se putea ridica din cauza limitelor înguste ale industrializării datorită puterii reduse de cumpărare a maselor rurale.

Pe drumul urmat până acum, posibilităţile de extensiune a pieţii interne de fabricate sunt reduse.

Liniile de mişcare ale industrializării viitoare sunt dictate de necesitatea intensificării agriculturii: aşezarea de industrii în mijlocul satelor în apropierea locului de producţie a materiei prime. In acest sens este indicată orice acţiune prin care se apropie locul de producţie de locul de desfacere (motorizarea transportului pe şosele) şi favorizează aşezarea industriilor în mediu rural (electrificare, avantagii speciale, îndrumare tehnică, înlesnirea înzestrării cu utilajul tehnic, etc.).

In această direcţie, rezervele bogate de energie şi materii prime deschid perspective largi: industrializarea cânepii şi inului cu precădere faţă de aceea a bumbacului prin înfiinţarea de topitorii mici de in şi cânepă; industrializarea leguminoaselor (prin fabricare, conservare, uscare, etc.); industrializarea fructelor (fabrici de marmeladă, uscătorii de fructe, etc.); industrializarea seminţelor oleaginoase; industrializarea produselor animale (fabricare de mezeluri, unt, brânzeturi, etc.) industrializarea peştelui, etc.

Asemenea industrializări mai sunt cerute îndeosebi pentrucă duc la mărirea cererii de braţe locale şi nu sporesc numai cantitatea ci perfecţionează calitatea produselor agricole, deoarece pe măsură ce se industrializează produsele, exigenţele relativ la calitatea materiilor brute cresc şi agricultura este forţată să se intensifice.

A doua serie de posibilităţi de industrializare rezidă în prelucrarea lemnului chiar în regiunile silvice. In această direcţie, printr'o exploatare mai intensivă a pădurilor, posibilitatea de producţie

www.dacoromanica.ro

anuală se poate mări, iar prin raţionalizarea utilizării optime a fiecărei specii şi transformarea ei industrială se poate obţine o valorificare sporită a lemnului. In afară de aceasta, există o gamă întreagă de posibilităţi de industrializare a lemnului cari ar prilejui noui iniţiative.

A treia serie cuprinde intensificarea industrializării petrolului, prin sporirea capacităţii de crackaj, exploatarea gazelor de sonde şi valorificarea hidrocarburilor şi industrializările chimice a gazului metan pe baza negrului de fum.

In sfârşit, ultima serie de industrializări este în legătură cu rezervele de materii prime anorganice. In această privinţă este a se ţine seamă de faptul că dispunem de un potenţial siderurgic limitat, dar în domeniul industrializării minereurilor există încă posibilităţi, atât prin noui explorări cât şi printr'o valorificare mai completă a minereului exploatat, atât în direcţia metalurgică, cât şi chimică.

Acestea sunt însă numai indicaţiuni de posibilităţi tehnice de industrializare. Posibilităţile economice depind de cadrul social şi economic.

Pentru a se lămuri în ce măsură şi în ce direcţie se vor deschide posibilităţi economice de industrializare în viitorul apropiat, trebue să subliniem că desvoltarea industrială n'are loc în România într'un regim de libertate, ci într'un regim de protecţie. Prin gradarea variată a protecţiei, care mai variază şi în raport cu nivelul preţurilor unui produs sau altul şi cu celelalte condiţii de producţie (abundenţa şi calitatea materiei prime şi a mânii de lucru, costul capitalului, etc). se determină o îngrădire a liberei alegeri a ramurii de producţie în care urmează a se realiza iniţiativa unui intreprinzător.

Intr'o asemenea ambianţă, nivelul preţurilor şi rata profiturilor nu poate fi un indiciu care să arate întreprinzătorilor exact situaţia pieţii produsului urmând să facă obiectul industrializării, dovadă extensiunea erorilor de investiţii industriale. Intr'un regim de protecţie acordată de Stat industriilor, asemenea erori de investiţiuni cari înseamnă risipă de capital şi o grevare continuă asupra consumului ţării nu sunt admisibile.

Ţelul firesc al unei industrializări este sporirea puterii de cumpărare a poporului prin stimularea intregii activităţii productive şi comerciale a naţiunii, creşterea consumului intern de materii prime şi de produse finite, diminuarea importului unor fabricate

www.dacoromanica.ro

străine; printr'o asemenea industrializare nu numai că nu se reduce, dar se mărește volumul schimburilor externe, deci și a importului.

Pentru ca să realizeze în viitor ceeace nu s'a isbutit prin industrializarea de până acum, este de presupus că Statul va fixa cadrul și limitele desvoltării industriale, iar prin sistemul de încurajare va căuta să influențeze ierarhizarea inițiativelor industriale.

Pentru a se fixa cadrul procesului de industrializare, prima întrebare ce se cere a fi lămurită este *țelul ei.*

Industrializarea românească nu poate avea un caracter integral urmărind realizarea autarhiei industriale, ca contrapondere față de autarhia agricolă a statelor industriale, întru cât avem motive să socotim că aceste tendințe au atins limitele extreme și vor fi răsturnate. Din manifestările oficiale ale inițiatorilor politicii de autarhie rezultă limpede tendința de a se limita sensul ei, prin recunoașterea necesității comerțului exterior. O nouă formă de economie mondială, care să restabilească pe baze și cu metode noui schimburile internaționale este prevăzută în mod general.

Drept urmare, țelul industrializării pentru un stat cu structură social-agrară, ca România, nu poate fi decât extinderea activității economice și augmentarea productivității muncii naționale în vechile ramuri de producțiune.

Țărmurită astfel, problema care primează este selecțiunea ramurilor de producție, după criteriul sporirii capacității de cumpărare a maselor, deci extensiunea pieții și ierarhizarea industrializării după criteriul maximului de productivitate.

Pe această cale se asigură pe de o parte *lărgirea bazei interne* — condiție sine qua non — a desvoltării industrializării și pe de altă parte se ridică nivelul calitativ al unor anume produse și se facilitează producția unor produse de calitate, cu desfacere ușoară pe piețele externe.

De bună seamă, în cadrul fiecărei branșe va fi nevoie a se preciza în fiecare caz dimensiunea optimă a întreprinderii, care înlesnește o ocupație integrală a utilajului tehnic și minimum de cost de producție. Sub acest unghiu de vedere, este infinit probabil că dintre numeroasele creațiuni industriale din perioada 1932—1938, caracterizată prin poziția de quasi-monopol a industriei pe piața internă, unele se vor dovedi neviabile.

www.dacoromanica.ro

Doi factori vor trebui să fie luați în considerație: penuria de capital și de muncă calificată de o parte și pletora de brațe de muncă necalificată ieftină.

Prin formațiunea tehnică a muncii calificate, printr'un învățământ tehnic adecuat și un sistem de ucenicie, completat cu un învățământ complimentar profesional, este de prevăzut o creștere progresivă a numărului de lucrători calificați autohtoni. Cât timp va subzista însă penuria, abondența mânei de lucru ieftine și capitalul și tehnicitatea scumpă vor impune un grad moderat de mecanizare a producției.

Este probabil că formarea capitalului național industrial să urmeze un ritm mai lent. decât excedentul anual de brațe de muncă. Dacă în sectorul agricol — unde rentabilitatea este mai mică — nu intervine o asistență de credit ieftin pe termen lung și mijlociu, industrializările prin auto-finanțare vor avea un mers greoi. In sectorul industrial în schimb, cât timp se va menține rentabilitatea mai ridicată — care-și află expresia în bilanțurile anuale nu numai în beneficiile importante ci și în cotele de amortizare însemnate — va avea loc un proces de formare de capital nou, augmentat de capitalul acumulat în mediile de populație dependente de industrie. Auto-finanțarea este în această ramură mai promițătoare.

In schimb, după cum s'a precizat mai sus, necesitatea asigurării investițiilor agricole și a investițiilor de Stat, impune a nu mai lăsa la jocul liber al forțelor — denaturat prin poziția de quasi monopol a industriei — formarea de capitaluri industriale prin emisiuni de acțiuni și obligațiuni industriale, sau prin finanțări în formă de credite pe termene lungi și mijlocii.

In sfârșit, aportul de capital străin, atât de însemnat în prima fază a formării sistemului industrial, diminuat în faza următoare, în împrejurările economice internaționale în devenire rămâne sub un semn de întrebare. De altminteri, fără a deprecia importanța capitalurilor străine în acțiunea de industrializare, este a se sublinia că beneficiile capitalului străin plasat, în mare parte nu servesc la crearea de putere de cumpărare pe piața națională și nu contribue la sporirea ofertei de capital căci sunt exportate.

Structura specifică a pieții muncii și capitalului, în economia românească, așează pe primul plan chestiunea debușeului ca factor hotărîtor în dirijarea procesului de industrializare. Hotărîrea cu

www.dacoromanica.ro

privire la orice inițiativă industrială este a se lega de examinarea chestiunii debușeului.

Constatarea că întreprinderi industriale românești, creiate pentru satisfacerea unor nevoi simple cu caracter universal, rigid mai mult sau mai puțin, independent de variațiile conjuncturii, n'au izbutit să-și dea mărimea optimă și continuă a lucra cu un preț de cost încărcat de sarcini moarte, este o vie ilustrațiune a caracterului primordial al debușeului și în același timp indică una din limitele relative ale industrializării.

Ori de câte ori pentru un produs debușeul este mai specializat și mai fluctuant, cu cât produsul respectiv este mai specific și deci cererea mai puțin universală, cu atât pentru a se putea întemeia o întreprindere de dimensiune optimă viabilă, se cere o piață mai întinsă.

Vom exemplifica cu cazul industriei siderurgice și metalurgice românești.

Dacă industria fontei și oțelului — atât timp cât vom dispune de condițiile favorabile actuale: rezervele de materii prime (asocierea cărbunelui cu minereul) — se poate desvolta întrucât există un debușeu însemnat pentru fontă, oțel și produse laminate, construcții metalurgice, care-i permite să lucreze cu un cost mai puțin ridicat, îngustimea pieții de desfacere devine un obstacol în calea existenței unei industrii de mașini și aparate, unelte și scule. In schimb, industria metalurgică poate avea un debușeu important în fabricația de mașini și unelte agricole, care în cadrul unei politici de industrializare normală, cuprinzând și agricultura, este susceptibil de a fi sporit.

Dar pentru îndrumarea procesului de industrializare n'are importanță numai piața internă, ci și piața externă. *Werner Sombart*, cercetând fenomenul industrializării țărilor agricole, generalizând, a conchis « pe aceeași bază agrară nu se pot clădi două sisteme industriale, anume cel propriu și cel european, potrivit legii raportului proporțional între baza agrară și industrială ».

După cum relevă în mod just *Andreas Predöhl* [1]), în joc sunt complexe de fapte, în aparență simple, dar care în realitate acopăr o serie de probleme complicate.

In fapt, industrializarea țărilor agrare exercită o influență defavorabilă asupra acelor ramuri de producție din țările vechi

[1]) Andreas Predöhl: *op. cit.*

www.dacoromanica.ro

industriale, care jucau un rol însemnat în importul mărfurilor respective în țările agrare. Astfel se constată un regres al exportului de fabricate simple, cari satisfăceau nevoile de articole de primă necesitate și cari se fabrică în fiecare țară agricolă. In acest sector de industrii se poate considera că diviziunea internațională a muncii a încetat. Autarhia industrială limitată la aceste ramuri de producție industrială apare ca un fenomen normal.

Această evoluție industrială nu poate rămâne fără urmări asupra schimburilor economice între țări. S'a arătat la locul indicat [1]) cum s'a deplasat geografic și s'a transformat structural comerțul exterior al României, sub impulsul industrializării. Dificultăți mari au apărut în calea relațiilor comerciale cu acele state, cari în afară de anume fabricate (ex. fire și țesături) pe cari le exportau în trecut și pe cari România fabricându-le astăzi nu le mai importă, nu mai dispun de alte articole interesând piața românească. Cu alte cuvinte, raporturile de complimentaritate între România și celelalte țări s'au schimbat, impunând procese complexe de adaptări, atât în economia internă, cât și în relațiile comerciale externe. In această privință este de prevăzut că în viitorul apropiat posibilitățile de export se vor limita numai la acele feluri de produse ale căror condiții de producție implică existența unei piețe vaste, sau la produse de calitate.

Incontestabil aceste complicațiuni de ordin economic s'ar putea transforma în obstacole, în calea continuării procesului de industrializare a României.

In același sens, industrializarea mai departe se va putea izbi de dificultatea asigurării plății în străinătate a costului materiilor prime și utilajul tehnic de care nu se poate lipsi.

Intră, în primul rând, în această categorie, industriile cari aprovizionează piața internă, prelucrând materii prime străine. In joc este îndeosebi industria textilă. Firește, importul de materii prime textile este susceptibil de a fi redus (prin cultura și utilizarea inului și cânepii și chiar a bumbacului) și prin aceasta se poate diminua dificultatea transferului. Nu trebue a se scăpa însă din vedere că industria textilă produce articole, cari corespund unor nevoi simple, universale cu cererea puțin elastică și cu un debușeu suficient și care întrebuințează un însemnat număr de brațe de lucru. Nu poate fi deci în discuție a se renunța la ea. Dar, pe lângă

[1]) Vezi capitolul VII: *Comerțul exterior.*

www.dacoromanica.ro

industria textilă, mai sunt dependente de importul de materii prime şi alte ramuri: electrotehnica, ceramica, metalurgica şi chiar industria materialelor de construcţii. Dintre acestea, numai acelea cari fabrică instrumente de lucru, îndeosebi specializate, folosind în proporţii mari materii prime străine şi cari n'au isbutit a creia intreprinderi de dimensiuni, optime, nu vor putea învinge dificultăţile.

In orice caz, chiar dacă s'ar reduce volumul de materii prime cumpărate din străinătate, importul va spori fie prin fabricatele ce nu s'ar produce în ţară, fie prin creşterea nevoilor de utilaj tehnic.

Aceasta va impune a se creia ramuri noui de producţie de articole de export şi a se desvolta cele existente. Posibilităţi există. Dintre ramurile vechi (în afară de cereale); petrolul şi lemnul, cari oferă posibilităţi, îndeosebi prin intensificarea producţiei şi oferirea pe pieţele străine a unor produse de calitate.

Dintre ramurile noui prelucrarea materiilor agricole, îndeosebi cele specifice cari nu se găsesc în cantităţi şi de calităţi egale în majoritatea ţărilor: industrializarea plantelor oleaginoase şi textile şi industrializarea produselor animale în condiţii de calitate corespunzătoare cerinţelor pieţelor externe vor fi împinse pe planul întâi, îndeosebi de necesitatea inexorabilă de a compensa în timp util diminuarea valorii exportului rezultată din micşorarea excedentelor exportabile de produse petrolifere şi material lemnos.

In sfârşit direcţia procesului de industrializare va fi indicată şi de nevoia de a deschide noi prilejuri de muncă surplusului de braţe rurale. S'a arătat că pe liniile pe care industria românească s'a desvoltat până acum, nu se poate aştepta dela creiarea de ramuri noui de industrie sau de intreprinderi industriale capitaliste o influenţă însemnată asupra pieţii muncii rurale.

Chiar dacă se face abstracţie de micşorarea numărului de lucrători industriali, ca urmare a accentuării tendinţei de raţionalizare, numărul de braţe ce-şi pot găsi plasament în industrie anual, este relativ limitat. Firește, desvoltarea industrială determină un spor de activitate economică generală care deschide noui prilejuri de lucru şi creiază profesiuni noui. Dar aceste ocupaţiuni sunt numai în parte deschise elementelor rurale fără pregătire specială.

Nevoia de a plasa excedentul de braţe rurale va fi mai uşor satisfăcută de industriile agricole şi forestiere, aşezate în mijlocul

www.dacoromanica.ro

satelor, cari deschid prilejuri potrivite de lucru chiar în mediul rural.

De asemenea, meseriile care numărau încă acum 10 ani circa un sfert de milion de ateliere, chiar dacă admitem faţă de tendinţa de concentrare constatată în deceniile precedente, că în ultimul deceniu o parte au putut fi înglobaţi în fabrici, faţă de sporirea lentă a numărului salariaţilor în fabrici şi de creşterea constantă a populaţiei, este infinit probabil că numărul lor n'a diminuat, ci a sporit. Cu atât mai probabilă apare această tendinţă, cu cât se ştie că meseriile sunt capabile de rezistenţă, acolo unde raporturile de piaţă au un caracter local. Drept urmare, în satele noastre din nevoia întreţinerii şi reparării inventarului ţărănesc, precum şi din prilejul prelucrării pe loc a unor produse adaptate cerinţelor individuale este normal să subsiste şi să se înmulţească o categorie tot mai însemnată de meserii săteşti.

Locul actual al meseriilor în economia românească e mai însemnat decât se socoate.

S'a amintit mai sus că valoarea producţiei meseriilor nu este departe de valoarea producţiei industriei mari de fabrică. Pentru ca evaluarea aceasta să fie apreciată just, se aminteşte că valoarea unei producţii este în funcţiune de coeficientul ei de industrializare, care în meserii se ridică în 1939 la aproximativ 90% faţă de fabrici, unde este aproximativ 10% [1]).

Superioritatea coeficientului de industrializare a meseriilor faţă de cel al fabricilor nu se datoreşte numai gradului de utilizare a muncii manuale, şi a abilităţii meseriaşilor, ci şi raţionalizării procesului de muncă prin înzestrarea principiilor moderne de evitare a risipei de muncă şi materiale [2]).

Se vădeşte astfel că încurajarea tendinţei de modernizare a meseriilor (prin învăţământ profesional, organizarea adecuată a uceniciei, înlesniri de credite de investiţie şi exploatare, încurajarea asociaţiilor şi cooperaţiei de credit, aprovizionare şi desfacere în comun, etc.) se află pe linia progresului economic şi corespunde

---

[1]) Ing. Gh. C. Tullea: *Meseriile în România* în « Industria Românească » 1930—1934, editată de Ministerul Economiei Naţionale p. 89.

[2]) In studiul amintit *Ing. Tullea* dovedeşte afirmarea acestor tendinţe, cu exemple din meseriile de construcţii, lăcătuşerie, cismărie, tâmplărie, caroserie, cazangerie, ornamentaţii de fier, maşini de bucătărie, reparaţiuni de maşini agricole şi industriale, cântare şi bascule.

www.dacoromanica.ro

celor mai stricte criterii de apreciere şi selecţionare a industrializării, potrivit principiului valorii muncii create.

Dacă evoluţia industrializării va merge pe această cale normală nu se poate ivi niciun conflict de interese între economia românească şi economiile naţionale din marile state industrializate. Dintre acestea, pentru economia românească locul prim îl deţine Germania Mare.

Este deci firesc a se cerceta perspectivele industrializării României în raport cu relaţiile economice româno-germane.

In tratatul din 23 Martie 1939, cu privire la industrializarea României se prevede:

1. Desvoltarea industriilor agricole existente şi înfiinţarea de noui industrii agricole şi de instalaţiuni de prelucrare.

2. Desvoltarea economiei româneşti silvice şi a lemnului, creări de exploatări şi industrii forestiere, întrucât vor apărea necesare.

3. Livrări de maşini şi de instalaţiuni pentru exploatările miniere.

4. Infiinţări de societăţi mixte româno-germane pentru deschiderea şi valorificarea calcopiritei din Dobrogea, minereurilor de chrom din Banat, minereurilor de mangan din regiunea Vatra Dornei Broşteni. Eventual crearea unei industrii de aluminium.

5. Intemeierea unor societăţi mixte româno-germane pentru exploatarea petrolului şi executarea unui program de foraj şi prelucrare a ţiţeiului.

6. Colaborări pe teren industrial.

Primul punct se încadrează complet în linia de mişcare a evoluţiei normale a economiei româneşti.

Desvoltarea pe o scară mare a industrializărilor agricole va trebui să aibă întâietate în preocupările, iniţiativa şi acţiunea economică românească, cel puţin timp de o generaţie. Orice colaborare compatibilă cu interesele economiei româneşti de sporire a productivităţii şi remunerării muncii agricole româneşti este bine venită.

De asemenea şi punctul al doilea: intensificarea şi raţionalizarea exploatării silvice, punerea în valoare a regiunilor silvice, împădurirea şi valorificarea optimă a lemnului în conformitate cu utilizările normale ale fiecărei specii şi nevoile consumului intern şi cu disponibilităţile exportabile se încadrează în programul românesc.

www.dacoromanica.ro

Livrări de mașini și creațiuni de societăți mixte româno-germane pentru valorificarea unor bogății miniere neexploatate (punctul 3 și 4) nu pot fi decât în avantajul economiei românești.

In sfârșit, dacă proectata societate petroliferă româno-germană (punctul 5) și-ar fixa ca țel, pe lângă executarea unui program de foraj și intensificarea prelucrării țițeiului printr'un utilaj tehnic corespunzător, ar răspunde unei necesități urgente ale acestei ramuri de producțiune națională.

Singurul punct care nu e ușor de deslușit este ultimul, care menționează vag o « colaborare pe teren industrial ».

Intr'o broșură [1]) apărută după încheierea tratatului economic româno-german, d-l Dr. Ernst Wagemann, profesor la Universitatea din Berlin și Președintele Institutului pentru cercetări conjuncturale, precizează punctul de vedere german față de problema industrializării.

« In ce privește problema industrializării în țările balcanice, s'a exprimat adesea temerea că Germania s'ar putea opune unei asemenea evoluțiuni în interesul exportului său industrial. Germania știe însă prea bine că sud-estul ca să ușureze presiunea suprapopulației, trebue să-și desvolte economia industrială și că e numai vorba, dacă aceasta trebue să se întâmple cu sau fără Germania. Germania poate însă colabora la aceasta, cu atât mai mult cu cât industrializarea corespunde cu desăvârșire intereselor sale. Aceasta este evident pentru minerit, pentru ale cărei produse la noi există o necesitate nelimitată. Chiar și prima prelucrare a minereurilor, poate — fără ca aceasta să fie în desavantajul nostru să aibă loc în țara proprie, deoarece Europa sud-estică, potrivit unei expresiuni cunoscute este bogată în minereuri sărace. Transportul lor ar fi deci mai nerentabil ca exploatarea lor pe loc.

Dar chiar și desvoltarea industriei transformatoare nu primejduește numai decât interesele Germaniei. In contrast cu Marea Britanie, în exportul german în locul mărfurilor simple de consum domină bunuri de producție și bunuri de întrebuințare de valoare mare. Sud-estul va limita după toate probabilitățile importul de bunuri de consum, care se fabrică ușor, dar pentru desvoltarea industriei sale va trebui să-și procure bunuri de producțiune din străinătate ».

---

[1]) Dr. Ernst Wagemann: *Der neue Balkan.* Berlin 1939, p. 134 și urm.

www.dacoromanica.ro

Teza aceasta este perfect confirmată de evoluţia raporturilor comerciale româno-germane. Cetitorul îşi aminteşte că cercetarea schimbărilor structurale ale comerţului exterior românesc [1]) au scos în relief că, pe când Marea Britanie şi Italia au fost desavantajate, Germania a fost avantajată în urma industrializării României.

Este în deosebite recunoscut că industrializarea României este impusă de necesitatea plasării excedentului populaţiei şi creşterii standardului de viaţă. Dacă acest proces economic va urma pe liniile trasate de condiţiunile firești ale economiei românești, este de prevăzut că va continua şi va atinge ţelul.

Cum în structura economiei românești, economia exterioară are o însemnătate covârşitoare faţă de economia interioară, desvoltarea mai departe a industrializării pe drumul urmat până acum era sortită să ducă la un grav impas economic. In loc să extindă capacitatea de absorbire a pieţii interne, provocând o sporire generală a activităţii economice şi ridicând standardul de viaţă industrializarea românească, la adăpostul supra-protecţionismului s'a limitat a exploata poziţia ei de monopol pe piaţa internă, înlocuind cantităţile de mărfuri importate mai înainte.

Rezultatul nu putea fi decât diminuarea progresivă a complimentarităţii dintre economia românească şi economiile naţionale cele mai importante ca pieţe de produse românești şi aglomerarea de obstacole însurmontabile în calea exportului românesc.

Această situaţie avea să se agraveze prin reducerea disponibilităţilor de produse petrolifere şi material lemnos exportabile, cari nu pot fi înlocuite decât prin produse provenite din industrializări agricole.

Schimbarea de orientare a industrializării în sensul precizat şi prin care se va provoca o extensiune a pieţii, este menită să prevină economia românească de a ajunge în acest impas.

Firește, dificultăţi de tranziţie se vor ivi. Un proces de adaptare a unora dintre industriile existente se va arăta necesar, chiar şi în afară de orice legătură cu aşezarea raporturilor comerciale româno-germane, pe baza planului economic prevăzut în tratatul din 23 Martie 1939.

Astfel de pildă unele intreprinderi industriale, cari din cauza îngustimii consumului lucrează cu un preţ de cost prea ridicat,

[1]) Capitolul VII: *Comerţul exterior.*

www.dacoromanica.ro

nu-şi asigură rentabilitatea decât graţie poziţiei de monopol pe piaţa internă, se vor dovedi neviabile, iar altele vor renunţa la producţia unor articole pentru care nu există posibilităţi de desfacere suficiente, ca să se înlesnească fabricaţia în condiţiuni optime.

Amploarea acestor dificultăţi de tranziţie şi în genere rezultatele acţiunii de îndrumare a evoluţiei economiei româneşti pe căile indicate de presiunea demografică, rurală şi condiţiunile naturale, va depinde într'o largă măsură de metoda schimburilor economice externe ce se va stabili după pace.

Regimul schimburilor economice externe din anii după criza mondială a scos economia românească de pe liniile de evoluţie firească.

Prin tariful vamal din 1929 s'a urmărit să se înlesnească o desvoltare armonică a economiei româneşti, stimulând industrializarea printr'o protecţie raţională şi încurajând intensificarea agricolă, prin protecţia îndeosebi a creşterii animalelor, plantelor industriale şi fructelor.

Sistemul restricţiilor comerciale şi valutare, desvoltat în urma crizei mondiale şi îndeosebi dăinuirea celor două categorii de monete: libere şi controlate, a anihilat toate efectele aşteptate dela această politică comercială.

S'a arătat în altă parte [1]), cum prin suprataxarea importului introdusă din necesităţi fiscale, provocate de dificultăţi valutare (taxa de 12% ad-valorem asupra întregului import) sau dificultăţi de export (taxa asupra autorizaţiilor de import pentru creiarea fondului primelor de export), gradul de protecţie vamală s'a ridicat în 1938 de peste 8 ori faţă de 1929.

Firește, acest supra-protecţionism a forţat în ultimii ani ritmul industrializării, dar taxarea excesivă a materiilor prime (de 22,70 ori mai mult decât în 1929) şi a semi-fabricatelor şi maşinilor (cu coeficiente mai moderate 2,96 respectiv 3,61, dar importante în import cu valoarea mult mai urcată a acestor produse) n'a putut avea alt efect decât urcarea costului de producţie a industriei româneşti.

Iar sporirea, în acelaş timp, cu un coeficient de 2,66 a gradului de taxare a fabricatelor, a determinat poziţia de quasi-monopol a industriei naţionale, complectată prin regimul contingentării importului.

---

[1]) Vezi capitolul VI: *Protecţionismul industrial şi agricol.*

www.dacoromanica.ro

Deşi poziţia de quasi-monopol a dat industriei româneşti putinţa să cucerească piaţa internă, faptul că în 1938 consumul intern de produse industriale nu se ridicase la nivelul celui din 1927, evidenţează că industrializarea, în loc să ridice capacitatea de cumpărare a populaţiei, a scăzut-o. Din cauza preţului de cost urcat, datorit în mare parte taxării excesive a materiilor prime, semi-fabricatelor şi maşinilor, precum şi a supra-capitalizării relative din unele industrii de bunuri de consum care grevează preţul de cost, industria românească a dat pe piaţă articole de primă necesitate cu preţuri excesive, în raport cu puterea de cumpărare a maselor consumatoare.

Inzestrarea agriculturii cu unelte şi maşini agricole, paralizată în perioada dela 1929—1934 de consecinţele crizei agricole, a fost ţinută în loc în perioada următoare dela 1935—38, de taxarea excesivă a maşinilor.

Avantagiile fireşti ce au decurs pentru agricultura românească din măsurile de politică comercială şi monetară (exporturile în compensaţie, primele valutare şi economice şi regimul negociabilităţii parţiale a devizelor rezultate din exportul grâului) au fost anihilate într'o largă măsură, prin faptul că ele ducând la deprecieri succesive necontrolate a monedei naţionale, oglindite în urcarea nivelului preţurilor interne, au slăbit puterea de cumpărare a agricultorilor.

Nu este deci suprinzător dacă cu toate mijloacele de protecţionism agricol direct şi indirect, rentabilitatea agriculturii în această perioadă a fost mult inferioară celei a industriei. In deosebi rentabilitatea agriculturii ţărăneşti a fost atât de scăzută, încât a condamnat populaţia rurală la un standard de viaţă coborît.

Este limpede că dacă schimburile economice vor continua după pace în acelaş cadru monetar şi comercial, aşezarea economiei româneşti pe liniile ei normale de mişcare va fi împiedecată.

Cari sunt în această direcţiune perspectivele?

In declaraţiile suscitate ale Ministrului Economiei Reich-ului, aflăm unele preciziuni despre concepţia germană.

« Valuta este totdeauna secundară, conducerea economică este primară. Dacă economia nu-i sănătoasă, nu poate exista nicio monetă sănătoasă. In cadrul unei economii europene sănătoase şi a unei diviziuni raţionale a muncii între economiile naţionale, problema valutară se va soluţiona dela sine deoarece nu va mai

www.dacoromanica.ro

fi atunci decât o problemă de bună tehnică monetară. Este dela sine înțeles că *marca* va avea o poziție dominantă în Europa »[1]).

Problemele valutare vor fi rezolvate pe baza soldului balanțelor de plăți.

Sistemul de decontare de până acum — clearingul — constitue temelia pentru o eventuală îmbunătățire a raporturilor valutare. Se va ajunge pe baza metodelor de până acum ale raporturilor economice bilaterale și ale convențiilor de plăți la o nouă desvoltare în direcția raporturilor economice multilaterale și la o achitare a soldurilor de plată ale fiecărei țări, astfel încât diferitele țări să poată participa la un clearing, care să ducă la raporturi economice regulate.

După cum se vede nu se proectează nici reintroducerea circulației absolut libere a devizelor, nicio uniune monetară în toată Europa, care ar avea drept condiție prealabilă o uniune vamală, ci desvoltarea mai departe a tehnicii clearingului.

Prin urmare, în intențiunea Germaniei, în viitoarea ordine economică europeană, metodele de până acum: clearingul, convențiile comerciale și de plăți bilaterale, urmează a forma temelia pentru o nouă desvoltare în direcția raporturilor economice multilaterale, care să înlesnească lichidarea soldurilor de plată ale fiecărei țări care participă la clearing și să normalizeze astfel raporturile economice dintre toate țările.

Pentru desvoltarea economiei românești este de un deosebit interes, dacă după restabilirea păcii, acest sistem va fi țărmurit în frontierele Europei și va concura cu sistemul etalonului aur restaurat în lumea anglo-saxonă sau dacă se va generaliza în lumea întreagă. Prima ipoteză e mai probabilă. Chiar d. Funk prevede eventualitatea utilizării aurului pentru « compensarea soldurilor în afară de sistemul clearingului, deci pentru relațiile comerciale și de plăți libere »[2]).

In prima ipoteză, economia românească va avea să rezolve o problemă complicată, provocată de dăinuirea antinomiei dintre interesul economic și cel financiar, rezultat din poziția României, ca țară exportatoare și debitoare. Pentru a nu se izbi din nou de obstacolele, pentru învingerea cărora, în ultima perioadă dinaintea

[1]) Walther Funk: *op. cit.*, p. 7/8.

[2]) Ibidem p. 15.

www.dacoromanica.ro

actualului război, s'a depreciat moneta şi s'a ajuns la un adevărat hoas monetar, şi cu toate eforturile nu s'a realizat echilibrul statornic al balanţei plăţilor, iar economia naţională a fost împinsă spre o desvoltare nesănătoasă, va fi nevoie de a se adopta metode de lichidare a obligaţiunilor financiare, care să pună în acord interesul economic şi interesul financiar în raporturile economice cu străinătatea.

România va fi silită să se încadreze în sistemul monetar a clearingului, care se află de altminteri la baza executării tratatului economic cu Germania.

După cum constată şi Dr. Ernst Wagemann: « prin aplicarea dela 1933 a sistemului clearingului şi bilateralismului s'a stabilit o comunitate de interese între ţările din Europa sud-estică şi Germania, care îndreptăţeşte a se vorbi de formarea unui nou spaţiu mare economic, al cărui punct central e Germania şi în care cel mai important instrument este sistemul clearingului » [1]. Aplicarea tratatului economic din 23 Martie 1939 este menită să desvolte comunitatea de interese dintre România şi Germania. Raporturile comerciale bilaterale dintre România şi Germania urmând a fi planificate, asigurarea lichidării reciproce a plăţilor va constitui o preocupare constantă.

Intr'adevăr, în sistemul clearingului, schimburile comerciale dintre două ţări sunt în funcţiune de posibilităţile de completare ale economiilor naţionale respective, deoarece importul se plăteşte prin export. Urmează deci că, pentru ca o ţară industrială să fie în stare să lichideze importul de materii prime şi produse alimentare dintr'o ţară agricolă, industrializarea acesteia trebue să fie îngrădită în anume limite.

Este normal să se prevadă că Germania va tinde la mărirea gradului de complimentaritate a economiei româneşti faţă de economia ei naţională, ceeace va implica unele devieri şi limitări ale procesului de industrializare, cari după cum s'a desprins din expunerile ce preced, dacă nu vor fi deformate de tendinţe politice, sunt în acord cu interesele vitale ale unei normale desvoltări a economiei româneşti.

Simultan, nevoia asigurării lichidării plăţilor în clearing va duce, cel puţin în faza primă până când sistemul clearingului va ajunge să lichideze raporturile economice multilaterale — la con-

[1]) Dr. Ernst Wagemann: *op. cit.*, p. 121.

www.dacoromanica.ro

statarea necesității limitării participațiilor de capital german în societăți mixte româno-germane, proectate în tratatul economic din 23 Martie 1939, pentru a se preîntâmpina înghețarea soldurilor și a nu greva balanța plăților.

In ipoteza puțin probabilă a generalizării clearingului ca instrument de plăți internaționale, deși tehnica raporturilor noastre comerciale cu străinătatea ar fi complicată, poziția economiei românești ar fi mai favorabilă decât în perioada 1931—1940, în care persistența mai multor sisteme monetare, în deosebi a monetelor libere și controlate și a unor niveluri de prețuri variate ne-a cauzat pierderi însemnate de substanță națională.

Condiția sine qua non, ca economia românească să prospere în cadrul unei asemenea ordine economice, este să adopte cu toate consecințele forma unei economii organizate controlată de Stat.

Numai printr'o asemenea organizare, se va putea înlătura antinomia dintre sectorul agricol individualist și liberal și sectorul industrial sindicalist și monopolist precum și dintre comerțul românesc individualist și anarhic și comerțul colectivizat și disciplinat al celor mai de seamă țări. Economia organizată controlată de Stat va fi o chezășie pentru sporirea ratei acumulării de capital.

In economia românească libertatea formală a procesului de formare a capitalurilor s'a soldat printr'o constantă penurie de capital. Cât timp a durat libertatea relativă a schimburilor economice dintre popoare, economia românească, ca și a celorlalte popoare înapoiate pe scara civilizației individualiste, și-a completat nevoia de capital prin import, fie în forma împrumuturilor de Stat sau private, fie în forma facilitării plasamentelor de capitaluri străine. Indată ce perioada de libertate a schimburilor economice a făcut loc perioadei restricțiunilor, perspectivele aportului de capital străin s'au îndepărtat și în schimb au ieșit la iveală toate neajunsurile acestei metode de formare a capitalului, constând în dificultățile de transfer, instabilitatea fondurile străine și consecințele dezastruoase ale retragerii lor în momente de criză economică, micșorarea ritmului acumulării de capital, datorită exportului continuu a dividendelor, salariilor, etc., cuvenite capitalului străin plasat, primejdia subordonării politicii economice naționale influenții externe, etc.

Metoda liberală a acumulării de capital s'a mai tradus printr'o distribuție a disponibilităților de capital între cele două

www.dacoromanica.ro

sectoare de producţie, agricol şi industrial, dăunătoare progresului economiei româneşti. Rezultatul a fost un ritm lent al procesului de acumulare de capital individual.

In sfârşit, prin acelaş mecanism participarea la venitul naţional a elementului alogen, covârşitor în sectorul monopolist (industrie şi bănci) şi în comerţ, s'a desvoltat în dauna elementului românesc autohton predominant în sectorul liber individualist (agricultura).

Fără a-şi asigura o creştere continuă a acumulării de capital, economia naţională a unui popor nu poate reprezenta o temelie sigură pentru clădirea unui Stat naţional.

Odată ce este stabilit că pe drumul economiei capitaliste liberale, deformată printr'un intervenţionism de Stat haotic, spasmodic şi expus tuturor influenţelor, economia românească n'a izbutit să acumuleze capitaluri productive româneşti, nu rămân deschise decât două drumuri: drumul economiei capitaliste liberale pure sau economia organizată controlată de Stat. Cel dintâi — în lumina experienţii lumii întregi — apare utopic; cel de al doilea, care se desprinde din condiţiile de viaţă ale ţării şi din necesitatea de a construi fundamente puternice clădirii Statului naţional-românesc, departe de a fi privit ca un pământ al făgăduinţii, apare ca un imperativ naţional.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERII

Pag.

PREFAȚĂ V
INTRODUCERE 3

Cap. I

SUPRAPOPULAȚIA AGRICOLĂ 25

I. Presiunea demografică rurală 25
II. Simptomele suprapopulației agricole 28
A) Extensivitatea agriculturii 28
B) Pulverizarea proprietății și exploatării țărănești 30
C) Prețurile pământului, arenzile și salariile agricole 35
D) Raporturi de venit și consum în exploatarea țărănească . 38
E) Alimentația populației rurale 43
F) Utilizarea incompletă a muncii țărănești 48
III. Perspectivele presiunii demografice 49

Cap. II

ECONOMIA AGRICOLĂ ȚĂRĂNEASCĂ 54

I. Posibilitățile intensificării agriculturii țărănești 54
II. Tara agriculturii țărănești — cerealismul 59
A) Regresul zootehnic și cauzele sale 61
B) Culturile alimentare și industriale 68
III. Inzestrarea tehnică a agriculturii țărănești 69
IV. Cauzele regresului agriculturii țărănești 76
A) Raporturile de prețuri 77
B) Credit și dobânzi 82
V. Directivele și limitele intensificării agriculturii țărănești 85

Cap. III

ECONOMIA FORESTIERĂ 93

Cap. IV

REZERVELE DE ENERGIE ȘI MATERII PRIME 101

I. Rezerve de energie 101
A) Cărbunii 101
B) Petrolul 102
C) Gazul metan 109
D) Energia hidraulică 110

www.dacoromanica.ro

Pag.

II. Rezerve de materii prime 111
A) Materii prime anorganice 111
B) Materii prime organice 117
III. Consumul de materii prime al industriei românești 122

Cap. V
ECONOMIA INDUSTRIALĂ 125

I. Caracterizarea generală a procesului de industrializare 126
II. Locul industriei în economia națională 137
III. Structura industriei de prelucrare 146
IV. Rentabilitatea industriei 155
V. Stadiul actual al industrializării 159
VI. Industria și piața internă 178
VII. Industria și agricultura 189
VIII. Posibilitățile și limitele industrializării 198

Cap. VI
PROTECȚIONISMUL INDUSTRIAL ȘI AGRICOL 208

A) Protecționismul industrial 210
I. Evoluția politicii vamale dela 1920—1929 210
II. Gradul protecției vamale 223
III. Protecționismul vamal și cartelurile internaționale 235
IV. Contingentarea importului 238
V. Măsuri speciale pentru încurajarea producției industriale . . . 240
B) Protecționismul agricol 244
I. Protecționism vamal 244
II. Intervențiunile Statului în piața agricolă 245
III. Restricțiile comerciale și monetare ca instrument de protecționism agricol 247
C) Efectele protecționismului 250
I. Efectele tarifului vamal, *a)* asupra industriei, *b)* asupra agriculturii 251
II. Efectele restricțiilor comerciale și monetare, *a)* asupra industriei, *b)* asupra agriculturii 255
III. Tariful vamal și fiscal 259

Cap. VII
COMERȚUL EXTERIOR 263

I. Privire generală 263
1. Faza reconstrucțiunii și adaptării 263
2. Faza stabilizării 264
3. Faza depresiunii mondiale 265
4. Faza redresării economice 268
II. Structura comerțului exterior *a)* Importul, *b)* Exportul . . . 271
III. Orientarea comerțului exterior 279
IV. Evoluția raporturilor de schimb externe 297

www.dacoromanica.ro

Pag.

Cap. VIII

MONETA NAȚIONALĂ 302

I. Perioada deprecierii monetare (1919—1928) 302
II. Stabilizarea leului 305
III. Dela depresiunea economică mondială până la introducerea controlului schimburilor 309
IV. Controlul schimburilor 314

Cap. IX

CREDITUL 328

I. Bazele organizațiunii de credit, înainte de criza bancară . . . 328
II. Schimbările produse de criză în organizarea creditului 331
III. Creditul agricol 336
IV. Creditul industrial 348
V. Nivelul dobânzilor 353

Cap. X

PERSPECTIVELE ECONOMIEI ROMÂNEȘTI 357

www.dacoromanica.ro

MONITORUL OFICIAL ŞI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ
BUCUREŞTI — 1940

www.dacoromanica.ro

ANEXELE Nr. I

1 şi 2

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I_1 VALOAREA NETĂ a PRODUCȚIEI INDUSTRIEI de TRANSFORMARE în 1929

RAMURILE INDUSTRIALE	P_b Producția brută	A_1 Materii prime	A_2 Combustibil și energie electrică din afară	I_1 Capitalul investit în clădiri	K_1 Coeficientul de uzură	A_3 Amortizarea clădirilor	I_2 Capitalul investit în instalații	K_2 Coeficientul de uzură	A_4 Amortizarea instalațiilor	ΣA Valoarea preexistentă	$P_n \quad P_b - \Sigma A$ Producția netă	$\frac{P_n}{P_b}$ Coeficientul de industrializare
	Mii lei	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%
Industria chimică	11.011.389	5.772.541	624.464	2.100.800	5	105.040	3.496.000	10	349.600	6.851.645	4.159.744	37
» textilă	8.448.536	4.776.958	213.153	1.842.294	4	73.692	3.382.615	9	304.435	5.368.238	3.080.298	36
» alimentară	15.312.076	9.672.893	453.395	4.398.000	3	131.940	6.305.404	10	630.540	10.888.768	4.423.308	28
» metalurgică	8.443.982	3.559.425	664.814	2.273.717	5	113.686	3.789.437	10	378.944	4.716.869	3.727.113	44
» lemnului	5.362.878	2.801.454	94.743	1.165.437	4	46.617	1.928.712	10	192.871	3.135.685	2.227.193	41
» hârtiei și arte grafice	2.447.093	988.408	143.110	596.288	4	23.851	1.319.361	10	131.936	1.287.305	1.159.788	47
Industria pielăriei	2.614.372	1.623.470	45.324	633.165	3	18.995	618 990	8	49.519	1.737.308	877.064	33
» materialelor de construcție	1.573.357	243.475	305.835	770.000	3	23.100	1.170 500	10	117.050	689.460	883.897	56
Industria sticlăriei	602.058	147.057	60.257	305 000	3	9.150	163.000	10	16.300	232.764	369.294	61
» electrotechnică	208.503	89.620	4.614	25.164	5	1.258	40.837	10	4.084	99.576	108.927	51
» ceramică	104.552	23.386	11.206	64.899	3	1.947	36 904	10	3.690	40.220	64.323	61
Intreaga industrie	56.128.798	29.698.687	2.620.915	14.174.764	3,2	549.276	22.251.760	9,8	2.178.969	35.047.847	21.080.949	38

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I_1

VALOAREA NETĂ a PRODUCŢIEI INDUSTRIEI de TRANSFORMARE în anul 1932

RAMURILE INDUSTRIALE	P_b	A_1	A_2	I_1	K_1	A_3	I_2	K_2	A_4	ΣA	$P_n \; I_b \; \Sigma A$	$\frac{P_n}{I_b}$
	Producţia brută	Materii prime	Combustibil şi energie electrică din afară	Capitalul investit în clădiri	Coeficientul de uzură	Amortizarea clădirilor	Capitalul investit în instalaţii	Coeficientul de uzură	Amortizarea instalaţiilor	Valoarea preexistentă	Producţia netă	Coeficientul de industrializare
	Mii lei	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%
Industria chimică . . .	7.384.135	3.935.636	352.998	2.054.636	*5*	102.732	4.539.909	*10*	453.991	4.845.357	2.538.778	*34*
» textilă	6.137.702	3.330.600	164.807	1.760.629	*4*	70.425	3.636.342	*9*	327.271	3.893.103	2.244.599	*36*
» alimentară . .	8.512.800	5.095.235	264.345	3.663.170	*3*	109.895	6.848.476	*10*	684.848	6.154.323	2.358.477	*27*
» metalurgică . .	4.327.347	1.757.593	246.995	1.815.053	*5*	90.753	3.280.733	*10*	328.073	2.423.414	1.903.933	*43*
» lemnului . . .	1.508.066	724.226	48.656	906.690	*4*	36.268	1.754.044	*10*	175.404	984.554	523.512	*34*
» hârtie şi arte grafice	1.834.095	711.323	84.705	701.061	*4*	28.042	1.682.254	*10*	168.225	992.295	841.800	*45*
Industria pielăriei . . .	1.492.183	996.159	30.031	386.664	*3*	11.600	486.038	*8*	38.883	1.076.673	415.510	*27*
» materialelor de construcţie	861.910	137.678	139.146	881.618	*3*	26.449	1.886.024	*10*	188.602	491.875	370.035	*42*
Industria sticlăriei . . .	278.469	57.503	26.954	243.149	*3*	7.294	228.751	*10*	22.875	114.626	163.843	*58*
» electrotechnică	97.752	34.324	3.880	32.423	*5*	1.621	44.495	*10*	4.450	44.275	53.477	*54*
» ceramică . . .	40.637	8.392	5.207	51.957	*3*	1.559	27.294	*10*	2.729	17.887	22.750	*55*
Intreaga industrie . . .	32.475.096	16.788.669	1.367.724	12,497.050	*3,9*	486.638	24.414.360	*9,8*	2.395.351	21.038.382	11.436.714	*34*

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I_1

VALOAREA NETĂ a PRODUCȚIEI INDUSTRIEI de TRANSFORMARE în anul 1937

RAMURILE INDUSTRIALE	P_b	A_1	A_2	I_1	K_1	A_3	I_2	K_2	A_4	ΣA	$P_n \quad P_b - \Sigma A$	$\frac{P_n}{P_b}$
	Producția brută	Materii prime	Combustibil și energie electrică din afară	Capitalul investit în clădiri	Coeficientul de uzură	Amortizarea clădirilor	Capitalul investit în instalații	Coeficientul de uzură	Amortizarea instalațiilor	Valoarea preexistentă	Producția netă	Coeficientul de industrializare
	Mii lei	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	%	Mii lei	Mii lei	Mii lei	%
Industria chimică . . .	14.682.358	8.081.720	594.277	2.503.008	5	125.150	8.180.200	10	818.020	9.619.167	5.063.191	34
» textilă	14.227.888	9.307.428	324.828	1.943.644	4	77.746	4.606.248	9	414.562	10 124.564	4.103.324	28
» alimentară . .	12.940.189	7.304.929	337.945	3.142.495	3	94.275	6.959.783	10	695.978	8.433.127	4.507.062	34
» metalurgică . .	10.494.414	4.741.378	927.361	2.368.980	5	118.450	4.882.322	10	488.232	6.275.421	4.218.993	40
» lemnului . . .	3.531.525	1.900.938	64.592	645.356	4	25.814	1.309.297	10	130.929	2.122.273	1.409.252	39
» hârtiei și arte grafice	3.163.269	1.207.537	142.936	843.256	4	33.730	1.768.666	10	176.867	1.561.070	1.602.199	50
Industria pielăriei	2.770.127	2.111.189	41.609	398.574	3	11.957	375.995	8	30.080	2.194.835	575.292	20
» materialelor de construcție	1.639.085	266.726	267.697	646.876	3	19.406	1.445.129	10	144.513	698.342	940.743	57
Industria sticlăriei . . .	589.333	144.362	64.778	274.024	3	8.221	255.566	10	25.557	242.918	346.415	58
» electrotechnică	417.320	155.311	6.307	26.789	5	1.339	46.997	10	4.700	167.657	249.663	59
» ceramică . . .	111.790	23.368	9.895	72.411	3	2.172	39.805	10	3.980	39.415	72.375	64
Intreaga industrie . . .	64.567.298	35.244.886	2.782.225	12.865.413	4	518.260	29 870.008	9,8	2.933.418	41.478.789	23.088.509	35

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I$_2$

I. INDUSTRIA PETROLIFERĂ [1])

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	In %	
	Mii lei					Rentabilitate	Amortizări față de investiții
1927 . .	4.740.000	8.110.846	320.342	4.676.806	425.882	*6,8*	*57,7*
1928 . .	4.936.000	9.643.243	370.909	5.807.584	435.632	*7,5*	*60,2*
1929 . .	4.936.000	11.518.014	695.846	6.779.400	454.928	*14,1*	*58,9*
1930 . .	6.514.000	13.281.843	928.940	8.314.579	509.810	*14,3*	*62,6*
1931 . .	6.514.000	16.296.650	*—390.950*	9.684.076	1.904.261	*—6,0*	*59,4*
1932 . .	6.164.000	10.449.200	204.860	6.892.460	1.234.648	*3,3*	*66,0*
1933 . .	6.164.000	10.154.755	221.660	7.949.922	724.598	*3,6*	*78,3*
1934 . .	6.164.000	11.819.700	*— 22.788*	8.066.120	617.960	*—0,4*	*70,0*
1935 . .	6.164.000	17.346.755	347.540	10.804.129	2.245.807	*5,6*	*62,3*
1936 . .	6.381.000	18.678.000	923.386	12.531.000	640.265	*14,5*	*67,0*
1937 . .	6.381.000	21.824.000	1.547.000	13.497.446	712.194	*24,2*	*61,8*
1938 . .	6.529.000	23.909.000	867.302	16.068.000	860.287	*13,3*	*67,2*

[1]) S'au centralizat bilanțurile societăților: Astra Română, Steaua Română, Româno-Americană, Colombia, Petrol Block, Concordia și I.R.D.P., care însumează circa 65% din totalul investițiilor în industria petroliferă.

II. INDUSTRIA ZAHĂRULUI [1])

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	In %	
	Mii lei					Rentabilitate	Amortizări față de investiții
1927 . .	1.725.000	1.982.960	134.784	714.287	91.947	*7,8*	*36,0*
1928 . .	1.725.000	1.978.000	132.797	880.000	101.323	*7,7*	*45,0*
1929 . .	1.875.000	2.340.000	109.270	1.144.240	111.384	*5,8*	*49,0*
1930 . .	1.875.000	2.453.448	101.066	1.376.900	120.000	*5,4*	*56,1*
1931 . .	1.875.000	2.486.000	104.520	1.508.000	136.000	*5,6*	*60,6*
1932 . .	1.875.000	2.510.000	*—98.698*	1.464.000	136.000	*—5,2*	*58,3*
1933 . .	1.875.000	3.392.000	21.319	1.494.000	136.000	*1,1*	*44,0*
1934 . .	1.885.000	3.496.000	*—23.257*	1.630.000	170.000	*—1,2*	*46,6*
1935 . .	1.885.000	3.538.000	43.165	1.648.000	173.382	*2,3*	*46,6*
1936 . .	1.885.000	3.554.000	*—26.330*	1.864.000	179.000	*—1,4*	*52,4*
1937 . .	1.885.000	3.594.000	48.910	1.915.000	181.000	*2,6*	*53,3*
1938 . .	1.885.000	3.688.000	63.540	2.011.000	185.000	*3,4*	*54,5*

[1]) S'au centralizat bilanțurile următoarelor fabrici: Danubiana București, Ripiceni, Fabrica de zahăr din Arad, Zarojani, Lujani, Crisciatic, Iţcani, care reprezintă circa 90% din totalul capitalului investit în industria zahărului.

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I$_8$

III. INDUSTRIA METALURGICĂ [1]

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	In %	
	Mii lei					Rentabilitate	Amortizări față de investiții
1927 . .	1.420.000	2.095.742	241.379	497.165	326.738	17,0	23,7
1928 . .	1.490.000	2.431.212	253.159	696.879	348.052	17,0	29,0
1929 . .	1.490.000	2.581.110	196.296	834.848	370.050	13,2	32,3
1930 . .	1.520.000	2.614.549	154.868	987.718	391.534	10,2	37,8
1931 . [2]	1.520.000	2.700.000	120.000	1.100.000	400.000	7,8	39,0
1932 . .	1.520.000	2.890.910	115.124	1.219.436	413.624	7,6	42,2
1933 . .	1.570.000	3.058.563	152.134	1.419.307	437.718	9,7	46,4
1934 . .	1.570.000	3.194.413	176.654	1.594.741	453.858	11,3	50,0
1935 . [2]	1.570.000	3.194.413	176.654	1.594.741	453.858	11,3	50,0
1936 . .	1.670.000	3.966.102	211.373	2.068.644	530.326	12,7	52,2
1937 . .	2.145.000	4.828.000	297.324	2.437.000	502.946	13,9	50,5
1938 . .	2.330.000	5.877.000	438.820	2.737.862	532.000	18,8	46,6

[1]) S'au centralizat bilanțurile fabricilor: Uzinele și Domeniile din Reșița Astra-vagoane, Malaxa și Titan-Nadrag-Calan, care însumează circa 60%, din totalul investițiilor în industria metalurgică.

[2]) Evaluare.

IV. INDUSTRIA TEXTILĂ [1]

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	In %	
	Mii lei					Rentabilitate	Amortizări față de investiții
1927 . .	692.150	918.908	88.210	332.648	53.580	12,7	36,-
1928 . .	798.000	919.000	93.235	387.118	125.543	11,7	42,1
1929 . .	798.000	1.046.736	90.241	420.000	136.181	11,3	40,1
1930 . .	1.068.000	1.130.344	70.926	451.912	135.318	6,6	40,0
1931 . [2]	1.068.000	1.130.344	50.000	400.000	135.000	4,7	35,4
1932 . .	1.088.000	1.310.700	32.242	501.819	137.073	3,0	38,3
1933 . .	1.136.000	1.310.700	44.571	546.446	122.402	4,0	41,7
1934 . .	936.000	1.418.311	38.744	584.147	207.470	4,1	41,1
1935 . [2]	936.000	1.418.300	60.000	620.000	156.500	6,4	43,7
1936 . .	889.000	1.460.154	83.479	802.871	174.376	9,4	55,0
1937 . .	889.000	1.727.296	65.534	885.113	95.242	7,4	51,2
1938 . .	937.000	1.789.342	86.818	848.848	185.000	9,3	47,4

[1]) S'au centralizat bilanțurile următoarelor întreprinderi: Scherg-Brașov, Industria Filaturei București, Industria Iutei București (Buhuși), Soc. pentru Industria Textilă București, Industria Lânei, Hercules Cernăuți, Mioara București și Dorobanțul.

[2]) Evaluare.

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I$_3$

V. INDUSTRIA HÂRTIEI [1])

Anii	Capital social	Investiții	Fondurile de amortizare	Fonduri de rezervă	Beneficiu net	Rentabilitate contabilă	% amortizări din investiții	Amort. fond. de rezervă % din investiții
	Milioane lei					In %		
1927 . .	435,4	658,4	221,4	30,4	63,7	*14,6*	*33,6*	*38,2*
1928 . .	435,4	707,0	314,9	39,4	71,0	*16,4*	*44,5*	*50,1*
1929 . .	555,4	797,7	344,0	48,1	67,8	*12,2*	*43,1*	*49,1*
1930 . .	552,4	957,2	369,0	64,3	68,7	*12,4*	*38,5*	*45,4*
1931 . .	550,4	957,2	[2]) 400,0	65,0	[2]) 62,0	*11,2*	*41,8*	*48,6*
1932 . .	560,0	991,0	485,2	68,4	59,5	*10,6*	*49,0*	*56,0*
1933 . .	575,7	1.019,0	[2]) 653,0	84,6	62,5	*10,8*	*64,0*	*72,0*
1934 . .	612,7	1.050,0	[2]) 670,0	90,9	[2]) 70,0	*11,4*	*62,2*	*70,9*
1935 . .	612,7	1.200,0	680,0	110,0	[2]) 75,0	*11,5*	*54,6*	*63,8*
1936 . .	695,0	1.317,0	696,6	140,0	110,6	*11,6*	*52,8*	*63,4*
1937 . .	810,0	[2]) 1.800,0	950,0	150,0	[2]) 140,0	*17,2*	*62,7*	*71,0*
1938 . .	946,0	2.018,0	1.039,0	218,0	174,5	*18,4*	*51,4*	*62,0*

[1]) S'au luat în considerare următoarele fabrici: Letea, Bușteni, Petrești, Câmpulung, Piatra-Neamț, Bârgău, Carei, Scăeni, Zărnești.

[2]) Evaluare.

VI. INDUSTRIA STICLĂRIEI [1])

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	Rentabilitate	Amortizări față de investiții
	Mii lei					In %	
1927. .	99.000	198.500	16.862	68.302	15.480	*17,0*	*34,4*
1928. .	150.000	226.164	16.194	87.499	17.264	*10,8*	*38,7*
1929. .	200.000	338.227	12.485	124.744	7.660	*6,2*	*36,9*
1930. .	225.000	346.540	4.408	122.131	8.916	*2,0*	*35,2*
1931. .	225.000	346.540	4.000	122.131	8.910	*1,7*	*35,2*
1932. .	225.000	359.970	1.557	155.373	9.168	*0,7*	*43,2*
1933. .	164.000	269.625	7.106	144.732	3.493	*4,3*	*53,7*
1934. .	225.000	371.272	22.475	206.943	6.492	*10,0*	*53,8*
1935. .	205.000	376.681	24.475	217.000	6.462	*12,0*	*57,6*
1936. .	205.000	400.000	11.529	248.574	9.027	*5,6*	*62,0*
1937. .	205.000	409.983	9.668	275.506	9.617	*4,7*	*67,0*
1938. .	205.000	416.900	11.270	290.148	9.925	*5,5*	*69,0*

[1]) S'au centralizat bilanțurile fabricilor: Fabrica de Sticlă Mediaș, Dicio-San-Martin, Societatea Română de Sticlărie, Fabrica de Sticlărie Turda, Vitrometan Mediaș, care însumează circa 70% din investițiile totale în industria sticlăriei.

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. I$_2$

VII. INDUSTRIA CIMENTULUI [1])

Anii	Capital social	Investiții	Amortizări	Beneficiul net	Rentabilitate	Amortizări față de investiții
	Milioane lei				In %	
1927	252,5	596,8	213,4	91,0	36,0	35,7
1928	724,5	965,0	329,4	132,2	18,2	34,1
1929	782,5	1.196,6	393,2	135,4	17,3	32,8
1930	782,5	1.329,0	500,9	85,0	10,9	37,7
1931	[2]) 825,0	1.273,0	523,0	74,4	9,0	41,0
1932	915,0	1.139,0	545,8	63,0	6,9	39,1
1933	[2])917,0	1.286,0	644,0	96,5	10,5	50,0
1934	934,0	1.330,7	782,7	166,8	17,9	58,8
1935	934,0	1.340,0	801,0	166,8	17,9	59,8
1936	959,0	[2]) 1.530,8	[2]) 900,0	[2]) 175,0	18,2	58,8
1937	1.010,0	1.870,0	1.067,0	185,5	18,4	57,0
1938	1.049,0	2.014,2	1.208,3	202,0	19,3	60,0

[1]) S'au centralizat bilanțurile următoarelor fabrici: Titan, Ing. Gheorghe Cantacuzino (Brăila), Putna, Cernavoda, Azuga, Brașov, Dâmbovița-Fieni, care însumează circa 80% din capacitatea de producție.

[2]) Evaluări.

VIII. INDUSTRIA PIELĂRIEI [1])

Anii	Capital social	Investiții	Beneficiul net	Amortizări	Rezerve	Rentabilitate	Amortizări față de investiții
	Mii lei					In %	
1927 .	40.000	53.541	2.786	29.445	2.905	7,0	55,0
1928 .	40.000	56.337	1.974	35.583	3.036	4,9	63,2
1929 .	40.000	67.015	3.549	42.088	3.036	8,9	62,8
1930 .	120.000	114.139	12.783	43.656	35.564	10,7	38,2
1931 [2])	120.000	114.139	10.000	43.656	35.564	8,7	38,2
1932 .	[3]) 220.000	173.193	14.631	60.506	46.051	6,7	35,0
1933 .	220.000	186.356	14.103	78.671	57.624	6,4	42,2
1934 .	220.000	178.757	24.906	90.420	63.257	11,3	50,4
1935 [2])	220.000	200.000	23.000	95.000	65.000	10,4	47,5
1936 .	240.000	224.130	21.366	100.000	72.793	8,9	45,0
1937 .	200.000	212.167	23.063	120.000	77.405	11,5	56,6
1938 .	220.000	239.556	29.950	130.000	105.000	13,6	54,3

[1]) S'au centralizat bilanțurile fabricilor Dermata, Grigore Alexandrescu, Talpa, Tăbăcăria Națională și Carmen.

[2]) Evaluare.

[3]) Apare Fabrica Grigore Alexandrescu ca Societate Anonimă.

www.dacoromanica.ro

TABLOUL Nr. 1 — SUMA PROTECȚIILOR în % a MĂRFURILOR FAȚĂ DE VALOAREA C. I. F. între 1920—1938, cu MAJORĂRILE sau SCĂDERILE SUMEI PROTECȚIILOR din TARIFUL 1929, față de cele din 1926 și 1927 precum și MAJORĂRILE sau REDUCERILE PROTECȚIEI TOTALE în ANII 1932 și 1935—1938 (BAZA: 1929=100) [1]

Anexa Nr. II

Nr. art. vamal	DENUMIREA MĂRFURILOR	Suma protecțiilor în procente ale mărfurilor față de valoarea CIF (taxa vamală, taxa de contingentare și taxa de 12% ad valorem)																		Media protecției	± Tarif 1929 față de	± Tarif 1929 față de		Majorări sau reduceri a protecției totale pe anii:				
																								1932	1935	1936	1937	1938
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1927—1929	1927—1929=100	1927=100	1926=100	baza: 1929 100				
	GRUPA A: ALIMENTE																												
287 a	Orez nedecorticat	—	0,12	—	—	0,23	0,35	—	0,10	0,08	0,07	0,09	0,13	0,13	2,38	2,81	6,02	4,33	3,68	3,25	0,08	87,5	70,0	—	185,7	8000,0	6195,0	5257,1	4642,8
425 a	Măsline sărate	2,85	14,28	8,33	2,85	3,50	4,15	5,83	5,61	4,77	5,98	7,50	9,49	12,50	14,34	12,12	23,32	25,42	24,79	25,94	5,45	109,7	106,5	102,5	209,0	389,9	425,0	414,5	433,7
428 a	Cafea crudă	2,77	15,00	6,97	6,25	4,16	3,79	3,70	17,24	22,85	20,99	30,30	41,55	52,16	56,30	64,42	179,99	120,00	90 07	114,05	20,36	103 6	121 7	567,2	248,4	857,5	571,7	429,1	543,3
	GRUPA B: MATERII PRIME																												
84 b	Piei de vite sărate	3,70	1,25	1,11	0,74	0,34	0,49	0,43	0,20	0,09	0,33	0,71	1,21	6,86	5,27	4,20	22,67	16,66	13,61	18,39	0,20	165,0	160,0	76,7	2078,7	6869,6	5048,4	4124,2	5572,7
84 c	Piei de vite uscate	2,70	1,80	1,60	1,06	0,48	0,62	0,45	0,24	0,10	0,38	0,85	1,41	4,53	4,31	3,82	19,08	14,82	12,09	11,41	0,24	158,3	158,3	84,4	1192,1	5021,0	3900,0	3181,5	3002,6
134	Lânuri naturale brute în suc	0,62	0,40	0,33	0,31	0,30	0,22	0,28	0,78	0,82	0,88	1,05	1,62	4,36	4,18	2,68	22,21	22,40	12,72	15,04	0,82	107,3	112,8	314,2	495,4	2523,9	2545,4	1445,4	1709,0
134	Lână rămasă dela tăbăcării	2,41	1,92	1,78	1,31	2,00	2,00						3,09	6,96	8,68	3,52	18,26	29,60	—	—					790,9	2075,0	3363,6	—	—
135	Lânuri spălate	1,66	1,04	0,83	0,78	1,14	0,88	1,28	1,53	1,36	1,36	1,81	2,49	5,04	4,85	3,75	26,49	17,51	12,53	14,82	1,41	96,4	88,8	106,2	370,5	1947,7	1287,5	921,3	1089,7
137 a	Lânuri pieptănate în pale	—	1,06	0,88	0,72	1,09	1,04	2,02	2,48	2,39	2,82	3,66	4,30	5,03	7,39	6,91	34,86	25,61	13,47	14,95	2,56	110,1	113,7	139,6	178,3	1236,1	908,1	477,6	530 1
500	Bumbac brut	0,50	0,29	0,28	0,17	0,08	0,06	0,20	0,52	0,38	0,37	0,35	0,50	1,56	1,54	1,42	22,34	18,29	13,35	17,14	0,42	88,2	71 1	185 0	421,6	6037,8	4943,2	3608,1	4632,4
809	Cauciuc brut	—	0,30	0,26	0,16	0,06	0,07	0,05	2,21	5,00	3,63	1,97	3,34	5,79	6,24	4,21	37,29	16,70	9,77	13,39	3,61	100,5	164,2	7260,0	159,5	1027,2	2966,2	269,1	368,8
1032 b	Fier în bilete și platine	—	0,12	0,10	0,09	0,08	0,11	0,45	0,80	1,04	0,90	0,87	1,18	2,61	2,57	2,57	4,55	3,90	2,36	2,16	0,91	98,9	112,5	200,0	290,0	505,5	433,3	262,2	240,0
1033	Oțel de oală sau electric	5,00	9,09	7,40	3,33	7,50	13,33	13,33	9,54	10,04	6,92	8,74	7,29	9,31	13,21	12,12	34,95	27,33	21,67	13,38	8,83	78 3	72 5	51 9	134,5	505 0	394,9	313,1	193,3
1409	Aramă în lingouri	0,43	0,50	0,35	0,27	0,12	0,13	0,34	0,68	0,75	1,64	1,98	2,92	5 41	4 88	5,94	26,79	26,07	15,33	18,45	1,02	160,7	241,1	482,3	329,8	1633,5	1589,6	934,7	1125,0
1006	Huilă	0,12	0,64	0,48	0,45	0,39	0,49	2,66	6,03	6,54	4,06	4,80	5,20	5,95	6,25	5,95	9,58	10,33	8,56	6,91	5,54	73,2	67,3	152,6	146,5	235,9	254,4	210,8	170,1
1006	Coks							2,22	3,98	4,38			4,06	6,58	7,30	8,20	11,14	8,76			4,14	98,0	102,0	182,8	162,0	274,3	215,7		
	GRUPA C: SEMIFABRICATE																												
140 b	Fire de lână nevopsite (10.000—32.000 m/kgr)	4,54	10,96	8,34	7,13	4,79	5,33	8,47	9,86	9,60	12,40	15,25	19,23	29,43	28,14	23,78	52,97	34,51	29,18	36,12	10,62	116,7	125,7	146,3	237,3	427,1	278,3	235,3	291,2
140 c	Fire de lână nevopsite (32.000—48.000 m/kgr)							7,85	6,35	4,76	6,58	7,26	9,93	14,00	12,37	11,71	33,94	31 21	26 17	33,21	5,89	111,7	103,6	83,8	212 7	515 8	474,3	397,7	504,7
142	Fire de lână nevopsite din 2 fire	4,11	11,77	7,73	6,31	7,00	6,66	15,23	10,44	7,00	5,99	3,69	4,50	8,10	7,90	11,16	29,33	25,59	21,42	26,42	7,81	76,6	57,3	39,3	135,2	489 6	427 2	357,5	441,0
143	Fire de lână vopsite din 2 fire	4,66	12,73	8,75	6,36	7,70	6,68	16,48	8,66	15,07	5,12	3,67	4,56	7,89	20,40	7,28	27,25	24,25	19,42	13,78	9,61	53,2	59,1	31,0	154,1	532,2	473,6	379,2	269,1
497	Rayon (mătase artificială)	2,50	2,00	1,66	1,66	38,10	50,90	31,25	31,25	27,77	57,10	66,60	80,00	104,7	124,43	146,60	178,48	174,51	142,68	163,40	38,70	147 5	182,7	182,7	183,3	312,5	305,6	249,9	286,1
508	Fire de bumbac crude	0,23	0,33	0,30	0,25	0,15	0,16	0,34	1,27	1,37	1,45	1,59	2,24	5,56	5,42	5,46	25,58	19,87	16,58	18,31	1,36	106,6	114,1	426,4	383,4	1867,1	1370,3	1143,4	1262,7
509	Fire de bumbac albite	0,31	0,40	0,37	0,32	0,18	0,19	0,55	1,53	1,66	1,75	2,07	2,62	6,34	6,22	6,50	26,86	21,67	18,38	19,98	1,64	106,7	114,3	318,1	362,2	1534,8	1238,2	1050,2	1141,7
510	Fire de bumbac vopsite	0,60	0,72	0,70	0,58	0,42	0,46	1,49	6,34	7,45	8,88	9,06	10,26	16,30	19,86	14,37	36,14	24,72	25,81	28,05	7,55	117,6	140,0	595,9	183,5	400,9	278,3	290,6	315,8
512 a	Fire de bumbac răsucite crude	0,64	0,40	0,38	0,32	0,18	0,18	0,41	2,73	3,38	3,35	3,51	4,84	11,38	11,16	11,16	32,30	22,66	19,96	22,13	3,15	106,3	122,7	817,0	339,7	964,1	676,4	595,8	660 5
514 a	Fire de bumbac răsucite vopsite	8,18	0,70	0,67	0,59	0,41	0,46	1,22	6,36	5,81	6,34	6,60	8,19	17,79	16,37	16,62	38,71	28.73	30,40	26,62	6,17	102,7	99,6	519,6	280,5	610,5	453,1	479,4	419,8
515 a	Fire de bumbac răsucite mercerizate	3,33	1,53	1,42	1,33	0,72	0,77	0,57	3,40	3,63	4,27	5,55	6,81	12,21	12,21	13,74	34,10	28,62	25,89	22,66	3,76	113,5	125,5	749,1	285,9	798,5	670,2	606,3	530,6
	GRUPA D: MAȘINI																												
1225	Tractoare agricole, pluguri, secerătoare	0,54	10,90	8,75	3,46	6,96	8,80	5,50	6,68	6,66	2,52	1,95	1,71	1,94	1,99	2,39	16,99	17,71	17,38	16,63	5,28	47.7	37.7	45,8	76 9	674,2	702,7	689,6	659.9
1226	Mașini de semănat și de împrăștiat										3,00	3,05	2,24	2,08	1,63	2,02	13,01	17,42	21,22	23,45	5,44	55 1	44.9	54,5	69,3	433,6	580,6	714,0	781,6
1226 b	Motoare dela 2.500—1.000 kgr bucata	9,16	6,66	6,06	2,22	12,60	10,50	20,40	29,32	30,00	21,32	22,29	24,06	29,80	22,88	42,22	5,45	9,15	2,62	6,21	26,88	79,3	72,7	104,5	139,7	92,5	42,9	12,2	29,1
1262 e	Motoare dela 1.500—500 kgr bucata										24,85	25,22	26,66	27,50	27,75	2,92	20,56	8,21	9,88	22,51	28,05	88,5	84,7	8121,8	110,6	82,7	33,0	39,7	90,5
1232	Mașini textile	3.33	6,66	5,71	2,85	2,00	2,40	3,78	6,77	5,14	5,12	4,92	4,93	8,20	8,47	7,49	25,47	26,37	22,50	21,07	5,67	90,2	75,6	135,4	160,1	497,4	515,0	439,4	411,5
1235	Mașini de cusut, brodat	2,21	1,96	1,61	1,07	0,85	0,82	1,53	6,13	8,47	7,10	5,49	4,51	6,42	6,15	6,91	25,78	26,96	24,94	30 70	7 23	98 2	115,8	464,0	90,4	363,0	379,7	351,2	432,3
1242	Mașini, aparate și instalațiuni	—	—	—	—	—	—	10,87	10,75	9,09	14,23	20,86	16,73	13,71	12,05	14,54	49,30	33,32	32,85	31,58	11,35	125,3	132,3	130,9	96,3	346,4	234,1	230,8	221,9
1240 b	Strunguri	3,88	7,00	6,36	3,88	3,62	4,24	8,06	9,99	16,66	4,71	3,24	3,18	3,64	5,11	4,70	18,75	15,09	9,00	9,52	10,45	75,2	58,8	58,4	77,2	398,0	320,3	191,0	202,1
1254 a	Mașini și unelte nedenumite										13,57	12,37	12,12	15,47	19,44	22,93	55,51	31,20	31,69	26,58	13,40	101,2	135,8	168,3	114,0	409,0	229,9	233,5	195,8
	GRUPA E: FABRICATE																												
155	Țesături din lână	7,27	50,00	33,33	20,00	28,84	34,88	54,54	69,76	63,15	63,15	55,08	59,09	84,72	87,55	91,62	123,80	133,49	99,79	92 60	65 3	96,7	90,5	115,7	134,1	196,0	211,3	158,0	146,6
385 b	Extract de quebracho	18,75	21,42	11,53	7,50	7,50	10,00	8,69	4,76	4,54	7,40	12,13	15,24	26 43	26,69	26,43	46,91	37,41	30,31	29,37	55,6	113,3	155,1	85,1	757,1	633,9	505,5	409,5	396,8
486	Saci din iută	2,77	1,66	1,25	10,83	0,56	0,52	1,49	45,41	72,00	63,35	32,17	44,77	55,22	55,00	47,81	64,27	60,74	64,80	76,84	60,2	105,2	139,5	425,1	87,1	101,4	95,8	102,2	121,2
516	Ață de bumbac pe mosoare	3,33	1,53	1,42	1,42	0,68	0,77	1,79	6,68	7,77	9,07	8,57	9,60	15,32	12,30	12,80	33,33	29,37	36,36	40,20	7,8	116,2	135,7	506,7	168,9	367,4	323,8	400,8	443,2
517	Ață de bumbac în jurubițe								5,51	4,57	4,79	4,34	5,08	6,18	5,26	6,60	27,73	20,31	17,45	23,07	4 9	97,7	86,9	267,5	129,0	578,9	424,0	364,3	481,6
519 a	Țesături de bumbac nealbite (300—200 gr/m²) 43—55 fire pe cm²							35,50	44,73	—	37,97	40,85									41,3	91,9	84,8	106,9	—	—	—		
519 b	Țesături de bumbac nealbite (300—200 gr/m²) cu 31—42 fire/cm²	5,10	21,50	7,20	10,60	10,80	14,00	34,80	47,70	—	45,50	43,85									46,6	97,6	95,3	130,7	—	—	—		
520 b	Țesături de bumbac nealbite (200—150 gr/m²) cu 34—50 fire/cm²							17,96	46,50	62,50	51,72	53,49									53,5	96,6	111,2	287,9	—	—			
520 c	Țesături de bumbac nealbite (200—150 gr/m²) cu 51—65 fire/cm²	4,50	8,78	6,26	10,76	10,65	14,70	34,35	47,10	43,13	40,01	38,02					Nu se mai importă				43,4	92,1	84,9	116,4	—	—	—		—
521 a	Țesături de bumbac nealbite (150—100 gr/m²) cu până la 36 fire/cm²							35,03	60,31	—	56,35	48,37									58,3	96,6	93,4	160,8	—	—	—		
521 b	Țesături de bumbac nealbite (150—100 gr/cm²) cu 37—50 fire/cm²	4,86	9,33	6,77	10,68	10,48	12,80	32,54	55,00	57,18	44,23	40,77									52,1	84,8	80,4	135,9	—	—	—	—	
524 a	Țesături albite dela 200—150 gr/m² cu 34—50 fire/cm²	5,04	9,50	7,09	10,75	10,66	10,66	11,72	29,71	32,83	33,35	34,33	47,12	77,61	72,91	72,91	114,35	93,23	86,82	113,39	31,9	104,5	112,2	284,5	232,7	342,8	279,5	260,3	340,0
524 b	Țesături albite dela 200—150 gr/m² cu 51—65 fire/cm²												43,05	73,99	70,80	68,98	111,51	89,62	88,03	95,77	34,1	97 8			221,8	334 3	268,7	263,9	287,1
524 c	Țesături albite dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²	4,87	10,48	6,97	10,04	11,80	11,65						50,87	83,37	82,04	77,09	115,65	95,08	96,59	103,06	35,5	93,9			249,9	346,7	285,0	289,6	309,0
525 a	Țesături vopsite dela 300—200 gr/m² până la 55 fire/cm²	5,60	10,00	7,93	11,37	12,46	17,45																						
525 b	Țesături vopsite dela 300—200 gr/m² cu peste 55 fire/cm²	5,48	10,00	7,83	11,24	13,02	18,09						35,86	61,52	61,30	65,78	95,44	83,30	75,82	77,71					188,6	292,6	255,4	234,6	238,3
525 c	Țesături vopsite dela 200—150 gr/m² cu peste 70 fire cm²	5 32	6,55	7,12	10,68	12,21	17,43	12,79	33,53	36,29	32,61	34,60									34,1	95,6	97,2	254,9					
		7,10	13,58	9,19	9,82	12,58	17,33	14,73	35,52	31,81	39,34	40,74	40,86	39,56	70,06	80,75	114,48	93,68	99,39	97,01	35,5	110,8	110,7	267,0	121,3	351,0	287,2	304,7	297,4
525 d	Țesături vopsite dela 150—100 gr/m² cu 51 70 fire/cm²	6,96	14,00	9,56	9,62	13,54	17,72						50,37	91,12	97,90	103,57	154,47	131,52	115,25	99,24					231,6	392,6	334,3	292,9	252,2
525 e	Țesături vopsite dela 150—100 gr/m² cu peste 70 fire/cm²	5,05	10,11	6,91	10,60	11,77	16,25																						
526 a	Țesături din fire vopsite dela 300—200 gr/m² cu 31—42 fire/cm²	4,90	10,80	6,85	10,27	13,00	14,68						46,39	82,82	82,09	85,11	121,34	118,26	101,74	76,31					210,5	308,4	300,6	258,6	193,9
526 b	Țesături din fire vopsite dela 200—150 gr/m² cu 34—50 fire/cm²												52,02	77,01	83,14	78,86	97,13	76,30	78,10	—					236,1	297,8	233,9	239,4	—
526 c	Țesături din fire vopsite dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²							Cuprinse în articolul 525					48,02	75,86	69,58	68,35	90,71	60,85	77,85	—					232,6	278,1	186,5	230,7	—
526 d	Țesături din fire vopsite dela 150—100 gr/m² cu peste 70 fire/cm²												29,79	49,42	51,03	64,01	90,15	81,96	77,52	59,61					151,5	276,4	251,3	237,7	182,6
527 a	Țesături imprimate dela 150—100 gr/m² cu 37—50 fire/cm²	5,55	10,18	7,56	11,20	13,42	18,70						54,80	89,38	92,98	130,77	119,43	136,75	103,97	113,18					255,3	341,2	390,7	297,0	323,3
527 b	Țesături imprimate dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²	5,05	10,94	7,06	10,34	13,77	15,77						45,21	84,19	86,60	93,89	109,94	119,47	98,17	93,33					240,5	314,1	341,3	280,4	266,6
527 c	Țesături imprimate dela 100—70 gr m² cu 41—55 fire/cm²	5,40	10,76	7,48	10,66	13,48	15,80	16,00	36,89	40,00	35,00	29,73	38,32	68,01	86,26	98,16	146,25	125,41	110,28	81,90	37,2	94,0	94,8	218,7	194,3	417,8	358,3	315,0	254,0
527 d	Țesături imprimate dela 100—70 gr/m² cu peste 55 fire/cm²												32,92	48,06	54,68	57,41	82,51	80,82	71,42	63,34					137,3	235,7	230,9	204,0	180,9
													39,40	72,45	77,48	78,83	101,14	110,92	57,67	91,31					207,0	288,9	316,9	161,0	260,8
548	Ciorapi din bumbac	7,77	20,58	14,95	12,50	16,96	18,17	49,20	58,30	45,03	49,43	51,57	51,57	46,60	49,42	57,2	85,70	66,00	64,60	—	50,90	97,1	84,7	100,4	94,4	173,3	133,5	130,6	—
829 a	Anvelope pentru automobile	3,12	3,00	2,60	20,00	20,68	26,22	21,27	36,30	41,66	37,84	27,87	30,62	43,42	53,68	72,82	133,12	93,52	71,29	72,36	38,6	98,0	104,2	178,7	114,7	351,7	253,8	188,3	191,2
831 a	Șoșoni și galoși de cauciuc	5,00	5,00	2,96	2,28	2,45	2,91	2,11	9,90	14,20	13,00	11,60	14,00	21,00	24,69	24,69	71,9	52,30	63,50	67,10	12,3	105,6	131,3	616,1	161,5	553,0	402,3	488,4	516,1
1044	Șine de drum de fier	5,00	16,66	15,00	12,09	16,00	23,52	24,24	34,00	36,88	32,88	42,25	32,25	36,14	32,96	27,52	67,60	55,81	57,82	64,00	34,5	95,3	96,7	135,6	109,9	205,5	169,7	575,8	194,6
1051	Tablă de fier laminată sub ½ mm	2,22	1,66	1,53	0,90	11,32	15,09	15,68	17,19	20,96	19,52	17,75	26,46	36,00	33,63	32,42	49,65	51,27	47,23	38,47	19,2	101,6	113,5	124,4	184,4	254,3	262,6	241,9	197,0
1080 a	Tuburi de fier sub 100 mm	7,50	10,00	7,69	6,66	4,88	8,23	6,75	5,22	5,64	38,46	34,48	35,17	44,43	46,05	46,05	78,95	104,09	83,26	62,73	14,7	261,0	736,8	569,7	115,5	205,2	270,6	216,4	163,1
1080 b	Tuburi de fier peste 100 mm										31,95	30,85	29,67	41,30	42,08	44,62	70,52	90,33	78,00	57,63	14,2	225,0	612,0	473,3	129,2	220,7	282,7	244,1	180,
1275 d	Cabluri compuse din fire izolate	1,18	1,20	1,15	0,60	0,57	0,76	1,97	5,36	6,11	4,98	4,60	5,46	7,38	8,53	9,60	54,78	28,90	26,86	24,39	5,4	92,0	92,9	252,7	171,2	110,0	580,3	539,3	489,7
1275 a	Cabluri și fire metalice pentru electricitate	0,93	1,25	1,20	0,83	0,81	0,83	2,50	8,09	11,90	10,12	10,16	11,28	17,13	17,50	21,96	66,49	43,20	142,19	78,28	10,1	100,1	125,0	404,8	169,2	657,0	426,8	1405,0	773,
1275 b	Aparate de radio	1,00	1,00	1,00	0,96	1,06	1,38	10,96	37,69	51,72	10,81	13,33	16,00	23,41	27,42	24,61	47,00	37,03	30,90	41,55	33,4	32,3	28,6	98,6	216,5	434,7	342,5	285,8	389,3
1752m	Soluțiuni sterilizate pentru medicamente	13,88	10,00	10,00	8,33	12,00	16,00	14,11	16,66	14,00	15,82	17,20	12,50	14,74	13,49	20,24	47,20	21,82	23,85	20,33	15,4	102,7	94,9	112,1	93,1	298,3	137,9	150,7	128,5
1775	Culori de anilină	1,42	2,08	2,08	1,00	0,97	1,70	1,13	3,04	4,36	4,15	4,25	4,44	4,55	4,14	4,18	27,99	14,45	14,72	16,42	38,5	107,7	136,5	367,2	109,6	674,4	348 1	354,6	395,6

[1]) Tabloul a fost întocmit pe baza unor fișe cuprinzând date extrase din materialul statistic cules dela Direcția Statisticii financiare sub conducerea d-lui N. Georgescu-Roegen.

www.dacoromanica.ro

TABELUL Nr. 2 — PROTECŢIA LA % A TAXEI VAMALE IN 1929 ŞI IN 1938 ŞI PROTECŢIA CELORLALTE TAXE — (TAXA PENTRU AUTORIZAŢIA DE CONTINGENTARE ŞI TAXA DE 12% ASUPRA IMPORTULUI)

Nr. art. vamal	DENUMIREA MĂRFURILOR	1929	1938			Baza: 1929—100		
		Protecţia taxei vamale	Protecţia taxei vamale	Protecţia altor taxe F**)	Protecţia totală	Sarcina importului pe anii 1938		
		%				Prot. V.	Prot. F**	Prot. V+F
	GRUPA A: ALIMENTE							
287 a	Orez nedecorticat	0,07	1,10	2,15	3,25	1571,0	3071,8	4642,8
425 a	Măsline sărate	5,98	7,77	18,17	25,94	222,0	211,7	433,7
428 a	Cafea crudă	20,99	60,83	53,22	114,05	289,0	254,3	543,3
	GRUPA B: MATERII PRIME							
84 b	Piei de vite sărate	0,33	0,99	17,40	18,39	300,0	5272,7	5572,7
84 c	Piei de vite uscate	0,38	0,89	10,52	11,41	234,0	2768,7	3002,6
134	Lânuri naturale brute în suc	0,88	1,24	13,80	15,04	140,0	1569,0	1709,0
134	Lână rămasă dela tăbăcării		—	—	—	—	—	—
135	Lânuri spălate	1,36	1,92	12,90	14,82	141,0	948,7	1089,7
137 a	Lânuri pieptănate în pale	2,82	4,06	10,89	14,95	143,0	387,1	530,1
500	Bumbac brut	0,37	0,74	16,40	17,14	200,0	4432,4	4632,4
809	Cauciuc brut	3,63	2,06	11,33	13,39	56,0	312,8	368,8
1032 b	Fier în bilete şi platine	0,90	0,73	1,43	2,16	81,0	159,0	240,0
1033	Oţel de oală sau electric	6,92	4,73	8,65	13,38	68,0	125,3	193,3
1409	Aramă în lingouri	1,64	3,46	14,99	18,45	210,0	915,0	1125,0
1006	Huilă	4,06	4,80	2,11	6,91	118,0	52,1	170,1
1006	Coks							
	GRUPA C: SEMIFABRICATE							
140 b	Fire de lână nevopsite (10.000—32.000 m/kgr)	12,40	13,37	22,75	36,12	107,0	184,2	221,2
140 c	Fire de lână nevopsite (32.000—48.000 m/kgr)	6,58	7,55	25,66	33,21	114,0	390,7	504,7
142	Fire de lână nevopsite din 2 fire	5,99	3,89	22,53	26,42	64,0	377,0	441,0
143	Fire de lână vopsite din 2 fire	5,12	4,15	9,63	13,78	81,0	188,1	269,1
497	Rayon (mătase artificială)	57,10	117,60	45,80	163,40	205,0	81,1	286,1
508	Fire de bumbac crude	1,45	2,18	16,13	18,31	150,0	1112,7	1262,7
509	Fire de bumbac albite	1,75	2,59	17,39	19,98	148,0	993,7	1141,7
510	Fire de bumbac vopsite	8,88	8,69	19,36	28,05	97,0	218,8	315,8
512 a	Fire de bumbac răsucite crude	3,35	4,49	17,64	22,13	134,0	526,5	660,5
514 a	Fire de bumbac răsucite vopsite	6,34	7,96	18,66	26,62	125,0	294,8	419,8
515 a	Fire de bumbac răsucite mercerizate	4,27	6,25	16,41	22,66	146,0	676,6	530,6
	GRUPA D: MAŞINI							
1225	Tractoare agricole, pluguri, secerătoare	2,52	2,34	14,29	16,63	92,0	567,9	659,9
1226	Maşini de semănat şi de împrăştiat	3,00	3,84	19,61	23,45	128,0	653,6	781,6
1262 b	Motoare dela 2.500—1.000 kgr bucata	21,32	3,17	3,04	6,21	14,0	43,1	29,1
1262 e	Motoare dela 1.500—500 kgr bucata	24,85	10,36	12,15	22,51	41,0	49,5	90,5
1232	Maşini textile	5,12	4,90	16,17	21,07	95,0	316,5	411,5
1235	Maşini de cusut, brodat	7,10	8,53	22,17	30,70	120,0	312,3	432,3
1242	Maşini, aparate şi instalaţiuni	14,23	13,44	18,14	31,58	94,0	127,9	221,9
1240 b	Strunguri	4,71	1,56	7,96	9,52	33,0	169,1	202,1
1254 a	Maşini şi unelte nedenumite	13,57	10,63	15,95	26,58	78,0	117,8	195,8
	GRUPA E: FABRICATE							
155	Ţesături din lână	63,15	58,55	34,05	92,60	92,0	54,6	146,6
385 b	Extract de quebracho	7,40	15,33	14,04	29,37	207,0	189,8	396,8
486	Saci din iută	63,35	49,58	27,26	76,84	78,0	43,2	121,2
516	Aţă de bumbac pe mosoare	9,07	12,63	27,57	40,20	139,0	304,2	443,2
517	Aţă de bumbac în jurubiţe	4,79	5,08	17,99	23,07	106,0	375,6	481,6
519 a	Ţesături de bumbac nealbite (300—200 gr/m²) cu 43—55 fire/cm²	37,97	Nu se mai importă			—	—	—
519 b	Ţesături de bumbac nealbite (200—300 gr/m²) 31—42 fire pe cm²	45,50				—	—	—
520 b	Ţesături de bumbac nealbite (200—150 gr/m²) cu 34—50 fire/cm²	51,72				—	—	—
520 c	Ţesături de bumbac nealbite (200—150 gr/m²) cu 51—65 fire/cm²	40,01				—	—	—
521 a	Ţesături de bumbac nealbite (150—100 gr/m²) cu până la 36 fire/cm²	56,35				—	—	—
521 b	Ţesături de bumbac nealbite (150—100 gr/cm²) cu 37—50 fire/cm²	44,23				—	—	—
524 a	Ţesături albite dela 200—150 gr/m² cu 34—50 fire/cm²	33,35	65,00	48,39	113,39	194,0	146,0	340,0
524 b	Ţesături albite dela 200—150 gr/m² cu 51—65 fire/cm²		55,42	40,35	95,77	166,0	121,1	287,1
524 c	Ţesături albite dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²		61,19	41,87	103,06	183,0	126,0	309,0
525 a	Ţesături vopsite dela 300—200 gr/m² cu până la 55 fire/cm²	32,61	43,89	33,82	77,71	134,5	103,8	238,3
525 b	Ţesături vopsite dela 300—200 gr/m² cu peste 55 fire cm²							
525 c	Ţesături vopsite dela 200—150 gr/m² cu peste 70 fire/cm²	39,34	56,73	40,28	97,01	173,9	123,5	297,4
525 d	Ţesături vopsite dela 150—100 gr/m² 51—70 fire/cm²		59,05	40,19	99,24	150,1	201,1	252,2
525 e	Ţesături vopsite dela 150—100 gr/m² cu peste 70 fire/cm²		44,66	31,65	76,31	113,5	80,4	193,9
526 a	Ţesături din fire vopsite dela 300—200 gr/m² cu 31—42 fire/cm²	Protecţia cuprinsă în art. 525						
526 b	Ţesături din fire vopsite dela 200—150 gr/m² cu 34—50 fire/cm²							
526 c	Ţesături din fire vopsite dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²							
526 d	Ţesături din fire vopsite dela 150—100 gr/m² cu peste 70 fire/cm²							
527 a	Ţesături imprimate dela 150—100 gr/m² cu 37—50 fire/cm²	35,00	34,36	25,25	59,61	98,7	83,9	182,6
527 b	Ţesături imprimate dela 150—100 gr/m² cu 51—70 fire/cm²		63,43	49,75	113,18	181,2	142,1	323,3
527 c	Ţesături imprimate dela 100—70 gr/m² cu 41—55 fire/cm²		53,83	39,50	93,33	153,8	112,8	266,6
527 d	Ţesături imprimate dela 100—70 gr/m² cu peste 55 fire/cm²		47,07	34,86	81,90	134,4	119,6	254,0
			35,88	27,46	63,34	102,5	78,4	180,9
			51,71	39,60	91,31	147,7	113,1	260,8
548	Ciorapi bin dumbac	49,43	—	—	—	—	—	—
829 a	Anvelope pentru automobile	37,84	40,20	32,16	72,36	106,0	85,2	191,2
831 a	Şoşoni şi galoşi de cauciuc	13,00	19,44	47,66	67,10	149,0	367,1	516,1
1044	Sine de drum de fier	32,88	40,00	24,00	64,00	121,0	73,6	194,6
1051	Tablă de fier laminată sub ½ mm	19,52	18,86	19,61	38,47	96,0	101,0	197,0
1080 a	Tuburi de fier sub 100 mm	38,46	39,96	22,77	62,73	103,0	60.1	163,1
1080 b	Tuburi de fier peste 100 mm	31,95	34,39	23,24	57,63	107,0	73,3	180,3
1275 d	Cabluri compuse din fire izolate	4,98	6,77	17,62	24,39	135,0	354,7	489,7
1275 a	Cabluri şi fire metalice pentru electricitate	10,12	10,10	68,18	78,28	99,0	674,5	773,5
1271 b	Aparate de radio	10,81	19,51	22,04	41,55	180,0	209,3	389,3
1752m	Soluţiuni sterilizate pentru medicamente	15,82	9,86	10,47	20,33	62,0	66,5	128,5
1775	Culori de anilină	4,15	2,77	13,65	16,42	66,0	329,6	395,6

**) F Taxa contingentare + taxa de 12% ad-valorem.

www.dacoromanica.ro

Anexa Nr. II. Tabloul Nr. 3

PONDERILE stabilite pentru calculul MEDIEI GEOMETRICE AL INDICILOR pe 1932 — 1938

a) PONDERILE PENTRU GRUPE:

Grupa	A. Alimente	4,8%
»	B. Materii prime	23,1%
»	C. Semifabricate	36,5%
»	D. Maşini	9,0%
»	E. Fabricate	26,6%
		100,0%

b) PONDERILE PENTRU ARTICOLELE CE ALCĂTUESC FIECARE GRUPĂ:

Grupa A. — Alimente

Art.	287 a	Orez nedecorticat	43%	
»	425 a	Măsline sărate	29%	
»	428 a	Cafea crudă	28%	
			100%	4,8%

Grupa B. — Materii prime

Art.	84 b	Piei brute	7%	
»	134, 135	Lânuri	11%	
»	500	Bumbac brut	36%	
»	809	Cauciuc brut	4%	
»	1032 b	Fier în bilete şi platine	22%	
»	1033	Oţel	5%	
»	1006	Huilă şi cocs metalurgic	5%	
»	1409	Aramă	10%	
			100%	23,1%

Grupa C. — Semifabricate

Art.	140—143	Fire de lână	17%	
»	497	Rayon	8,1%	
»	508—515 a	Fire de bumbac	74,0%	
			100,0%	36,5%

Grupa D. — Maşini

Art.	1225, 1226	Maşini agricole	19,0%	
»	1262	Motoare electrice	13,2%	
»	1232, 1235	Maşini textile	39,4%	
»	1242	Instalaţiuni diverse	4,3%	
»	1240 şi 54	Unelte şi maşini-unelte	24,1%	
			100,0%	9,0%

Grupa E. — Fabricate

Art.	155	Ţesături din lână	0,4%	
»	385	Extracte de tăbăcit	6,4%	
»	486	Saci de iută	0,5%	
»	516 şi 517	Aţă de bumbac	12,6%	
»	519—527	Ţesături de bumbac	14,7%	
»	548	Ciorapi din bumbac	0,1%	
»	829, 831	Articole din cauciuc	8,5%	
»	1044, 1275 a	Produse din fier	30,6%	
»	1271	Aparate de radio	6,5%	
»	1752 m	Medicamente	4,7%	
»	1775	Culori sintetice	15,0%	
			100,0%	26,6%
				100,0%

www.dacoromanica.ro

TABLOUL Nr. 4. — PRODUCȚIA, IMPORTUL și EXPORTUL ROMÂNIEI din ARTICOLELE ce fac obiectul CARTELURILOR INTERNAȚIONALE *)

Anexa Nr. II

ANII	Articole din diverse metale																													
	Fonta					Oțelul					Șuruburi					Tabla de fier laminată					Plumb					Arama					Cositor				
	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.
1921 . . .	73	4	5,4	4	4,9	—	179	—	—	—	39	33	85,6	—	—	—	262	—	1	—	4	7	175,0	—	—	2	8	400,0	—	—	—	8	—		
1922 . . .	101	1	1,5	—	—	—	273	—	1	—	40	67	168,4	—	—	—	428	—	3	—	4	6	150,0	—	—	5	21	420,0	1	20,0	—	21			
1923 . . .	183	—	—	—	—	—	359	—	—	—	46	78	171,4	—	—	—	456	—	1	—	10	13	130,0	—	—	3	31	1.033,3	—	—	—	29			
1924 . . .	204	1	0,4	—	—	—	652	—	—	—	77	128	166,8	—	—	—	711	—	2	—	14	16	114,2	—	—	5	65	1.300,0	5	100,0	—	43		5	
1925 . . .	273	—	—	9	3,3	189	690	366,0	—	—	106	75	70,3	—	—	—	659	—	—	—	19	25	131,5	—	—	7	103	1.471,4	20	285,7	—	104			—
1926 . . .	283	4	1,5	10	3,4	205	247	120,5	—	—	115	55	47,8	—	—	—	525	—	3	—	27	33	122,2	—	—	10	79	790,0	1	10,0	—	80	—		
1927 . . .	285	40	14,0	4	1,3	584	620	106,1	5	0,8	120	103	85,7	—	—	527	449	85,1	2	0,4	27	57	211,1	2	7,4	10	62	620,0	7	70,0	—	127	—		—
1928 . . .	265	71	26,7	8	2,9	718	591	82,3	4	0,5	139	37	26,6	—	—	620	299	48,2	—	—	16	65	406,2	—	—	5	64	1.280,0	—	—	—	60	—	—	
1929 . . .	264	55	20,6	9	3,3	247	660	267,2	2	0,8	216	91	41,8	—	—	684	258	37,7	1	0,1	12	76	633,3	—	—	8	118	1.475,0	—	—	—	72	—	—	
1930 . . .	260	33	12,8	9	3,3	568	526	92,6	1	0,1	206	99	47,9	—	—	516	174	33,7	—	—	17	55	323,5	—	—	7	125	1.785,7	—	—	—	37	—	—	—
1931 . . .	95	6	6,2	—	—	398	213	53,6	1	0,1	101	69	68,5	—	—	374	91	24,2	7	1,7	14	24	171,4	—	—	—	61	—	—	—	—	24	—		—
1932 . . .	32	8	23,5	2	6	361	130	36,0	2	0,6	64	11	16,5	—	—	388	62	16,0	2	0,3	17	16	94,1	1	5,8	2	40	2.000,0	—	—	—	26			—
1933 . . .	7	7	102,6	—	—	505	229	45,3	—	—	100	11	10,9	—	—	470	48	10,2	2	0,3	38	8	21,0	—	—	8	44	550,0	—	—	—	22	—		
1934 . . .	160	20	12,3	4	2,3	573	339	59,2	—	—	123	13	10,5	—	—	660	35	5,3	—	—	40	2	5,0	1	2,5	4	62	1.550,0	—	—	—	44	—		—
1935 . . .	225	10	4,5	2	0,6	760	364	48,0	—	—	204	4	1,9	—	—	780	23	2,9	—	—	81	1	1,2	—	—	6	77	1.283,3	—	—	—	35	—		—
1936 . . .	319	13	4,1	2	0,7	884	420	47,4	—	—	166	5	3,0	—	—	1.020	51	4,9	—	—	118	1	0,8	—	—	10	79	790,0	—	—	—	34			
1937 . . .	480	25	5,1	1	0,3	1.102	710	64,4	—	—	180	21	11,4	—	—	950	69	7,2	—	—	172	2	1,16	4	2,32	14	209	1.492,8	—	—	—	73			

ANII	Zahăr					Acid sulfuric					Carburant de calciu					Parafina					Celuloza					Cimentul				
	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. prod. %	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.	Producția	Importul	Imp. % prod.	Exportul	Exp. % prod.
1921 . . .	178	596	334,8		—	58	4	6,7	—	0,7	20	—	—	3	14,5	11	19	171,6	—	—	—	1	—	1	—	165	11	—	9 mii	—
1922 . . .	485	409	84,4		—	68	3	4,0	1	1,0	28	—	—	14	50,0	20	17	87,3	1	5,5	—	—	—	10	—	230	5	—	445	—
1923 . . .	770	534	69,2	—	—	71	1	1,2	—	—	39	—	—	6	14,4	22	22	100,1	1	3,1	—	—	—	17	—	420	3	—	1.150 ,,	—
1924 . . .	1.650	451	27,3		—	80	12	15,0	—	—	50	1	2,0	16	31,5	40	43	107,5	—	0,5	—	1	—	55	—	480	13	—	223 ,,	—
1925 . . .	2.200	23	1,0	—	—	101	18	17,7	—	—	58	—	—	39	67,8	31	55	180,9	—	—	—	1	—	65	—	576	6	—	13.215 ,,	—
1926 . . .	2.700	6	0,2	—	—	108	19	18,0	—	—	50	—	—	10	19,5	35	50	141,5	—	—	—	15	—	5	—	697	17	—	24.637 ,,	—
1927 . . .	3.600	10	0.2	158	4,4	120	11	9,2	—	—	60	1	0,8	10	16,7	59	25	42,7	6	10,4	—	—	—	2	—	702	14	—	3.175 ,,	—
1928 . . .	4.356	—		115	2,6	150	—	—	—	—	69	—	—	16	23,6	116	—	—	42	36,2	—	—	—	11	—	741	—	—	—	—
1929 . . .	2.907	4	0,1	100	3,4	164	11	6,8	—	—	85	—	—	—	—	110	2	1,0	55	50,0	326	—	—	33	10,1	671	5	—	18.628 ,,	—
1930 . . .	5.483	5	0,1	27	0,4	151	4	2,8	1	0,4	70	9	13,4	9	12,7	85	—	—	32	37,1	293	4	1,4	80	27,4	575	3	—	8.728 ,,	—
1931 . . .	1.293	1	0,1	44	3,4	110	2	1,3	3	2,6	54	1	2,2	7	12,7	70	—	—	45	63,9	240	4	1,4	36	14,8	399	2	—	64 ,,	—
1932 . . .	1.341					94	—	—	3	3,2	47	—	—	2	3,6	39	—	—	28	72,2	137	12	8,9	2	1,3	704	2	—	6 ,,	—
1933 . . .	2.204				—	92	—	—	1	1,2	50	—	—	3	6,0	57	—	—	38	66,5	186	12	6,4	22	11,6	412	2	—	96 ,,	—
1934 . . .	2.481	—			—	99	—	—	1	0,5	52	—	—	4	7,0	80	—	—	51	63,4	292	4	1,2	18	6,2	573	2	—	6 ,,	—
1935 . . .	3.360			—	—	103	1	1,0	—	—	59	—	—	2	2,9	44	—	—	25	56,3	312	6	1,9	57	18,2	603	57	—	—	—
1936 . . .	1.941			2	0,1	84	1	1,2	—	—	54	—	—	—	—	50	—	—	28	55,4	400	2	0,5	46	11,4	594	7	—	—	—
1937 . . .	2.178	—		—	—	86	—	0,5	1	1,9	85	—	—	—	—	88	—	—	55	62,7	376	—	—	67	17,7	735	5	—	56 ,,	

*) Producția, importul și exportul sunt date în milioane lei.

www.dacoromanica.ro

TABLOUL Nr. 5. — IMPORTUL PRINCIPALELOR ARTICOLE în ANII 1920—1938

Anexa Nr. II

Nr. art. vamal	DENUMIREA MĂRFURILOR	VALOAREA IMPORTULUI IN MII LEI																	
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	GRUPA A: ALIMENTE																			
287 a	Orez nedecorticat	1	293	—	—	9	4	—	6.430	200.993	464.020	209.354	183.113	109.801	184.575	56.217	155.554	138.375	159.976	205.723
425 a	Măsline sărate	8.273	44.271	72.676	143.094	140.847	156.862	141.414	138.482	170.625	132.167	96.442	63.848	61.633	53.571	76.972	139.993	124.630	103.423	124.724
428 a	Cafea crudă	50.072	45.985	160.055	169.281	190.803	427.647	364.155	301.727	281.587	317.055	222.670	153.132	179.320	131.566	126.243	100.437	73.280	102.107	83.468
	Total	58.246	90.549	232.731	312.375	340.659	584.513	505.569	446.639	653.205	913.242	528.466	400.093	350.763	369.712	259.432	395.984	336.285	365.506	413.915
	Alimente % din total	*0,8*	*0,7*	*1,89*	*1,60*	*1,30*	*1,95*	*1,36*	*1,32*	*2,06*	*3,08*	*2,29*	*2,54*	*2,92*	*3,15*	*1,96*	*3,65*	*2,66*	*1,80*	*2,21*
	GRUPA B: MATERII PRIME																			
84 b	Piei de vite sărate	544	12.714	18	2.334	28.435	10.034	144.998	546.389	103.373	158.578	143.156	82.013	121.295	88.759	90.182	7.422	693	137.543	91.370
84 c	Piei de vite uscate	4.105	12.410	5.303	8.947	35.685	45.410	64.181	184.847	96.288	41.335	29.169	15.643	29.867	41.238	36.149	13.788	14.268	58.534	25 152
134	Lânuri naturale brute în suc	251	15.247	49.586	43.012	9.884	11.777	} 76.653	214.392	83.468	119.484	65.368	{ 39.654	12.108	14.739	19.119	6.931	2.631	} 36.674	23.395
134	Lână rămasă dela tăbăcărie	3	1.355	2.742	10.822	23.744	26.952						953	436	101	873	152	98		
135	Lânuri spălate	3	7.824	31.298	55.522	32.141	52.937	122.800	245.626	229.977	277.237	167.342	87.643	42.442	75.146	84.740	50.172	43.484	120.545	51.893
137 a	Lânuri pieptănate în pale	1	1.888	1.309	8.924	6.005	7.740	4.074	23.583	29.022	17.883	13.809	3.444	12.418	15.867	27.802	40.377	42.671	117.448	216.310
500	Bumbac brut	744	13.905	25.006	49.601	116.306	167.428	174.139	155.524	274.245	284.070	297.583	190.263	151.098	205.789	255.597	213.836	378.788	881.039	870.764
809	Cauciuc brut	1	20	1.692	98	14.924	3.066	26.076	6.663	42.054	27.434	17.364	11.576	6.170	6.620	32.868	23.844	49.497	120.100	100.277
1032 b	Fier în bilete și platine	—	226	7.817	5.920	24.212	132.717	193.214	275.091	331.480	420.293	277.674	100.675	63.067	154.968	248.154	265.961	295.460	365.809	534.085
1033	Oțel de oală sau electric	6.300	10.092	9.061	22.766	73.568	93.962	26.551	22.120	37.420	23.925	13.579	15.302	7.141	6.480	19.421	21.212	42.709	114.728	136 394
1409	Aramă în lingouri	2	69	1.183	286	1.500	6.030	21.277	17.299	42.744	37.585	70.894	28.481	28.995	24.242	55.473	70.194	73.304	182.059	263 620
1006	Huilă rezultând din dist. cărb.	8.213	50.671	39.434	164.259	280.323	242.602	78.033	81.083	83.263			52.802	40.383	28.966	29.412	27.192	31.822		
	Total	17.467	126.421	174.449	372.491	646.727	800.655	1.137.763	1.892.871	1.468.745	1.699.253	1.269.139	693.538	566.029	688.943	930.630	756.320	989.078	2.198.577	2 406.683
	Materii prime % din total	*0.25*	*1,04*	*1,41*	*1,90*	*2,46*	*2,67*	*3,05*	*5,59*	*4,64*	*5,73*	*5,50*	*4,40*	*4,71*	*5,86*	*7,04*	*6,97*	*7,82*	*10,83*	*12,82*
	GRUPA C: SEMIFABRICATE																			
140 b	Fire de lână nevopsite (10.000—32.000 m pe kg)	} 11	228	1.102	5.659	12.728	139.738	{ 169.032	156.270	117.513	113.743	77.255	46.230	44.737	77.663	91.511	35.600	41.064	57.359	16 084
140 c	Fire de lână nevopsite (32.000—48.000 m pe kg)							17.853	53.201	61.736	36.728	41.793	33.748	27.376	52.443	67.441	49.085	60.837	84.091	26 041
142	Fire de lână nevopsite din două fire	255	988	5.679	10.330	35.451	64.842	113.966	312.779	310.731	247.284	197.354	185.626	172.268	277.086	811.910	159.818	168.290	222.786	106 063
143	Fire de lână vopsite din două fire	563	8.069	27.149	75.159	165.185	179.140	243.000	395.267	163.683	346.371	226.987	116.281	107.134	181.892	204.506	111.477	122.988	210.877	149 167
497	Fire din rayon (măt. art.)	4	425	682	2.049	6.693	41.907	32.289	78.730	213.162	132.541	246.073	220.721	257.806	235.216	248.648	199.443	165.024	173.490	86.186
508	Fire de bumbac crude	167.472	418.662	209.110	367.538	838.029	982.893	1.305.708	1.532.403	1.439.726	1.469.996	1.471.385	1.082.675	1.117.913	1.239.840	1.143.335	1.033.285	1.188.335	1.635.508	742 983
509	Fire de bumbac albite	18.581	58.246	44.619	67.479	176.404	236.177	271.592	265.286	271.344	267.749	177.700	118.071	113.516	103.087	95.636	59.427	55.758	140.332	77 375
510	Fire de bumbac vospite	8.198	23.136	18.414	30.356	64.381	101.002	212.804	228.344	252.372	252.134	288.211	157.407	153.686	128.161	110.185	52.022	38.747	47.021	16 810
512 a	Fire de bumbac răsucite crude	800	12.295	24.168	46.960	90.100	182.374	343.565	356.120	273.668	293.698	262.325	147.768	153.798	196.163	199.340	156.391	211.501	289.624	146 317
514 a	Fire de bumbac răsucite vopsite	1.301	8.191	8.217	12.530	27.377	51.678	58.185	87.514	136.082	105.731	121.619	68.011	60.307	76.742	68.114	42.958	15.994	26.718	11 301
515 a	Fire de bumbac răsucite mercerizate	104.254	106.871	96.392	144.065	194.997	278.015	50.015	110.256	175.901	128.602	173.152	116.120	116.518	134.281	112.019	87.731	122.111	80 408	44 956
	Total	301.439	637.111	435.532	762.125	1.611.345	2.257.766	2.818.009	3.576.170	3.416.008	3.394.577	3.283.854	2.292.658	2.325.050	2.702.574	3.152.645	1.987.237	2.190.649	2.968.214	1 423 283
	Semifabricate % din total	*4,31*	*5,24*	*3,53*	*3,90*	*6,13*	*7,54*	*7,57*	*10,56*	*10,79*	*11,45*	*14,25*	*14,55*	*19,35*	*23,01*	*23,86*	*18,31*	*17,33*	*14,63*	*7,58*
	Valoarea totală a imp. (mii lei)	6.980.290	12.145.405	12.325.366	19.516.026	26.264.582	29.912.645	37.195.415	33.852.131	31.640.956	29.628.038	23.044.163	15.754.569	12.011.325	11.741.850	13.208.543	10.847.530	12.637.698	20.284.748	1 ., 7 630
	Total general grupa C	318.906	763.532	309.981	1.134.616	2.258.072	3.058.421	3.955.772	5.469.041	4.884.753	5.093.830	4.552.993	2.986.196	2.891.079	3.391.517	4.083.275	2.743.557	3.179.727	5.166.791	3 829 966

www.dacoromanica.ro

VALOAREA în mii de lei a IMPORTULUI în 1920—1938

Anexa Nr. II

Nr. art. vamal	DENUMIREA MĂRFURILOR	VALOAREA IMPORTULUI																	
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	GRUPA D. MAȘINI																			
1225	Tractoare agricole, pluguri, secerătoare	722	36.593	51.129	108.062	78.870	148.202	192.382	231.465	280.183	156.884	60.304	20.100	10.645	15.174	17.361	16.495	30.284	100.515	103.965
1226	Mașini de semănat și de împrăștiat										169.809	74.830	21.980	15.309	18.582	35.303	37.791	32.938	67.119	87.415
1262 b	Motoare dela 2.500—1.000 kg bucata	2.748	11.229	10.872	51.694	17.474	31.430	33.597	24.221	24.413	10.920	2.341	216	1.235	568	2.057	166.863	11.335	176.794	10.533
1262 l	Idem, dela 1.500—500 kg bucata										6.112	1.569	421	120	103	141.840	2.649	6.743	6.407	1.952
1232	Mașini textile	2.797	9.470	8.048	23.011	28.875	57.579	199.489	283.605	457.802	220.167	137.637	42.739	51.303	55.567	73.872	182.238	198.676	302.969	187.964
1235	Mașini de cusut, brodat și confecționat	4.660	12.936	47.432	72.943	114.319	187.675	475.201	275.860	210.803	127.957	105.311	24.922	33.655	7.920	29.488	11.766	22.727	44.687	34.279
1242	Mașini, aparate și instalațiuni	—	—	—	—	—	—	10.322	13.159	30.020	31.827	17.014	12.560	17.495	22.202	23.550	35.167	15.228	21.276	28.339
1240 b	Strunguri	4.906	14.363	22.831	37.149	35.212	87.107	53.146	55.317	68.829	18.725	18.029	8.755	6.470	4.739	7.116	11.025	25.543	173.685	198.306
1254 a	Mașini și unelte nedenumite								76.404	36.203	60.141	57.198	23.531	15.760	25.107	36.159	10.978	33.562	47.361	98 300
	Total	15.833	84.591	140.312	292.859	274.750	511.993	964.131	960.031	1.081.235	802.542	474.233	155.224	151.992	149.962	366.746	474.972	377.036	940.813	751.048
	Grupa Mașini % din total	*0,22*	*0,69*	*1,13*	*1,50*	*1,04*	*5,12*	*2,59*	*2,83*	*3,41*	*2,71*	*2,07*	*0,98*	*1,26*	*1,27*	*2,77*	*4,37*	*2,98*	*4,67*	*4,00*

www.dacoromanica.ro

Nr. art. vamal	DENUMIREA MĂRFURILOR	VALOAREA IMPORTULUI în MII LEI																		
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	GRUPA E. FABRICATE																			
155	Țesături de lână	352.100	617.290	159.083	536.682	978.015	665.448	850.191	177.227	91.034	170.135	105.162	44.365	17.090	12.912	12.546	5.967	2.451	5.989	3.291
385 b	Extract de quebracho	2.243	9.986	69.498	75.401	105.532	95.624	82.609	173.800	165.859	157.264	123.038	73.650	73.213	79.442	88.937	63.391	108.784	127.480	141.562
486	Saci de iută	36.559	59.390	54.679	81.120	147.788	184.856	276.064	264.265	291.614	244.702	176.128	53.130	30.782	18.115	17.054	4.683	3.803	4.539	569
516	Ață de bumbac pentru cusut, pe mosoare	104.254	106.871	96.392	144.065	194.997	278.015	285.158	194.328	92.435	160.300	142.931	111.949	123.740	96.876	117.581	76.602	47.554	28.918	22.915
517	Ață de bumbac mercerizată, în jurubiță								65.175	78.273	278.905	274.246	204.934	242.827	230.668	201.453	110.750	108.162	182.212	63.534
	Total	495.156	793.537	379.652	837.268	1.426.332	1.223.943	1.494.022	874.795	719.215	1.011.306	821.505	488.028	487.652	438.013	437.571	261.393	270.754	349.138	231.871
519 a	Țesături de bumbac nealbite (200—150 gr pe m²), 31—42 fire pe cm²							13.602	28.992	—	2.873	9.558	—	—	—	—	—	—	—	—
519 b	Idem (200—300 gr pe m²) cu 43—55 fire pe cm²	117.089	79.330	152.606	170.441	207.902	214.623	11.747	33.068	—	1.244	881	—	—	—	—	—	—	—	—
520 b	Idem (200—150 gr pe m²) cu 34—50 fire pe cm²							427.928	252.303	66.109	11.057	3.938	—	—	—	—	—	—	—	—
520 c	Idem (200—150 gr pe m²) cu 51—65 fire pe cm²	16.835	68.002	86.884	177.931	458.791	424.449	25.306	24.571	10.253	8.927	5.338	—	—	—	—	—	—	—	—
521 a	Idem (150—100 gr pe m²) până la 36 fire pe cm²	126.613	97.166	94.731	74.178	71.481	95.230	27.295	21.391	—	499	224	—	—	—	—	—	—	—	—
521 b	Idem (150—100 gr pe m²) 37—50 fire pe cm²							105.725	44.085	8.970	884	512	—	—	—	—	—	—	—	—
524	Țesături albite dela 150—100 gr pe m² cu 51—70 fire pe cm²	48.247	45.191	62.456	110.538	121.275	108.200						56.388	45.097	31.522	25.840	16.020	5.492	10.307	3.545
524	Țesături albite dela 150—200 gr pe m² cu 51—65 fire pe cm²	119.591	152.561	214.907	275.323	348.244	578.989	788.022	628.682	454.141	347.649	263.158	22.371	19.462	15.543	15.904	9.446	6.286	11.331	6.445
524	Idem albite dela 150—200 gr pe m² cu 34—50 fire pe cm²												16.892	13.725	10.178	8.633	4.640	1.888	4.725	2.592
		564.380	664.404	611.696	810.937	1.114.022	983.717													
525	Țesături vopsite dela 150—100 gr pe m² cu 51—70 fire pe cm²	39.138	47.757	175.822	235.214	267.359	270.312													
		48.008	66.297	119.735	120.173	176.033	175.520	1.888.977	1.801.333	1.570.580	681.797	347.372	70.083	55.277	47.153	37.817	13.392	10.857	11.837	2.527
525	Idem vopsite dela 200—150 gr cu peste 70 fire pe cm²	117.494	122.065	45.945	74.371	143.667	177.040	861.768	701.553	413.844	640.091	404.566	25.024	21.162	20.356	20.408	8.070	6.255	7.170	1.658
525	Idem vopsite dela 300 la 280 gr peste 55 fire pe cm²	18.876	46.986	76.280	87.719	134.152	121.771					—								
525	Idem vopsite dela 300 la 280 gr pe m² cu 55 fire pe cm²	7.957	11.009	61.645	93.931	102.952	72.668						19.513	14.181	16.564	15.712	5.035	4.177	3.548	1.555
525	Idem vopsite dela 150—100 gr pe m² peste 70 fire pe cm²	8.743	8.780	11.079	19.262	18.650	23.154						35.592	23.231	24.914	26.356	11.309	6.552	8.392	4.124
526	Țesături din fire vopsite dela 200—150 gr pe m² cu 34—50 fire pe cm²												20.431	6.927	3.706	768	334	273	446	—
526	Țesături din fire vopsite dela 300—200 gr pe m² cu 31—42 fire pe cm²												22.038	16.248	2.411	1.840	465	200	30	—
527	Țesături imprimate dela 150—100 gr pe m² cu 37 50 fire pe cm²	86.881	99.084	251.727	357.123	404.629	415.391						40.781	23.524	17.949	3.333	2.373	3.954	6.306	3.432
527	Idem imprimate dela 150—100 gr pe m² cu 51—70 fire pe cm²							736.748	870.960	667.194	646.550	660.716	43.320	28.622	27.277	28.416	19.616	5.921	20.805	16.184
527	Idem imprimate dela 100—70 gr pe m² cu 41—55 fire pe cm²	245.444	303.795	207.680	244.339	429.631	504.467						101.327	93.331	55.192	25.671	14.500	13.898	37.385	21.091
527	Idem Imprimate dela 100—70 gr pe m² cu 56—75 fire pe cm²												17.772	35.959	48.667	38.312	12.112	7.814	4.885	520
526	Țesături din fire vospite dela 150—100 gr cu 51—70 fire pe cm²												37.212	10.048	6.884	4.742	3.916	2.074	1.831	—
526	Idem din fire vospite dela 150—100 gr cu peste 70 fire												43.360	21.875	6.942	4.909	4.156	1.519	3.212	1.767
	Total	1.565.296	1.812.391	2.173.193	2.851.480	3.998.788	4.165.531	4.887.118	4.406.938	3.191.091	2.341.571	1.696.263	572.104	428.669	335.258	258.661	125.384	77.160	132.210	66.440
548	Ciorapi de bumbac	56.305	76.597	77.466	133.697	162.521	269.704	284.026	200.461	80.631	47.413	36.168	5.605	1.474	1.039	637	277	166	604	—
829 a	Anvelope pentru automobile și motociclete	86.485	83.599	65.668	92.219	64.314	78.621	177.134	181.668	181.655	173.675	153.639	94.654	64.560	58.177	43.561	55.582	60.421	75.711	84.342
831 a	Șoșoni și galoși de cauciuc	24.743	45.280	58.475	108.404	110.694	185.291	222.132	225.055	298.348	301.461	269.972	110.563	201.128	122.514	127.290	43.372	31.852	29.083	40.603
1	Șine de drum de fier	1.541	5.005	43.010	14.295	61.967	51.385	56.377	132.657	35.251	274.038	189.198	249.435	520	612	1.920	5	238	1.666	11.535
1051	Tablă de fier laminat sub ½ mm	13.362	21.278	74.973	85.088	135.316	219.224	96.321	131.684	75.662	67.535	58.861	35.958	26.046	20.693	30.912	20.669	28.273	31.068	31.526
1080 a	Tuburi de fier sub 100 mm	567	1.811	1.565	4.010	5.510	5.759	1.507.838	191.380	88.721	285.458	226.837	41.251	43.464	32.183	55.878	46.053	82.826	128.614	95.476
1080 b	Tuburi de fier peste 100 mm	49.152	341.951	495.650	466.251	1.009.545	885.927	537.440	925.931	617.415	696.634	464.503	109.372	96.485	95.995	245.132	206.795	249.773	395.632	347.129
1275 d	Cabluri compuse din fire izolate	2.147	6.186	8.233	7.636	12.797	40.356	70.249	34.566	70.236	77.366	70.147	52.642	39.937	35.390	39.688	53.408	106.787	110.574	136.387
		13.653	24.905	10.618	30.792	16.138	31.481													
1275 a	Cabluri și fire metalice pentru electricitate	11.438	15.510	13.191	35.908	17.937	47.017	88.077	50.118	58.065	58.038	47.202	36.617	26.647	27.292	36.625	27.179	66.366	36.215	23.543
1271 b	Aparate de radio	—	—	—	—	—	—	69.039	54.829	50.263	142.180	118.459	76.675	55.895	61.985	62.644	59.565	83.621	189.807	128.221
1752m	Soluțiuni sterilizate pentru medicamente	2.940	11.851	4.771	4.295	8.992	3.927	15.241	33.010	45.959	64.688	52.429	85.371	46.422	74.663	61.946	47.682	94.042	93.524	95.720
1775	Culori de anilină	15.763	44.814	98.423	153.832	181.371	108.704	224.140	224.009	163.905	142.375	159.931	140.771	186.182	225.675	270.057	197.035	211.601	370.414	273.062
	Total	278.096	678.787	952.043	1.136.427	1.787.102	1.927.396	3.348.014	2.385.368	1.766.111	2.330.861	1.847.346	1.038.914	788.760	756.218	976.290	757.622	1.015.966	2.826.792	1.267.544
	Total general	2.338.548	3.284.715	3.504.888	4.825.175	7.212.222	7.316.870	9.729.154	7.667.101	5.676.417	5.683.738	4.365.114	2.099.046	1.705.081	1.529.489	1.672.522	1.144.399	1.363.880	3.308.140	1.565.855
	Fabricate % din total	*33,50*	*27,04*	*28,43*	*24,72*	*27,46*	*24,06*	*32,15*	*22,64*	*17,94*	*19,18*	*18,94*	*13,32*	*14,19*	*13,02*	*12,66*	*10,55*	*10,79*	*16,30*	*8,34*

www.dacoromanica.ro

Tabloul 6.

Anexa Nr. II

	DENUMIREA GRUPELOR DE MĂRFURI	Cota în procente a importurilor fiecărei grupe de mărfuri din totalul importului României înainte și după schimbarea tarifului în vigoare din 1929 (Tarif Madgearu)																	
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932 [1]	1933	1934	1935 [2]	1936	1937	1038
A	*Alimente*: orez, măsline, cafea	*0,83*	*0,74*	*1,88*	*1,60*	*1,29*	*1,95*	*1,35*	*1,31*	*2,06*	*3,08*	*2,29*	*2,53*	*2,92*	*3,14*	*1,96*	*3,65*	*2,66*	*1,80*	*2,20*
B	*Materii prime*: piei de vite, lânuri, bumbac, cauciuc, fier bilete și platine, oțel de oală și electric, aramă cocs metalurgic	*0,25*	*1,13*	*1,41*	*1,90*	*2,46*	*2,67*	*3,05*	*5,59*	*4,64*	*5,73*	*5,50*	*4,40*	*4,71*	*5,86*	*7,04*	*6,97*	*7,82*	*10,83*	*12,82*
C	*Semifabricate*: fire de lână, de bumbac, rayon	*4,31*	*5,24*	*3,53*	*3,90*	*6,13*	*7,54*	*7,57*	*10,56*	*10,79*	*11,45*	*14,25*	*14,55*	*19,35*	*23,01*	*23,86*	*18,31*	*17,33*	*14,63*	*7,58*
D	*Mașini*: Tractoare agricole, pluguri, secerătoare, mașini de semănat și de împrăștiat. Motoare electrice și cu explozie, mașini textile, de cusut și brodat, mașini și aparate și instalațiuni, strunguri. Mașini și unelte nedenumite	*0,22*	*0,69*	*1,13*	*1,50*	*1,04*	*5,12*	*2,59*	*2,83*	*3,41*	*2,71*	*2,07*	*0,98*	*1,26*	*1,27*	*2,77*	*4,37*	*2,98*	*4,63*	*4,00*
E	*Fabricate*: țesături de lână și bumbac, saci de iută, ață de bumbac pentru cusut, ciorapi de bumbac, extract de tăbăcire, anvelope pentru automobile, șosoni și galoși, șine, tablă de fier, tuburi de fier, cabluri, aparate de radio, soluțiuni sterilizate pentru medicamente, culori de anilină	*33,50*	*27,04*	*28,43*	*24,72*	*27,46*	*24,46*	*26,15*	*22,64*	*17,94*	*19,18*	*18,94*	*13,32*	*14,19*	*13,02*	*12,66*	*10,55*	*10,79*	*16,30*	*8,34*
	Valoarea în % a importului grupelor A—E	*39,11*	*34,84*	*36,38*	*33,62*	*38,38*	*41,74*	*40,71*	*42,93*	*38,84*	*42,15*	*43,05*	*35,78*	*42,43*	*46,30*	*48,29*	*43,85*	*41,58*	*48,39*	*34.94*
	Valoarea totală a importului în milioane lei	6.980	12.145	12.325	19.516	26.264	29.912	37.195	33.852	31.640	29.628	23.044	15.754	12.011	11.742	13.208	10.847	12.285	20.285	18.768

[1]) Instituirea regimului contingentării 6 Decemvrie 1932.

[2]) Regimul taxei de 12% ad-valorem.

www.dacoromanica.ro

ANEXELE Nr. III

III_1 şi III_2 ;
III_3 A, III_3 B, III_3 C şi III_3 D ;
III_4 A, B, C, D, E, F şi G ;
III_5 A, III_5 B şi III_5 C.

www.dacoromanica.ro

QUANTUM INDEX [1])

Baza 1929 = 100

IMPORT

Anul	Produse alimentare	Materii prime	Produse semifabricate	Produse finite	Index general
1920	55,1	8,7	20,6	87,8	65,7
1921	82,6	26,4	46,5	152,4	116,1
1922	89,5	33,0	32,2	122,0	94,9
1923	78,9	62,5	38,7	125,8	99,4
1924	87,9	60,9	48,2	122,2	99,7
1925	75,4	57,9	52,7	124,4	100,9
1926	74,5	68,9	61,0	118,3	99,4
1927	78,9	131,2	105,9	123,9	117,0
1928	84,5	84,5	97,3	102,3	98,7
1929	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1930	78,5	82,8	98,4	71,8	78,7
1931	77,4	70,8	89,2	44,9	58,6
1932	76,1	101,5	102,7	35,7	57,4
1933	83,1	100,6	120,4	33,4	60,3
1934	71,6	99,2	128,3	41,2	65,9
1935	77,3	70,7	102,8	33,9	54,4
1936	67,3	94,3	97,8	40,1	58,1
1937	71,7	164,3	107,0	54,4	74,2
1938	71,1	179,8	62,7	47,9	61,5

EXPORT

Anul	Animale și produse animale	Produse agricole	Lemne	Produse petrolifere	Index general	Raport export import
1920	4,9	56,4	0,4	9,6	25,4	38,7
1921	58,8	88,7	18,6	17,2	49,3	42,5
1922	106,1	72,5	76,4	18,3	58,3	61,4
1923	51,3	107,9	90,7	18,5	68,3	68,7
1924	86,3	83,0	97,8	19,6	64,0	64,2
1925	112,9	59,3	115,7	32,9	65,8	65,2
1926	114,2	112,1	106,5	54,9	92,3	92,9
1927	110,1	170,1	95,4	69,9	117,3	100,3
1928	101,0	67,0	103,6	82,8	83,3	84,4
1929	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1930	127,8	179,9	77,5	135,7	143,8	182,7
1931	118,0	215,4	75,1	173,6	169,4	289,1
1932	88,9	156,4	49,6	181,8	142,7	248,6
1933	58,4	116,7	40,8	204,6	131,1	217,4
1934	71,1	70,0	55,1	230,0	126,4	191,8
1935	91,2	90,0	54,9	234,2	137,6	252,9
1936	107,0	134,4	61,6	245,2	161,3	277,6
1937	96,4	150,2	66,5	205,2	152,4	205,4
1938	89,3	103,5	51,9	160,2	115,3	187,5

[1]) Intocmit de N. Georgescu-Roegen.

www.dacoromanica.ro

INDICELE PREȚURILOR de EXPORT și IMPORT [1])

1920—1938

Anii	Animale și alimente animale	Produse vegetale agricole	Lemn	Petrol	Export (Total)	Import (Total)	Prețuri aur [2])		Puterea de cumpărare a produselor de export
							Export	Import	
1920	18,2	43,9	21,7	72,8	47,2	37,2	143,9	113,4	126,9
1921	53,7	49,5	54,8	114,1	58,6	35,3	110,2	66,4	166,0
1922	61,8	80,8	76,8	149,2	83,8	45,6	94,8	51,6	183,8
1923	118,8	127,8	100,2	182,9	126,4	66,4	101,6	53,4	190,4
1924	145,7	146,8	126,5	181,0	145,4	90,6	119,2	74,6	160,5
1925	160,1	145,7	123,1	184,9	149,1	100,2	119,6	80,4	148,8
1926	140,2	130,0	124,9	181,2	141,4	122,0	107,4	92,7	115,9
1927	104,9	116,4	108,4	112,1	113,2	96,7	113,2	96,7	117,2
1928	96,5	133,5	105,0	101,9	111,4	102,0	113,7	104,1	109,2
1929	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)	100,0
1930	76,1	58,0	86,1	80,5	69,9	94,3	(69,9)	(94,3)	74,1
1931	70,3	42,2	67,6	40,4	45,6	80,2	(45,6)	(80,2)	56,9
1932	46,6	40,4	52,6	41,3	41,9	65,0	(41,9)	(65,0)	63,6
1933	46,6	33,1	52,2	39,8	38,5	64,2	(38,5)	(64,2)	60,0
1934	49,1	44,2	56,1	32,5	37,7	65,1	(37,7)	(65,1)	57,9
1935	50,8	46,1	58,6	38,5	42,6	66,9	(42,6)	(66,9)	63,7
1936	54,4	56,7	53,8	38,2	46,2	74,2	43,4	69,8	62,3
1937	67,8	75,3	82,0	63,9	69,7	91,6	50,5	66,4	76,1
1938	66,0	60,1	89,8	54,5	60,0	92,2	43,5	66,8	65,1

[1]) Intocmite de N. Georgescu-Roegen.

[2]) Cifrele din paranteză sunt identice cu cele din coloanele (6) și (7).

www.dacoromanica.ro

IMPORTUL MATERIILOR BRUTE din BAZINUL DANUBIAN şi din ALTE ŢĂRI în % din VALOAREA TOTALĂ

Anexa Nr. III, A

Anii	Val. totală mii lei	Bumbac						Val. totală mii lei	Lână					Val. totală mii lei	Minereu de fier			Val. totală mii lei	Fier şi oţel						Val. totală mii lei	Aramă				
		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia	Egipt		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Italia	Germania		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Egipt	Grecia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia
1928	313.534	8,0	7,8	0,5	1,0	0,6	—	499.430	21,6	38,0	4,1	11,2	0,5	21.944	62,5	37,2	—	471.172	87,5	7,4	0,6	2,2	—	—	45.233	10,8	8,9	3,9	3,0	6,6
1929	325.500	9,1	11,0	0,7	1,9	0,7	—	547.381	16,8	48,7	8,2	12,3	0,1	18.766	70,2	29,5	—	521.360	88,3	3,8	0,4	2,7	—	—	60.763	14,7	9,2	67,0	1,7	—
1930	333.000	6,4	9,3	0,2	0,1	0,8	—	320.529	18,6	35,8	7,9	21,5	0,1	10.598	71,2	28,7	0,1	370.961	79,9	11,2	1,0	1,1	—	—	75.110	9,5	6,1	75,5	—	—
1931	218.175	11,2	18,4	0,4	1,9	1,5	—	180.662	15,8	38,8	4,2	24,3	0,4	187	93,0	—	7,0	162.515	71,2	15,8	2,5	1,6	—	—	34.385	14,3	32,8	50,6	1,3	—
1932	173.996	5,3	33,3	—	1,0	1,4	—	150.791	12,6	45,5	6,0	13,0	1,9	54	71,8	—	22,2	110.397	46,7	30,0	2,1	2,6	—	—	29.308	9,6	33,1	53,2	—	—
1933	236.736	4,5	36,7	0,8	1,8	0,6	—	214.186	12,3	21,5	15,0	29,6	1,8	142	93,7	—	5,6	196.527	24,7	12,6	15,5	2,5	—	—	41.170	34,6	23,4	21,0	6,2	0,6
1934	302.599	6,3	3,4	1,4	8,4	3,4	2,4	242.801	9,8	5,8	21,9	38,5	0,3	12.175	100,0	—	—	338.271	24,4	1,0	29,1	2,2	3,7	—	81.297	20,4	9,3	19,0	19,1	0,3
1935	229.563	5,1	0,1	—	12,9	0,6	66,3	169.344	11,8	12,7	30,7	26,3	1,1	12.358	100,0	—	—	361.784	53,1	21,1	11,3	1,7	1,1	—	86.243	16,9	13,0	9,0	31,7	—
1936	402.184	3,4	0,8	—	7,1	—	86,9	173.719	27,6	14,6	20,5	25,0	1,0	28.191	99,9	—	—	433.172	34,7	36,8	13,7	2,8	3,4	4,5	80.472	4,7	48,7	9,9	14,0	—
1937	919.529	0,9	0,4	—	8,2	0,8	78,4	424.059	7,8	3,5	22,3	46,3	2,1	28.513	99,9	—	0,1	666.894	42,1	7,8	12,2	1,6	1,7	1,8	202.601	11,6	2,7	6,6	18,0	—

Anii	Val. totală mii lei	Piei proaspete					Val. totală mii lei	Piei brute, sărate, tăbăcite şi blănărie brută								Val. totală mii lei	Cauciuc				Val. totală mii lei	Cositor				Val. totală mii lei	Cărbuni minerali chiar carbonizaţi sau aglomeraţi			
		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Anglia	Turcia
1928	333.431	29,7	28,8	23,6	2,4	0,2	200.665	10,4	49,2	11,0	7,6	7,6	2,2	1,2	0,6	51.178	38,5	20,3	18,0	18,5	—	61.869	21,6	23,3	3,3	46,3	0,8	209.471	18,3	3,6	6,5	1,5
1929	241.474	32,0	26,1	25,7	1,6	0,5	201.197	35,7	35,2	2,3	1,9	14,8	0,5	—	—	39.435	35,6	24,0	7,7	23,0	0,6	71.100	26,7	18,2	3,4	46,8	—	300.866	12,8	5,4	9,9	8,6
1930	212.669	28,5	29,4	26,9	1,8	—	173.367	29,2	30,4	11,2	12,2	—	—	—	—	30.743	29,2	30,4	11,2	12,2	—	37.201	9,6	28,0	15,5	10,8	—	179.291	14,0	3,1	11,9	15,2
1931	127.933	24,8	29,5	26,9	3,1	—	104.339	30,8	16,9	7,8	1,0	2,7	—	—	—	21.016	21,8	48,7	6,8	9,4	—	23.705	15,6	13,0	16,7	47,9	2,0	135.167	22,0	1,9	12,4	11,8
1932	115.976	8,2	40,9	29,0	3,6	—	155.952	33,1	9,5	2,5	1,6	4,6	3,5	—	—	12.800	11,5	60,6	3,5	17,9	—	25.748	6,5	20,8	6,5	46,6	—	95.591	13,1	4,1	8,5	19,8
1933	63.177	11,6	23,6	41,5	5,8	0,2	131.804	31,3	3,3	1,7	2,3	3,2	6,8	—	0,2	13.405	7,2	43,6	6,7	27,2	—	21.874	2,8	15,6	5,1	46,6	3,3	58.484	11,3	17,3	14,7	20,8
1934	89.220	20,0	9,9	39,4	11,0	—	127.533	17,0	2,4	7,8	1,8	5,2	7,4	—	—	44.152	5,5	10,3	3,8	61,1	—	43.828	4,4	4,3	3,6	68,1	1,4	64.568	36,1	16,5	17,6	24,2
1935	50.710	27,9	45,2	21,8	2,2	—	22.385	32,0	5,9	6,1	2,5	2,2	5,8	—	—	31.000	11,5	22,5	8,8	42,6	—	33.481	1,2	6,1	1,5	70,2	1,1	43.896	13,0	29,2	14,1	18,3
1936	27.245	35,7	55,4	6,3	—	—	15.203	10,8	3,7	—	0,8	—	3,8	58,1	—	62.317	16,5	10,9	3,2	57,0	—	31.832	6,1	7,0	2,1	63,3	0,4	47.121	15,1	47,1	7,8	17,5
1937	61.118	27,6	44,5	23,4	1,9	0,3	196.368	9,4	0,5	10,2	3,6	0,6	5,6	7,3	—	1.10.614	4,5	6,4	1,3	62,8	—	72.368	2,6	7,4	5,3	65,3	0,4	64.979	17,8	32,4	7,7	17,9

www.dacoromanica.ro

IMPORTUL de PRODUSE SEMIFABRICATE din BAZINUL DANUBIAN și din ALTE ȚĂRI % din VALOAREA TOTALĂ

Anexa Nr. III, B

Anii	Val. totală mii lei	Fire de bumbac					Val. totală mii lei	Fire de lână					Val. totală mii lei	Mătase vegetală — Fire nerăsucite					Val. totală mii lei	Fier și oțel laminat					Val. totală mii lei	Culori, vopsele, lacuri					Val. totală mii lei	Uleiuri minerale și derivate				
		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Danubian	Germania	Franța	Anglia	Italia
1928	3.132.753	47,6	4,9	3,3	17,8	18,1	1.067.918	36,8	22,3	7,7	7,4	4,9	—	—	—	—	—	—	634.234	56,7	17,5	0,6	13,6	—	415.619	22,5	46,4	7,1	1,8	1,6	183.744	22,3	22,0	11,1	1,5	—
1929	3.114.357	52,4	4,9	5,2	12,1	19,5	883.368	38,6	18,7	9,1	7,6	2,4	172.541	—	—	—	—	—	814.813	39,1	42,3	0,8	9,6	—	334.559	26,2	36,7	8,7	6,6	2,2	169.139	16,4	22,9	5,7	2,6	0,6
1930	3.050.803	46,0	4,0	5,2	13,2	23,1	631.736	32,0	20,6	7,7	7,1	2,0	246.073	—	—	—	—	—	629.057	36,3	25,3	19,3	10,3	—	327.513	21,9	47,2	6,3	5,1	4,1	107.682	9,9	34,9	2,6	17,6	1,2
1931	2.093.363	35 5	3,7	5,1	11,9	28,4	449.028	29,2	22,3	2,9	7,7	1,8	220.721	14,4	18,7	18,8	1,0	13,0	439.438	16,5	70,1	1,3	6,9	0,1	285.106	18,6	52,1	6,6	4,3	2,3	117.017	26,0	15,4	0,4	1,2	
1932	2.183.286	27,7	4,1	7,3	18,5	34,6	437.054	13,9	22,9	10,4	13,6	4,1	257.806	2,3	11,7	38,1	0,2	12,8	140.175	22,9	36,7	2,7	16,7	0,1	306.772	10,7	56,4	6,7	3,6	2,6	34.705	7,8	19,9	27,0	3,3	0,2
1933	2.294.659	32,0	2,1	7,1	22,2	30,4	691.816	19,6	15,7	17,5	22,6	2,8	235.216	0,8	20,5	42,1	0,2	13,7	128.715	66,0	23,3	1,4	22,9	0,3	329.090	9,6	52,3	6,1	6,7	3,3	37.417	11,2	13,7	0,5	11,2	
1934	2.144.695	32,7	2,1	5,3	22,6	26,6	787.662	13,5	9,4	26,1	27,0	1,6	248.648	5,0	15,0	46,0	0,1	—	137.731	47,0	14,4	6,8	29,6	1,4	376.671	6,9	63,3	4,9	4,6	0,7	31.054	25,1	6,8	1,2	20,9	
1935	1.697.763	52,4	3,3	4,6	11,8	18,2	442.115	25,5	32,5	9,0	10,8	3,4	199.443	6,4	27,8	23,4	—	23,2	135.135	46,3	37,2	3,7	14,2	0,1	257.098	5,0	74,4	3,3	2,4	5,4	46.233	32,5	26,7	0,2	11,6	
1936	1.901.601	68,0	14,9	3,8	10,5	1,1	507.367	13,4	81,5	2,1	2,4	—	165.024	25,2	64,3	3,3	0,8	4,4	149.840	44,5	50,0	1,5	1,9	—	282.907	5,1	72,0	3,3	1,5	3,0	53.333	17,1	28,9	0,3	9,0	
1937	2.519.812	59,0	5,2	6,8	13,8	13,1	732.821	17,2	72.2	1,6	2,1	6,5	173.490	9,5	42,2	7.5	—	33,3	223.059	42,2	51,7	0,6	2,1	—	454.662	4,2	71,2	3,8	2,2	5,0	88.060	12,1	51,3	1,1	8,4	—

www.dacoromanica.ro

IMPORTUL de MAŞINI din BAZINUL DANUBIAN şi ALTE ŢĂRI % din VALOAREA TOTALĂ

Anexa III, C

Anii	Valoarea totală mii lei	Maşini şi aparate electrice					Valoarea totală mii lei	Maşini motrice, cazane cu vapori, turbine, etc,					Valoarea totală mii lei	Maşini unelte					Valoarea totală mii lei	Maşini de ţesut, apretat, albit, etc,					Valoarea totală mii lei	Maşini agricole					Valoarea totală mii lei	Alte maşini, mecanisme şi piese detaşate					Valoarea totală mii lei	Trăsuri şi vagoane pentru drumuri de fier şi tramvae				
		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franţa	Anglia	Italia
1928	868 990	27,0	53,3	4,6	2,3	0,5	608,608	21,7	34,9	3,6	12,0	0,5	805,514	23,3	47,8	2,4	14,3	0,4	458,764	33,2	2,8	1,5	7,2	2,1	364,921	31,8	23,2	4,4	5,4	1,7	337,349	28,0	51,8	2,6	1,9	0,4	276,064	7,0	25,1	0,8		64,2
1929	1 178 332	26,3	50,3	3,3	3,2	0,4	740,608	18,2	30,7	1,6	10,9	0,3	892,121	15,0	43,7	2,1	4,1	0,6	221,278	22,9	52,0	3,2	12,6	2,6	300,935	56,6	25,1	4,3	1,6	0,9	403,469	20,4	59,3	2,8	1,5	0,3	97,978	18,6	15,2	1,6		
1930	997 395	26,9	43,8	5,7	1,0	0,8	394,051	17,0	44,4	3,0	7,7	0,1	656,591	22,7	41,0	2,4	2,1	0,4	138,162	21,3	50,5	4,7	10,8	1,5	103,129	41,5	27,3	5,3	1,9	1,3	358,812	22,5	55,2	3,2	1,5	0,6	80,897	11,6	53,0	19,9	1,2	
1931	719 690	27,1	41,6	4,1	3,9	0,8	213,706	13,2	49,1	10,5	3,3	0,2	239,824	21,4	56,7	3,8	4,7	0,7	102,724	18,3	37,3	17,4	7,2	4,3	30,910	39,5	36,5	5,7	4,1	0,4	185,874	18,2	59,3	3,4	2,2	0,5	25,921	59,5	38,6		0,1	
1932	466 058	25,8	36,1	4,0	8,1	1,3	111,822	19,4	40,0	3,7	11,6	0,6	156,092	13,6	48,9	4,8	4,3	1,0	98,549	19,5	35,3	13,7	13,1	3,1	20,786	28,4	40,5	11,8	1,8	1,4	98,989	16,2	56,8	5,5	4,3	1,7	25,424	30,1	2,5		67,4	
1933	462 958	27,7	23,1	3,9	9,2	1,1	161,910	11,4	18,7	1,3	9,4	4,6	206,559	28,4	27,0	7,0	5,9	1,5	103,624	23,1	17,1	12,4	24,5	7,1	23,827	33,7	39,8	20,4	0,3	1,0	116,170	21,3	47,4	3,0	3,9	1,1	5,357		—			100,0
1934	527 876	37,8	23,5	4,1	8,1	1,0	347,095	13,7	9,0	7,9	6,1	0,2	313,822	23,9	25,6	7,7	8,2	0,7	90,504	14,0	31,9	8,2	17,4	11,0	43,546	33,2	30,0	17,4	1,4	3,0	150,970	17,2	49,6	3,3	5,5	0,6	2,233		1,0		8,4	
1935	481 471	30,9	30,5	2,4	7,1	1,0	361,324	10,8	16,5	21,2	2,1	29,5	305,713	18,5	45,5	5,2	3,1	1,7	190,055	1,5	38,3	10,5	22,5	16,1	47,160	53,4	23,8	14,0	0,8	2,6	212,183	28,2	51,3	0,9	4,8	0,4	2,335	17,1	12,5			
1936	785 961	34,3	47,2	1,3	5,9		235,303	16,7	33,0	15,0	3,8	0,2	438,793	21,1	60,3	2,1	2,9	0,1	213,346	2,6	61,0	3,9	19,7	7,9	44,167	52,8	36,6	3,8	—	—	162,730	15,1	70,5	0,6	3,3	—	3,027	49,0	1,0			
1937	1 080 150	37 2	42 2	1 0	8,2	0 3	627,650	14,3	39,7	5,4	10,5	0,6	1,322,448	36,7	47,7	3,0	0,6	0,3	331,705	3,6	55,2	5,7	19,0	6,3	100,496	39,8	50,7	2,9	0,1	0,4	261,406	13,4	58,9	0,8	9,6	0,4	4,550	38,5	53,4			

www.dacoromanica.ro

IMPORTUL MATERIILOR FABRICATE DIN BAZINUL DANUBIAN ŞI ALTE ŢĂRI % DIN VALOAREA TOTALĂ

Anexa Nr 111, D

Anii	Val. totală mii lei	Țesături de bumbac					Val. totală mii lei	Țesături de lână						Val. totală mii lei	Lucrări de fier					Val. totală mii lei	Lucrări în aramă					Val. totală mii lei	Alte lucrări de fier și oțel					Val. totală mii lei	Automobile							Val. totală mii lei	Medicamente compuse					Val. totală mii lei	Produse chimice					
		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Egipt	Turcia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Grecia
1928	3 [illegible] 1 0	4 [illegible]	5 8	3 4	1 [illegible] 1	18 6	797.267	39,2	19,0	8,9	21,8	1,9	0,4	2.990.107	37,8	33,6	4,6	3,1	1,8	505.422	35,2	45,2	7,4	3,9	0,2	2.443.563	38,7	33,6	4,6	3,4	0,3	1.234.077	3,8	5,6	6,6	1,8	6,3	21,6		180.202	4.4	37,5	47,2	0,9	1,1	680.815	22 0	39,5	[illegible] 1	16,1	8,3	
1929	[illegible] 5 [illegible]	4 [illegible] 1	6 2	[illegible] 7	11 6	20,3	508 696	40,2	18,7	7,1	25,4	1,4	0,4	3.303.117	33,6	33,1	2,1	4,8	0,03	540.287	33,3	42,0	5,9	9,2	0,2	2.711.337	34,1	35,3	2,2	5,4	0,2	1.156.710	4.4	4,0	3,4	1,8	4,0	8,3	—	221.223	5,8	44,9	43,2	0,6	1,1	663.512	24,2	41,1	5,9	12 4	,5	0 2
1930	2 159 9	0	6 1	3 7	1 1	[illegible] 1 5	307.911	39,1	17,0	8,0	29,1	1,8	0,5	2.690.281	37.4	31,8	8,2	3,7	0,2	385.978	33.3	49,9	3,6	2,2	0,3	2.245.492	37,0	33.6	9,2	4,2	0,2	445.638	2,2	3,6	4,4	2,4	8,6	1,5	2,0	203.927	6,8	36,2	50,7	0,6	0,9	583.448	22,0	41,5	6,2	15 6	7 1	0 3
1931	1 420 [illegible] 45	3 [illegible]	5 7	3 3	18 3	23,5	182.455	39,6	19,2	11,5	21,4	2,7	1,0	1.708.609	22,5	57,0	3,5	2,4	0,3	238.686	33.7	49,2	4,6	1,5	2,3	1.544.351	19,5	62,7	3,5	2,4	0,3	264.606	3,5	9,7	5,9	6,1	6,4	—	2,7	242.435	6,3	46,5	40,6	0,6	0,6	478.271	10 3	38 1	6,0	16,6	10,1	0 3
1932	941 560	[illegible] 0 5	5	3 4	30 7	21 3	84.757	22,3	28,9	8,7	33,4	1,9	0,4	1.027.736	27,1	33,4	21,7	3,7	0,3	137.654	27,7	48,8	7,8	7,5	0,3	736.882	33,6	41,2	4,7	4,3	0,7	153.011	3,4	10,0	8,5	3,0	2,1	—	6,2	181.586	4,2	46,2	41,9	0,9	1,4	424.737	12,2	42 0	8,5	15,5	7,9	0 4
1933	[illegible] [illegible] 11	[illegible] 5 0	[illegible] 7	3 3	38 4	20 6	72.208	24,2	17,2	9,1	44,4	1,3	0,6	924.433	36,8	30,3	8,9	8,1	0,5	126.655	40,4	36,4	6,2	9,1	0,6	701.892	36,7	35.4	3,7	9,1	0,6	164.421	1,2	6,3	20,0	13,0	1,8		2,0	209.161	5,7	41,9	40,9	1,6	1,3	430.109	12,2	41,2	[illegible] 8	20,4	6 5	
1934	[illegible] 6 4 2	[illegible] 1,5	1 6	5 0	43,6	15,8	65.854	32,2	7,3	12,2	41,1	2,0	1,2	1.491.256	46,7	17,5	8,5	3,7	0,4	134.098	42,8	29,3	7,5	11,7	0,9	1.212.567	47,0	14,4	6,8	29,6	1,4	256.680	1,4	3,8	9,6	11,8	5,1	—	1,4	191.224	10,1	40,5	36,1	1,8	2,8	552.027	13 9	44,1	7,7	17,8	3 6	0 5
1935	322 [illegible] 86	[illegible] 8 8	3 3	2,1	20,7	25 2	36.011	38,5	15,7	7,7	33,8	1,0	1,0	1.370.167	58,6	20,9	2,3	4,0	0,2	207.185	42,2	18,3	19,9	4,9	0,2	1.210.369	61,5	18,8	5,1	4,8	[illegible] —	240.029	2,4	12,3	10,6	6,6	9,4		1,0	161.330	13,0	46,6	32,0	0,2	1,4	390.923	10,8	57 2	1,7	10 9	(2	1 8
1936	275 120	4(2	24 9	0 8	18,0	3 1	41.832	41,7	24,7	4,7	19,8	1,1	3,5	1.861.551	49,2	29,9	12,6	2,5	—	134.647	33.9	43,3	2,3	3,7	0,8	1.654.434	50,9	27,4	14,0	2,7	—	357.341	3,1	24,6	7,2	2,2	0,5	—	—	243.667	10,8	58,0	24,6	0,1	0,1	495.742	10,8	63,5	4 6	10,5	1 3	1,7
193	60 15	4(0	14 5	1 4	10 2	19 3	64.679	33.9	28.5	4,1	28,8	1,8	—	2.629.045	48,2	29,1	3.9	5,2	0,2	713.309	75.5	9,7	1,7	3,0	0,1	2.268.624	48,5	31,1	4,3	5,0	0,2	712.622	8,0	24,6	12,8	0,9	0,6	—	—	300.152	14,0	57,0	17,8	0,1	0,8	562.914	13 1	53,6	5,9	13 3	3 2	1 6

www.dacoromanica.ro

EXPORTUL PRINCIPALELOR CATEGORII DE PRODUSE în BAZINUL DANUBIAN și în ALTE ȚĂRI în % din VALOAREA TOTALĂ

Anexa Nr. III. A—G

Anii	Valoarea totală mii lei	Cereale și derivate									Valoarea totală mii lei	Legume, flori, plante									Valoarea totală mii lei	Semințe de plante									Valoarea totală mii lei	Animale vii									Valoarea totală mii lei	Produse animale alimentare									Valoarea totală mii lei	Lemn și industrii derivate									Valoarea totală mii lei	Combustibile, minerale, petrol și derivate								
		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina		Bazinul Dunărean	Germania	Franța	Anglia	Italia	Turcia	Grecia	Egipt	Palestina
1928	7.633.300	17,1	23,6	1,2	5,8	13,3	1,7	0,8	—	—	1.129.900	22,0	12,9	23,3	2,4	8,7	0,1	3,0	0,4	—	448.500	24,5	23,6	9,8	5,3	4,2	—	2,4	0,9	—	2.124.200	95,2	3,9	—	—	—	0,2	0,7	—	—	731.600	33,5	61,7	0,1		0,2	0,5	1,0	0,7	—	4.568.700	42,5	15,7	5,6	0,4	4,0	1,4	8,0	11,4		8.124.800	32,4	13,9	7,2	12,6	11,8	2,1	4,8	8,8	—
1929	8.953.925	6,0	54,1	2,7	6,5	6,1	0,4	1,0	0,1	—	431.721	18,5	48,6	4,6	3,0	0,2	0,1	—		—	562.814	16,3	44,2	5,3	9,6	4,8	—	—	1,1	—	1.992.945	94,4	4,2	—	—	0,7	0,2	0,5		—	890.614	37,8	57,8	0,2	0,1	0,3	0,1	1,1			4.679.280	46,2	13,5	2,5	0,4	5,2	1,2	9,4	12,7	—	9.628.735	30,0	11,8	9,0	12,3	14,2	2,2	4,5	9,0	
1930	9.988.537	8,6	29,5	6,7	9,3	17,4	—	0,5	0,1		326.692	28,8	32,4	5,8	4,0	0,2		—	0,1	—	413.561	24,7	31,4	4,8	11,8	7,0	0,2	1,0	0,5	—	1.878.436	76,1	1,8	0,1	—	17,7	0,3	0,7			1.068.141	34,7	56,6	0,3	0,1	4,3		0,1			3.095.947	45,5	11,1	3,2	0,5	7,1	2,3	10,3	12,1	—	10.437.373	17,4	8,0	10,9	21,2	12,0	0,8	2,9	7,5	—
1931	8.763.750	30,3	12,1	11,0	5,7	8,9	—	2,1	0,2		225.095	36,9	25,8	9,8	3,6	1,8					436.108	22,7	17,0	8,0	5,0	6,0	0,2	3,2	0,7	—	1.550.933	61,6	5,9	9,1	—	21,9	—	1,0	—	—	833.524	29,4	56,8	2,6	0,2	4,3		1,1			2.375.187	52 3	6,5	6,6	0,3	5,0	1,3	9,3	6,7	2,2	6.832.506	13,4	4,9	15,3	24,9	10,7	0,9	2,5	9,8	0,3
1932	5.730.178	18,7	15,7	12,2	3,4	11,8	—	7,7	0,3	0,2	195.707	24,0	52,1	9,7	0,5	0,5		0,6			484.540	19,8	18,6	7,0	6,0	11,3	—	2,5	1,0	0,6	636.935	62,2	6,0	1,6	—	27,5	—	1,3	—	—	504.750	12,7	70,5	1,2	0,7	7		1,1	0,1		1.231.938	41,5	3,7	6 8	0,5	7,5	0,6	9,3	11,1	7,7	7.205.587	14,4	4,1	18,0	29,3	9,9	0,6	2,3	7,0	0,4
1933	3.262.506	10,6	13,6	9,1	14,8	7,7	—	2,6	0,1	0,2	134.557	30,4	28,1	12,6	0,7	1,5		—	—	—	547.385	22,3	26,7	9,7	4,0	4,9	—	1,2	0,7	0,5	404.098	65,6	14,4	—	0,1	17,8	0,2	0,2	—	1,5	360.274	10,8	74,4	1,1	2,8	0,6		0,6			1.016.944	24,6	3,7	3,6	0,3	8,9	0,7	11,6	15,1	11,4	7.838.304	14,5	4,6	16,3	21,2	10,5	1,1	1,4	7,6	0,5
1934	2.381.391	31,7	22,9	7,1	10,5	2,5	0,1	2,2	—	—	225.600	47,8	12,6	2,9	6,3	1,0		—		—	627.750	24,5	40,8	6,2	1,8	1,9	0,1	0,9	0,4	0,1	629.103	39,9	22,1	0,1	0,5	18,7	—	11,3	0,4	5,6	391.022	12,0	58,8	0,8	16,0	0,8	—	1,1	0,1	0,6	1.470.265	27,9	10,1	5,6	1,9	4,8	0,3	12,2	12,3	13,1	7.215.048	13,4	9,1	13,9	13,7	10,8	1,5	2,6	7,1	0,9
1935	3.286.271	50,2	3,3	3,0	12,3	11,6	—	4,0	—	0,2	286.412	37,6	31,5	3,8	1,6	1,6		—	0,3	0,6	821.571	23,5	31,5	2,8	2,8	28,5	—	0,7	0,7	—	948.862	53,5	11,3	—	0,1	7,5	—	13,1	1,9	12,8	433.093	16,0	56,2	0,9	11,6	0,7	—	0,9		0,6	1.457.717	27,8	18,0	1,8	2,2	4,4	0,4	15,3	10,2	10,5	8.661.233	15,6	17,8	5,9	12,4	21,2	0,6	2,2	4,9	1,3
1936	6.841.483	18,9	10,6	5,9	21,0	10,8	0,3	4,3	—	0,1	373.903	19,5	26,5	7,2	3,3		—		0,1	0,4	786.095	26,2	39,3	5,6	7,8	3,0	—	0,6	0,9	0,6	1.082.672	65,1	10,6	—	—	—	0,1	3,5	1,0	19,3	664.830	18,7	41,3	0,4	28,0			0,4	—	1,6	1.685.285	29,0	15,4	1,7	10,7	0,2	2,6	10,0	10,9	5,0	8.950.800	25,1	17,9	13,7	13,5	6,3	1,4	1,5	3,5	0,7
1937	10.177.765	18,8	25,6	1,5	6,9	8,0	—	10,7	—	0,5	442.927	19,6	12,0	6,8	4,5		—		0,1	0,1	1.304.965	25,0	46,5	2,3	2,0	9,6	—	0,2	0,3	—	1.339.358	57,5	11,8	0,1	—	10,0	—	5,5	0,2	14,5	741.923	20,2	32,8	0,8	22,4	1 9		0,4	—	0,4	2.828.594	25,1	12,0	1,4	9,4	1,4	2,6	5,3	10,9	10,3	12.792.221	18,1	9,8	12,0	11,6	7,2	0,9	4,1	4,7	0,6

www.dacoromanica.ro

COMERȚUL EXTERIOR al ROMÂNIEI

EVOLUȚIA ANUALĂ a EXPORTULUI pe ȚĂRI în 1932—1938

Valori 1.000 lei

Anexa III 5 A

ȚĂRI	1932	%	1933	%	1934	%	1935	%	1936	%	1937	%	1938	%
ȚĂRI CU DEVIZE FORTE														
Anglia	2.346.162	14,03	2.181.777	15,40	1.368.353	10,02	1.614.629	9,64	3.132.341	14,43	2.788.774	8,82	2.386.237	11,08
Belgia și Luxemburg	595.693	3,56	698.640	4,93	337.965	2,47	129.978	0,77	915.302	4,22	1.464.977	4,64	604.146	2,81
Danemarca	206.718	1,24	177.999	1,26	89.655	0,66	45.086	0,27	565.609	2,61	550.955	1,75	314.707	1,46
Elveția	46.571	0,28	91.311	0,65	198.005	1,45	601.557	3,59	686.926	3,17	871.854	2,76	540.239	2,51
Franța	2.165.241	12,95	1.752.770	12,37	1.322.170	9,68	688.923	4,11	1.759.912	8,11	1.812.860	5,74	1.006.305	4,67
Algeria	53.134	0,32	88.757	0,63	116.627	0,85	52.143	0,31	188.328	0,87	302.702	0,96	48.564	0,23
Maroc *)	7.131	0,04	35.884	0,25	79.449	0,58	80.419	0,48	64.087	0,29	114.058	0,36	64.799	0,30
Tunis *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193.626	0.61	187.206	0,87
Franța total	2.225.506	13,31	1.877.371	13,25	1.518.240	11,11	821.485	4,90	2.012.327	9,27	2.423.246	7,67	1.306.874	6,07
Norvegia *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Olanda	967.574	5,79	1.010.319	7,13	659.090	4,83	286.060	1,71	522.515	2,41	704.233	2,23	269.769	1,25
Suedia *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Portugalia *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
U. S. A.	37.790	0,23	28.999	0,20	17.156	0,13	41.652	0,25	248.147	1,14	529.909	1,68	283.142	1,31
Egipt	666.686	3,89	758.783	5,35	699.984	5,13	595.249	3,55	520.852	2,40	927.162	2,94	843.404	3,92
Palestina	141.898	0,85	181.689	1,28	315.062	2,31	408.529	2,44	390.860	1,80	617.808	1,96	626.502	2,91
Siria *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alte țări	1.044.122	6,23	1.244.206	8,78	1.326.391	9,70	1.161.865	6,94	1.719.811	7,92	3.320.420	10.51	1.671.920	7.76
Total	8.278.720	49,51	8.251.094	58,23	6.529.915	47,81	5.706.090	34,06	10.714.690	49,37	14.193.338	44,96	8.846.940	41.08
ȚĂRI CU DEVIZE SLABE														
Bulgaria	133.364	0,80	98.826	0,70	91.137	0,67	105.558	0,63	102.634	0,47	243.453	0,77	197.458	0,92
Cehoslovacia	1.163.951	6,96	679.104	4,79	741.185	5,43	990.445	5,91	1.527.769	7,04	2.589.910	8,20	2.058.646	9,56
Germania	3.159.878	18,90	2.435.868	17,19	3.506.651	25,68	4.909.988	29,30	5.728.700	26,40	8.191.608	25,95	5.707.324	26,51
Grecia	749.595	4,48	323.042	2,28	501.821	3,67	675.913	4,03	648.826	2,99	1.851.347	5,86	1.470.023	6,83
Italia	1.780.262	10,65	1.299.868	9,17	1.057.252	7,74	2.620.504	15,64	1.331.904	6,14	2.070.716	6,56	1.340.290	6,22
Jugoslavia	229.793	1,37	184.242	1,30	151.125	1,11	180.460	1,08	198.243	0,91	433.872	1,37	316.712	1,47
Polonia	240.953	1,44	238.484	1,68	204.178	1,50	163.683	0,98	219.881	1,01	364.677	1,16	259.753	1,21
U. R. S. S.	—	—	—	—	3	—	—	—	8	—	52.178	0,17	19.944	0,09
Turcia	61.460	0,37	98.672	0,70	122.055	0,89	72.821	0,43	189.275	0,87	195.264	0,62	209.419	0,97
Ungaria	923.617	5,52	561.627	3,96	750.412	5,50	1.330.761	7,94	1.041.461	4,80	1.381.994	4,38	1.106.071	5,14
Total	8.442.873	50,49	5.919.734	41,77	7.125.819	52,19	11.050.133	65,94	10.988.701	50,63	17.375.019	55,04	12.685.640	58,92
Total general	16.721.593	100,—	14.170.828	100,—	13.655.734	100,—	16.756.223	100,—	21.703.391	100,—	31.568.357	100,—	21.538.580	100,—

*) Cifrele pe anii 1932—1936 și 1936—1938 sunt incluse la alte țări.

www.dacoromanica.ro

COMERȚUL EXTERIOR al ROMÂNIEI

EVOLUȚIA ANUALĂ a IMPORTULUI pe ȚĂRI în 1932—1938

Valori 1.000 lei

Anexa III 5 B

ȚĂRI	1932	%	1933	%	1934	%	1935	%	1936	%	1937	%	1938	%
ȚĂRI CU DEVIZE FORTE														
Anglia	1.300.640	10,83	1.743.986	14,58	2.146.623	16,25	1.063.780	9,81	828.680	7,35	1.906.838	9,40	1.529.271	8,15
Belgia	265.192	2,21	477.636	4,07	685.514	5,19	275.978	2,54	225.336	1,78	808.957	3,99	1.002.567	5,34
Danemarca	13.837	0,11	36.679	0,31	58.742	0,44	33.629	0,31	24.397	0,19	86.061	0,42	128.891	0,69
Elveția	310.167	2,58	338.257	2,88	430.469	3,26	328.986	3,03	206.808	1,64	433.116	2,14	513.080	2,73
Franța	1.635.897	13,62	1.238.225	10,55	1.463.420	11,08	783.217	7,22	747.229	5,91	1.242.701	6,13	1.444.365	7,70
Algeria	2.940	0,02	7.831	0,07	2.831	0,02	1.293	0,01	—	—	451	—	277	—
Maroc *)	245	—	1.168	0,01	287	—	1	—	3.852	0,03	818	—	1.276	0,01
Tunis *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	806	—
Franța total	1.639.082	13,64	1.247.224	10,63	1.466.538	11,10	784.511	7,23	751.081	5,94	1.243.970	6,12	1.446.724	7,71
Norvegia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Olanda	258.902	2,16	315.618	2,69	439.784	3,33	128.291	1,18	126.701	1,00	331.123	1,63	337.084	1,80
Suedia *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Portugalia *)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
U. S. A.	396.375	3,30	356.513	3,04	551.665	4,18	326.287	3,01	450.172	3,56	796.024	3,93	910.626	4,85
Egipt	100.004	0,83	181.031	1,54	95.392	0,72	319.179	2,94	497.099	3,93	861.044	4,25	664.486	3,54
Palestina	32.078	0,27	29.268	0,25	38.399	0,29	56.405	0,52	56.805	0,45	111.896	0,55	119.630	0,64
Siria *)		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alte țări	282.564	2,36	328.297	2,78	334.953	2,54	274.933	2,53	131.088	1,06	248.731	1,23	284.609	1,51
Total	4.598.841	38,29	5.054.509	44,04	6.248.043	47,30	3.591.979	33,10	3.398.167	26,90	6.827.760	33,67	6.937.058	36,96
ȚĂRI CU DEVIZE SLABE														
Bulgaria	14.522	0,12	18.004	0,15	21.873	0,17	9.940	0,09	11.741	0,09	10.476	0,05	9.060	0,05
Cehoslovacia	1.420.227	12,32	1.155.343	9,84	1.312.020	9,93	1.408.295	12,98	1.448.783	11,46	3.266.696	16,10	2.465.261	13,14
Germania	3.409.489	28,39	3.258.866	27,75	3.351.148	25,37	3.755.829	34,64	6.261.464	49,54	7.575.966	37,35	6.907.873	36,81
Grecia	131.241	1,09	115.912	0,99	173.371	1,31	254.848	2,35	301.709	2,39	274.339	1,35	226.592	1,21
Italia	1.362.732	11,34	1.235.837	10,54	969.059	7,34	839.788	7,74	194.754	1,54	878.697	4,33	930.313	4,96
Jugoslavia	45.285	0,38	89.749	0,77	92.940	0,70	57.388	0,58	77.150	0,61	119.584	0,59	163.633	0,86
Polonia	586.176	4,88	371.713	3,17	428.661	3,25	200.627	0,85	119.185	0,94	353.420	1,74	181.805	0,97
U. R. S. S.	116	—	73	—	—	—	26	—	5.771	0,05	38.489	0,19	22.042	0,12
Turcia	111.114	0,93	90.612	0,77	72.828	0,55	26.665	0,25	49.579	0,39	97.998	0,48	252.030	1,34
Ungaria	271.582	2,26	351.232	2,99	538.600	4,08	702.145	6,47	769.395	6,09	841.323	4,15	627.163	3,57
Total	7.412.484	61,71	6.687.341	55,96	6.960.500	52,70	7.255.551	66,90	9.239.531	73,10	13.456.988	66,33	11.830.772	63,04
Total general	12.011.325	100,—	11.741.850	100,—	13.208.543	100,—	10.847.588	100,—	12.637.698	100,—	20.284.748	100,—	18.767.830	100,—

*) Cifrele pe anii 1932—1936 și 1932—1938 sunt incluse la alte țări.

www.dacoromanica.ro

COMERȚUL EXTERIOR al ROMÂNIEI

SOLDUL BALANȚEI COMERCIALE PE ȚĂRI în 1932—1938

Valori 1.000 lei

Anexa III 5 C

ȚĂRI	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
ȚĂRI CU DEVIZE FORTE							
Anglia	+1.045.522	+ 437.791	— 778.270	+ 550.489	+2.203.661	+ 875.936	+ 856.966
Belgia	+ 330.501	+ 291.004	— 347.549	— 146.000	+ 689.966	+ 656.020	— 398.421
Danemarca	+ 192.881	+ 141.320	+ 30.913	+ 11.457	+ 541.212	+ 464.894	+ 185.816
Elveția	— 263.596	— 246.946	— 232.464	+ 272.571	+ 480.818	+ 438.738	+ 27.159
Franța	+ 529.344	+ 514.545	— 141.250	— 94.294	+1.012.683	+ 570.159	— 438.060
Algeria	+ 50.194	+ 80.926	+ 113.796	+ 50.850	+ 188.328	+ 302.251	+ 48.287
Maroc	+ 6.886	+ 34.676	+ 79.162	+ 80.418	+ 60.235	+ 113.240	+ 63.523
Tunis *)	—	—	—	—	—	—	—
Franța total	+ 586.424	+ 630.147	+ 51.708	+ 36.974	+1.261.246	+1.179.276	— 139.850
Norvegia *)	—	—	—	—	—	—	—
Olanda	+ 708.672	+ 694.701	+ 219.342	+ 157.769	+ 395.814	+ 373.110	— 67.315
Suedia *)	—	—	—	—	—	—	—
Portugalia	—	—	—	—	—	—	—
U. S. A.	— 358.585	— 327.514	— 534.509	— 284.635	— 202.025	— 266.115	— 527.484
Egipt	+ 566.682	+ 577.752	+ 604.592	+ 276.070	+ 23.753	+ 66.118	+ 178.918
Palestina	+ 109.820	+ 152.421	+ 276.663	+ 352.124	— 334.055	+ 505.912	+ 506.872
Siria *)	—	—	—	—	—	—	—
Alte țări	+ 761.558	+ 915.909	+ 991.446	+ 886.932	+1.588.723	+3.071.689	+1.387.221
Total	+3.679.879	+3.196.585	+ 281.872	+2.114.111	+7.316.523	+7.365.578	+1.909.882
ȚĂRI CU DEVIZE SLABE							
Bulgaria	+ 118.842	+ 80.822	+ 69.264	+ 95.618	+ 90.893	+ 232.977	+ 232.977
Cehoslovacia	— 316.276	— 476.239	— 570.835	— 417.850	+ 678.786	— 676.786	— 406.615
Germania	— 249.611	— 822.998	+ 155.503	+1.154.159	— 532.764	+ 615.642	—1.200.549
Grecia	+ 618.354	+ 207.130	+ 328.450	+ 421.065	+ 347.117	+1.577.008	+1.243.431
Italia	+ 417.530	+ 64.032	+ 88.193	+1.780.716	+1.137.150	+1.192.019	+ 409.977
Jugoslavia	+ 184.508	+ 94.493	+ 58.185	+ 123.072	+ 121.093	+ 314.288	+ 153.079
Polonia	— 345.223	— 133.229	— 224.483	— 36.944	+ 100.696	+ 11.257	+ 77.948
U. R. S. S.	— 116	— 73	— 3	— 26	— 5.763	+ 13.689	— 2.098
Turcia	— 49.654	+ 8.060	+ 49.227	+ 46.156	+ 139.696	+ 97.266	— 42.611
Ungaria	+ 652.035	+ 210.395	+ 211.812	+ 628.616	+ 272.066	+ 540.671	+ 433.008
Total	+1.030.389	— 767.607	+ 165.319	+3.794.582	+1.749.170	+3.918.031	+ 854.808
Total general	+4.710.268	+2.428.978	+ 447.191	+5.908.693	+9.065.693	+11.283.609	+2.764.750

*) Cifrele pe anii 1932—1936 și 1932—1938 sunt incluse la alte țări.

www.dacoromanica.ro

ANEXELE Nr. IV

IV A_1, IV A_2, IV A_3, IV A_4, IV A_5 şi IV A_6 ;
IV B_1, IV B_2, IV B_3, IV B_4 şi IV B_5
IV C.

www.dacoromanica.ro

Anexa IV A_1

CURSUL LEULUI la ZÜRICH, INDICII CURSULUI, DEPRECIEREA și PRIMA MONETARĂ

Cursul Leului la Zürich
(Curs particular, medie lunară)

Paritatea veche 100 lei = 3,10 fr. elv. 7.II.929.
Paritatea nouă 100 lei = $4^{48.35}$ fr. elv. 28.X.936
După cursul de cumpărare al Asociației Băncilor Elvețiene din Zürich. Cotă bilunară bilete de bancă și monetă metalică.

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936 **)	Depr. 1937 aur		Depr. 1938 aur	
I	3,0225	2,90	2,625	2,625	1,9075	1,50	—	2,375	1,667	2,0625	1,46025
II	3,0425	2,95	2,7125	2,475	1,85	1,5375	—	2,475	1,73	2,025	1,4404
III	3,05	2,9875	2,785	2,4125	1,925	1,775	—	2,408	1,68	2,1375	1,508
IV	3,0425	3	2,85	2,2875	1,787	1,8125	—	2,507	1,751	2,10	1,478
V	3,045	2,9875	2,85	2,1875	1,70	1,80	—	2,462	1,724	2	1,399
VI	3,035	2,9625	2,80	2,20	1,70	1,875	—	2,445	1,713	1,925	1,349
VII	—	—	2,75	—	1,65	1,825	—	2,46	1,726	2,01	1,409
VIII	—	2,925	2,6625	2,2875	1,65	1,80	—	2,465	1,733	2,0225	1,417
IX	2,92	2,94	2,625	2,30	1,637	1,775	—	2,425	1,705	2,025	1,402
X	2,875	2,775	2,5375	2,195	1,525	2,175*	1,5314	2,40	1,692	2,025	1,409
XI	2,90	2,90	2,5375	2,095	1,50	2,2875	1,6099	2,30	1,63	1,7183	1,191
XII	2,90	2,775	2,65	2,0425	1,4625	2,425	1,7065	2,3375	1,655	1,45	1,004
Media anuală	2,983	2,916	2,699	2,273	1,691	1,882	1,712	2,422	1,701	1,958	1,372

*) franci elvețieni devalorizați
**) franci elvețieni aur

www.dacoromanica.ro

Anexa IV A$_2$

DEPRECIEREA CURSULUI LEULUI la BURSA din ZÜRICH
(depreciere în %)

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
I	—	6,45	15,32	18,55	38,47	51,61	46,21	52,90
II	—	4,84	12,50	20,16	40,32	50,40	44,19	53,54
III	—	3,63	10,16	22,18	37,90	42,74	45,81	51,35
IV	—	3,23	8,06	26,21	42,35	41,53	43,52	52,32
V	—	3,63	8,06	29,44	45,16	41,94	44,39	54,87
VI	—	4,44	9,68	29,03	45,16	39,52	44,74	56,48
VII	—	—	11,29	—	46,77	41,13	44,32	54,55
VIII	—	5,65	14,11	26,21	46,77	41,94	44,10	54,29
IX	5,81	5,16	15,32	25,81	47,19	42,74	45,00	54,77
X	7,26	10,48	18,15	29,19	50,88	50,60	45,42	54,55
XI	6,45	6,45	18,15	32,42	51,61	48,07	47,42	61,58
XII	6,45	11,29	14,52	34,11	52,82	44,95	46,61	67,61

PRIMA MONETARĂ a LEULUI la BURSA din ZÜRICH

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
I		6,89	18,17	22,67	62,52	106,65	85,91	112,31
II		5,09	14,29	25,25	67,56	101,61	79,18	115,24
III	—	3,77	11,31	28,50	61,03	74,64	84,54	105,55
IV		3,34	8,77	35,52	73,46	71,05	77,05	109,73
V		3,77	8,77	41,72	82,35	72,24	79,82	121,58
VI	—	4,65	10,72	40,90	82,35	65,34	80.96	129,78
VII		—	12,73	—	87,86	69,87	79,60	120,02
VIII		5,99	16,43	35,52	87,86	72,24	78,89	118,77
IX	6,17	5,44	18,09	34,79	89,36	74,64	81,82	121,09
X	7,83	11,71	22,17	41,22	103,60	102,43	83,22	120,02
XI	6,89	6,89	22,17	47,97	106,65	92,57	90,19	160,28
XII	6,89	12,73	16,90	51,77	111,95	81,65	87,30	208,74
Media	6,95	6,39	15,05	36,89	84,71	82.08	82,37	128,59

www.dacoromanica.ro

Anexa IV A$_3$

CURSUL £ AUR în TÂRGUL LIBER
(CURS MAXIM)

	1935	1936	1936	1938
I		1.640	1.486,19	1.675,68
II		1.616,40	1.462,05	1.709,57
III		1.495	1.460,96	1.562,50
IV		1,402,38	1.424,17	1.733,24 (1—20/IV)
V		1.460,22	1.390	1.816,67 (28—31/V)
VI		1.444,76	1.410,43	1.817,14
VII		1.391,14	1.429,80	1.737
VIII		1.378,95	1.410,77	1.756,40
IX		1.389,71	1.428,54	1.837,08
X	1.646,58	1.541,82	1.497,61	1.862,40
XI	1.663,54	1.573	1.524,62	2.044,40
XII	1.647,37	1.552,14	1.524,09	2,242,86
	1.652,50	1.490,48	1.454,10	1.823,73

Anexa IV A$_4$

INDICII CURSULUI LEULUI la ZÜRICH

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
I		93,55	84,68	81,45	61,53	48,39	53,79	47,10
II		95,16	87,50	79,84	59,68	49,60	55,81	46,46
III		96,37	89,84	77,82	62,10	57,26	54,19	48,65
IV		96,77	91,94	73,79	57,65	58,47	56,48	47,68
V		96,37	91,94	70,56	54,84	58,06	55,61	45,13
VI		95,56	90,32	70,97	54,84	60,48	55,26	43,52
VII		—	88,71	—	53,23	58,87	55,68	45,45
VIII		94,35	85,89	73,79	53,23	58,06	55,90	45,71
IX	94,19	94,84	84,68	74,19	52,81	57,26	55,00	45,23
X	92,74	89,52	81,95	70,81	49,12	49,40	54,58	45,45
XI	93,55	93,55	81,85	67,58	48,39	51,93	52,58	38,42
XII	93,55	88,71	85,48	65,89	47,18	55,05	52,39	32,39

www.dacoromanica.ro

CURSUL £ AUR în TÂRGUL LIBER
(CURS MAXIM, MEDII LUNARE)

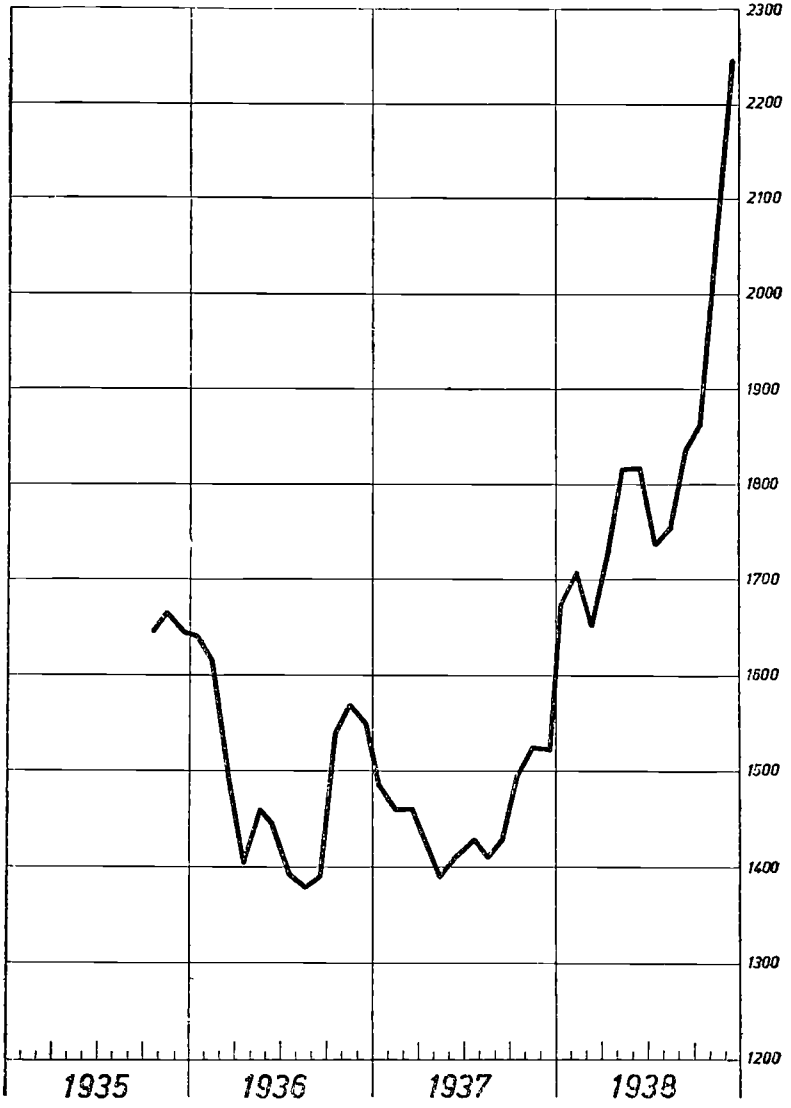

www.dacoromanica.ro

INDICELE CURSULUI LEULUI la ZÜRICH

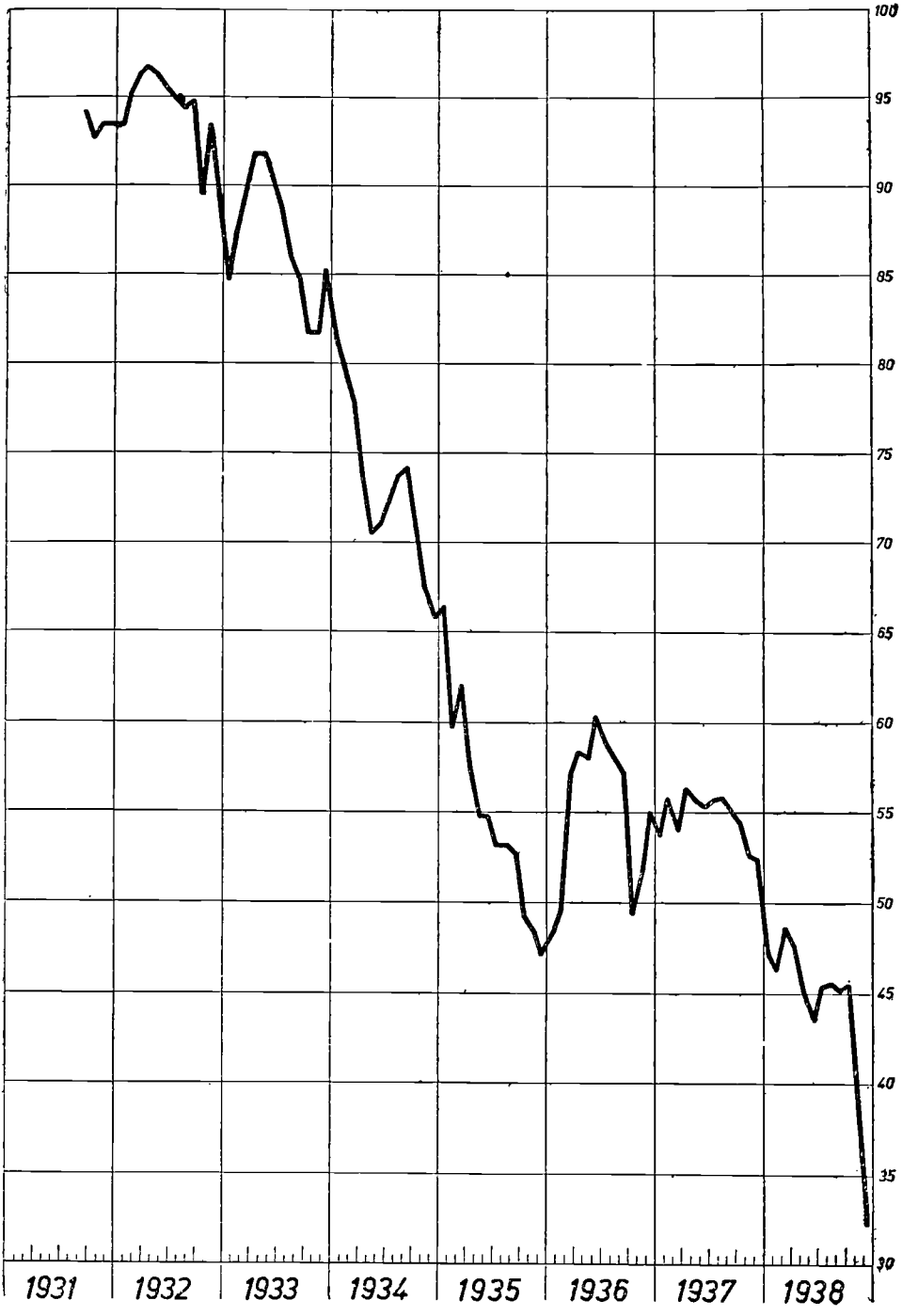

www.dacoromanica.ro

Anexa IV B_1. STOC AUR și DEVIZE (Milioane lei)

Lunile	1932		1933		1934		1935		1936		1937		1938	
	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire	Stoc aur	Devize de acoperire
I	9.699,9	84,3	9.556,8	660,5	9.940,0	160,4	10.346,0	91,4	10.838,4	55,4	15.643,8		16.503,6	
II	9.572,7	80,6	9.579,8	614,5	9.973,8	145,8	10.414,0	91,8	10.884,3	9,1	15.707,7		16.602,2	
III	9.446.2	307,7	9.621,8	684,5	10.010,0	215,4	10.461,0	91,1	10.928,7	—	15.731,1		16.687,9	
IV	9.491,0	355,0	9.650,0	731,0	10.033,8	210,5	10.502,4	91,1	10.970,9		15.796,7		16.721,5	
V	9.416,3	151,4	9.681,7	721,4	10.057,0	143,1	10.531,0	91,2	11.004,7	—	15.841,8		16.776,5	
VI	9.427,4	104,4	9.711,8	653,9	10.096,8	97,7	10.561,8	91,4	11.040,6		15.863,3		16.872,2	
VII	9.458,5	103,6	9.747,7	560,4	10.117,6	22,3	10.594,7	91,5	11.087,6	—	16.016,1		16.911,2	
VIII	9.476,2	549,3	9.766,1	636,4	10.156,1	130,5	10.645,8	91,3	11.119,1	232,0	16.128,4		17.001,2	
IX	9.476,2	589,1	9.785,8	524,3	10.178,9	106,4	10.688,1	91,2	11.148,9	392,2	16.167,8		17.641,8	
X	9.476,2	529,5	9.805,6	364,6	10.207,5	83,3	10.720,6	91,3	11.192,2	592,0	16.258,0		18.077,9	
XI	9.480,5	553,4	9.847,9	303,8	10.235,2	87,0	10.756,8	91,2	15.494,2	410,4	16.343,5		18.125,0	
XII	9.526,9	494,5	9.895,5	257,3	10.285,1	91,0	10.801,9	91,8	15.568,2	—	16.457,8		18,190,0	

Notă. — Intre finele lunii Februarie 1936 și finele lunii Iulie 1936 angajamentele la vedere s'au menținut la un nivel aproape constant; în această perioadă ele nu au crescut decât cu circa 380 milioane lei, astfel că nu s'a simțit nevoia introducerii de devize în stoc pentru menținerea raportului legal.

Dela finele lunii Iulie angajamentele la vedere cresc masiv (numai în luna August creșterea este de peste 1.400 milioane lei dar până la finele lunii Octomvrie creșterea este de peste 3.000 milioane lei) datorită:

— campaniei de finanțare a cerealelor (creșterea scontului)

— intrărilor importante de devize.

Această creștere a angajamentelor a făcut necesară introducerea de devize în stoc pentru menținerea raportului de acoperire. Dela 6 Noemvrie 1936 această necesitate a fost înlăturată întru cât, în urma reevaluării aurului, stocul de aur a crescut cu 4.257 milioane lei și asigură, prin urmare, o acoperire suficientă.

www.dacoromanica.ro

(INTRĂRI)

Anii	Ţări cu devize libere			Ţări cu regim de clearing		TOTAL		
	Piaţă	Diverse	Total	Piaţă	Total	Piaţă	Diverse	Total
1932	8.306	1.175	9.481	216	216	8.522	1.175	9.697
1933	6.965	1.138	8.103	2.205	2.205	9.170	1.138	10.308
1934	4.507	580	5.087	3.894	3.894	8.401	580	8.981
1935	1.619	824	2.443	9.393	9.393	11.012	824	11.836
1936	3.120	1.286	4.406	11.806	11.806	14.926	1.286	16.212
1937	4.400	1.515	5.915	17.937	17.937	22.337	1.515	23.852
1938	3.269	[1]) 1.961	5.230	[2]) 11.933+328	12.321	16.028	1.523	17.551
1939	1.388	[1]) 1.841	3.209	[3]) 16.727+221	16.948	18.115	2.062	20.177

[1]) Cotă liberă + Intrări stat
[2]) Piaţă
[3]) Anulări de ordine de plată şi diverse

Anexa IV B[3]. MIŞCAREA DEVIZELOR (milioane lei) (IEŞIRI)

Anii	Ţări cu devize libere				Ţări cu regim de clearing				TOTAL			
	Piaţă	Stat	Diverse	Total	Piaţă	Stat	Diverse	Total	Piaţă	Stat	Diverse	Total
1932 . . .	3.423	4.200	974	8.597	337	—	—	337	3.760	4.200	974	8.934
1933 . . .	4.326	3.636	904	8.866	2.492	84	—	2.576	6.818	3.720	904	11.442
1934 . . .	2.618	1.937	362	4.917	3.024	375	—	3.399	5.642	2.312	362	8.316
1935 . . .	741	1.521	332	2.594	5.746	1.117	626	7.489	6.487	2.638	958	10.083
1936 . . .	912	1.368	529	2.809	7.224	2.366	1.383	10.973	8.136	3.734	1.912	13.782
1937 . . .	953	1.402	1.596	3.951	13.175	3.446	1.614	8.235	14.128	4.848	3.210	22.186
1938 . . .	1.561	1.880	1.226	4.667	8.290	3.837	1.873	14.000	9.851	5.717	3.099	18.667
1939 . . .	907	2.077	819	3.803	8.736	6.375	793	15.904	9.643	8.452	1.612	19.707

www.dacoromanica.ro

Anexa IV B$_3$

VARIAȚIA CURSULUI £ în LEI COTAȚIUNEA BUCUREȘTI

Luna[1]	1931			1932			1933			1934			1935			1936			1937			1938					
	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber	Curs negociabil 20%	Curs negociabil 60%	Curs negociabil 30%
Ianuarie	817¾	—	816¼	571¼	585	—	567¼	564	—	546	549¾	—	488	490½	—	671	494¼	985	670	683⅜	922½	667½	689⅛	1.012½			
Februarie	817	—	816¼	580	581½	—	578½	575½	—	533	525	—	486	490½	—	674	495⅛	945	669½	682	895	669½	684⅛	1.140			
Martie	817	—	816¼	601¼	596¾	—	578¾	574	—	510	513½	—	476¾	478¼	—	674½	494⅞	942½	668	681	917½	668	684⅛	1.045			
Aprilie	816⅞	—	816¼	631¼	634	—	575	576	—	517	518½	—	479	483	—	675	496¼	865	668½	682	895	667	683¾	1.102½			
Mai	817	—	816¼	612½	618	—	571¼	562	—	509	513	—	479	485	—	677½	[2]686⅞	856¼	672½	687⅞	860	668	684¾				
Iunie	817⅛	—	816¼	618¾	617	—	569½	566¾	—	506	509¾	—	485	492½	—	683½	695½	830	672	685½	870	665½	680				
Iulie	817½	—	816¼	597½	601½	—	568¼	566	—	505	507	—	484	493½	—	674½	691⅝	835	672	685⅞	890	663½	677⅞				
August	816⅞	—	816	592½	585	—	562¼	559¾	—	504	506½	—	504	495¼	—	679½	693½	837½	672	685¼	890	663½	679¼				
Septemvrie	816½	—	815¾	588¾	586½	—	536¼	536	—	492	496½	—	630	496	—	682	698¼	853¾	672	683¼	885	665½	703⅜		[3] 840	977½	1.081½
Octomvrie	660	655	—	581¼	581¾	—	532¾	531	—	490	493	—	628½	492¼	975	671½	685⅛	935	672	681⅝	925	664	671⅝		1.119⅝	991½	1.125½
Noemvrie	633¾	647	—	561¼	556½	—	538¾	539¾	—	492¾	500	—	630	493¾	992½	667½	680⅜	985	677	683⅝	930	653½	667½		1 326½	1 121	1 443⅜
Decemvrie	567½	595	—	557½	547½	—	555	557	—	494¾	501¾	—	634½	492½	998¾	670	683½	945	667	683⅛	912½	653	667½		1.325¾	1 058	1 458½

[1]) Cursul lunar s'a stabilit pe baza cotațiilor dela 1 și 15 ale fiecărei luni.
[2]) Dela 8 Mai 1936 cursul oficial cuprinde și prima de 38%.
[3]) Cotează £ clearing Anglia.

www.dacoromanica.ro

IV B4

VARIAȚIA CURSULUI £ în LEI — COTAȚIUNEA BUCUREȘTI

anul 1939

Data	Curs oficial cotare Londra	Curs oficial București	Târg liber [1])	Curs negociabil		
				20%	40%	30%
Ianuarie .	654	667,45	—	1.437,20	1.128,50	1.674,48
Februarie .	655	667,45	—	1.402,50	1.106,50	—
Martie . .	655	667,45	—	1.363,75	1.065,00	1.668,33
Aprilie . .	655	667,45	—	1.387,50	1.068,00	1.657,00
Mai . . .	655	667,45	—	1.404,50	1.030,00	1.635,00
Iunie . . .	655	667,45	—	1.412,75	953,50	1.567,50
Iulie . . .	655	667,45	—	1.444,50	959,33	1.419,00
August . .	655	667,45	—	1.460,00	1.001,00	1.424,00

[1]) Nu se publică nicăieri târgul liber.

IV B5

CURSUL DEVIZELOR COMPENSAȚIE A, B și COMPENSAȚII SPECIALE (AUTOMOBILE)

Anul și luna [1])	Compensații A, B.			Compensații speciale (automobile)
	cu Anglia		cu alte țări	
	70%	30%		
1937				
Ianuarie	825	825	830	670
Februarie	760	760	830	670
Martie	750	750	830	670
Aprilie	745	745	820	670
Mai	735	745	785	670
Iunie	730	745	775	675
Iulie	730	750	830	695
August	720	750	830	695
Septemvrie . . .	730	790	830	698
Octomvrie	750	800	840	696
Noemvrie	770	870	890	695
Decemvrie	730	873	890	698
1938				
Ianuarie	740	872	872	685
Februarie	730	880	880	693
Martie	725	850	855	693
Aprilie	740	840	845	705
Mai	740	840	840	710
Iunie	735	875	885	715
Iulie	745	870	880	720
August	790	850	885	725
Septemvrie . . .	840	930	925	730
Octomvrie	889	990	950	730
Noemvrie	1.100	1.290	1.210	735
Decemvrie	1.065	1.205	1.205	735
1939				
Ianuarie	1.105	1.250	1.245	740
Februarie	1.150	1.320	1.310	745
Martie	1.060	1.255	1.260	750
Aprilie	1.050	1.280	1.280	750
Mai	1.000	1.220	1.250	740
Iunie	990	1.195	1.200	735
Iulie	1.080	1.195	1.210	735
August	1.195	1.225	1.300	735

www.dacoromanica.ro

[1]) Cursurile sunt la 15 ale fiecărei luni.

Anexa IV C

CURSURILE LEULUI FAȚĂ DE DIVERSE MONETE

In conformitate cu regimul comerțului exterior (stabilit pe baza J. C. M. Nr. 2.064/939) precum și a acordurilor comerciale în vigoare, încheiate cu diferite țări, *leul* prezintă următoarele cursuri față cu diferitele monete:

1. Față de £ el are cursurile:
   a) Curs oficial. B. N. R. fără primă;
   b) » » » cu prima de 38%.
   c) » cota 20% mărfuri coloniale și financiare;
   d) » » 40% » Anglia;
   e) » compensații A—B mărfuri din Anglia 30%;
   f) » » A—B » transoceanice 70%;
   g) » » speciale export mazăre;
   h) » » » ale uzinelor de montaj de automobile;
   i) » negociere cereale cota 30%;
   j) » 20% plăți import Soc. petrolifere;
   k) » 30% cont rambursări petrol.

2. Față de fr. fr. el are cursurile:
   a) Curs oficial B. N. R. fără primă;
   b) » » cu primă;
   c) » negociere cereale cota 30%;
   d) » » » » 20% mărfuri curs liber;
   e) » » » » 20% plata în Franța;
   f) » 10% petrol negociere plăți în Franța aranjament special.
   g) » 10% petrol negociere orice plăți orice țară;
   h) » compensații A—B;
   i) » » speciale export mazăre.

3. *Față de fr. belgian* el are cursurile:
   a) Curs oficial B. N. R. fără primă;
   b) » » » cu primă;
   c) » negociere cereale cota 30%;
   d) » » cota 15% pentru mărfuri de origină belgiană;
   e) » oficial cota 15% mărfuri din orice țară cu devize libere, plata în Belgia;
   f) Curs compensații A—B;
   g) » » speciale.

* * *

www.dacoromanica.ro

De asemeni pentru aceeași marfă, deci aceeași valoare intrinsecă, avem diverse cursuri în lei, deci diverse valori ale leului.

Spre exemplu, dacă am lua un singur articol, petrolul, produs care, prin excelență, are un singur preț mondial (Golf) vedem mai jos diversele cotațiuni:

1. Dacă exportul se efectuează *în Anglia* se obțin de către Soc. petrolifere:
   a) £ la cursul oficial din cota de 50% cont special;
   b) 30% la libera lor dispoziție, care poate fi socotit la un curs ce nu-l cunoaștem având în vedere că se pot face și plăți *financiare*;
   c) 20% la libera lor dispoziție, pentru plata importului propriu, care se poate socoti la un curs diferit de cel oficial.

2. Dacă exportul se efectuează în *Germania* se obține *marcă de clearing*, care este echivalentă prin paritate Londra, cu £ curs oficial fără primă.

3. Dacă exportul se efectuează *în Italia* se obține *lira italiană clearing*.

4. Dacă exportul se efectuează *în Ungaria* se obțin:
   a) 40% devize libere la curs oficial plus primă;
   b) 18% pengö in clearing decontați imediat;
   c) 42% pengö în clearing ce se decontează pe măsura vărsămintelor.

5. Dacă exportul se efectuează *în Franța* se obțin:
   a) 80% fr. fr. curs oficial plus primă;
   b) 10% curs de negociere orice țară;
   c) 10% la dispoziția soc. petrolifere în Franța.

6. Dacă exportul se efectuează *în țări cu devize libere cu cari nu avem acorduri de plăți*, se obțin:
   a) 80% decontare din devize libere curs oficial plus prima;
   b) 20% la dispoziția societăților pentru plăți de mărfuri financiare.

Nota. — Pentru țările cu clearing contravaloarea devizelor pe care le pot obține societățile petrolifere nu poate fi socotită în calculul lor la cursul oficial stabilit prin acorduri.

Ținând seama de timpul în care B. N. R. poate face decontările, timp determinat de ritmul și posibilitățile de import, acest curs se modifică cu procentele aferente sumelor imobilizate.

De asemenea, în ce privește lemnul, influența primelor a fost următoarea, cursul £ în lei, pe diverse țări, pentru export de scânduri fiind:

Anglia	Lei 950
Țări transoceanice	» 840
Olanda	» 885
Franța	» 900
Elveția	» 664
Egipt	» 664
Siria, Palestina	» 664
Compensații tripartite	» 710—740

Același lucru se constată și pentru alte mărfuri: grâu, vite, etc.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro